

მზია გვენცაძე

გერმანული გრამატიკა

Msia Gwenzadse

D

Deutsche

Grammatik

2

Lerngrammatik

neu

Deutsche

sche

Grammatik

Lerngrammatik

neu

Lerngrammatik

Deutsche
Grammatik

Deutsche

Lerngrammatik

neu

მზია გვენცაძე
გერმანული ენის
სასწავლო გრამატიკა

2

Msia Gwenzadse
Lerngrammatik
für Deutsch als Fremdsprache

ბაკურ სულაიაშვილის
ბაზმობცემლობა

გერმანული ენის სასწავლო გრამატიკა
© მზია გვენცაძე, 2000
ყველა უფლება დაცულია.

რედაქტორი: დოცენტი თამილა სესიაშვილი
რეცენზენტები: პროფესორი პეტერ აიზენბერგი,
დოცენტი ლალი ქეცბა-ხუნდაძე

გერმანულენოვანი მასალა გადამოწმეს
დაგმარ ტიდემანმა, იოჰანეს პეშეკმა და
აილინ რიგერმა.

სახელმძღვანელო მომზადდა და დაიბეჭდა
გერმანიის აკადემიური გაცვლების სამსახურის,
გოეთეს ინსტიტუტის, ოტო-ფრიდრიხის სახელობის
ბამბერგის უნივერსიტეტის, ფონდის
„ლია საზოგადოება — საქართველო“ და
ფრანც თისენის ფონდის ხელშეწყობით.

ყდის დიზაინი: ალექსანდრე ვარვარიძე

კომპიუტერული უზრუნველყოფა:
ნათელა ბარაბაძე, ლუკა გოცირიძე

გამოცემული და დაბეჭდილია
„ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობაში“

ISBN 99928-52-80-1

Lerngrammatik für Deutsch als Fremdsprache
© Msia Gwenzadse, 2000
Alle Rechte vorbehalten.

Das deutschsprachige Material wurde von
Dagmar Tiedemann in Zusammenarbeit mit
Johannes Peschek und *Aylin Rieger* überprüft.

Die Vorbereitung und Publikation des Lehrbuches wurde
vom Deutschen Akademischen Austauschdienst,
dem Goethe-Institut, der Otto-Friedrich Universität Bamberg,
der Open Society Georgia Foundation
und der Franz-Thyssen-Stiftung gefördert.

Umschlag: *Alexander Warwaridse*
Bakur Sulakauri Verlag, Tbilissi, Georgien

შინაარსი

მეშვიდე მონაკვეთი

თემა 28

1	როული წინადადება როგორც მარტივი წინადადების განვრცობის უმნიშვნელოვანესი საშუალება	9
1.1	როული თანწყობილი წინადადება (მაერთებელი კავშირები und, aber, denn, oder, sondern, nicht nur ... sondern auch)	9
1.2	როული ქვეწყობილი წინადადება	10
1.2.1	კავშირიანი როული ქვეწყობილი წინადადება (მაქვემდებარებელი კავშირები dass, ob, weil/da, bis, wenn, je... umso/je... desto)	11
1.2.2	კითხვითი წინადადება დამოკიდებული წინადადების როლში	14
1.2.3	როული ქვეწყობილი წინადადების ზოგიერთი თავისებურება დიალოგში	14
2	სავარჯიშოები	16
	მეშვიდე მონაკვეთის შეჯამება	21

მერვე მონაკვეთი

თემა 29

1	პრეტერიტულ-პრეზენსული ზმნების მორფოლოგიური ჯგუფი (die Präteritopräsentia)	23
2	მოდალური ზმნები können, dürfen, sollen, müssen, wollen, mögen	24
2.1	მოდალური ზმნები და წინადადების სტრუქტურა	24
2.2	მოდალური ზმნების უმთავრესი მნიშვნელობები	26
2.3	მოდალური მნიშვნელობანი და მათი გადმოცემის ძირითადი საშუალებები (შეჯამება)	36
3	ზმნა wissen	38
4	სავარჯიშოები	40

თემა 30

1.	მოდალური ზმნების ხმარების ზოგიერთი თავისებურება დიალოგში	49
2.	მოდალური ზმნების ძირითადი ქართული შესატყვისები	49
3	ზმნა lassen	51
4.	სავარჯიშოები	53
	მერვე მონაკვეთის შეჯამება	58

მეცხრე მონაკვეთი

თემა 31

1.	წარსულის ინფორმაციის შემოტანა აწმყოს სამეტყველო სიტუაციაში	63
1.1	ზმნის ძირითადი ფორმები (შეჯამება)	63
1.2	პერფექტის წარმოება	65

1.3	პერფექტის ხმარება	69
1.4	პერფექტული მნიშვნელობის ფორმები	71
1.5	პერფექტის ხმარების ზოგიერთი თავისებურება დიალოგში	72
2	სავარჯიშოები	73

<i>მეცხრე მონაკვეთის შეჯამება</i>	84
---	----

მეათე მონაკვეთი

თემა 32

1	არსებითი სახელის განსაზღვრა ატრიბუტული სიტყვით	87
2	ზედსართავი სახელის ბრუნება მხოლოდით რიცხვში	88
2.1	ზედსართავი სახელის ბრუნება ორწევრა ჯგუფში	88
2.2	ზედსართავი სახელის ბრუნება სამწევრა ჯგუფში	90
3	ზედსართავი სახელის ბრუნება მრავლობით რიცხვში	93
3.1	ზედსართავი სახელის ბრუნება ორწევრა ჯგუფში	93
3.2	ზედსართავი სახელის ბრუნება სამწევრა ჯგუფში	93
4	ზედსართავი სახელის ბრუნების ზოგიერთი თავისებურება	94
5	არსებითი სახელის ჯგუფის განვრცობა	95
6	welcher? თუ was für ein?	96
7	არსებითი სახელის ჯგუფის ელიფსური ფორმა დიალოგში	99
8	ზედსართავი სახელის ზოგიერთი სიტყვანარმოებითი ასპექტი	99
9	სავარჯიშოები	102

თემა 33

1	საგნის ნიშან-თვისების გაძლიერება სახელურ შესიტყვებაში შემავალი ზედსართავი სახელით	111
1.1	კომპარატივის ხმარება	112
1.2	სუპერლატივის ხმარება	113
2	სავარჯიშოები	116

თემა 34

1	არსებითი სახელის განსაზღვრა რიცხვითი სახელით	119
1.1	რიგობითი რიცხვითი სახელის წარმოება და ჩართვა არსებითი სახელის ჯგუფში	119
1.2	ein/eine რაოდენობითი რიცხვითი სახელის ხმარება მსაზღვრელის ფუნქციით	123
2	საგნის დასახიათება მიმღობით	123
2.1	არსებითი სახელის განსაზღვრა მიმღობა II-ით (das Partizip II)	124
2.2	მიმღობა I-ის (das Partizip I) წარმოება და ხმარება	126
3	ატრიბუტული ლექსიკის გაარსებითება	128
4	სავარჯიშოები	132

თემა 35

1	არსებითი სახელის/ნაცვალსახელის განსაზღვრა დამოკიდებული წინადადებით ..	138
1.1.	მიმართებითი ნაცვალსახელი der/die/das და მისი ფუნქციური ეკვივალენტები ..	138
1.2.	მიმართებითი ნაცვალსახელები wer, was	143
2	სავარჯიშოები	143

<i>მეათე მონაკვეთის შეჯამება</i>	148
--	-----

მეთერთმეტე მონაკვეთი

თემა 36

1	პირიანი ზმნით გამოხატული მნიშვნელობის განვრცობა ინფინიტივით	155
1.1	ინფინიტივის დაკავშირება პირიან ზმნასთან „წმინდა“ ფორმით	155
1.2	ინფინიტივის დაკავშირება პირიან ზმნასთან zu ნაწილაკით	158
1.3.	ზმნები pflegen, wissen/verstehen, scheinen, geben/anbieten, suchen, finden, bekommen, nehmen, machen + zu + ინფინიტივი	161
1.4	ზმნა brauchen	162
1.5	პირიანი ზმნის განვრცობა ინფინიტიური ქცევით (um ... zu, anstatt/statt ... zu, ohne ... zu)	163
1.6.	zu + ინფინიტივი haben და sein ზმნებთან	165
2	სავარჯიშოები	167

თემა 37

1	შედგენილი შემასმენლის განვრცობა zu + ინფინიტივით	177
2	არსებითი სახელის განსაზღვრა zu + ინფინიტივით	178
3	ინფინიტივი ქვემდებარის როლში	179
4	მოქმედებითი გვარის ინფინიტივი II (Infinitiv II Aktiv)	180
5	ინფინიტიური კონსტრუქციებისა და დამოკიდებული წინადადების ურთიერთმიმართება	181
6	სავარჯიშოები	182

თემა 38

1	რთული წინადადება როგორც მარტივი წინადადების განვრცობის უმნიშვნელოვანესი საშუალება (გაგრძელება)	186
1.1	რთული ქვეწყობილი წინადადება (კავშირები wie, als, falls, solange, seit/seitdem, damit, soviel/soweit, obwohl)	186
1.2	რთული თანწყობილი წინადადება (კავშირები deshalb/deswegen/darum, zwar, entweder ... oder, nicht nur ... sondern auch, weder ... noch, mal ... mal/bald ... bald, sonst, trotzdem)	188
2	ფაქტის შეკუმშული სახელდება (გაგრძელება)	189
3	სავარჯიშოები	191

მეთერთმეტე მონაკვეთის შეჯამება	194
--------------------------------	-----

მეთორმეტე მონაკვეთი

თემა 39

1	მომავლის ინფორმაციის შემოტანა ანწყოს სამეტყველო სიტუაციაში	197
2	სავარჯიშოები	200

თემა 40

1	დიალოგის ენობრივი თავისებურებები	202
1.1	მოდალური სიტყვები: mal, bloß, eben, halt, sowieso, wohl, schon, jedenfalls, schließlich, hoffentlich, quasi, allerdings	202
1.2	მოუბრის ემოციური განწყობის გამოხატველი ენობრივი საშუალებები	205
1.3	დიალოგური ნაწილაკები tja და na und?	208

1.4	პასუხის დანყება შემასმენლით	209
2	სავარჯიშოები	209

თემა 41

1	es ნაცვალსახელის ხმარება (შეჯამება)	212
2	da ზმნიზედის ხმარება (შეჯამება)	214
3	so-ს ფუნქციები ზეპირმეტყველებაში	215
4	meinetwegen	216
5	სავარჯიშოები	217

მეთორმეტე მონაკვეთის შეჯამება	221
-------------------------------------	-----

მეცამეტე მონაკვეთი

თემა 42

1	პრეტერიტუმი (das Präteritum) როგორც თხრობის ძირითადი დროის ფორმა	225
1.1	პრეტერიტუმის პარადიგმა	225
2	პლუსკვამპერფექტის (das Plusquamperfekt) ხმარება თხრობისას	227
2.1	პლუსკვამპერფექტის პარადიგმა	227
3	პრეზენსისა და პერფექტის გამოყენება თხრობისას	228
4	სავარჯიშოები	231

თემა 43

1	ტემპორალური მიმართებების დაზუსტება ლექსიკური საშუალებებით	233
1.1	მოქმედების მომენტის დაკონკრეტება	233
1.2	მოქმედების ხანგრძლივობის დაკონკრეტება	234
1.3	მოქმედების მრავალჯერადობის გადმოცემა	235
2	ორი ან მეტი მოქმედების ტემპორალური შეთანადება რთულ წინადადებაში	236
2.1	ურთიერთგანპირობებული კავშირები (als/wenn)	236
2.2	მოქმედებათა თანადროულობის/მონაცვლეობის გამომხატველი კავშირები (während, solange, seit/seitdem, sooft, dabei, zugleich, mal ... mal)	237
2.3	მოქმედებათა არათანადროულობის გამომხატველი კავშირები (nachdem, sobald, bevor, ehe)	238
3	მოქმედებათა თანამიმდევრობის გადმოცემის საშუალებები თხრობისას	239
4	სავარჯიშოები	241

მეცამეტე მონაკვეთის შეჯამება	244
------------------------------------	-----

მეთოთხმეტე მონაკვეთი

თემა 44

1	ერთი და იმავე ფაქტის გადმოცემის განსხვავებული საშუალებები გერმანულ ენაში	246
1.1	პასივის პარადიგმა	247
2	ინფინიტივის ფორმათა სისტემა	248
3	პასივის ხმარება	249
4	პასიური მნიშვნელობის მქონე კონსტრუქციები	252
5	სავარჯიშოები	254

მეთოთხმეტე მონაკვეთის შეჯამება	261
--------------------------------------	-----

მეთხუთმეტე მონაკვეთი

თემა 45

1 შესაძლო მოქმედება	263
2 კონიუნქტივი II-ის პარადიგმა	263
3 კონიუნქტივი II-ის ხმარება	266
4 ვარაუდის გამოხატვის სხვა საშუალებები	270
5 სავარჯიშოები	272

თემა 46

1 ადრე ნათქვამის გამეორება: ირიბი თქმა	278
2 კონიუნქტივი I-ის ფორმები	278
3 ირიბი ნათქვამის გადმოცემის მორფოლოგიური საშუალებები	279
4 ირიბი შეკითხვა	283
5 ირიბი მოთხოვნა	284
6 კონიუნქტივი I-ის სხვა მნიშვნელობები	284
7 სავარჯიშოები	285

მეთხუთმეტე მონაკვეთის შეჯამება	288
--------------------------------------	-----

მეთექვსმეტი მონაკვეთი

თემა 47

1 არტიკლის ხმარება (შეჯამება-შეესება)	291
2 საკონტროლო დავალება	295

თემა 48

1 მეტყველების ნაწილები (შეჯამება)	296
2 წინადადების წევრები (შეჯამება-შეესება)	300
3 საკონტროლო დავალებები	303

თემა 49

1 წინადადების სტრუქტურა (შეჯამება-შეესება)	305
1.1 მარტივი წინადადება (ძირითადი მოდელები)	305
1.1.1 წინადადების მოდელები მარტივი ზმნური შემასმენლით	305
1.1.2 წინადადების მოდელები შედგენილი სახელადი შემასმენლით	307
1.1.3 წინადადების მოდელები es ფორმალური ქვემდებარით	308
1.1.4 წინადადების მოდელები შემასმენლით პასივში:	309
1.1.5 წინადადების მოდელები შედგენილი ზმნური შემასმენლით	310
1.1.6 ელიფსური მოდელები	310
1.1.7 შეკუმშული სინტაქსური სტრუქტურები	311
1.1.8 სინტაქსური მოდელები და წინადადების მნიშვნელობა	312
2 რთული წინადადება (ძირითადი ტიპები)	314
3 საკონტროლო დავალებები	314

თემა 50

1 მოუბრის სამეტყველო მიზანი და მისი გადმოცემის საშუალებები გერმანულ ენაში (შეჯამება-შეესება)	317
---	-----

1.1	ბრძანების გამოხატვა	317
1.2	თხოვნა-შეთავაზება	318
1.3	რჩევა	319
1.4	რჩევის კითხვა	319
1.5	შეკითხვა	319
1.6	ნებართვის აღება	320
1.7	გაფრთხილება	320
2	სავარჯიშოები	320
	<i>მეთექვსმეტე მონაკვეთის შეჯამება</i>	324
დანართი		
1.	ძლიერი და უნესო უღლების ზმნების სია	327
2.	ტრანსკრიფციის ნიშნები	331
2.1	ტრანსკრიფცია	331
3.	ძირითადი ლიტერატურა	334

შემოკლებები:

ავსტრ.	- ავსტრიული ფორმა
ლათ.	- ლათინური
მოძვ.	- მოძველებული ფორმა
ოფიციალ.	- ოფიციალური მეტყველებისათვის დამახასიათებელი
პოეტ.	- პოეტური
სამწ.	- წერიით მეტყველებისათვის დამახასიათებელი
სამხრ.	- სამხრეთგერმანული დიალექტური ფორმა
სასაუბრ.	- სასაუბრო სტილის ფორმა
ჩრდილ.	- ჩრდილოგერმანული დიალექტური ფორმა

პირობითი ნიშნები:

➤	- მიუთითებს წინადადების ან დიალოგის დასაწყისზე
☐	- ტექსტი ჩანერილია აუდიოკასეტაზე
🔑	- სავარჯიშოს ახლავს პასუხი
3	- /დავალების ნინ/თემის შესაბამისი საკითხის ნომერი
—	- გამოტოვებულია სიტყვა, შესიტყვება, წინადადება
-	- გამოტოვებულია სიტყვის გრამატიკული კომპონენტი
()	- ფრჩხილებში მოთავსებული ქართული თარგმანი ემსახურება გერმანული წინადადების შინაარსის გადმოცემას, ხოლო თარგმანი ფრჩხილების გარეშე გულისხმობს გერმანული და ქართული გრამატიკული მოვლენების შედარება-შეპირისპირებას.

თემა 28

- 1 რთული წინადადება როგორც მარტივი წინადადების განვრცობის უმნიშვნელოვანესი საშუალება
- 1.1 რთული თანწყობილი წინადადება (მაერთებელი კავშირები *und, aber, denn, oder, sondern, nicht nur ... sondern auch*)
- 1.2 რთული ქვეწყობილი წინადადება
- 1.2.1 კავშირიანი რთული ქვეწყობილი წინადადება (მაქვემდებარებელი კავშირები *dass, ob, weil/da, bis, wenn, je ... umso/je ... desto*)
- 1.2.2 კითხვითი წინადადება დამოკიდებული წინადადების როლში
- 1.2.3 რთული ქვეწყობილი წინადადების ზოგიერთი თავისებურება დიალოგში
- 2 სავარჯიშოები

1 რთული წინადადება როგორც მარტივი წინადადების განვრცობის უმნიშვნელოვანესი საშუალება

რთული წინადადება ორი ან მეტი მარტივი წინადადებისაგან შედგება. ეს წინადადებები ერთმანეთს უკავშირდება როგორც აზრობრივად, ისე ფორმალურად. ისინი მხოლოდ მთლიანობაში გადმოსცემენ მოუბრის სათქმელს.

განასხვავებენ რთული წინადადების ორ ძირითად სახეს – თანწყობილს (*die Satzverbindung/die Satzreihe*) და ქვეწყობილს (*das Satzgefüge*).

1.1 რთული თანწყობილი წინადადება (მაერთებელი კავშირები *und, aber, denn, oder, sondern, nicht nur ... sondern auch*)

თანწყობა რთული წინადადების აგების ერთ-ერთი ხერხია. თანწყობილი წინადადების კომპონენტები გრამატიკულად რამდენადმე დამოუკიდებელი წინადადებებია, რომლებიც ერთმანეთს ამა თუ იმ მორფოლოგიური საშუალებით უკავშირდება.

თანწყობილი წინადადების ასაგებად გერმანულში ძირითადად მაერთებელი კავშირები იხმარება: ეს კავშირები მომდევნო წინადადების სიტყვათა წყობას არ ცვლის:

- und** (და): Der Mensch denkt, **und** Gott lenkt.
Ich gehe in Konzerte, **und** meine Tochter geht in Diskos.
- aber** (მაგრამ; კი): Ich arbeite viel, **aber** wir werden nicht reich.
Herr Schneider wohnt in Dresden, **aber** Frau Schneider wohnt in Berlin.
Meine Schwester ist groß und schlank, ich **aber** bin klein und dick.

წინადადებებს შორის აზრობრივ კავშირებს ზოგჯერ ზმნიზედები აძლიერებენ:

- Die Menschen verdienen heute gut, aber trotzdem sind sie unzufrieden.
- Es ist kalt, aber trotzdem gehen wir spazieren.
denn (ვინაიდან; რადგანაც; იმიტომ რომ; რაკი): Wir bleiben zu Hause, **denn** es regnet.
 Heute hat keiner Zeit, **denn** jeder rennt nach Geld.
oder (თუ; ან): Fahren wir aufs Land, **oder** bleiben wir zu Hause?
 Er besteht die Prüfung, **oder** er besteht sie nicht.
- sondern** (არამედ): Professor Glück bleibt nicht in Berlin, **sondern** fährt ins Ausland.
- nicht nur ... sondern auch** (არა მარტო ... არამედ): Wir kaufen **nicht nur** Obst, **sondern auch** Gemüse.

1.2 რთული ქვენობილი წინადადება

ქვენობა წინადადებათა დაკავშირების ისეთი საშუალებაა, როდესაც მთავარ წინადადებას ერთი ან ერთზე მეტი დამოკიდებული წინადადება ექვემდებარება. დამოკიდებული წინადადება, როგორც წესი, რომელიმე სინტაქსური წევრის ფუნქციას ასრულებს.

გერმანულში, ქართლისაგან განსხვავებით, დამოკიდებული წინადადების ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ფორმალური ნიშანია სიტყვათწყობა: მასში შემასმენლის უღლებადი ნაწილი ბოლო პოზიციას იკავებს:

- Wir gehen zu Fuß. Das Wetter ist schön. → Wir gehen zu Fuß, weil das Wetter schön ist. (ფეხით მივდივართ, რაკი კარგი ამინდია.)

ეს წესი ძალაშია მაშინაც, როდესაც დამოკიდებული წინადადება წინ უსწრებს მთავარს ან ჩართულია მასში:

- Da das Wetter schön ist, gehen wir zu Fuß. (რაკი კარგი ამინდია, ფეხით მივდივართ.)
- Wir gehen, da das Wetter schön ist, zu Fuß.

დამოკიდებულ წინადადებაში ზმნა-შემასმენელს თავსართი არ სცილდება:

- Ich finde, dass du heute sehr schön aussiehst. (ჩემი აზრით, დღეს ძალიან კარგად გამოიყურები.)
- Peter sagt, dass er um 10 Uhr einschläft. (პეტერი ამბობს, 10 საათზე ვიძინებო.)

უკუქცევითი ზმნების შემთხვევაში ნაცვალსახელი sich ქვემდებარეს მოსდევს:

- Mir gefällt, dass du dich jeden Tag rasierst. (მომწონს, რომ ყოველდღე იპარსავ პირს.)
- Ich bin überzeugt, dass Max sich über unseren Besuch wundert. (დარწმუნებული ვარ, რომ მაქსს ჩვენი სტუმრობა გაუკვირდება.)

რთული ქვეყნობილი წინადადების სტრუქტურა ძალზე მრავალფეროვანია. თავდაპირველად შევჩერდებით ორ შემთხვევაზე:

- როდესაც დამოკიდებული წინადადება მთავარს მაქვემდებარებელი კავშირებით უკავშირდება;
- როდესაც დამოკიდებული წინადადების როლში კითხვითი წინადადება გამოდის.

1.2.1 კავშირიანი რთული ქვეყნობილი წინადადება (მაქვემდებარებელი კავშირები *dass, ob, weil/da, bis, wenn, je ... umso/je ... desto*)

ჩვეულებრივ მთავარი წინადადება დამოკიდებულს კავშირების საშუალებით მიერთებს. კავშირებიდან გერმანულში განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება ყველაზე ხშირად ხმარებულ **dass** კავშირს და შესაბამისად ე.წ. **dass-წინადადებებს**. ქართულში **dass** კავშირს ჩვეულებრივ *რომ* შეესატყვისება.

ნიმუშები:

- **Schmeckst du nicht, dass der Kuchen viel zu süß ist?**
- **Ich hoffe, dass du mich verstehst.**
- **Es ist nett, dass du mir Blumen mitbringst.**
- **Wir wissen, dass du Recht hast.**
- **Ich bin sicher, dass du in einer Woche wieder gesund bist.**
- **Ich wette, dass ich diese Klausur nicht bestehe.**
- **Entschuldigen Sie, dass ich Sie mit meinen Problemen belästige.**

dass-წინადადება იშვიათად უსწრებს წინ მთავარს:

- **Dass das Bild echt ist, glaube ich nicht.**

მთავარი წინადადება ზოგჯერ შეიცავს მინიშნებას, რომ მას **dass-წინადადება** მოჰყვება. ამგვარი მინიშნებებია:

- **es** მაკავშირებელი სიტყვა (კორელატი):
  - **Es wundert mich sehr, dass Max heute fehlt.**
  - **Ich finde es gut, dass du dir ein Motorrad kaufst.**
  - **Du verdienst es, dass man dich bestraft.**
  - **Hoffentlich klappt es, dass ich diese Stelle bekomme.**
- ნაცვალსახელური ზმნიზედები:
  - **Ich ärgere mich darüber, dass du so wenig arbeitest.**
  - **Ich bitte dich darum, dass du rechtzeitig nach Hause kommst.**
  - **Wir freuen uns darauf, dass Sie uns besuchen.**
  - **Ich gewöhne mich nicht daran, dass wir uns so selten sehen.**

- so მაკავშირებელი სიტყვა (კორელატი):
  - Es ist hier **so** dunkel, dass ich niemanden sehe.
  - Sie ist **so** schön, dass sie überall auffällt.

დანარჩენი კავშირებიდან გამოვყოფთ კიდევ რამდენიმეს:

1. **ob** კავშირი გამოიყენება მაშინ, როდესაც მთავარი წინადადების სუბიექტისათვის დამოკიდებულ წინადადებაში დასახელებული ფაქტი რამდენადმე უცნობია. ქართულში მას რთული კავშირი თუ არა/ხოზ არა შეესაბამება:

- Wir wissen nicht, **ob** wir in einer Woche mit dieser Arbeit fertig sind. (არ ვიცით, ამ სამუშაოს დავამთავრებთ თუ არა ერთ კვირაში.)
- Ich habe keine Ahnung, **ob** das Bild echt ist. (წარმოდგენა არა მაქვს, სურათი ორიგინალია თუ არა.)
- Fragen wir unseren Lehrer, **ob** er unsere Arbeiten schon heute durchsieht. (შევეკითხოთ მასწავლებელს, დღესვე გადასინჯავს თუ არა ჩვენს ნამუშევრებს.)
- Der Chef fragt mich, **ob** ich das alles allein schaffe. (უფროსი მეკითხება, შევძლებ თუ არა მარტო ამის გაკეთებას.)
- Ich frage mich, **ob** ich Erna wirklich liebe. (ჩემს თავს ვეკითხები, მართლა მიყვარს თუ არა ერნა.)
- Mich interessiert, **ob** Ihnen Ihr Beruf gefällt. (მინტერესებს, მოგწონთ თუ არა თქვენი პროფესია.)

2. ჩვენ უკვე ვიცით, რომ მიზეზის გამოხატვა შეიძლება denn-კავშირიანი თანწყობილი წინადადებით. ამავე ფუნქციას ასრულებს weil-კავშირიანი (ვინაიდან, რაკი, იმიტომ რომ) ქვენყობილი წინადადებაც:

- Ich gehe nicht hin, denn ich **habe** keine Lust. = Ich gehe nicht hin, weil ich keine Lust **habe**.
- Max kommt nicht zum Unterricht, denn er ist seit gestern krank. = Max kommt nicht zum Unterricht, weil er seit gestern krank ist.

ამავე მნიშვნელობით, მაგრამ უფრო იშვიათად, **da**-წინადადებაც იხმარება. მისი თავისებურება იმაში მდგომარეობს, რომ იგი, როგორც წესი, მთავარ წინადადებას წინ უსწრებს:

- Ich gehe ins Kino, **denn** der Film interessiert mich.
- Ich gehe ins Kino, **weil** mich der Film interessiert.
- **Da** mich der Film interessiert, gehe ich ins Kino.

აგრეთვე:

- **Da** es regnet, nehme ich meinen Schirm mit.
- **Da** ich heute einen Anruf erwarte, bleibe ich zu Hause.
- **Da** es sehr kalt ist, kuscheln wir uns aneinander.

3. **bis** კავშირით დაწყებული დამოკიდებული წინადადება ჩვეულებრივ ზღვარს უდებს მთავარი წინადადებით გადმოცემულ მოქმედებას. ქართულში მას *სანამ, ვიდრე* შეესაბამება:

ნიმუშები:

- Ich warte hier, **bis** du kommst.
- Wir bleiben hier, **bis** es regnet.
- **Bis** du nach Hause kommst, bin ich mit meiner Arbeit fertig.

4. **wenn** წინდებული იწყებს დროის დამოკიდებულ წინადადებას, რომელიც გადმოსცემს ანმყოში ან მომავალში მიმდინარე, ხშირად მრავალჯერად მოქმედებას. ქართულში მას შეესაბამება *როცა, როდესაც*.

ნიმუშები:

- **Wenn** mein Vater nach Hause kommt, steht das Essen schon bereit.
- **Wenn** ich dich sehe, vergesse ich alles.
- Sag mir, **wenn** du soweit bist.
- Die Arbeit ist zu Ende, **wenn** das Klingelzeichen ertönt.
- Immer, **wenn** es an der Tür läutet, bellt Bello laut.

ამგვარი დამოკიდებული წინადადების მნიშვნელობას ხშირად **nur** ნაწილაკი აძლიერებს:

- **Nur** wenn du mich siehst, denkst du an mich.

5. **wenn** კავშირი პირობითობასაც გამოხატავს და იწყებს შესაბამის დამოკიდებულ წინადადებას:

- **Wenn** das wahr ist, helfe ich dir nicht. (თუ ეს მართალია, არ დაგეხმარები.)
- **Wenn** du mich liebst, lass mich nicht allein. (თუ გიყვარვარ, მარტო ნუ დამტოვებ.)
- **Wenn** ich jetzt meinen Vater um Geld bitte, wird er sauer. (მამაჩემს რომ ახლა ფული ვთხოვო, გაჯავრდება.)

შენიშვნა: ზოგჯერ ჭირს იმის გარკვევა, რომელ დამოკიდებულ წინადადებას იწყებს **wenn** კავშირი – დროისას თუ პირობითის:

- Sing ein Lied – wenn du mal traurig bist, (იმღერე, როცა/თუ სევდიანი ხარ,
- Sing ein Lied – wenn dich kein Mädels küsst. იმღერე, როცა/თუ გოგონები არ გკოცნიან.)

6. როდესაც ერთი ცნების ხარისხი მეორისას განაპირობებს, იხმარება რთული კავშირი **je...umso** ან მისი ვარიანტი **je...desto** (რაც უფრო... მით უფრო). ამასთან პირველი კომპონენტი იწყებს დამოკიდებულ წინადადებას, მეორე კი მთავარს:

- **Je höher** die Preise sind, **umso** sparsamer leben wir. (რაც უფრო მაღალია ფასები, მით უფრო ხელმომჭირნედ ვცხოვრობთ.)
- **Je mehr** ich arbeite, **desto müder** bin ich abends. (რაც უფრო მეტს ვმუშაობ, მით უფრო დაღლილი ვარ საღამომობით.)

- **Je länger ich dich kenne, umso weniger verstehe ich dich.**

(რაც უფრო მეტ ხანს გიცნობ, მით უფრო ნაკლებად მესმის შენი.)

1.2.2 კითხვითი წინადადება დამოკიდებული წინადადების როლში

კითხვით წინადადებას შეიძლება დაეკისროს დამოკიდებული წინადადების ფუნქცია. ასეთ შემთხვევაში სწორედ იგი შეიცავს მსმენელისთვის მნიშვნელოვან ძირითად ინფორმაციას.

როტულ ქვეწყობილ წინადადებაში კითხვითი წინადადების ჩართვისას მისი სინტაქსური შედგენილობა არ იცვლება – იცვლება მხოლოდ სიტყვათწყობა: ზმნა-შემასმენლის უღლებადი ნაწილი, ისევე როგორც დამოკიდებულ წინადადებაში საერთოდ, წინადადების ბოლოს გადადის:

Wir wissen nicht,

wohin dieser Zug fährt.
wann die Maschine startet.
wie es unseren Großeltern geht.
warum unser Computer streikt.
wer ihr Mann ist.
über wen Monika redet.
worauf du wartest.
womit Sie sich beschäftigen.

1.2.3 როტული ქვეწყობილი წინადადების ზოგიერთი თავისებურება დიალოგში

მეტყველებაში როტულ ქვეწყობილ წინადადებას რამდენიმე თავისებურება ახასიათებს. დავიმახსოვროთ სამი ყველაზე მნიშვნელოვანი:

1. დიალოგში მოუბარი ხშირად თავს არიდებს ქვეწყობილი წინადადების სრულად გამეორებას და პასუხში მხოლოდ დამოკიდებულ წინადადებას მიმართავს. ასეთ შემთხვევაში დამოკიდებული წინადადება მისთვის დამახასიათებელ სიტყვათწყობას ინარჩუნებს:

➤ – Kommst du mit?	➤ – Spielst du Mozart?
– Nein.	– Ja, ich spiele immer Mozart, wenn ich traurig bin.
– Warum nicht?	– Warum bist du denn jetzt traurig?
– Weil ich keine Lust habe.	– Weil es dunkel wird. Ich bin immer traurig, wenn es Abend wird. Und du?
➤ – Die Arbeitslosenzahl ist bei uns sehr hoch.	– Ich? Wenn ich allein bin.
– Woran liegt das?	➤ – Schlafen Sie tagsüber?
– Daran, dass viele Firmen pleite gehen.	– Nur wenn ich sehr müde bin.
➤ – Trinken Sie Tee?	
– Ja, wenn er heiß ist.	

2. დიალოგში არც თუ ისე იშვიათია მსმენელის მიერ დასმული შეკითხვის გამოვრება, ზოგჯერ უმნიშვნელო სახეცვლილებით. ასეთ შემთხვევაში იგი თითქოს ამონებს, რამდენად სწორად გაიგო მან შეკითხვა, ან დროს იგებს პასუხის მოსაფიქრებლად. ამ მოვლენას გერმანულ გრამატიკაში *die Nachfrage/die Gegenfrage* ეწოდება. იგი დამოკიდებული წინადადების პრინციპით იგება:

- – **Wer sorgt jetzt für die Kinder?**
- **Wer jetzt für die Kinder sorgt, meinst du?** Ich glaube, ihre Tante.
- (იგულისხმება: *Du fragst, wer jetzt für die Kinder sorgt?*)

აგრეთვე:

- – **Wem schenkst du diese Blumen?**
- **Wem ich diese Blumen schenke?** Das ist ein Geheimnis.
- – **Wovor hast du Angst?**
- **Wovor ich Angst habe?** Davor, dass ich dich nie wiedersehe.
- – **Ist dieses Bild echt?**
- **Ob dieses Bild echt ist?** Keine Ahnung. Fragen Sie lieber einen Kunstkenner!
- – **Karl kommt morgen an. Ist dir das denn völlig egal?**
- **Ob mir das egal ist?** Nein, das ist mir überhaupt nicht egal.

3. ზოგჯერ მთავარი წინადადებაც იკვეცება. ეს ჩვეულებრივ სახელადი შემასმენელის შემთხვევაში ხდება:

- **Ein Glück**, dass ich dich treffe. (რა ბედნიერებაა, რომ შეგხვდი.)
- **Fein**, dass du da bist. (რა კარგია, რომ აქა ხარ.)
- **Kein Wunder**, dass der Lehrer mit dir unzufrieden ist. (რა გასაკვირია, რომ მასწავლებელი შენით უკმაყოფილო იყოს.)

2 სავარჯიშოები

1.1 დავალება 1. მოცემული წინადადებები შეაერთეთ კავშირებით *und, aber, denn, sondern, nicht nur ... , sondern auch*:

1. Ich kenne Peter nicht. Ich kenne seinen Bruder.
2. Du arbeitest viel. Du bestehst die Prüfung ganz bestimmt.
3. Ich gehe heute nicht zur Arbeit. Ich habe Magenschmerzen.
4. Die Ledertasche ist eine Tasche aus Leder. Die Schultasche ist eine Tasche für die Schule.
5. Paul ist herzkrank. Trotzdem raucht er viel.
6. Wir kaufen die Himbeeren nicht. Wir pflücken sie selbst.
7. Er ist nicht nur krank. Er ist auch einsam.
8. Max kommt nicht. Er ist seit einer Woche im Ausland.

9. Wir fahren nach Italien. Frau Rose sorgt für unseren Hund.
10. Die Kunden kommen nicht allein. Sie bringen ihre Familien mit.
11. Hans fotografiert. Inge pflückt Blumen.
12. Bleib nicht im Hotel! Übernachte bei uns!

1.2 დავალება 2. ჩახვით კავშირები *dass* ან *ob*:

1. Ich halte es für richtig, — du dich bei deinen Kollegen entschuldigst.
2. Es wundert mich sehr, — Frau Weil nicht zu Hause ist.
3. Wir wissen aber nicht, — er in der Firma oder woanders ist.
4. Achten Sie darauf, — Ihr Beutel nicht kaputtgeht!
5. Es ist mir egal, — du mitkommst oder nicht.
6. Wir finden es gut, — Sie uns stets darüber informieren.
7. Die Frage ist nur, — er den Weg kennt.
8. Ich vermute, — er Maria nicht heiratet.
9. Ich habe keine Ahnung, — Frau Briese zur Zeit in München ist.
10. Ich bin ganz sicher, — Paul schon informiert ist.
11. Prüfe nach, — die Rechnung stimmt.
12. Ich finde, — Latein und Mathe Spaß machen.
13. Ich bin dafür, — wir sofort losfahren.
14. Ich glaube dir wirklich, — du unschuldig bist.
15. Es ist jetzt sicher, — wir auf den Philippinen Urlaub machen.
16. Herr Berg schreibt, — er uns einladen möchte.
17. Mutti, Andrea fragt, — du morgen zu Hause bist.
18. Ich fürchte, — es schon zu spät ist.

1.2 დავალება 3. *weil, da* თუ *denn*?

1. – Ich kritisiere dich, — du neidisch bist.
– Nein, du kritisierst mich, — du einfach Spaß an Kritik hast.
2. — niemand mehr fehlt, fahren wir jetzt los.
3. — niemand etwas dagegen hat, nehmen wir Ihren Vorschlag an.
4. Bertolt studiert Jura, — er möchte Staatsanwalt werden.
5. — unser Professor krank ist, fallen heute alle Vorlesungen aus.
6. Du verstehst nicht, — du nicht zuhörst.
7. — ich heute frei habe, denke ich nur an unser Beisammensein.
8. Peter ist böse auf mich, — ich ihm immer meine Meinung ganz offen sage.
9. Wir gehen ins Café, — wir uns da ein bisschen amüsieren möchten.
10. Ich ziehe mir den Mantel an, — es ist heute ziemlich kalt.

1.2 დავალება 4. *wenn* თუ *bis*?

1. Wir gehen ins Restaurant, ___ wir Geld haben.
2. Wartest du auf mich, ___ ich damit fertig bin?
3. ___ ich in München bin, besuche ich meine Schulkameraden.
4. Wir bleiben solange hier, ___ Sie den Wagen reparieren.
5. ___ der Zug abfährt, haben wir noch etwas Zeit.
6. Immer, ___ unsere Mannschaft spielt, sind wir sehr aufgeregt.
7. Immer, ___ ich Ursula Komplimente mache, wird sie ganz rot.
8. Wir spielen im Park, ___ es dunkel wird.

1.2 დავალება 5. გადაადგილეთ მთავარი და დამოკიდებული წინადადებები.

წიშში: *Ich sehe schon, dass es so nicht weiter geht.* → *Dass es so nicht weiter geht, sehe ich schon.*

1. Ich finde gut, dass Herr Neumann schon informiert ist.
2. Wir bleiben hier, bis der Regen aufhört.
3. Es ist kein Geheimnis, dass Karl seine Freundin heiratet.
4. Er besucht mich immer, wenn er Lust hat.
5. Es freut mich sehr, dass du so begabt bist.
6. Ich komme heute nicht, weil ich mich nicht wohl fühle.
7. Da ich es allein nicht schaffe, bin ich Ihnen für Ihre Hilfe sehr, sehr dankbar.
8. Ich bin schon informiert, dass es Schwierigkeiten gibt.
9. Unsere Lehrer machen mit, wenn wir Feste feiern.
10. Ich habe hier wenig Kontakt, weil mein Deutsch nicht so gut ist.
11. Ich komme vielleicht kurz mal vorbei, wenn ich Zeit habe.
12. Hier gibt es keine Kontaktprobleme, da alle Studenten auf einem Campus zusammenleben.

1.2 დავალება 6. ჩასვით მატყემდებარებელი კავშირები *je ... desto*, *je ... umso*, *dass*, *ob*, *weil*, *da*, *wenn*, *bis*:

1. ___ die Kinder im Auto sitzen, fahre ich sehr vorsichtig.
2. Ich trinke keinen Alkohol, ___ ich oft Magenschmerzen habe.
3. ___ eine Reise nach Afrika so gefährlich ist, verzichte ich darauf.
4. Achte darauf, ___ du keine Fehler machst!
5. Ich bleibe bei meinem Onkel, ___ ich 14 bin.
6. Ich werde verrückt, ___ die Musik so laut spielt.
7. Du gefällst mir, ___ du so gern Musik hörst.
8. Passen Sie bitte auf meinen Hund auf, ___ ich nach Hause komme.
9. Es ist so laut, ___ ich dich nicht höre.
10. Ich habe immer Angst, ___ ich an die Grenze komme.

11. Ich finde es unmöglich von dir, — du Max dreimal am Tag anrufst.
12. Ich bin nicht sicher, — ich so viel Geld bei mir habe.
13. Ich tanze nicht, — mir der Fuß schrecklich weh tut.
14. — mehr Geld Sie auf Ihrem Konto haben, — höher werden die Zinsen.
15. Frag bitte die Sekretärin, — der Chef da ist.
16. Ich denke, — Sie sich irren.
17. — älter der Wein ist, — besser ist er.
18. — ich das Stipendium bekomme, kaufe ich mir einen/Laserdrucker.

1.2.2 დავალება 7. ჩასვით შესაბამისი კითხვითი სიტყვა:

1. Sag mir bitte, — du nicht verstehst.
2. Sagen Sie uns bitte, — Sie heißen.
3. Wir wissen nicht, — noch mitfährt.
4. Frag mal, — der Bus hält.
5. Wissen Sie, — man Radios verkauft?
6. Sag mir bitte, — du so lange nachdenkst.
7. Sagen Sie mir bitte, — das Flugzeug aus München ankommt.
8. Ich verstehe nicht, — du kämpfst.
9. Warum sagst du mir nicht, — du schreibst?
10. Wissen Sie, — die Fahrt kostet?
11. Du fragst, — ich Urlaub mache?
12. Mich interessiert, — ihr Tennis spielt.

1.1-1.2.3 დავალება 8. ჩასვით სათანადო მაკავშირებელი სიტყვა:

- (1) – Gefällt es Ihnen, — Ihre Tochter Karate lernt?
– Nein, gar nicht. Ich habe es nicht gern, — ein Mädchen brutal ist und nur mit Jungen spielt.
– Und Ihr Sohn? Treibt er auch Sport?
– Nein! Der ist gar nicht sportlich, — er zu dick ist.
- (2) – Man sagt, — Ihr Mann Boxer ist.
– Sie wissen doch ganz genau, — das nicht stimmt.
- (3) – Was machst du, — du Zeit hast?
– Ich stricke, — es dunkel wird. Dann sehe ich fern.
- (4) – Unterhalten sich eure Eltern viel mit euch?
– Leider nicht.
– Warum denn nicht?
– — sie keine Zeit dazu haben.
- (5) – Wisst ihr, — die Hauptstadt vom Senegal heißt?
– Nein, wir wissen noch nicht mal, — der Senegal liegt.

- (6) – Warum tanzst du nicht mit Herrn Braun?
– ___ er verheiratet ist.
- (7) – ___ ich mich nie beschwere, machen meine Nachbarn jede Nacht Krach.
– Kein Wunder, ___ du so müde aussiehst.
- (8) – Ist das wahr, ___ du die Schule langweilig findest?
– Ja, das stimmt.
- (9) – Warum gehst du zu Fuß? Du hast doch ein Auto!
– ___ ich fit bleiben möchte.
- (10) – Was macht Jens, ___ er nicht betrunken ist ?
– Er spielt Karten.
- (11) – Ich habe immer Zahnschmerzen, ___ ich gehe nie zum Zahnarzt.
– Warum denn nicht?
– ___ ich Angst habe.
- (12) – Wissen Sie, ___ die Linie 6 fährt?
– Zum Stadttheater.
- (13) – Wisst ihr, ___ eure Eltern euch zu Weihnachten schenken ?
– Wir glauben, nur zwei Tafeln Schokolade.
- (14) – Warum fährt Herr Lind im Urlaub immer ins Ausland?
– ___ er zu viel Geld hat.
- (15) – Mit wem sprichst du, Alfred?
– Mit Diro. Er fragt, ___ die Geschäfte jetzt noch offen sind.
- (16) – Ich möchte Frau Krug sprechen.
– Ich guck(e) mal eben, ___ sie noch da ist.
- (17) – Kann dein Bruder Erikas Studium nicht finanzieren? Er ist doch so reich.
– Ja, aber ___ reicher die Leute sind, ___ weniger helfen sie den anderen.
- (18) – Wie lange bleibst du hier?
– ___ meine Eltern zurückkommen.

1.1-1.2.3

დავალემა 9. თარგმნეთ:

(1) – რისი იმედი გაქვს? – რისი იმედი მაქვს? იმიხი, რომ მშობლები ფულს გამომიგზავნიან.	(2) – ნამოხვალ? – არა, სახლში დავრჩები. – რატომ? – იმიტომ, რომ წვიმს.
(3) – რისი გეშინია? – რომ ვინმე გაიგებს სიმართლეს.	(4) – რატომ არ მოდიხარ? – იმიტომ, რომ მინდა შეფს დღესვე ველაპარაკო.
(5) – რაზე ფიქრობ? – რაზე ვფიქრობ? იმაზე, რომ მიყვარხარ.	(6) – როდის მოხვალ ჩემთან? – როდის მოვალ შენთან? მე მგონი, არასოდეს.
(7) – დალევთ ლუდს?	(8) – რატომ მიგზავნი ყვავილებს?

- კი, თუ ცივია.
- (9) – არ ვიცი, დამირეკავს თუ არა მანფრედი ამ კვირაში.
– რატომ?
– ის ახლა საშინელ სტრესშია.
- (11) – გჭირდებათ ჩემი ლექსიკონი?
– მჭირდება თუ არა თქვენი ლექსიკონი? ვფიქრობ, კი.
- (13) – სად სადილობთ?
– სად ვსადილობ? რა თქმა უნდა, რესტორანში.
- (15) – რას იწერება ევა?
– იწერება, რომ ამ ზაფხულს პოლონეთში უნდა წასვლა.
- (17) – გინდა გათხოვდე?
– არა.
– რატომ?
– იმიტომ, რომ არავინ მიყვარს.
- იმიტომ, რომ მომწონხარ.
- (10) – რაშია ღორისი დამნაშავე?
– რაშია ღორისი დამნაშავე? იმაში, რომ დღემდე ცოლი არა მყავს.
- (12) – ხშირად დადიხართ ექიმთან?
– არა, მხოლოდ მაშინ, თუ ტკივილები მაქვს.
- (14) – რა გაინტერესებს ამჟამად?
– რა მაინტერესებს ამჟამად? მხატვრობა და უცხო ენები.
- (16) – რაზე ჩივი?
– რაზე ვჩივი? იმაზე, რომ სამუშაო არა მაქვს.
- (18) – მომეხმარები?
– ვწუხვარ, მაგრამ ვერა.
– მაინც რატომ?
– იმიტომ, რომ დღეს დრო არა მაქვს.

მეშვიდე მონაკვეთის შეჯამება

მეშვიდე მონაკვეთის გავლის შემდეგ თქვენ უკვე შეგიძლიათ გადმოსცეთ სათქმელი რთული წინადადებით.

საკონტროლო დავალებები შექმნილი ცოდნისა და უნარ-ჩვევების შესამოწმებლად:

დავლება 1. ჩასვით შესაბამისი მაკავშირებელი სიტყვა.

1. Ich freue mich auf dich und nicht darauf, — du mir etwas mitbringst.
2. Unser Huhn legt jeden Tag ein Ei, — niemand merkt das, — Bello klaut es sofort.
3. Der Apparat läuft von morgens bis abends, — mein Sohn „fernsehstüchtig“ ist.
4. Ich esse meinen Teller leer, — ich habe Hunger.
5. Mir ist es egal, — du mich liebst oder nicht.
6. Ich finde es schön, — meine Frau sich das Sportprogramm mit mir zusammen ansieht.
7. — meine Großeltern schon über 70 Jahre alt sind, gehen sie sehr selten spazieren.
8. Ich fühle mich krank, — ich huste und niese pausenlos.
9. Ich studiere — Englisch, — Spanisch.
10. — Was machst du abends? — Ich schlafe, — ich spiele Karten.
11. Frag deinen Chef, — er etwas Zeit für mich hat.
12. Wissen sie, — dieser Weg führt?
13. Der Chef fragt, — du mit deiner Arbeit schon fertig bist.
14. Wissen Sie, — unsere Maschine landet?
15. Ich danke dir dafür, — du mir immer mit Rat und Tat zur Seite stehst.
16. Ich arbeite dort, — andere Leute Urlaub machen — ich bin nämlich Reiseleiter.
17. Sag dem Direktor, — ich ihn sprechen möchte.
18. Im Herbst fahre ich nach München, — mir diese Stadt sehr gefällt.
19. Was machst du, — du dich langweilst?
20. Ich bin eifersüchtig, — ich dich liebe.
21. Ich bleibe am Telefon sitzen, — du zurückrufst.
22. Ich suche nicht dich, — deinen Bruder.
23. Er schreibt — Gedichte, — Novellen.
24. Ich möchte wissen, — du so gespannt bist.
25. Die Zeitungen berichten, — bei uns im April eine Umweltschutzkonferenz stattfindet.
26. Ruf die Firma an und sag, — du den Mantel reklamieren möchtest.
27. Ich gerate sehr in Panik, — ich unter Menschen bin.
28. Ihr geht morgen ohne mich ins Theater, — ich heute Abend für eine Woche ins Ausland fahre.

29. Mir gefällt nicht, — Frauen rauchen.

30. Ich möchte wissen, — die Maschine geht.

□□□ დავალება 2. მოუსმინეთ ანეკდოტებს კასეტაზე. მოყოლისას გამოიყენეთ რთული წინადადებები. ტექსტის გაგებაში დაგეხმარებათ შემდეგი სიტყვები:

(1) das Angeln	- თევზაობა	(2) der Geigenkasten	- ვიოლინოს ფუტლარი
der Angelschein	- თევზაობის უფლება	die Maschinenpistole	- ავტომატი
(3) ins Bett stecken	- დაძინება (აძინებს)	(4) schwankend	- ბარბაცით
hellwach	- სრულიად ფხიზელი	vorbeikommen	- ჩავლა (ჩამივლის)

♀ დავალება 3. თარგმნეთ!

- ნიძლავს ვდებ, რომ დღეს 3:0 მოვიგებთ.
- რომ წააგო სანაძლეო?
- მაშინ შენ და ანკეს რესტორანში დაგპატიუებთ.
- მე კი ნიძლავს ვდებ, რომ ანკე არ წამოვა.
- რატომ?
- იმიტომ რომ ნანყენია შენზე.
- ჰა, ჰა, ჰა!
- რა გაცინებს? გგონია, რომ ყველაფერს გააპატიებს?
- იმიტომ ვიცინი, რომ ქალებზე წარმოდგენა არ გაქვს. დარწმუნებული ვარ, რომ მააპატიებს.
- ამჯერად ამბობს, რომ ეს ამბავი მას არასოდეს დაავინყდება.
- ჰოო? ვის ეუბნება ამას?
- მე.
- მაგრამ შენ ხომ მას თითქმის არ იცნობ!
- როგორ არა. მარტო მას კი არა, მის მშობლებსაც ვიცნობ. ხანდახან ვესტუმრები ხოლმე. ცხადია, მაშინაც, როცა დედამისი შინ არის.
- თქვენ ერთად ხომ არ დადიხართ სადმე?
- რა თქმა უნდა - დისკოთეკაზე ან კაფეში.
- მე არ მკითხულობს?
- როგორ არა. ზოგჯერ აინტერესებს, კარგად თუ ხარ.
- ზოგჯერ? ღმერთო ჩემო! მე კი სულელივით შინ ვზივარ და მასზე ვოცნებობ. უკვე ერთი თვეა! ერთი მითხარი, რატომ ვაკეთებ ამას?
- იმიტომ, რომ ქალებზე წარმოდგენა არა გაქვს.

თემა 29

- 1 პრეტერიტულ-პრეზენტული ზმნების მორფოლოგიური ჯგუფი (*die Präteritopräsentia*)
- 2 მოდალური ზმნები *können, dürfen, sollen, müssen, wollen, mögen*
- 2.1 მოდალური ზმნები და წინადადების სტრუქტურა
- 2.2 მოდალური ზმნების უმთავრესი მნიშვნელობები
- 2.3 მოდალური მნიშვნელობანი და მათი გადმოცემის ძირითადი საშუალებები (შეჯამება)
- 3 ზმნა *wissen*
- 4 სავარჯიშოები

1 პრეტერიტულ-პრეზენტული ზმნების მორფოლოგიური ჯგუფი (*die Präteritopräsentia*)

ჩვენ შევისწავლეთ და შევაჯამეთ ზმნის უღლება პრეზენტში. მაგრამ არსებობს ზმნების კიდევ ერთი ჯგუფი, რომლის პარადიგმაც უღლების განსაკუთრებულ ტიპს მიეკუთვნება. ამ ჯგუფს სულ შვიდი ზმნა შეადგენს. მათ შორის ექვსი მოდალური ზმნაა: *können, dürfen, müssen, sollen, wollen, mögen*. ისინი გამოხატავენ მოდალობას, ანუ მოქმედი პირის დამოკიდებულებას შესასრულებელი მოქმედების მიმართ (*სურს თუ არა/შეუძლია თუ არა/მოსწონს თუ არა მას ამა თუ იმ ქმედების შესრულება*). მეშვიდე ზმნა *wissen*.

პრეტერიტულ-პრეზენტული ზმნებისათვის დამახასიათებელია ორი მორფოლოგიური ნიშანი:

- მათ არა აქვთ პირის ნიშანი მხოლობითი რიცხვის I და III პირში, რის შედეგადაც ეს ფორმები ერთმანეთს ემთხვევა;
- მხოლობითსა და მრავლობით რიცხვში (გარდა *sollen* ზმნისა) მათ აქვთ სხვადასხვა ფუძისეული ხმოვანი. ამასთან ფუძისეული ხმოვნის ცვლა რაიმე ერთ კანონზომიერებას არ ექვემდებარება. ამიტომ თითოეული ზმნის პარადიგმა საგანგებოდ უნდა დავიმასხოროთ:

können – ძირითადი მნიშვნელობა: *შემიძლია*

მხოლ.	მრავლ.	თავაზიანი ფორმა
ich kann	wir können	
du kannst	ihr könnt	Sie können
er kann	sie können	

dürfen – ძირითადი მნიშვნელობა: *შემიძლია/უფლება მაქვს*

ich darf	wir dürfen	
du darfst	ihr dürft	Sie dürfen

er darf sie dürfen

müssen – ძირითადი მნიშვნელობა: უნდა გააკეთო/იძულებული ვარ გააკეთო:

ich muss wir müssen
du musst ihr müsst Sie müssen
er muss sie müssen

sollen – ძირითადი მნიშვნელობა: უნდა გააკეთო/ვალდებული ვარ გააკეთო:

ich soll wir sollen
du sollst ihr sollt Sie sollen
er soll sie sollen

wollen – ძირითადი მნიშვნელობა: მსურს/მინდა:

ich will wir wollen
du willst ihr wollt Sie wollen
er will sie wollen

mögen – ძირითადი მნიშვნელობა: მომწონს, მიყვარს:

ich mag wir mögen
du magst ihr mögt Sie mögen
er mag sie mögen

wissen – ცოდნა (ვიცი)

ich weiß wir wissen
du weißt ihr wisst Sie wissen
er weiß sie wissen

პრეტერიტულ-პრეზენტული ზმნები სუსტ უღლებას მიეკუთვნება, მაგრამ ძირითადი ფორმების წარმოებისას ისინი ზოგიერთ თავისებურებებს იჩენენ:

können	–	konnte	–	gekonnt	wollen	–	wollte	–	gewollt
dürfen	–	durfte	–	gedurft	mögen	–	mochte	–	gemocht
müssen	–	musste	–	gemusst	wissen	–	wusste	–	gewusst
sollen	–	sollte	–	gesollt					

2 მოდალური ზმნები können, dürfen, sollen, müssen, wollen, mögen

2.1 მოდალური ზმნები და წინადადების სტრუქტურა

რადგანაც მოდალური ზმნები გამოხატავენ დამოკიდებულებას მოქმედებასთან, ცხადია, წინადადებაში ეს მოქმედებაც უნდა იყოს დასახელებული: *მინდა ვიმღერო; ანა უნდა წავიდე; შემძლია დაგეხმარო და ა.შ.*

გერმანულ წინადადებაში მოქმედებას ასახელებს ძირითადი (სრულმნიშვნელოანი) ზმნა ინფინიტივის ფორმით. იგი წინადადების ბოლოს დგას და მოდალურ ზმნასთან ერ-

თად შედგენილ ზმნურ შემასმენელს ქმნის:

- Ich will dieses Lied **singen**. (მინდა ეს სიმღერა ვიმღერო.)
- Ich kann dieses Lied **singen**. (შემიძლია ვიმღერო ეს სიმღერა.)
- Ich soll dieses Lied **singen**. (უნდა ვიმღერო ეს სიმღერა.)

ეს ორი ზმნა ქმნის ე.წ. პრედიკატულ ჩარჩოს: მოდალური ზმნა მუდამ მეორე ადგილზეა, ძირითადი – უკანასკნელზე, მათ შორის კი წინადადების სხვა წევრები განლაგდება:

- Ich muss heute zu dir **kommen**.   ➤ Heute muss ich zu dir **kommen**.

უკუთქმით წინადადებაში უარყოფითი ნაწილაკი გრამატიკული წესის თანახმად ინფინიტივის წინ თავსდება, მაგრამ ეს წესი ზეპირმეტყველებაში ხშირად ირღვევა – განსაკუთრებით მაშინ, თუ ინფინიტივი მის წინ მდგომ სიტყვასთან მჭიდროდაა დაკავშირებული:

შდრ.: ➤ Ich kann diesen Text **nicht** übersetzen.

და: ➤ Er will mir **nicht** die Wahrheit sagen.   ➤ Ich will **nicht** Taxi fahren.

მოდალურზმნიან კონსტრუქციაში მოცილებადი თავსართი ძირითად ზმნას არ სცილდება:

- Wir sollen heute früh **aufstehen**.   ➤ Ich will heute gut **aussehen**.

თუ ძირითადი ზმნა უკუქცევითია, ნაცვალსახელი sich პირდაპირი წყობისას მოდალურ ზმნას მოსდევს, ირიბისას კი – ქვემდებარეს:

- Wir müssen **uns** heute beeilen.   ➤ Heute müssen wir **uns** beeilen.

დამოკიდებულ წინადადებაში მოდალური ზმნა ბოლო ადგილზეა – იგი ინფინიტივს მოსდევს:

- Es tut mir Leid, dass ich schon abreisen **muss**.
- Ich weiß noch nicht, ob ich mitkommen **kann**.

მოდალური ზმნები იშვიათად, მაგრამ მაინც, ინფინიტივის გარეშეც გვხვდება. აქ ძირითადად ორ შემთხვევას განვსახვავებთ:

1. როდესაც მოდალურ ზმნას სრულმნიშვნელობანი ზმნის ფუნქცია აქვს:

- Ich mag diese Frau nicht.   ეს ქალი არ მიყვარს.
- Ich mag dieses Mädchen gern.   მიყვარს ეს გოგონა.
- Mögen Sie Eis?   გიყვართ ნაყინი?
- Ich mag kein Bier.   ლუდი არ მიყვარს.
- Was willst du denn?   მაინც რა გინდა?
- Willst du Brot oder Kuchen?   პური გინდა თუ ნამცხვარი?
- Was wollen Sie eigentlich von mir?   რა გინდათ ბოლოს და ბოლოს ჩემგან?
- Das darf ich nicht.   არ შემიძლია/უფლება არა მაქვს.
- Ich kann nicht anders.   სხვაგვარად არ შემიძლია.
- Du kannst viel.   შენ ბევრი რამ შეგიძლია.
- Du kannst, wenn du willst.   შეგიძლია, თუ გინდა.
- Ich kann einfach nicht mehr.   მეტი აღარ შემიძლია.

➤ Ich soll das nicht.

არა ვარ ვალდებული.

აგრეთვე:

➤ Was soll der Kuli unter dem Bett?

რა უნდა კალამს საწოლის ქვეშ?

➤ Was soll der Quatsch?

ეს (სისულელე) რას ნიშნავს?

➤ Er kann Englisch.

მან ინგლისური იცის.

➤ Ich kann dieses Gedicht immer noch nicht.

ლექსი ჯერაც არ ვიცი.

2. როდესაც გამოიტოვება მოძრაობის გამოხატველი ზმნები (*gehen, fahren, laufen, fliegen ...*):

➤ Ich will heute in die Stadt.

დღეს ქალაქში მინდა წასვლა.

➤ Du darfst nicht in die Stadt.

ქალაქში ვერ წახვალ (უფლება არა გაქვს).

➤ Ich muss dienstlich nach Bonn.

ბონში უნდა წავიდე მივლინებით.

➤ Muss Anna schon zur Schule?

ანა უკვე სკოლაში უნდა წავიდეს?

➤ Jetzt muss ich weg.

უნდა წავიდე.

➤ Ich muss zur Toilette.

ტუალეტში უნდა გავიდე./ტუალეტში მინდა.

➤ Ich muss aufs Klo.

ტუალეტში უნდა გავიდე./ტუალეტში მინდა.

➤ Ich muss mal.

ტუალეტში უნდა გავიდე./ტუალეტში მინდა.

➤ Wir dürfen nicht ins Kino.

კინოში წასვლის ნება არა გვაქვს.

➤ Im Moment darf niemand zu ihm.

ახლა არავის აქვს მასთან შესვლის უფლება.

➤ Möchtest du ans Steuer?

გინდა საქვსთან დაჯდე?

2.2 მოდალური ზმნების უმთავრესი მნიშვნელობები

können – dürfen

können გამოხატავს შესაძლებლობას (შემიძლია, ძალა შემწევს) და უნარს (შემიძლია/ვიცი რაიმეს კეთება; უნარი შემწევს). ამდენად, ნართქმით წინადადებაში იგი მიუთითებს, რომ სუბიექტს არაფერი უშლის ხელს, შეასრულოს ესა თუ ის მოქმედება, ხოლო უკუთქმითი – რომ მოქმედების შესრულება ვერ ხერხდება:

ნიმუშები:

➤ Wir können Ihnen helfen.

(შეგვიძლია დაგეხმაროთ.)

➤ Kannst du heute zu mir kommen?

(შეგიძლია დღეს ჩემთან მოხვიდე)?

➤ Herr Berg ist im Moment nicht da. Kann ich (ihm) etwas ausrichten?

(ბატონი ბერგი ახლა აქ არ არის.

გადავცე რამე?)

➤ Kann ich was für Sie tun?

(რითი შემიძლია გემსახუროთ?)

➤ Jeder kann sich mal irren.

(ყველა შეიძლება შეცდეს.)

➤ Ich kann Ihnen nicht helfen.

(ვერ დაგეხმარებით.)

➤ Ich kann deine Schrift nicht entziffern.

(შენს ხელნაწერს ვერ ვარჩევ.)

➤ Ich kann mir solchen Luxus nicht leisten.

(ასეთი ფუფუნების უფლებას ვერ მივცემ თავს.)

- Ich kann mich nicht dazu entschließen. (ვერ გადამიწყვეტია.)
- Die Arbeit ist fertig. Sie können gehen. (სამუშაო დასრულებულია. შეგიძლიათ ნაბრძანდეთ.)
- Du kannst mit diesem Bus fahren. (შეგიძლია ამ ავტობუსით ნახვიდე.)
- Du kannst machen, was du willst. (შეგიძლია აკეთო, რაც გინდა.)
- Das kann ich mir vorstellen. (წარმომიდგენია.)
- Das kann ich mir nicht vorstellen. (ვერ წარმომიდგენია.)
- Ich kann das nicht mehr aushalten. (ამას ვეღარ ავიტან.)
- Ich kann keinen Alkohol vertragen. (ალკოჰოლს ვერ ვიტან.)
- Ich kann Herrn Reiz nicht leiden. (ბატონ რაიცი ვერ ვიტან.)
- Ihr könnt auf mich zählen. (შეგიძლიათ ჩემი იმედი იქონიოთ.)
- Eine Dreizimmerwohnung können wir uns nicht leisten. (სამოთახიანი ბინის საშუალება არა გვაქვს.)
- Ich kann schon kaum noch laufen. (სიარული აღარ შემიძლია.)
- Wie kann ich das wieder gut machen? (როგორ შევძლო ამის გამოსწორება?)

შენიშვნა: როგორც ქართული შესატყვისებიდან ჩანს, უკუთქმით წინადადებაში **können** ზმნის მოდალური მნიშვნელობა უმრავლეს შემთხვევაში *ვერ/ვეღარ/აღარ; ვერაფერს/ვეღარაფერს/აღარაფერს* უარყოფითი ნაწილაკებით გადმოიცემა:

- შდრ.
- Ich komme **nicht**. არ მოვალ. ➤ Ich rufe dich **nicht** an. (არ დაგირეკავ.)
  - Ich kann **nicht** kommen. ვერ მოვალ. ➤ Ich **kann** dich **nicht** anrufen. (ვერ დაგირეკავ.)

- აგრეთვე:
- Ich **kann nichts** sehen. ვერაფერს ვხედავ.
  - Ich **kann nicht mehr** sehen. ვეღარ ვხედავ.
  - Mit diesem Messer **kannst du keine** Birnen schneiden. ამ დანით მსხალს ვერ დაჭრი.
  - Mit diesem Messer **kannst du nichts mehr** schneiden. ამ დანით ვეღარაფერს დაჭრი.

können ზმნა აღნიშნავს აგრეთვე რაიმეს ცოდნას და ამდენად შესაბამისი მოქმედების შესრულების უნარს:

- Das Kind kann schon lesen. (ბავშვმა უკვე იცის კითხვა.)
- Ihr könnt schon ziemlich gut Georgisch. (თქვენ უკვე საკმაოდ კარგად იცით ქართული.)
- Ich kann kein Spanisch. (ესპანური არ ვიცი.)
- Können Sie Maschine schreiben? (იცით მანქანაზე ბეჭდვა?)
- Können Sie nicht Rad fahren? (ველოსიპედით ვერ დადიხართ?)
- Kannst du schon auf Deutsch lesen? (უკვე კითხულობ გერმანულად?)
- Können Sie mit dem Computer umgehen? (გესმით კომპიუტერი?/იცით კომპიუტერი?)

➤ – Können ihr schwimmen? – Ja, können wir. (– იცით ცურვა? – ვიცით.)

können ზმნა ზოგჯერ უსულო საგნის აღმნიშვნელ სახელებთანაც გვხვდება, ასეთ შემთხვევაში იგი ჩვეულებრივ ვარაუდს გამოხატავს:

➤ Magenschmerzen können sehr gefährlich sein. (კუჭის ტკივილი შეიძლება ძალზე საშიში იყოს.)

können ზმნა იხმარება მოკრძალებული თხოვნის გადმოსაცემად:

- Kann ich mir das Foto mal ansehen? (შეიძლება შევხედო სურათს?)
- Kann ich bitte Herrn Becker sprechen? (შეიძლება ბატონ ბეკერს ველაპარაკო?)
- Kann ich kurz mal mit Ihrem Chef sprechen? (შეიძლება ერთი წუთით თქვენს შეფს დაველაპარაკო?)
- Kann ich eine Tasse Tee haben? (თუ შეიძლება ერთი ჭიქა ჩაი!)
- Können Sie mir bitte sagen, wie ich zum Stadtzentrum komme? (ხომ ვერ მეტყვი, როგორ მივალ ქალაქის ცენტრამდე?)
- Können Sie uns vielleicht sagen, wo hier ein Taxistand ist? (ხომ ვერ გვეტყვით, სად არის აქ ტაქსის გაჩერება?)
- Wo habe ich bloß meinen Filzstift? Kann ich mal deinen haben? (სად არის ჩემი ფლომასტერი? შეიძლება შენი ავილო?)

können სასაუბრო ენაში ხშირად იხმარება sein ზმნასთანაც:

- Das kann sein. = Kann sein. (შესაძლებელია./შეიძლება.)
- Kann sein, dass Erwin lügt. (შეიძლება, ერვინი ტყუოდეს.)
- – Helmut raucht nur deswegen nicht, weil sein Vater es ihm nicht erlaubt. – (Das) kann sein. (– ჰელმუტი იმიტომ არ ეწევა, რომ მამამისი ამის უფლებას არ აძლევს. – შეიძლება.)
- Was kann das sein? (რა შეიძლება იყოს ეს?)
- Wer kann das sein? (ვინ შეიძლება იყოს?)

dürfen ზმნის მნიშვნელობა და შესაბამისი ხმარების სფეროც können-თან შედარებით ბევრად უფრო ვიწროა: წართქმით წინადადებაში იგი აღნიშნავს უფლების ქონას (უფლება/ნება მაქვს), ხოლო უკუთქმითი – აკრძალვას, უფლების/ნების არქონას:

წართქმითი ფორმა:

- Die Kinder dürfen vor unserem Haus spielen. (ბავშვებს შეუძლიათ/უფლება აქვთ ჩვენი სახლის წინ ითამაშონ.)
  - Heute darfst du ins Kino gehen. (დღეს შეგიძლია/ნება გაქვს კინოში წახვიდე.)
- უფლების შეზღუდვის შემთხვევაში ჩნდება nur ნაწილაკი:
- Sie dürfen nur dort drüben parken. (შეგიძლიათ/უფლება გაქვთ გააჩეროთ მანქანა მხოლოდ ქუჩის მეორე მხარეს.)
  - Sie dürfen diese Zeitschrift nur in der Unibibliothek benutzen. (შეგიძლიათ/უფლება გაქვთ ამ ჟურნალით მხოლოდ უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში)

ისარგებლოთ.)

dürfen ზმნას ამ მნიშვნელობით ზეპირმეტყველებაში ხშირად ენაცვლება können:

- > Darf ich reinkommen? = Kann ich reinkommen?
- > Sie dürfen gehen. = Sie können gehen.
- > Die Kinder dürfen heute bis 12 Uhr aufbleiben. = Die Kinder können heute bis 12 Uhr aufbleiben.
- > Sie dürfen mich jederzeit anrufen. = Sie können mich jederzeit anrufen.

უკუთქმითი ფორმა:

- > Das darfst du nicht tun. (ამის გაკეთების უფლება არა გაქვს).
- > So dürfen Sie nicht reden! (ამის თქმის უფლება არა გაქვთ!)
- > Bei Rot dürft ihr die Straße nicht überqueren. (ნითელ შუქზე ქუჩის გადაჭრა აკრძალულია.)
- > Sie dürfen hier nicht rauchen. (აქ მონევა არ შეიძლება/აკრძალულია.)
- > Ich darf nicht zu fett essen. (ცხიმიანი საჭმელი ამიკრძალებს.)
- > Ich darf keinen Alkohol trinken. (დალევა აკრძალული მაქვს.)
- > Wir dürfen leider nicht hinein. (სამწუხაროდ, შესვლის ნება არა გაქვს.)
- > Das darf ich auf keinen Fall riskieren. (ასეთი რისკის უფლება არავითარ შემთხვევაში არა მაქვს.)

dürfen ზმნა შეიძლება საგნების სახელსაც დაუკავშირდეს. ასეთ შემთხვევაში იგი ჩვეულებრივ მათი თვისებიდან გამომდინარე რჩევას გულისხმობს:

- > Die Bierflasche darf nicht in der Sonne stehen. (ლუდის ბოთლი მზეზე არ უნდა დადგათ.)
- > Dieser Fisch darf nur 10 Minuten kochen. (ეს თევზი მხოლოდ 10 წუთს უნდა იხარშოს.)

können ზმნის ანალოგიურად dürfen ზმნას მოკრძალებული თხოვნის გამოსახ-
ატავადაც მიმართავენ, ხოლო ნებართვის ალებისას და შეთავაზებისას უპირატესად
dürfen გამოიყენება:

- > Darf ich noch ein Stück Torte haben? = Kann ich noch ein Stück Torte haben?
(შეიძლება კიდევ ერთი ნაჭერი ტორტი?)
- > Darf ich mal telefonieren? = Kann ich mal telefonieren?
(შეიძლება დავრეკო?)

მაგრამ:

- > Darf ich Sie etwas/was fragen? (შეიძლება რაღაც გკითხოთ?)
- > Darf ich Ihnen einige Fragen stellen? (შეიძლება რამდენიმე შეკითხვა მოგცეთ?)
- > Darf ich Sie begleiten? (შეიძლება გაგაცილოთ?)
- > Darf ich Sie heute Abend besuchen? (შეიძლება დღეს შემოვიაროთ?)
- > Darf ich mich zu Ihnen setzen? (შეიძლება გვერდით მოგიჯდეთ?)
- > Darf ich Sie zu einer Tasse Kaffee (შეიძლება ყავაზე დაგპატიყოთ?)

einladen?

- Darf ich mich vorstellen? Mein Name ist Wander. (შეიძლება თავი წარმოგიდგინოთ ვანდერი გახლავართ.)
- Darf ich mal was dazu sagen? (შეიძლება ამ საკითხზე მეც ვთქვა რამე?)
- Darf ich Sie um einen Gefallen bitten? (შეიძლება რაღაც გთხოვოთ?)
- Darf ich von der Mathematikstunde wegbleiben? (შეიძლება მათემატიკის გაკვეთილიდან წავიდე?)
- Darf ich bitte mal durch? (თუ შეიძლება, გამატარეთ!)

können და dürfen ზმნები იხმარება აგრეთვე man განუსაზღვრელ ნაცვალსახელთან. ამ შემთხვევაში მკვეთრად ვლინდება მათი შინაარსობრივი სხვაობა:

man kann (შეიძლება/შესაძლებელია)

- Man kann hier Geld wechseln. (აქ შეიძლება ფულის გადახურდავება.)
- Man kann's probieren. (ცცადოთ!/ცდას წინ რა უდგას!)

man kann nicht (შეუძლებელია/არ შეიძლება/ვერ ხერხდება.)

- Man kann hier keine Kirche bauen. (აქ შეუძლებელია/არ შეიძლება ეკლესიის აშენება.)
- Da kann man nichts machen. (რალა გაეწყობა./ვერაფერს იზამ.)

man darf (შეიძლება, ნებადართულია)

- Man darf hier rauchen. (აქ შეიძლება/ნებადართულია მოწევა.)

man darf nicht (არ შეიძლება, აკრძალულია)

- Man darf hier nach 22 Uhr nicht laut sprechen. (22 საათის შემდეგ აქ არ შეიძლება/აკრძალულია ხმამალა ლაპარაკი.)

შდრ.:

- Man kann hier nicht parken. აქ შეუძლებელია/არ შეიძლება მანქანის დაყენება. (ადგილი არ არის და სხვ.)
- Man darf hier nicht parken. აქ არ შეიძლება მანქანის დაყენება. (აკრძალულია.)

man ნაცვალსახელი სხვა ბრუნვის ფორმითაც გვხვდება:

- So etwas darf einem eben nicht passieren. (ასეთი რამ კაცს სწორედაც რომ არ უნდა დაემართოს.)

sollen - müssen

sollen ზმნა გულისხმობს, რომ მოქმედი პირი ასრულებს მოქმედებას, რომელსაც მის-გან გარე ფაქტორი (პიროვნება, საზოგადოება, დადგენილი წესი, ზნეობრივი პრინციპები და ა.შ.) მოითხოვს. ქართულად მას ძირითადად უნდა შეესაბამება:

- – Warum soll ich aufstehen? (– რატომ უნდა ავდგე?)
- Du sollst aufstehen, weil in einer Stunde die Schule beginnt. (– უნდა ადგე, იმიტომ რომ ერთ საათში გაკვეთილები იწყება.)

აგრეთვე:

- Ich soll Ihnen ein Paket übergeben. (ამანათი უნდა გადმოგცეთ.)
- Ich soll heute die Hausaufgabe auf ein Blatt Papier schreiben. (დღეს საშინაო დავალება ფურცელზე უნდა დავწერო.)
- Wir sollen das Gedicht auf Seite 15 auswendig lernen. (ლექსი მე-15 გვერდზე ზეპირად უნდა ვისწავლოთ.)
- Jeder Hausbewohner soll mithelfen. (სახლის ყველა მოხინაძრე უნდა დაგვეხმაროს.)
- Unsere Mitarbeiter sollen Englisch können. (ჩვენმა თანამშრომლებმა ინგლისური უნდა იცოდნენ.)

sollen ზმნის ეს მნიშვნელობა კიდევ უფრო მკაფიოდ ჩანს დიალოგებში:

- – Wie soll der Geschäftsmann von heute sein?
– Vor allem aktiv. Er soll viel arbeiten.
- – Was soll ich machen, wenn ich mich verlaufe?
– Melden Sie sich in unserer Botschaft!
- – So geht das nicht. Du sollst deinen Teller leer essen.
– Aber, Mutti, ich habe doch keinen Hunger mehr.
- – Wie soll ich denn mit 20 Mark auskommen?
– Du sollst sparen.

sollen ზმნას მოუბარი განსაკუთრებით მაშინ მიმართავს, თუ იგი სხვის სიტყვებს გადმოსცემს:

- – Ich bin immer müde.
– Oma meint, du sollst mehr schlafen.
- – Du isst zu wenig.
– Der Arzt sagt, ich soll nur Obst und Salat essen.
- – Ursula friert immer.
– Sag ihr, sie soll sich wärmer anziehen.

sollen ზმნის ძირითადი მნიშვნელობა შენარჩუნებულია მაშინაც, როდესაც ქვემდებარე უსულო საგნის სახელი ან განზოგადებული ცნებაა:

- Das Semesterabschlussfest soll im Juni stattfinden. (სემესტრის დამთავრების ზეიმი ივნისში უნდა გაიმართოს.)
- Was soll das heißen? } (რას ნიშნავს ეს?/ეს რას უნდა ნიშნავდეს?)
- Was soll das? }

sollen ზმნა ხშირად იწყებს კითხვით წინადადებას. ასეთ შემთხვევაში მოუბარი აზუსტებს, თუ რის გაკეთება მოუწევს სუბიექტს:

- Soll ich weiter übersetzen? (გავაგრძელო თარგმნა?)
- Soll Eva morgen kommen? (ევა ხვალ მოვიდეს?/უნდა მოვიდეს?)

➤ Sollen wir ihm die Wahrheit sagen? (ვუთხრათ მას სიმართლეს?)

sollen ზმნა ზოგჯერ (ძირითადად უკუთქმით წინადადებაში) კონკურენციას უწევს dürfen ზმნას – იგი არბილებს კატეგორიულ აკრძალვას და წინადადებას შეგონების, და ამდენად მომავლის მნიშვნელობას სძენს. შდრ:

➤ Du darfst nicht so viel rauchen. არ შეიძლება, ამდენს რომ ეწევი.

➤ Du sollst nicht so viel rauchen. ამდენი არ უნდა მოწიო.

სწორედ ეს მნიშვნელობა დაედო საფუძვლად ბიბლიური ათი მცნების გაფორმებისას ზმნა sollen-ის ხმარებას. მაგალითად:

➤ Du sollst nicht töten. ➤ Du sollst nicht ehebrechen. ➤ Du sollst Vater und Mutter ehren.

sollen ზმნა ბრძანებასაც გამოხატავს:

➤ Ihr sollt leise sein! (წყნარად იყავით!)

დაბადების დღეზე კი ასე ადღეგრძელებენ იუბილარს:

➤ Hoch soll er (ან: sie) leben!

Hoch soll er (ან: sie) leben!

Dreimal hoch!

müssen ზმნა აღნიშნავს, რომ სუბიექტი იძულებულია ან ვალდებულია შეასრულოს ესა თუ ის მოქმედება. მოქმედების შესრულების აუცილებლობა (როგორც სუბიექტური, ისე ობიექტური) შეიძლება განპირობებული იყოს ფიზიკური, ფსიქოლოგიური, ემოციური, სოციალური, ყოფითი და ა.შ. ფაქტორებით. ამასთან იგი მიუთითებს, რომ სუბიექტი ასრულებს აუცილებელ მოქმედებას, რომელსაც ამ კონკრეტულ შემთხვევაში ალტერნატივა არა აქვს:

➤ Jeder Staatsbürger muss Steuern zahlen. (ყველა მოქალაქემ უნდა გადაიხადოს გადასახადები.)

➤ Im Beruf muss ich mit dem Computer arbeiten. (ჩემი პროფესია მოითხოვს, რომ კომპიუტერით ვიმუშაო.)

➤ Ich muss für meine Firma nach Dänemark reisen. (ფირმის საქმეებზე დანიაში უნდა წავიდე.)

➤ Ich muss zu Hause anrufen. (შინ უნდა დავრეკო./შინა მაქვს დასარეკი.)

➤ Sie müssen das erst überprüfen. (ეს ჯერ უნდა შეამოწმოთ.)

➤ Dieses Formular müssen Sie sofort ausfüllen. (ეს ფორმულარი ახლავე უნდა შეავსოთ.)

➤ Kinder! Ihr müsst sofort ins Bett! (ბავშვებო! სწრაფად ლოგინში!)

➤ Wo muss ich unterschreiben? (სად მოვანერო ხელი?)

➤ Wir müssen morgen ganz früh aus dem Haus. (ხვალ ადრე უნდა გავიდეთ სახლიდან.)

➤ Vergiss bitte nicht, du musst heute meine Jacke waschen. (არ დაგავიწყდეს, დღეს ქურთუკი რომ უნდა გაამირეცხო.)

- Der Hund muss runter. (ძალი დაბლა ჩასაყვანი.)
- Ich muss jetzt leider gehen. (ენუხვარ, მაგრამ უნდა წავიდე.)
- Sie müssen sofort zur Polizei gehen. (ახლავე პოლიციაში უნდა წახვიდეთ.)
- მüssen შეიცავს აგრეთვე დაუინებულ თხოვნის ან რჩევის მნიშვნელობას:
- Du musst dir keine Sorgen machen, das klappt ganz bestimmt. (ნუ ინერვიულებ, ეს საქმე აუცილებლად გამოვა.)
- Sie müssen dieses Buch unbedingt einmal lesen. (ეს წიგნი აუცილებლად უნდა წაიკითხოთ.)
- Du musst nicht alles so ernst nehmen. (ყველაფერი ასე სერიოზულად არ უნდა მიიღო.)
- საყურადღებოა, რომ müssen-ზმნიან ნინადადებას ხშირად მოსდევს sonst კავშირიანი თანწყობილი ნინადადება:
- Du musst dich beeilen, sonst verpasst du deinen Zug. (უნდა იჩქარო, თორემ მატარებელი გაგასწრებს.)
- Ihr müsst laufen, sonst kommt ihr zu spät zur Vorlesung. (სწრაფად უნდა იაროთ, თორემ ლექციაზე დააგვიანებთ.)
- მüssen ზმნა გადმოიცემა ქართულად აგრეთვე მიხდება/მიწევს ზმნებით:
- Bis zur Universität brauche ich 20 Minuten. Aber ich muss immer noch 10 Minuten auf den Bus warten. უნივერსიტეტამდე 20 წუთი მჭირდება, მაგრამ 10 წუთი ავტობუსის მოცდა მიხდება.
- Wie lange müssen wir hier bleiben? რამდენ ხანს მოგვინევს აქ დარჩენა?
- Ich hoffe, dass wir nicht so lange auf das Visum warten müssen. იმედი მაქვს, რომ დიდხანს არ მოგვინევს ვიზის ლოდინი.
- მüssen უკუთქმითი ფორმით იშვიათად იხმარება. ამ შემთხვევაში იგი აღნიშნავს, რომ მოქმედების შესრულება აუცილებელი არ არის, რაც ჩვეულებრივ დამატებითი საშუალებებით კონკრეტდება:
- Du musst ja **nicht unbedingt** alle einladen.
- Sie müssen **nicht unbedingt** hier bleiben, Sie können auch gehen.
- მüssen ზმნა უკავშირდება აგრეთვე უსულო საგნებისა და განზოგადებული ცნებების სახელებს:
- Der Bus muss doch endlich mal kommen! (ბოლოს და ბოლოს ხომ უნდა მოვიდეს ეს ავტობუსი!)
- Die Post muss schon heute in Bonn sein. (ფოსტა აუცილებლად დღესვე უნდა იყოს ბონში.)
- Die Luft im Schlafzimmer muss immer frisch sein. (ჭაერი სანოლ ოთახში მუდამ სუფთა უნდა იყოს.)

ბრძანების გამოხატვისას müssen ზმნა ზოგჯერ კონკურენციას უწევს sollen-ს:

➤ Du sollst jetzt still sein! = Du musst jetzt still sein!

sollen და müssen ზმნები განზოგადებული მნიშვნელობით იხმარება მარცხენა ნაცვალსახელთანაც:

➤ Gegen Kopfschmerzen soll man unbedingt etwas tun.	(თავის ტკივილის წინააღმდეგ კაცმა რამე უნდა იღონოს.)
➤ Was soll man dazu sagen?	(რა უნდა თქვას კაცმა ამაზე?)
➤ Man soll die Arbeit genau planen.	(სამუშაო კაცმა ზუსტად უნდა დაგეგმოს.)
➤ Man soll sparsam mit Energie und Wasser umgehen.	(ელექტროენერგია და წყალი ეკონომიურად უნდა ვხარჯოთ.)
➤ Wenn man einen Computer repariert, muss man sehr vorsichtig sein.	(კომპიუტერის შეკეთებისას სიფრთხილე გვმართებს.)
➤ Diese Einladung muss man annehmen.	(ეს მოწვევა კი უნდა მიიღოს კაცმა.)

wollen – mögen/ich möchte

wollen ზმნა გამოხატავს სურვილს, განზრახვას, ნება-სურვილს:

➤ Ich will meine Ruhe haben.	(სიმშვიდე მინდა.)
➤ Ich will dir mal was sagen.	(რალაც მინდა გითხრა.)
➤ Ich will, dass du immer da bist.	(მინდა, რომ მუდამ ჩემთან იყო.)
➤ Inge will nach dem Abitur Germanistik studieren.	(ინგა ატესტატის აღების შემდეგ გერმანისტიკის სწავლას აპირებს.)
➤ Was willst du denn hier?	(აქ რა გინდა?)
➤ Wollen Sie etwas erleben?	(გსურთ რალაც საინტერესო განიცადოთ?)
➤ Wir wollen es uns noch einmal überlegen.	(კიდევ ერთხელ გვინდა ეს აენონ-დავზონოთ.)
➤ Willst du Tee oder Kaffee?	(ჩაი გინდა თუ ყავა?)
➤ Zu wem wollen Sie denn?	(ვისთან გნებავთ/შეხვალა/?)
➤ Wie Sie wollen!	(როგორც გენებოთ!)
➤ Setzt euch an den Tisch, wir wollen jetzt essen.	(დასხედით სუფრასთან, უნდა ვისადილოთ.)
➤ Willst du etwa schon wieder weg?	(ისევ წასვლას აპირებ?)

გერმანულ ენაში ბუნებრივია wollen ზმნის ხმარება უსულო საგნების სახელთან ან განზოგადებული შინაარსის გამოთქმებში, რაც ქართულისთვის სრულიად უცხოა:

➤ Das will kein Ende nehmen.	(ამას ბოლო არ უჩანს./ეს არა და არ თავდება.)
➤ Das will nicht klappen.	(არ გამოდის./გამოსვლის პირი არ უჩანს.)
➤ Der Bus will und will nicht kommen.	(ავტობუსი არა და არ მოდის.)
➤ Der Regen will nicht aufhören.	(წვიმა გადაღებას არ აპირებს.)

ზოგ შემთხვევაში wollen-თან მომავლის მნიშვნელობა წინ წამოინევს ხოლმე:

- Ich will meinen Eltern schreiben, dass ich wieder gesund bin. (ჩემს მშობლებს მივწერ, რომ გამოვკეთდი.)
- Ich will hier warten, bis du kommst. (შენს მოსვლამდე აქ მოვიცდი.)

wollen-ზმნიანი შეკითხვა მრავლობითი რიცხვის პირველ პირთან გადმოსცემს შეთავაზებას, მიპატიჟებას:

- Wollen wir gehen? = Gehen wir? (წავიდეთ?)
- Wollen wir Tennis spielen? = Spielen wir Tennis? (ჩოგბურთი ვითამაშოთ?)

უკუთქმით წინადადებაში იგივე მნიშვნელობა უფრო ფრთხილად გადმოიცემა:

- Wollen wir nicht zusammenleben? (ერთად ხომ არ გვეცხოვრა?)
- Wollen wir nicht heiraten? (ხომ არ დავქორწინდეთ?)

wollen ზმნით შეიძლება გამოიხატოს აგრეთვე ბრძანება, თხოვნა და მისთა:

- Willst du jetzt mal endlich aufhören? (გაჩერდები თუ არა?)
- Wollen Sie bitte hier unterschreiben. (თუ შეიძლება, აქ მოაწერეთ ხელი.)

mögen ზმნა ხმარების თვალსაზრისით ძალიან თავისებურია:

1. mögen სრულმნიშვნელოანი ზმნის შინაარსით ხმარებისას (ანუ ინფინიტივის გარეშე) სიმპათიას, სიყვარულს გამოხატავს. ამ მნიშვნელობას აძლიერებს ჩვეულებრივ ლექსიკური ერთეულები gern, lieber და სხვ.:

- Ich mag Peter gern. (პეტერი მიყვარს.)
- Ich mag Freundschaften lieber als Bekanntschaften. (მეგობრობა უფრო მომწონს, ვიდრე უბრალო ნაცნობობა.)
- Mögen Sie Eis? (გიყვარს ნაყინი?)
- Ich mag eigentlich alles. (მართალი გითხრა, ყველაფერი მიყვარს.)
- Das mag ich total gerne. (ეს უზომოდ მიყვარს.)

ამ მნიშვნელობით mögen ზმნის ხმარება უკუთქმით წინადადებაში ბევრად უფრო ხშირია:

- Ich mag kein Fleisch. (ხორცი არ მიყვარს.)
- Jeans mag ich überhaupt nicht. (ჯინსები საერთოდ არ მიყვარს./ჯინსებს ვერ ვიტან.)

2. mögen ზმნასთან ინფინიტივი წართქმით წინადადებაში ძალიან იშვიათად გვხვდება (ისიც მხოლოდ გern ზმნიზედასთან ერთად), უკუთქმითში კი ის შედარებით ხშირად იხმარება:

- Ich mag gern ins Kino gehen. (მიყვარს კინოში სიარული.)
- Ich mag dich gern leiden. (მესიმპათიურები./მომწონხარ.)
- Ich mag deinen Chef nicht leiden. (შენ შეფს ვერ ვიტან.)
- Ich mag nicht gerne Fleisch essen. (ხორცი არ მიყვარს.)
- Ich mag nicht mit dem Flugzeug fliegen. (არ მიყვარს თვითმფრინავით მგზავრობა.)

3. mögen (ich mag) ფორმაზე ბევრად უფრო ხშირად გერმანულ სასაუბრო ენაში ის-მის ფორმა ich möchte (მინდოდა/მსურდა), ხშირად gern ზმნიზედასთან ერთად. ის, როგორც ვიცით, მორიდებული სურვილის, ადრესატის პატივისცემის მნიშვნელობას შეიცავს. ამდენად, ის შინაარსით wollen ზმნას უფრო უახლოვდება, ვიდრე mögen-ს, მაგრამ wollen ზმნასთან შედარებით ნაკლებად კატეგორიულია:

- Ich möchte nur mal kurz fragen, ob der Chef schon da ist. (მინდოდა მეკითხა, მოვიდა თუ არა შეფი.)
- Ich möchte Herrn Kars sprechen. (ბატონ კარსს მინდა ველაპარაკო.)
- Ich möchte dazu gerne etwas sagen. (ამის თაობაზე მინდოდა რამე მეთქვა.)
- Ich möchte gerne wissen, wann der Zug nach Dortmund fährt. (ხომ ვერ მეტყვოდით, როდის გადის დორტმუნდის მატარებელი?)

ამ ფორმის საშუალებით მშობლები ბავშვებს თავაზიანობას აჩვენებენ:

- – Mutti, ich will noch eine Tafel Schokolade haben.
- Wie heißt das?
- Ich möchte bitte noch eine Tafel Schokolade haben.

თავაზიანად ჟღერს ის აგრეთვე ბრძანებითობის გამოხატვისას:

- Sie möchten bitte noch einmal anrufen. (ერთხელაც ხომ არ დარეკავდით?)
- Frau Mai, Sie möchten bitte sofort zum Chef kommen. (ქალბატონო მაი, იქნებ ახლავე მობრძანდეთ შეფთან.)

ზოგჯერ mögen (ich möchte) და wollen ზმნები მნიშვნელობით ერთმანეთს უთანაბრდება:

- Möchtest du Tee oder Kaffee? = Willst du Tee oder Kaffee?
- Was möchtest du aufs Brot haben? = Was willst du aufs Brot haben?

2.3 მოდალური მნიშვნელობანი და მათი გადმოცემის ძირითადი საშუალებები (შეჯამება)

ჩვენ შევისწავლეთ, თუ რას გამოხატავს თითოეული მიდალური ზმნა. ახლა კი დავეუკვირდეთ, თუ რომელ მათგანს ვირჩევთ ამა თუ იმ მოდალური მნიშვნელობის გადმოსაცემად.

1. მოქმედების შესრულება შესაძლებელია/არ არის შესაძლებელი

- შემიძლია/უნარი შემწევს შევასრულო მოქმედება
- Ich kann dir helfen.
- შემიძლია/არ ვიცი
- Ich kann Japanisch.
- Das Kind kann schon lesen.
- არ შემიძლია/უნარი არ შემწევს შევასრულო მოქმედება
- Ich kann dir nicht helfen.
- არ შემიძლია/არ ვიცი
- Ich kann kein Japanisch.
- Das Kind kann noch nicht lesen.

- არის ამის შესაძლებლობა
  - Du kannst dich auf ihn verlassen.
  - Man kann hier Bananen kaufen.
  - შემოიძლია/უფლება მაქვს
  - Ich darf hier parken.
  - ნებადართულია
  - Man darf hier rein.
  - Man kann hier rein.
  - შემოიძლია/შეზღუდული არა ვარ
  - Ich kann das behalten.
  - Ich darf das behalten.
2. მოქმედება უნდა შესრულდეს/მოქმედების შესრულება აუცილებელი არ არის
- ვალდებული ვარ, გავაკეთო
  - Ich soll bei meinem Chef anrufen.
  - აუცილებლად უნდა გავაკეთო
  - Ich muss zur Polizei gehen.
  - მიხდება მოქმედების შესრულება
  - Ich muss eine ganze Woche auf das Visum warten.
  - ეს ასე უნდა ხდებოდეს
  - Das Bettzeug muss immer sauber sein.
  - Die Sitzung soll morgen stattfinden.
  - Dieses Angebot muss man annehmen.
  - შენ ასე უნდა იქცეოდე
  - Du musst das mal lesen.
  - Du sollst mehr schlafen.
2. მოქმედება უნდა შესრულდეს/მოქმედების შესრულება აუცილებელი არ არის
- არის შესაძლებლობა არ არის
  - Ich kann hier nicht bleiben.
  - Man kann hier kein Haus bauen.
  - არ შემოიძლია/უფლება არა მაქვს
  - Ich darf hier nicht parken.
  - აკრძალულია
  - Man darf hier nicht rein.
  - Mann kann hier nicht rein.
  - არ შემოიძლია/შეზღუდული ვარ
  - Ich kann das nicht behalten.
  - Ich darf das nicht behalten.
  - არა ვარ ვალდებული, გავაკეთო
  - Ich soll das gar nicht machen.
  - არ არის აუცილებელი, გავაკეთო
  - Sie müssen ja nicht unbedingt zur Polizei gehen.
- შენ ასე არ უნდა იქცეოდე
  - Du musst das nicht so ernst nehmen.
  - Du sollst nicht so viel rauchen.
  - Du darfst nicht so viel rauchen.
- შეეხვეწი
- შეეხვეწი მოქმედება?
  - Soll ich weiter lesen?
  - მისი აზრით, შენ ეს უნდა გააკეთო
  - Oma sagt, du sollst zum Arzt gehen.
  - მისი აზრით, შენ ეს არ უნდა გააკეთო
  - Der Arzt sagt, du sollst nicht so fett essen.
  - Der Arzt sagt, du darfst das nicht.

3. მოქმედების შესრულება სასურველია/სასურველი არ არის

- მინდა ეს გავაკეთო
- ამის გაკეთება არ მინდა
- Ich will am liebsten Jura studieren.
- Ich will nicht weggehen.
- Ich möchte nach China fahren.
- Ich möchte ihn nicht sehen.
- ფრთხილად გამოვთქვამ სურვილს
- მოდი ერთად გავაკეთოთ
- Mutti, ich möchte einen Hund haben.
- Wollen wir Musik machen?
- Wollen wir nicht weiterfahren?
- Tanzen wir?

4. მომწონს/მიყვარს

- Ich mag gern tanzen.

5. მოკრძალებული თხოვნა მაქვს

- Kann ich mal telefonieren?
- Darf ich mal telefonieren?
- Sie möchten bitte noch einmal anrufen.

6. ნებართვას ვითხოვ/გთავაზობ

- Darf ich Sie etwas fragen?
- Darf ich Sie begleiten?
- Kann ich sofort bezahlen?

7. საგნის თვისებიდან გამომდინარე რჩევას გაძლევ

- Der Fisch darf nur kurz kochen.

- შესრულების პირი არ უჩანს
- Das will nicht klappen.
- Der Regen will nicht aufhören.

არ მომწონს/არ მიყვარს

- Ich mag ihn nicht leiden.

3 ზმნა wissen

ზმნა wissen (ვიცი) ერთადერთი პრეტერიტულ-პრეზენტული ზმნაა, რომელსაც მოდალური მნიშვნელობა არა აქვს. გერმანულში ის უპირატესად გვხვდება შემდეგ სინტაქსურ კონსტრუქციებში:

1. ქვემდებარე + wissen + პირდაპირი დამატება:

- Das weiß ich. (ვიცი.)
- Ich weiß das ganz genau. (ზუსტად ვიცი ეს.)

- Woher soll ich das wissen? (საიდან უნდა ვიცოდე?)
- Ich weiß alles. (ყველაფერი ვიცი.)
- So was kann man nie im Voraus wissen. (ამის წინასწარ ცოდნა შეუძლებელია.)
- Was willst du wissen? (რის გაგება გინდა?/რა გინდა მკითხო?)
- Das muss man doch wissen! (ეს ყველამ უნდა იცოდეს!)
- Das weiß doch jedes Kind. (ეს ბავშვმაც კი იცის.)
- Ich weiß einen Ausweg. (ვიცი გამოსავალი.)
- Er weiß keinen Rat. (მან არ იცის, რა მიიჩიოს.)
- Weißt du darüber Bescheid? (გარკვეული ხარ ამაში?/იცი ეს?)
- Ich weiß darauf keine Antwort. (ვერაფერს გიპასუხებთ.)
- Ich weiß seinen Namen nicht. (არ ვიცი მისი სახელი.)
- Ich weiß hier ein Café! (აქ ერთი კაფე ვიცი.)

2. ქვემდებარე + wissen + წინდებულებიანი დამატება:

- Das weiß ich von meinem Lehrer. (ეს ჩემი მასწავლებლისაგან ვიცი.)
- Ich weiß von diesem Vorfall nichts. (ამ შემთხვევის შესახებ არაფერი ვიცი.)
- Ich weiß von deiner Situation. (ვიცი შენი მდგომარეობის შესახებ.)
- Man weiß das nie bei ihr. (კაცი ვერ გაიგებს, ის რას იზამს.)

3. ქვემდებარე + wissen + დამოკიდებული წინადადება:

- Er weiß, was er will. (მან იცის, რაც უნდა.)
- Ich weiß, wovon ich rede. (ვიცი, რასაც ვამბობ.)
- Ich möchte wissen, was Sie dazu meinen. (მინტერესებს, რას ფიქრობთ ამაზე.)
- Wer weiß, ob wir uns wiedersehen. (ვინ იცის, ენახავთ კი ისევ ერთმანეთს.)
- Ich weiß, dass du mich wirklich gern hast. (ვიცი, რომ ნამდვილად გიყვარვარ.)

wissen ზმნა შედის რამდენიმე მყარ გამოთქმაშიც:

- Das weiß der Himmel. } (ღმერთმა იცის.)
- Das wissen die Götter. } (ღმერთმა იცის.)
- (Das) weiß der Teufel. } (ეშმაკმა უწყის.)
- (Das) weiß der Geier. } (ეშმაკმა უწყის.)
- (Das) weiß der Kuckuck. } (ეშმაკმა უწყის.)
- Wer weiß. (ვინ იცის.)
- Weißt du was? (იცი რა?)

შენიშვნა: სასაუბრო ენაში *Ich weiß nicht* ფრაზის ნაცვლად ხშირად ისმის *Weiß ich nicht*.
მაგალითად:

- – Wo ist mein Regenschirm?
- Weiß ich nicht, wahrscheinlich im Wagen.

4 სავარჯიშოები

1-2.3 დავალება 1. იხმარეთ მოდალური ზმნები können ან dürfen. გახსოვდეთ, რომ ზოგ შემთხვევაში შესაძლებელია ორივე ვარიანტი.

- (1) – ___ du tanzen?
– Natürlich. Und du?
– Leider nicht.
– Kein Problem! Ich ___ es dir beibringen.
- (2) – Meine Mutter hat Magenschmerzen.
– Sie ___ nicht fett essen.
– Ja, Sie haben recht. Das Fett ___ sie überhaupt nicht vertragen.
- (3) – ___ ich mal die Speisekarte haben?
– Bitte.
– ___ ich eine Pizza bekommen?
– Sofort.
- (4) – Was kostet ein Salat?
– 3 Mark.
– ___ ich gleich bezahlen?
– Ja natürlich.
- (5) – ___ Sie mir ein Hotel empfehlen?
– Leider nicht. Ich bin nicht von hier.
- (6) – Womit ___ wir Ihnen dienen?
– ___ Sie mir den Koffer aufs Zimmer bringen?
- (7) – Rauchen Sie nicht?
– Nein, ich ___ nicht rauchen. Ich bin herzkrank.
- (8) – Ihr ___ hier nicht so laut sein.
– Warum denn nicht?
– Die Kinder schlafen schon.
- (9) – Was ___ ich für Sie tun?
– Danke, nichts.
- (10) – ___ ich mich auf dich verlassen?
– Aber gewiss!
- (11) – Wo habe ich bloß meinen Regenschirm?
___ ich deinen haben?
– Tut mir leid aber ich habe keinen.
- (12) – Ich ___ mich nicht konzentrieren.
– Bist du krank?
– Nein, ich bin einfach nur todmüde.
- (13) – ___ Sie mir den Pullover da bitte mal zeigen?
– Gerne!
– ___ ich den mal überziehen?
– Ja, da sind die Kabinen.
- (14) – ___ ich hier an der Uni einen Studienplatz bekommen?
– Ja, aber ___ Sie Deutsch?
– Ja, natürlich. Ich ___ Deutsch und Englisch.
- (15) – ___ ich Sie was fragen?
– Bitte!
- (16) – ___ ich noch etwas Zucker haben?
– Bitte!
- (17) – ___ du mit mir zur Post gehen?
– Ja, gern.
– Aber du reparierst doch gerade dein Fahrrad.
– Das Fahrrad ___ ich auch morgen reparieren.
- (18) – Bring Helga und Christian ins Bett!
– Moment! Ich habe in der Küche noch was zu tun.
– Vergiss aber nicht: Die Kinder ___ nicht zu lange aufbleiben.
- (19) – Ich suche einen Mantel in Größe 38.
- (20) – Warum freust du dich nicht? Du fährst doch nach Deutschland!

- Wie finden Sie den da?
 – Der sieht schick aus. ____ ich den vielleicht mal anprobieren?
 – Natürlich.
 – Der Mantel gefällt mir. ____ ich mit Scheck bezahlen?
 – Selbstverständlich.
- (21) – Ich nehme einen Mantel mit.
 – Einen Mantel? Den ____ du viel zu selten anziehen, in Brasilien ist es doch warm!
- (23) – ____ du uns kurz erzählen, wie du das machst?
 – Ja, ich ____ es mal versuchen.
- (25) – ____ Sie mir diese Scheine in Münzen wechseln?
 – Gerne!
- (27) – Du ____ nachts auf keinen Fall Radio hören!
 – Dann ____ ich nicht einschlafen.
 – Lies lieber etwas!
 – Ich ____ nicht lange lesen, ein Auge tut mir schrecklich weh.
- (29) – Lore hat heute Geburtstag.
 – Ihr ____ man ein Kochbuch schenken, denn sie kocht selbst.
 – Und wenn sie kein Kochbuch braucht?
 – Dann ____ sie es weiterschenken.
- (31) – Was ____ du dazu sagen?
 – Nichts. Ich weiß nur, dass wir nicht weitermachen ____ . Der Chef erlaubt es uns nicht.
- (33) – Du kapitulierst also?
 – Ja, ich ____ wirklich nicht mehr.
- (35) – ____ ihr jeden Abend fernsehen?
 – Nein, Mutti erlaubt es uns nur sonntags.
- (37) – Wo ____ man hier einen Tee trinken?
- Na klar, aber ich weiß nicht, ob meine Sprachkenntnisse ausreichen.
 – Mach dir keine Sorgen! In Deutschland ____ du auch mit Englisch zurechtkommen.
 – Ja, aber Englisch – ich gar nicht.
- (22) – ____ ich mal bitte durch?
 – Warten Sie ein bisschen!
 – Aber ich ____ nicht warten, ich steige gleich aus.
- (24) – Der Schrank da gefällt mir gut.
 – Ja, der ist wirklich praktisch. Man ____ viel reinton.
- (26) – Mein Sohn ____ nicht rauchen.
 – Wieso denn nicht?
 – Der Arzt erlaubt es ihm nicht.
- (28) – Was ____ ich über mich erzählen? Ich bin Medizinstudentin und mache bald Examen.
 – Wirklich? Dann ____ Sie sicher auch Latein.
 – Ja, ein bisschen.
- (30) – Richard heiratet meine Schwester. ____ Sie sich das vorstellen?
 – Helga? ____ Sie Englisch?
 – Nein, aber das stört sie nicht. Sie ____ sich auch ohne Worte verstehen.
- (32) – Sieh mal! Das Kind da ____ nicht schwimmen!
 – Ja, aber ich weiß nicht, wie man es retten ____ .
- (34) – ____ man hier warm essen?
 – Ja, natürlich.
- (36) – ____ ich Ihnen meinen Sohn vorstellen?
 – Freut mich sehr!
- (38) – Hier ____ man nicht baden.
 – Warum nicht?

- Im Parkcafé da drüben.
 (39) – Bärbel schreibt, dass sie nicht rodeln ____ .
 – Warum denn nicht?
 – Weil es da keinen Schnee gibt.
 (41) – Liebst du mich?
 – Das ____ du an meinen Augen ablesen.
 (43) – Peter ist in Paula verliebt. Sie sehen sich heimlich bei ihrer Schwester.
 – Stimmt, aber du ____ niemandem etwas davon erzählen.
 (45) – Herr Doktor, ____ Sie mich bitte krankschreiben?
 – Ja, ich schreibe Sie für eine Woche krank. Hier ist Ihr Attest.
 (47) – Hallo, hier ist Frau Bauer. ____ ich Herrn Bauer sprechen?
 – Er ist im Moment außer Haus. ____ ich ihm etwas ausrichten?
- Es ist viel zu tief.
 (40) – Diese Blume ____ nicht in der Sonne stehen!
 – Gut. Dann bringe ich sie gleich ins Zimmer.
 (42) – ____ ihr schwimmen?
 – Natürlich ____ wir schwimmen!
 – Ich ____ es auch.
 (44) – Ich habe Tiere sehr gern. ____ ich welche in meiner Wohnung haben?
 – Nein, das erlaube ich meinen Untermietern prinzipiell nicht.
 – Und ____ ich im Zimmer grillen?
 – Im Zimmer? Sehr witzig! Aber auf der Terrasse ____ Sie ruhig grillen.
 (46) – Herr Reif sagt, dass wir ihn heute Abend anrufen ____ .
 – Wozu? Er ____ uns sowieso nicht helfen.

🔑 1-2.3 დავალება 2. თარგმნეთ. იხმარეთ ზმნები *können* ან *dürfen*.

- (1) – დღეს ბებიჩემის სანახავად მივდივარ.
 – შეიძლება მეც წამოვიდე?
 (3) – მოგწონთ ოთახი?
 – კი, მაგრამ სამწუხაროდ ვერ ვიქირავებ (ავიღებ).
 – რატომ?
 – 600 მარკას ვერ გადავიხდი.
 (5) – შეიძლება მანქანა აქ დავაყენო?
 – არა, მანქანის დაყენება აქ მხოლოდ სასტუმროს წინ შეიძლება.
 (7) – ვერ მეტყვი, სად არის წიგნის მაღაზია „კოლიბრი“?
 – აქვე მარცხნივ, ქუჩის კუთხეში.
 (9) – ლაპარაკობთ პოლონურად?
 – არა, პოლონური არ ვიცი.
- (2) – არ დგები?
 – არა, დღეს თავისუფალი ვარ და შემიძლია გამოვიძინო.
 (4) – მეტი უბრალოდ აღარ შემიძლია.
 – მოხდა რამე?
 – ყოველ ხუთ წუთში ერთხელ ურეკავენ ბატონ ბერგს, მე კი არა მაქვს უფლება შევანუხო.
 (6) – ლიმონათი შევუკვეთო?
 – არა, ღვინო აჯობებს.
 – არ გამოვა, აქ სპირტიანი სასმელის დაღვევა აკრძალულია.
 (8) – ჩვენთან შეიძლება თევზის უჩანგლოდ ჭამა.
 – ჩვენთანაც.
 (10) – სად შეიძლება აქ ძეხვის ყიდვა?
 – გადასწვრივ, სუპერმარკეტში.

- (11) – ბავშვებო, დღეს ფილმს ვერ უყურებთ.
– რატომ?
– ამ სალამოს სტუმრები გყავს.
- (12) – შეიძლება შენთან ვუყურო ტელევიზორს?
– რა თქმა უნდა. შეგიძლია ამ სავარძელში მოიკალათო!
- (13) – შეიძლება აქ შხაპის მიღება?
– არა, სამწუხაროდ ოთახს აბაზანა არა აქვს.
- (14) – ჩვენ ამას ველარ მოვითმენთ.
– რას ველარ მოვითმენთ?
– თქვენ ღამე ბეჭდავთ.
– შემიძლია გაგიგოთ, მაგრამ ამ კვირაში ძალიან ბევრი სამუშაო მაქვს.
- (15) – კომპიუტერი გამიფუჭდა.
დამეხმარები?
– ცდა შეიძლება.
- (16) – ვერ მიპოვნია მანქანის გასაღები.
– თაროზე დევს.
- (17) – ექიმი ამბობს, რომ არ შეიძლება მზეზე იწვე.
– მაგრამ, დედა, ჩრდილში ხომ ვერ გავშავდები?
- (18) – მიდიხარ არდადეგებზე იტალიაში?
– ვერა, ფული საერთოდ არა მაქვს.

🔑 **1-2.3** დავალება 3. იხმარეთ მოდალური ზმნები *sollen* ან *müssen*. გახსოვდეთ, რომ მხოლოდ *sollen* ზმნისთვის დამახასიათებელი სამეტყველო სიტუაციები შედარებით ნაკლებია.

- (1) – Können wir jetzt gehen?
– Gleich. Ich ___ mir nur noch die Zähne putzen.
- (2) – Du ___ diesen Film unbedingt sehen.
– Ist der Film so interessant?
– Ich glaube, ja.
- (3) – Du ___ noch einen Moment warten.
– Klar.
- (4) – Spielst du mit?
– Nein, ich ___ noch Hausaufgaben machen.
- (5) – Entschuldigung, wie komme ich zur Apotheke?
– An der Straßenkreuzung ___ Sie rechts abbiegen.
- (6) – Entschuldigung, ich komme immer zu spät.
– Dann ___ du eben ein bisschen früher aufstehen.
- (7) – Man sagt, dass du in Gerd verliebt bist.
– Kapier doch endlich: Man ___ nicht alles glauben, was die Leute sagen.
- (8) – Wir ___ doch eigentlich bald da sein, oder?
– Ja, in fünf Minuten. ___ ich Ihnen beim Aussteigen helfen?
– Ja, bitte.
- (9) – Entschuldigung, wo ist das Hotel „Zum Ritter“?
– Nicht weit vom Hauptbahnhof.
– Wie weit ___ wir fahren?
– Ungefähr zwei Kilometer.
- (10) – Meine Ferien sind vorbei. Morgen ___ ich wieder in die Uni.
– Und wo ist dein Fahrrad?
– Bei Paul. Sag ihm, er ___ es mir

- (11) – Steigen Sie in Mainz um!
– Wie bitte? Wo ___ ich umsteigen?
- (13) – Auf! Nach Hause!
– Warte mal, ich ___ noch meinen Kuchen essen.
- (15) – Der Mantel gefällt mir, aber ich habe nicht so viel Geld bei mir.
– ___ ich Ihnen den Mantel zurücklegen?
– Ja bitte. ___ ich ihn heute abholen, oder geht das auch morgen?
- (17) – Warum ___ ich 100 Mark Strafe zahlen?
– Weil Sie falsch parken.
- (19) – Mein Arzt sagt, ich ___ nicht so viel arbeiten.
– Er hat Recht. Du ___ dich einmal richtig erholen.
- (21) – Ich ___ dich warnen. Der Chef sagt, du ___ dir mehr Mühe geben.
– Ehrlich?
- heute Abend bringen.
- (12) – Was sagt die Bardame?
– Sie sagt, wir ___ gleich zahlen.
- (14) – Und was machen wir jetzt?
– Jetzt ___ wir die Schnapsflaschen verzollen.
- (16) – Ich warte also vor dem Theater auf dich.
– Es tut mir wahnsinnig leid, aber ich ___ unsere Verabredung absagen. Ich fühle mich gerade ziemlich kaputt.
- (18) – Setzen Sie sich bitte!
– Wohin ___ ich mich setzen?
– Neben uns.
- (20) – Der Chef ist noch nicht da. Was ___ da heißen? Wann kommt er denn wieder?
– Woher ___ ich das wissen?
- (22) – Hast du immer noch viel zu tun?
– Ja, diese Woche ___ ich noch ein Referat fertig schreiben.

1-2-2 დაჯილდოება 4. თარგმნეთ. იხმარეთ ზმნები *sollen* ან *müssen*.

- (1) – კბილი მტკივს!
– ექიმთან უნდა წახვიდე!
– არა, ჯერ პეტრთან უნდა შევიარო.
– რატომ?
– ტკივილგამაყუჩებელი აბები უნდა მომცეს.
- (2) – ექიმო, კუჭის ტკივილები მაქვს.
– ენევით?
– კი, საკმაოდ ბევრს.
– მონევას თავი უნდა დაანებოთ.
– აბებიც უნდა მივიღო?
– არა, მაგრამ ბევრი ხილი და ბოსტნეული უნდა ჭამოთ.
- (3) – დღეს წიგნი არა მაქვს თან.
– მოგცე ჩემი?
- (4) – დავფქვა ყავა?
– არა, კრემს მოურეი!
- (5) – ახლა კი უნდა დაგემშვიდობოთ.
– დარჩით კიდევ ცოტა ხანს!
– არა, უნდა წავიდე.
- (6) – როდის გჭირდება შენი ფოტოაპარატი?
– ხვალ დილით. დღესვე უნდა მომიტანო.
- (7) – სთხოვეთ ქალბატონ კოვალსკის
- (8) – სასტუმროში უნდა დავრეკო.

- ტელეფონთან.
 – როგორ? ვის ვთხოვო
 ტელეფონთან?
- (9) – ცივა გარეთ?
 – კი, საკმაოდ ცივა. თბილად უნდა ჩაიცვა, თორემ გაცივდება.
- (11) – ეს ჩემი სტუმარია.
 იგი ჩინეთიდან არის.
 – ჩინეთიდან? ეს სადღაც აზიაში უნდა იყოს, არა?
 – ზუსტად.
 – როგორ უნდა მივმართო მას?
 – ბატონო იონგ!
 – შემიძლია ვაჩვენო ჩემი ფოტოები?
 – შეგიძლია, მაგრამ მხოლოდ ვახშმის შემდეგ.
- სასტუმროში?
 – კი, სტუმრებისთვის ოთახები უნდა შეეუკვეთოთ.
- (10) – ლექსი სულაც არ მომწონს. რატომ უნდა ვისწავლო ზეპირად?
 – იმიტომ, რომ ეს შენი საშინაო დავალებაა.
- (12) – ჩამოჯექი, მათა!
 – სად დავჯდე?
 – აქ, ჩემს სანოლზე.

🔑 1-2.2 დავალება 5. ჩასვით ზმნები *wollen* ან *mögen* (*möchte*). გახსოვდეთ, რომ *wollen* და *möchte* ფორმები ხშირად ერთსა და იმავე კონტექსტს მიესადაგება.

- (1) – Peter ist sehr nett.
 – Ja, alle ___ ihn.
- (3) – Bist du böse?
 – Ja, ich ___ das nicht, wenn man mich stört.
- (5) – Trinken Sie Wein?
 – Nein, ich ___ keinen Wein, ich trinke lieber Bier.
- (7) – ___ du heute Abend mit in die Disko gehen?
 – Danke. Aber ich ___ heute lieber fernsehen.
- (9) – ___ du mit uns essen?
 – Danke, aber ich ___ keinen Salat.
- (11) – Was ___ du kaufen?
 – Erdbeeren. Ich ___ nämlich Erdbeeren furchtbar gern.
- (13) – Was studiert Max?
 – Medizin. Er ___ Arzt werden.
- (15) – Liebst du mich?
- (2) – ___ Sie Obst?
 – Nein, ich esse lieber Gemüse.
- (4) – Kennst du den Maler Paul Ortman?
 – Ja, aber ich ___ seine Bilder nicht.
- (6) – Gehen wir heute ins Kino?
 – Heute? Nein, heute ___ ich lieber zu Hause bleiben.
- (8) – Wo ist Helmut?
 – Er sitzt im Park und isst Schokolade. Er ___ doch so gerne Süßigkeiten.
- (10) – Wie fühlst du dich?
 – Darüber ___ ich nicht sprechen.
- (12) – ___ wir nicht heiraten?
 – Ich ___ dich zwar ganz gern, aber heiraten? Nein, lieber nicht.
- (14) – ___ wir Schach spielen?
 – Gerne.
- (16) – Du kriegst dein Arbeitslosengeld

- Aber sicher!
 – Schön. Mehr ____ ich nicht wissen.
- (17) – Haben Sie ein Auto?
 – Nein, und ich ____ auch keins haben.
- (19) – Unser Chef geht heute Abend ins Kasino.
 – Hat er so viel Geld?
 – Ganz im Gegenteil. Er ____ nicht verlieren, er ____ gewinnen.
- (21) – Was kostet der Mantel da?
 – 300 Mark.
 – Das ist aber sehr teuer.
 – ____ Sie dann vielleicht diese Jacke hier nehmen?
 – Nein, danke. Ich ____ einen Mantel.
- (23) – Wo ____ Sie Urlaub machen?
 – In Italien.
- und ____ überhaupt nicht arbeiten.
 – So ein Quatsch!
 (18) – Ich ____ ein Bier.
 – Kommt sofort!
 (20) – Der Chef ____ dich entlassen.
 – Warum das denn? Arbeite ich etwa schlecht?
 – Nein, aber du ____ niemals Kompromisse machen.
 (22) – Ich finde Jeansjacken furchtbar.
 – Warum das denn? Ich ____ sie sehr gern.
 (24) – Ich ____ wissen, wohin du gehst.
 – Das kann ich dir nicht sagen.

1-2.2 დავალება 6. თარგმნეთ. იხმარეთ მოდალური ზმნები *wollen* ან *mögen* (*möchte*).

- (1) – მაინც რა გინდა გამოხვიდე?
 – სიამოვნებით გამოვიდოდი ექიმი ან მსახიობი.
- (3) – ყავა გინდა?
 – არა, ჩაი მიირჩევნია.
 – ნამცხვარიც გინდა?
 – კი, თუ შეიძლება!
- (5) – გერმანისტიკა გინდა ისწავლო?
 – არა, საერთოდ არ მინდა (უმაღლესში) სწავლა.
- (7) – ბატონო ჰელერ!
 – რა გნებავთ?
 – მინდოდა მეკითხა, იცნობთ თუ არა ბატონ ჰელმუტ ჰელერს?
 – არა, არ ვიცნობ.
- (2) – შემოიარეთ ამ სალამოს ჩვენთან!
 – სიამოვნებით, მაგრამ არ მინდა ხელი შევიშალოთ.
- (4) – ახლა კი ჭამა გვინდა.
 – დასხედით მაგიდასთან, მინდა სიურპრიზი გაგიკეთოთ: დღეს ხახვის წვნიანი გვაქვს.
- (6) – რა ლამაზი კაბაა!
 – გინდა?
 – კი, ძალიან.
- (8) – გარაჟი მინდა ავაშენო.
 – გარაჟი? ჯერ მანქანა იყიდეთ!

1-2.2 დავალება 7. უპასუხეთ კითხვებს ანალოგიური წინადადებებით.

- a) 1. Ich fahre nach Rom, ich will dort meine Eltern besuchen. Und Sie?
 2. Ich kann Fußball spielen. Und du?
 3. Ich mag kein Obst. Und du?

4. Ich darf morgens den Fernseher nicht anmachen. Und du?
  5. Ich kann bei meinen Freunden auch ohne Verabredung vorbeikommen. Und du?
  6. Ich kann drei Sprachen sprechen. Und Sie?
  7. Ich kann Hunger nicht ertragen. Und du?
  8. Ich möchte mein Radio reparieren. Und du?
  9. Ich muss alles planen, anders kann ich nicht. Und du?
  10. Ich mag nicht, wenn man zu schnell fährt. Und Sie?
- b) 1. Bei uns muss man fast einen Monat auf das Visum warten. Und bei euch?
2. Bei uns muss man abwarten, bis der Gastgeber das Weinglas füllt. Und hier?
  3. Bei uns müssen die Eltern Schulgeld zahlen. Und bei euch?
  4. Bei uns soll man immer etwas Bargeld bei sich haben. Und bei euch?
  5. Bei uns darf man ein Examen wiederholen. Und in Deutschland?
  6. Hier kann man alles ausprobieren. Und im Geschäft da drüben?
  7. Hier kann man nur warm essen. Und im Restaurant am Bahnhof?
  8. Solche Hosen kann man in diesem Geschäft nicht kaufen. Und in der Boutique [bu'tik] da drüben?
  9. Bei uns muss man ungefähr 800 Mark für die Versicherung bezahlen. Und bei Ihnen?
  10. Bei uns kann man ein Konto bei einer Bank haben. Und bei euch?
  11. Bei uns soll man einen Besuch (auch bei Freunden!) vorher anmelden. Und bei Ihnen?
  12. Bei uns soll man Blumen ohne Papier schenken. Und bei euch?

3

დავალება 8. თარგმნეთ. ყურადღება მიაქციეთ *wissen* ზმნის ხმარებას.

- (1) – ცუდად გამოიყურები, მოხდა რამე?
– არ ვიცი, დედა. უბრალოდ განერვიულებული ვარ და ვერ ვიძინებ.
– რას ამბობს შენი ექიმი?
– ჩემმა ექიმმაც არ იცის, რა მირჩიოს.
- (2) – ხვალ ალბათ გაკვეთილები გაცდება.
– ზუსტად იცი?
– ამის ზუსტად ცოდნა ძნელია. მე ვიცი მხოლოდ, რომ ჩვენი მასწავლებელი ავად არის.
- (3) – სად ცხოვრობს ახლა დანიელა?
– არ ვიცი მისი მისამართი.
- (4) – ვერნერს შვილები არა ჰყავს?
– მე საიდან უნდა ვიცოდე.
- (5) – იცი რა, ძვირფასო? დღეს რესტორანში ნავალთ და ჩვენი ქორწინების დღეს აღვნიშნავთ!
– რა ყურადღებიანი ხარ!

- (6) – შეიძლება რაღაც გკითხოთ?
 – დიახ.
 – მაინტერესებს, იცნობთ თუ არა ერვინ ბრაუნს?
 – კი, დიდხანია ვიცნობ. კიდევ რისი გაგება გსურთ?
 – ცოლიანია თუ არა?
 – არა.
 – მეგობარი ქალი თუ ჰყავს?
 – ვინ იცის.
- (7) – ინგრიდთან მინდა დავრეკო. იცი მისი ტელეფონის ნომერი?
 – მე ვიცი მხოლოდ, რომ საელჩოში მუშაობს

1-3 დავალება 9. რა სიტუაციაში იხმარება შემდეგი ანდაზები?

Wer A sagt, muss auch B sagen.

Wer im Glashaus sitzt, soll nicht mit Steinen werfen.

Peter hat das Pferd, und Paul kann reiten.

Mann soll den Tag nicht vor dem Abend loben.

Man muss die Feste feiern, wie sie fallen.

Wer kann, der kann.

თემა 30

- 1 მოდალური ზმნების ხმარების ზოგიერთი თავისებურება დიალოგში
- 2 მოდალური ზმნების ძირითადი ქართული შესატყვისები
- 3 ზმნა lassen
- 4 სავარჯიშოები

1. მოდალური ზმნების ხმარების ზოგიერთი თავისებურება დიალოგში

1. ჩვენ უკვე ვიცით, რომ დიალოგში ხშირია ელიფსური წინადადებები, სადაც კონტექსტიდან ცნობილი სიტყვები გამოიტოვება. მოდალური ზმნების შემთხვევაში ასეთი სიტყვა ჩვეულებრივ ინფინიტივია:

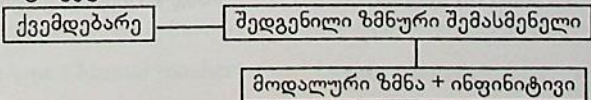
- – Willst du mir **helfen**?
– Ich will, aber ich kann nicht.
  - – Willst du deinem Chef Geld **leihen**?
– Ich will zwar nicht, aber ich muss.
  - – Kannst du gut **kochen**?
– Nein. Meine Mutter kann es auch nicht.
  - – Kannst du Rad **fahren**?
– Nein, das kann ich nicht.
  - – Der Kräutertee riecht aber **übel!**
– Das **muss** er auch. Darin liegt seine Wirkung.
- – გინდა მომეხმარო?
– მინდა, მაგრამ არ შემიძლია.
  - – გინდა შენს უფროსს ფული ასესხო?
– კი არ მინდა, იძულებული ვარ.
  - – იცი სადილების კეთება?
– არა, არც დედაჩემმა იცის.
  - – იცი ველოსიპედით სიარული?
– არა, არ ვიცი.
  - – ბალახის ჩაის ცუდი სუნი აქვს!
– ეს ასეც უნდა იყოს. ამაშია მისი სამკურნალო ძალა.

2. ზოგჯერ საუბრისას ინფინიტივით გამოხატული მოქმედებაა ხაზგასმული. ასეთ შემთხვევაში ინფინიტივი სინტაქსურად და, ცხადია, ინტონაციურადაც, გამოიყოფა – ის წინადადების თავში გადაინაცვლებს:

- – Gehst du in die Disko?
– Nein, ich bin müde, ich gehe ins Bett. **Schlafen** will ich, nicht tanzen.
- – Wollen wir musizieren?
– Gerne, aber **singen** kann ich nicht. Ich spiele nur ein bisschen Klavier.

2. მოდალური ზმნების ძირითადი ქართული შესატყვისები

1. გერმანულ ენაში მოდალურ ზმნათა სისტემა უფრო მკვეთრადაა გამოხატული, ვიდრე ქართულში. შესაბამისად უფრო მყარია და ფორმალურად ერთგვაროვანია მოდალურ ზმნიანი კონსტრუქცია:

ქართულში მოდალური მნიშვნელობა შეიძლება გამოიხატოს როგორც პირიანი ზმნით, ისე მოდალური სიტყვებითა და ნაწილაკებით:

- **Darf ich gehen?** { შდრ.: შემიძლია, ნავიდე? (პირიანი ფორმა)
შეიძლება ნავიდე? (მოდალური სიტყვა)

ქართულში ზოგჯერ მხოლოდ მოდალური სიტყვაა შესაძლებელი:

- **Darf ich mal bei Ihnen vorbeikommen?** შეიძლება შემოვიაროთ?
➤ **Kann ich bitte noch eine Tasse Tee haben?** თუ შეიძლება, ერთი ჭიქა ჩაიც!
➤ **Kann ich das Fenster aufmachen?** შეიძლება გავაღო ფანჯარა?
➤ **Sie müssen hier unterschreiben.** აქ უნდა მოაწეროთ ხელი.

2. ბევრ შემთხვევაში გერმანული მოდალური ზმნების მნიშვნელობა ქართულში სხვადასხვა მორფოლოგიური, სინტაქსური თუ ლექსიკური საშუალებებით გადმოიცემა:

- **Ich kann das nicht übersetzen.** ამას ვერ ვთარგმნი. }
➤ **Ich kann dich nicht mehr verstehen.** ვეღარ მესმის შენი. } (უარყოფითი ნაწილაკი)
➤ **Soll ich mithelfen?** მოგეხმაროთ?
➤ **Soll ich weitermachen?** გავაგრძელო?
➤ **Willst du schlafen?** გეძინება? } (მორფოლოგიური ფორმა)
➤ **Können Sie bitte vorbeikommen?** იქნებ შემოვიაროთ? } (სინტაქსური
➤ **Wollen wir tanzen?** ხომ არ გვეცეკვა? } კონსტრუქცია)
➤ **Der Chirurg will für die Operation 3.000 Mark haben.** ექიმი ოპერაციაში 3.000 მარკას თხოულობს. } (ლექსიკური საშუალება)
➤ **Ich darf kein Eis essen.** ნაყინი არ მეჭმება. } (ლექსიკური საშუალება + მორფოლოგიური ფორმა)
➤ **Ich will hier warten, bis Sie wieder kommen.** აქ თქვენს მოსვლამდე დავიცდი. } (დროის ფორმა)
➤ **Wer soll jetzt weitermachen?** ვინ გავაგრძელებს? }

3. მოდალური ნაწილაკი უნდა გადმოსცემს მნიშვნელობას, რომელიც გერმანულში ნაწილდება *sollen* და *müssen* ზმნებს შორის:

- **Der Chef soll in fünf Minuten kommen.** უფროსი ხუთ ნუთში უნდა მოვიდეს.
➤ **Das musst du selber wissen.** ეს შენ თვითონ უნდა იცოდე.

müssen და *sollen* ზმნებით გადმოიცემა ასეთი ქართული კონსტრუქციებიც:

- **Ich muss nach Rom telefonieren.** რომში მაქვს დასარეკი.
➤ **Ich muss morgen früh raus.** ხვალ ადრე ვარ სახლიდან გასასვლელი.
➤ **Wieviel Seiten sollst du übersetzen?** რამდენი გვერდი გაქვს გადასათარგმნი?

3 ზმნა lassen

lassen ზმნა გერმანულში გამოიყენება როგორც დამოუკიდებლად, ისე სხვა ზმნის ინფინიტივთან ერთად.

1. დამოუკიდებლად ხმარებისას lassen ზმნას რამდენიმე მნიშვნელობა აქვს:

• დატოვება:

- Ich lasse Ihnen meinen Pass da. ჩემს პასპორტს გიტოვებთ.
- Der Vater lässt mir seinen Wagen während der Ferien. მამა არდადეგებზე თავის მანქანას მიტოვებს.
- Diese Nachricht lässt mich total kalt. ეს ამბავი სრულიადაც არ მალეულებს (ე.ი. აულეულებელს მტოვებს).

ამ მნიშვნელობას lassen ზმნა სტატიკურ ზმნებთანაც (stehen, liegen...) ინარჩუნებს:

- Sie lässt ihre Wohnung leer stehen. მას ბინა ცარიელი აქვს (დატოვებული).
- Ich lasse meinen Schirm im Auto liegen. ქოლგას მანქანაში ვტოვებ.

• შეშვება:

- Warum lassen Sie uns nicht in den Saal? რატომ არ გვიშვებთ დარბაზში?

• თავის დანებება:

- Lass mich in Ruhe! თავი დამანებე!
- Lass das! თავი დაანებე/მოეშვი!
- Lass das Heulen! მორჩი ტირილს!

2. ინფინიტივთან ერთად lassen ზმნას ძირითადად მოდალური მნიშვნელობა აქვს:

• lassen ზმნა გამოხატავს შუალობით კონტაქტს, ანუ სიტუაციას, როდესაც სუბიექტი მოქმედებას სხვა პირს ასრულებინებს:

Meine Mutter lässt den Schlosser die Tür reparieren.

↓
სუბიექტი

↓
მოქმედების
შემსრულებელი
პირი (Akk.)

↓
მოქმედების
ობიექტი
(Akk.)

აგრეთვე:

- Sie lässt uns lange warten. (ის დიდხანს გვალოდინებს ხოლმე.)
- Der Lehrer lässt uns im Unterricht nie schreiben. (მასწავლებელი გაკვეთილზე არასოდეს გვანერინებს.)
- Lass mich nicht warten! (ნუ მაცდევინებ!)
- Lassen Sie mich das bitte wissen! (თუ შეიძლება, შემატყობინეთ/მაცნობეთ!)

წინადადებაში მოქმედების შემსრულებელი პირი ხშირად გამოიტოვება:

- Ich lasse mir einen Mantel machen. (პალტოს ვაკერინებ.)

- Lass ihn bitte das Essen bringen! (მოატანიხე რა საჭმელი!)
- Ich lasse mir ein Taxi kommen. (ტაქსს გამოვამძახებინებ.)

აგრეთვე:

- Ich möchte mein Radio reparieren lassen. რადიო მინდა შევაკეთებინო.
- Wo kann ich mein Auto waschen lassen? სად შეიძლება მანქანა გავარეცხინო?
- Ich möchte mein Zimmer tapezieren lassen. ოთახში შპალერი მინდა გავაკრვევინო.
- Du musst jedes Jahr die Zähne vom Zahnarzt untersuchen lassen. ყოველ წელს უნდა გაასინჯო კბილები ექიმს.

ზოგ შემთხვევაში სუბიექტი და მოქმედების ობიექტი ერთი და იგივე პირია:

- Ich lasse mich operieren. (ოპერაციას ვიკეთებ. იგულისხმება: ვაკეთებინებ.)
- Ich lasse mich nach Hause fahren. (ვინმეს ნაყავანინებ თავს სახლში.)

● lassen ზმნა გამოხატავს აგრეთვე უფლების ან საშუალების მიცემას:

- Lass die Kinder nicht auf der Straße spielen! (ბავშვებს ქუჩაში ნუ ათამაშებ! /ნუ აძლევ თამაშის ნებას!)
- Lasst mich bitte ausreden! (ბოლომდე მათქმევინეთ!)
- Lass mich bitte schlafen! (დამაძინე რა!)
- Lassen Sie mich in Ruhe arbeiten! (მომეცით მშვიდად მუშაობის საშუალება!)

მოდალურ მნიშვნელობასთან გვაქვს საქმე მაშინაც, როდესაც მოქმედი პირი მის მიერ შესრულებული მოქმედებით რაიმე პროცესს უწყობს ხელს:

- Lass den Vogel fliegen! (გაუშვი ჩიტი!)
- Lass das Licht brennen! (გაუშვი, ენთოს სანთელი!)
- Ich lasse den Tee 10 Minuten ziehen. (ჩაის 10 წუთს ვაყენებ.)
- Ich lasse das Wasser laufen. (ვუშვებ წყალს./ვხსნი ონკანს.)
- Ich lasse das Wasser in die Teekanne laufen. (ვასხამ წყალს ჩაიდანში./ვაყვებ ჩაიდანს.)

იგივე მნიშვნელობა ვლინდება უკუქცევით ზმნასთან კავშირში (არ დაუშვებ, უფლებას არ მივცემ):

- Ich lasse mich nicht beleidigen. (არავის მივცემ ჩემი შეურაცხყოფის ნებას!)
- Ich lasse mir das nicht gefallen. (ამას არ დაუშვებ!)
- Warum musst du dir das gefallen lassen? (რატომ უნდა მოითმინო ეს?)
- Ich lasse mich nicht beirren. (თავს შეცდომაში არ შევყავანინებ!)

● lassen ზმნა მნიშვნელობათა ნაირფეროვნებით გამოირჩევა შემდეგი სახის გამოთქმებში:

- Sag deiner Frau, ich lasse sie grüßen. მოკითხვა გადაეცი შენს ცოლს!
- Lass es dir gut gehen! თავს გაუფრთხილდი! /კარგად იყავი!
- Lassen Sie es sich gut schmecken! გემრიელად მიირთვით!

- **Lass uns jetzt gehen!** მოდი წავიდეთ! (მოუბარი – თანამოუბარს)
 ➤ **Lasst uns jetzt gehen!** მოდი წავიდეთ! (მოუბარი – თანამოუბრებს)
- lassen ზმნა იხმარება აგრეთვე sich ნაცვალსახელთან ერთად. ამ შემთხვევაში სუბიექტი უსულო საგანი ან განზოგადებული ცნებაა. lassen-ს აქ მოდალური მნიშვნელობა აქვს – იგი აღნიშნავს შესაძლებლობას:

- Das Radio lässt sich nicht reparieren. (რადიო ველარ შეკეთდება.)
 ➤ Das lässt sich nicht ändern. (ეს ველარ შეიცვლება.)
 ➤ Die Schrift lässt sich nur schwer lesen. (ნაწერი ძნელად იკითხება.)
 ➤ Das Buch lässt sich gut verkaufen. (წიგნი კარგად იყიდება.)
 ➤ Hier lässt es sich gut arbeiten. (აქ კარგია მუშაობა.)
 ➤ Die Kamera lässt sich leicht bedienen. (ფოტოაპარატი ადვილი მოსახმარია.)
 ➤ Daraus lässt sich schließen, dass du faulenzst. (აქედან შეიძლება დავასკვნათ, რომ შენ ზარმაცობ.)

ამ წინადადებათა დიდ ნაწილს man kann-შესიტყვებიანი კონსტრუქცია ცვლის:

- Man kann das Radio nicht reparieren.
 ➤ Man kann das nicht ändern.
 ➤ Man kann hier gut arbeiten.

4. სავარჯიშოები

1-2 დავალება 1. დაუკვირდით მოდალური ზმნების ხმარებას დიალოგებში. გამოხატეთ შესაბამისი მოდალური მნიშვნელობები ქართულად.

- (1) – Anni, was ist das – „Kiwi“?
 – Das ist eine Frucht. **Möchtest** du mal probieren?
 – Nein danke, ich **mag** überhaupt kein Obst.
- (2) – Wann kommt Erna nach Konstanz?
 – Woher **soll** ich das wissen? Sie ist deine Freundin, nicht meine.
- (3) – Ich **möchte** ein Telefongespräch nach Tbilissi. Hier ist die Nummer von Herrn Schanidse.
 – Wie bitte? **Können** Sie den Namen buchstabieren?
 – Ja natürlich. S-c-h-a-n-i-d-s-e.
 – Danke!
- (4) – **Musst** du denn immer Fußball sehen?
 – Das **muss** ich nicht, das **will** ich sehen.
- (5) – Ich nehme Schweinebraten. Und du?
 – Ich **mag** keinen Schweinebraten. Herr Ober, **kann** ich einen Kalbsbraten haben?
 – Ja, natürlich **können** Sie den haben.

- (6) – Entschuldigung, **darf** ich Sie kurz mal stören?
 – Was **kann** ich denn für Sie tun?
 – Ich **möchte** bitte am Fenster sitzen.
 – Na gut, bitte
- (7) – **Wollen** wir tanzen?
 – Ja, aber ich **kann** nicht Tango tanzen!
- (8) – Du, Florian, **magst** du die Schule gern?
 – Ja, eigentlich gefällt mir die Schule.
 – Hast du Lieblingsfächer?
 – Ja, ich **mag** sehr gern Sport. Aber Latein **mag** ich gar nicht. Außerdem **mag** ich gerne Zeichnen.
 – Hast du Schwierigkeiten mit den Lehrern?
 – Eigentlich nicht. Die **kann** ich ganz gut leiden.
- (9) – Was **willst** du später machen, wenn du mit der Schule fertig bist?
 – Das **kann** ich jetzt noch nicht so genau sagen. Ich **will** (gerne) Informatik studieren.
- (10) – Peter sagt, dass du mit dem Flugzeug fliegen **willst**.
 – Ja, stimmt.
 – Dann **musst** du die Lufthansa anrufen.
 – Ich weiß .... Hallo, haben Sie morgen eine Maschine nach Prag?
 – Wann **wollen** Sie fliegen?
 – Morgen früh.
 – Ja, wir haben eine um 6.20 Uhr.
 – Gut, die nehme ich.
 – Wie ist Ihr Name?
 – Paul Berger.
 – Sie **können** Ihr Ticket am Schalter vier bekommen, Herr Berger.
 – Vielen Dank. Auf Wiederhören!
- (11) – Der Lift **geht** nicht.
 – Dann **müssen** wir eben laufen.
- (12) – Der Wein ist aber gut!
 – **Darf** ich nachgießen?
 – Nein, danke, ich **muss** leider noch fahren.
- (13) – Wohin **wollen** Sie?
 – Zum Flughafen. Ich **will** ein Ticket kaufen.
 – Und danach?
 – Danach **will** ich zur Post. Ich **muss** nach Mailand telefonieren.
- (14) – Wo machen Sie denn in diesem Jahr Urlaub?
 – In einem Dorf in Bulgarien.

- **Kann** man dort baden?
 – Ja, in einem See. Außerdem **kann** man wandern. Sie **können** mit, wenn Sie **wollen**.
 – Nein, das geht nicht! Mein Mann **will** immer nur an die See. Er **möchte** am Strand liegen und schlafen.
 – Machen Sie denn Urlaub ohne Kinder?
 – Ja, die **müssen** dann nach Trier zu ihrer Oma.
- (15) – **Kann** ich Ihnen helfen?
 – Ja, ich suche eine Sportjacke für mich.
 – Welche Größe haben Sie?
 – Normalerweise 48.
 – **Möchten** Sie vielleicht diese hier mal anprobieren?
 – Ja, die passt gut. Aber ich **möchte** sie noch mal meiner Frau zeigen. **Können** Sie mir die Jacke vielleicht bis morgen zurücklegen?
 – Ja, natürlich.
- (16) – **Wollen** wir heiraten?
 – Nein, erst **muss** ich mir über meine Gefühle klar werden.
- (17) – Nimm den Regenschirm mit!
 – Wozu? Das Wetter ist heute so schön.
 – Man **soll** den Tag nicht vor dem Abend loben.

🔑 1-2 დავალება 2. თარგმნეთ:

(1) – ნავიკითხო ტექსტი? – არა, თქვენ ის უნდა მოყვეთ.	(2) – იცის აქსელმა კითხვა? – არა, მაგრამ მისმა ძმამ იცის.
(3) – გინდა ცოტაც წაუძინო? – კი, მაგრამ უნდა ავდგე.	(4) – სვამ ლუდს? – არა, ლუდი არ მიყვარს.
(5) – გნებავთ წვენი? – არა, მინერალური წყალი მირჩევნია.	(6) – ხვალ ბერლინში უნდა წავიდე. – შეიძლება მეც წამოვიდე? – არა, სამწუხაროდ ვერ წაგიყვან.
(7) – ამდენი არ უნდა მოწიო! – კი, მაგრამ სხვაგვარად არ შემიძლია.	(8) – ჩვენი მასწავლებელი ზღაპრულად ატარებს ველოსიპედს! – ვერ წარმომიდგენია.
(9) – საცურაო აუზზე მიდიხარ? – არა, ცურვა საერთოდ არ ვიცი.	(10) – შეიძლება კიდევ ერთი ჭიქა ღვინო? – რა თქმა უნდა.
(11) – შეიძლება სადგურზე გაგაცილოთ? – როგორც გენებოთ.	(12) – ტექსტს საერთოდ ვერ ვიგებ. – მეც ვერ მოგეხმარები, ინგლისური არ ვიცი.
(13) – თუ ნებას მომცემთ, კაფეში დაგპატიუებთ.	(14) – შეიძლება აქ მანქანის გაჩერება? – პოლიციელს უნდა ჰკითხო.

- სამნუხაროდ, დღეს არ
შემიძლია, სტუმრები მყავს.
- (15) – გინდა შოკოლადი?
– მინდა, მაგრამ არ მეჭმება.
კაკაოზე ალერგია მაქვს.
- (17) – შეიძლება აქ ყვავილების
თესლების ყიდვა?
– არ ვიცი.
- (19) – გიყვართ პიცა?
– მე, სხვათაშორის, ყველაფერი
მიყვარს. მხოლოდ თევზს არ
ვჭამ.
- ყოველ შემთხვევაში აქ არ
ნერია.
- (16) – სვამ კონიაკს?
– ალკოჰოლიანი სასმელი
საერთოდ არ მიყვარს.
- (18) – ფოსტაში უნდა წავიდე, მარკები
მჭირდება.
– მე შემიძლია მოგცე რამდენიმე.
- (20) – სულ ტელევიზორს უნდა
უყუროთ? არ შეგიძლიათ ერთად
ითამაშოთ?
– ოთახში ხომ ვერ ვითამაშებთ!

3 დავალება 3. თარგმნეთ ქართულად:

1. Ich lasse meine Tasche zu Hause.
2. Das lässt sich nicht beweisen.
3. Kannst du mir das Buch bis morgen lassen?
4. Lass bitte Wasser in die Wanne laufen!
5. Lassen Sie Ihr Gepäck auf dem Bahnhof!
6. Lass den Jungen etwas lernen!
7. Ich lasse gleich den Arzt holen.
8. Warum lassen Sie Ihr Kind allein in der Wohnung?
9. Hier lässt es sich gut leben.
10. Lass uns das Essen ins Esszimmer bringen!
11. Klara möchte sich ein Kleid machen lassen.
12. Lassen Sie bitte alles so, wie es ist.
13. Lass endlich das Rauchen!
14. Warum lässt du den Motor laufen?
15. Ich lasse mich nicht anschreien.
16. Lassen Sie sich sofort untersuchen!
17. Lassen Sie den Arzt kommen!
18. Lassen Sie die Bremsen prüfen!
19. Ich möchte meinen Pass verlängern lassen.
20. Wir müssen unseren Hund impfen lassen.
21. Wenn Sie eine Nachricht von Ihrem Bruder erhalten, lassen Sie es mich wissen.
22. Lasst uns woanders baden, hier ist es viel zu gefährlich.
23. Lass uns woandershin reisen!
24. Ich muss diesen Brief kopieren lassen.

დავალემა 4. ჩასვით *lassen* ზმნა მოცემულ ზმნებთან ერთად:

- (1) – ___ du deine Kinder ___ ?
– Nur samstags.
- (2) – Ich ___ meine Untermieter nicht
___ , und du?
- (3) – Streichst du die Fenster selbst?
– Nein, ich ___ sie ___ .
- (4) – Gehst du in die Reinigung?
– Ja, ich muss meine Jacke ___ .
- (5) – Das geht ziemlich schnell.
– Ja, Herr Stock ___ seine Patienten
nicht gerne ___ .
- (6) – ___ ihr eure Kinder im Garten ___ ?
– Aber gewiss!
- (7) – Ich möchte meinen Wagen ___ .
Gehst du das?
– Aber natürlich.
- (8) – Reparierst du deinen
Kassettenrekorder selbst?
– Nein, ich ___ ihn ___ .
- (9) – Wann ___ du dir endlich einen
Anzug ___ ?
– Ich brauche überhaupt keinen
Anzug!
- (10) – Schläfst du hier?
– Nein, auf der Terrasse. Da ___ es
sich viel besser ___ .
- (11) – Erich sagt, dass dein Hund nie
krank wird.
– Stimmt. Wir ___ ihn ja jedes Jahr ___ .
- (12) – Was machst du heute Nachmittag?
– Ich will mir die Haare ___ .

---

reinigen, warten, waschen, fernsehen, machen, impfen, spielen, reparieren, streichen, schneiden, kochen, schlafen.

მერვე მონაკვეთის შეჯამება

მოდალური ზმნების შესწავლით თქვენ არა მარტო გაეცანით გერმანული წინადადების სტრუქტურის განვრცობის ერთ-ერთ საშუალებას, არამედ შეიძინეთ წინადადებაში ასახული ფაქტის მიმართ სხვადასხვა დამოკიდებულების გამოხატვის უნარი. როგორც ვნახეთ, ამ დამოკიდებულებათა არსში და მათი გადმოცემის ნიუანსებში გარკვევა გერმანული ენის შემსწავლელთათვის არც თუ ისე ადვილია. ამიტომ, ვიდრე ქვემოთ მოცემულ დავალებათა შესრულებას შეუდგებოდეთ, ერთხელაც გადახედეთ მთელ მასალას!

საკონტროლო დავალებები შეძენილი ცოდნისა და უნარ-ჩვევების შესამოწმებლად:

 დავალება 1. მოისმინეთ ანეკდოტები. დაუკვირდით, ერკვევით თუ არა სრულად მოდალურ მნიშვნელობებში. ტექსტების გაგებას შემდეგი სიტყვები გაგიადვილებთ:

(1) die Auster - ხამანკა (დელიკატესი)	(4) Kaiser Barbarosa = Friedrich I Barbarosa (ცხოვრობდა XII საუკუნეში)
der Kaviar - ხიზილალა	
(8) der Floh - რწყილი	(6) vollkommen - სრულიად
feststellen - დადგენა; აღმოჩენა	die Unterhose - საცვლები

 დავალება 2. ჩახვით können, dürfen, sollen, müssen, wollen, mögen, wissen და lassen ზმნები. გაითვალისწინეთ, რომ არ არის გამორიცხული ერთსა და იმავე წინადადებაში რამდენიმე მოდალური ზმნის ხმარება.

- (1) – Wir ___ ein Haus bauen.
– Dann ___ ihr lange sparen.
- (2) – Ich ___ dir die Wahrheit sagen.
– Woher ___ du denn die Wahrheit wissen?
- (3) – ___ du das Projekt alleine machen?
– Leider nicht. Herr Reiz ___ es mir machen.
– Was ___ er dafür haben?
– 2.000 Mark.
– ___ dein Vater das finanzieren?
– Ja, er ___, aber er ___ nicht.
- (4) – Peters Telefonnummer ist 3-6-1-4.
– Warte mal. Ich ___ sie aufschreiben, ich ___ in der letzten Zeit nichts behalten.
- (5) – ___ ich anfangen?
– Warten Sie bitte noch ein bisschen, zwei Studenten ___ noch kommen.
- (6) – ___ ich dich morgen wecken?
– Nein, morgen ___ ich mal richtig ausschlafen.
- (7) – ___ ich den Prospekt behalten?
– Tut mir Leid, aber er gehört meiner Chefin.

- (8) – Wie ___ ich Zahnschmerzen vermeiden?
– Ganz einfach. ___ Sie jedes Jahr die Zähne vom Zahnarzt untersuchen!
- (9) – Ich ___ gern ein Eis.
– Na gut.
– ___ ich auch eins haben?
– Natürlich!
– ___ ich gleich zahlen?
– Wie Sie ___ .
- (10) – ___ ich einen Saft haben?
– Ich haben leider keinen. ___ du vielleicht eine Cola?
– Danke, aber ich ___ keine Cola.
- (11) – Ich ___ einen Mercedes haben.
– Und was denkt dein Mann darüber?
– Er denkt immer das, was ich ihn denken ___ .
- (12) – ___ Sie schon weg?
– Ja, ich habe leider keine Zeit mehr.
– ___ ich Sie begleiten?
– Danke, das ist nicht nötig, mein Mann wartet unten auf mich.
- (13) – Ich ___ morgen nach Madrid fliegen.
– Wann geht die Maschine?
– Ich ___ noch nicht, ich ___ heute Nachmittag die Lufthansa anrufen.
- (14) – Ich ___ nach Hamburg telefonieren. Hier ist die Nummer von Herrn Schmidt in Hamburg.
– Bitte gehen Sie in die Zelle drei! Sie ___ selbst wählen.
– Danke.
- (15) – Ein Brot, bitte!
– Wir haben nur Schwarzbrot. ___ Sie eins?
– ___ ich davon auch nur die Hälfte haben?
– Ja natürlich!
- (16) – Entschuldigung, fliegt morgen eine Maschine nach Rom?
– Wann ___ Sie denn fliegen?
– Morgen früh.
– Wir haben eine um sechs. Passt Ihnen das?
– Moment, da ___ ich meinen Chef fragen.
- (17) – Ich ___ gern eine Packung Antidepressiva.
– Da ___ ich mal sehen, ob wir das da haben. Haben Sie ein Rezept?
– Nein.
– Dann ___ Sie erst zum Arzt gehen.
- (18) – Was ___ ich für Sie tun, Frau Stock?

- Ich habe Halsschmerzen.
  - Gegen Halsschmerzen ____ Sie diese Lutschtabletten nehmen.
  - ____ das sein? Die ____ ich nämlich gar nicht.
  - Dann schreibe ich Ihnen ein paar Tropfen auf.
  - Und wie ____ ich die dann nehmen?
  - Dreimal täglich 10 Tropfen vor dem Essen. ____ ich Sie krankschreiben?
  - Ja, bitte.
- (19) - Fährst du morgen mit?
- Mal sehen. Ich ____ es mir noch mal überlegen. Im Moment ____ ich das noch nicht.
- (20) - ____ ich von der Sportstunde wegbleiben? Ich habe nämlich Fieber.
- Bitte, aber Sie ____ dann später ein Attest vorlegen.
  - Ich ____ .
- (21) - Auf der Party ____ du mit Jens flirten.
- Mit Jens? Den ____ ich überhaupt nicht leiden.
- (22) - Diesen Fisch ____ man nicht in der Pfanne braten. Er ist viel zu groß.
- ____ ich ihn zerteilen lassen?
  - Ich glaube, ja.
- (23) - Brauchst du für den Teig nur Vanillezucker?
- Nein, man ____ auch Nüsse und Rosinen dazugeben.
- (24) - Heilt die Zeit wirklich alle Wunden?
- Wer ____ ?
- (25) - ____ man hier rauchen?
- Nein, das ist ein Wagen für Nichtraucher.
- (26) - Was macht Michael momentan?
- Das ____ der Himmel.
- (27) - ____ wir in die Disko gehen?
- In die Disko? Nein, ich habe kein Geld.
  - Du hast kein Geld? Das ____ ja wohl nicht wahr sein!
- (28) - Mein Fahrrad ist völlig kaputt. Es ____ sich nicht mehr reparieren.
- Versuchen ____ man es mal.
- (29) - ____ ich Sie was fragen?
- Ja, bitte! Was ____ Sie denn wissen?
  - Sie sind Arzt, oder?
  - Genau.
  - ____ Sie mir bitte helfen? Ich habe nämlich Herzschmerzen.
  - Da ____ Sie sofort ins Krankenhaus!
  - Ins Krankenhaus? Ist das denn so schlimm?
  - Ich ____ es nicht mit Sicherheit sagen, aber das ____ sehr gefährlich sein.

- (30) – Wohin geht ihr?
 – Ins Schwimmbad.
 – Ich ___ auch mit.
 – Was? In deinem Abendkleid ___ du unmöglich mitgehen. Da ___ du dich schnell umziehen!
- (31) – ___ du ein Steak?
 – Nein, ich ___ so was im Moment nicht essen.
 – Warum denn nicht?
 – Ich habe Magenschmerzen. Mein Arzt sagt, ich ___ Diät machen.
 – ___ du denn Quark essen?
 – Oh ja, das ___ ich sogar.
 – Nimmst du auch Tabletten?
 – Nein, ich ___ keine Medikamente nehmen.
- (32) – Wir ___ hier übernachten. ___ wir ein Doppelzimmer haben?
 – Alles besetzt. Sie ___ weitersuchen. Hier in der Nähe gibt es noch ein paar Hotels.
 – Wie weit ___ wir denn fahren?
 – Das ___ ich nicht genau sagen.
- (33) – ___ Sie was? Geben Sie mir 100 Mark, und wir sind quitt.
 – Okay.
- (34) – Sie ___ ein Visum für Italien?
 – Genau.
 – Dann ___ Sie dieses Formular hier ausfüllen.
 – ___ ich es auch unterschreiben?
 – Ja, bitte. Hier unten.
- (35) – Ich ___ das alles in einer Woche schaffen.
 – Das ___ wir erst mal sehen!
- (36) – Meine Eltern ___ mir keine Freiheit geben.
 – Dann ___ du dir deine Freiheit nehmen.

ღ დავალება 3. თარგმნეთ:

(1) – დაურეკე რა ბატონ ვანდერს! – მე რატომ უნდა დავურეკო? შენ თვითონ შეგიძლია დაურეკო.	(2) – ეს ტელევიზორი ველარ შეეკეთდება, სულ აღარ ვარგა! – სამწუხაროა!
(3) – ბატონ ჰარტმანს მინდა ველაპარაკო. – ბატონი ჰარტმანი ახლა აქ არ არის. შეგიძლიათ ერთ საათში დარეკოთ? – კი, ასე ვიზამ.	(4) – ნავიდეთ ამ საღამოს რესტორანში? – სიამოვნებით, მაგრამ წინასწარ უნდა შევუკვეთოთ მაგიდა. დარეკოთ? – ჰო!

- (5) – ალფრედ, მარკები მჭირდება.
შეგიძლია ბიუროდან წამოიღო?
– სამწუხაროდ, ალარც მე მაქვს.
– უთხარი შენს მდივანს, იყიდოს.
– კარგი.
- (7) – მინდა განცხადება შემოვიტანო
თქვენს ფირმაში თარჯიმნის
ადგილზე?
– იცით იაპონური?
– იაპონური უნდა ვიცოდე?
– კი, აუცილებლად!
- (9) – დედა, შეიძლება დღეს უფრო
ადრე ვივახშმოთ?
– ვახშამი ჯერ მზად არ არის! გშია?
– არა, მაგრამ კინოში ვაპირებ
წასვლას. შეიძლება ერთი ნაჭერი
კარაქიანი პური?
– კი ბატონო, თუ არ გინდა მოიცადო.
- (11) – თვითმფრინავის რეისი მინდა
გადავდო, შეიძლება?
– კი, შეიძლება, მაგრამ დამატებით
80 მარკა უნდა გადაიხადოთ.
– ვიცი.
- (6) – ერთი კილო ფორთოხალი მინდა.
– ინებეთ, ხუთი მარკა!
– მე მხოლოდ ასმარკიანი მაქვს,
შეგიძლიათ დამიხსურდეთ?
– რა პრობლემა!
- (8) – მენიუ შეიძლება!
– აი, ინებეთ!
– გმადლობთ. უი, უკაცრავად,
ესპანური არ ვიცი!
– მოგეხმაროთ?
– დიახ, თუ შეიძლება!
- (10) – შეიძლება გკითხოთ?
– დიახ, რა გნებავთ?
– შიგ ფრანკფურტში ცხოვრობთ?
– სწორედ რომ.
– სოფლად არ გირჩევნიათ
ცხოვრება?
– კი, ბევრად უფრო მირჩევნია.
- (12) – დღეს პრალაში მივდივარ
სამსახურის საქმეზე.
– შეიძლება მეც წამოვიდე?
– ამჯერად არა.

დავალება 4. ააგეთ დიალოგი მოცემული სამეტყველო სიტუაციების მიხედვით:

- თქვენ გსურთ გყავდეთ შინ რაიმე ცხოველი, მაგრამ მშობლები ამის ნებას არ გაძლევენ.
- თქვენ გინდათ იქირაოთ ოთახი და არკვევთ სახლის პატრონთან, რისი გაკეთების უფლება გაქვთ და რისი არა.

დავალება 5. ისაუბრეთ თქვენი მომავალი პროფესიის შესახებ მას შემდეგ, რაც მოუსმენთ კასეტაზე ნიმუშებს სათაურით „Wie soll meine Zukunft aussehen?“

თემა 31

- 1 წარსულის ინფორმაციის შემოტანა ანმყოს სამეტყველო სიტუაციაში
- 1.1 ზმნის ძირითადი ფორმები (შეჯამება)
- 1.2 პერფექტის წარმოება
- 1.3 პერფექტის ხმარება
- 1.4 პერფექტული მნიშვნელობის ფორმები
- 1.5 პერფექტის ხმარების ზოგიერთი თავისებურება დიალოგში
- 2 სავარჯიშოები.

1. წარსულის ინფორმაციის შემოტანა ანმყოს სამეტყველო სიტუაციაში

ჩვენ აქამდე ვსწავლობდით წინადადებებისა და ტექსტების აგებას მხოლოდ ახლანდელი დროის – პრეზენტის – საფუძველზე. ახლა კი გავცდებით ანმყოს ფარგლებს და საუბარში დავასახელებთ წარსულში (ე.ი. საუბრის მომენტამდე) მომხდარ ფაქტებს. ამგვარი ფაქტების გადმოცემას გერმანულ ენაში საგანგებო დროის ფორმა ემსახურება. მას პერფექტი (das Perfekt), ანუ ნამყო სასაუბრო ეწოდება.

პერფექტის პარადიგმის გაცნობამდე შევაჯამებთ ზმნის ძირითადი მორფოლოგიური ფორმების წარმოების წესს.

1.1 ზმნის ძირითადი ფორმები (შეჯამება)

1. შეგახსენებთ სუსტი ზმნების ფორმათა წარმოების ძირითად წესს:

ინფინიტივი   პრეტერიტუმი   მიმღობა II
 machen – mach-te – gemacht
 antworten – antwort-e-te – geantwortet

დავუმატებთ მხოლოდ, რომ ieren-ზე დაბოლოებული სუსტი ზმნები გე-პრეფიქსს არ დაირთავენ:

studieren – studierte – studiert   diskutieren – diskutierte – diskutiert

ჩვენ გავეცანით აგრეთვე პრეტერიტულ-პრეზენტის ზმნების ფორმაწარმოების თავისებურებებს:

können – konnte – gekonnt   wissen – wusste – gewusst და ა.შ.

ძირითად ფორმების წარმოებისას ფუძისეულ ხმოვანს იცვლის აგრეთვე რამდენიმე სუსტი ზმნა:

brennen – brannte – gebrannt	senden	⟨	sandte – gesandt
kennen – kannte – gekannt			sendete – gesendet
nennen – nannte – genannt	wenden	⟨	wandte – gewandt
rennen – rannte – gerannt			wendete – gewendet

2. ჩვენ დავისწავლეთ ძლიერი (a, au და e-ფუძიანი) ზმნების ძირითადი ფორმები. ახლა გავაფართოებთ მათ სიას (იხ. დანართი):

leihen	-	lieh	-	geliehen	bitten	-	bat	-	gebeten
beginnen	-	begann	-	begonnen	bieten	-	bot	-	geboten

და ა.შ.

ძლიერი ზმნების ფორმების წარმოებისას გვხვდება ორთოგრაფიული თავისებურებებიც:

ziehen	-	zog	-	gezogen	erschrecken	-	erschrak	-	erschrocken
leiden	-	litt	-	gelitten	nehmen	-	nahm	-	genommen
reiten	-	ritt	-	geritten	kommen	-	kam	-	gekommen

3. თავსართები და რთული ზმნების პირველი კომპონენტები პრეტერიტუმში იმავე კანონზომიერებებს ექვემდებარება, როგორსაც პრეზენსში. მიმღობა II-ში კი მოუცილებად თავსართიანი ზმნები გე-პრეფიქსს არ დაირთავენ, ხოლო მოცილებადი თავსართის შემთხვევაში გე-პრეფიქსი თავსართსა და ზმნას შორის თავსდება:

aufstehen	-	stand auf	-	aufgestanden
einschlafen	-	schief ein	-	eingeschlafen
übersetzen	-	setzte über	-	übersetzt

მაგრამ:

verstehen	-	verstand	-	verstanden
bekommen	-	bekam	-	bekommen
übersetzen	-	übersetzte	-	übersetzt

4. უკუქცევითი ზმნა sich ნაცვალსახელს იწარჩუნებს:

sich kämmen	-	kämmte sich	-	sich gekämmt
sich waschen	-	wusch sich	-	sich gewaschen

5. ზოგიერთი ზმნა ფორმებს წესისაგან გადახვევით აწარმოებს:

gehen	-	ging	-	gegangen	tun	-	tat	-	getan
stehen	-	stand	-	gestanden	sein	-	war	-	gewesen
bringen	-	brachte	-	gebracht	haben	-	hatte	-	gehabt
denken	-	dachte	-	gedacht	werden	-	wurde	-	geworden
sitzen	-	saß	-	gesessen					

6. ზოგ შემთხვევაში ფორმანარმოებას ზმნის მნიშვნელობა განსაზღვრავს:

erschrecken	-	erschreckte	-	erschreckt:	Ich erschreckte meine Schwester.
					(ჩემი და შევაშინე.)
erschrecken	-	erschrak	-	erschrocken:	Meine Schwester erschrak.
					(ჩემს დას შეეშინდა.)

7) ერთეულ შემთხვევებში გვხვდება სუსტი და ძლიერი ფორმების აღრევა:

backen – backte – gebacken   salzen – salzte – gesalzen
hauen – haute – gehauen

1.2 პერფექტის წარმოება

პერფექტი ანალიზური (რთული) მორფოლოგიური ფორმაა: მის საწარმოებლად საჭიროა დამხმარე ზმნები haben და sein. მათი დანიშნულებაა ზმნის პირისა და რიცხვის გამოხატვა. პერფექტული ფორმის შემადგენლობაში ისინი პრეზენტის პარადიგმას ინარჩუნებენ (ich habe და ა.შ.; ich bin და ა.შ.). ამ ფორმის მეორე წევრი მიმღებია. იგი ძირითადი ზმნის მნიშვნელობას გამოხატავს და უცვლელი ფორმით უკავშირდება დამხმარე ზმნას. ამგვარად ერთიან ფორმას აქვს ასეთი სახე:

	მხოლ.	მრავლ.	თავაზიანი ფორმა
machen:	ich habe gemacht	wir haben gemacht	
	du hast gemacht	ihr habt gemacht	Sie haben gemacht
	er hat gemacht	sie haben gemacht	

ნიმუში:

- Heute **mache** ich nichts mehr, ich **habe** schon gestern alle Hausaufgaben **gemacht**.
(დღეს აღარაფერს ვაკეთებ, ყველა დავალება გუშინ შევასრულე.)

kommen:	ich bin gekommen	wir sind gekommen	
	du bist gekommen	ihr seid gekommen	Sie sind gekommen
	er ist gekommen	sie sind gekommen	

ნიმუში:

- Mein Freund **kommt** heute nicht mehr, er ist gestern **gekommen**.

(ჩემი მეგობარი დღეს აღარ მოვა, ის გუშინ მოვიდა.)

წინადადებაში პერფექტული ფორმის კომპონენტები პრედიკატულ ჩარჩოს ქმნის: თბრობით წინადადებაში დამხმარე ზმნა მეორე ადგილზე დგას, ხოლო მიმღებია II – წინადადების ბოლოს.

ნიმუშები:

- Ich **habe** im Test keinen Fehler **gemacht**. (ტესტში არც ერთი შეცდომა არ დამიშვია.)
➤ Ich **bin** ihm auf einem Fest **begegnet**. (მას ერთ დღესასწაულზე შევხვდი.)

დამოკიდებულ წინადადებაში დამხმარე ზმნა ბოლოში გადადის:

- Der Lehrer sagt, dass ich im Test keinen Fehler **gemacht habe**.
➤ Weißt du, dass ich ihm auf einem Fest **begegnet bin**?

ამავე ნესით აიგება გამეორებული შეკითხვაც:

- – **Wen hast du heute gesehen?**
- **Wen ich heute gesehen habe?** Das kann ich dir gar nicht sagen.
- – **Wem bist du auf dem Fest begegnet?**
- **Wem ich auf dem Fest begegnet bin?** Das weißt du ja selber.

ემოციურ მეტყველებაში ზოგჯერ ზმნური ჩარჩო ირღვევა:

- **Ich bin fast geplatzt vor Wut.** (სიბრაზისაგან ლამის/გულზე/გავსკედი.)

პერფექტის შესწავლისას ერთ-ერთი ყველაზე რთული საკითხია დამხმარე ზმნის შერჩევა. ზმნების დიდი უმრავლესობა ამ დროის ფორმას **haben** ზმნის საშუალებით აწარმოებს. ზმნა **sein** მხოლოდ გარკვეული მნიშვნელობის ზმნებთან იხმარება. ამიტომ ჩვენ სწორედ ამ უკანასკნელით დაივსებთ.

დამხმარე ზმნა **sein** გამოიყენება იმ ზმნებთან, რომლებიც გამოხატავენ:

1) მოძრაობას ამა თუ იმ მიმართულებით (*gehen, kommen, laufen, rennen, springen, fahren, reisen, fliegen, fliehen, kriechen, schleichen, steigen, verschwinden, folgen, ziehen, umziehen, einziehen, ausziehen, wandern, abfahren, losfahren, ankommen, einsteigen, aussteigen* და ა.შ.)

- **Dirk ist nach Hause gegangen.** (დირკი შინ წავიდა.)
- **Wann sind sie umgezogen?** (როდის გადახვედით სხვაგან/სხვა ბინაში?)
- **Ist Frau Funk schon ausgestiegen?** (ქალბატონი ფუნკი უკვე ჩავიდა?)

2) საგნის ფიზიკური ან ფიზიოლოგიური მდგომარეობის შეცვლას (*aufstehen, fallen, sterben, erwachen, aufwachen, einschlafen, wachsen, ertrinken, umkommen* და ა.შ.)

- **Heute bin ich früh aufgestanden.** დღეს ადრე ავდექი. (ვიწეკი → ავდექი.)
- **Wann bist du eingeschlafen?** როდის დაიძინე? (გეღვიდა → დაიძინე.)
- **Wann ist deine Tante gestorben?** როდის გარდაიცვალა დეიდაშენი? (ცოცხალი იყო → გარდაიცვალა.)

3) უსულო საგნის ერთი მდგომარეობიდან მეორეში გადასვლას:

- **Der Autoreifen ist geplatzt.** მანქანის საბურავი დაეშვა. (მთელი იყო → გასკდა.)
- **Das Feuer ist erloschen.** ცეცხლი ჩაქრა. (ენთო → ჩაქრა.)
- **Die Milch ist übergelaufen.** რძე გადმოვიდა. (არ დულდა → ადულდა/გადმოვიდა)

4) **sein** დამხმარე ზმნასთან იუღლება აგრეთვე რამდენიმე ზმნა: *sein, werden, bleiben, begegnen, passieren, geschehen, gelingen, misslingen*:

- **Wo bist du gestern gewesen?** (სად იყავი გუშინ?)
- **Du bist aber groß geworden!** (როგორ გაზრდილხარ!)
- **Anna ist lange bei uns geblieben.** (ანა დიდხანს დარჩა ჩვენთან.)
- **Ich bin vor kurzem meinen Schulkameraden begegnet.** (ცოტა ხნის წინ ჩემი სკოლის მეგობრები შემხვდნენ.)

- **Da ist etwas passiert.** (იქ რაღაც მოხდა.)
- **Was ist hier geschehen?** (რა მოხდა აქ?)
- **Der Kuchen ist mir gut gelungen.** (ნამცხვარი კარგი გამომოვიდა.)
- **Der Versuch ist misslungen.** (ცდა ჩაიშალა.)

sein დამხმარე ზმნის ხმარების წესი არც მაშინ იცვლება, როდესაც მოქმედება უნებლიედ ხდება:

- **Mir ist die Tasse heruntergefallen.** (ფინჯანი დამივარდა.)
- **Der Bus ist mir vor der Nase weggefahren.** (ავტობუსი ცხვირწინ წამივიდა.)
- **Ihm ist sein Hund weggelaufen.** (მას ძაღლი გაექცა.)

sein დამხმარე ზმნას მიმართავენ მაშინაც, როდესაც აღნიშნული მნიშვნელობის ზმნები გადატანით კონტექსტში გვხვდება:

- **Die Sache ist total schief gegangen.** (სასაუბრ.) (საქმე ცუდად წავიდა/წახდა/ჩაიფუშა.)
- **Ich bin zum zweiten Mal in der Fahrprüfung durchgefallen.** (მეორედ ჩავიჭერი მანქანის ტარების გამოცდაზე.)
- **Dein Führerschein ist abgelaufen.** (შენს მანქანის ტარების უფლებას ვადა გაუვიდა.)
- **Der Titel des Buches ist mir entfallen.** (წიგნის სათაური დამავიწყდა.)
- **Mir sind die Zigaretten ausgegangen.** (სიგარეტი გამითავდა.)

დანარჩენი ზმნები პერფექტის ფორმებს **haben** ზმნით აწარმოებენ. მათ შორის:

1) ყველა გარდამავალი ზმნა:

- **Ich habe alle diese Bücher schon gelesen.** (ყველა ეს წიგნი უკვე წავიკითხე.)
- **Er hat mir für meinen Wagen 1000 Mark geboten.** (მან ჩემს მანქანაში 1000 მარკა შემომთავაზა.)
- **Ich habe zu viel Zucker in den Tee getan.** (ჩაიში ბევრი შაქარი ჩავიყარე.)
- **Wir haben das Kind lieb gewonnen.** (ბავშვი ძალიან შევვიყვარდა.)
- **Haben Sie den Zug verpasst?** (ვერ მიუსწარიტ მატარებელს?)
- **Ich habe nie ein Auto gehabt.** (არასოდეს არ მქონია მანქანა.)
- **Wen hast du gestern kennen gelernt?** (ვინ გაიცანი გუშინ?)
- **Ich habe mir neue Möbel angeschafft.** (ახალი ავეჯი შევიძინე.)
- **Das habe ich mir gleich gedacht.** (მაშინვე მივხვდი./მაშინვე ეს გავიფიქრე.)

2) ყველა უკუქცევითი ზმნა, განურჩევლად მნიშვნელობისა:

- **Hast du dich schon ausgeruht?** (უკვე დაისვენე?)
- **Ich habe mich sehr darüber gefreut.** (ამან ძალიან გამახარა.)
- **Entschuldigung, ich habe mich in der Etage/in der Tür geirrt.** (უკაცრავად, სართული/კარი შემეშალა.)

- **Wir haben uns gesetzt¹.** (დავსხედით.)
- **Er hat sich geschämt.** (მას შერცხვა.)

3) მოდალური ზმნები:

- **Ich habe das nicht gewollt.** (ეს არ მინდოდა.)
- **Er hat das nie gekonnt.** (მას ეს არასოდეს არ შეეძლო.)

თუ მოდალურ ზმნას ინფინიტივიც ახლავს, პერფექტი მიმდებარეობს II-ის გარეშე ინარმოება – მოდალური ზმნაც ინფინიტივის ფორმით იხმარება:

- **Ich habe ihn anrufen wollen.** (მინდოდა მისთვის დამერეკა.)
- **Wir haben diese Arbeit machen müssen.** (ეს საქმე უნდა გავაკეთებინა.)
- **Ich habe ihn nach Hause laufen lassen.** (მე ის სახლში გავუშვი.)
- **Er hat abreisen müssen.** (ის უნდა წასულიყო/გამგ ზავრებულიყო.)

დამოკიდებულ წინადადებაში ამ ფორმის კომპონენტთა თანამიმდევრობა არ იცვლება:

- **Er ist gekommen, weil er seine Frau hat sehen wollen.**

4) ზმნები *sitzen, liegen, gehen, stehen, hängen (hing – gehangen), stecken²*:

- **Wir haben auf der Bank gesessen.** (სკამზე ვისხედით.)
- **Der Hund hat noch vor fünf Minuten hier gelegen.** (ძალი ხუთი წუთის წინ აქ იწვა.)
- **Wo hast du gestanden?** (სად იდექი?)
- **Das Bild hat hier gehangen.** (სურათი აქ ეკიდა.)
- **Der Schlüssel hat in der Tür gesteckt.** (გასაღები კარებში იყო.)

5) ბუნების მოვლენების აღმნიშვნელი პირნაკლი ზმნები:

- **Gestern hat es geschneit.** (გუშინ თოვდა./გუშინ თოვლი მოვიდა.)
- **In der Nacht hat es gefroren.** (ღამე მოყინა.)
- **Es hat gedonnert und geblitzt.** (ქუხდა და ელავდა.)

ამას გარდა არის ზმნები, რომლებიც – იმისდა მიხედვით, თუ რა მნიშვნელობა აქვთ მათ კონტექსტში – ორივე დამხმარე ზმნასთან გვხვდება. ასეთი ზმნებია:

1) მოძრაობის აღმნიშვნელი ზმნები, რომლებიც შეიძლება ვიხმაროთ როგორც პირდაპირ დამატებასთან, ისე მის გარეშე. პირველ შემთხვევაში ისინი იუღლება **haben** ზმნასთან, მეორეში – **sein**-თან:

1 შდრ.: **Wir sind aufgestanden.** (ავდექით.)

2 ამ ზმნებს **sein**-თან შეიძლება შეხვდეთ მხოლოდ ავსტრიული მწერლების ნაწარმოებებში.

პირდაპირ დამატებასთან ერთად:

- fahren: Ich **habe** *mein* Auto in die Werkstatt **gefahren**. (მანქანა სახელოსნოში წაიყვანე.)
gefahren.
 fliegen: Er **hat** *das* Flugzeug nach Afrika **geflogen**. (მან თვითმფრინავი აფრიკაში წაიყვანა.)
geflogen.
 treten: Ich **habe** *meinen* Freund **getreten**. (ჩემს მეგობარს ფეხი დავადგი.)

პირდაპირი დამატების გარეშე:

- fahren: Ich **bin** mit *meinem* Auto **gefahren**. (ჩემი მანქანით წავედი.)
 fliegen: Er **ist** nach Afrika **geflogen**. (ის აფრიკაში გაფრინდა.)
 treten: Ich **bin** in die Pfütze **getreten**. (გუბეში ჩავდგი ფეხი.)

იგივე ითქმის ზმნებზეც, რომლებიც ერთმანეთისაგან მორფოლოგიურადაც განსხვავდება:

- გარდამავალი სუსტი ზმნები:
 löschen, te, t: Man **hat** das Feuer **gelöscht**. (ცეცხლი ჩააქრეს.)
 senken, te, t: Man **hat** die Preise **gesenkt**. (ფასებს დაუწიეს./ფასები დაადგეს.)
- გარდაუვალი ძლიერი ზმნები:
 erlöschen – erlosch – erloschen: Das Feuer **ist** **erloschen**. (ცეცხლი ჩაქრა.)
 sinken – sank – gesunken: Die Preise **sind** **gesunken**. (ფასები დაეცა.)

2) ზმნები, რომლებიც გადმოსცემენ როგორც მიზანმიმართულ მოძრაობას, ისე უზრალოდ მოძრაობას (პროცესს, მოქმედების ხანგრძლივობას). პირველ შემთხვევაში ისინი იხმარება sein ზმნასთან, მეორეში – haben-თან ერთად:

schwimmen:

- Ich **bin** über den Kanal **geschwommen**. (არხი გადავცურე.)
 ➤ Früher **habe** ich besser **geschwommen**. (იშვიათად) (წინათ უკეთესად ვცურავდი.)
 tanzen:
 ➤ Wir **sind** durch den Saal **getanzt**. (ცეკვით გავიარეთ დარბაზი.)
 ➤ Gestern Abend **haben** wir viel **getanzt**. (გუშინ საღამოს ბევრი ვიცეკვეთ.)

1.3 პერფექტის ხმარება

რადგანაც პერფექტი საუბრის სამეტყველო სიტუაციაში წარსულის ინფორმაციის შემოტანას ემსახურება, ის, ცხადია, პირველ რიგში დიალოგში გამოიყენება:

- (1) – **Sind** Sie mit dem Zug nach Frankfurt **gekommen**?
 – Nein, mit der Lufthansa.
 – Wann **sind** Sie in Frankfurt **gelandet**?
 – Um 23.45 Uhr.

- **Haben Sie in Frankfurt übernachtet?**
- Ja, in einem Hotel, in der Nähe des Flughafens.
- **Haben Sie von Frankfurt etwas gesehen?**
- Leider nicht. Ich **bin früh aufgestanden** und gleich zum Bahnhof **gefahren**.
- **Haben Sie denn wenigstens etwas gegessen?**
- Ja, im Speisewagen.
- Dann gehen wir jetzt ins Café!
- (2) - **Was hast du am Wochenende gemacht?**
- Ich **habe** in unserem Garten **gearbeitet**. Und du?
- Ich **habe** für die Prüfung **gelernt**.
- (3) - **Seid ihr mit mir unzufrieden?**
- Ja, du **hast** uns bitter **enttäuscht**.
- (4) - **Wo hast du Ursula kennen gelernt?**
- Auf einer Geburtstagsparty.
- (5) - **Hast du Geld für die Reise?**
- Ja, ich **habe** etwas vom Konto **abgehoben**.
- (6) - **Ulrich hat uns heute eingeladen.**
- Hat er Geburtstag?
- Nein, er **ist Vater geworden**.
- (7) - **Jochen, hast du deine Milch getrunken?**
- Nein, noch nicht.
- Was machst du denn?
- Ich suche meine Tasche.
- Die **hat** doch eben noch auf dem Sofa **gelegen**.
- Danke, Mutti. Ich **habe** sie **gefunden**.
- (8) - **Wie hat Bayern München in letzter Zeit gespielt?**
- Nicht schlecht.
- **Wie viele Spiele hat die Mannschaft gewonnen?**
- Drei.
- **Und wie viele Spiele hat sie verloren?**
- Zwei.
- **Wie viele Spiele hat sie unentschieden gespielt?**
- Drei.
- **Wie viele Tore hat sie geschossen?**
- Sieben.

როგორც ნიმუშებიდან ჩანს, ანმყოფი მომხდარ მოქმედებას პრეზენსი გადმოსცემს, ხოლო წარსულში მომხდარს – პერფექტი. ტექსტში პრეზენსისა და პერფექტის ერთად ხმარება გერმანული ენის დროის ფორმების გამოყენების ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ნიშანია.

როგორც ვთქვით, პერფექტით გადმოიცემა მოქმედება, რომელიც საუბრის მომენტამდე დასრულდა. ამ მნიშვნელობას ხშირად ხაზს უსვამს ზმნიზედები schon, gerade, eben, nie, kaum, früher და მისთ.:

- Dieses Buch habe ich **schon** gelesen. (ეს წიგნი უკვე წაიკითხე.)
- Meine Tochter ist **eben** gekommen. (ჩემი ქალიშვილი ეს-ესაა მოვიდა.)
- – Wann rufst du Thomas an?
– Ich habe ihn **gerade** angerufen. (– როდის დაურეკავ თომასს?
– ეს ნუთია დაურეკე.)
- Ich habe dich **kaum** erkannt. (ძლივს გიცანი.)
- **Früher** haben wir in einem Dorf gewohnt. (წინათ სოფელში ვცხოვრობდით.)
- Diesen Mann habe ich noch **nie** gesehen. (ეს კაცი არასოდეს მინახავს.)

1.4 პერფექტული მნიშვნელობის ფორმები

რამდენიმე ზმნა საუბრისას შეიძლება ვიხმაროთ როგორც პერფექტში, ისე პრეტერიტუმში. ამასთან პრეტერიტუმის ფორმებს აშკარა უპირატესობა ენიჭება. ეს ზმნებია haben, sein და მოდალური ზმნები.

როგორც ვიცით, პრეტერიტუმში ზმნის მეორე ძირითადი ფორმაა:

haben	–	hatte	–	gehabt.
sein	–	war	–	gewesen.
können	–	konnte	–	gekonnt.

ეს პრეტერიტუმის მხოლოდითი რიცხვის I და III პირის ფორმებია. პარადიგმის დანარჩენ ნევრებს პრეზენსის დაბოლოებები აქვს, რომლებიც ამ მზა ფორმას დაერთვის:

	მხოლ.	მრავლ.	თავაზიანი ფორმა
haben:	ich hatte	wir hatten	
	du hattest	ihr hattet	Sie hatten
	er hatte	sie hatten	
sein:	ich war	wir waren	
	du warst	ihr wart	Sie waren
	er war	sie waren	
können:	ich konnte	wir konnten	
	du konntest	ihr konntet	Sie konntet
	er konnte	sie konnten	

აგრეთვე: ich durfte/musste/sollte/wollte/mochte.

შენიშვნა: ფორმა mochte იხმარება მაშინ, თუ იგი სიყვარულს, სიმპათიას აღნიშნავს:

- Ich **mag** den Speck nicht. (ამჟამად)
- Ich **mochte** den Speck nicht. (წარსულში)

მაგრამ თუ ზმნა mögen სურვილს გამოხატავს, მას ჩვეულებრივ wollen ენაცვლება:

- Ich **möchte** Jura studieren. (ამყაბად)
- Ich **wollte** Jura studieren. (ნარსულში)

პრეტერიტუმის ეს ფორმები უფრო მოკლე და მოქნილია. ამით აიხსნება მათი ფართო გავრცელება სასაუბრო ენაში:

- **Wo warst du gestern?** (ნაცვლად: **Wo bist du gestern gewesen?**)
- Ich **hatte** das Buch nicht. (ნაცვლად: **Ich habe das Buch nicht gehabt.**)
- Ich **wollte** das nicht. (ნაცვლად: **Ich habe das nicht gewollt.**)
- Ich **konnte** das nicht **machen**. (ნაცვლად: **Ich habe das nicht machen können.**)

პერფექტისა და მოდალური ზმნების პრეტერიტუმის ფუნქციათა თანხვედრა კარგად ჩანს კ. დერშაუს (Chr. Derschau) შემდეგ ლექსში:

Frage

Gestern	Warum
wollte ich	habe ich mich
am liebsten	dennoch
sterben.	in meinem Auto
	angeschnallt.

საუბარში წარსულის ინფორმაციის შემოტანას ემსახურება აგრეთვე sein ზმნით აგებული კონსტრუქციები:

- Karl ist schon weg. (კარლი უკვე წავიდა.)
- Die Prüfung ist schon vorbei. (გამოცდამ ჩაიარა.)
- Das Geld ist weg. (ფული დაიხარჯა/დაიკარგა.)
- Der Käse ist alle. (ყველი გათავდა.)

1.5 პერფექტის ხმარების ზოგიერთი თავისებურება დიალოგში

დიალოგის კანონზომიერებები გარკვეულ გავლენას ახდენს პერფექტის ხმარებაზე. კერძოდ:

1. დიალოგის რეპლიკებში გამეორების თავიდან ასაცილებლად ხშირად პერფექტი შეკვეცილი ფორმით იხმარება. ამასთან ჩვეულებრივ დამხმარე ზმნა და ქვემდებარე გამოიტოვება:

- – Was habt ihr da eigentlich gemacht?
- Äpfel **geerntet**. (ნაცვლად: **Wir haben Äpfel geerntet.**)
- – Die Erdbeertorte schmeckt einfach phantastisch.
- Selbst **gemacht**. (ნაცვლად: **Ich habe sie selbst gemacht.**)
- – Wo hast du das Auto her?
- **Geklaut**. (ნაცვლად: **Ich habe es geklaut.**)

- – Wer ist die Frau dort?
– Nie **gesehen**. (ნაცვლად: Ich **habe** sie noch nie **gesehen**.)
- – Ulrich hat geheiratet.
– **Geheiratet?** Ist das wahr? (ნაცვლად: **Hat** er wirklich **geheiratet?**)
თუმცა გვხდება სხვა სახის ელიფსური წინადადებებიც:
- – Haben Sie die Fahrt bezahlt?
– Das **habe** ich, glauben Sie mir. (ნაცვლად: Ja, ich **habe** das **gemacht**.)
დამხმარე ზმნა გამოიტოვება აგრეთვე შემდეგი ტიპის შეკითხვებში:
- – **Schon gehört?** Inge ist in der Prüfung durchgefallen. (ნაცვლად: Hast du/habt ihr schon gehört?)
- – **Schon gefrühstückt?** (ნაცვლად: Hast du/habt ihr schon gefrühstückt?)
2. ემოციის გამოხატვისას პირველ ადგილზე შეიძლება შეგვხვდეს როგორც მიმღობა, ისე დამხმარე ზმნა:
- – Woher hast du das Geld, Hannes? Hast du es gestohlen?
– Nein, **gestohlen** habe ich es nicht.
- – Hast du alles genau gesehen?
– **Gesehen** habe ich überhaupt nichts. Ich habe nur etwas gehört.
- – **Bist** du aber groß geworden! Wie alt bist du eigentlich? – 7.
3. დამხმარე ზმნა აღარ მეორდება, თუ მას შერწყმულ წინადადებაში ორი ან მეტი ზმნა უკავშირდება:
- – Du siehst müde aus.
– Ja, ich hatte heute viel zu tun: Zuerst **habe** ich die ganze Wohnung **aufgeräumt**, dann Wäsche **gewaschen**.
- – Was hast du gestern gemacht?
– Gestern? Gestern **bin** ich ganz früh **aufgestanden** und ins Schwimmbad **gegangen**.

2. სავარჯიშოები

1-1.3 დავალება 1. აუღლეთ პერფექტში:

malen, vergessen, einsteigen, sich waschen, sich ausruhen, sein, wollen, werden

1-1.3 დავალება 2. იხმარეთ მოცემული ზმნები პერფექტში:

(1) *hören, operieren*

– ___ du schon ___ ?

– Was denn?

– Gestern ___ man unseren Chef ___ .

(3) *übersetzen, vergessen*

– ___ du den Text ___ ?

(2) *kommen, warten, kochen*

– Warum ___ du gestern nicht ___ ?

Wir ___ auf dich ___ .

– Ich ___ für meinen Sohn und seine

Freunde ___ .

- Nein, das ___ ich total ___ .
- (5) *mitbringen, kaufen*
– ___ du Brot ___ ?
– Nein, ich ___ nur Brötchen ___ .
- (7) *essen*
– Seit zwei Tagen ___ ich kaum etwas ___ .
– Warum denn?
– Weil wir im Moment kein Wasser und keinen Strom haben.
- (9) *lernen, machen*
– ___ du im Gymnasium Latein ___ ?
– Ja, natürlich. Ich ___ sogar das Abitur mit Latein und Griechisch ___ .
- (11) *sich(D) anschaffen, schenken*
– Wann ___ du ___ diesen Wolga ___ ?
– Den ___ mir mein Schwiegervater neulich ___ .
- (13) *springen, sich trauen*
– ___ du auch ins Wasser ___ ?
– Nein, ich ___ nicht ___ .
- (15) *werden, erkennen*
– Das ist Rolf Schneider, unser Schulkamerad.
– Rolf Schneider? Der ___ aber dick ___ ! Ich ___ ihn kaum ___ .
- (17) *machen*
– Die Fotos sind aber gut!
– Ja. Weil mein Mann sie selber ___ ___ .
- (19) *passieren, hinfallen, wehtun, schwellen, brechen*
– Was ___ dir ___ ? Du humpelst ja.
– Ich ___ .
– ___ du dir ___ ?
– Ja, am Fuß.
– Zeig mal! Oh ja, der Fuß ___ ganz ___ , aber zum Glück nicht ___ .
- (4) *füttern, machen, telefonieren, aufräumen*
– ___ ihr die Katze ___ ?
– Nein, noch nicht.
– Was ___ ihr denn ___ ?
– Ich ___ mit Fred ___ , und Sabine ___ ihr Zimmer ___ .
- (6) *beantworten, bekommen*
– Anna _ meinen Brief nicht _ .
– Sie ___ ihn wahrscheinlich gar nicht ___ .
- (8) *passieren, anfahren*
– Was ___ dir denn ___ ?
– Ein Auto ___ mich ___ .
- (10) *fallen*
– ___ der Dollarkurs wieder ___ ?
– Ja, um zwei Punkte.
- (12) *stecken bleiben, fragen*
– Oh Gott! Der Lift ___ !
– Ist jemand drinn?
– Eine Frau. Sie _ mich eben nach Herrn Berg ___ .
- (14) *nähen*
– Dein Kleid ist sehr schön.
– Weil ich es selber ___ .
- (16) *dauern, sitzen*
– Wie lange ___ das Konzert ___ ?
– Fast drei Stunden.
– Wo ___ ihr ___ ?
– Im Parkett.
- (18) *kennen lernen*
– Kennst du jemanden hier?
– Ja, ich ___ durch meinen Job ein paar Leute ___ .
- (20) *kennen lernen, aufgeben*
– Wie ___ Sie Ihre Frau ___ ?
– Ich ___ ein Heiratsinserat in der Zeitung ___ .

- (21) *werden, schief gehen*
 – Was ___ daraus ___?
 – Nichts. Alles ___ total ___ .
- (23) *fernsehen, spazieren gehen*
 – ___ ihr gestern Abend ___?
 – Nein, wir ___ ein bisschen ___ .
- (25) *abhauen*
 – Ist Paul noch da?
 – Nein, er ___ wie immer ___ .
- (27) *sprechen, fliegen*
 – ___ du mit dem Direktor ___ ?
 – Nein, er ___ gestern Abend nach Rom ___ .
- (29) *verschweigen*
 – Ich bin unzufrieden mit euch.
 – Warum?
 – Ihr ___ mir die Wahrheit ___ !
- (31) *wechseln*
 – Arbeitet Ruth immer noch hier?
 – Nein, sie ___ die Stelle ___ .
- (33) *sich verwählen*
 – Hier ist die Polizei.
 – Entschuldigung, ich ___ .
- (35) *sich (D) verbrennen*
 – Was ___ du ___ ?
 – Den Zeigefinger.
- (37) *kaufen, reklamieren, zurückgeben, reparieren lassen*
 – Mein Regenschirm funktioniert nicht mehr, die Automatik ist kaputt.
 – Wann ___ du ihn denn ___ ?
 – Vor einer Woche.
 – ___ du ihn schon ___ ?
 – Ja.
 – ___ man dir das Geld ___?
 – Nein, ich wollte das Geld nicht zurückhaben. Man ___ ihn einfach ___ .
- (22) *unziehen, sprechen, klingeln, sich melden*
 – ___ Hilgers ___?
 – Nein. Gestern ___ ich mit Frau Hilger ___ .
 – Wirklich? Ich ___ eben einige Male ___ , aber es ___ niemand ___ .
- (24) *kaputtmachen, hören, einschlafen*
 – Wer ___ das Radio ___?
 – Frag Marianne, sie ___ heute Abend Musik ___ .
 – Marianne? Sie ___ auf dem Sofa ___ .
- (26) *sich brechen, fahren, hinunterfallen*
 – Gabi ___ im Urlaub das Bein ___ .
 – Sie ___ sicher Ski ___ .
 – Ach was! Sie ___ einfach nur die Treppe ___ .
- (28) *gehen, bleiben*
 – Jens ___ ins Krankenhaus ___ , oder?
 – Nein, er ___ zu Hause ___ .
- (30) *kommen, läuten*
 – ___ jemand ___ ?
 – Nein. Warum fragst du denn?
 – Es ___ eben an der Tür ___ .
- (32) *dolmetschen*
 – ___ du simultan ___ ?
 – Ja, wie immer.
- (34) *lesen, verstehen*
 ___ du den Text ___ ?
 Ja, aber ich ___ ihn nicht ___ .
- (36) *helfen, wissen, verkaufen*
 – Warum ___ du mir nicht ___?
 – Ich ___ nicht ___ , dass du deinen Wagen ___ .
- (38) *wählen*
 – Ist da 5-8-3-1?
 – Nein, da ___ Sie falsch ___ .

(39) *kennen lernen*

- Hier ist ein Brief von einem Herrn Grau. Kennst du ihn?
- Ja, wir ___ uns am Telefon ___ .

(41) *sich verabreden*

- Holt Georg dich ab?
- Nein, ich ___ mit ihm vor der Oper ___ .

(40) *saugen*

- ___ du den Teppich ___ ?
- Nein, unser Staubsauger ist kaputt.

(42) *erzählen, (hinter sich) bringen*

- ___ du endlich deiner Frau alles ___ ?
- Ja, ich ___ das, Gott sei Dank, hinter mich ___ .

1-1.3

დავალება 3. უპასუხეთ შეკითხვებს. პასუხებში გაიმეორეთ ზმნა-შემასმენელი პერფექტის ფორმით.

ნიმუში:

- Wann wärmst du denn das Essen auf? - Ich habe es gerade (schon, eben) aufgewärmt.

1. - Wann beginnt der Film?   2. - Wann kommt meine Post?
3. - Wann fährt der Zug ab?   4. - Wann landen unsere Gäste?
5. - Wann wacht Paul auf?   6. - Wann telefonieren Sie mit Ihrem Mann?
7. - Wann essen Sie zu Abend?   8. - Wann frühstückst du?
9. - Wann startet die Maschine nach Mailand?   10. - Wann schreibst du den Brief an Erika?

1-1.3

დავალება 4. ჩასვით ფრჩხილებში მოცემული ზმნები პერფექტის ფორმით:

- a) 1. - Wo ist denn mein Regenschirm? - Er ___ eben noch hier ___ . (*liegen*)
 2. - Wo sind denn die Gläser? - Sie ___ immer im Schrank ___ . (*stehen*)
 3. - Wo ist denn der Hund? - Er ___ eben noch in der Küche ___ . (*sitzen*)
 4. - Wo ist denn mein Mantel? - Er ___ eben noch am Haken ___ . (*hängen*)
 5. - Wo ist denn der Schlüssel? - Er ___ eben noch im Schloss ___ . (*stecken*)
 6. - Wo ist denn die Katze? - Sie ___ eben noch im Sessel ___ . (*schlafen*)
 7. - Wo ist denn Hans? - Er ___ eben hinter das Haus ___ . (*laufen*)
 8. - Wo ist denn Ulrich? - Er ___ eben auf die Straße ___ . (*rennen*)
- b) 1. - Wo ist denn mein Foto? - Ich ___ es an die Wand ___ . (*hängen*)
 2. - Wo ist denn meine Zeitung? - Walter ___ sie auf das Sofa ___ . (*legen*)
 3. - Wo sind denn die Kinder? - Ich ___ sie schon ins Bett ___ . (*bringen*)
 4. - Wo ist denn mein Hemd? - Ich ___ es in den Schrank ___ . (*hängen*)
 5. - Wo sind denn meine Bücher? - Ich ___ sie in den Bücherschrank ___ . (*stellen*)
 6. - Wo ist denn Annas Brief? - Sabine ___ ihn in ihre Tasche ___ . (*stecken*)
 7. - Wo ist denn das Kind? - Ich ___ es in den Sessel ___ . (*setzen*)
 8. - Wo ist denn meine Jacke? - Ich ___ sie gestern ___ . (*waschen*)

9. – Wo ist denn dein Auto? – Ich ____ es vor kurzem ____ . (*verkaufen*)
 10. – Wo ist denn Bärbel? – Bei Thomas, er ____ sie ____ . (*einladen*)

1-1.3 დავალება 5. გაეცით პასუხი. პასუხებში გამოიყენეთ მოცემული ზმნა პერფექტის ფორმით.

1. – Wasch dich! – Ich ____ schon ____ .
 2. – Rasieren Sie sich! – Ich ____ schon ____ .
 3. – Kämmt euch! – Wir ____ schon ____ .
 4. – Ruh dich aus! – Ich ____ schon ____ .
 5. – Setzt euch! – Wir ____ schon ____ .
 6. – Zieh dich an! – Ich ____ schon ____ .
 7. – Schmink dich nicht! – Ich ____ aber schon ____ .
 8. – Beschwer dich! – Ich ____ schon ____ .

დავალება 6. ჩასვით გამოტოვებული ზმნები სათანადო ფორმით:

- (1) – Tut dein Zahn noch weh?
 – Es geht, aber gestern ____ er sehr weh ____ .
 (2) – Bist du immer noch müde?
 – Im Moment nicht, aber vor ein paar Stunden ____ ich todmüde.
 (3) – Kann dein Papagei sprechen?
 – Dieser hier nicht. Aber vor zwei Jahren ____ ich einen Wellensittich, der ____ ganz gut ____ .
 (4) – Regnet es noch?
 – Nein, aber vor ein paar Minuten ____ es heftig ____ .
 (5) – Wartest du auf mich?
 – Jetzt nicht, ich ____ gestern auf dich ____ . Ich ____ nämlich mit dir ins Restaurant gehen.
 – Das ist ja schade! Gestern ____ ich dich nicht erreichen.

1-1.3 დავალება 7. *haben* თუ *sein*?

1. Der Junge ____ heute selbst gerudert. 2. Ich ____ lange nicht mehr getanzt.
 3. Wer ____ den Wagen weggefahren? 4. Die Vase ____ zerbrochen.
 5. Er ____ mit der Bahn gefahren. 6. Du ____ mich erschreckt.
 7. Die Wunde ____ schnell geheilt. 8. Warum ____ du mich gestoßen?
 9. Der Schnee ____ geschmolzen. 10. Es ____ ein paar Minuten gedauert.
 11. Wo ____ du Hanna begegnet? 12. Gestern ____ ich meinen Freund getroffen.
 13. Wer ____ dich nach Hause gefahren? 14. Der Bus ____ gegen den Baum gefahren.
 15. Er ____ ins Zimmer getreten. 16. Wir ____ den Saal betreten.
 17. Hoffentlich ____ die Frau nicht verunglückt? 18. Das Kind ____ unter ein Auto gekommen.

19. Der Appetit — mir vergangen.	20. Ich — 180 km/h gefahren.
21. Wir — in Frankfurt mit einer Stunde Verspätung abgeflogen.	22. Wir — den ganzen Tag in der Sonne gelegen.
23. Warum — du deinem Vater nicht gefolgt?	24. Hans — Architekt geworden.
25. Die Plastiktüte — geplatzt.	26. Sieh mal! Dein Hund — sich auf mein Bett gelegt!
27. Das — uns nicht gelungen.	28. Mein Geld — verschwunden.
29. Ich — mir den Arm gebrochen.	30. Das Kind — eingeschlafen.
31. — ihr zum Dorf gewandert?	32. — ihr gefaulenzt?
33. Er — uns Eis und Cola spendiert.	34. — ihr die Füße abgetreten?
35. Dem Kind — ein Zahn ausgefallen.	36. Die Frau — mir gleich aufgefallen.

1.4 დავალემა 8. ქვემოთ მოცემულ ფრაზებში პერფექტი და პრეტერიტუმი ერთმანეთს ენაცვლება. აღადგინეთ გამოტოვებული ვარიანტი!

პერფექტი

პრეტერიტუმი

1. Ich bin in Zürich gewesen.	— .
2. — .	Er hatte damals keine Kinder.
3. — .	Sie wollte das nicht.
4. Streit haben wir nie gehabt.	— .
5. Wir haben das nie gekonnt.	— .
6. — .	Sie konnten die Rechnung nicht bezahlen.
7. Sie haben darüber nachdenken müssen.	— .
8. Wir haben das nicht wissen können.	— .

1.4 დავალემა 9. იხმარეთ ზმნები მოცემულ ფრაზებში პერფექტისა ან პრეტერიტულის მნიშვნელობის მქონე პრეტერიტუმის ფორმით:

- (1) *kaufen, bemerken, haben, reklamieren, haben*
 – Gestern — ich einen Mantel — . Zu Hause — ich — , dass er kleine Fehler — .
 – — du den Mantel nicht — ?
 – Nein, gestern — ich keine Zeit.
- (2) *sein, frieren*
 – — es denn im Saal so kalt?
 – Ja, wir — ziemlich — .
- (3) *machen, sein*
 – — Otto seine Prüfung — ?
 – Noch nicht. Er — nämlich die ganze Zeit im Ausland.
- (4) *sein, ärgern*
 – Wie — das Wetter im Urlaub?
 – Sehr schlecht. Das — uns furchtbar — .

- (5) *hören, sein*
 – ___ du von Bärbel und Peter mal irgendwas ___ ?
 – Ich weiß nur, dass sie vor einer Woche noch im Urlaub ___ .
- (6) *bestellen, bringen, sagen, sein, sich beschweren, nützen*
 – Ich bin gerade ein bisschen verärgert.
 – Warum denn?
 – Ich ___ einen Apfelkuchen ___ . aber der Kellner ___ mir ein Stück Torte ___ .
 – ___ du ihm nichts ___ ?
 – Doch, aber der Apfelkuchen ___ schon alle.
 – ___ du ___ nicht ___ ?
 – Habe ich, aber es ___ nichts ___ .
- (7) *sich scheiden lassen, werden, anschreien, können, lieben*
 – Wir ___ uns ___ .
 – Wieso denn?
 – Max ___ in der letzten Zeit ganz unerträglich ___ . Ein paar Mal ___ er mich sogar wütend ___ .
 – Wie ___ er so was machen? Er ___ dich doch so ___ !
- (8) *arbeiten, sein*
 – In welchem Beruf ___ Sie ___ ?
 – Ich ___ Tierarzt.
- (9) *sein, schmecken*
 – Wie ___ es denn bei Klingers?
 – Sehr schön, das Essen ___ mir ausgezeichnet ___ .
- (10) *sein, hören, wissen*
 – Wie geht es dir?
 – Danke, es geht. Übrigens ___ ich eine Woche in der Türkei. ___ du das nicht ___ ?
 – Nein. Von deiner Türkeireise ___ ich gar nichts ___ .
- (11) *bestrafen, freisprechen, sein*
 – ___ man den Taxifahrer ___ ?
 – Nein, der Richter ___ ihn ___ .
 – ___ er wirklich unschuldig?
 – Wer weiß.
- (12) *sein, sich erkälten, sein, trinken, einschlafen, picknicken*
 – Wie geht es dir?
 – Nicht so gut. Gestern ___ ich auf dem Lande und ___ .
 – ___ es windig?
 – Nein, aber ich ___ Bier ___ und ___ dann auf der Wiese ___ .
 – Ihr ___ also ___ ?
 – Genau.

- (13) *kaputtmachen, sich entschuldigen, wiederholen, haben*
 – Gestern Abend ___ ich bei meiner Tante eine Tasse ____ . Was soll ich bloß tun?
 – ___ du ___ nicht ___ ?
 – Das hab'ich, glaube mir. Aber sie ___ tausendmal ____, dass sie diese Tasse besonders gern ___ .
- (14) *ziehen, haben, stören*
 – Frau Weiler, Sie ___ von der Stadt aufs Land ____, nicht?
 – Ja, wegen der Kinder. Die ___ in der Stadt kaum Platz fürs Spielen. Und außerdem ___ uns der Lärm furchtbar ___ .
- (15) *kündigen, sein, können*
 – Ich ___ heute ___ .
 – Warum denn?
 – Mein Chef ___ so unsympathisch. Ich ___ ihn einfach nicht leiden.
- (16) *kennen lernen, kennen*
 – ___ du Leni erst heute ___ ?
 – Nein, ich ___ sie schon früher ___ .
- (17) *vorbeikommen, sein, anrufen*
 – Heute Nachmittag ___ ich bei Rolf ____, aber leider ___ er nicht zu Hause.
 – ___ du ihn nicht vorher ___ ?
 – Nein, um diese Zeit ist er normalerweise zu Hause.
- (18) *gehen, einladen*
 – Frau Grau, ich möchte bitte Luisa sprechen.
 – Luisa ist nicht da, sie ___ zu Peter ___ .
 – Ist er krank?
 – Nein, er ___ sie zum Abendessen ___ .
- (19) *sein, mitbringen*
 – Warum ___ du so lange weg?
 – Warte, bis du siehst, was ich ___ .
- (20) *zerbrechen, herunterfallen*
 – ___ du was ___ ?
 – Ja, mir ___ die Kanne ___ .
- (21) *beleidigen, wollen, sein*
 – Sie ___ Herrn Kern ___ .
 – Das ___ ich nicht ___ . Es ___ ein Missverständnis.
- (22) *weglaufen*
 – Habt ihr Rex nicht mehr?
 – Nein, er ___ uns ___ .

დავალება 10. ჩამოთვლილი ზმნური შესიტყვებებით ააგეთ ტექსტი პერფექტში. საჭირო შემთხვევაში შეცვალეთ არტიკლი კუთვნილებითი ნაცვალსახელით.

1) – Was hast du heute Morgen gemacht?

– Was ich heute Morgen gemacht habe? Heute ____ .

(früh aufstehen, duschen, dann frühstücken, danach die Brille suchen und nicht finden, 10 vor 8 aus dem Haus rennen, an der Haltestelle noch 5 Minuten warten müssen, 15 nach 8 schon im Büro sein)

2) – Herr Grimm, was haben Sie heute gemacht?

– Was ich heute gemacht habe? Heute hatte ich sehr viel zu tun. Um 9 Uhr ____ .

(schon im Büro sein, telefonieren und ein paar Briefe schreiben, dann zum Bahnhof fahren und einen Geschäftsfreund abholen, mit ihm einige wichtige Fragen besprechen, danach im Restaurant zu Mittag essen, nach dem Mittagessen den Geschäftspartner zum Bahnhof bringen, dann Blumen kaufen und zu Inge gehen)

3) – Was hat Familie Funk heute Abend gemacht?

– Was Familie Funk heute Abend gemacht hat?

Herr Funk ____ (eine Zeitung lesen, dann fernsehen)

Frau Funk ____ (das Abendessen kochen und Wäsche bügeln, dann mit einer Freundin telefonieren)

Stefan ____ (Musik machen, die Sportschau sehen, gleich danach schlafen gehen)

Leni ____ (der Mutter helfen, dann Musik hören und an der Mütze stricken)

🔑 1.5 დავალება 11. თარგმნეთ. გამოიყენეთ მოცემული ზმნები ნარსულის მნიშვნელობით.

(1) reparieren

– როდის შეაკეთებ შენი საათი?

– ჩემი საათი? არასოდეს შემიკეთებია.

(3) backen

– ეს ნამცხვარი ჩემთვის არის?

– კი, შენთვის გამოვაცხვე.

(5) ziehen, haben

– ერნას მშობლები სოფელში გადავიდნენ საცხოვრებლად.

– რატომ?

– ქალაქში პრობლემები ჰქონდათ ბინასთან დაკავშირებით.

(7) bekommen

– მიიღე საჩუქრები დაბადების დღეზე?

– კი, ფოტოაპარატი და ვიდეოკასეტები.

(2) gefallen, schmecken

– მოგეწონა აქ?

– ძალიან, ნაყინი საოცრად გემრიელი იყო.

(4) weg sein

– სად არის თინა?

– უკვე წავიდა.

(6) verbrennen, sagen, sich schneiden

– ფეხი დავინვი!

– მე მუდამ ვამბობდი, რომ ფრთხილი არა ხარ.

– მე არა ვარ ფრთხილი? ვინ გაიჭრა ამ დილას თითი?

(8) kennen lernen

– როდიდან იცნობთ ერთმანეთს?

- (9) *sehen, tun, vergessen*
 - არ გინახავს ჩემი სათვალე?
 - გუშინ საღამოს ჩანათაში ჩადე.
 - სულ დამავიწყდა.
- (11) *hören*
 - ჩვენს ქალაქში ყველა ეკლესია უნდა აღადგინონ.
 - რადიოში მოისმინე?
 - არა, ტელევიზორში.
- (13) *mitkommen*
 - მოდიხარ დღეს ჩვენთან ერთად?
 - არა, ლოგინში ვნევიარ. გუშინ გავცივდი.
- (15) *lesen, sterben, kennen, sein, tanzen, sehen*
 - ნაიკითხე დღევანდელი გაზეთები?
 - არა. რატომ მეკითხები?
 - ქალბატონი შტანი გარდაიცვალა.
 - ქალბატონი შტანი? მე ვიცნობდი?
 - როგორ არა! ჩვენ ხომ ერთად ვიყავით ჰელმუტთან. შენ მხოლოდ მასთან ცეკვავდი.
 - ააა, მაგრამ მას შემდეგ აღარ მინახავს.
- (17) *schenken*
 - სად არიან შენი ცხოველები?
 - ზოოპარკს ვაჩუქე.
- (19) *verlassen*
 - მარტო ცხოვრობს ვალტერი?
 - კი, ცოლმა მიატოვა.
- (21) *abnehmen*
 - რა კარგად გამოიყურები.
 - 10 კილო დავიკელი.
- (23) *bestellen, haben, sein, gehen, sein, wechseln, machen, warten, anrufen, sich melden, sich verewählen*
 - შეუკვეთე ტაქსი?
 - არა, არ მეცალა. თორმეტამდე ბიუროში ვიყავი, მერე ფოსტაში წავედი.
- სამი დღის წინ კაფეში გავიცანით-
 (10) *ausleihen*
 - ორი წიგნი გამოვიტანე შაბათიდან ორშაბათამდე.
 - ჰო? ეს შესაძლებელია?
- (12) *schimpfen, fragen*
 - რატომ ტირი?
 - დირექტორმა გამლანძლა.
 - სხვაგან სადმე ვერ იმუშავებ განა?
 - მანაც ზუსტად იგივე მკითხა.
- (14) *stehen, stellen*
 - აქ ადრე ტელევიზორი იდგა, თუ?
 - ტელევიზორი სამზარეულოში დავდგი.
- (15) *gehen, nehmen, haben, aufstehen, einschlafen, lesen*
 - დღეს სკოლაში ფეხით წახვედი?
 - არა, ტაქსი გავაჩერე. ძალიან ცოტა დრო მქონდა.
 - ვიცი. დღეს საკმაოდ გვიან ადექი.
 - ჰო, მაგრამ გუშინ გვიან დავიძინე, იმიტომ რომ ორ საათამდე ვკითხულობდი.
- (18) *beginnen*
 - როდის იწყება კონცერტი?
 - ეს-ესაა დაიწყო.
- (20) *backen*
 - ტორტი ძალიან გემრიელია.
 - იმიტომ რომ მე თვითონ გამოვაცხვე.
- (22) *absolvieren, beenden, verlassen, gehen*
 - როდის დაამთავრე სკოლა?
 - სკოლა არ დამიმთავრებია. გამოსაშვები გამოცდების წინ მივატოვე და სამხრეთ ამერიკაში წავედი.
- (24) *werden, gratulieren, erinnern, sollen, schreiben*

- ბანკშიც იყავი?
- ბანკში? არა. შენ ხომ გუშინ უკვე გადაახურდავე ფული.
- რას აკეთებდი მაშინ სამიდან ოთხამდე?
- შენ ზარს ველოდებოდი.
- მე დავრეკე, მაგრამ არავინ მიპასუხა.
- ალბათ ნომერი შეგეშალა.
- რა სისულელეა! როცა მჭირდება, სწორედ მაშინ ვერ გიკავშირდები.

(25) *hören, zusammenziehen*

- გაიგე? ჰოლგერსა და კრისტას ერთად დაუნყიათ ცხოვრება.
- დაუჯერებელია.

- დანიელა გუშინ ოცისა გახდა.
- მიულოცე?
- რა თქმა უნდა! შენ?
- არა, რატომ არ გამახსენე?
- საიდან უნდა მცოდნოდა, რომ ასეთი რამ დაგავინყდებოდა. შენ სწერდი მას ლექსებს, მე კი არა.

(26) *ausmachen, einkaufen*

- ჩვენ ხომ შევთანხმდით, რომ შენ აკეთებ დღეს სადილს!
- კი, მაგრამ შენ გუშინ ბოსტნეული არ გიყიდი.

მეცხრე მონაკვეთის შეჯამება

ამ მონაკვეთის გავლის შემდეგ თქვენ შეძლებთ ჩართოთ საუბარში ინფორმაცია ნარსულში მომხდარი ფაქტების შესახებ, თუ სწორად შეუხამებთ პრეზენსს პერფექტისა და პერფექტული მნიშვნელობის მქონე პრეტერიტუმის ფორმებს.

საკონტროლო დავალებები შექმნილი ცოდნისა და უნარ-ჩვევების შესამოწმებლად:

დავალება 1. მოისმინეთ კასეტაზე ჩანერილი ანექდოტები და შეეცადეთ გადმოსცეთ ისინი. მიაქციეთ ყურადღება წარსულის ფორმებს. ტექსტების გავებაში დაგეხმარებათ შემდეგი სიტყვები:

(1) das Beschwerdebuch - საჩივრის წიგნი	(2) die Anzeige - განცხადება
reinkleben - ჩანებება	(4) beichten - მონანიება, აღიარება
(3) den Arbeitsplatz aufgeben -	starren - მიშტერება, ყურება
სამუშაოსთვის თავის დანებება	(6) rausschmeißen - აქ: გაგდება
frech - უხეში	(7) der Klavierstimmer - ფორტეპიანოს
fristlos - აქ: გაფრთხილების გარეშე	ამწყობი
entlassen - გათავისუფლდება	bestellen- აქ: გამოძახება
(სამსახურიდან)	(9) der Angler- ანკესით მოთევზავე
(8) bestätigen - დადასტურება	der Wurm- აქ: ჭიაყელა

დავალება 2. haben თუ sein?

1. Was ____ dir der Arzt gegen dein Rheuma verschrieben?	2. Ich ____ meiner Freundin 100 Mark geborgt.
3. Er ____ sich eben den Arm gebrochen.	4. Ich ____ mich bei Dr. Weber angemeldet.
5. Er ____ ins Ausland geflohen.	6. ____ ihr heute gesungen?
7. Wir ____ die Treppe runtergerannt.	8. Was ____ er für dieses Bild geboten?
9. Heute Nacht ____ es gefroren.	10. Wir ____ gleich ins Wasser gesprungen.
11. Das Schiff ____ bei dieser Insel gesunken.	12. Was ____ Sie verloren?
13. Gegen Abend ____ das Fieber wieder gestiegen.	14. Hast du ein Pflaster? Ich ____ mich geschnitten.
15. Alle ____ geschwiegen.	16. Wem ____ du dein Fahrrad geliehen?
17. Was ____ dir dein Arzt empfohlen?	18. Du ____ mich erschreckt.
19. ____ du die Tropfen schon genommen?	20. Ich ____ Peter mein Radio gegeben.
21. Er ____ sich selbst treu geblieben.	22. Ich ____ gleich auf die Bremse getreten.
23. Warum ____ sie das getan?	24. Ich ____ neben Max gesessen.
25. Der Junge ____ im Sommer ziemlich gewachsen.	26. Wo ____ die Rockgruppe zuletzt aufgetreten?
27. Wie ____ Sie hier zurechtgekommen?	28. Udo ____ Vater geworden.

29. ____ alle eingestiegen?
 31. ____ du gut geschlafen?
 33. Ich ____ völlig ausgeschlafen.
 35. Heute ____ eine Unterrichtsstunde ausgefallen.
 37. Ihr Mantel ____ eben noch hier an dem Haken gehangen.
 39. ____ dich Dr. Falke untersucht?
30. Wir ____ uns hingesetzt.
 32. ____ Anke schon zurückgekommen?
 34. Wann ____ der Zug angekommen?
 36. Der Bus ____ mir gerade vor der Nase weggefahren.
 38. Ich ____ ein Taxi angehalten und ____ zum Bahnhof gefahren.
 40. Ich ____ heute zu spät aufgewacht.

ღ დავალება 3. თარგმნეთ. გამოიყენეთ მოცემული ზმნები ნარსულის მნიშვნელობით.

- (1) *sich verlieben, erzählen*
 - ერთი მითხარი, როგორ შეგიყვარდი?
 - ღმერთო ჩემო, ეს უკვე ათასჯერ გაიმბე!
- (2) *stehen bleiben, bemerken*
 - რატომ შეჩერდი?
 - ვიტრინაში საჩუქარი შევნიშნე შენთვის.
- (3) *regnen, sein*
 - გუშინ მაგრად წვიმდა.
 - ჰო, თანაც კარგად ციოდა.
- (4) *arbeiten, wissen*
 - ოტო ადრე BMW-ს ფირმაში მუშაობდა.
 - BMW-ში? ეს არ ვიცოდი.
- (5) *studieren*
 - იცნობთ მიუნხენს?
 - ცხადია, ორი სემესტრი იქ ესწავლობდი.
- (6) *werfen, kaputtgehen*
 - ვინ ესროლა ფანჯარას ქვა?
 - წარმოდგენა არა მაქვს. გატყდა ფანჯარა?
 - ჰო.
- (7) *sein, verbieten*
 - ყოფილხარ რესტორანში?
 - არა, მამაჩემმა ამიკრძალა.
- (8) *kommen, gewinnen*
 - არის ჩემთვის ფოსტა?
 - არა.
 - რა ცუდია. ლოტოში მოვიგე და ახლა შეტყობინებას ველი.
- (9) *finden, sich bewerben*
 - იშოვე ადგილი?
 - ჯერ არა. მაგრამ სამ ფირმაში დაეტოვე განცხადება და ახლა შედეგს ველოდები.
- (10) *verlieren, fallen*
 - რამე დაკარგე?
 - გასაღები. ჯიბიდან ამომივარდა.
- (11) *verstehen, können*
 - გაიგე ტექსტი?
 - არა, ზოგი სიტყვა ვერც კი ამოვიკითხე.
- (12) *sein, stehen*
 - როგორ იმგზავრეთ?
 - ცუდად. საათობით ვიდექით.
- (13) *leiden können, sich freuen*
 - მაშინ ჩვენთან ტურისტებს ველარ იტანდნენ. თქვენთან?
 - ჩვენთან ტურისტების ჩამოსვლა მუდამ ძალიან უხაროდათ.
- (14) *blühen, verblühen*
 - რა ლამაზად ყვავოდა ეს ვარდები!
 - ჰო, მაგრამ უკვე დაიყვავილა.

- (15) *platzen, verlieren*
 - ჩემი პარკი გაიხა.
 - ვწუხვარ, მაგრამ ვერ მოგეხმარებით.
 ჩემი დღეს დავკარგე.
- (17) *missverstehen*
 - ესე იგი არ მოგწონვარ.
 - პირიქით. შენ ცუდად გამიგე.
- (19) *auffallen*
 - ფრანცისკა დღეს ძალიან კარგად გამოიყურება.
 - ჰო, მეც თვალში მომხვდა.
- (21) *hören, passieren, anfahren*
 - ოტო უკვე ერთი თვეა საავადმყოფოში წევს. შენ არაფერი გაგიგია?
 - არა. რა დაემართა?
 - მანქანა დაეჯახა.
- (23) *werden, aufgehen*
 - უცებ განათდა.
 - მთვარე ამოვიდა.
- (25) *laufen*
 - რატომ სუნთქავთ ასე მძიმედ?
 - სანაძლეოზე მოვრბოდით.
- (27) *aufgehen*
 - ჩემი შესაკრავი
 (der Reißverschluss) გაფუჭდა.
 - მაჩვენე! არა, მხოლოდ გაიხსნა.
- (16) *kaufen, haben*
 - მანქანა ვიყიდე.
 - მერსედესი?
 - არა, ამდენი ფული არ მქონდა.
- (18) *kennen lernen*
 - როგორ გაიცანით ერთმანეთი?
 - საქორწინო განცხადებით.
- (20) *wählen, sein, wollen*
 - რატომ აირჩიე სწორედ ეს პროფესია?
 - პაპაჩემი იყო საბანკო კომერსანტი.
 - არ გინდოდა სრულიად სხვა რამ გამოსულიყავი?
 - არა.
- (22) *warnen, machen*
 - არ გააფრთხილეთ ვოლფგანგი?
 - კი, მაგრამ მან ეს მაინც გააკეთა.
- (24) *sich verwählen*
 - ეს 4-8-3-9-ა?
 - არა, შეგეშალათ.
- (26) *geschehen, prallen*
 - რა მოხდა აქ?
 - მანქანა ხეს შეასკდა.
- (28) *kriechen*
 - ბავშვებო, უკვე საბნის ქვეშ შეძვერით?
 - ჰო, აქ ძალიან ცივა.

🔑 დავალება 4. აუწერეთ მეგობრებს თქვენი კლასის ფოტოსურათი. უამბეთ, თუ რა ბედი ენია თქვენს თითოეულ თანაკლასელს შემდგომში. (იხ. ნიმუში პასუხებში.)

თემა 32

- 1 არსებითი სახელის განსაზღვრა ატრიბუტული სიტყვით
- 2 ზედსართავი სახელის ბრუნება მხოლოდით რიცხვში
- 2.1 ზედსართავი სახელის ბრუნება ორნევრა ჯგუფში
- 2.2 ზედსართავი სახელის ბრუნება სამწევრა ჯგუფში
- 3 ზედსართავი სახელის ბრუნება მრავლობით რიცხვში
- 3.1 ზედსართავი სახელის ბრუნება ორნევრა ჯგუფში
- 3.2 ზედსართავი სახელის ბრუნება სამწევრა ჯგუფში
- 4 ზედსართავი სახელის ბრუნების ზოგიერთი თავისებურება
- 5 არსებითი სახელის ჯგუფის განვრცობა
- 6 welcher? თუ was für ein?
- 7 არსებითი სახელის ჯგუფის ელიფსური ფორმა დიალოგში
- 8 ზედსართავი სახელის ზოგიერთი სიტყვანარმოებითი ასპექტი
- 9 სავარჯიშოები

1. არსებითი სახელის განსაზღვრა ატრიბუტული სიტყვით

გერმანულში, ისევე როგორც სხვა ენებში, არსებითი სახელი ატრიბუტულ სიტყვასთან (ზედსართავთან, რიგობით რიცხვით სახელთან, მიმღობასთან) სახელურ ჯგუფს (შესიტყვებას) ქმნის:

<p>kaltes Wasser ein kleiner Junge der erste Schüler das schlafende Kind der angekommene Gast</p>	}	<p>(ზედსართავი სახელი: ცივი წყალი; პატარა ბიჭი); (რიგობითი რიცხვითი სახელი: პირველი მოსწავლე); (მიმღობა: მძინარე ბავშვი; ჩამოსული სტუმარი)</p>
---	---	--

აგრეთვე:

unsere schöne Stadt, mein neues Buch, dieser alte Mann და სხვ.

არსებითი სახელის ამგვარი ჯგუფი უპირატესად სამწევრაა: არტიკლი/ნაცვალსახელი + ატრიბუტული სიტყვა + არსებითი სახელი (der alte Mann/unsere alter Lehrer). ორნევრა ჯგუფი – ატრიბუტული სიტყვა + არსებითი სახელი (kaltes Wasser) – ბევრად უფრო იშვიათია.

როგორც ვიცით, არსებითი სახელის მორფოლოგიურ ნიშნებს (გრამატიკულ სქესს, რიცხვსა და ბრუნვას) გერმანულში ჩვეულებრივ მის წინ მდგომი არტიკლი ან ნაცვალსახელი გამოხატავს: der Mann/dieser Mann/ein Mann/meinem Mann და ა.შ. არსებითი სახელის სამწევრა ჯგუფში ამ მორფოლოგიური ნიშნების გადმოცემაში ატრიბუტული სიტყვაც მონაწილეობს, თუ მის წინ მდგომი არტიკლი/ნაცვალსახელი ამ ფუნქციას მაქსიმალური სიზუსტით ვერ ასრულებს (ასეთია, მაგალითად, ფორმები ein, kein, mein და მისთ., რომლებიც

მამრობით და საშუალ სქესს არ განასხვავებენ). ხოლო **ორწვერა** ჯგუფში მორფოლოგიურ ფუნქციას ატრიბუტული სიტყვა კისრულობს, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც მას თვით სახელი ასრულებს (მაგალითად, მხოლობითი რიცხვის გენიტივი მამრობითი და საშუალი სქესის სახელებისათვის: *des Mannes/des Kindes*). ამრიგად, როდესაც მორფოლოგიური ნიშნები ახლავს თვით სახელს ან მის თანმხლებ არტიკლსა თუ ნაცვალსახელს, ატრიბუტული სიტყვა ნეიტრალური ფორმით (ანუ მორფოლოგიური ნიშნების გარეშე) იხმარება. ასეთი ფორმა სახელური ჯგუფის შემადგენლობაში ატრიბუტულ სიტყვას ორი აქვს: **-e** და **-en** სუფიქსიანი (*kalt: kalte* ან *kalten*). ხოლო მაშინ, როდესაც ვერც არსებითი სახელი და ვერც მისი მსაზღვრელი (არტიკლი/ნაცვალსახელი) მორფოლოგიურ მნიშვნელობას ცალსახად ვერ გადმოსცემს, ამ ფუნქციას თავის თავზე ატრიბუტული სიტყვა იღებს. ამ წესს „**ჰარმონიის პრინციპს**“ უწოდებენ. სწორედ მის მიხედვით გამოიყოფა ატრიბუტული სიტყვის ბრუნების ტიპები. ჩვენ მათ გავეცნობით ზედსართავი სახელის მაგალითზე. ამასთან თავდაპირველად გავმიჯნავთ ერთმანეთისაგან მხოლობით და მრავლობით რიცხვს, ვინაიდან მხოლობითი რიცხვის პარადიგმა მორფოლოგიური ნიშნების გამოხატვის თავალსაზრისით ბევრად უფრო ნაირფეროვანია და ბრუნების სახეობებსაც სწორედ იგი განაპირობებს.

2. ზედსართავი სახელის ბრუნება მხოლობით რიცხვში

ზედსართავი სახელის (*das Adjektiv*) ბრუნების პარადიგმისათვის ამოსავალია მისი მოკლე (საწყისი) ფორმა: *kalt, lang, groß, dunkel, herrlich* და ა.შ. ბრუნების ტიპს არსებითი სახელის ჯგუფის შემადგენლობა განაპირობებს.

2.1. ზედსართავი სახელის ბრუნება ორწვერა ჯგუფში

ორწვერა ჯგუფი, როგორც ვიცით, ზედსართავი და არსებითი სახელისაგან შედგება. ეს ის შემთხვევაა, როდესაც არსებითი სახელი წინადადებაში ჩვეულებრივ უარტიკლოდ იხმარება (მაგალითად, ნივთიერებათა სახელები: *Wasser, Wein, Bier, Wolle, Seide, Holz, Gold*, აბსტრაქტული სახელები *Liebe, Angst, Mut* და სხვა). ამგვარ ვითარებაში არსებითი სახელის მორფოლოგიურ ნიშნებს (სქესს, ბრუნვას, რიცხვს) ზედსართავი სახელი გამოხატავს. ის იღებს განსაზღვრული არტიკლის დაბოლოებებს, გარდა ერთადერთი შემთხვევისა — მამრობითი და საშუალი სქესის გენიტისა, სადაც ამ ნიშნებს არსებითი სახელის დაბოლოება გადმოსცემს, ხოლო ზედსართავი სახელი ნეიტრალური **-en** ფორმით იხმარება:

	მამრ.	საშ.	მდედრ.
N.	süß-er Wein	kalt-es Wasser	rein-e Wolle
Akk.	süß-en Wein	kalt-es Wasser	rein-e Wolle
D.	süß-em Wein	kalt-em Wasser	rein-er Wolle
G.	süß-en Weins ¹	kalt-en Wassers	rein-er Wolle

¹ გენიტის ფორმა მოძველებულია. მას თანამედროვე ენაში ხშირად ენაცვლება არსებითი სახელი *von* წინდებულთ. ასე, მაგალითად, წინდადება *Jeder kennt den Geschmack süßen Weins*. მალალფარლოვნად უღერს. ყოფით სიტუაციაში ვიტყვით: *Jeder kennt den Geschmack von süßem Wein*.

ზედსართავი სახელის ბრუნების ამ ტიპს **კლიერი** ეწოდება. ეს ტერმინი გულისხმობს, რომ ზედსართავი მორფოლოგიურად აქტიურია – მას შეუძლია იმ მიმართებების გადმოცემა, რომლებსაც ჩვეულებრივ არსებითი სახელის თანმხლები სიტყვები (არტიკლი/ნაცვალსახელი) გამოხატავენ. შესაბამისად მორფოლოგიური ნიშნების მქონე ზედსართავი სახელის ფორმასაც **კლიერი** ეწოდება, ხოლო ნეიტრალურ ფორმას – **სუსტი**.

ნიმუშები:

➤ Das ist absoluter Quatsch .	➤ Ich mag warme Milch nicht.
➤ Ist das Kleid aus reiner Seide ?	➤ Ich bin anderer Meinung als Sie.
➤ Nur bei gutem Wetter können wir spazieren gehen.	➤ Sie kleidet sich sportlich . Modischer Kram interessiert sie nicht.
➤ Darfst du starken Kaffee trinken?	➤ Du bist immer schlechter Laune .
➤ Warum habt ihr trockenes Brot gekauft?	➤ Das macht mir riesigen Spaß .

ზედსართავი სახელი ამ ფორმით ხშირად იხმარება მიმართვისას, სურვილების გამოხატვისას და ა.შ.

➤ Liebe Doris!	(ძვირფასო დორის!)
➤ Lieber Herr Schwarz!	(ძვირფასო ბატონო შვარც!)
➤ Sehr geehrter Herr Schwarz!	(დიდად პატივცემულ ბატონო შვარც!)
➤ Sehr geehrter Herr Präsident!	(ღრმად პატივცემულ პრეზიდენტო!)
➤ Sehr geehrte Frau Professor Sanders!	(დიდად პატივცემულ ქალბატონო ზანდერს!)
➤ Gute Nacht!	(ღამე მშვიდობისა!)
➤ Gute Fahrt!/Glückliche Reise!	(გზა მშვიდობისა!/კეთილი მგზავრობა!)
➤ Guten Appetit!	(გემრიელად მიირთვით!)
➤ Schönes Wochenende!	(კარგად დაისვენეთ შაბათ-კვირას!)

ზედსართავი სახელი **კლიერი** ფორმით გვხვდება რამდენიმე სხვა შემთხვევაშიც:

- როდესაც სახელურ ჯგუფში შედის კუთვნილების გამოხატველი საკუთარი სახელი, რომელიც, ცხადია, ძირითადი არსებითი სახელის მორფოლოგიური თვისებების გამოხატვაში არ მონაწილეობს:

მამრ.	საშ.	მდედრ.
N. Monikas alter Freund	Monikas kleines Kind	Monikas schöne Schwester
Akk. Monikas alten Freund	Monikas kleines Kind	Monikas schöne Schwester
D. Monikas altem Freund	Monikas kleinem Kind	Monikas schöner Schwester
G. ¹ –	–	–

- wessen კითხვითი სიტყვის შემდეგ:

➤ Wessen neues Auto steht da?	➤ Wessen alter Anzug hängt im Flur?
-------------------------------	-------------------------------------

¹ ამ შემთხვევაშიც გენტივს von-წინდებულნი ფორმა ცვლის: Das ist die Mutter von Monikas altem Freund.

- იმ ნაცვალსახელების შემდეგ, რომლებიც მორფოლოგიურ ნიშნებს არ შეიცავენ (*etwas, viel, wenig, genug, mehr*): viel frisches Gemüse, etwas frische Milch, genug kalter Sekt და სხვ.

2.2. ზედსართავი სახელის ბრუნება სამწევრა ჯგუფში

ზედსართავი სახელის ბრუნება სამწევრა ჯგუფში დამოკიდებულია იმაზე, განასხვავებს თუ არა ზედსართავი სახელის წინ მდგომი სიტყვა (არტიკლი/ნაცვალსახელი) მამრობით და საშუალ სქესს:

der Mann	–	das Kind	თუ:	ein Mann	–	ein Kind
dieser Mann	–	dieses Kind		mein Mann	–	mein Kind
jeder Mann	–	jedes Kind		ihr Mann	–	ihr Kind
mancher Mann	–	manches Kind		kein Mann	–	kein Kind
derselbe Mann	–	dasselbe Kind				

პირველ შემთხვევაში ზედსართავ სახელს მთლიანად ეხსნება ბრუნებაში მონაწილეობის ფუნქცია და იგი ნეიტრალური ფორმით იხმარება. ამასთან *der* (მამრ. სქესი), *das* და *die* არტიკლების და ანალოგიური დაბოლოებების მქონე ნაცვალსახელთა შემდეგ გამოიყენება *e-*ფორმა, ხოლო ყველა დანარჩენ შემთხვევაში – *en*:

	მამრ.	საშ.	მდედრ.
N.	der alte Mann	das kleine Kind	die schöne Frau
Akk.	den alten Mann	das kleine Kind	die schöne Frau
D.	dem alten Mann	dem kleinen Kind	der schönen Frau
G.	des alten Mannes	des kleinen Kindes	der schönen Frau

აგრეთვე:

dieser alte Mann	dieses kleine Kind	diese schöne Frau
jeder alte Mann	jedes kleine Kind	jede schöne Frau
mancher alte Mann	manches kleine Kind	manche schöne Frau
derselbe alte Mann	dasselbe kranke Kind	dieselbe schöne Frau

ზედსართავი სახელის ბრუნების ამ ტიპს სუსტი ეწოდება. ტერმინი გულისხმობს, რომ ბრუნების პარადიგმაში ზედსართავი სახელი მხოლოდ ნეიტრალური (ანუ *სუსტი*) ფორმით მონაწილეობს.

ნიმუშები:

- Kennen Sie **die alte Dame** dort?
- **Die heutige Jugend** ist pragmatisch.
- **Manches kranke Kind** wird schnell nervös.
- **Dieses neue Kleid** passt dir gut.
- In **der letzten Zeit** siehst du
- Warum weint **das kleine Mädchen**?
- **Dieser junge Lehrer** gefällt mir gut.
- Der Saal hat sich bis auf **den letzten Platz** gefüllt.
- Wo bist du **im vorigen Jahr** gewesen?
- Geben Sie mir bitte **500 Gramm**

wunderschön aus.

➤ Hier sind Vertreter aus der ganzen Welt.	➤ von diesem schwarzen Tee!
➤ Erinnerst du dich an diese glückliche Zeit?	➤ Hast du den ganzen Abend ferngesehen?
➤ Wer wohnt in diesem schönen Haus?	➤ Wann hast du ihn zum letzten Mal gesehen?
➤ Er hat von seinem alten Freund erzählt.	➤ Ich muss mal an die frische Luft.
➤ Wir sind durch den finsternen Tunnel gefahren.	➤ – Kennst du den kleinen Mann da?
	– Den in der blauen Hose?

ამავე ტიპს მიეკუთვნება ზედსართავი სახელის ბრუნება საკუთარ სახელებთან, რომლებთანაც იგი სამწევრა ჯგუფს ქმნის:

die kleine Lore	das heiße Afrika
der kluge Max	die schöne Schweiz
das gastfreundliche Georgien	das alte Tbilissi

ნიმუშები:

- Besuchen Sie das historische Griechenland!
- Schenken Sie dieses Bilderbuch dem kleinen Peter!
- Das ist die Mutter der schönen Maria.

შენიშვნა: გეოგრაფიული სახელების წინ ზედსართავი სახელები ganz და halb შეიძლება უარტიკლოდაც შეგვხვდეს:

das freie Deutschland	მაგრამ: ganz Deutschland
das vereinigte Europa	ganz Europa
das schöne Rostock	halb Rostock

მეორე შემთხვევაში (ein, mein, ihr, kein და ა.შ. ფორმების შემდეგ) მამრობითი და საშუალო სქესის არსებით სახელთა გარჩევა ზედსართავ სახელს ევალება და იგი ძლიერ ფორმას იღებს:

ein alt-er Mann	ein klein-es Kind
ihr alt-er Mann	ihr klein-es Kind
kein alt-er Mann	kein klein-es Kind

მაგრამ ამავე მეტყველების ნაწილების ყველა დანარჩენი ბრუნვის ფორმის შემდეგ ზედსართავი სახელის ნეიტრალური (სუსტი) ein-ფორმა იხმარება. ხოლო მდებარეობითი სქესის შემთხვევაში სუსტი ბრუნების პარადიგმა არ იცვლება:

	მამრ.	საშ.	მდედრ.
N.	ein alter Mann	ein kleines Kind	eine schöne Frau
Akk.	einen alten Mann	ein kleines Kind	eine schöne Frau
D.	einem alten Mann	einem kleinen Kind	einer schönen Frau
G.	eines alten Mannes	eines kleinen Kindes	einer schönen Frau

აგრეთვე:

mein alter Mann   mein kleines Kind   meine schöne Frau
kein alter Mann   kein kleines Kind   keine schöne Frau   და ა.შ.

ბრუნების ამ ტიპს შერეული ბრუნება ეწოდება, ვინაიდან მის პარადიგმაში მონაწილეობს როგორც ძლიერი, (ein alter Mann, ein krankes Kind) ისე სუსტი (einem alten Mann, eines kranken Kindes და ა.შ.) ფორმები.

ნიმუშები:

- Frau Beil ist eine bekannte Politikerin.
- Das ist mein neuer Freund.
- Ich mag ihren ehrgeizigen Mann nicht.
- Mein Sohn arbeitet zur Zeit bei einer ausländischen Firma.
- Es gibt keinen anderen Weg.
- Kannst du mir einen guten Tipp geben?
- Ich wünsche Ihnen ein frohes Weihnachtsfest und ein glückliches neues Jahr!
- Für unsere Prüfung gibt es noch keinen festen Termin.
- Ich hatte damals überhaupt keine praktische Erfahrung.
- Sein eigentlicher Name ist Alfred Reiz.
- Das ist unser privates Unternehmen.
- Der Polizeidienst ist ein harter Job.
- Du hast einen schlechten Charakter [k...].
- So was kann ich mir bei meinem kleinen Gehalt nicht leisten.
- Ich habe ein schlechtes Gewissen.

ეს ფორმები ხშირად გვხვდება მიმართვებშიც:

- Mein lieber Herr Schwarz!   (ძვირფასო ბატონო შვარც!)
- Meine liebe Inge!   (ჩემო ძვირფასო/საყვარელო ინგა!)
- Mein liebes Kind!   (ჩემო ძვირფასო!/ჩემო საყვარელო!)

შენიშვნა: მასალის ათვისების გააძვირების მიზნით შევუდართო ერთმანეთს სუსტი და შერეული ბრუნება:

- ძირითადი ბრუნვა, რომელიც ბრუნების ამ ორ ტიპს განასხვავებს, ნომინატივია. ამიტომ განსაკუთრებული ყურადღება გვმართებს, თუ სამწევრა სახელური ჯგუფი ქვემდებარეს ასახელებს:

der alte Mann – ein alter Mann	das kleine Kind – ein kleines Kind
die schöne Frau – eine schöne Frau	
- საშუალი და მდებარეობითი სქესისთვის იგივეა აკუსატივის ფორმებიც:

das kleine Kind – ein kleines Kind	die schöne Frau – eine schöne Frau
------------------------------------	------------------------------------
- ყველა დანარჩენ შემთხვევაში ზედსართავი სახელი en-ფორმით იხმარება:

den alten Mann – einen alten Mann	des kleinen Kindes – eines kleinen Kindes
der schönen Frau – einer schönen Frau	და ა.შ.

3. ზედსართავი სახელის ბრუნება მრავლობით რიცხვში

ზედსართავი სახელის ბრუნება მრავლობით რიცხვში ასევე დამოკიდებულია არსებით სახელის ჯგუფში შემავალ წევრებზე.

3.1. ზედსართავი სახელის ბრუნება ორწევრა ჯგუფში

ორწევრა ჯგუფში ზედსართავი სახელი ძლიერად იბრუნვის, რადგანაც იგი თვით გამოხატავს არსებითი სახელის მორფოლოგიურ ნიშნებს, იღებს რა მრავლობითი რიცხვის არტიკლის დაბოლოებებს:

N.	alt-e Männer	klein-e Kinder	schön-e Frauen
Akk.	alt-e Männer	klein-e Kinder	schön-e Frauen
D.	alt-en Männern	klein-en Kindern	schön-en Frauen
G.	alt-er Männer	klein-er Kinder	schön-er Frauen

ნიმუშები:

- In diesem Restaurant gibt es immer **ausgezeichnete Weine**.
- Meine Tochter hat **schwarze Augen**.
- Haben Sie noch **weitere Fragen**?
- Sind Sie in **fremde Länder** gereist?
- Ich wünsche Ihnen **fröhliche Weihnachtstage! /frohe Weihnachten!**
- **Rote Rosen** gibt es in jedem Blumengeschäft.

ეს ფორმები გვხვდება აგრეთვე მილოცვებსა და მოკითხვებში:

- Frohe Ostern!
- Schöne Grüße von meinem Vater!
- Mit freundlichen Grüßen!
- Liebe Grüße, auch von Alfred!

3.2. ზედსართავი სახელის ბრუნება სამწევრა ჯგუფში

ზედსართავი სახელის ბრუნება სამწევრა ჯგუფში დამოკიდებულია აგრეთვე მის წინ მდგომ სიტყვაზე. ამ სიტყვათა დიდი უმრავლესობის შემდეგ ზედსართავი სახელი სუსტი (-en ნეიტრალური) ფორმით იხმარება:

die alten Männer	solche schönen Städte
meine kleinen Kinder	beide bulgarischen Touristen
diese schönen Frauen	die beiden georgischen Lehrerinnen
alle europäischen Staaten	diese beiden deutschen Biersorten

N.	die	alten	Männer	alle	deutschen	Städte
Akk.	die	alten	Männer	alle	deutschen	Städte
D.	den	alten	Männern	allen	deutschen	Städten
G.	der	alten	Männer	aller	deutschen	Städte

ნიმუშები:

- Wo kann man die leeren Flaschen zurückgeben?
- Die internationalen Beziehungen sind sehr wichtig.
- An der Konferenz haben alle europäischen Staaten teilgenommen.
- Wo sind meine warmen Handschuhe?
- Das sind unsere eigenen Kassetten.
- Hier gibt es keine guten Geschäfte.
- Das Auto hier gehört diesen jungen Leuten.
- Er flirtet mit allen schönen Frauen.

სავანგებოდ უნდა დავიმახსოვროთ ის ნაცვალსახელები, რომლებსაც ზედსართავი სახელი ძლიერი ფორმით შეეწყობა. ესენია: *viele, einige, mehrere, wenige, manche*. ამ ნაცვალსახელებს ემატება აგრეთვე რაოდენობითი რიცხვითი სახელი (*zwei, zehn, zwanzig* ...).

ნიმუშები:

viele neue Freunde	mehrere schöne Frauen
viele liebe Grüße (წერილის ბოლოს)	zwei ausländische Gäste
einige kranke Kinder	drei amerikanische Journalisten

პარადიგმის ნიმუშები:

N. viele wichtige Werke	manche ausländische Autos
Akk. viele wichtige Werke	manche ausländische Autos
D. vielen wichtigen Werken	manchen ausländischen Autos
G. vieler wichtiger/wichtigen Werke	mancher ausländischer/ausländischen Autos

შენიშვნა: როგორც ვხედავთ, გენტივში ორი ფორმაა დაშვებული:

mancher großer Männer = mancher großen Männer

einiger kranker Tiere = einiger kranken Tiere

პირველი ფორმა უფრო ხშირად იხმარება.

4. ზედსართავი სახელის ბრუნების ზოგიერთი თავისებურება

1. ზედსართავი სახელი, რომელიც -el-ზე ბოლოვდება, კარგავს ფუძისეულ -e-ს:

dunkel: die dunkle Nacht   edel: edler Wein

იგივე ითქმის er-ზე დაბოლოებულ ზედსართავ სახელთა უმრავლესობაზე:

teuer: ein teurer Mantel   sauer: die saure Sahne

2. მსაზღვრელის ფუნქციით ნახმარი ზედსართავი სახელი hoch იცვლის თანხმოვანს (ch → h): das hohe Haus.

3. ზოგიერთი ნასესხები ზედსართავი სახელი არ იბრუნვის: eine rosa Bluse, ein lila Kleid, eine prima Idee, ein klasse Film (სასაუბრ.), eine sexy Frau (სასაუბრ.), ein extra Zimmer და მისთ., თუმცა კი გერმანულში არსებობს ზოგიერთი მათგანის ბრუნებად სახელებად გარდაქმნის ტენდენცია:

eine rosafarbene Bluse, ein lilafarbenes Kleid.

4. ქალაქების (იშვიათად ქვეყნების) სახელებიდან წარმოებულ ზედსართავ სახელებს er-დაბოლოება აქვს. ეს სახელები არ იბრუნვის და ასომთავრულით იწერება:

München – Münchener/Münchner   Tbilissi– Tbilisser
London – Londoner   Schweiz – Schweizer

ნიმუშები:

die Berliner S-Bahn, im Hamburger Hafen, der Wiener Kongress, die Schweizer Dichter, die Moskauer Straßen, die Tbilisser Museen, am Frankfurter Flughafen, და ა.შ.

en-ზე დაბოლოებული ქალაქების სახელები ასეთ შემთხვევაში იკვეცება:

Bremen → die Bremer Stadtmusikanten   Saarbrücken → die „Saarbrücker Zeitung“

5. ზოგჯერ ფორმები welcher/-e/-es, solcher/-e/-es და mancher/-e/-es შემოკლებული სახით იხმარება: *welch, solch* და *manch*, უმთავრესად განუსაზღვრელ არტიკლთან ერთად. ასეთ შემთხვევაში არსებითი სახელის მორფოლოგიურ ნიშნებს ზედსართავი სახელი გამოხატავს:

- *Welch (ein) heftiger Wind!* (რა ძლიერი ქარია!)
- *Solch (ein) schönes Wetter ist bei uns selten.* (ასეთი კარგი ამინდი ჩვენთან იშვიათია.)

ეს ფორმები სასაუბრო ენაში მოძველებულად ითვლება და მათ ნაცვლად *so* ნაწილად-კი იხმარება: *So ein heftiger Wind!*

6. თავისებურია აგრეთვე ზედსართავი სახელის ფორმა, რომელიც მოსდევს პირის ნაცვალსახელებს:

- *Ich dummer Esel!* (მე სულელი!)   ➤ *Wir dummen Gänse!* (ჩვენ სულელები!)
- *Du armes Kind!* (შე სანყალო!)   ➤ *Ihr guten Leute!* (თქვე კაი ხალხო!)
- *Sie alter Träumer!* (თქვე ძველი მეოცნებე!)   ➤ *Ihr Lieben!* (ძვირფასებო!)

5. არსებითი სახელის ჯგუფის განვრცობა

1. ორწევრა ჯგუფი შეიძლება განვირცოთ ზომის, ნონის, ოდენობა-მოცულობის გამოხატველი ერთეულებით:¹

Ich trinke schwarzen Tee. → Ich trinke **eine Tasse schwarzen Tee.**
Möchten Sie kaltes Bier? → Möchten Sie **ein Glas kaltes Bier?**
Ich möchte frische Milch. → Ich möchte **eine Flasche frische Milch.**

¹ ამის შედეგად მიღებული ერთეულების მორფოლოგიური გაფორმებისას ნორმად შემდეგი წესი ითვლება: სახელადი ჯგუფი (არსებითი სახელი + ზედსართავი სახელი) იხმარება იმავე ბრუნვის ფორმით, რომლითაც მის მიერ განსაზღვრული ზომა-ნონისა თუ ოდენობა-მოცულობის ერთეული:

Ich trinke eine Tasse (Akk.) schwarzen Tee (Akk.).
Was kostet eine Flasche (N.) ungarischer Wein (N.)?

აგრეთვე:

Sie hat wie immer **einen Haufen dummes Zeug** geredet.

Wir nehmen **ein Stück fremde Kultur** mit nach Hause.

2. სამწევრა ჯგუფის განვრცობა ხდება, როგორც წესი, თვისებების გამაძლიერებელი ან შემასუსტებელი სიტყვებით, რომლებიც არტიკლსა თუ ნაცვალსახელსა და ზედსართავ სახელს შორის თავსდება:

➤ Maria ist ein sehr schönes Mädchen.	(მარია ძალიან ლამაზი გოგონაა.)
➤ Das ist ein ganz neues Auto.	(ეს სულ ახალი მანქანაა.)
➤ Ich bin ein vollkommen glücklicher Mensch.	(მე სავსებით ბედნიერი ადამიანი ვარ.)
➤ Das ist ein in der ganzen Welt bekannter Maler.	(ეს მთელ მსოფლიოში ცნობილი მხატვარია.)
➤ Ich möchte dieses mir höchst peinliche Gespräch nicht fortsetzen.	(არ მსურს გავაგრძელო ეს ჩემთვის ძალზე უხერხული საუბარი.)
➤ Ich bin kein allzu erfahrener Arzt.	(დიდად გამოცდილი ექიმი არა ვარ.)
➤ Ich empfehle Ihnen diesen Föhn. Eine ganz besondere Qualität!	(ამ ფენის ყიდვას გირჩევთ. სრულიად განსაკუთრებული ხარისხია.)
➤ Das ist eine äußerst interessante Frage.	(ეს უაღრესად საინტერესო საკითხია.)
➤ Ich kaufe einen ziemlich teuren Ring.	(საკმაოდ ძვირ ბეჭედს ვყიდულობ.)
➤ Sie hat eine besonders schöne Haut.	(მას განსაკუთრებით ლამაზი კანი აქვს.)
➤ Sie ist in einer ganz ähnlichen Lage wie du.	(ის ზუსტად შენაირ მდგომარეობაშია.)
➤ Das ist eine relativ neue Sportart.	(ეს სპორტის შედარებით ახალი სახეობაა.)

ორწევრა ჯგუფში გამაძლიერებელი სიტყვა ზედსართავი სახელის წინ დგას:

➤ Das kann ich in so kurzer Zeit nicht schaffen.	(ამას ასე მოკლე დროში ვერ გავაკეთებ.)
➤ Ich koche Suppen mit viel frischem Gemüse.	(წვნიანებს ვაკეთებ ათასნაირი ახალი ბოსტნეულით.)
➤ Nehmen Sie sich etwas weichen Käse!	(გადაიღეთ ცოტა რბილი ყველი!)

6. welcher? თუ was für ein?

welcher/welche/welches – welche

ბრუნების პარადიგმა:

	მამრ.	მხოლ. მდედრ.	სამ.
N.	welcher Roman	welche Tasche	welches Kleid
Akk.	welchen Roman	welche Tasche	welches Kleid
D.	welchem Roman	welcher Tasche	welchem Kleid
G.	welchen Romans	welcher Tasche	welchen Kleides

მრავლ.

- N. welche Romane/Taschen/Kleider
 Akk. welche Romane/Taschen/Kleider
 D. welchen Romanen/Taschen/Kleidern
 G. welcher Romane/Taschen/Kleider

ამ კითხვით სიტყვას ვხმარობთ მაშინ, როდესაც გვაქვს განსაზღვრული პირის ან საგნის გამორჩევის საშუალება. შესაბამისად პასუხშიც ჩვეულებრივ განსაზღვრული არტიკლი იხმარება:

- – **Welches Hotel gefällt Ihnen hier?** – **Das Hotel „Drei Könige“.**
 – რომელი სასტუმრო მოგწონთ?
 – სასტუმრო „სამი ხელმწიფე“.
- – **Welches Kleid nehmen Sie?** – **Das grüne.**
 – რომელ კაბას იღებთ?
 – მწვანეს.

აგრეთვე:

- – **Welche Filme willst du noch sehen?** – **Noch zwei amerikanische Filme.**
 ➤ – **Welche Bücher können wir hier kaufen?** – **Einige neue Krimis.**

რაც შეეხება ზედსართავი სახელის გაფორმებას, იგი მხოლოდით რიცხვში ემორჩილება სამწევრა ჯგუფის ბრუნების წესებს, მრავლობითში კი შესაძლებელია ორივე ვარიანტი (-e და -n ფორმიანი):

- **Welchen deutschen Flussname(n) kannst du mir nennen?** (რომელი გერმანული მდინარე შეგიძლია დაასახელო/მითხრა?)
 ➤ **Welche ernste(n) Nachteile vermutest du hier?** (რომელ სერიოზულ ხარვეზებს ვარაუდობ ამ შემთხვევაში?)

was für ein/was für eine/was für ein – was für

ამ კითხვით სიტყვას ვხმარობთ მაშინ, როდესაც საქმე ეხება პიროვნების ან საგნის თვისებას: პასუხში ასეთ შემთხვევაში ძირითადად განუსაზღვრელი არტიკლი გვხვდება:

- – **Was für ein Zimmer nehmen Sie?** – **Ein Zimmer mit Bad.**
 – რა ოთახს იღებთ?
 – აბაზანის.
- – **Was für ein Kleid möchten Sie?** – **Ich möchte ein buntes Kleid.**
 – როგორი კაბა გნებავთ?
 – ჭრელი კაბა მინდა.
- – **Was für Studenten warten draußen?** – **Das sind amerikanische Studenten.**
 – ეს რა სტუდენტები იციან გარეთ?
 – ეს ამერიკელი სტუდენტები არიან.
- – **Was für Geräte sind das?** – **Computer.**
 – ეს რა ხელსაწყოებია?
 – კომპიუტერებია.
- – **Was für einen Wagen fahren Sie?** – **Einen ganz neuen BMW.**
 – რა მანქანით დადიხართ?
 – სრულიად ახალი BMW-ით.
- – **Mit was für einem Auto fahrt ihr in die Stadt?** – **Mit einem neuen Mercedes.**
 – რა მანქანით მიდიხართ ქალაქში?
 – ახალი მერსედესით.

ბრუნების პარადიგმა:

	მამრ.	მხოლ. მდედრ.	საშ.
N.	was für ein Mann	was für eine Frau	was für ein Kleid
Akk.	was für einen Mann	was für eine Frau	was für ein Kleid
D.	was für einem Mann	was für einer Frau	was für einem Kleid
G.	was für eines Mannes	was für einer Frau	was für eines Kleides

მრავლ.

N.	was für Männer/Frauen/Kleider
Akk.	was für Männer/Frauen/Kleider
D.	was für Männern/Frauen/Kleidern
G.	was für Männer/Frauen/Kleider

როგორც ვხედავთ, ბრუნებისას იცვლება კითხვითი სიტყვის მხოლოდ ბოლო კომპონენტი ein/eine. რაც შეეხება მრავლობითი რიცხვის ფორმას, მის შემადგენლობაში ein კომპონენტი, ცხადია, არ შედის.

საუბრისას was für ein ფორმა ხშირად დანაწევრებულად გვხვდება. ამგვარი ტენდენცია ძირითადად sein ზმნასთან შეინიშნება:

- Was sind das für Tropfen? (ნაცვლად: Was für Tropfen sind das?)
- Was sind das für Brötchen? (ნაცვლად: Was für Brötchen sind das?)
- Was sind das für Leute? (ნაცვლად: Was für Leute sind das?)
- – Ich will ein Auto kaufen.
– Was soll das für ein Auto sein? (ნაცვლად: Was für ein Auto soll das sein?)
- Weißt du, was dein Vater für ein perfekter Koch ist? (ნაცვლად: Weißt du, was für ein perfekter Koch dein Vater ist?)

ზედსართავი სახელი ამ კითხვით ნაცვალსახელთან შერეული ბრუნების ფორმებით იხმარება:

- Was für einen schönen Ring hast du da?
- Was für ein neues Kleid hängt hier?

ელიფსური შეკითხვისას was für ein ნაცვალსახელში არსებითი სახელის სქესი აისახება: იგი იღებს ფორმას was für einer/was für eine/was für eins. უთვლადი საგნების შემთხვევაში გვაქვს ვარიანტული ფორმაც: was für welcher/was für welche/was für welches. ხოლო was für (მრ. რიცხვი) იხმარება ფორმით was für welche:

- – Ich suche ein Kleid.
- – Was für eins?
- – Ein buntes Sommerkleid.
- – Ein Wagen gefällt mir sehr gut.
- – Was für einer?
- – Ein amerikanischer. Ich weiß aber nicht, wie das Modell heißt.
- – Wir führen nur japanische Computer.
- – Wie bitte? Was für welche?

- – Habt ihr auch Wein
getrunken?
– Ja.
– Was für einen?
– Einen ungarischen.
- – Ich nehme Obst.
– Was für welches?
– Birnen und Bananen.

irgend კომპონენტის დამატებით ამ კითხვითი ნაცვალსახელებიდან ვიღებთ განუსაზღვრელ ნაცვალსახელებს: *irgendwelcher/irgendwelche/irgendwelches* და *irgendein/irgendeine/irgendein* (რაცაც, რამე, რომელიმე, ვიღაც, ნებისმიერი). მრავლობითი რიცხვის ფორმა ამ ნაცვალსახელებს ზიარი აქვს – *irgendwelche*.

ეს ნაცვალსახელები ზედსართავ სახელს საერთო პრინციპით შეინიჭებს:

- **Nenne mir irgendeinen deutschen Vornamen!** (დამისახელე რომელიმე გერმანული სახელი!)
- **Irgendein alter Herr fragt nach dir.** (ვიღაც მოხუცი კაცი გკითხულობს.)
- **Über uns wohnen irgendwelche neuen Mieter.** (ჩვენს თავზე ვიღაც ახალი მდგმურები ცხოვრობენ.)

ამასთან უნდა გვახსოვდეს, რომ მხოლოდით რიცხვში თვლად საგნებთან *irgendein* იხმარება (*irgendein Mann, irgendeine Person, irgendein Hotel*), ხოლო უთვლადთან უპირატესად *irgendwelcher* (*irgendwelcher Sekt*).

7. არსებითი სახელის ჯგუფის ელიფსური ფორმა დიალოგში

დიალოგში ჩართვისას არსებითი სახელის ჯგუფი ხშირად ელიფსურ ფორმას იღებს, ვინაიდან საპასუხო რეპლიკაში თვითონ სახელი ჩვეულებრივ არ მეორდება. რაც შეეხება ზედსართავ სახელს, იგი შესაბამის ბრუნვის ფორმას ინარჩუნებს:

- – Nehmen Sie den grauen Pulli?
– Nein, den roten hier.
- – Welche Hose wollen Sie anprobieren?
– Die schwarze da.
- – Hast du ein neues Auto?
– Nein, ein altes.
- – Ich möchte einen Rock.
– Was für einen Rock? Einen kurzen oder einen langen?
– Einen kurzen.

8. ზედსართავი სახელის ზოგიერთი სიტყვიანარმოებითი ასპექტი

ზედსართავი სახელი განსაზღვრავს არსებითი სახელით აღნიშნულ საგანს, გადმოსცემს რა მის ნიშან-თვისებებს. ეს გულისხმობს აგრეთვე საგნის თვისებების დაკონკრეტებას, გაძლიერებასა თუ შესუსტებას. გერმანულ ენაში ზედსართავი სახელი ამგვარ ნიუანსირებას ძირითადად სიტყვიანარმოებითი საშუალებებით ახდენს. ეს საშუალებები ძალიან მრავალფეროვანია. მათი მეშვეობით არაერთი მნიშვნელობა გამოიხატება, მათ შორის:

- საპირისპირო მნიშვნელობა; ამ შემთხვევაში ზედსართავი სახელი დაირთავს un- პრეფიქსს:
  - zufrieden → unzufrieden (უკმაყოფილო: ein unzufriedener Hotelgast)
  - aufmerksam → unaufmerksam (უყურადღებო: ein unaufmerksamer Schüler)
  - kooperativ → unkooperativ (ძნელად საურთიერთო: ein unkooperativer Partner)
- რაოდენობრივი მნიშვნელობა; ამ შემთხვევაში რთული ზედსართავი სახელის წარმოებაში რიცხვითი სახელი მონაწილეობს:
  - zweijährig (ორწლიანი/ორი წლის: ein zweijähriges Kind)
  - achttagig (რვადღიანი: eine acht tägige Reise)
  - vierstöckig (ოთხსართულიანი: ein vierstöckiges Haus)
  - dreieckig (სამკუთხა: eine dreieckige Veranda)
  - viertürig (ოთხკარიანი: ein viertüriger Schrank)
- ადგილისა და დროის მნიშვნელობა; ამ შემთხვევაში ზედსართავი სახელი ინარმოება შესაბამისი მნიშვნელობის მქონე ზმნიშედეგისაგან -ig სუფიქსის დართვით. ეს ზედსართავი სახელები ჩვეულებრივ ოფიციალურ სფეროში იხმარება:
  - hier → hiesig (აქაური: die hiesige Bevölkerung)
  - dort → dortig (იქაური: die dortigen Sitten)
  - damals → damalig (მაშინდელი: die damaligen Ereignisse)
  - heute → heutig (დღევანდელი: die heutige Zeit)
  - gestern → gestrig (გუშინდელი: das gestrige Gespräch)
  - morgen → morgig (ხვალინდელი: die morgige Sitzung)

არსებობს ადგილის მნიშვნელობის გამომხატველ ზედსართავ სახელთა წარმოების სხვა ხერხიც:

  - hinten → hinter (-e, -er, -es) (უკანა: die hinteren Reihen)
  - vorn → vorder (-e, -er, -es) (წინა: die vordere Tür)
  - rechts → recht (-e, -er, -es) (მარჯვენა: die rechte Seite der Straße)
  - links → link (-e, -er, -es) (მარცხენა: das linke Bein)
  - außen → äußer (-e, -er, -es) (გარე/საგარეო: die äußere Seite)
  - oben → ober (-e, -er, -es) (ზემო: das obere Stockwerk)
  - unten → unter (-e, -er, -es) (ქვედა/ქვემო: die untere Etage)
  - innen → inner (-e, -er, -es) (შიდა/შინაგანი: innere Medizin)
- ამა თუ იმ ქმედებისადმი დაქვემდებარება/დაუქვემდებარების შესაძლებლობის მნიშვნელობა; ამ შემთხვევაში ზედსართავი სახელი ინარმოება ზმნის ფუძეზე -bar სუფიქსის დართვით:
  - essen → essbar (ein essbarer Pilz - სოკო, რომელიც იჭმება.)
  - heilen → heilbar/unheilbar (eine leicht heilbare Krankheit - ადვილად მოსარჩენი ავადმყოფობა.)
(eine unheilbare Krankheit - განუკურნებელი სენი.)

sehen → sichtbar/unsichtbar	(sichtbare Erfolge - თვალსაჩინო წარმატებები.)
lesen → lesbar/unlesbar	(eine unlesbare Handschrift - გაურკვეველი ხელი/ხელნაწერი.)
denken → denkbar/undenkbar	(eine undenkbare Liebe - წარმოდგენელი სიყვარული.)
auflösen → auflösbar/unauflösbar	(ein unauflösbarer Stoff - უხსნარი ნივთიერება.)
erziehen → erziehbar	(ein Heim für schwer erziehbare Kinder - ძნელად აღსაზრდელ ბავშვთა სახლი.)

- შემადგენელი ნივთიერების, მასალის მინიშნება; ამ შემთხვევაში ზედსართავი სახელი ინარჩუნება შესაბამისი მნიშვნელობის მქონე არსებითი სახელისაგან -en/-en სუფიქსების საშუალებით:

Gold → golden	(ოქროსი: ein goldener Ring)
Silber → silbern	(ვერცხლის: ein silberner Gürtel)
Holz → hölzern	(ხის: ein hölzernes Schwert)
Stein → steinern	(ქვის: eine steinerne Mauer)

- ამა თუ იმ გარემოებით დაკონკრეტებული მნიშვნელობა; ამ შემთხვევაში რთული ზედსართავის პირველი კომპონენტი არსებითი სახელია:

kinderreich	(eine kinderreiche Familie - მრავალშვილიანი ოჯახი)
salzarm	(salzarmes Essen - ნაკლებმარილიანი საჭმელი)
wasserarm	(eine wasserarme Gegend - უწყლო ადგილი)
nervenschwach	(ein nervenschwacher Lehrer - სუსტნერვებიანი მასწავლებელი)
kontaktfreudig	(ein kontaktfreudiger Mensch - ურთიერთობის მოყვარული ადამიანი)
drogensüchtig	(ein drogensüchtiger Mensch - ნარკომანი/ნარკოტიკების მოყვარული)
lebensmüde	(eine lebensmüde Frau - ცხოვრებით დაღლილი ქალი)
hilfsbereit	(ein hilfsbereiter Mensch - დახმარებისათვის მუდამ მზად მყოფი ადამიანი)
fehlerfrei	(eine fehlerfreie Arbeit - უშეცდომო ნამუშევარი)
anspruchsvoll	(ein anspruchsvoller Professor - მომთხოვნი პროფესორი)

- ფერთა ნიუანსები:

blau → hellblau	(ცისფერი/ბაცი ლურჯი)	grün → grünlich	(მომწვანო)
rot → dunkelrot	(მუქი წითელი)	rot → purpurrot	(მწვანული)
blau → bläulich	(მოლურჯო/მოცისფრო)	rot → rötlich	(მონითალო)

- თვისებების გაძლიერება:

kalt → bitterkalt	(ein bitterkalter Wind - სუსხიანი ქარი)
finster → stockfinster	(eine stockfinstere Nacht - უკუნეთი ღამე)
müde → todmüde	(eine todmüde Frau - ქანცვანყვეტილი ქალი)

blank → blitzblank	}	(eine blitzblanke/blitzsaubere Wohnung -
sauber → blitzsauber		განკრიალებული ბინა)
reich → steinreich		(ein steinreicher Mann - უმდიდრესი კაცი)
alt → steinalt		(eine steinalte Frau - ღრმად მოხუცებული ქალი)
fein → extrafein		(extrafeine Strümpfe - ძალიან დახვეწილი წინდები)
elastisch → superelastisch		(superelastische Strümpfe - სუპერელასტიკური წინდები)
schnell → superschnell (სასაუბრ.)		(ein superschnelles Boot - უსწრაფესი ნავი)
modern → hypermodern (სასაუბრ.)		(hypermoderne Möbel - უკანასკნელი მოდის ავეჯი)
schneeweiß (თოვლივით თეთრი/ქათქათა)		hundemüde (სიქავამოცლილი)
mutterseelenallein (მარტოდ-მარტო)		messerscharf (დანასავით ბასრი)
kerngesund (ჯანმრთელი/კირკიტი)		nagelneu (ახალთ-ახალი)
kohlrabenschwarz (კუპრივით შავი)		riesengroß (უშველებელი)

- ამას გარდა, ზედსართავი სახელი შეიძლება იყოს რთული არსებითი სახელის პირველი კომპონენტი. ასეთი რთული სიტყვის მნიშვნელობა ზოგჯერ ემთხვევა შესაბამისი სახელურ შესიტყვების მნიშვნელობას, ზოგჯერ კი განსხვავებულ ნიუანსს შეიცავს:

der Rotwein - წითელი ღვინო   das Schwarzbrot - შავი პური
 der Weißwein - თეთრი ღვინო   das Altgriechisch - ძველი ბერძნული

მაგრამ:

das Hochhaus - მაღლივი (და არა უბრალოდ მაღალი) სახლი
 das Kleingeld - ხურდა (და არა მცირე თანხა)

9. სავარჯიშოები

2.1-4 დავალება 1. აბრუნეთ.

- reine Seide, schwarzer Tee, kaltes Bier
- die billige Wohnung, dieser teure Mantel, jedes kranke Tier, das hohe Haus
- eine rote Bluse, ein schlechter Schauspieler, ein sauberes Glas, ihr grüner Hut
- rote Rosen, meine ausländischen Studenten, diese kurzen Regenschirme

2.1-4 დავალება 2. ჩასვით წინადადებაში ფრჩხილებში მოთავსებული ზედსართავი სახელები სათანადო ფორმით:

1. Zu dieser Arbeit brauche ich ____ Licht. (hell)
2. Ich trage nur Pullis aus ____ Wolle. (rein)
3. Ich bin kein Fan von ____ Musik. (modern)
4. Diese Topfblumen brauchen ____ Erde. (neu)
5. Meine Tochter hat ____ Haar. (dunkel)
6. Wir haben oft ____ Wetter hier. (schlecht)

7. Es ist ____ Zufall, dass wir uns hier treffen.	(rein)
8. Ich schlafe immer bei ____ Fenster.	(offen)
9. Er schreibt viel über ____ Kunst.	(antik [an'tik])
10. Hier ist immer ____ Luft.	(frisch)
11. Ich lese Ihre Erzählungen mit ____ Interesse.	(groß)
12. Ich esse ____ Obst sehr gern.	(frisch)
13. Das ist Peters ____ Wagen.	(neu)
14. Wir haben genug ____ Bier.	(kalt)
15. Wessen ____ Hund läuft da im Garten herum?	(schwarz)
16. Geben Sie mir bitte etwas ____ Wasser!	(warm)
2) 1. Dir fehlt noch die ____ Erfahrung. (praktisch)	
2. Sag mir bitte den ____ Grund!	(wahr)
3. Diese Pflanzen wachsen nur in der ____ Natur.	(frei)
4. Die Post ist das ____ Gebäude auf der ____ Straßenseite.	(letz-, link-)
5. Ich friere am ____ Körper.	(ganz)
6. Kannst du diesen ____ Koffer tragen?	(schwer)
7. Auf diesem ____ Boden wächst fast nichts.	(trocken)
8. Das Zugrestaurant ist im ____ Wagen.	(mittler)
9. Die ____ Sitzung fällt aus.	(heutig)
10. Haben Sie ein Buch über die ____ Geschichte?	(deutsch)
11. Ist das derselbe ____ Gast?	(chinesisch)
12. Jeder ____ Tourist soll einen Pass bei sich haben.	(ausländisch)
13. Zieh das ____ Kleid an!	(rosa)
14. Siehst du den ____ Turm dort?	(hoch)
15. Kennst du das ____ Tbilissi?	(alt)
16. Kennen Sie den Vater des ____ Peters?	(klein)
17. Wir machen Urlaub im ____ Süden.	(sonnig)
18. Fährst du ins ____ Estland?	(kalt)
19. Er arbeitet bei der „ ____ Bank“.	(deutsch)
20. Ich habe viel über dieses ____ Land gelesen.	(gastfreundlich)
3) 1. Das ist ein ____ Fall. (merkwürdig)	
2. Das ist ein ____ Problem.	(ernst)
3. Sie ist ein ____ Filmstar.	(jung)
4. Jedes Kind hat bei uns ein ____ Zimmer.	(eigen)
5. Du hast aber einen ____ Charakter!	(schlecht)
6. Heute gehen wir in ein ____ Klavierkonzert.	(interessant)
7. Gibt es keinen ____ Zug nach Bonn?	(direkt)
8. Das ist ein ____ Geschenk von meiner Nichte.	(schön)
9. Bitte unterschreiben Sie mit Ihrem ____ Namen.	(voll)

10. Ich muss meinen ... Mantel reinigen lassen.	(<i>grau</i>)
11. Wir wollen unser ... Geschäft vergrößern.	(<i>neu</i>)
12. Dein Motorrad macht einen ... Lärm.	(<i>furchtbar</i>)
13. Möchten Sie lieber in einer ... Stadt wohnen?	(<i>klein</i>)
14. Georgien ist ein Land mit einer sehr ... Kultur.	(<i>alt</i>)
15. Wir sind in einer ... Situation.	(<i>schwierig</i>)
16. Ich kann mir einen ... Anzug nicht vorstellen.	(<i>lila</i>)
-
4) 1. Er schenkt mir nur ... Rosen.	(<i>rot</i>)
2. Dazu fehlen uns die ... Mittel.	(<i>nötig</i>)
3. Beim Karneval kannst du viele ... Kostüme sehen.	(<i>bunt</i>)
4. Das Kleid hat ... Fehler.	(<i>klein</i>)
5. Ihr Wagen braucht ... Reifen.	(<i>neu</i>)
6. Ich möchte viele... Länder kennen lernen.	(<i>fremd</i>)
7. Du hast ja ganz ... Hände.	(<i>kalt</i>)
8. Ich kann ... Beispiele nennen.	(<i>zahlreiche</i>)
9. Ich kaufe ... Bohnen.	(<i>grün</i>)
10. Die ... Schauspieler sind zur Zeit in Berlin.	(<i>amerikanisch</i>)
11. In den ... Stockwerken sind nur Büros.	(<i>unter</i>)
12. Ich kenne diese beiden ... Journalisten.	(<i>französisch</i>)
13. Diese ... Tänze gefallen mir nicht.	(<i>modern</i>)
14. Wir sprechen oft über unsere ... Schulkameraden.	(<i>alt</i>)
15. Über uns wohnen zwei ... Reporter.	(<i>japanisch</i>)
16. Er hat drei ... Kinder.	(<i>klein</i>)

2.1-4 დავალება 3. უპასუხეთ კითხვებს. პასუხებში იხმარეთ განსხვავებული ზედსართავი სახელი ან სახელური ჯგუფი.

1. Ich habe die deutsche Staatsangehörigkeit, und Sie?
2. Ich habe einen bunten Sonnenschirm, und Sie?
3. Mir gefällt chinesische Seide, und Ihnen?
4. Ich kaufe ein weißes Hemd, und Sie?
5. Ich trage im Winter immer schwarze Hosen, und du?
6. Ich habe einen ganz neuen Kassettenrekorder, und du?
7. Im Urlaub schlafe ich den ganzen Tag, und Sie?
8. Ich höre georgische Volkslieder sehr gern, und du?

2.1-4 დავალება 4. გაეცით მოკლე პასუხი. პასუხებში გამოიყენეთ მოცემული სიტყვები.

- 1) 1. – Wem gehört dieses Auto da? – (*dieser, jung, Lehrer*)
2. – Wem gehört dieser Koffer hier? – (*dieser, amerikanisch, Tourist*)
3. – Wem schenkt ihr diese Rosen? – (*unsere, neu, Lektorin*)

4. – Wem willst du gratulieren? – (*mein, lieb, Kind*)
 5. – Wessen Handschuhe sind das? – (*von, unser, italienisch, Gast*)
 6. – Wessen Film ist das? – (*von, ein, noch unbekannt, Regisseur*)
 7. – Wen willst du kennen lernen? – (*dieser, berühmt, Komponist*)
 8. – Was trinken Sie lieber? – (*schwarz, Tee*)
 9. – Was schmeckt Ihnen nicht? – (*süß, Wein*)
 10. – Was mögen Sie nicht? – (*fett, Fleisch*)
 11. – Müsst ihr in der Bibliothek arbeiten? – (*Ja, der, ganz, Tag*)
 12. – Wie lange bleibst du hier? – (*das, ganz, Jahr*)
- 2) 1. – Wo kann man hier warm essen? – (*in, das, italienisch, Restaurant*)
 2. – Wo kann ich einen modernen Mantel kaufen? – (*in, das, neu, Kaufhaus*)
 3. – Wohin möchten Sie fahren? – (*zu, der, alt, Markt*)
 4. – Wo macht Herr Berg Urlaub? – (*an, das Schwarze Meer*)
 5. – Wo arbeitet Frau Werner? – (*in, das, historisch, Museum*)
 6. – Wohin geht ihr? – (*in, die, neu, Disko*)
 7. – Wo wohnt Familie Berger? – (*in, diese, alt, Villa*)
 8. – Gehst du jeden Tag aus? – (*nein, nur, bei, schön, Wetter*)
 9. – Mit wem spricht Werner? – (*mit, eine, elegant, Frau*)
 10. – Wann kommst du? – (*nach, eine, halb, Stunde*)
- 3) 1. – Wo haben sie früher gewohnt? – (*in, dieses, alt, Haus*)
 2. – Was hattest du heute zum Frühstück? – (*ein, weich, Ei*)
 3. – Warum sind Sie nicht rechtzeitig gelandet? – (*wegen, dicht, der, Nebel*)
 4. – Was hat die Künstlerin vorgestellt? – (*ihre, neu, Werke*)
 5. – Von wem habt ihr geredet? – (*von, unser, alt, Nachbar*)
 6. – Wer hat Sie untersucht? – (*ein, jung, Arzt*)
 7. – Worüber hat der Professor heute gesprochen? – (*über, deutsch, Literatur*)
 8. – Habt ihr auch Ausflüge gemacht? – (*nur, bei, schön, Wetter*)
 9. – Was hast du bestellt? – (*kalt, Mineralwasser*)
 10. – Wann war der Verkehr besonders stark? – (*an, spät, Nachmittag*)
 11. – War das Spiel spannend? – (*bis zu, letzt, Minute*)
 12. – Worum hast du den Kellner gebeten? – (*um, ein, sauber, Glas*)

2.1-4 დავალება 5. ჩასვით ზედსართავი სახელები სათანადო ფორმით:

- (1) – Du bist ein (*dumm*) Esel! (2) – Haben Sie auch (*echt*) Leder?
 – Und du, du bist eine (*blöd*) Gans! – Nein, wir haben nur Kunstleder.
 (3) – Ich suche eine (*gut*) Sonnencreme. (4) – Nimmst du die (*hell*) Krawatte hier?

- (5) – Wir haben nur Nachtcremes.
– Gefällt Ihnen der Schmuck?
– Ja. Das ist (*indisch*) Schmuck, oder?
- (7) – Gehen wir ins (*italienisch*) Restaurant?
– (*prima*) Idee! Aber Moment, ich ziehe mir nur noch schnell meinen (*schwarz*) Pulli an.
- (9) – Ich verstehe fast nichts.
– Ja, hier spricht man einen (*süddeutsch*) Dialekt.
- (11) – Trinkst du Mineralwasser?
– Nein, ich trinke lieber ein (*kalt*) Bier.
- (13) – Was meinst du, wie soll „der (*ideal*) Chef“ sein?
– Er soll vor allem eine (*klug*) Frau haben.
- (15) – Der (*jung*) Chef ist etwas komisch.
– Das meine ich auch. Aber Gott sei Dank ist er gar nicht nett. (*nett*) Chefs sind nämlich gefährlich.
- (17) – Ist das Faxgerät neu?
– Nein, gebraucht. Aber in einem (*gut*) Zustand.
- (19) – Alle (*alt*) Leute sind ein bisschen depressiv.
– Ja, sie haben einfach kein (*schön*) Leben mehr.
- (21) – Wessen (*schwarz*) Kugelschreiber liegt da?
– Meiner.
- (23) – Du hast ein (*rund*) Gesicht und deine Schwester ein ganz (*schmal*).
– Das (*rund*) Gesicht habe ich von der Großmutter, und sie hat das (*schmal*) von unserem Vater.
- (6) – Das (*lila*) Kleid sieht gut aus.
– Ja, aber ich möchte unbedingt ein (*rosa*) Kleid haben.
- (8) – Ich möchte gerne wissen, ob ich in Deutschland Auto fahren darf.
– Nur, wenn Sie einen (*international*) Führerschein haben.
- (10) – Der (*recht*) Schuh ist ein bisschen zu klein.
– Dann nehmen Sie die Stiefel hier! Die haben auch eine sehr (*gut*) Qualität.
- (12) – Erwin hat etwas (*krumm*) Beine.
– Stimmt. Die hat er von seinem Vater.
- (14) – Die (*kurz*) Haare stehen dir nicht.
– Ja, ich weiß, aber ich habe kein (*schön*) Haar.
- (16) – Wessen Heft ist das?
– Ich meine, das eines (*afrikanisch*) Studenten. Hier steht ein (*ungewöhnlich*) Name.
- (18) – Ich will Fotomodell werden.
– Warum das denn? Das ist doch überhaupt kein (*interessant*) Beruf.
- (20) – Gehst du schon?
– Ja, ich kann den Geruch von so (*stark*) Zigaretten nicht ertragen.
- (22) – Wessen (*weiß*) Katze sitzt vor unserer Tür?
– Die des (*neu*) Nachbarn.
- (24) – Nimm doch etwas (*gebraten*) Fisch!
– Danke, diese Woche esse ich nur vegetarisch. Ich mache nämlich eine (*chinesisch*) Diät.
– Hast du schon etwas abgenommen?
– Ja, ein (*halb*) Kilo.

- (25) – Diese (*bunt*) Krawatte passt überhaupt nicht zu deinem (*braun*) Anzug.
– Soll ich mir eine (*einfarbig*) umbinden?

- (26) – Der (*groß*) Koffer da, der sieht gut aus.
– Der (*grau*)?
– Nein, der daneben.

🔑 **2.1-4** დაეალემა 6. თარგმნეთ:

- (1) – გაქვთ ფრანგული ღვინო?
– არა, მაგრამ შესანიშნავი ქართული ღვინოები გვაქვს.
- (3) – გაინტერესებს გერმანული ლიტერატურა?
– კი, მაგრამ სამწუხაროდ გერმანული არ ვიცი.
- (5) – სინდისი მქენჯნის.
– რატომ?
– ვერნერს დაბადების დღე ვერ მივულოცე.
- (7) – ალფრედ კორნი ძალიან კარგი პოლიტიკოსია.
– მე სხვა აზრისა ვარ.
- (9) – მარიას ახალი მეგობარი ძალზე სქელია.
– მარიას ახალი მეგობარი? იცნობ მას?
– კი, ჩემს ძველ სკოლის მეგობართან გავიცანი.
- (11) – ვისი შავი მანქანა დგას სახლის წინ?
– ჩემი.
- (13) – მინდა თარჯიმანი გავხდე როგორც გერდი.
– როგორც გერდი? გერდი ხომ სულაც არ არის კარგი თარჯიმანი!
- (15) – ყოველ დღე ერთ ჭიქა ცივ რძეს ვსვამ.
– ტიბეტურ ღიებას იცავ?
– არა, უბრალოდ მიყვარს რძე.
- (2) – გამირეცხავ თეთრ პერანგს?
– შენი ჭუჭყიანი სარეცხი თვითონ გარეცხე!
- (4) – შეგიძლია რამდენიმე კვერცხი მასესხო?
– სამწუხაროდ ახალი კვერცხი აღარა მაქვს.
- (6) – ხვალისათვის ლენცის ერთი პატარა მოთხოვრა უნდა ვთარგმნო და ლექსიკონი მჭირდება.
– ვწუხვარ, მაგრამ გერმანულ-ქართული ლექსიკონი არა მაქვს.
- (8) – ამ შავ წინდებს ყიდულობ?
– არა, აი იმ თეთრებს.
- (10) – სექტემბრის ბოლოს მადრიდში ძალიან მნიშვნელოვანი კონგრესი ჩატარდება.
– ვინ იღებს მონაწილეობას?
– თითქმის ყველა ევროპული სახელმწიფო.
- (12) – მოგწონს ჩემი საათი?
– კი, შვეიცარიული საათები ძალიან მიყვარს.
- (14) – ჩვენი მასპინძელი მთელ საღამოს ძალიან ელეგანტურ ქალთან ცეკვავდა. ვინ არის?
– ერთი საკმაოდ ცნობილი მომღერლის ცოლია.
- (16) – მინდა კარგი რჩევა მოგცე.
– რა?
– ჭამე მეტი ახალი ბოსტნეული!
– ბოსტნეული და ხილი საერთოდ არ მიყვარს.

- (17) – პეტერ, მე სამსახურის საქმეზე
ბონში მივდივარ. შეგიძლია დღეს
ნაშუადღევს ჩემს ძმას დახვდე
სადგურზე?
– სიამოვნებით, მაგრამ არ ვიცნობ.
– ავინერ. მაღალი, სიმპათიური
კაცია, ქერა თმა და ცისფერი
თვალები აქვს.
– ქურთუკი აცვია?
– არა, ნაცრისფერი ზამთრის
პალტო.
- (18) – ნახე, ქვედაკაბა!
– რომელს გულისხმობ – ნითელს
თუ შავს?
– ნითელს.
– კი მაგრამ, ის შენს ნაცრისფერ
ქურთუკს არ მოუხდება!
– სწორია.
– იქნებ აი ის? ფასდაკლებით
იყიდება.
– ის ჩემთვის ძალიან მოკლეა,
მაგრამ მაინც მოვიზომავ.
- (19) – ბატონო ბერგმან, ორ ამერიკელ
ჟურნალისტს სურს თქვენთან
ლაპარაკი.
– ნახევარი საათი მაინც უნდა
მოიცადონ. ახლა დრო არა
მაქვს.
- (20) – იცნობ ამ კაცს?
– ვის გულისხმობ?
– მაღალ კაცს ცისფერ პერანგში.
– ფრანცისკას ქმარია.
– ფრანცისკა ვილაა?
– აი ის დაბალი ქალი.
– ყვითელ ბლუზაში.
– არა, შავ კაბაში.

4 დავალება 7. ანარმოეთ ზედსართავი სახელები ქალაქების სახელწოდებებიდან.

1. Der Wagen hat eine — Nummer. (Berlin)
2. Manche — Hotels sind sehr teuer. (Moskau)
3. Er studiert auf der — Universität. (Heidelberg)
4. Ich möchte alle — Museen sehen. (Dresden)
5. Das ist die weltbekannte — Messe. (Leipzig)

5 დავალება 8. განაწილეთ სახელადი ჯგუფი.

- 1) ნიმუში: *Er ist ein ordentlicher Mensch. (+sehr) → Er ist ein sehr ordentlicher Mensch.*
1. Ich habe eine neue Kamera. (+ ganz) →
  2. Er macht auf mich einen guten Eindruck. (+ recht) →
  3. Das kann man in kurzer Zeit nicht erreichen. (+ so) →
  4. Das ist doch eine verrückte Idee! (+ total) →
  5. Das ist eine traurige Nachricht. (+ ziemlich) →
  6. Das ist ein angenehmer Besuch. (+ höchst) →

- 2) ნიშნები: *Was kostet ein Kilo Bananen?* (+ *spanisch*) → *Was kostet ein Kilo spanische Bananen?*
1. Ich möchte 500 Gramm **Zucker**. (+ *braun*) →
 2. Ich kaufe 200 Gramm **Butter**. (+ *frisch*) →
 3. Trinken Sie eine Tasse **Kaffee!** (+ *stark*) →
 4. Ich nehme ein Pfund **Orangen**. (+ *griechisch*) →
 5. Was kostet eine Packung **Tee**. (+ *indisch*) →

6) დავალება 9. იხმარეთ *welcher?* და *was für ein?* სათანადო ფორმით.

- (1) – Kennst du die Frau da?
– ___ Frau?
– Die schlanke Frau in Schwarz.
- (2) – Kennst du den Mann da?
– ___ Mann?
– Den dicken Mann im schwarzen Anzug.
- (3) – Zeigen Sie mir das Kleid da!
– ___ Kleid? Das grüne oder das gelbe?
– Das grüne, bitte!
- (4) – Guck mal, die Lederhose ist gar nicht teuer.
– ___ Lederhose?
– Die braune da.
- (5) – ___ Text liest du da?
– Einen englischen.
- (6) – ___ Gebäude ist das?
– Ein Museum.
- (7) – Was kostet der Mantel da?
– ___ Mantel?
– Der mit dem warmen Futter.
– 200 Mark.
- (8) – Mir tut das Bein weh.
– ___ Bein?
– Das linke.
- (9) – ___ T-Shirt gefällt Ihnen?
– Das bunte hier.
- (10) – ___ Pulli soll ich mitnehmen?
– Den dicken.
- (11) – Ich möchte bitte Blumen.
– ___ Blumen?
– Rosen und Nelken.
- (12) – Zeigen Sie mir bitte die Strümpfe da?
– ___ denn?
– Die grauen.
- (13) – Zeigen Sie mir bitte die Schuhe da.
– ___ Schuhe?
– Die mit den hohen Absätzen.
- (14) – Ich möchte einen Regenschirm haben.
– ___ ?
– Einen ganz kleinen Taschenschirm.
- (15) – Ich suche einen Ring.
– ___ ?
– Mit einem kleinen Diamanten.
- (16) – Ich suche Schuhe in Größe sechs.
– ___ sollen es denn sein?
– Schwarze oder dunkelbraune.
- (17) – ___ Tuch möchten Sie?
– Ein Seidentuch.
- (18) – ___ Zimmer wollen Sie?
– Ein Doppelzimmer mit Bad.
- (19) – ___ Blumen nehmen Sie?
– Veilchen, bitte.
- (20) – ___ Schauspieler brauchen Sie?
– Einen blonden.
- (21) – Mutti, wir machen eine
- (22) – Ich habe meine Handtasche

Klassenfete bei Günter.

- ___ Fete soll denn das sein?
 – Eine ganz normale Klassenfete.
 (23) – ___ sind das hier ___ Sachen?
 – Alte Tennisschuhe und Sporthosen.
- verloren.
 – ___ Handtasche war denn das?
 – Eine blaue.
 (24) – Ich möchte bitte eine Kette.
 – ___ ?
 – Eine mit bunten Steinen.
 – Wie gefällt Ihnen diese hier?
 – ___ ?
 – Die lange.

8

დავალება 10. თარგმნეთ:

- (1) – უყურადღებო ხარ!
 – რატომ? მე ხომ უშეცდომოდ ვნერ!
- (3) – აქ ცხოვრობ?
 – კი, ამ სამსართულიან სახლში.
- (5) – რამდენი შვილი ჰყავთ საბინას და ვერნერს?
 – მხოლოდ ერთი შვიდი წლის ვაჟი.
- (7) – ვერ კითხულობ ნერილს?
 – ვერა, ქალბატონ ბერგერს გაუზრკვეველი ხელი აქვს.
- (9) – ანას ძალიან ლამაზი თმები აქვს.
 – ასე გგონია? მე მონითალო თმა მაინცდამაინც არ მომწონს.
- (11) – ჭამენ თქვენთან ამ ნაყოფს?
 – კი, ეს ნაყოფი იჭმევა, ზუსტად ვიცი.
- (2) – ეს გუშინდელი გაზეთია?
 – კი.
- (4) – იმ ვერცხლის მედალიონს ყიდულობ?
 – არა, ამ ოქროსას 400 მარკად.
- (6) – ვინ ცხოვრობს დაბლა სართულზე?
 – არავინ, დაბლა სართულზე მხოლოდ მალაზიებია.
- (8) – სამდლიან მოგზაურობას გგეგმავ.
 – სად მიდიხარ?
 – ბარსელონაში.
- (10) – ქუდის ყიდვა მინდა.
 – რა ქუდის?
 – ღია ლურჯის.
- (12) – რატომ კოჭლობ?
 – მარჯვენა ფეხი მტკიავა.

თემა 33

- 1 საგნის ნიშან-თვისების გაძლიერება სახელურ შესიტყვებაში შემავალი ზედსართავი სახელით
- 1.1 კომპარატივის ხმარება
- 1.2 სუპერლატივის ხმარება
- 2 სავარჯიშოები

1. საგნის ნიშან-თვისების გაძლიერება სახელურ შესიტყვებაში შემავალი ზედსართავი სახელით

ჩვენ შევისწავლეთ საგნის ნიშან-თვისების გაძლიერება (უნბრუნველი ზედსართავი სახელის საშუალებით (პარადიგმა: schön – schöner – am schönsten):

- Ulla ist schön.   ➤ Annette ist schöner.   ➤ Melanie ist am schönsten.

სახელურ შესიტყვებაში შემავალი ზედსართავი სახელის შედარების ხარისხების ფორმანარმოება რამდენადმე განსხვავებულია. ეს ეხება სუპერლატივის ფორმას: იგი მარტივია და ინარმოება სანყის ფორმაზე -(e)st სუფიქსის დართვით. ამის შედეგად ეს მეორე პარადიგმა შემდეგ სახეს იღებს:

პოზიტივი		კომპარატივი		
schnell	–	schneller	–	schnellst-
warm	–	wärmer	–	wärmst-
alt	–	älter	–	ältest-
teuer	–	teurer	–	teuerst-

სახელურ შესიტყვებაში პარადიგმის ეს ფორმები, ზედსართავი სახელის მსგავსად, იღებენ დაბოლოებებს ჰარმონიის პრინციპის შესაბამისად:

	პოზიტივი	კომპარატივი	სუპერლატივი ¹
მამრ.	der kalt-e Tag	der kält-er-e Tag	der kält-est-e Tag
	ein kalt-er Tag	ein kält-er-er Tag	
	kalt-er Wein	kält-er-er Wein	der kält-est-e Wein
მდედრ.	die kalt-e Wohnung	die kält-er-e Wohnung	die kält-est-e Wohnung
	eine kalt-e Wohnung	eine kält-er-e Wohnung	
	kalt-e Milch	kält-er-e Milch	die kält-est-e Milch
საშ.	das kalt-e Herz	das kält-er-e Herz	das kält-est-e Herz
	ein kalt-es Herz	ein kält-er-es Herz	
	kalt-es Wasser	kält-er-es Wasser	das kält-est-e Wasser
		მრავლ.	
	die kalt-en Wohnungen	die kält-er-en Wohnungen	die kält-est-en Wohnungen
	kalt-e Wohnungen	kält-er-e Wohnungen	

¹ სუპერლატივის ფორმები აღნიშნავს ერთ ყველაზე გამორჩეულ საგანს. შესაბამისად არსებითი სახელიც განსაზღვრულ არტიკლთან ან ნაცვალსახელთან ერთად იხმარება.

ზედსართავი სახელი შედარებით ხარისხში ისევე იბრუნვის არსებითი სახელის ჯგუფის შემადგენლობაში, როგორც საწყისი ფორმით:

	კომპარატივი	სუპერლატივი
N.	ein stärkerer Mann	der stärkste Mann
Akk.	einen stärkeren Mann	den stärksten Mann
D.	einem stärkeren Mann	dem stärksten Mann
G.	eines stärkeren Mannes	des stärksten Mannes

1.1. კომპარატივის ხმარება

კომპარატივის ნიმუშებია:

- Im Dorf führt man ein **gemütlicheres** Leben als hier. (სოფლად უფრო მყუდრო ცხოვრებაა, ვიდრე აქ.)
- Dort triffst du **gutmütigere** Menschen als hier. (იქ უფრო გულთბილ ადამიანებს შეხვდები, ვიდრე აქ.)
- Ich will ein **billigeres** Zimmer mieten. (მე უფრო იაფი ოთახის დაქირავება მინდა.)
- Das Auto spielt in unserem Leben eine **immer größere** Rolle. (მანქანა ჩვენს ცხოვრებაში სულ უფრო და უფრო მეტ ადგილს იკავებს.)

კომპარატივის ფორმები *mehr* და *weniger* არ იბრუნვის:

- Ich habe viel Geld. → Ich habe **mehr** Geld als du.
- Ich habe wenig Zeit. → Ich habe **weniger** Zeit als Sie.
- Mein Haus hat viele Zimmer. → Mein Haus hat **mehr** Zimmer als deins.
- Ich habe hier nur wenige Bekannte. → Ich habe hier noch **weniger** Bekannte als Sie.
- Wir haben wenig Praxis. → Ihr habt **mehr** Praxis als wir.

გერმანულ ენაში შესაძლებელია აგრეთვე კომპარატივის ფორმების აბსოლუტური ხმარება – ამ შემთხვევაში იგულისხმება მიახლოებითი ხარისხი, რომლის ათვლის წერტილია ამოსავალი ზედსართავი სახელის ანტონიმი. ასეთი ზედსართავი სახელებია *alt, jung, kurz, lang, hoch, groß, klein, breit, schmal, arm, reich* და მისთ. შდრ.:

ჩვეულებრივი ხმარება

mein älterer Bruder (alt → älter)	(ჩემი უფროსი ძმა)
ein längeres Brett als dieses (lang → länger)	(ამაზე გრძელი ფიცარი)
eine größere Flasche als diese (groß → größer)	(ამაზე დიდი ბოთლი)

აბსოლუტური ხმარება

ein älterer Herr - შუახნის მამაკაცი	(ის, ვინც მოხუცზე უფრო ხნიერი კი არა, ახალგაზრდაა: jung → älter → alt)
eine längere Reise - საკმაოდ ხანგრძლივი მოგზაურობა	(ისეთი მოგზაურობა, რომელიც ხანგრძლივზე მეტი კი არა, ნაკლებია: kurz → länger → lang)

eine größere Geldsumme - მოზრდილი თანხა (ისეთი თანხა, რომელიც დიდ თანხაზე მეტი კი არა, ნაკლებია: klein → größer → groß)

აგრეთვე:

die reicheren Familien - შეძლებული ოჯახები

die ärmeren Leute - ხელმოკლე ხალხი

die höheren Ideale - მაღალი იდეალები

შედარების მომენტს აღარ შეიცავს შემდეგი შესიტყვებები:

die neuere Sprachwissenschaft/Literaturwissenschaft - თანამედროვე ენათმეცნიერება/
ლიტერატურათმცოდნეობა

eine nähere Bekanntschaft - ახლო ნაცნობობა

1.2. სუპერლატივის ხმარება

სუპერლატივის საშუალებით გამოიყოფა ერთი საგანი, რომელიც ამა თუ იმ თვისებას ყველაზე მეტი ხარისხით შეიცავს. რაც შეეხება შედარების მომენტს, იგი გერმანულში, როგორც წესი, მინიშნებულია, მაგრამ შეიძლება გამოიტოვოს კიდეც, ვინაიდან ათვლის ნერტილი არის მუდამ ერთი და იგივე – ყველა:

- Er ist für mich **der angenehmste Mensch** auf der ganzen Welt. (ის ჩემთვის ყველაზე სასიამოვნო ადამიანია მთელს ქვეყანაზე.)
- Das ist **das neueste Hotel** von allen. (ეს ყველაზე ახალი სასტუმროა.)
- Das ist **der beste Film** in dieser Saison [se'zō]. (ეს ამ სეზონის საუკეთესო ფილმია.)
- Der Hamburger Hafen ist **der größte** in Deutschland. (ჰამბურგის ნავსადგური ყველაზე დიდია გერმანიაში.)

მაგრამ:

- Wie heißt **der größte Ozean**? (რა ჰქვია ყველაზე დიდ ოკეანეს?)
- Wie heißt **das leichteste Gas**? (რა ჰქვია ყველაზე მსუბუქ აირს?)
- Das ist **meine jüngste Tochter**. (ეს ჩემი უმცროსი ქალიშვილია.)

სუპერლატივი მრავლობითი რიცხვის გენიტივის ფორმით იხმარება აგრეთვე შემდეგ შესიტყვებაში:

- Der Rhein ist **einer der größten Ströme** Europas. (რაინი ევროპის ერთ-ერთი ყველაზე დიდი მდინარეა.)
- Rom ist **eine der ältesten Städte** der Welt. (რომი მსოფლიოს ერთ-ერთი უძველესი ქალაქია.)
- Wir wohnen **in einer der schönsten Villen** von Köln. (ჩვენ კიოლნის ერთ-ერთ ულამაზეს ვილაში ვცხოვრობთ.)
- „Zum Spatz“ ist **eines der besten Hotels** von Bamberg. („Zum Spatz“ ბამბერგის ერთ-ერთი ყველაზე უკეთესი სასტუმროა.)

შესაძლებელია სინონიმური კონსტრუქციაც:

- **Das ist der schönste aller synthetischen Steine.** (ეს ყველაზე ლამაზი სინთეტიკური ქვაა/ ყველაზე ლამაზია სინთეტიკურ ქვებს შორის.)

გერმანულ ენაში არის აგრეთვე აბსოლუტური სუპერლატივი. მას ელათივი (*der Elativ*) ეწოდება. იგი აღნიშნავს თვისების უმაღლეს ხარისხს შედარების გარეშე. ამ შემთხვევაში იგი მეტწილად უარტიკლოდ იხმარება:

- **Wir arbeiten mit modernsten Maschinen.** (ჩვენ ყველაზე თანამედროვე (უთანამედროვესი) მანქანებით ვმუშაობთ.)
- **Ich mache das mit dem größten Vergnügen.** (ამას უდიდესი სიამოვნებით ვაკეთებ.)
- **Ich bin in bester Stimmung.** (საუკეთესო გუნებაზე ვარ.)
- **Der Wagen ist in bestem Zustand.** (მანქანა საუკეთესო მდგომარეობაშია.)

აგრეთვე:

- **Es ist höchste Zeit.** (უკვე დროა.)
- **Es ist höchste Zeit, dass wir gehen.** (ნასვლის დროა/დროა, წავიდეთ.)

აბსოლუტური სუპერლატივი უარტიკლოდ იხმარება აგრეთვე მიმართვებში, წერილებში და სხვ.

- **Liebster Vater!** (უძვირფასესო/ძვირფასო მამა!)
- **Teuerste Mutter!** (უძვირფასესო/ძვირფასო დედა!)
- **Herzlichsten Dank für Ihren Brief.** (უღრმესი მადლობა თქვენი წერილისათვის!)
- **Besten Dank!** } (უღრმესი მადლობა!)
- **Meinen besten Dank!** }
- **Mit innigstem Dank!** (უღრმესი მადლობის გრძნობით)
- **Mit größter Hochachtung** (უღრმესი პატივისცემით)
- **Mit den besten Grüßen** (დიდი მოკითხვა/წერილის ბოლოს/)

ამ ფორმების ხმარებისას საკმაო სიფრთხილე გვმართებს, ვინაიდან ისინი ხშირად მალაღმარდოვნად უღერს.

აბსოლუტური სუპერლატივის ფორმას აძლიერებს ხშირად *aller* კომპონენტი:

- **Heute ist der allerschönste Tag meines Lebens.** (დღეს ჩემი ცხოვრების ყველაზე საუკეთესო დღეა.)
- **In diesem Abendblatt kannst du die allerneuesten Nachrichten lesen.** (ამ საღამოს გაზეთში შეგიძლია უახლესი ამბები წაიკითხო.)

საგანგებოდ შეეჩერდებით ფორმაზე nächst-, რომელიც გარდა სუპერლატივისა აღნიშნავს აგრეთვე შემდეგს, მომავალს:

შდრ.:

- Das sind meine **nächsten** Verwandten. ეს ჩემი უახლოესი ნათესავები არიან.
 ➤ Wo ist hier die **nächste** Nachbar? სად არის აქ უახლოესი ღამის ბარი?

და:

- Ich komme in der **nächsten** Woche. } იმ (მომავალ) კვირაში მოვალ.
 ➤ Ich komme **nächste** Woche. }
 ➤ Wir sehen uns im **nächsten** Jahr. } ერთმანეთს მომავალ წელს/გაისად
 ➤ Wir sehen uns **nächstes** Jahr. } ვნახავთ.
 ➤ Ruf mich am **nächsten** Samstag an! } მომავალ/იმ შაბათს დამირეკე!
 ➤ Ruf mich **nächsten** Samstag an! }
 ➤ Fahren Sie mit dem **nächsten** Zug! შემდეგ მატარებელს გაყევით!
 ➤ Tanken wir an der **nächsten** Tankstelle! ბენზინი შემდეგ სადგურთან ჩავასხათ!
 ➤ Der **Nächste** bitte! შემდეგი!/შემდეგი შემოვიდეს!

შენიშვნა: აბსოლუტური სუპერლატივის ზოგიერთი ფორმა დღეს უკვე ვითარების გარემოების ფუნქციით გამოიყენება:

- höchstens: Ich bleibe hier höchstens zwei Wochen. (აქ დიდი-დიდი ორი კვირა დავრჩე.)
 aufs Höchste: Ich war aufs Höchste erstaunt. (საოცრად გაოცებული ვიყავი.)
 bestens: Ich bin auf dieses Examen bestens vorbereitet. (ამ გამოცდისთვის საუკეთესოდ ვარ მომზადებული.)
 aufs Beste: Ich schaffe alles aufs Beste. (ყველაფერს საუკეთესოდ მოვაგვარებ/გავაკეთებ.)
 meistens: Ich sehe ihn meistens in der Bar „Hamburg“. (ყველაზე ხშირად მას ბარ „ჰამბურგში“ ვხედავ.)
 mindestens: Dieses Kleid kostet mindestens 100 Mark. (ეს კაბა სულ ცოტა 100 მარკა ღირს.)
 zumindest: Ich kann zumindest verlangen, dass ihr mich anhört. (სულ ცოტა ის მინც შეიძლება მოვითხოვო, რომ მომისმინოთ.)
 wenigstens (იშვიათად): Du musst mir wenigstens 10 Mark leihen. (სულ ცოტა 10 მარკა მინც უნდა მასესხო!)
 spätestens: Ich komme spätestens um 20 Uhr. (8 საათს არ გადავაცდენ.)

აბსოლუტური სუპერლატივიდან ნაწარმოებია აგრეთვე გამაძლიერებელი მნიშვნელობის მქონე შემდეგი ნაწილაკები:

- höchst: Das Buch ist höchst interessant. (ნივნი ძალზე/უზომოდ საინტერესოა.)
 Du bist immer höchst elegant gekleidet. (შენ მუდამ საოცრად ელეგანტურად გაცვია.)
 äußerst: Günter ist äußerst schlau. (გიუნტერი უაღრესად ეშმაკია.)
 möglichst: Fassen Sie sich bitte möglichst kurz! (რაც შეიძლება მოკლედ ბრძანეთ!)

2. სავარჯიშოები

1-1.2 დავალება 1. ჩასვით ფრჩხილებში მოცემული სიტყვები სათანადო ხარისხის ფორმით (პარადიგმა *klein – kleiner – kleinst-*):

- (1) – Oh, du hast aber eine schöne Bibliothek!
– Habe ich (*viel*) Bücher als du? – Aber sicher!
- (2) – Wer ist der (*schnell*) Läufer des Tages?
– Der Österreicher Peter Brunner.
- (3) – Ist der Kaukasus das (*hoch*) Gebirge der Welt?
– Nein, der Himalaja ist noch (*hoch*).
- (4) – Ist der Rhein der (*lang*) Fluss Europas?
– Nein, die Donau ist (*lang*) als der Rhein.
- (5) – Kennst du deine Nachbarn?
– Nein, ich kenne sogar meine (*nah*) Nachbarn nicht. Und du?
– Ich? Weißt du, ich komme aus einem Dorf, und in (*klein*) Orten kennt man sich
viel (*gut*) als in den Städten.
– Wohnst du eigentlich gern auf dem Dorf?
– Ja, viel (*gern*) als in der Stadt. Die Luft ist dort (*sauber*), der Sommer ist (*kühl*), die Leute sind (*gesund*) und die jungen Leute sind etwas (*höflich*) als hier.
- (6) – Ich möchte ein deutsches Volksfest sehen.
– Dann fahren Sie nach München zum Oktoberfest. Das ist das (*groß*) und (*schön*) Herbstfest mit (*viel*) als 2 Millionen Besuchern.
- (7) – Gehen wir mal ins Museum! Ich will dir die (*alt*) Uhr der Welt zeigen.
– Die (*alt*) oder eine der (*alt*)?
– Wahrscheinlich eine der (*alt*) Taschenuhren.
- (8) – Können Sie mir bitte den (*kurz*) Weg zum Stadtzentrum zeigen?
– Tut mir Leid, aber ich bin Taxifahrer.
- (9) – Wir bestellen eine Flasche französischen Wein, oder?
– Ach was, das ist viel zu teuer. Ich habe nicht so (*viel*) Geld.
– Manchmal habe ich halb so viel wie du, aber trotzdem trinke ich nur die (*gut*) Weine.
- (10) – Kaufst du immer dieses Abendblatt?
– Ja, es ist die (*interessant*) Zeitung von allen.
- (11) – Wohin fährst du eigentlich?
– In eine der (*schön*) Städte der Welt.
– Nach Rom?
– Nein, nach Paris.
- (12) – Wem gehören alle diese Bücher?

- Meinem Onkel. Er ist der (*intelligent*) von uns allen.
- (13) – Ich esse furchtbar gern Süßigkeiten.
– Deswegen wirst du immer (*dick*).
- (14) – Was willst du studieren?
– Ich kann überhaupt nicht studieren, ich muss arbeiten und Geld verdienen.
– Kann dein Onkel das Studium nicht finanzieren? Er ist doch der (*reich*) Mann in der Stadt.
- (15) – Wie heißt der (*breit*) Wasserfall der Welt?
– Ich weiß nicht. Frag Helmut! Er ist in Geographie viel (*gut*) als ich.
- (16) – Wer ist zur Zeit der (*gut*) Tennisspieler der Welt?
– Keine Ahnung. Ich weiß nur, wer der (*schnell*) Schwimmer ist.
- (17) – Wie heißt der Wagen da?
– Rolls-Royce. Das ist eines der (*teuer*) Autos der Welt.
- (18) – Gefällt Ihnen der Rock hier?
– Ja, der gefällt mir ganz gut, aber ich möchte einen noch (*kurz*) haben.

🔑 1-1.2 დავალება 2. თარგმნეთ:

(1) – სასწრაფოდ მჭირდება ფული!	(2) – ვილაც გიცდის.
– მოზრდილი თანხა?	– ვინ? შუახნის ქალი?
– კი, ფორდი მინდა ვიყიდო.	– არა, შუახნის კაცი.
(3) – თქვენს უფროს ქალიშვილს თინა ჰქვია, არა?	(4) – ეს ერთ-ერთი უძველესი ეკლესიაა საქართველოში.
– არა, თინა ჩემს უმცროსს ჰქვია.	– შევიდეთ შიგნით?
(5) – მე მინდა ოთახი აბაზანით.	(6) – რას ყიდულობ?
– 100 მარკა ღირს.	– წლის საუკეთესო წიგნს.
– რა ძვირია!	(7) – როდის ჩამოდის შენი ძმა ბერლინში?
– ვწუხვარ, მაგრამ, უფრო იაფი ოთახი არა გვაქვს.	– მომავალ წელს.
– სად არის აქ უახლოესი სასტუმრო?	(8) – შორსაა სოფელი?
– სამი სახლის შემდეგ.	– კი, მაგრამ მე უმოკლესი გზა ვიცი.

დავალება 3. ჩასვით სუპერლატივიდან ნაწარმოები ზმნიზედები:

- (1) – Ich muss _____ zum Bahnhof.
– Dann nimm ein Taxi!
- (2) – Warum schreibst du mir keine Briefe?
– Ach, Mutti! Für Briefe habe ich wirklich keine Zeit.
– Dann schreib _____ eine Postkarte!
- (3) – Wann ist mein Auto fertig?
– Tut mir Leid, aber so schnell geht das nicht. Sie müssen noch _____

drei Tage warten.

- (4) – Wann ist der Brief denn in Tokio?
– ___ in einer Woche.
- (5) – Was bezahlen Sie für diesen Mercedes?
– ___ 1000 Mark. Der Wagen ist ja uralt.
- (6) – Wie geht es dir?
– ___ .
- (7) – Lernt Hänschen gut?
– Sehr gut. Er ist ___ begabt.
- (8) – Wie lange bleibst du denn hier?
– ___ eine Woche, aber ___ einen Monat.

besten, spätestens, mindestens, schnellstens, wenigstens, höchstens, äußerst

დავალება 4. გაეცით ვრცელი პასუხი შემდეგ ორ შეკითხვას (იხ. ნიმუში პასუხებში):

- Warum kochen Frauen besser als Männer?
- Kochen Frauen wirklich besser als Männer?

თემა 34

- 1 არსებითი სახელის განსაზღვრა რიცხვითი სახელით
- 1.1 რიგობითი რიცხვითი სახელის წარმოება და ჩართვა არსებითი სახელის ჯგუფში
- 1.2 *ein/eine* რაოდენობითი რიცხვითი სახელის ხმარება მსაზღვრელის ფუნქციით
- 2 საგნის დახასიათება მიმლეობით
- 2.1 არსებითი სახელის განსაზღვრა მიმლეობა II-ით (*das Partizip II*)
- 2.2 მიმლეობა I-ის (*das Partizip I*) წარმოება და ხმარება
- 3 ატრიბუტული ლექსიკის გაარსებითება
- 4 სავარჯიშოები

1 არსებითი სახელის განსაზღვრა რიცხვითი სახელით

არსებითი სახელის განსაზღვრა, ზედსართავი სახელის გარდა, შესაძლებელია ატრიბუტული ფუნქციის მქონე სხვა მეტყველების ნაწილებითაც. ერთ-ერთი მათგანია რიგობითი რიცხვითი სახელი, რომელიც საგნის რიგს აღნიშნავს.

1.1 რიგობითი რიცხვითი სახელის წარმოება და ჩართვა არსებითი სახელის ჯგუფში

გერმანულ ენაში რიგობითი რიცხვითი სახელები (*Ordnungszahlen*) იწარმოება რაოდენობითისაგან სუფიქსების საშუალებით: 2-დან 19-მდე ისინი დაირთავენ *-t* სუფიქსს, ხოლო 20-დან *-st*-ს. ამასთან რიგობითი რიცხვითი სახელი ჩვეულებრივ სამწევრა სახელური ჯგუფის ნევრია და უმრავლეს შემთხვევაში განსაზღვრული არტიკლით იხმარება. ამიტომ მის წარმოებაში არტიკლიც მონაწილეობს:

1	der, die, das	erste ¹	(der erste Mai)
2	der, die, das	zweite	(die zweite Schülerin)
3	der, die, das	dritte	(das dritte Haus)
4	der, die, das	vierte	(der vierte Roman)
7	der, die, das	siebente (= siebte)	(das siebte Kreuz)
8	der, die, das	achte	(die achte Übung)
10	der, die, das	zehnte	(der zehnte Patient)
15	der, die, das	fünfzehnte	(der fünfzehnte Paragraph)
20	der, die, das	zwanzigste	(die zwanzigste Seite)
31	der, die, das	einunddreißigste	(der einunddreißigste Soldat)
100	der, die, das	hundertste	(das hundertste Auto)
1.000	der, die, das	tausendste	(der tausendste Tourist)

1 ხაზგასმული ფორმები წესიდან გადახვევით იწარმოება.

რიგობითი რიცხვითი სახელი იბრუნვის ისევე, როგორც ზედსართავი სახელი:

	მამრ.	მხოლ. მდედრ.	საშ.
N.	der erste Student	die dritte Seite	das erste Semester
Akk.	den ersten Studenten	die dritte Seite	das erste Semester
D.	dem ersten Studenten	der dritten Seite	dem ersten Semester
G.	des ersten Studenten	der dritten Seite	des ersten Semesters

	მრავლ.
N.	die ersten Blumen
Akk.	die ersten Blumen
D.	den ersten Blumen
G.	der ersten Blumen

რიგობით რიცხვით სახელს შეიძლება წინ უძღოდეს განუსაზღვრელი არტიკლი ან ნაცვალსახელი. ამ შემთხვევაშიც მის ფორმას პარამონიის პრინციპი განსაზღვრავს:

unser vierter Sohn sein drittes Kind ein zweites Haus

ხოლო უარტიკლოდ ხმარებისას, ასევე ზედსართავი სახელის ანალოგიით, თვითონ რიცხვითი სახელი გამოხატავს გრამატიკულ მნიშვნელობებს:

- Er hat als erster Lehrer seine Schüler gesiezt.
- Er ist als erstes Kind mit zwei Jahren in den Kindergarten gekommen.

ნიმუშები:

- Heute ist der zehnte April. (დღეს ათი აპრილია.)
- – Wie komme ich zur Post? (– ვერ მიმასწავლით ფოსტას?)
- Gehen Sie geradeaus, dann die dritte Straße links. (– ნაბრძანდით პირდაპირ, შემდეგ შეუხვით მარცხნივ მესამე ქუჩაზე!)
- Das Büro der Firma Müller & Co. befindet sich im zweiten Stock¹. (ფირმის „მიულერი და კომპანია“ ბიურო მესამე სართულზეა.)
- Das war mein erstes Examen. (ეს ჩემი პირველი გამოცდა იყო.)
- Ich möchte ein zweites Auto kaufen. (მეორე მანქანის ყიდვა მინდა.)
- Sie arbeitet schon mit ihrem dritten Chef. (ის უკვე მესამე შეფთან მუშაობს.)
- Paula geht in die vierte Klasse. (პაულა მეოთხე კლასშია.)
- Ulrike ist im fünften Semester. (ულრიკე მეხუთე სემესტრს გადის.)
- Den ersten Platz hat Klara Stock belegt. (პირველი ადგილი კლარა შტოკმა დაიკავა.)
- Er kommt jeden zweiten Tag zu mir. (ის ყოველ მეორე დღეს მოდის ჩემთან.)
- Ich sehe Sie heute zum ersten Mal. (მე თქვენ დღეს პირველად გხედავთ.)
- In der zehnten Klasse sind 20 Schüler. (მეათე კლასში 20 მოსწავლეა.)

¹ სართულების ათვლის ნერტილი გერმანულში, ქართულისგან განსხვავებით, მეორეა: das Erdgeschoss – პირველი სართული; der erste Stock – მეორე სართული, და ა.შ.

- Köln steht an vierter Stelle der Großstädte in Deutschland. (კიოლნი გერმანიის ქალაქებს შორის სიდიდით მეოთხე ადგილზეა.)
- Bis zu meinem zehnten Lebensjahr konnte ich nicht lesen. (ათ წლამდე კითხვა არ ვიცოდი.)
- Ich habe eine Fahrkarte für die erste Klasse. (პირველი კლასის ბილეთი მაქვს.)
- Ich reise immer erster Klasse.(= erste Klasse /იშვიათად/) (მუდამ პირველი კლასით ვმგზავრობ.)
- Das ist ein Abteil zweiter Klasse. (ეს მეორე კლასის კუპეა.)

შენიშვნა: სასაუბრო გერმანულში არსებითი სახელის განმსაზღვრელ რიგობით რიცხვით სახელს შეიძლება შეენაცვლოს რაოდენობითი, რომელიც ციფრით იწერება:

- Das steht auf der zehnten Seite. = Das steht auf Seite 10.
- Ich gehe in die achte Klasse. = Ich bin in Klasse 8.

აგრეთვე:

- Zum Bahnhof fährt die Linie 8. ➤ Die Vorlesung findet in Raum 7 statt.
- Der Zug fährt von Gleis 3. ➤ Ich möchte einen schwarzen Anzug, Größe 50.
- Ich suche Schuhe in Größe 6.

ამ ფორმას უპირატესობა ენიჭება განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც რიცხვითი სახელი რთული სიტყვაა:

- Lesen Sie das Gedicht auf Seite 141! (და არა: auf der hunderteinundvierzigsten Seite)

თუ რიგობით რიცხვით სახელს ციფრებით დავწერთ, მას წერტილი უნდა მივუწეროთ:

der 1. Mai = der erste Mai

der 8. Oktober = der achte Oktober

Montag, der 15. November = Montag, der fünfzehnte November

das 20. Jahrhundert = das zwanzigste Jahrhundert

im 19. Jahrhundert = im neunzehnten Jahrhundert

am 3. September = am dritten September

შესაძლებელია რიცხვის, თვის, წლის ციფრებით გამოსატყვაც:

am 6. 8. 1996 = am sechsten achten neunzehnhundertsechsunneunzig

5. 4. = der fünfte vierte

am Freitag, den 12. = am Freitag, den zwölften

წერილის თავში მიღებულია ამგვარი დათარიღება:

Berlin, den 11. 1. 1997 (იკითხება: den elften ersten ...)

Berlin, 11. 1. 1997 (იკითხება: den elften ersten ... ან: am elften ersten ...)

რიგობითი რიცხვითი სახელები სხვადასხვა შეკითხვაზე მიუგებენ:

- welcher/welche/welches:

- In welchem Stock wohnen Sie? – Im sechsten.

- **Welches Datum** haben wir heute? – Heute ist Dienstag, der neunte Mai.
- – **In welche Klasse** gehst du? – In die zehnte.
- **wann?**
  - – **Wann** kommen Sie nach Trier? – Am fünften Juli./Am Freitag, dem fünften Juli.
- **der Wievielte?** (ეს ფორმა აღნიშნავს მხოლოდ თარიღს.)
  - – **Der Wievielte** ist heute? – Heute ist der dritte (September).
  - – **Den Wievielten** haben wir heute? – Heute haben wir den dritten (September).
  - – **Am Wievielten** ist die Party bei Bergs? – Am zehnten Mai.

რიგობითი რიცხვითი სახელის მოკლე ფორმა იხმარება აგრეთვე **zu** ნაწილაკთან:

- **Wir gehen immer zu zweit** spazieren. (ჩვენ მუდამ ორნი ვსეირნობთ.)
- **Sie arbeiten zu viert.** (ისინი ოთხ-ოთხნი მუშაობენ.)
- **Zu sechst** kann ich euch nicht mitnehmen. (ექვსივეს ვერ წაგიყვანთ.)

რიგობით რიცხვით სახელზე **-tel** (ოცამდე) და **-stel** (ოცის შემდეგ) სუფიქსების დართვით იწარმოება წილობითი რიცხვითი სახელები:

- 1/3 – ein Drittel   3/100 – drei Hundertstel
 1/4 – ein Viertel   7/1000 – sieben Tausendstel
 3/8 – drei Achtel

აგრეთვე:

- Ich gebe ein Drittel meines Gehalts für die Miete aus.
- Ein Achtel der Studenten sind (= ist) Ausländer.

არსებით სახელთან ერთად ორი ვარიანტი გვხვდება:

- 3/4 Stunden = eine Dreiviertelstunde   2 1/3 Kilo = zwei eindrittel Kilo

1/2 აღნიშნება როგორც ein halb.

აგრეთვე:

- 1 1/2 Stunden = eineinhalb/anderthalb Stunden
 2 1/2 Jahre = zweieinhalb Jahre
 4 1/2 Kilometer = viereinhalb Kilometer

რიგობითი რიცხვითი სახელი მონაწილეობს აგრეთვე რთული სუპერლატივის წარმოქმნაში:

- Das ist die zweitgrößte Stadt Europas. (ეს სიდიდით მეორე ქალაქია ევროპაში.)
- Das ist der dritthöchste Berg Georgiens. (ეს სიმაღლით მესამე მთაა საქართველოში.)
- Für meinen Aufsatz habe ich die zweitbeste Note bekommen. (თხზულებაში „კარგი“ /ე.ი. ფრიადის მომდევნო ნიშანი/ მივიღე.)

რიგობითი რიცხვითი სახელისაგანაა ნაწარმოები შემდეგი ზმნიზედები: *erstens, zweitens, drittens, viertens ...* (ჯერ ერთი, მეორეც, მესამეც, მეოთხეც ...)

ნიმუში:

- – Ich fahre ans Meer.
- Brauchst du was?
- Allerdings. **Erstens** brauche ich einen neuen Badeanzug, **zweitens** einen Sonnenschirm und **drittens** einen großen Koffer.

1.2 ein/eine როდენობითი რიცხვითი სახელის ხმარება მსაზღვრელის ფუნქციით

რიცხვითი სახელი **eins** (ein/eine ფორმით) შეიძლება შედიოდეს არსებითი სახელის ჯგუფში როგორც განსაზღვრება. ასეთ შემთხვევაში მას წინ განსაზღვრული არტიკლი (იშვიათად ნაცვალსახელი) უძღვის. მას წინადადებაში ხშირად უპირისპირდება **ander-**ნაცვალსახელი. ამგვარი ხმარებისას ორივეს ზედსართავი სახელის დაბოლოებები აქვს:

- Ich habe **das eine** Streichholz in der Hand, **das andere** liegt auf dem Tisch. (ასანთის ერთი ღერი ხელში მიჭირავს, მეორე კი მაგიდაზე დევს.)
- Ich halte **mit der einen** Hand die Kerze, **mit der anderen** öffne ich die Tür. (ერთი ხელით სანთელი მიჭირავს, მეორეთი კარს ვაღებ.)

2 საგნის დასახიათება მიმღობით

მიმღობა განეკუთვნება სახელზმნებს, ანუ ისეთ ფორმებს, რომლებიც ნაწარმოებია ზმნი-საგან, მაგრამ წინადადებაში ზედსართავი სახელის ან ზმნიზედის ფუნქციას ასრულებენ.

მიმღობის კავშირი ზმნასთან ვლინდება იმაში, რომ იგი ინარჩუნებს – ცხადია, მის-თვის დამახასიათებელი სახით – ზმნის ისეთ კატეგორიებს, როგორიცაა დრო და გვარი. *მოპარული ვაშლი* არის ვაშლი, რომელიც მოიპარეს იქამდე, ვიდრე მასზე სიტყვა ჩამო-ვარდებოდა (წარსული დროის მნიშვნელობა). *მოსაპარი ვაშლი* არის ვაშლი, რომელიც უნდა მოიპარონ მას შემდეგ, რაც იგი საუბრის თემად იქცა (*მომავალი დროის მნიშვნე-ლობა*). *დანერილი* არის ის, რაც ვინმემ დაწერა (*ვნებითი გვარი*), ხოლო *დამწერი* არის ის, ვინც თვითონ დაწერა რამე (*მოქმედებითი გვარი*).

მიმღობას წინადადებაში სრულიად განსაკუთრებული ფუნქცია აქვს – იგი გადმოს-ცემს მეორე, ძირითად მოქმედებაზე კომუნიკაციური თვალსაზრისით ნაკლებად მნიშ-ვნელოვან მოქმედებას **შეკუმშულად** – არა წინადადების (ქვემდებარე-შემასმენელი), არამედ მორფოლოგიური ფორმის სახით. ამდენად მარტივი წინადადება, რომელიც მიმ-ღობას შეიცავს, კიდევ ერთ დამატებით ქმედებას გულისხმობს:

ბავშვები მოპარულ ვაშლს ჭამენ.

პირველი მოქმედება: *ბავშვებმა ვაშლი მოიპარეს.*

მეორე მოქმედება: *ბავშვები ვაშლს ჭამენ.*

იგივე შინაარსი, ცხადია, სხვაგვარადაც შეიძლება გამოვხატოთ:

- ბავშვებმა ვაშლი მოიპარეს, ახლა კი ჭამენ მას.
- ბავშვები ჭამენ ვაშლს, რომელიც მათ მოიპარეს.

მაგრამ, როგორც ვხედავთ, პირველი წინადადება უფრო მოკლე, მოქნილი და ტყევა-ღია. სწორედ ამიტომ მიმღეობები უხვად გვხვდება ტექსტებში, სადაც საჭიროა სათქმელის მაქსიმალური შეკუმშვა (რეკლამა, ინსტრუქცია, განცხადება, საინფორმაციო ცნობა და მისთ.).

ამდენად მიმღეობის შესწავლით ჩვენ გავეცნობით წინადადების შინაარსობრივი სტრუქტურის გაღრმავების ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს საშუალებას.

2.1 არსებითი სახელის განსაზღვრა მიმღეობა II-ით (*das Partizip II*)

ჩვენ შევისწავლეთ მიმღეობა II-ის ფორმების წარმოება და მისი ხმარება წინადადების ორ მოდელში, სადაც იგი ზედსართავი სახელის ან ზმნიზედის ფუნქციას ასრულებს:

- ქვემდებარე – შედგენილი შემასმენელი:
  - Das Auto ist gebraucht.   ➢ – Ich möchte zu Frau Dr. Meier.
  - Er ist beim Standesamt angestellt.   – Sind Sie angemeldet?
- ქვემდებარე – შემასმენელი – ვითარების გარემოება:
  - Jeden Abend kommt mein Mann aufgeregt nach Hause.

ამის გარდა მიმღეობა II შეიძლება ჩაერთოს არსებითი სახელის ჯგუფში. ასეთ შემთხვევაში მისი ფორმები მთლიანად ემთხვევა ზედსართავი სახელის პარადიგმის ფორმებს:

der angekommene Gast	(ჩამოსული სტუმარი)
das gebrauchte Auto	(ნახმარი მანქანა)
die erstaunte Frau	(განცვიფრებული ქალი)

აგრეთვე:

ein erschrockenes Kind	mein gebrauchter Wagen
------------------------	------------------------

ბრუნების პარადიგმის ნიმუში:

N. das gebrauchte Auto	die gebrauchten Autos
Akk. das gebrauchte Auto	die gebrauchten Autos
D. dem gebrauchten Auto	den gebrauchten Autos
G. des gebrauchten Autos	der gebrauchten Autos

მიმღეობა II-ს არსებითი სახელის ჯგუფის შემადგენლობაში ორი ძირითადი გრამატიკული მნიშვნელობა აქვს:

1) იგი აღნიშნავს დასრულებულ მოქმედებას:

der verfilmte Roman	(ეკრანიზებული რომანი)
die gefundene Tasche	(ნაპოენი ჩანთა)

2) მის ამა თუ იმ არსებით სახელთან დაკავშირებას განსაზღვრავს ამოსავალი ზმნის გარდამავლობა – გარდაუვალობა, კერძოდ:

• თუ ზმნა გარდაუვალია, მისგან ნაწარმოებ მიმღეობა II-ს აქტიური მნიშვნელობა აქვს და იგი უკავშირდება არსებით სახელს, რომელიც მოქმედ პირს (ე.წ. აგენსს) აღნიშნავს:
 der **angekommene** Gast (ჩამოსული სტუმარი)
 die **abgereiste** Delegation (გამგზავრებული დელეგაცია)

აგრეთვე:

Frau **Anna Heller**, geborene **Schwarz** (ქალბატონი ანა შვარც-შელერი)
 Sie ist eine geborene **Schmidt**. (მისი ქალიშვილობის გვარია შმიდტი.)

• თუ ზმნა გარდამავალია, მისგან ნაწარმოებ მიმღეობა II-ს პასიური მნიშვნელობა აქვს და იგი უკავშირდება არსებით სახელს, რომელიც ე.წ. პაციენს ანუ მოქმედების საგანს (პირს) აღნიშნავს:

der **geschriebene** Brief (დანერილი წერილი)
 das **zerbrochene** Glas (გატეხილი ჭიქა)
 die **wiederaufgeführte** Oper (ხელახლა დადგმული ოპერა)

სწორედ ამიტომ არსებითი სახელის ჯგუფში ზოგჯერ კონკრეტდება ისიც, ვინც უშუალოდ ასრულებს მოქმედებას:

der **von mir** geschriebene Brief (ჩემს მიერ დანერილი წერილი)
 das **von meiner Schwester** zerbrochene Glas (ჩემი დის მიერ გატეხილი ჭიქა)

სხვა შემთხვევაში მიმღეობას შეიძლება ახლდეს დროის, ადგილის და ა.შ. დაკონკრეტება, რომელიც არტიკლსა და მიმღეობას შორის თავსდება:

die **im 15. Jh.** erbaute Kirche (მე-15 საუკუნეში აგებული ეკლესია)
 die **im Krieg** zerstörte Stadt (ომში დანგრეული ქალაქი)
 der **schlecht** gedruckte Text (ცუდად დაბეჭდილი ტექსტი)
 der **beim Publikum** beliebte Filmstar (მაცურებლის საყვარელი კინოვარსკვლავი)

მიმღეობა და მისი დამაკონკრეტებელი სიტყვა შეიძლება არსებითი სახელის დანართის სახითაც შეგვხვდეს:

➤ Die Kirche, **im 15. Jahrhundert erbaut**, steht heute noch.

ზოგჯერ მიმღეობა და დამაკონკრეტებელი სიტყვა რთულ სიტყვად ერთიანდება:

➤ Um den Altmarkt sehen wir **reicherzierte** Barockhäuser. (ძველი მოედნის ირგვლივ ბაროკოს სტილის დეტალებით უხვად დამშვენებულ სახლებს ვხედავთ.)

იშვიათად, მაგრამ მაინც გვხვდება მიმღეობა II-ის შედარების ხარისხები:

➤ Er ist **gebildeter** als ich.

მიმღეობა II-ს აქვს ერთი სპეციფიკური ფუნქცია: **kommen**, **stehen**, **bekommen**/**kriegen** ზმნებთან ერთად იგი მათ მიერ გამოხატული მოქმედების შესრულების რაგვარობას აზუსტებს:

- **Das steht in diesem Buch geschrieben.** (ეს ამ წიგნში წერია.)
- **Ich kaufe nie Blumen, ich kriege sie geschenkt.** (ყვავეილებს არ ვყიდულობ, მათ საჩუქრად ვიღებ ხოლმე.)
- **Was hast du geschenkt bekommen?** (რა მიიღე საჩუქრად?)
- **Wer kommt da gelaufen?** (ვინ მორბის ჩვენკენ?)

2.2 მიმლეობა I-ის (das Partizip I) წარმოება და ხმარება

მიმლეობა I შეიძლება ვანარმოთ პრაქტიკულად ყველა ზმნის ინფინიტივისაგან -**d** სუფიქსის დართვით: *singen – singend, schreiben – schreibend, schlafen – schlafend* და ა.შ. მიმლეობა I წინადადებაში მიმლეობა II-ის ანალოგიურ ფუნქციებს ასრულებს, მაგრამ მას განსხვავებული გრამატიკული მნიშვნელობა აქვს:

- მიმლეობა I მოქმედებითი გვარის მიმლეობაა, ანუ მოქმედებას, რომელსაც იგი გულისხმობს, მუდამ მოქმედი პირი (აგენსი) ასრულებს:
  - **Das Kind kommt weinend heim.** (ბავშვი ტირილით მოდის შინ.)
  - **Sie hat das schlafende Kind aufs Bett gelegt.** (მან მძინარე ბავშვი საწოლზე დააწვინა.)
- მიმლეობა I-ით ნაგულისხმევი მოქმედების დრო, როგორც წესი, შემასმენელით გამოხატულ დროს ემთხვევა:
  - **Die hin- und herlaufenden Touristen gehen mir auf die Nerven.** (ტურისტები, აქეთ-იქით რომ მირბი-მორბიან, ნერვებს მიშლიან.)
  - **Das Geschäft ist durchgehend geöffnet.** (მაღაზია მთელი დღე ღიაა.)

აგრეთვე გადატანითი მნიშვნელობით:

- **Hier ist das Programm für das laufende Jahr.** (ეს მიმდინარე წლის პროგრამაა.)
- **Wir sehen uns am kommenden Wochenende.** (ერთმანეთს იმ /≠მომავალ/ შაბათ-კვირას ვნახავთ.)

ამდენად მიმლეობა I-ისა და მიმლეობა II-ის დაპირისპირება ორი გრამატიკული მნიშვნელობის მიხედვით ხდება:

ankommend – angekommen (შემასმენლის გრამატიკული დროის პარალელურად მიმდინარე – დასრულებული)

liebend – geliebt (მოქმედებითი – ვნებითი)

singend – gesungen (შემასმენლის გრამატიკული დროის პარალელურად მიმდინარე – დასრულებული; მოქმედებითი – ვნებითი)

ამრიგად:

der beißende Hund   ძალღი, რომელიც იკბინება
der gebissene Hund   დაკბენილი ძალღი

der fragende Student სტუდენტი, რომელიც კითხვებს სვამს

der gefragte Student სტუდენტი, რომელსაც კითხვები დაუსვეს

ვინაიდან ქართულში ანმყოს მიმღეობა ყველა ზმნისგან არ იწარმოება, მიმღეობა I-ის შემცველი წინადადება ხშირად რთული, ზოგჯერ კი ორი წინადადებით გადმოდის, სადაც გერმანული მიმღეობით ნაგულისხმევი მოქმედება ზმნის პირიანი ფორმით გადმოიცემა:

➤ Die um Hilfe bittende Frau war blind. ქალი, რომელიც დახმარებას ითხოვდა, ბრმა იყო.

ხოლო რაც შეეხება ვითარების გარემოების ფუნქციით ნახმარ მიმღეობა I-ს, იგი ქართულად არსებითი სახელის მოქმედებითი ბრუნვით ითარგმნება:

➤ Die Kinder gehen heute singend durch die Straßen. ბავშვები დღეს სიმღერით მიუყვებიან ქუჩას.

ზოგჯერ ქართული ასეთ შემთხვევაში ფორმის გაორმაგებას მიმართავს:

➤ Lachend sind wir in den Saal getreten. დარბაზში სიცილ-სიცილით შევედით.

მიმღეობა I არსებითი სახელის ჯგუფის შემადგენლობაში ისევე იბრუნვის, როგორც ზედსართავი სახელი.

ნიმუში:

მხოლ.

მრავლ.

N.	der lachende Junge	die lachenden Jungen	lachende Jungen
Akk.	den lachenden Jungen	die lachenden Jungen	lachende Jungen
D.	dem lachenden Jungen	den lachenden Jungen	lachenden Jungen
G.	des lachenden Jungen	der lachenden Jungen	lachender Jungen

აგრეთვე: *ein singendes Kind, deine reizende Schwester, dieses tanzende Mädchen*

მიმღეობა I-ის შემთხვევაში შესაძლებელია არსებითი სახელის ჯგუფში დამაკონკრეტებელი წევრების ჩართვა:

das laut schreiende Mädchen	(გოგონა, რომელიც ხმამაღლა ყვირის)
der an die Unfallstelle eilende Polizist	(პოლიციელი, რომელიც შემთხვევის ადგილზე მიიჭქარის)

ხშირად დაკონკრეტების ფუნქციას რთული მიმღეობა ასრულებს:

- Mit ohrenbetäubendem Geschrei sind die Kinder ins Zimmer gestürmt. (ბავშვები გამაყრუებელი ყვირილით შეცვივდნენ ოთახში.)
- Hole mir bitte die Zeitung von heute und den daraufliegenden Brief aus der Küche! (მომიტანე სამზარეულოდან დღევანდელი გაზეთი და წერილი, ზემოდან რომ დევს!)

მიმღეობა I, თუ ამის საშუალებას სიტყვის შინაარსი იძლევა, შედარების ხარისხებსაც აწარმოებს:

➤ Maria ist reizender als Sabine. (მარია საბინაზე უფრო მომხიბლავია.)

- Sie ist das reizendste Mädchen in unserer Gruppe. (ის ჩვენს ჯგუფში ყველაზე მომხიბლავია.)
- Das ist eines der bedeutendsten Architekturdenkmäler des 18. Jahrhunderts. (ეს მე-18 საუკუნის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი არქიტექტურული ძეგლია.)

3 ატრიბუტული ლექსიკის გაარსებითება

ატრიბუტული სიტყვა (ზედსართავი სახელი, მიმღობა, რიგობითი რიცხვითი სახელი) შეიძლება არსებითი სახელის კატეგორიაში გადავიდეს. ასეთ შემთხვევაში ის ინარჩუნებენ იმ ფორმას, რომელიც მას აქვს არსებითი სახელის ჯგუფის პარადიგმაში:

der alte Mann → der Alte   ein arbeitsloser Mann → ein Arbeitsloser
die arme Frau → die Arme   eine kranke Frau → eine Kranke

ამგვარადაა ნაწარმოები შემდეგი არსებითი სახელები:

მამრობითი სქესი	მდედრობითი სქესი
der Bekannte/ein Bekannter	die Bekannte/eine Bekannte
der Blonde/ein Blonder	die Blonde/eine Blonde
der Deutsche/ein Deutscher	die Deutsche/eine Deutsche
der Fremde/ein Fremder	die Fremde/eine Fremde
der Verwandte/ein Verwandter	die Verwandte/eine Verwandte
der Angeklagte/ein Angeklagter	die Angeklagte/eine Angeklagte
der Abwesende/ein Abwesender	die Abwesende/eine Abwesende
der Anwesende/ein Anwesender	die Anwesende/eine Anwesende
der Betrunkene/ein Betrunkener	die Betrunkene/eine Betrunkene
der Gefangene/ein Gefangener	die Gefangene/eine Gefangene
der Gelehrte/ein Gelehrter	die Gelehrte/eine Gelehrte
der Geschiedene/ein Geschiedener	die Geschiedene/eine Geschiedene
der Verheiratete/ein Verheirateter	die Verheiratete/eine Verheiratete
der Verletzte/ein Verletzter	die Verletzte/eine Verletzte
der Verliebte/ein Verliebter	die Verliebte/eine Verliebte
der Verlobte/ein Verlobter	die Verlobte/eine Verlobte
der Verstorbene/ein Verstorbener	die Verstorbene/eine Verstorbene
der Vorsitzende/ein Vorsitzender	die Vorsitzende/eine Vorsitzende

მაგრამ:

der Beamte/ein Beamter   die Beamtin/eine Beamtin

მრავლობით რიცხვში ვკეცნება შესაბამისად:

die Deutschen   ან: Deutsche (მაგრამ: Wir Deutschen)

die Bekannten   ან: Bekannte

die Verwandten	ან:	Verwandte
die Jugendlichen	ან:	Jugendliche
die Erwachsenen	ან:	Erwachsene

ნაცვალსახელებთან ერთად:

mein Verlobter	unsere Bekannten	diese Jugendlichen	viele Deutsche
dieser Angestellte	meine Lieben	alle Erwachsenen	zwei Blonde და ა.შ.

აბსტრაქტული ცნებების და ენების სახელები ჩვეულებრივ საშუალო სქესისაა:

das Äußere, das Interessante, das Gute, das Innere, das Ganze, das Besondere, das Deutsche, das Französische, das Englische.

აგრეთვე: ihr Äußeres, sein Inneres

შესაძლებელია აგრეთვე კომპარატივისა და სუპერლატივის გაარსებითება:

schlimm:	Das ist das Schlimmste.
	Das ist das Allerschlimmste.
schön:	Es gibt nichts Schöneres, als fernsehen.
	Ach, was gibt es Schöneres, als einen Hund zu haben!

ფერების გაარსებითებისას ორი ფორმა გვხვდება:

grün: das Grüne – das Grün	weiß: das Weiße – das Weiß
rot: das Rote – das Rot	blau: das Blaue – das Blau

- Ich suche ein Kleid in Grün.
- Er überquert die Straße bei Rot.
- Wir fahren ins Grüne.
- Er verspricht seiner Frau das Blaue vom Himmel.

ხშირად შეფასებითი ზედსართავებისაგან ნაწარმოებ აბსტრაქტულ არსებით სახელებს წინ უძღვის ნაცვალსახელები *alles, wenig, viel, etwas, nichts, genug, allerlei* და ა.შ. ასეთ შემთხვევაში, ჰარმონიის პრინციპის თანახმად, გაარსებითებული ზედსართავი სახელი იღებს სქესის მაჩვენებელს მაშინ, თუ ნაცვალსახელი მას არ გამოხატავს:

- Ich wünsche dir **alles Gute!** (ყოველივე კარგს გისურვებ!)
- Wir müssen **alles Mögliche** bedenken. (ყველა შესაძლებლობა უნდა აენონ-დაეწონოთ.)

მაგრამ:

- Er hat mir **viel Neues** erzählt. (მან ბევრი რამ ახალი მიაგმო.)
- Ich habe **nichts Interessantes** erfahren. (არაფერი საინტერესო არ გამოვიცა.)
- Wenn du heute Abend bei uns vorbeikommst, koche ich **was ganz Feines** für dich. (ამ საღამოს თუ შემომვილი, ძალიან გემრიელ რამეს მოგიმზადებ.)
- Kann ich im Kühlschrank **was Essbares** finden? (არის მაცივარში რამე საჭმელი?)

ამრიგად:

das Neue	და:	mehr Neues
alles Neue		etwas/was Neues

einiges Neue   nichts Neues
auf's Neue   viel Neues და ა.შ.

ნომინატივისა და აკუსატივის გარდა, გვხვდება აგრეთვე დატივის ფორმა:

- Ich möchte gerne von **etwas Besonderem** sprechen.
- Er strebt ständig nach **etwas Neuem**.

პარმონიის პრინციპს ემორჩილება აგრეთვე გაარსებობული რიგობითი რიცხვითი სახელი:

- Morgen ist **der Zwanzigste**.
- Fritz ist **der Erste** in der Klasse.
- Die Prüfung ist am Freitag, **dem Dreizehnten**.

გაარსებობული ატრიბუტული სიტყვა ხშირად ტიტულების (განსაკუთრებით მეფეების) აღნიშვნას ახლავს. პარმონიის პრინციპი ამ შემთხვევაშიც დაცულია:

Karl der Große	Karl V. = Karl der Fünfte
Ludwig der Deutsche	Elisabeth I. = Elisabeth die Erste
	Peter I. = Peter der Erste

გაარსებობული ატრიბუტული სიტყვა ბრუნებისას ინარჩუნებს იმ პარადიგმას, რომელიც მას შესაბამის სახელურ ჯგუფში ჰქონდა:

მხოლ.

	მამრ.		მდედრ.
N.	der Kranke	ein Kranker	die Kranke
Akk.	den Kranken	einen Kranken	die Kranke
D.	dem Kranken	einem Kranken	der Kranken
G.	des Kranken	eines Kranken	der Kranken
			eine Kranke
			eine Kranke
			einer Kranken
			einer Kranken

საშ.

N.	das Gute	das Junge ¹	ein Junges
Akk.	das Gute	das Junge	ein Junges
D.	dem Guten	dem Jungen	einem Jungen
G.	des Guten	des Jungen	eines Jungen

მრავლ.

N.	die Kranken	Kranke	die Jungen	Junge
Akk.	die Kranken	Kranke	die Jungen	Junge
D.	den Kranken	Kranken	den Jungen	Jungen
G.	der Kranken	(Kranker)	der Jungen	(Junger)

1 როგორც ვხედავთ, der Junge (ბიჭი) უკვე გადასულია არსებით სახელთა სუსტ ბრუნებაში, ხოლო das Junge (ახალშობილი ცხოველი) ინარჩუნებს ზედსართავის პარადიგმას. შდრ. აგრეთვე: viele Jungen და viele Junge.

აგრეთვე:

N.	Karl der Erste	Elisabeth die Erste
Akk.	Karl den Ersten	Elisabeth die Erste
D.	Karl dem Ersten	Elisabeth der Ersten
G.	Karls des Ersten	Elisabeths der Ersten

ნიმუშები:

➤ Ein Kranker darf nicht rauchen.	(ავადმყოფმა სიგარეტი არ უნდა მოწიოს.)
➤ Sie sind Fremde unter Fremden.	(ისინი უცხონი არიან უცხოთა შორის.)
➤ Man kennt den Namen des Verletzten nicht.	(დაზარებულის გვარი უცნობია.)
➤ Herr Fischer ist kein Deutscher.	(ბატონი ფიშერი გერმანელი არ არის.)
➤ Hat die Polizei den Verdächtigen verhaftet?	(დააპატიმრა პოლიციამ ეჭვმიტანილი?)
➤ Das ist das Auto meines guten Bekannten.	(ეს ჩემი კარგი ნაცნობის მანქანაა.)
➤ Grüßen Sie Ihre Lieben von mir!	(მოკითხვა გადაეცით თქვენებს!)
➤ Ich übersetze zur Zeit einen Roman aus dem Französischen ins Deutsche.	(ამჟამად რომანს ვთარგმნი ფრანგულიდან გერმანულად.)
➤ Ich muss dir etwas Wichtiges sagen.	(რალაც მნიშვნელოვანი უნდა გითხრა.)
➤ Ich wünsche Ihnen alles Gute zum Geburtstag!	(დაბადების დღეზე ყოველივე კარგს გისურვებთ!)
➤ Kochen Sie bitte etwas typisch Georgisches!	(გააკეთეთ სადილად რამე ქართული!)
➤ Nimm das nicht so tragisch! Es gibt Schlimmeres im Leben.	(ნუ განიცდი ასე ძალიან! ცხოვრებაში უარესიც ხდება.)
➤ Unser Hund hat vier Junge bekommen.	(ჩვენმა ძაღლმა ოთხი ლეკვი დაყარა.)

შენიშვნა: როდესაც გაარსებითებულ ატრიბუტულ სიტყვას წინ ზედსართავი სახელით გამოხატული განსაზღვრება უძღვის, ისინი პარალელურად იბრუნვის:

der große Blonde ihr hübsches Äußeres ein alter Bekannter von mir

4 სავარჯიშოები

1 დავალება 1. აბრუნეთ:

die erste Prüfung, der zweite Stock, das vierte Zimmer, unser drittes Kind

დავალება 2. ნაიკითხეთ:

der 28. August

Sonntag, den 7. Januar

am 22. März

im 18. Jahrhundert

das 21. Jahrhundert

am 10. 7. 2001

Tbilissi, den 24. 2. 1997

Köln, 15. 10.

Dichter des 20. Jahrhunderts

1 დავალება 3. თარგმნეთ:

(1) – დღეს რა რიცხვია? – დღეს თხუთმეტი დეკემბერია.	(2) – მეორე ტექსტი წავიკითხო? – არა, მესამე.
(3) – როდის გაქვს პირველი გამოცდა? – ორშაბათს, 16 ივნისს.	(4) – პირველი კლასით წავიდე? – არა, ამდენი ფული არა მაქვს.
(5) – ამ სახლში ცხოვრობ? – არა, მეორე სახლში მარჯვნივ. – რომელ სართულზე? – მეათეზე.	(6) – როდის არის კონფერენცია? – ათში. – ათ აპრილს? – არა, ათ მაისს.
(7) – თქვენი მესამე ბავშვი ჯერ ისევ ბაღში დადის? – არა, უკვე მეორე კლასშია.	(8) – მოგონს ლექსი? – რამდენადმე. მესამე სტრიქონი, მაგალითად, საერთოდ არ მესმის.
(9) – სად ვნახავ ამ წესს? – გრამატიკის წიგნში, მეცხრე გვერდზე.	(10) – ტექსტი წავიკითხო? – არა, აღწერეთ სურათები ორას ოცდამეოთხე გვერდზე!
(11) – უკაცრავად, რომელ სართულზეა ბანკი? – მეორე სართულზე მარცხნივ. – ფოსტა? – აქვე პირველ სართულზე მარჯვნივ.	(12) – ჰამბურგი გერმანიის უდიდესი ქალაქია? – არა, ჰამბურგი მეორე ადგილზეა სიდიდით, ყველაზე დიდი ქალაქი ბერლინია. – მიუნხენი? – მიუნხენი მესამე ადგილზეა.
(13) – ის ქალი გერმანულის მასწავლებელია? – არ ვიცი, პირველად ვხედავ.	(14) – ორნი მივდივართ კინოში? – არა, ოთხნი. ლორა და კარსტენიც მოდიან.
(15) – (ფეხით) მარტომ უნდა შემოიარო ევროპა? – არა, ჩვენ მუდამ სამნი (ერთად) – დავდივართ.	(16) – ეს დუდენის მეშვიდე ტომია? – არა, მერვე.
(17) – სად ჩატარდება მოხსენება? – მეთვრამეტე აუდიტორიაში.	(18) – რომელ კლასში ხარ? – მეათეში.

2.1-2.2 დაეალეა 4. აწარმოეთ:

მიმლეობა I		მიმლეობა II	
strahlen →	leuchten →	eingehen →	herstellen →
fragen →	erfrischen →	vergessen →	denken →
staunen →	blühen →	putzen →	nennen →
schweigen →	gegenüberstehen →	frieren →	wissen →
glänzen →	bedeuten →	reservieren →	teilnehmen →

2.1-2.2 დაეალეა 5. აბრუნეთ:

das spielende Kind, der entgegenkommende Wagen, die beleuchtete Straße, das meist gelesene Buch

2.1-2.2 დაეალეა 6. ჩასვით მიმლეობა I და II შესაბამისი ფორმით:

1. Ein zu schnell (*fahrend*) Auto hat einen Radfahrer angefahren.
2. Man muss immer auf (*spielend*) Kinder achten.
3. Der vor kurzem (*repariert*) Motor ist schon wieder kaputt.
4. Das Mädchen sieht uns mit (*strahlend*) Augen an.
5. Ich suche den eben (*angekommen*) Zug.
6. Er hat immer (*gebügelt*) Hosen an.
7. Doktor Bert ist ein kleiner Mann mit völlig (*ergraut*) Haaren.
8. Sie hat zwei kleine Zimmer mit blank (*geputzt*) Fenstern.
9. Mein Chef ist ein gut (*aussehend*) Mann.
10. Ich suche ein kleines (*möbliert*) Zimmer.
11. Wir haben ein (*selbstgebaut*) Landhaus.
12. Du findest immer das (*passend*) Wort.
13. Wir haben mit (*brennend*) Kerzen um den Weihnachtsbaum gestanden.
14. Das war eine sehr (*anstrengend*) Arbeit.
15. Wir machen am (*kommend*) Sonntag eine Party.
16. Morgens esse ich kein (*gekocht*) Ei.
17. Herr Wolter ist ein (*weitgereist*) Mann.
18. In der Zeitung ist ein Bild von einem zur Miss Europa (*gewählt*) Mädchen.
19. Das ist das Bild eines in unserem Zoo (*geboren*) Elefanten.
20. Das sind die in Deutschland (*hergestellt*) Elektrogeräte.

2.1-2.2 დაეალეა 7. აწარმოეთ ფრჩხილებში მოთავსებული ზმნებიდან მიმლეობები და იხმარეთ წინადადებაში შესაბამისი ფორმით.

ა) წიგნი: *Die (einladen) Gäste sind schon da.* → *Die eingeladenen Gäste sind schon da.*

1. Der Kellner hat das (*bestellen*) Essen gebracht.
2. Die (*warten*) Patienten wurden unruhig. →

3. Der (*gegenübersitzen*) Herr trinkt nur Limonade. →
4. Ich habe die (*platzen*) Plastiktüte weggeworfen. →
5. Die (*spielen*) Lieder sind sehr alt. →
6. Die (*renovieren*) Wohnung gefällt mir sehr gut. →
7. Kennst du den (*rauchen*) Mann da? →
8. Männer und Frauen haben in der (*zerstören*) Stadt bei Tag und Nacht gearbeitet. →

ბ) ნიშები: *Wir stehen (rauchen) am Fenster → Wir stehen rauchend am Fenster.*

1. Er hat uns (*schweigen*) zugehört. →
2. Der Hund steht (*warten*) vor der Tür. →
3. Sie sprechen (*fließen*) Deutsch. →
4. Sie nickt (*bedauern*) mit dem Kopf. →
5. Du siehst (*deprimieren*) aus. →

2.1-2.2 დავალება 8. ანარჩოთ მოცემული ზმნებიდან მიმღობები და ჩასვით ტექსტში ამავე თანამიმდევრობით.

Das im 16. Jahrhundert — Rathaus ist ein zweistöckiger Bau. Es ist ein — Architekturdenkmal der Stadt. Dem Rathaus gegenüber befindet sich das neulich — Stadttheater. Auf der — Straßenseite steht die im zweiten Weltkrieg — und noch nicht — Christuskirche. Direkt neben der Kirche befindet sich die Gedenkstätte für die von den Faschisten — Christen, etwas südlicher ein Denkmal für die im ersten Weltkrieg — deutschen Ärzte. Das neue Zentrum der Stadt bildet die modern — Parkstraße mit der 1977 — Stadthalle.

---

erbauen, bedeuten, renovieren, gegenüberliegen, zerstören, wiederaufbauen, ermorden, fallen, gestalten, errichten

2.1-2.2 დავალება 9. თარგმნეთ ქართულად:

1. Er **kommt** aufgeregt ins Zimmer **gestürzt**.
2. Meine Schwester **bekommt** immer Kleidungsstücke **geschenkt**.
3. Jemand **kommt** hupend in den Hof **gefahren**.
4. Wo **steht** das **geschrieben**?
5. Es **kommt** ein Vogel **geflogen**.
6. Er **kommt** **angerannt**.
7. Ich **kriege** nie was **geschenkt**.

3 დავალება 10. გადაიყვანეთ არსებით სახელთა კლასში შემდეგი ატრიბუტული სიტყვები:

ნიმუში (1)	<i>böse</i>	მამრ. <i>der Böse</i>	მდედრ. <i>die Böse</i>	საშ. <i>das Böse</i>
	<i>blau</i>	–	–	<i>das Blaue</i>
ნიმუში (2)		<i>ein Kranker</i>	<i>eine Kranke</i>	–
		<i>ein Böser</i>	<i>eine Böse</i>	<i>etwas Böses</i>

(1)

	მამრ.	მდედრ.	საშ.
fremd			
gelehrt			–
abgeordnet			–
neu			
mutig			–
angestellt			–
menschlich	–	–	
tot			–
komisch	–	–	
arbeitslos			–
schlimmst-	–	–	
anwesend			–
angenehmst-	–	–	
vorsitzend			–
weise			–
erst-			

(2)

betrunken			–
heimatlos			–
stumm			–
besonder-	–	–	
reisend			–
gefangen			–
elfjährig			–
ähnlich	–	–	
schuldig			–
verletzt			–
außerordentlich	–	–	

3 დავალება 11. აბრუნეთ:

der Betrunkene, die Illustrierte, das Böse, ein Schwerverletzter, eine Verstorbene, der Zweite.

3 დავალება 12. ჩასვით გაარსებითებული ზედსართავი სახელის დაბოლოებები:

Als Jugendliche hat man natürlich noch nicht so viele Sorgen wie die Erwachsenen. Jugendliche machen alles, was verboten ist. Deswegen ist ihr Leben noch nicht so langweilig wie das von Erwachsenen. Nicht alles, was Erwachsene sagen, ist richtig. Vielleicht haben manche Jugendliche sogar die besseren Ideen. Die Erwachsenen sollten mehr auf sie hören.

3 დავალება 13. ნაკითხეთ:

1. Karl V. war der Enkel Maximilians I.
2. Der Preußenkönig Friedrich II. war der Sohn Friedrich Wilhelms I.
3. Das ist das Bild Ludwigs VI.
4. Auf diesem Bild sehen wir Katharina III.

3 დავალება 14. გადაიყვანეთ მოცემული ფორმები არსებითი სახელის კატეგორიაში და ჩასვით შესაბამისი ფორმით.

(1) <i>größt-</i> – Gefällt dir Greta Garbo? – Ja, sie ist für mich noch heute die ____ .	(2) <i>schlimm-</i> – Ich habe dich nicht lieb. – Das ist gerade das ____ .
(3) <i>stärker</i> – Kämpfen wir miteinander? – Wozu denn? Ich weiß, dass du der ____ bist.	(4) <i>deutsch</i> – Jeder ____ (älter als 16 Jahre) hat einen Personalausweis, oder? – Ja, das stimmt.
(5) <i>kalt</i> – Was trinkst du? – Etwas ____ .	(6) <i>besser</i> – Wohnst du gern hier? – Ja, ich kenne nichts ____ als die Ruhe.
(7) <i>menschlich</i> – Warum lächelst du? – Sieh mal, was hier steht: „Mensch bin ich; nichts ____ erachte ich als fremd.“	(8) <i>groß, schön</i> – Kennst du diese Zeilen? – Zeig mal: „Alles ____ kommt wieder, / Alles ____ kehrt zurück.“
(9) <i>vorsitzend</i> – Herr ____ ! Darf ich mal was fragen? – Bitte!	(10) <i>illustriert</i> – Was liest Petra? – Sie blättert in einer ____ .
	(12) <i>best-, bitterst-</i> – Du arbeitest den ganzen Tag.

- (11) *schön, schwierig*
 – Hast du viel Freizeit?
 – Ja, ziemlich viel. Aber Freizeit ist nicht nur etwas ____, sondern auch etwas ganz ____.
- (13) *abgeordnet*
 – Die Parlamentssitzung fällt heute aus.
 – Wieso das denn?
 – Die ____ der Oppositionsparteien wollen nicht mitmachen.
- (15) *verwandt*
 – Wohnen deine ____ hier in Kassel?
 – Nein, in Kassel habe ich überhaupt keine ____.
- (17) *bedürftig*
 – Was hast du in dieser Kiste hier?
 – Ich sammle Kleidung und Spielzeug für ____.
- (19) *zwölfjährig*
 – Viele Schüler leiden heutzutage unter Schulstress.
 – Stimmt. 40 Prozent der ____ nehmen zum Beispiel regelmäßig Kopfschmerztabletten.
- (21) *angestellt*
 – Wo arbeitet Frau Rasch?
 – Sie ist ____ in einer Papierwarenfabrik.
- (23) *bedrohend, wahnsinnig*
 – Markus läuft mit einer Pistole herum.
 – Erzähl nicht weiter! Ich will von nichts ____ und ____ mehr wissen.
- Wirst du denn nicht müde?
 – Ja, aber mein Vater sagt mir immer: „Wer das ____ will, muss oft das ____ kosten.“
- (14) *bekannt*
 – Heute kommen meine Freunde und ____ zu mir.
 – Hast du viele ____ hier?
 – Ja, ziemlich viele.
- (16) *jugendlich, erwachsen*
 – Der Film soll ganz toll sein.
 – Ja, aber hier steht „Für ____ kein Zutritt“.
 – Na klar. Alles nur für ____.
 Wie immer.
- (18) *älter*
 – Den Trend machen die jungen Leute, und viele ____ reagieren schockiert.
 – Aber doch nicht immer!
- (20) *angenehm*
 – Du spielst ja tagsüber Tennis!
 – Ja, es gibt nichts ____ für mich, als Tennis zu spielen.
- (22) *deutsch*
 – Eka, du sprichst Deutsch wie eine ____.
 – Ehrlich?
- (24) *fremd*
 – Wie geht es dir?
 – Es geht, aber ich vergesse nie, dass ich nicht von hier bin.
 – Wieso denn? Nach so vielen Jahren ist ein ____ schon kein ____ mehr.

თემა 35

1 არსებითი სახელის/ნაცვალსახელის განსაზღვრა დამოკიდებული წინადადებით

1.1 მიმართებითი ნაცვალსახელი *der/die/das* და მისი ფუნქციური ეკვივალენტები

1.2 მიმართებითი ნაცვალსახელები *wer/was*

2 სავარჯიშოები

1 არსებითი სახელის/ნაცვალსახელის განსაზღვრა დამოკიდებული წინადადებით

სახელის განსაზღვრა შეიძლება არა მარტო ატრიბუტული სიტყვის (ზედსართავი სახელის, მიმღეობისა და რიგობითი რიცხვითი სახელის) საშუალებით, არამედ დამოკიდებული წინადადებითაც. ამ სახის დამოკიდებულ წინადადებას მიმართებითი ეწოდება. იგი მთავარ წინადადებას მიმართებითი ნაცვალსახელებით უკავშირდება.

1.1. მიმართებითი ნაცვალსახელი *der/die/das* და მისი ფუნქციური ეკვივალენტები

თავდაპირველად ჩვენ შევისწავლით დამოკიდებული წინადადების აგებას, რომლებსაც მთავარ წინადადებასთან მიმართებითი ნაცვალსახელი აკავშირებს. ეს წინადადება მთავარი წინადადების ამა თუ იმ არსებით სახელს ან მის შემცველ ნაცვალსახელს განსაზღვრავს. ამიტომ მიმართებითი ნაცვალსახელიც სქესსა და რიცხვში ამ არსებით სახელს უთანხმდება, ბრუნვა კი დამოკიდებულია მის სინტაქსურ როლზე დამოკიდებულ წინადადებაში.

მიმართებითი დამოკიდებული წინადადება, როგორც წესი, უშუალოდ მოსდევს სახელს, რომელსაც იგი განსაზღვრავს:

- **Da steht der Mann, der nach dir gefragt hat.** (მდრ.: იქ დგას კაცი/ქალი/ბავშვი,
- **Da steht die Frau, die nach dir gefragt hat.** რომელმაც შენ გიკითხა.)
- **Da steht das Kind, das nach dir gefragt hat.**

მიმართებითი დამოკიდებული წინადადება შეიძლება მთავარშიც იყოს ჩართული:

- **Der Mann, der dort steht, hat nach dir gefragt.** (კაცმა, რომელიც იქ დგას, შენ გიკითხა.)
- **Die Frau, die mit unserem Direktor spricht, ist Georgs Mutter.** (ქალი, რომელიც ჩვენს დირექტორს ელაპარაკება, გიორგის დედაა.)

მიმართებითი ნაცვალსახელი იბრუნვის როგორც განსაზღვრული არტიკლი, გარდა რამდენიმე ბრუნვისა, სადაც მას განსაკუთრებული ფორმა აქვს. ეს ბრუნვებია მხოლოდითი რიცხვის გენიტივი, მრავლობითი რიცხვის გენიტივი და დატივი:

	მხოლ.			მრავლ.
	მამრ.	მდედრ.	სამ.	
N.	der	die	das	die
Akk.	den	die	das	die
D.	dem	der	dem	denen
G.	dessen	deren	dessen	deren

ნიმუშები:

მხოლ.

- Nominativ: Der Mann, **der** dort steht,
Die Frau, **die** dort steht,
Das junge Mädchen, **das** dort steht, } ist nicht von hier.
- Akkusativ: Der Mann, **den** du da drüben siehst,
Die Frau, **die** du da drüben siehst,
Das junge Mädchen, **das** du da drüben siehst, } ist nicht von hier.
- Dativ: Der Mann, **dem** du geholfen hast,
Die Frau, **der** du geholfen hast,
Das junge Mädchen, **dem** du geholfen hast, } ist nicht von hier.
- Genitiv: Der Mann, **dessen** Auto da drüben steht,
Die Frau, **deren** Auto da drüben steht,
Das junge Mädchen, **dessen** Auto da drüben steht, } ist nicht von hier.

მრავლ.

- Nominativ: Die Leute, **die** da stehen,
- Akkusativ: Die Leute, **die** du da drüben siehst,
- Dativ: Die Leute, **denen** du geholfen hast,
- Genitiv: Die Leute, **deren** Auto da drüben steht, } sind nicht von hier.

სხვა ნიმუშები:

- Doktor Schmitt, **der** einen Patienten grob behandelt hat, muss seine Praxis aufgeben. (ბატონი შმიტი, რომელიც უხეშად მოეპყრო პაციენტს, იძულებულია ხელი აიღოს კერძო პრაქტიკაზე.)
- Die neue Waschmaschine erspart Ihnen viel Zeit, **die** Sie Ihrem Mann und Ihren Kindern widmen können. (ახალი სარეცხი მანქანა დაგიზოგავთ დროს, რომელიც შეგიძლიათ დაუთმოთ თქვენს მეუღლესა და ბავშვებს.)
- Der Beruf, **den** du gewählt hast, braucht viel Kraft. (პროფესიას, რომელიც შენ აირჩიე, დიდი ძალისხმევა სჭირდება.)
- Ende April kommt der berühmte Rocksänger Franz K., **den** ich nur von Schallplatten kenne, nach Kassel. Er macht Musik, **die** den jungen Leuten gefällt. (აპრილის ბოლოს კასელში ჩამოდის როკის ცნობილი შემსრულებელი ფრანც კ., რომელსაც მე მხოლოდ ფირფიტებით ვიცნობ. ის ისეთ სიმღერებს მღერის, რომლებიც ახალგაზრდებს მოსწონთ.)
- Der Mann, **dem** wir eben begegnet sind, ist der Exmann deiner Tante. (კაცი, რომელიც ეს-ესაა შეგვხვდა, დეიდაშენის ყოფილი ქმარია.)
- Das Mädchen, **dem** du deinen Ball geschenkt hast, ist die Tochter meines Kollegen. (გოგონა, რომელსაც ბურთი აჩუქე, ჩემი კოლეგის შვილია.)

- Wer ist die Dame, **der** dieses Auto gehört? (ვინ არის ის ქალბატონი, რომელსაც ეს მანქანა ეკუთვნის?)
- Der Tourist, **dessen** Reisepass nicht in Ordnung ist, kann die Grenze nicht passieren. (ტურისტი, რომლის პასპორტიც წესრიგში არ არის, საზღვარზე ვერ გადავა.)
- Die Schriftstellerin Ingeborg F., **deren** Romane bei uns sehr beliebt sind, wohnt zur Zeit in den USA. (მწერალი, ინგებორგ ფ., რომლის რომანებიც ჩვენში ასე პოპულარულია, ამჟამად შტატებში ცხოვრობს.)
- Wer sind die Leute, **denen** du eben so herzlich gratuliert hast? (ვინ არის ხალხი, რომლებსაც ასე გულითადად მიულოცე?)
- Du bist einer der ersten, **der** das geschafft hat. (შენ ერთ-ერთი პირველთაგანი ხარ, ვინც ეს შეძლო.)

ცალკეულ შემთხვევებში – თუ შინაარსი ამის შესაძლებლობას იძლევა – მიმართებით-მა დამოკიდებულმა წინადადებაში შეიძლება შეცვალოს მიმღეობა I-ით გამოხატული განსაზღვრება:

- **Hart arbeitende Menschen** werden irgendwann reich. → **Menschen, die hart arbeiten,** werden irgendwann reich.
- **Bellende Hunde** beißen nicht. → **Hunde, die bellen,** beißen nicht.

ზოგჯერ მთავარ წინადადებაში არ არის დასახელებული სახელი, რომელსაც დამოკიდებული წინადადება განსაზღვრავს. ასეთ შემთხვევაში მის ნაცვლად ჩვენებითი ნაცვალსახელი **der, die, das** (მრავლ. **die**) იხმარება:

- Bist du **der, dem** ich den Brief gegeben habe? } (შენ ის არა ხარ, წერილი რომ მოგეცი?)
- Bist du **die, der** ich den Brief gegeben habe? } (თქვენ ისინი არა ხართ, წერილი რომ მოგეცით?)
- Seid ihr **die, denen** ich den Brief gegeben habe? } (იცნობ იმას, მე რომ მომესალმა?)
- Kennen Sie **den, der** mich begrüßt hat?

ხშირად მეტი დაკონკრეტების მიზნით მიმართავენ **derjenige, diejenige, dasjenige** (მრავლ. **diejenigen**) ნაცვალსახელებს¹:

- Kennst du **diejenigen, die** im Lotto gewonnen haben? (იცნობ იმათ, ლოტოში რომ მოიგეს?)
- **Diejenigen, die** Professor Großmann sprechen wollen, sollen bitte warten. (მათ, ვისაც პროფესორ გროსმანთან საუბარი სურს, ცოტა უნდა მოიცადონ.)

¹ ამ ნაცვალსახელის პირველი კომპონენტი (**der, die, das – die**) იბრუნვის როგორც განსაზღვრული არტიკლი, ხოლო მეორე – როგორც ზედსართავი.

მიმართებითი წინადადების ხმარებისათვის ხელსაყრელ კონტექსტს აძლიერებს მთავარი წინადადების იმ წევრის ხმარება სუპერლატივში, რომელსაც მიმართებითი ნაცვალსახელი განსაზღვრავს:

- Das ist **die schönste Frau**, die ich je gesehen habe. (ეს ყველაზე ლამაზი ქალია, ვინც კი ოდესმე მინახავს.)
- Das ist **das beste Geschäft**, das ich hier kenne. (ეს ყველაზე კარგი მაღაზიაა, რაც კი მე აქ მეგულება.)
- Das ist **das Schlimmste**, was passieren kann. (ეს ყველაზე უარესია, რაც კი შეიძლება მოხდეს.)

მიმართებითი ნაცვალსახელი **welcher, welche, welches** (მრავლ.: *welche*)¹. დღეს მოძველებულად ითვლება და ჩვეულებრივ იმ შემთხვევაში ენაცვლება *der, die, das* ნაცვალსახელს, როდესაც ერთმანეთს ორი ან მეტი მიმართებითი დამოკიდებული წინადადება მოსდევს, ან თუ რამდენიმე ერთნაირად უღერადი ფორმა იყრის თავს:

- Ich spreche nicht mehr mit Wolf, **der** das Buch, **welches** (= das) unserem Lehrer gehört, verloren hat.
- Das sind **die, welche** (= die) die Lieder von Max Klein am besten singen.

მიმართებითი ნაცვალსახელი წინდებულებთანაც იხმარება:

- Die Frau, **mit der** du gesprochen hast, ist meine alte Bekannte. (ქალი. რომელსაც ელაპარაკებოდი, ჩემი ძველი ნაცნობია.)
- Den Alten, **von dem** du erzählt hast, kenne ich gut. (მოხუცს, რომლის შესახებაც მოყევი, კარგად ვიცნობ.)
- Das ist ein universales Küchengerät, **mit dem** Sie die verschiedensten Arbeiten erledigen können. (ეს უნივერსალური ხელსაწყოა, რომლითაც თქვენ შეგიძლიათ შეასრულოთ სამზარეულოში სხვადასხვა სამუშაო.)
- Die Firma, **bei der** ich fast 15 Jahre gearbeitet habe, geht sicher bald Pleite. (ფირმა, რომელშიც მე თითქმის 15 წელი ვიმუშავე, მალე გაკოტრდება.)
- Das ist Professor Hebel, **in dessen** Tochter ich verliebt bin. (ეს პროფესორი პებერია, რომლის ქალიშვილზეც შეყვარებული ვარ.)
- Ich habe heute Bücher gekauft, **ohne die** ich nicht arbeiten kann. (დღეს ვიყიდე წიგნები, რომელთა გარეშეც ვერ ვიმუშავე.)
- Die Stadt, **in der** ich geboren bin, heißt Blaubeuren. (ქალაქს, რომელშიც მე დავიბადე, ბლაუბოიერნი ჰქვია.)
- Die Kleinstadt, **in die** ich umgezogen bin, ist sehr schön. (პატარა ქალაქი, რომელშიც გადავედი, ძალიან ლამაზია.)

ადგილის აღნიშვნისას მიმართებითი ნაცვალსახელი შეიძლება *wo, wohin, woher*

¹ ამ მიმართებით ნაცვალსახელს გენიტის ფორმა არა აქვს.

მიმართებითა ზმნიზედებმა შეცვალოს:

- Die Stadt, **wo** ich geboren bin, heißt Blaubeuren.
- Die Kleinstadt, **wohin** ich umgezogen bin, ist sehr schön.

ხოლო იმ შემთხვევაში, თუ დამოკიდებული წინადადება ქვეყნის ან ადგილის დასახელებას უკავშირდება, მხოლოდ მიმართებითი ზმნიზედები იხმარება:

- Ich fahre bald wieder nach Saarbrücken, **wo** ich 1996 zwei Semester studiert habe.
- Wir waren in Georgien, **wo** wir viele gute Freunde haben.

დამოკიდებული წინადადება – ზმნის მართვის შესაბამისად – შეიძლება ნაცვალსახელო ზმნიზედებით დავიწყოთ:

- Das ist etwas, **woran** ich noch nicht gedacht habe. (ეს ისაა, რაზედაც ჯერ არ მიფიქრია.)
- Ich sage dir alles, **wofür** du dich interessierst. (ყველაფერს გეტყვი, რაც კი გაინტერესებს.)

როგორც მაგალითებიდან ჩანს, გერმანულ მიმართებით დამოკიდებულ წინადადებას ქართულში იმავე ტიპის მიმართებითნაცვალსახელიანი დამოკიდებული წინადადება შესაბამეა.

- Die Familie, **die in dieser Wohnung wohnt**, ist zur Zeit im Ausland. ოჯახი, რომელიც ამ ბინაში ცხოვრობს, ამჟამად საზღვარგარეთაა.
- Der Schriftsteller, **dessen Roman ich jetzt lese**, ist vor kurzem gestorben. მწერალი, რომლის რომანსაც ვკითხულობ, ახლახან გარდაიცვალა.
- Kennen Sie den jungen Mann, **mit dem ich zusammenarbeite**? იცნობ ახალგაზრდა კაცს, რომელთან ერთადაც ვმუშაობ?

მაგრამ სასაუბრო ენაში ქართული წინადადება სხვაგვარადაც ფორმდება:

- Das ist der Mann, **von dem** ich dir erzählt habe. ეს ის კაცია, მე რომ გიყვებოდი.
- Das ist die Frau, **der** ich Blumen geschenkt habe. { ეს ის ქალია, ყვავილები რომ ვაჩუქე.
ყვავილები რომ ვაჩუქე, ეს ის ქალია.

თავისებური სტრუქტურა აქვს ქართულში მიმართებით წინადადებას იმ შემთხვევაშიც, როდესაც მთავარი წინადადების საზღვრულ წევრს სუპერლატივი ახლავს:

- Das ist das schönste Lied, **das** ich je gehört habe. ეს ყველაზე კარგი სიმღერაა, რაც კი ოდესმე მომისმენია.

ყურადღება მიაქციეთ ამ განსხვავებებს თარგმნისას.

1.2. მიმართებითი ნაცვალსახელები *wer, was*

wer (ვინც) მიმართებითი ნაცვალსახელი ისევე იბრუნვის, როგორც შესაბამისი კითხვითი სიტყვა, იმ განსხვავებით, რომ მას გენიტის ფორმა არა აქვს (*wer/wen/wem*). იგი აღნიშნავს პიროვნებას საერთოდ და ხშირად მთავარი წინადადების *der* ჩვენებით ნაცვალსახელს უკავშირდება. *wer* მიმართებითი ნაცვალსახელით დანყებული დამოკიდებული წინადადება ჩვეულებრივ წინ უსწრებს მთავარს:

- **Wer so was sagt, dem glaube ich nicht.** (ვინც ამას ამბობს, მისი არ მჯერა.)
- **Wer anderen eine Grube gräbt, fällt selbst hinein.** (ვინც სხვას ორმოს უთხრის, შიგთვითონვე ჩავარდება.)
- **Wer Hilfe braucht, soll sich an mich wenden.** (ვისაც დახმარება სჭირდება, მე უნდა მომმართოს.)
- **Wem das Konzert nicht gefällt, der kann ruhig weggehen.** (ვისაც კონცერტი არ მოსწონს, შეუძლია წავიდეს.)
- **Wen das nicht interessiert, der soll es sagen.** (ვისაც ეს არ აინტერესებს, თქვას.)

was (რაც) მიმართებითი ნაცვალსახელი უცვლელი ფორმით იხმარება და განზოგადებული შინაარსის მქონე სიტყვებს უკავშირდება:

- **Du darfst nichts machen, was uns stört.** (არაფერი არ უნდა გააკეთო ისეთი, რაც ხელს შეგვიშლის.)
- **Das ist das Beste, was ich habe.** (ეს ყველაზე უკეთესია, რაც კი მაქვს.)
- **Du hast alles, was du dir nur wünschen kannst.** (ყველაფერი მაქვს, რასაც კი მოისურვებ.)
- **Was ihm damals passiert ist, weiß niemand.** (რაც მას მაშინ შეემთხვა, არავინ იცის.)
- **Was wir in der letzten Zeit erlebt haben, darüber wollen wir schweigen.** (რაც უკანასკნელ ხანს გადავიტანეთ, მოდინუ ვილაპარაკებთ იმაზე.)

2 სავარჯიშოები

1.1 დავალება 1. ჩასვით *der, die, das* მიმართებითი ნაცვალსახელი შესაბამისი ფორმით:

1. Der Text, ___ wir übersetzt haben, ist ziemlich schwer.
2. Das Kleid, ___ ich gestern im Schaufenster gesehen habe, ist wirklich sehr schön.
3. Die Frau, ___ ich interviewt [intər'vju:t] habe, ist politisch und sozial sehr engagiert.
4. Das Thema, ___ wir heute besprechen, ist sehr wichtig.
5. Nennen Sie mir die Bundesländer, ___ die Bundesrepublik Deutschland bilden!
6. Wie heißt die Frau, ___ der Dichter dieses Gedicht gewidmet hat?
7. Der Student, ___ ich zur Zeit Englischunterricht gebe, kommt aus Angola.
8. Die Studentin, ___ heute über ihr Heimatland erzählt hat, finde ich sehr nett.

9. Der junge Mann, ___ ich beim Ausfüllen eines Formulars geholfen habe, ist Dinos Bruder.
10. Im Deutschkurs habe ich mich mit zwei jungen Mädchen angefreundet, ___ ich zum Essen einladen will.
11. Er ist ein Mensch, ___ man glauben kann.
12. Die jungen Mädchen, ___ du auf diesem Foto siehst, sind meine Kusinen.
13. Du hast Eigenschaften, ___ dich sofort beliebt machen.
14. Der Professor, ___ wir immer mit Interesse zuhören, ist ziemlich jung.
15. Neben mir sitzt im Unterricht ein Georgier, ___ Deutsch fast perfekt ist.
16. Wo ist die Frau, ___ Mann gerade einen Anzug kauft?
17. Wie alt ist die Journalistin, ___ sich um diese Stelle bewirbt?
18. Ich will dir etwas sagen, ___ du noch nicht weißt.
19. ___ A sagt, muss auch B sagen.
20. Ich kaufe normalerweise Brot, ___ nicht in Plastiktüten verpackt ist.
21. Steigen Sie in die Straßenbahn um, ___ da drüben hält!
22. Hier wohnt meine Nachbarin, ___ Telefon ich benutzen darf.
23. An den Wänden stehen Schränke, ___ bis unter die Decke reichen.
24. Ich arbeite als Therapeutin in einer Praxis, ___ ich mit meiner Partnerin zusammen besitze.

[1.1] დავალება 2. ჩასვით *der, die, das* მიმართებითი ნაცვალსახელები *für, mit, auf, bei, neben, über, vor, an* ნიბდეზულებთან ერთად:

1. Kenne ich die Frau, ___ du gestern Blumen gekauft hast?
2. Wie heißt der Herr, ___ Sie eben gesprochen haben?
3. Ich möchte dir vom Klassenfest erzählen, ___ auch Christine war.
4. Die jungen Mädchen, ___ ich gestern Abend pausenlos getanzt habe, finde ich alle sehr nett.
5. Ich kenne seit kurzem eine Studentin, ___ ich jeden Samstag Tischtennis spielen kann.
6. Die Familie, ___ ich als Babysitter gearbeitet habe, ist aufs Land gezogen.
7. Die Studentinnen, ___ ich im Unterricht sitze, sind sehr sympathisch.
8. Die Leute, ___ ich augenblicklich den Deutschkurs mache, kommen alle aus Georgien.
9. Peter, ___ wir eine kleine Party machen wollen, hat eine gemütliche Wohnung.
10. Die Lehrerin, ___ du Angst hast, ist in Wirklichkeit gar nicht streng.
11. Der Mann, ___ Sie warten, ist schon weg.
12. Der Professor lobt die Studentin, ___ Arbeit er zufrieden ist.
13. Das ist mein Klassenkamerad, ___ Hochzeit ich dir schon erzählt habe.
14. Ich werde den Tag, ___ ich Sandra kennen gelernt habe, nicht vergessen.

1.1 დავალება 3. შეცვალეთ მიმართებითი ნაცვალსახელები მიმართებითი ზმნიზედებით *wo, wohin*:

1. Wie heißt die Bar, in der wir uns treffen wollen?
2. Das Studentenheim, in dem ich wohne, ist in der Nähe der Uni.
3. Das Märchen, in dem der schöne Prinz stirbt, macht mich traurig.
4. Ist das das Geschäft, in dem man billige Kassetten kriegen kann?
5. Die Stadt, in die wir fahren, liegt an einem See.

1.1 დავალება 4. დააკვეშირეთ დამოკიდებული წინადადება მთავართან *womit, worauf, worüber, wozu, wovon, wonach, wofür* ნაცვალსახელური ზმნიზედებით.

1. Erzähle uns, ___ ihr gesprochen habt!
2. Weißt du, ___ die Kunden am meisten fragen?
3. Zeige mir, ___ du so deutlich schreibst!
4. Sag mir, ___ du nachdenkst!
5. Ich verstehe nicht, ___ du mir dankst.
6. Ich weiß nicht, ___ sie sich unterhalten haben.
7. Gestern haben wir das Ende des Semesters gefeiert, ___ mir meine Eltern 60 Mark geschenkt haben.
8. Heute haben wir Besuch, ___ ich mich sehr freue.

1.1 დავალება 5. თარგმნეთ:

(1) – ეს შენი ჩანთაა? – კი, ეს ის ჩანთაა, მე რომ ვეძებდი.	(2) – სად არის ის კაცი, ყველაფერზე მეტად ლუდი რომ უყვარს? – ჯერ არ მოსულა.
(3) – ეს ის სახლია, სადაც თქვენ ცხოვრობთ? – არა, ეს ის სახლია, რომელშიც ჩვენი ფირმაა.	(4) – ვისია კალენდარი, ჩემს მაგიდაზე რომ დევს? – ეს ის კალენდარია, ბატონმა კლუგემ რომ გაჩუქათ.
(5) – ის ქალი, მაგიდას რომ ალაგებს, თქვენი უფროსის მდივანია? – არა, ჩვენი დამლაგებელია.	(6) – ვინ არის გოგონა, რომელთანაც გუშინ სალამოს ცეკვავდი? – ჩემი კოლეგის ქალიშვილი.
(7) – ეს ის ახალგაზრდა მხატვარია, რომლის სურათებიც ძალიან მომწონს. – იცნობ მას პირადად? – არა, მაგრამ მე ვიცნობ მხატვარ ქალს, რომლის სახელსონოშიც ის მუშაობს.	(8) – როგორ არის შენი ნათესავი, საავადმყოფოში რომ ნახე? – საშუალოდ. საქმე ის არის, რომ ძალიან განერვიულებულია: ექიმი, რომელმაც ოპერაცია გაუკეთა, მოულოდნელად გარდაიცვალა.
(9) – სიამოვნებით მოგცემ ყველაფერს, რაც კი მაქვს.	(10) – სად ყიდულობ ასეთ მშვენიერ კომპაქტდისკებს?

- ყველაფერი არ მინდა, მომეცი შენი ფოტოსურათი, აი იქ რომ ჰკიდა.
- (11) – ბევრ სათამაშოს ყიდულობ მაქსისტვის?
– არა, მხოლოდ იმას, რასაც ადვილად ვერ გააფუჭებს.
- (13) – მოგწონს აქ?
– კი, მაგრამ მინდა ვცხოვრობდე ქვეყანაში, სადაც ჰავა მშრალია.
– მე კი ქალაქში, სადაც ლამე შეიძლება უშიშრად იარო.
- (15) – ჭამე ცოტა კარაქი!
– კარაქი არ მინდა.
– რატომ?
– კარაქი, რომელიც მაცივარში მთელი კვირა დევს, აღარ არის გემრიელი.
- (17) – საცაა მოვა ჩემი კოლეგა, რომელიც მაინცდამაინც არ მიყვარს.
– ის, დერეფანში რომ შეგხვდა?
– არა, ჩვენ წინ რომ ავიდა კიბეზე.
- მაღაზია, სადაც ისინი ვიყიდე, წინათ ფოსტის გვერდით იყო.
- (12) – რისთვის გითხრა მადლობა იმ მოხუცმა ქალმა?
– ეს ის ქალი იყო, რომლის ქოლგაც ვიპოვე.
- (14) – კაცი, რომელიც დღეს განუწყვეტლივ რეკავს ჩვენთან, სულ შენ გკითხულობს.
– ეს ნამდვილად ბატონი ბერგია, რომელმაც ერთი კვირის წინ მანქანა შემიკეთა.
- (16) – რა ჰქვია ქალს, ამ წუთას რომ ელაპარაკებოდი?
– ქალბატონი ვებერი.
– იმ ბიჭის დედაა, იქ რომ თამაშობს?
– კი.
- (18) – ვის ეპატიუები დაბადების დღეზე?
– მუსიკოსებს, ზაფხულში რომ გავიცანი.
– მე ვიცნობ რომელიმე მათგანს?
– მხოლოდ გერდს, ჩვენს ქუჩაზე რომ ცხოვრობს.

1.1 დავალება 6. ჩასვით მიმართებითი ნაცვალსახელები შესაბამისი ფორმით!

- (1) – Gibt es Menschen, — Ihnen zutiefst unsympathisch sind?
– Ich glaube, ja. Besonders die, — immer unzufrieden sind.
- (2) – Welche Blumen haben Sie gern?
– Blumen, — nicht riechen.
- (3) – Du hast aber ein schönes Haus!
– Das ist alles, — ich auf der Welt noch habe.
- (4) – Gibt es Situationen, — du dich nicht gewöhnen kannst?
– Aber sicher. Es gibt sogar solche, — mich völlig aus der Fassung bringen.
- (5) – Hast du keinen Freund, — du dich in jeder Situation verlassen kannst?
– Doch, ich habe viele Freunde, — ich rechnen kann.
- (6) – Warst du in den Bergen?
– Ja, ich bin sogar auf einen Gipfel gestiegen. Das war das Spannendste, — ich je erlebt habe.

- (7) – Ich habe Probleme mit meinem Projekt.
– Kann dir denn niemand helfen?
– Der Kollege, — mir helfen kann, ist leider ins Ausland gegangen.
- (8) – Kennst du den Weg?
– Nein, und ich kenne auch keinen, — Bescheid weiß.
- (9) – Worüber freust du dich denn?
– Eben habe ich eine Nachricht bekommen, — ich nicht mehr erwartet habe.
- (10) – Ich kann nicht verstehen, — du dich ärgerst.
– Über mich selbst. Ich muss heute Nachmittag mit einem Kommilitonen sprechen, — Namen ich vergessen habe.
- (11) – Geht da nicht das Mädchen, — wir in der Disko kennen gelernt haben?
– Nein, Kurt. Das ist das Mädchen, — Freundin du im Bus angesprochen hast.
- (12) – In der Gesellschaft, — wir heute leben, muss man auf manches verzichten.
– Das war ja immer so.
- (13) – Kauf mir bitte die Zeitung, — die Annonce [a'nõ:sə] unserer Firma steht.
– Du willst wissen, wie gut eure Firma arbeiten kann?
– Ach was! Ich zeige sie meiner Frau, — nicht glaubt, dass wir etwas können.

1.1 დავალება 7. შეცვალეთ მიმართებითი დამოკიდებული წინადადება მიმღეობა I-ისა და II-ის ფორმით!

ნიმუში: *Der Mann, der neben mir sitzt, hustet pausenlos* → *Der neben mir sitzende Mann hustet pausenlos.*

1. Der Polizist verfolgt den Gangster, der geflohen ist.
2. Das ist der spanische Minister, der heute in Berlin angekommen ist.
3. Man bestraft die Autofahrer, die falsch parken.

1.1 დავალება 8. შეადგინეთ კუბლეტები ნიმუშის ანალოგიურად. იხმარეთ არსებითი სახელები: *Blumen, Sterne, Mädchen, Jungen, Hunde* და სხვ..

Vögel, die nicht singen,
Glocken, die nicht klingen,
Pferde, die nicht springen,
Pistolen, die nicht krachen,
Kinder, die nicht lachen,
Was sind das für Sachen?

/Chr. Werr-ის მიხედვით/

მეთე მონაკვეთის შეჯამება

ამ მონაკვეთით თქვენ გაეცანით ატრიბუტული ლექსიკის ფორმებს და მათ ხმარებას. ახლა თქვენ უკვე შეგიძლიათ დაახასიათოთ პიროვნება თუ საგანი, გააძლიეროთ ან შეასუსტოთ მათი ნიშან-თვისების ხარისხი.

ატრიბუტული ლექსიკა ყველა სახის ტექსტში იხმარება. მაგრამ არის ისეთი ტექსტებიც, რომლებიც მის გარეშე ვერ აიგება. ასეთია აღწერა, დახასიათება, რეკლამა, ემოციური შინაარსის განცხადებები, ხოლო მხატვრულ ლიტერატურაში უპირველესად პოეზია, სადაც ატრიბუტული ლექსიკა შთაბეჭდილების, გრძნობებისა და ემოციების გადმოცემას ემსახურება. საკონტროლო დავალებები სწორედ ამ სახის ტექსტებზე დაკვირვებასაც გულისხმობს.

საკონტროლო დავალებები შექმნილი ცოდნისა და უნარ-ჩვევების შესამოწმებლად:

დავალება 1. მოუსმინეთ ანეკდოტებს. ტექსტის გავებას გაგიადვილებთ შემდეგი სიტყვები:

(1) der Speck - (ლორის) ქონი	(4) der Begriff - ცნება
die Scheibe - ნაჭერი (პურის)	die Verantwortung - პასუხისმგებლობა
der Toast [to:st] - გახუხული პური	die Verantwortung tragen -
verbrannt - დამწვარი	პასუხისმგებლობის დაკისრება (აკისრია)
(5) sich erheben - აქ: წამოწევა	(6) jammern - მოთქმა (მოთქვამს)
(წამოწევს)	der Käfig - გალია
krähen - აქ: წამოიკნავლა/წამოიყვილა	
(7) verfolgen - დადევნება (დაედევნა)	
beschießen - აქ: ფუნით გადაფარვა	
die Scheiße (უხეში) - აქ: ფუნა	
der Schwanz - კუდი	

დავალება 2. ნაიკითხეთ და მოისმინეთ ტექსტი-აღწერა. დაუკვირდით ზედსართავი სახელების ხმარებას. აღწერეთ თქვენი მეგობრები, ოჯახის წევრები, მეზობლები.

Ich möchte meine Schwester Regina beschreiben. Sie ist klein, ungefähr eins sechzig groß, hat dunkelbraunes Haar und eine ganz gute Figur. Sie trägt in der Regel ziemlich lässige Kleidung, meist Jeans und lange, weite Hemden, wie es jetzt eben Mode ist. Sie hat einen sehr großen Bekanntenkreis und geht mit ihren Freunden gern ins Theater. Dann zieht sie ein schwarzes Samtkleid mit einer langen Schleppe an und trägt ein goldenes Medaillon [medal'jɔ:] um den Hals. In diesem fast klassischen Kostüm sieht sie sehr hübsch aus. Sie hat auch einen Freund. Er ist ein ruhiger Typ mit langen Haaren und einem rötlichen Vollbart, nicht sehr groß, aber bestimmt einen Kopf größer als sie. Er redet wenig und isst unheimlich viel. Bald kriegt er ganz bestimmt einen kleinen Bauch. Das gefällt meiner Schwester nicht, und daher gibt es natürlich kleine Streitereien zwischen ihnen. Aber sonst kommt sie gut mit ihm aus.

დავალემა 3. გაეცანით რამდენიმე ტექსტის სახეობას, რომელთა აგებაშიც ზედსართავ სახელს განსაკუთრებული ფუნქცია აკისრია. რაში მდგომარეობს თქვენი აზრით ეს ფუნქცია?

სარეკლამო განცხადებები:

(1) **Das Haus für den gesunden Schlaf**

Wir haben das richtige Bett für Sie

Je schöner das Bett, desto mehr möchten wir diesen Platz auch als Lebensraum nutzen. Fernsehen, Lesen oder Frühstück im Bett – für die meisten von uns ein kleines Stück Urlaub mitten im Alltag. Mit ein bisschen Aufmerksamkeit kann das Bett zum gemütlichsten Platz der Welt werden, wo sich die ganze Familie gerne tummelt oder auch der Einzelne seine Ruhe findet.

Ihr ganz persönliches Fachgeschäft

(2) **Schöne Ferien!**

Wollen Sie lieber heiße Weihnachten haben als weiße? Dann verbringen Sie eine Woche in einem absoluten Spitzenhotel an Mexikos berühmtestem Traumstrand!

გაცნობა განცხადებით:

(1) Suche als Partner einen natürlichen, humorvollen, kinderlieben Mann für eine gleichberechtigte, frohe Partnerschaft und Familie.

(2) Beratender Ingenieur mit Vorliebe für Musisch-Kulturelles sucht die warmherzige, schlanke, langhaarige Partnerin, die ästhetische Stimmigkeit, körperliche Beweglichkeit und Freiluftaktivitäten zum Wohlbefinden braucht.

(3) **Traumfrau gesucht**

Einem jungen Mann fehlt zu seinem Glück nur noch die Traumfrau. Wo sind sie, die jungen hübschen Frauen aus guten Familien mit einem fröhlichen Lächeln? Bin beruflich engagiert und erfolgreich, charaktervoll und feingefühlig, gepflegtes Ausgehen wie ein elegantes Zuhause liebend. Hab' Sinn für das Außergewöhnliche und alles Ästhetische. Vielleicht liest meine Traumfrau diese Zeilen und schreibt mir mit Bild.

მილოცვები:

(1) Liebe Anna!

Ein friedvolles, gesegnetes Weihnachtsfest und ein glückliches neues Jahr wünschen dir und deinen Lieben

Karin und Peter

(2) Liebe Inge, lieber Michael!

Für das Weihnachtsfest wünsche ich euch alles Liebe und Gute. Mit den besten Wünschen

eure Marion

(3) Lieber Georg!

Ein wunderbares Osterfest und sonnige Feiertage wünscht dir
dein Andreas

(4) Sehr geehrter Herr Dr. Petz!

Zu Ihrem heutigen sechzigsten Geburtstag möchte ich Ihnen meine herzlichsten Glückwünsche übermitteln. Auch für Ihre Zukunft wünsche ich Ihnen beste Gesundheit, Erfolge in der weiteren Arbeit und alles Gute im persönlichen Leben. Mit freundlichen Grüßen

Prof. Dr. Michael Kunz

აგრეთვე შემოკლებული ფორმით:
Meinen herzlichen Glückwunsch!
Ein glückliches/frohes neues Jahr!
Guten Rutsch ins neue Jahr!
Frohes Fest!/Frohe Feiertage!

სამგლოვიარო განცხადებები:

(1) Wir trauern um unseren lieben Entschlafenen Heinz Werle.

In tiefer Trauer Ilse Werle, geborene Grimm, Günter Werle

(2) In Liebe und Dankbarkeit nehmen wir Abschied von unserer lieben Verstorbenen
Leni Bachmann.

In tiefem Leid Rolf und Bärbel Bachmann

პოეზიის ნიმუშები:

Maria von Ebner-Eschenbach

Ein kleines Lied

Ein kleines Lied! Wie geht's nur an,
Dass man so lieb es haben kann
Was liegt darin? Erzähle!

Es liegt darin ein wenig Klang,
Ein wenig Wohl laut und Gesang
Und eine ganze Seele.

Rainer Maria Rilke

000 Der Abend ist mein Buch. Ihm prangen
die Deckel purpurn in Damast;
ich löse seine goldnen Spangen
mit kühlen Händen, ohne Hast.

Und lese seine erste Seite,
beglückt durch den vertrauten Ton, -
und lese leiser seine zweite,
und seine dritte träum ich schon.

* * *

000 Purpurrote Rosen binden
möcht' ich mir für meinen Tisch,
und, verloren unter Linden,
irgendwo ein Mädchen finden,
klug und blond und träumerisch.

Möchte seine Hände fassen,
möchte knien vor dem Kind
und den Mund, den sehnsuchtsblassen,
mir von Lippen küssen lassen,
die der Frühling selber sind.

* * *

000 Ich liebe vergessene Flurmadonnen¹,
die ratlos warten auf irgendwen,
und Mädchen, die an einsame Bronnen²,
Blumen im Blondhaar, träumen gehn³.

Und Kinder, die in die Sonne singen
und staunend groß zu den Sternen sehn,
und die Tage, wenn sie mir Lieder bringen,
und die Nächte, wenn sie in Blüten stehn.

1 die Flurmadonna - მინდორში ან სოფლის შარაზე აგებული ღვთისმშობლის გამოსახულება

2 der Bronnen - წყარო (პოეტ.)

3 gehn, sehn, stehn (პოეტ.)

დავალება 4. თქვენ გინდათ გაიცნოთ ახალგაზრდა ქალი/ვაჟი. შეადგინეთ შესაბამისი საგაზეთო განცხადება.

დავალება 5. მიულოცეთ შობა/ახალი წელი/აღდგომა/დაბადების დღე თქვენს მეგობარს/მასწავლებელს/ნათესავეს.

დავალება 6. შეადგინეთ მოკლე სიტუაციური ტექსტები, რომლებსაც ამა თუ იმ ანდაზით დაასრულებთ.

ანდაზები და ფრთოსანი სიტყვები:

Kleine Kinder – kleine Sorgen. Große Kinder – große Sorgen.

Lügen haben kurze Beine.

Einem geschenkten Gaul schaut man nicht ins Maul.

Ein gutes Gewissen ist ein sanftes Ruhekissen.

Die kleinen Diebe hängt man, die großen lässt man laufen.

Aller guten Dinge sind drei.

Die dümmsten Bauern haben die größten Kartoffeln.

Hunger ist der beste Koch.

Jeder ist sich selbst der Nächste.

Unter den Blinden ist der Einäugige König.

Der Klügere gibt nach.

Dem Glücklichen schlägt keine Stunde.

So ist es auf der Welt: Der eine hat den Beutel, der andere das Geld.

Wer zuletzt lacht, lacht am besten.

Das ist gehupft wie gesprungen.

Gesagt – getan.

Hunde, die bellen, beißen nicht.

Es gibt Sachen, die gibt es gar nicht.

Es ist nicht alles Gold, was glänzt.

დავალება 7. ჩასვით ატრიბუტული ლექსიკა სათანადო ფორმით. ისრით მითითებული სიტყვების შემთხვევაში შეასრულეთ ორი ოპერაცია: ჯერ აწარმოეთ საჭირო ფორმა (ზმნისგან – მიმღეობა /P./, რაოდენობითი რიცხვითი სახელისაგან – რიგობითი /Oz./, ზედსართავი სახელისაგან – არსებითი /S./, ზმნიზედებისაგან – შედარების ხარისხები /Komp., Sup./), შემდეგ კი შეიტანეთ ეს ფორმები წინადადებაში.

1. Ihr Land ist ein ___ Paradies. (*richtig*)
2. Der ___ Mensch hat meist einen ___ Alltag. (*modern; grau*)
3. Ich reise morgen mit einer ___ Gruppe nach Athen. (*klein*)
4. ___ Vater! Wie geht es dir? (*lieb*)
5. In eurem ___ Land leben ___ Menschen. (*schön; gastfreundlich*)
6. Ich trinke gern ___ Milch. (*warm*)
7. Wie heißt dieses ___ Hotel? (*neu*)

8. Herr Bachman ist ein sehr ____ Mensch. (nervös)
9. Was machst du den ____ Tag hier? (ganz)
10. Das ist unser ____ Gast. (ausländisch)
11. Ich soll heute mit meinem ____ Geschäftsfreund sprechen. (alt)
12. Wir haben keine ____ Zeitungen. (deutsch)
13. Trinkst du mit mir ein ____ Bier? (klein)
14. Am ____ März kommt der Sohn meiner ____ Freundin nach Bonn. (zehn Oz.; gut → Sup.)
15. Draußen warten zwei ____ . (krank → S.)
16. Sprechen wir nicht über dieses ____ Thema! (peinlich)
17. Ein ____ Kaufmann sucht eine ____ Lebensgefährtin. (selbständig; verständnisvoll)
18. Kommen Sie ____ Woche zu uns? (nah → Sup.)
19. Das ist mein ____ Wunsch. (groß → Sup.)
20. Ist Paul dein ____? (verwandt → S.)
21. Er ist viel ____ als ich. (alt)
22. Annas ____ Bruder gefällt mir gut. (intelligent)
23. Erzähle mir bitte etwas ____! (interessant → S.)
24. Was schätzen Sie ____ an einer Frau? (viel → Sup.)
25. Welche Art von Musik hören Sie ____? (gern → Sup.)
26. Was ist für Sie augenblicklich das ____? (wichtig → Sup. → S.)
27. Es gibt nichts ____ für mich als meine ____ Heimatstadt. (schön → Komp. → S.; gemütlich)
28. Ich warte auf dich schon seit einer ____ Stunde. (halb)
29. Was möchtest du ____ haben? (gern → Sup.)
30. Dieses ____ Kleid passt dir gut. (rosa)
31. Der ____ Hafen ist der ____ Hafen Deutschlands. (Hamburg; groß → Sup.)
32. Wir haben Blusen aus ____ Seide. (rein)
33. – Wohnen Sie im ____ Stock? – Nein, im ____ . (drei/vier → Oz.)
34. Was kostet dieses neu ____ Haus? (renovieren → P.)
35. Heute ist der ____ . (neunzehn → Oz.)
36. Kannst du aus dem ____ übersetzen? (englisch → S.)
37. Wann kommt der eben ____ Zug in Rom an? (abfahren → P.)
38. Das sind die Briefe Peters des ____ . (eins → Oz. → S.)
39. Ich habe ____ Freunde als du. (viel → Komp.)
40. Die Schreibwarenabteilung ist eine Etage ____ . (hoch → Komp.)
41. Das ist eines der ____ Werke der ____ Wandmalerei. (bedeutend → Sup.; georgisch)
42. Was hast du am ____ Samstag vor? (nah → Sup.)

43. Was ist Ihr ___ Bruder von Beruf?	(<i>älter</i>)
44. Je ___ ich diese Zeitung lese, umso ___ finde ich sie.	(<i>lange</i> → <i>Komp.</i> <i>interessant</i> → <i>Komp.</i>)
45. Die von unserer Firma ___ Entwürfe finden Sie eine Etage ___ .	(<i>präsentieren</i> → <i>P.</i> ; <i>tief</i> → <i>Komp.</i>)
46. Da im Schaufenster hängen ___ Sommerkleider.	(<i>hübsch</i>)
47. Venedig ist eine der ___ Städte der Welt.	(<i>brückenreich</i> → <i>Sup.</i>)
48. Das war ein relativ ___ Winter.	(<i>warm</i>)
49. Ihr habt ___ Fotos gemacht.	(<i>schön</i>)
50. Er erzählt von seiner ___ Reise.	(<i>spannen</i> → <i>P.</i>)

ღ დავალება მ. დააკავშირეთ მიმართებითი დამოკიდებული წინდადება მთავართან.

1. Hier ist der Bleistift, ___ du suchst.
2. Der Zug, ___ um 12 Uhr in Köln sein sollte, hat 10 Minuten Verspätung.
3. Bringen Sie mir bitte die Limonade, ___ ich bestellt habe.
4. Das Kleid, ___ ich gestern gebügelt habe, hängt im Kleiderschrank.
5. Da drüben steht der Mann, ___ diese Villa gehört.
6. Ist das die Illustrierte, ___ Klaus gebracht hat?
7. Das ist der Professor, ___ Vortrag uns besonders gut gefallen hat.
8. Das ist das Beste, ___ du jetzt machen kannst.
9. Das Auto, ___ wir fahren wollen, steht noch in der Garage.
10. Leute, ___ in einem Hotel wohnen, nennt man Hotelgäste.
11. Da kommt der Bus, ___ wir warten.
12. Das ist mein Freund, ___ ich dir erzählt habe.
13. Das Hotel, ___ du gebucht hast, ist sehr teuer.
14. Das ist die Straße, ___ wir früher gewohnt haben.
15. Wie heißt der Ort, ___ Sie geboren sind?
16. Das ist die Pianistin, ___ Spiel alle begeistert hat.
17. Schreibst du alles auf, ___ wir einkaufen müssen?
18. Sag, ___ du unzufrieden bist.
19. Ich kann nicht verstehen, ___ du dich freust.
20. Das ist meine Nichte Anna, ___ ich einen Pulli gestrickt habe.

თემა 36

1 პირიანი ზმნით გამოხატული მნიშვნელობის განვრცობა ინფინიტივით

1.1 ინფინიტივის დაკავშირება პირიან ზმნასთან „წმინდა“ ფორმით

1.2 ინფინიტივის დაკავშირება პირიან ზმნასთან ზუ ნაწილაკით

1.3 ზმნები *pflegen, wissen/verstehen, scheinen, geben/ anbieten, suchen, finden, bekommen, nehmen, machen* + ზუ + ინფინიტივი

1.4 ზმნა *brauchen*

1.5 პირიანი ზმნის განვრცობა ინფინიტიური ქცევით (*um ... zu, ohne ... zu, anstatt/statt ... zu*)

1.6 ზუ + ინფინიტივი *haben* და *sein* ზმნებთან

2 სავარჯიშოები

1 პირიანი ზმნით გამოხატული მნიშვნელობის განვრცობა ინფინიტივით

ჩვენ უკვე ვიცით, რომ ინფინიტივს შეუძლია ითანამშრომლოს პირიან ფორმასთან: დააკონკრეტოს იგი, განავრცოს, შეავსოს ახალი შინაარსით და ა.შ.:

➤ **Sie können Fahrkarten am Automaten lösen.**

➤ **Du lässt mich lange warten.**

როდესაც პირიანი ზმნის ადგილს სრულმნიშვნელოვანი ზმნა იკავებს, მაშინ ამგვარი წინადადება ორ ფაქტს გადმოსცემს. ამასთან ერთი ფაქტის ამსახველ წინადადების წევრებს პირიანი ზმნა მართავს, ხოლო მეორისას – ინფინიტივი:

➤ **Ich gehe in den Keller Wein holen.**

1 2

➤ **Ich bitte dich, im Unterricht zu schweigen.**

1 2

ასეთ შემთხვევებში ინფინიტივი ან ინფინიტიური ჯგუფი პირიან ზმნას ორგვარად უკავშირდება: „წმინდა“ ფორმით (პირველი მაგალითი) და ზუ ნაწილაკის საშუალებით (მეორე მაგალითი).

1.1 ინფინიტივის დაკავშირება პირიან ზმნასთან „წმინდა“ ფორმით

ინფინიტივი ზუ ნაწილაკის გარეშე ზმნების მცირე ნაწილთან იხმარება. ესენია:

1. მიზანმიმართული მოძრაობის ზმნები (*gehen, kommen, fahren ...*). ამ ზმნებთან ერთად ინფინიტივი აღნიშნავს მოქმედებას, რომელიც გადაადგილების შედეგად მიიღწევა:

➤ **Ich gehe jetzt schlafen.** (დასაძინებლად მივდივარ.)

- **Wir gehen chinesisich essen.** (ჩინური კერძების საჭმელად მივდივართ.)
- **Ich fahre Brot und Bier einkaufen.** (პურისა და ლუდის საყიდლად მივდივარ.)
- **Kommen Sie mit Tennis spielen?** (წამოხვალთ ჩვენთან ერთად ჩოგბურთის სათამაშოდ?)
- **Ich gehe kurz ins Badezimmer Zähne putzen.** (აბაზანაში შევდივარ ცოტა ხნით კბილების გასახეხად.)

შენიშვნა: მოძრაობის გამომხატველ ზმნებთან ინფინიტივი შეიძლება გაარსებითებულმა ინფინიტივმა შეცვალოს – განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც წინადადების ბოლოს ორი ინფინიტივი იყრის თავს:

- **Ich gehe schwimmen. = Ich gehe zum Schwimmen.**
- **Ich wollte Fisch essen gehen. = Ich wollte zum Fischessen gehen.**

2. *lernen* ზმნასთან ინფინიტივი აღნიშნავს მოქმედებას, რომლის შესწავლაც ხდება:

- **Ich lerne Gitarre spielen.** (ვსწავლობ გიტარაზე დაკვრას.)

3. *schicken* ზმნასთან ინფინიტივი აღნიშნავს მიზანს:

- **Wir schicken Peter den Arzt holen.** (პეტერს ექიმის მოსაყვანად ვგზავნი.)

4. *sehen, hören, fühlen, spüren* ზმნებთან ინფინიტივი აღნიშნავს სხვა პირის (ან საგნის) მიერ შესრულებულ მოქმედებას, რომელსაც ქვემდებარე გრძნობის ორგანოებით აღიქვამს. ამასთან ეს პირი (საგანი) წინადადებაში პირდაპირი ობიექტის ფორმას იღებს:

- **Ich sehe dich den ganzen Tag hin und her gehen.** (= Ich sehe, dass du den ganzen Tag hin und her gehst.) (მე გხედავ, რომ მთელ დღეს აქეთ-იქით დადიხარ.)
- **Siehst du in der Ferne ein helles Licht leuchten?** (= Siehst du, dass in der Ferne ein helles Licht leuchtet?) (ხედავ იქ, შორს, როგორ ანათებს შუქი?)
- **Ich höre jemanden schreien.** (= Ich höre, dass jemand schreit.) (მესმის ვიღაცის ყვირილი./მესმის, რომ ვიღაც ყვირის.)
- **Ich fühle mein Herz klopfen.** (= Ich fühle, wie mein Herz klopft.) (ვგრძნობ, როგორ მიცემს გული.)

ამ კონსტრუქციაში გაერთიანებულია ორი პირის მიერ შესრულებული მოქმედებები: *Ich sehe dich kommen* გულისხმობს: *Ich sehe dich. + Du kommst.* ამასთან მეორე მოქმედების აღმნიშვნელი ინფინიტივი (*kommen*) ამ მოქმედების შემსრულებელს სინტაქსურად არ შეიწყობს – ის (*du*) შედის პირიანი ზმნის (*sehen*) სფეროში როგორც პირდაპირი ობიექტი (*dich*).

ქართულად ორი ამგვარი მოქმედების ერთი მარტივი წინადადებით გადმოცემა შეუძლებელია. ასეთ შემთხვევაში მიმართავენ ან რთულ წინადადებას (ვხედავ, რომ მოდიხარ), ან სანყის ფორმას არსებითი სახელის ფუნქციით (ვხედავ შენს მოსვლას).

შენიშვნა: ანალოგიური აგებულებისაა აგრეთვე ჩვენთვის უკვე ნაცნობი კონსტრუქცია Ich **habe** einen Kaktus auf dem Fensterbrett **stehen**. და მისი ვარიანტი Ich **lasse** den Kaktus auf dem Fensterbrett **stehen**.

5. **bleiben** ზმნასთან ერთად ინფინიტივი აღნიშნავს სტატიკურ მოქმედებას, რომელსაც ქვემდებარე აგრძელებს. ამიტომ **bleiben** ზმნას ინფინიტივის ფორმით უკავშირდება ზმნები *liegen, sitzen, stehen, hängen, stecken, wohnen* და ა.შ.:

- **Bleiben Sie sitzen!** (ისხედით! / ნუ ადგებით!)
- **Morgens bleibe ich bis neun Uhr im Bett liegen.** (დღილით ცხრა საათამდე ვწევარ ლოგინში.)
- **Wir bleiben für einen Monat hier wohnen.** (აქ ერთ თვეს დავრჩებით საცხოვრებლად.)

6. *helfen*

- **Ich helfe meiner Mutter kochen.** (ვეხმარები დედას სადილის მომზადებაში.)
- **Wir helfen euch gleich den Tisch abräumen.** (ახლავე მოგეხმარებით მაგიდის ალაგებაში.)

7. *nennen, heißen, sein* ზმნები ინფინიტივთან ერთად ამგვარ შესიტყვებებს ქმნიან:

- **Das heißt arbeiten!** (ამას მუშაობა ჰქვია!)
- **Das nennen wir arbeiten!** (ამას ვეძახით მუშაობას!)
- **Ist das singen?** (ეს რა, სიმღერაა?)

8. სასაუბრო ენაში ხშირად ისმის კონსტრუქცია **tun + ინფინიტივი**. ამ შემთხვევაში **tun** ზმნის ლექსიკური მნიშვნელობა გაუფერულებულია: მოქმედებას, რომელიც წინადადებაში ფაქტობრივად ერთია, ინფინიტივი აღნიშნავს. სწორედ ამ მოქმედების ხაზგასმას ემსახურება ეს კონსტრუქცია, რასაც მხარს უჭერს, როგორც წესი, ინფინიტივის წინადადების თავში ხმარება:

- **Schlafen tust du nicht, essen tust du nicht. Bist du vielleicht verliebt?** (არ გძინავს, არ ჭამ, რა, შეყვარებული ხარ? / ძილით არ გძინავს, ჭამით არა ჭამ...)
- **Probieren tue ich gerne.** (გასინჯვით სიამოვნებით გავსინჯავ.)

შენიშვნა 1: როდესაც პირიანი ზმნის ადგილს მოდალური ზმნა იკავებს, წინადადების ბოლოს ორი ინფინიტივი იყრის თავს – აქედან ზემოთ ჩამოთვლილი ზმნები უკანასკნელ ადგილზე დგას:

- **Ich lerne Gitarre spielen.** → **Ich möchte Gitarre spielen lernen.**
- **Ich gehe jetzt einkaufen.** → **Ich kann jetzt einkaufen gehen.**

პერფექტის წარმოებისას კი ორი შემთხვევა გვხვდება:

- პირიანი ზმნის მიმლეობა II წინადადების ბოლოში დგას:
  - **Er schickt mich ein paar Getränke kaufen.** → **Er hat mich ein paar Getränke kaufen geschickt.**
  - **Er geht schwimmen.** → **Er ist schwimmen gegangen.**

- ზმნების *sehen, hören* და ა.შ. შემთხვევაში კი პერფექტში მიმღეობა II-ის ნაცვლად ინფინიტივი იხმარება. ამდენად, წინადადების ბოლოს კვლავ ორი ინფინიტივი გვაქვს:
  - *Ich sehe ihn kommen.* → *Ich habe ihn kommen sehen.*
  - *Wir hören unsere Eltern sprechen.* → *Wir haben unsere Eltern sprechen hören.*

შენიშვნა 2: სასუბრო ენაში *sein*-ზმნიანი პერფექტის ფორმებიდან (*er ist schwimmen gegangen*) მიმღეობა II-ის ჩამოცილების გზით განვითარდა სპეციფიკური სინტაქსური კონსტრუქცია „*sein* + ინფინიტივი“:

- *Er ist schwimmen gegangen.* → *Er ist schwimmen.* (ის საცურაოდ წავიდა. → საცურაოდ არის.)
- *Sie sind angeln gegangen.* → *Sie sind angeln.* (ისინი სათევზაოდ წავიდნენ. → ისინი სათევზაოდ არიან.)
- *Wir sind gestern zusammen essen gegangen.* → *Wir waren gestern zusammen essen.* (გუშინ ერთად წავედით საჭმელად. → გუშინ ერთად ვიყავით საჭმელად.)

ეს კონსტრუქცია სასუბრო ენაში ხშირად ისმის, მაგრამ მისი ხმარება მნიშვნელოვნად შეზღუდულია: *sein* ზმნა შეიძლება შეინყოს მხოლოდ ის ინფინიტივი, რომელიც თავის მხრივ მოძრაობის ზმნას უკავშირდება:

- *Er ist einkaufen.*   ➤ *Er ist Zigaretten holen.*   ➤ *Waren Sie baden?*

ამრიგად, ჩვენ გავეცანით ზმნებს, რომლებთანაც ინფინიტივი „წმინდა“ ფორმით იხმარება. მაგრამ ზოგიერთი მათგანის შემდეგ (ესენია უმთავრესად *schicken* და *helfen*) ინფინიტივი *zu* ნაწილაკთან ერთადაც გვხვდება. ეს ხდება ჩვეულებრივ მაშინ, როდესაც პირიან ზმნას ინფინიტივისაგან ვრცელი კონტექსტი აცილებს:

- *Wir haben ihm geholfen, das Auto in die Garage zu fahren.*
- *Ich habe meine Tochter geschickt, Obst und Gemüse zu kaufen.*

1.2 ინფინიტივის დაკავშირება პირიან ზმნასთან *zu* ნაწილაკით

პირიანი ზმნების დიდი ნაწილი მოითხოვს ინფინიტივს *zu* ნაწილაკთან ერთად:

- *Ich bitte dich zu schweigen.* (გთხოვ, გაჩუმდე.)
- *Ich hoffe, Sie in Berlin zu treffen.* (იმედი მაქვს, რომ ბერლინში შეგხვდებით.)

ინფინიტივი *zu*-თი ქმნის ინფინიტიურ ჯგუფს. მისი გამოყოფა მძიმით სავალდებულო არ არის.

თუ ინფინიტივი მოცილებადთავსართიანი ზმნაა, *zu* ნაწილაკი თავსართსა და საკუთარი ზმნას შორის თავსდება:

- *Ich erlaube dir aufzustehen.* (უფლებას გაძლევ, ადგე.)
- *Wir bitten Sie zuzuhören.* (გთხოვთ, მოგვისმინოთ.)

თუ მოცილებადი თავსართი პირიან ზმნას აქვს, მაშინ ორგვარი სიტყვათწყობაა შესაძლებელი:

- Es hört auf zu regnen. } (წვიმა იღებს.)
- Es hört zu regnen auf. }

თუ ინფინიტივი უკუქცევითი ზმნაა, მაშინ sich ნაცვალსახელის ფორმა შეესაბამება ინფინიტივით ნაგულისხმევ პირს:

- Ich verspreche dir, **mich** zu beeilen. (გპირდები, რომ ავჩქარდები.)
- Er bemüht sich, **sich** zu verstecken. (ის ცდილობს, დაიმალოს.)

პერფექტივი – იმისდა მიხედვით, ვრცელთა კონტექსტი თუ არა – ორი ვარიანტია მოსალოდნელი:

- Du hast mir **versprochen**, das zu tun. } (შენ შემპირდი, რომ ამას გააკეთებდი.)
- Du hast mir **das zu tun versprochen**. }
- Ich **habe versucht**, das Radio zu reparieren. } (ვცაადე რადიოს შეკეთება.)
- Ich **habe das Radio zu reparieren versucht**. }

ინფინიტიურ ვგუფში შეიძლება ჩაირთოს მოდალური ზმნაც. მაშინ იგი ინფინიტივის ფორმით წინადადების ბოლო ადგილს იკავებს, **ZU** ნაწილაკი კი მის წინ დგება:

- Ich bedaure sehr, aus meiner gemütlichen Wohnung ausziehen **zu müssen**. (ძალიან ვწუხვარ, რომ მიხდება ჩემი მყუდრო ბინიდან გადასვლა.)
- Ich habe heute vor, mir einen kranken Zahn ziehen **zu lassen**. (დღეს ვაპირებ კბილი ამოვიღო/ამოვალეზინო.)
- Es tut mir wahnsinnig Leid, Sie verlieren **zu müssen**. (საოცრად მიჭირს, რომ მიხდება თქვენი დაკარგვა.)

ზოგჯერ პირიან ზმნას დაზუსტების მიზნით ნაცვალსახელი ან ნაცვალსახელური ზმნიზედები ახლავს:

- Ich leide **darunter**, allein zu sein. (მიჭირს მარტო ყოფნა.)
- Ich denke oft **daran**, mir einen gebrauchten Wagen zu kaufen. (ხშირად ვფიქრობ იმაზე, რომ ვიყიდო ნახმარი მანქანა.)
- Warum zwingst du mich **dazu**, meine Heimat zu verlassen? (რატომ მიბიძგებ, რომ დავტოვო სამშობლო?)
- Ich lehne es ab, darüber zu diskutieren. (დისკუსიაზე უარს ვამბობ.)

ყველა იმ ზმნის ჩამოთვლა, რომლებიც გერმანულში ინფინიტივს **ZU** ნაწილაკთან ერთად მოითხოვენ, ცხადია, შეუძლებელია. მაგრამ თქვენ შეგიძლიათ შეადგინოთ ყველაზე გავრცელებული ზმნების ნუსხა:

anfangen: Fang an, den Brief vorzulesen! (დაიწყე წერილის კითხვა!)

auffordern:	Der Chef fordert mich auf, meine Meinung zu diesem Projekt offen zu sagen.	(უფროსი მაიძულებს/ითხოვს გულახდილად ვთქვა ჩემი მოსაზრება ამ პროექტის თაობაზე.)
aufhören:	Hör auf zu nörgeln!	(მორჩი ბუზღუნს!)
beabsichtigen:	Ich beabsichtige, eine Reise nach Südamerika zu machen.	(სამხრეთ ამერიკაში გამგზავრებას ვაპირებ.)
befehlen:	Der Polizist hat uns befohlen weiterzugehen.	(პოლიციელმა გვიბრძანა, გაგვეგრძელებინა გზა.)
behaupten:	Klaus behauptet, etwas von Computern zu verstehen.	(კლაუსი ირწმუნება, რომ ერკვევა კომპიუტერებში.)
bitten:	Ich bitte dich, noch ein bisschen aufzubleiben.	(გთხოვ, ცოტა ხანსაც იყო ფეხზე.)
drohen:	Er hat gedroht, die Rechnung nicht zu bezahlen.	(ის დაიმუქრა, რომ ანგარიშს არ გაასწორებდა.)
empfehlen:	Ich empfehle dir, diesen Film zu sehen.	(გირჩევ, ნახო ეს ფილმი.)
entscheiden:	Wir haben uns entschieden, am Konzert teilzunehmen.	(გადავწყვიტეთ, მივიღოთ მონაწილეობა კონცერტში.)
sich entschließen:	Ich habe mich endlich dazu entschlossen, dieses Angebot anzunehmen.	(ბოლოს და ბოლოს გადავწყვიტე, მიმეღო ეს წინადადება.)
erlauben:	Mein Vater hat mir erlaubt, sonntags sein Auto zu benutzen.	(მამამ ნება მომცა, კვირაობით მისი მანქანი ვისარგებლო.)
sich freuen:	Ich freue mich, Sie kennen zu lernen.	(მიხარია თქვენი გაცნობა.)
sich gewöhnen:	Ich kann mich nicht daran gewöhnen, mein Zimmer jeden Tag aufzuräumen.	(ვერ შევეჩვიე ყოველ დღე ჩემი ოთახის დალაგებას.)
hoffen:	Ich hoffe, Ende Mai nach Indien reisen zu können.	(იმედი მაქვს, რომ მაისის ბოლოს ინდოეთში შევძლებ ნასვლას.)
kosten:	Es kostet viel Zeit, die Wohnung nach einer Party aufzuräumen.	(წვეულების შემდეგ ბინის დალაგება ბევრ დროს მოითხოვს.)
es lohnt sich:	Es lohnt sich nicht, dieses Haus zu kaufen.	(ამ სახლის ყიდვა არ ღირს.)
Spaß machen:	Macht es euch wirklich Spaß, eure Lehrer zu ärgern?	(მართლა გსიამოვნებთ მასწავლებლების გაბრაზება?)
raten:	Ich rate Ihnen, Urlaub zu nehmen.	(გირჩევთ, აიღოთ შვებულება.)
schaffen:	Claudia schafft es immer, als erste in das Badezimmer zu kommen.	(კლაუდია მუდამ ახერხებს, პირველი შევიდეს აბაზანაში.)
sich trauen:	Ich traue mich nicht, Sie zu stören.	(ვერ ვბედავ, ხელი შეგიშალოთ.)

verbieten:	Ich verbiete Ihnen zu rauchen.	(გიკრძალავთ მოწევას.)
vergessen:	Vergiss nicht, Blumen für Erika zu kaufen!	(არ დაგავიწყდეს ერიკასთვის ყვავილების ყიდვა!)
verlangen:	Der Fabrikdirektor verlangt, das Arbeitstempo zu beschleunigen.	(ფაბრიკის დირექტორი მოითხოვს მუშაობის ტემპის ზრდას.)
verlernen:	Ich habe verlernt, meine Gefühle auszudrücken.	(გადავეჩვიე ჩემი გრძნობების გამოხატვას.)
versprechen:	Versprich mir, bei uns vorbeizukommen!	(დამპირდი, რომ შემოგვივილი!)
vorhaben:	60% der Schulabgänger haben in diesem Jahr vor, sich zu immatrikulieren.	(აბიტურიენტთა 60% აპირებს წელს უმაღლეს სასწავლებელში შესვლას.)
zögern:	Ich zögere, meinen Eltern das zu sagen.	(ვეუწყმანობ, ვუთხრა თუ არა ეს მშობლებს.)
zweifeln:	Ich zweifle nicht daran, dich noch mal wiederzusehen.	(ეჭვი არ მეპარება, რომ ოდესმე კიდევ გნახავ.)
zwingen:	Warum zwingen Sie mich, Sie zu beleidigen?	(რატომ მაიძულებთ, რომ შეურაცხყოფა მოგაყენოთ?)

1.3 ზმნები *pflügen, wissen/verstehen, scheinen, geben/anbieten, suchen, finden, bekommen, nehmen, machen + zu + ინფინიტივი*

pflügen ზმნა ინფინიტიურ ჯგუფთან ერთად აღნიშნავს: ის ჩვეულებრივ ასე იქცევა:

- Er pflegt früh aufzustehen. (მას ჩვევად აქვს ადრე ადგომა.)
- Ich pflege abends spazieren zu gehen. (სალამობით ჩვეულებრივ სასეირნოდ დავდივარ.)
- Mein Großvater pflegt zu sagen: Das Leben ist kurz, aber süß. (პაპაჩემი ხშირად ამბობს ხოლმე: სიცოცხლე მოკლეა, მაგრამ ტკბილი.)

verstehen ზმნა ინფინიტიურ ჯგუფში მნიშვნელობით **wissen** ზმნას უახლოვდება:

- Er versteht/weiß, sich zu benehmen. (მან იცის, როგორ მოიქცეს.)
- Du verstehst zu reden. (ლაპარაკი გეხერხება.)
- Unser Direktor versteht es meisterhaft, andere zu überzeugen. (ჩვენს დირექტორს საოცრად ეხერხება სხვების დარწმუნება.)

scheinen ზმნა ინფინიტივთან ერთად ქართული სათავის სრულიად უცხო კონსტრუქციას ქმნის:

- Er scheint krank zu sein. (ის, როგორც ჩანს, ავადაა.)
- Sie scheinen ein Ausländer zu sein. (თქვენ, როგორც ჩანს, უცხოელი ხართ.)
- Ihr scheint uns zu kennen. oder? (თქვენ ჩვენ უნდა გიცნობდეთ, არა?)

- Das scheint die beste Lösung zu sein. (ეს საკითხის საუკეთესო გადაწყვეტას ჰგავს.)
- Dem Patienten scheint es besser zu gehen. (პაციენტი თითქოს უკეთესად არის.)
- Dieter scheint gestern nicht zu Hause gewesen zu sein. (დიტერი გუშინ, როგორც ჩანს, შინ არ იყო.)

geben და **anbieten** ზმნები უკავშირდება ინფინიტის **Zu-**თი ჩვეულებრივ მაშინ, როდესაც ლაპარაკია საქმელ-სასმელის მიცემა-შეთავაზებაზე:

- Gibst du mir endlich etwas zu essen? (მაჭმევ ბოლოს და ბოლოს რამეს?)
- Ich gebe dir nichts zu trinken. (არაფერს არ დაგაღვინებ.)
- Darf ich Ihnen etwas zu trinken anbieten? (ნება მომეცით, სასმელი შემოგთავაზოთ.)
- Hast du dem Hund zu fressen gegeben? (მიეცი ძაღლს საქმელი?/აჭამე ძაღლს?)

სხვა მნიშვნელობის ზმნები იშვიათად გვხვდება:

- Können Sie mir etwas zu lesen geben? (ვერ მომცემდით რამე წასაკითხს?)
- Diese Dinge geben mir zu denken. (ეს ამბები საფიქრალს მიჩენს.)

ანალოგიურია **finden, bekommen, nehmen, machen** და **suchen** ზმნების ხმარება:

- Wo können wir hier etwas zu essen finden? (სად შეიძლება აქ რამე შევჭამოთ?)
- Bekommen wir hier was zu trinken? (გექნებათ რამე დასალევი?)
- Nehmen Sie sich etwas zu trinken! (აიღეთ რამე სასმელი!)
- Das macht mir sehr zu schaffen. (ეს მე ძალიან ბევრ საზრუნავს მიჩენს.)

1.4 ზმნა *brauchen*

brauchen ზმნა ინფინიტითან ერთად მოდალურ მნიშვნელობას იძენს და შეენაცვლება **müssen** მოდალურ ზმნას უკუთქმით წინადადებაში:

- Sie müssen ja nicht alle Kollegen einladen. – Sie **brauchen** ja nicht alle Kollegen einzuladen.
- Du musst hier nicht unbedingt warten. – Du **brauchst** hier nicht zu warten.

შდრ.: თქვენ სულაც არ გჭირდებათ ყველა თანამშრომლის დაპატიუება.
შენ არ გჭირდება აქ მოცდა.

აგრეთვე:

- Du brauchst vor mir keine Angst zu haben. (არ უნდა გეშინოდეს ჩემი.)
- Sie brauchen nicht zu zahlen. (არ გჭირდებათ ფულის გადახდა.)
- Du brauchst morgen nicht zu kochen, Frank und Erika haben uns zum Mittagessen eingeladen. (ხვალ არ დაგჭირდება საქმლის გაკეთება, ფრანკმა და ერიკამ სადილად დაგვპატიუეს.)
- Das brauchst du dir nicht gefallen zu lassen. (ეს არ უნდა დაუშვა.)

წართქმით წინადადებაში brauchen ენაცვლება müssen ზმნას ჩვეულებრივ მაშინ, თუ ინფინიტივს ახლავს nur ნაწილაკი:

- Du musst **nur** anrufen, und ich hole dich dann ab. = Du brauchst **nur** anzurufen, und ich hole dich dann ab. (ერთი დარეკე და მაშინვე გამოგივლი.)
- Wir brauchen uns **nur** richtig lieb zu haben. (ერთმანეთის სიყვარულია გვინდა.)
აგრეთვე:
  - – Beißt denn dein Hund?
  - Nein, du brauchst ihn **nur** zu füttern, dann tut er dir nichts.
  - – Mein Auto ist kaputt.
  - Kein Problem! Du brauchst es **nur** in die Werkstatt zu fahren.

უკანასკნელ ხანს სასაუბრო ენაში თავი იჩინა brauchen ზმნის zu-ს გარეშე ხმარების ტენდენციამ, ასე რომ წესი-ხუმრობა, რომელიც ყველა გერმანელმა მოსწავლემ იცოდა (Wer *brauchen* ohne zu gebraucht, braucht *brauchen* erst gar nicht zu gebrauchen), დღეს ნაწილობრივ ირღვევა:

- Du **brauchst** mir das **nicht** unbedingt **glauben**. (პ. ვაინრიხის მაგალითი)
- Du **brauchst** erst morgen **anfangen**. (Duden-Wörterbuch)
- Du **brauchst** dich nicht **darum** bemühen. (Wörterbuch der Sprachschwierigkeiten)
- Man **braucht** nicht ins Ausland **gehen**, hier ist es gut. (Juma, 1/92)

შენიშვნა: ზმნა brauchen ხშირად გვხვდება აგრეთვე გაარსებითებულ ინფინიტივთან, რომელიც ასევე განავრცობს და აკონკრეტებს მის მნიშვნელობას:

- Ich brauche **zum** Lesen eine Brille. (საკითხავად სათვალე მჭირდება.)
- Du hast alles, was man **zum** Leben braucht. (შენ ყველაფერი გაქვს, რაც კაცს ცხოვრებისათვის სჭირდება.)

1.5 პირიანი ზმნის განვრცობა ინფინიტიური ქცევით (um ... zu, anstatt/statt ... zu, ohne ... zu)

ინფინიტიური ქცევები აზუსტებენ, თუ რა მიმართებაშია პირიანი ზმნით გამოხატული მოქმედება რომელიმე სხვა მოქმედებასთან:

Ich gehe raus, $\left\{ \begin{array}{l} \text{um} \\ \text{ohne} \\ \text{anstatt} \end{array} \right. \text{ zu rauchen.}$ გავდივარ გარეთ, $\left\{ \begin{array}{l} \text{რომ მოვნიო.} \\ \text{ისე, რომ არ ვენევი.} \\ \text{ნაცვლად იმისა, რომ მოვნიო.} \end{array} \right.$

ინფინიტიურ ქცევებს (და ამას ქართული თარგმანიც ადასტურებს) წინადადების ტევადობა აქვს: ისინი ასახავენ ფაქტს და გულისხმობენ ზმნით აღნიშნული მოქმედების შემ-

სრულდებლს. ესაა თვით წინადადების ქვემდებარე. თუ ინფინიტიურ ქცევით გამოხატულ ქმედებას სხვა პირი ასრულებს, მაშინ დამოკიდებულ წინადადებას უნდა მივმართოთ:

- **Ich gehe raus, damit meine Frau in Ruhe lesen kann.**   გავდივარ გარეთ, რომ/რათა ჩემმა ცოლმა მშვიდად იკითხოს.

განვიხილოთ თითოეული ქცევის მნიშვნელობა.

- **um ... zu.** კონსტრუქცია ჩვეულებრივ აკონკრეტებს, თუ რა მიზნით სრულდება პირიანი ზმნის მიერ გამოხატული მოქმედება, ან რა შედეგია მოსალოდნელი:

- **Wir arbeiten hart, um besser zu leben.** (ჩვენ ბევრს ვმუშაობთ, რომ უკეთესად ვიცხოვროთ.)
- **Ich wollte dich gestern anrufen, um dir zum Geburtstag zu gratulieren.** (მინდოდა გუშინ დამერეკა შენთვის, რომ დაბადების დღე მომლოცა.)
- **Ich fahre nach Hamburg, um dort meinen alten Bekannten zu treffen.** (პამბურგში მივდივარ, რათა ჩემს ძველ ნაცნობს შევხვდე.)
- **Er hat einen Kredit aufgenommen, um sich ein Auto kaufen zu können.** (მან კრედიტი აიღო, მანქანა რომ ეყიდა.)
- **Wir essen kein Fleisch, um Geld zu sparen.** (ხორცს არ ვჭამთ, ფული რომ დავზოგოთ.)
- **Du hast das bestimmt nur gesagt, um mich zu beruhigen.** (შენ ეს უთუოდ იმიტომ თქვი, რომ მე დამამშვიდო.)

ინფინიტიურ ქცევა შესაძლოა წინაც უსწრებდეს წინადადებას:

- **Um Erfolg zu haben, müssen wir zusammenarbeiten.** (წარმატებას რომ მივაღწიოთ, ერთად უნდა ვიმუშაოთ.)
- **Um das zu verhindern, brauchen Sie viel Kraft.** (ეს რომ თავიდან აიცილოთ, დიდი ძალისხმევა გმართებთ.)

ინფინიტიურ ქცევას შეიძლება დამოკიდებული წინადადებაც მოსდევდეს:

- **Ich bin gekommen, um zu sehen, was du abends im Büro machst.** (მოვედი, რომ ვნახო, თუ რას აკეთებ ბიუროში საღამოობით.)
- **Ich gehe auf mein Zimmer, um darüber nachzudenken, was ich eben gehört habe.** (გავდივარ ჩემს ოთახში, რათა ვიფიქრო იმაზე, რაც ახლა გავიგე.)

კონტექსტიდან გამომდინარე დიალოგში შესაძლებელია ინფინიტიური ქცევის ცალკე რეპლიკად ხმარებაც:

- – **Warum bist du gekommen?**   (– რატომ მოხვედი?)
– **Um dich zu sehen.**   (– რომ გნახო.)
- – **Wozu brauchst du heute Bargeld?**   (– რისთვის გჭირდება დღეს ფული?)
– **Um es in Dollars zu wechseln.**   (– დოლარზე რომ გადავხურდო.)

მხოლოდ ცალკეულ შემთხვევებში არა აქვს ამ კონსტრუქციას მიზნის თუ შედეგის მნიშვნელობა:

- **Das ist zu schön, um wahr zu sein.** (ეს იმდენად კარგია, რომ მართალი ვერ იქნება.)
  - **Er ist klug genug, um uns zu verstehen.** (იგი საკმარისად ჭკვიანია, რომ გაგვიგოს.)
- ინფინიტიური ქცევის ხმარების შესაძლებლობას ქმნის ამ შემთხვევაში იმ წინადადების მოდელი, რომელიც მას წინ უძღვის, განსაკუთრებით კი **zu** და **genug** ნაწილაკები.
- **ohne ... zu** ქცევა აღნიშნავს ისეთ თანმხლებ მოქმედებას, რომელიც სუბიექტს შეეძლო შეესრულებინა ძირითად მოქმედებასთან ერთად, მაგრამ არ შეასრულა:
  - **Warum gehst du weg, ohne meine Antwort abzuwarten?** (რატომ მიდიხარ ისე, რომ არ უცდი ჩემს პასუხს?)
  - **Ich glaube dir, ohne etwas zu verstehen.** (მჯერა შენი, თუმცა არაფერი მესმის.)
  - **Der Zug fährt direkt nach München, ohne in Erlangen zu halten.** (მატარებელი ისე მიდის მიუნხენში, რომ ერლანგენში არ ჩერდება.)
  - **Bitte eintreten, ohne anzuklopfen!** (დაკაკუნების გარეშე შემოდით!)
  - **anstatt ... zu/statt ... zu** ქცევა აღნიშნავს, რომ სუბიექტი, ნაცვლად ერთი მოქმედებისა, მეორეს ასრულებს:
  - **Klaus schläft, statt uns zu helfen.** (კლაუსს სძინავს, ნაცვლად იმისა რომ მოგვეხმაროს.)
  - **Du gibst Geld für Geschenke aus, statt dir Lehrbücher zu kaufen.** (შენ ფულს საჩუქრებში ხარჯავ, ნაცვლად იმისა, რომ სახელმძღვანელოები იყიდო.)
  - **Sie telefoniert jeden zweiten Tag nach Wien, statt ihren Eltern einen Brief zu schreiben.** (ის ყოველ მეორე დღეს ვენაში რეკავს, ნაცვლად იმისა, რომ მშობლებს წერილი მისწეროს.)
  - **Anstatt zu arbeiten, faulenzst du die ganze Woche.** (ნაცვლად იმისა, რომ იმუშაო, მთელი კვირა უქმად ზიხარ.)

1.6 zu + ინფინიტივი haben და sein ზმნებთან

haben და **sein** ზმნების დაკავშირება ინფინიტივთან **zu**-თი ანიჭებს წინადადებას მოძალობის (აუცილებლობის, ვალდებულების, შესაძლებლობის) მნიშვნელობას.

haben + zu + ინფინიტივი აღნიშნავს აუცილებლობას ან ვალდებულებას:

- **Wir haben diesen Text zu übersetzen.** (ეს ტექსტი სათარგმნელი გვაქვს.)
- **Was habe ich zu bezahlen?** (რა მაქვს გადასახდელი?)
- **Ich habe viel zu tun.** (ბევრი საქმე მაქვს.)
- **Die Tänzerin hat auf ihr Gewicht zu achten.** (მოცეკვავემ ყურადღება უნდა მიაქციოს თავის წონას.)

- **Ich habe ausländische Studenten zu betreuen.** (მე უცხოელი სტუდენტები მებარია.)
- **Er hat nur Studienanfänger zu unterrichten.** (ის მხოლოდ დამწყებებს ასწავლის.)
- **Ich jobbe nur, um Geld zu verdienen. Das hat mit meinem Beruf nichts zu tun.** (მე ვმუშაობ, რომ ფული ვიშოვო. ამას ჩემს პროფესიასთან არაფერი აქვს საერთო.)

ამ წინადადებათა დიდი უმრავლესობა **müssen** და **sollen** ზმნების შენაცვლების შესაძლებლობას იძლევა:

- **Wir sollen diesen Text übersetzen.** ➤ **Was muss ich bezahlen?**

sein + zu + ინფინიტივი აღნიშნავს როგორც აუცილებლობა-ვალდებულებას, ისე შესაძლებლობას:

- აუცილებლობა, ვალდებულება:

- **Diese beiden Texte sind zu übersetzen.** (ეს ორივე ტექსტი გადასათარგმნია.)
- **Das Radio ist zu reparieren.** (რადიო შესაკეთებელია.)
- **Die Wohnung ist sofort zu beziehen.** (ბინაში შესახლება სასწრაფოა.)

sein ზმნა შეიძლება შეცვალოს ანალოგიური ფუნქციის მქონე რომელიმე სხვა ზმნამ:

- **Hier ist viel zu tun.** (აქ ბევრი რამეა გასაკეთებელი.)
- **Hier bleibt genug zu tun.** (აქ საკმაოდ რჩება გასაკეთებელი.)
- **Da scheint es nichts zu tun zu geben.** (იქ არაფერი ჩანს გასაკეთებელი.)

- შესაძლებლობა:

- **Das Radio ist nicht mehr zu reparieren.** (რადიო ვეღარ შეკეთდება.)
- **Ihm ist nicht zu helfen.** (მას არაფერი ეშველება.)
- **Die Reise ist nicht zu verschieben.** (მოგზაურობის გადადება შეუძლებელია.)
- **Die Videokamera ist leicht zu bedienen.** (ვიდეოკამერა ადვილად მოსახმარია.)
- **Diese Taschenlampe ist wiederaufzuladen.** (ეს ჯიბის ფარანი დასატენია.)
- **Das Flugzeug ist nicht zu sehen.** (თვითმფრინავი არ ჩანს.)
- **Es ist nicht zu glauben.** (დაუჯერებელია.)
- **Das ist ja nicht zu fassen!** (წარმოუდგენელია!)
- **Wie ist das zu verstehen?** (ეს როგორ გავიგოთ/გავიგო?)

ანალოგიური მნიშვნელობით იხმარება კონსტრუქციაც **es gibt + zu + ინფინიტივი**:

- **Hier gibt es viel Schönes zu sehen.** (აქ ბევრი რამაა სანახავი.)
- **Gibt es was zu trinken?** (გაქვთ/არის რაიმე დასალევი?)
- **Dazu gibt es nichts zu sagen.** (სათქმელი აღარაფერია.)

შესაძლებლობის გამოხატველი მაგალითები შეიძლება შეიცვალოს მოდულურ-ზმნიანი კონსტრუქციით:

- Das Radio ist nicht mehr zu reparieren. = Das Radio kann man nicht mehr reparieren. = Das Radio lässt sich nicht mehr reparieren.

აგრეთვე:

- Die Videokamera lässt sich leicht bedienen.
 ➤ Die Taschenlampe muss man wieder aufladen.
 ➤ Hier kann man viel Schönes sehen.
 ➤ Dazu kann man nichts sagen.

2 სავარჯიშოები

1-1.1 დაეალება 1. ჩასვით პირიანი ზმნა და მასთან დაკავშირებული ინფინიტივი:

(1) <i>lernen + gehen</i> – Wie alt ist dein Hänschen? – Schon 11 Monate alt. – ___ er schon ___? – Nein, noch nicht.	(2) <i>helfen + finden</i> – Wohnt hier Frau Berg? – Nein, Frau Berg wohnt in der Parkstraße. Aber ich ___ Ihnen gern, ihr Haus ___ .
(3) <i>gehen + baden, gehen + arbeiten</i> – ___ du ___? – Nein, ich ___ ins Büro ___ .	(4) <i>schicken + schlafen</i> – Wo sind denn die Kinder? – Ich habe sie eben ___ .
(5) <i>sehen + sitzen, sehen + fliegen</i> – ___ du da einen Vogel ___? – Nein, ich ___ nur zwei Vögel ___ .	(6) <i>helfen + waschen, helfen + bügeln</i> – Erika, ___ mir bitte ___! – Ich ___ dir später ___ .
(7) <i>hören + zuschlagen, sehen + runtersteigen</i> – Ich habe die Eingangstür ___ . – Kann sein. Ich habe einen Jungen die Treppe ___ .	(8) <i>lernen + kochen/backen</i> – Julia, was ist eigentlich dein Lieblingsfach? – Hauswirtschaft. Da ___ wir ___ und ___ .
(9) <i>nennen + arbeiten</i> – Wir haben in einer Stunde die ganze Wohnung geputzt. – Das ___ ich ___!	(10) <i>kommen + besuchen</i> – Du, Christian, hast du heute Zeit? – Leider nicht. Erikas Bruder, mit dem ich zusammen studiert habe, ___ mich ___ .
(11) <i>hören + weinen</i> – ___ du nicht das Baby ___? – Ja, aber sein Essen ist noch nicht fertig.	(12) <i>helfen + aufstehen</i> – Schwester Stefanie, ___ Sie mir bitte ___ ! – Sofort!

- (13) *sein + tanzen*
 – ___ ihr ___?
 – Nein, wir waren bei meinem Onkel.
- (14) *sehen + gehen*
 – Kennst du Herrn Schwarz?
 – Nein, aber ich ___ ihn täglich zur Arbeit ___.

1.2-1.3 დაჯალღება 2. ჩასვით პირიანი ზმნა სათანადო ფორმით და შეუწყვეთ მას ინფინიტივი:

- (1) *anfangen + lesen*
 – Dein Deutsch ist schon viel besser.
 – Ja, ich habe sogar ____, Bücher auf Deutsch ____.
- (2) *versuchen + sich (D) abgewöhnen*
 – Ich mag keine Zigaretten.
 ____ doch bitte, es ____!
 – Na gut, ich probiere es.
- (3) *versuchen + sich einleben*
 – Ziehen Sie wieder aufs Dorf?
 – Leider ja. Wir haben zwar ____,
 ____ hier ____, aber an den Lärm wir uns nicht gewöhnen.
- (4) *raten + spazieren gehen*
 – In der letzten Zeit fühle ich mich nicht ganz wohl.
 – Ich ____ Ihnen, jeden Abend eine halbe Stunde ____.
- (5) *planen + machen*
 – Wann machst du Urlaub?
 – Im August. Ich ____, eine Indienreise ____.
- (6) *bitten + geben*
 Sehr geehrter Herr Löffler! Ich ____ Sie, mir 3 Tage Urlaub ____.
- (7) *vergessen + helfen*
 – Über wen ärgerst du dich?
 – Über meinen Mann. Er ____ immer, mir in der Küche ____.
- (8) *sich gewöhnen + ins Bett gehen*
 – Du siehst müde aus.
 – Ich kann ____ nicht daran ____, etwas früher ____.
- (9) *versprechen + sein*
 – Wir gehen doch heute ins Konzert, oder?
 – Ja, aber ____ mir, pünktlich ____!
- (10) *beginnen + sich (D.) Gedanken machen*
 – Kauft ihr euch ein Auto?
 – Wir haben schon ____, ____ darüber ____.
- (11) *vergessen (Perfekt) + abschließen*
 – Warum bist du so unruhig?
 – Ich ____, die Haustür ____.
- (12) *aufhören (Perfekt) + arbeiten*
 – Arbeiten Sie noch?
 – Nein, Mit 60 ____ ich ____.
- (13) *sich weigern + machen*
 – Hast du dich mit Ulla gestritten?
 – Ja, und ich ____, den ersten Schritt ____.
- (14) *hassen + machen müssen*
 – Warum gehst du nicht mit?
 – Ich ____ es, mit Erwachsenen Ausflüge ____.
- (15) *hoffen + helfen können*
 – Gerd ist schwer verletzt.
- (16) *vorschlagen + bleiben/fernsehen*
 – Wohin gehen wir heute Abend?

- Ja, aber der Arzt _____ , ihm _____ .
- (17) *pflegen + trinken* (მალღებარე)
– Trinken Sie Bier?
– Nein, danke! Zum Essen _____ ich Wein _____ .
- (19) *zwingen + unterschreiben*
– Unser Geschäftspartner will uns _____ , den Vertrag _____ .
- (21) *es gibt + besprechen*
– Ich möchte mit dir dein gestriges Benehmen besprechen.
– _____ absolut nichts _____ , Vati!
- (23) *aufhören (Perfekt) + lieben*
– Liebst du mich noch?
– Na klar! Ich _____ nie _____ , dich _____ .
- (25) *verbieten + sprechen*
– Mein Mann _____ mir, über Politik _____ .
– Na ja, dann sprechen wir eben über das Wetter.
- (27) *geben + fressen, scheint + sein*
– _____ dem Hund etwas _____ !
– Aber er _____ gar nicht hungrig _____ !
- (29) *empfehlen + essen*
– Nimm bitte noch etwas Butter!
– Nein, danke. Mein Arzt _____ mir, nicht fett _____ .
- (31) *geben + trinken*
– Können Sie mir etwas _____ ?
– Ja, bitte.
- (33) *vergessen (Perfekt) + tanken*
– Das Benzin ist alle.
– Wieso denn?
– Ich _____ .
- Ich _____ , zu Hause _____ und _____ .
- (18) *Spaß machen + ärgern*
– Bin ich wirklich so dick?
– Ganz im Gegenteil, aber es _____ mir _____ , dich _____ .
- (20) *versuchen + sich gewöhnen*
– Ich mag ihn doch gar nicht.
– _____ einfach, _____ an ihn _____ !
- (22) *raten + gehen*
– Ich habe jeden Tag Kopfschmerzen.
– Ich _____ Ihnen, so schnell wie möglich zum Arzt _____ .
- (24) *sich entschließen + annehmen*
– Was schreibt Herr Klein aus München?
– Er hat _____ noch nicht _____ , unser Angebot _____ .
- (26) *es lohnt sich + reparieren lassen*
– _____ nicht mehr, diese Schuhe _____ .
– Stimmt Die sind total kaputt.
- (28) *wissen + leben*
– Wie gefällt dir unser neuer Nachbar?
– Ich glaube, er _____ .
- (30) *scheinen + haben*
– Der Patient _____ Schmerzen _____ .
– Ich rufe gleich Dr. Braun.
- (32) *scheinen + helfen*
– Wie fühlen Sie sich?
– Viel besser. Die Tabletten _____ mir _____ .
- (34) *hoffen + finden, vergessen + sich bewerben*
– Ich _____ , bei dieser Firma Arbeit _____ .
– Dann _____ nicht, _____ rechtzeitig _____ !

- (35) *sich entschließen (Perfekt) + kündigen*
versprechen (Perfekt) + sprechen
 – Eva _____, _____.
 – Warum hat sie mir nichts gesagt?
 – Sie _____ ihrem Chef _____, bis
 Montag nicht davon _____.

- (36) *wissen + helfen,*
 – Alles hat großartig geklappt!
 – Kein Wunder. Unser Chef
 _____ sich in jeder Situation

1.2-1.3 დავალება 3. დაასრულეთ საპასუხო რეპლიკა. გამოიყენეთ პირველი ნინადადების პირიანი ზმნა.

- Jeden Abend **bitte** ich meinen Sohn, sein Radio leiser zu stellen. – Und ich _____.
- Der Arzt **empfiehlt** mir, abends früh ins Bett zu gehen. – Und mir _____.
- Wir **erlauben** unseren Kindern nicht, im Stadtzentrum Rad zu fahren. – Und wir _____.
- Ich **verbiete** meiner Sekretärin, stundenlang zu telefonieren. – Und ich _____.
- Ich **schaffe** es nicht, mit Julia ins Gespräch zu kommen. – Und ich _____.
- Unsere Tochter **lernt** schwimmen. – Und unser Sohn _____.
- Wir **gehen** heute angeln. – Und wir _____.
- Ich **höre** eine Lokomotive pfeifen. – Und ich _____.
- Ich **pflge** abends im Restaurant zu essen. – Und ich _____.
- Ich **vergesse** immer, meiner Frau zum Geburtstag zu gratulieren. – Und ich _____.
- Meine Oma **rät** mir, öfter Knoblauch zu essen. – Und mir _____.
- Ich **zwinge** meinen Sohn, mehr zu arbeiten. – Und ich _____.
- Meine Frau **versucht** immer, mich zu ärgern. – Und meine Frau _____.
- Wir **sind fest entschlossen**, diesen Plan zu realisieren. – Und wir _____.

1.4 დავალება 4. აღადგინეთ გამოტოვებული რეპლიკა. იხმარეთ ზმნა *brauchen* უკუთქმით ნინადადებაში შესაბამის უარყოფით ნაწილაკთან (*nicht, kein, nichts*) ერთად.

ნიმუში: – *Ich muss Gerd anrufen.* – *Du brauchst ihn nicht anzurufen. Ich habe ihm schon alles erzählt.*

- Ich muss jetzt zahlen. – _____ . Ich habe schon für dich gezahlt.
 – Ich fange gleich an zu kochen. – _____ . Ich habe im Club gegessen.
 – Ich habe Angst vor deinem Hund! – _____ . Er beißt nicht.
 – Soll ich schneller lesen? – Nein, _____ . Der Text ist ziemlich schwer.
 – Ich muss dir etwas sagen. – _____ . Ich weiß schon alles.

1.4 დავალება 5. თარგმნეთ:

- (1) – Wie kann ich denn die Kassette stoppen?
 – Das ist ganz einfach. Sie brauchen nur auf die Stoptaste drücken.

- (2) – Der Wein ist alle.
– Kein Problem. Du brauchst nur fünf Minuten gehen, dann bist du schon beim nächsten Supermarkt.
- (3) – Wir können doch nicht das ganze Gedicht auswendig lernen.
– Keine Panik! Ihr braucht auch nur die erste Strophe lernen.
- (4) – Soll ich dich morgen wecken?
– Ja, bitte. Du brauchst nur dreimal an die Tür klopfen, und ich wache sofort auf.
- (5) – Ich langweile mich oft.
– Du brauchst mich nur anzurufen, und wir unternehmen etwas.

1.5 დავალება 6. ჩასვით ინფინიტიურ კონსტრუქციაში ნაწილაკები *um, (an)statt, ohne*:

1. Das Kind läuft dem Ball nach, ___ auf den Straßenverkehr zu achten.
2. ___ sich ins Bett zu legen, geht er zur Arbeit.
3. ___ die Ferien planen zu können, habe ich mir einige Reiseprospekte besorgt.
4. Der Lehrer erklärt uns grammatische Regeln, ___ Beispiele dazu zu geben.
5. ___ zu frühstücken, raucht er morgens drei Zigaretten nacheinander.
6. ___ richtig attraktiv zu sein, gebe ich viel Geld aus.
7. Du sitzt stundenlang vor dem Fernseher, ___ mit mir tanzen zu gehen.
8. Ich gehe nicht in die Disko, ___ mich zu schminken.
9. Ich fahre nach Italien, ___ Italienisch zu lernen.
10. Ich kann nicht heiraten, ___ mir das vorher ganz genau zu überlegen.
11. Ich gehe ins Reisebüro, ___ eine Reise nach Indien ___ buchen.
12. Er tut manchmal, was ich will, ___ es selbst zu wollen.
13. ___ mir zu helfen, brüllst du mich an.
14. ___ Umweltprobleme zu lösen, braucht man in erster Linie Geld.
15. Ich brauche keinen Anlass, ___ ihr Blumen zu schenken.

1.2-1.5 დავალება 7. დაასრულეთ წინადადება ინფინიტიური ჯგუფით, რომლის ნევრებიც ფრჩხილებშია მოცემული.

- (1) – Ich plane, (*einladen, einige Kommilitonen, zum Abendessen*). Kommst du auch?
– Gerne!
- (2) – Wohin gehst du?
– In die Mensa. Meine Vermieterin verbietet mir, (*kochen, das Zimmer, in*).
- (3) – Hast du Bekannte in Berlin?
– Nein, aber ich hoffe, (*kennen lernen, besser, ein paar Kollegen*).
- (4) – Hast du dich hier schon eingelebt?
– Noch nicht. Ich habe nämlich Kontaktprobleme.
– Versuche, (*sich unterhalten, die Leute, mit, mehr*).

- (5) – Helmut zögert, (*kommen, unsere Party, zu*)
– Helmut? Ich überrede ihn, (*mitmachen*).
- (6) – Erika, du störst mich! – Entschuldige, Vati! Ich höre sofort auf, (*Musik hören*).
- (7) – Kommt Walter heute nicht?
– Ach, ich habe total vergessen, (*anrufen, er*).
- (8) – Du sprichst schon gut Deutsch.
– Ja, und jetzt fange ich an, (*lernen, Französisch*).
- (9) – Hilfst du mir, (*dieser schwere Koffer, tragen*)?
– Aber gerne.
- (10) – Gehst du schon?
– Ja, mein Chef hat mir heute erlaubt, (*Feierabend machen, eine Stunde früher*).
- (11) – Bringst du mir morgen meine Videos?
– Ganz bestimmt. Du brauchst mich nicht (*erinnern, daran*).
- (12) – Mutti, ich möchte Eis!
– Du bist noch zu krank, (*um, Eis essen*).
- (13) – Ich möchte mein Fahrrad selber reparieren.
– Du bist nicht geschickt genug, (*um, schaffen, können, das*).
- (14) – Du hast eine neue Uhr?
– Ich habe diese Uhr gekauft, (*um, schenken, sie, du*).
- (15) – Warum gehst du vorbei, (*ohne, grüßen, ich*)?
– Entschuldige, ich habe dich nicht bemerkt.
- (16) – Du korrigierst mich pausenlos, (*statt, ich, erklären, alles, ordentlich*).
– Ja, stimmt. Aber du sollst auch etwas alleine herausfinden.
- (17) – Ich kündige.
– Darf ich wissen, warum?
– Ich habe mich endlich entschlossen, (*wechseln, der Beruf*).
- (18) – Gefällt Ihnen Ihre neue Wohnung?
– Überhaupt nicht. Wir haben vor, (*umziehen, die nächste Woche, in*).
- (19) – Herr Kraus macht alles, was die Chefin sagt.
– Klar, er wagt nicht, (*widersprechen, sie*).
- (20) – Es macht mir Kopfschmerzen, (*zuhören, du*).
– Dann höre ich eben auf (*erzählen*).

1.5 დავალება 8. შეადგინეთ ორი წინადადებიდან ერთი. გამოიყენეთ *um ... zu* ინფინიტიური ქცევა.

წიგნი: *Der Chef ist heute nach München gefahren. Er will mit seinem Geschäftsfreund sprechen.* → *Der Chef ist heute nach München gefahren, um mit seinem Geschäftsfreund zu sprechen./Um mit seinem Geschäftsfreund zu sprechen, ist der Chef heute nach München gefahren.*

1. Herr Lang ruft Frau Jung an. Er will sie ins Kino einladen.
2. Ich reise nach Indien. Ich will die alte indische Kultur kennen lernen.
3. Herr Fischer will fit bleiben. Er spielt Fußball.
4. Wir wollen gewinnen. Wir trainieren täglich.
5. Ich will an Herrn Sander schreiben. Ich brauche seine Adresse.
6. Ich verreise. Ich will einmal gründlich ausspannen.
7. Wir hören mit der Arbeit auf. Wir wollen uns erholen.
8. Sie haben sich hier versteckt. Sie wollten uns ausspionieren.

1.5 დავალება 9. ჩასვით ზმნები *haben* ან *sein*. თარგმნეთ წინადადებები ქართულად.

1. Diese Frage — schwer zu verstehen.
2. Ich — heute zwei Gedichte zu lernen.
3. Jeder Bürger — Steuern zu zahlen.
4. Der Motor — kaum zu hören.
5. Er — nirgends zu finden.
6. Alle Autofahrer — die Verkehrsvorschriften genau zu beachten.
7. Auf der Straße — niemand zu sehen.
8. Die Balletttänzerin — auf ihre Figur zu achten.
9. Sie — sich im Dekanat zu melden.
10. Er — nie zu sprechen.
11. Ich — heute nichts zu tun.
12. Du gehst schon? Wie — das denn zu verstehen?
13. Was — das mit meinem Vorschlag zu tun?
14. Was — Sie zu verzollen?
15. Jetzt — ich an was anderes zu denken.

1-6 დავალება 10. დაუძებნეთ მოცემულ წინადადებებს სინონიმური კონსტრუქციები მოდალური ზმნით:

წიგნი: *Ich habe für morgen zwei Übungen zu machen.* → *Ich muss für morgen zwei Übungen machen.*

1. Ich habe Schulden zu zahlen. →	5. Was hast du zu verkaufen? →
2. Frau Kühn ist nirgends zu finden. →	6. Auf der Straße war niemand zu sehen. →

3. Die Uhr ist nicht mehr zu reparieren. → 7. Sie haben 100 Mark zu bezahlen. →
 4. Gibt es hier etwas Warmes zu essen? → 8. Das hast du mir zu überlassen. →

🔑 **1.1-1.6** დავალება 11. თარგმნეთ. იხმარეთ ინფინიტივი zu-თი ან მის გარეშე.

- (1) *helfen*
  - მომეხმარები სადილის გაკეთებაში?
  - არა, მირჩევნია ჭურჭლის დარეცხვაში მოგეხმარო.
- (2) *sein + essen; vergessen*
  - საჭმელად იყავი?
  - არა, ფოსტაში ვიყავი, გუშინ დამავინყდა მარკების ყიდვა.
- (3) *sein + übersetzen; anfangen*
  - ეს წერილი სათარგმნია.
  - მე ვერ ვთარგმნი. ინგლისურის სწავლას მხოლოდ ახლა ვიწყებ.
- (4) *pflügen*
  - ღვინოს დაღვევთ?
  - სიამოვნებით. ჩვევად მაქვს საღამოს, მუდამ ცოტა სასმელი დავლიო.
- (5) *versprechen; empfehlen*
  - შემპირდი, რომ ყოველ საღამოს ისეირნებ.
  - ექიმმა კი მირჩია, ადრე დავიძინო.
- (6) *es lohnt sich nicht*
  - არ ღირს ამ სასტუმროში დარჩენა.
  - რატომ?
  - ლიფტი გაფუჭებულია, ოთახები პატარაა და წყალს ვერ გადაივლებ.
- (7) *vorschlagen; haben*
  - წინადადება შემომაქვს, დღეს კონცერტზე წავიდე!
  - არა, დღეს არ შემიძლია, რეფერატი მაქვს დასაწერი.
- (8) *vergessen; versuchen*
  - არ დაგავინყდეს დღეს დამირეკო!
  - სად დაგირეკო?
  - შეეცადე, ექვსამდე ბიუროში დამიჭირო.
- (9) *raten*
  - დილიდან საღამომდე თავის ტკივილები მაქვს.
  - გირჩევ, ტკივილგამაყუჩებელი აბები არ მიიღო.
  - რას მირჩევ კიდევ?
  - მეტი იარო ფეხით. მოძრაობა და სუფთა ჰაერი სასარგებლოა.
- (10) *Spaß machen*
  - ნაწყენი ხარ ჩემზე?
  - შენ გგონია წვიმაში დგომა და ლოდინი მსიამოვნებს?

- (11) *bitten*
 – მომიტანე კასეტები?
 – რა კასეტები?
 – მე ხომ გთხოვე, ორი კასეტა გეთხოვებინა ჩემთვის.
- (12) *hoffen*
 – როდის დაბრუნდები?
 – იმედი მაქვს, რომ ცხრაზე შინ ვიქნები.
- (13) *haben*
 – მოდიხარ ჩვენთან ერთად?
 – არა, კიდევ რაღაც მაქვს ბიუროში მოსაგვარებელი.
- (14) *haben*
 – საკმაოდ გაქვთ საქმელი?
 – დიახ, გმადლობთ.
- (15) *haben*
 – გაქვს რამე სათქმელი?
 – აღარაფერი.
- (16) *scheinen*
 – გესმის მუსიკა?
 – კი, როგორც ჩანს, ჩვენი მეზობლები შვებულებიდან დაბრუნდნენ.
- (17) *sein*
 – კმაყოფილი ხართ ჩემით?
 – ძალიან. თქვენ, როგორც თანამშრომელი, შეუცვლელი ხართ.
- (18) *planen*
 – შეირთო იანმა სარა?
 – ჯერ არა. სექტემბერში აპირებენ დაქორწინებას.

🔑 1.5 დავალება 12. თარგმნეთ. გამოიყენეთ ინფინიტიური ქცევები.

- (1) – ჩემი აპარატის წამოღება მინდა.
 – არ მიკვირს. შენ ხომ არ შეგიძლია იცხოვრო ისე, რომ სურათები არ გადაიღო.
- (2) – რატომ მიდიხარ გერმანიაში?
 – იმიტომ, რომ გერმანული ვისწავლო.
- (3) – ნაცვლად იმისა, რომ ფული დაზოგო, დღეში 100 მარკას ხარჯავ.
 – არ მჭირდება დაზოგვა, ფული საკმაოდ მაქვს.
- (4) – თურქეთში შენი ფირმის საქმეებზე მიდიხარ?
 – არა, იქ მივდივარ, რომ დავისვენო.
- (5) – რატომ ჭამ ხილს გაურეცხავად?
 – არ მჭირდება გარეცხვა, ჩემს ბაღში მოვკრიფე.
- (6) – კატა ისევ შენს სანაოლზე წევს, ნაცვლად იმისა, რომ სავარძელში ეძინოს.
 – ვიცი. მე ვაძლევ უფლებას, ეძინოს ჩემს სანაოლზე.

- (7) – გადავწყვიტეთ ინდოეთში წასვლა.
– რატომ მაინცდამაინც ინდოეთში?
– რომ სპილოებით ვიაროთ.
- (8) – მხნედ რომ დარჩე, კაცმა ჩვენს ასაკში ჩოგბურთი უნდა ითამაშო.
– ვინ თქვა?
– ბატონმა ფუქსმა, ჩემმა ექიმმა.
– ფუქსი კარგი ექიმი?
– კი, სულ ცოტა ის მაინც იცის, როგორ მოექცეს პაციენტებს.

თემა 37

- 1 შედგენილი შემასმენლის განვრცობა *zu* + ინფინიტივით
- 2 არსებითი სახელის განსაზღვრა *zu* + ინფინიტივით
- 3 ინფინიტივი ქვემდებარის როლში
- 4 მოქმედებითი გვარის ინფინიტივი II (*Infinitiv II Aktiv*)
- 5 ინფინიტიური კონსტრუქციებისა და დამოკიდებული წინადადების ურთიერთმიმართება
- 6 სავარჯიშოები

1 შედგენილი შემასმენლის განვრცობა *zu* + ინფინიტივით

ინფინიტივს შეუძლია შეავსოს და დააკონკრეტოს შედგენილი შემასმენელი, რომლის პრედიატივიც ატრიბუტული სიტყვა ან მყარი შესიტყვებაა. აქ ძირითადად ორი შემთხვევა იკვეთება:

1. წინადადების ქვემდებარე სულიერია (ჩვეულებრივ ადამიანი):

- **Er ist sehr stolz, Medizin zu studieren.** (ის ამაყობს იმით, რომ სამედიცინოზე სწავლობს.)
- **Wir sind bereit, euch zu helfen.** (მზადა ვართ, დაგეხმაროთ.)
- **Sie sind bereit, sich für den Umweltschutz zu engagieren.** (ისინი მზად არიან, ილვანონ ბუნების დაცვისათვის.)
- **Ich bin gezwungen, meinen Onkel um Hilfe zu bitten.** (იძულებული ვარ, ბიძაჩემს დახმარება ვთხოვო.)
- **Wir sind gewohnt, (= gewöhnt) früh aufzustehen.** (ადრე ადგომას მიჩვეულები ვართ.)
- **Ich finde es langweilig, immer zu Hause zu sitzen.** (გამუდმებით შინ ჯდომა, ვფიქრობ, მოსაწყენია.)
- **Ich finde es ganz normal, wenig Fleisch zu essen.** (ჩემთვის სრულიად ბუნებრივია ცოტა ხორცის ჭამა.)
- **Ich bin gerade dabei, den Koffer zu packen.** (ახლა სწორედ ჩემოდანს ვალაგებ.)
- **Wir sind im Begriff zu singen.** (სწორედ სიმღერას ვაპირებდით.)
- **Ich bin nicht in der Lage mitzugehen.** (არ შემიძლია წამოსვლა.)

ოფიციალურ მეტყველებაში ხშირად ისმის:

- **Wir sind glücklich, Sie in unserer Stadt begrüßen zu dürfen.** (ბედნიერები ვართ, მოგესალმოთ ჩვენს ქალაქში.)
2. ქვემდებარე *es* ნაცვალსახელია:
- **Es ist nicht leicht, berühmt zu werden.** (არ არის ადვილი, გახდეს ცნობილი.)

- Es ist einfach **unmöglich**, alle Angestellten unter Kontrolle zu haben. (უბრალოდ შეუძლებელია, მუდმივად აკონტროლო ყველა თანამშრომელი.)
- Es ist **angenehm**, hier zu sitzen. (სასიამოვნოა აქ ჯდომა.)
- Es ist **verboten**, Getränke mitzubringen. (სასმელების თან მოტანა აკრძალულია.)
- Es ist **schwierig**, die Heimat verlassen zu müssen. (მძიმეა, როცა იძულებული ხარ სამშობლო დატოვო.)
- Es ist **wichtig**, die Kunden genau zu informieren. (მნიშვნელოვანია, კლიენტებს ზუსტი ინფორმაცია მიენოდოს.)
- Es **fällt** mir immer **schwer**, mit einer Frau ein Gespräch anzufangen. (მუდამ მიჭირს ქალთან საუბრის დაწყება.)

2 არსებითი სახელის განსაზღვრა zu + ინფინიტივით

ინფინიტივი zu-თი განსაზღვრავს არსებით სახელს უპირატესად იმ შემთხვევაში, როდესაც იგი აბსტრაქტული ცნებაა და პირდაპირი დამატების ფუნქციით იხმარება (ძირითადად haben ზმნასთან). ყველაზე ხშირად იხმარება სახელები: *die Absicht, die Aufgabe, das Bedürfnis, die Eigenschaft, die Fähigkeit, die Geduld, die Gelegenheit, die Kunst, die Lust, die Möglichkeit, der Mut, die Pflicht, das Recht, die Zeit*:

- Ich **habe** leider **keine Zeit**, auf dich zu warten. (სამწუხაროდ არა მაქვს დრო, მოგიცადლო.)
- **Hast** du **Lust**, mit mir Musik zu hören? (გაქვს სურვილი ჩემთან ერთად მოუსმინო მუსიკას?)
- Ich **habe** nicht **die Geduld**, mir das alles anzuhören. (არ მყოფნის მოთმინება, ყოველივე ეს მოვისმინო.)
- Wir **haben** leider **keine Möglichkeit**, Ihnen behilflich zu sein. (სამწუხაროდ არა გვაქვს საშუალება, დაგეხმაროთ.)
- Du **hast** nicht **das Recht**, in meine Privatsphäre einzudringen. (შენ არა გაქვს უფლება, ჩემს პირად ცხოვრებაში შემოიჭრა.)
- Nicht jeder **hat** den **Mut**, ein Risiko einzugehen. (ყველას არ ჰყოფნის გამბედაობა, წავიდეს რისკზე.)

ინფინიტივს შეუძლია განსაზღვროს არსებითი სახელი-პრედიკატივი:

- Es ist **meine Pflicht**, Sie darauf aufmerksam zu machen. (ჩემი ვალია, გაგიმახვილოთ ამაზე ყურადღება.)
- Es war **ein Fehler**, sie zu heiraten. (მისი ცოლად შერთვა შეცდომა იყო.)
- Es ist für mich **das Wichtigste**, einen Ausweg zu finden. (ჩემთვის ყველაზე მნიშვნელოვანია, ვიპოვო გამოსავალი.)
- Es ist schließlich **Aufgabe der Polizei**, diese Frage zu untersuchen. (ამ საკითხის გარკვევა ბოლოს და ბოლოს პოლიციის საქმეა.)

- **Mein Traum** ist es, Arzt zu werden. (ჩემი ოცნებაა, გავხდე ექიმი.)
- **Ein großer Wunsch von mir** ist es, einmal nach Japan zu reisen. (ჩემი დიდი სურვილია, ოდესმე იაპონიაში წავიდე.)
- **Unsere Aufgabe** ist es, gute Studienergebnisse zu erzielen. (ჩვენი ამოცანაა, მივაღწიოთ სწავლაში კარგ შედეგს.)

ინფინიტივის ნებისმიერ სხვა შემთხვევაშიც შეუძლია არსებითი სახელის განსაზღვრა, თუ წინადადების შინაარსი ამის საშუალება იძლევა:

- **Der Wunsch, Seemann zu werden,** lässt mir keine Ruhe. (არ მასვენებს სურვილი, გავხდე მეზღვაური.)
- **Deine Absicht, eine Oper zu komponieren,** finde ich sehr interessant. (შენი განზრახვა, დანერო ოპერა, ძალზე საინტერესოდ მეჩვენება.)
- **Mir gefällt Ihre Art, Witze zu machen,** nicht. (არ მომწონს თქვენი ხუმრობის მანერა.)

3 ინფინიტივი ქვემდებარის როლში

ინფინიტივის წინადადებაში შეიძლება ჰქონდეს დამოუკიდებელი წევრის ფუნქციაც. ასეთ შემთხვევაში იგი ჩვეულებრივ ქვემდებარის როლს ასრულებს:

- **Bücher zu schreiben** ist auch nicht mehr mein Wunsch. (წიგნების წერა აღარ არის ჩემი სურვილი.)
- **Krimis zu lesen** ist eine Leidenschaft von mir. (დეტექტივების კითხვა ჩემი სისუსტეა.)
- **Für dich zu kochen** macht mir viel Spaß. (შენთვის სადილის კეთება სიამოვნებას მანიჭებს.)
- **Briefe zu beantworten** ist mir lästig. (მიჭირს წერილებზე პასუხის გაცემა.)
- **Ohne Licht Rad zu fahren** ist sehr gefährlich. (ფარების გარეშე ველოსიპედით სიარული ძალზე სახიფათოა.)
- **Alle Autofahrer zu Disziplin zu zwingen** ist einfach nicht möglich. (შეუძლებელია, აიძულო ყველა მძღოლი დაიცვას წესრიგი.)

ქვემდებარის ფუნქციით ნახმარ განუვრცობელ ინფინიტივს ჩვეულებრივ zu ნაწილაკი არ ახლავს:

- **Leben heißt kämpfen.** (ცხოვრება ბრძოლაა.)
- **Heiraten** ist heute riskant. (ქორწინება დღეს სარისკოა.)

ამ სახის ინფინიტივი ზოგჯერ გაარსებითებულად აღიქმება და ასომთავრულით ინერება: **Reden** ist Silber, **Schweigen** ist Gold.

4 მოქმედებითი გვარის ინფინიტივი II (Infinitiv II Aktiv)

გარდა ინფინიტივის მარტივი ფორმისა (ინფინიტივი I) გერმანულ ენას აქვს მოქმედებითი გვარის მნიშვნელობის მქონე მეორე – რთული – ინფინიტიური ფორმაც. იგი შედგება ძირითადი ზმნის მიმღება II-ისაგან და იმ დამხმარე ზმნის ინფინიტივისაგან, რომელთანაც ეს ზმნა პერფექტში იუღლება:

ინფინიტივი I	ინფინიტივი II
lesen	gelesen haben
kommen	gekommen sein

აგრეთვე: tanzen – getanzt haben sein – gewesen sein
haben – gehabt haben werden – geworden sein

ინფინიტივის ამ ფორმას დასრულებული მნიშვნელობა აქვს. ამიტომ იგი იხმარება მაშინ, როდესაც ლაპარაკია წარსულში მომხდარ ფაქტზე:

შდრ.:

- Ich bin stolz darauf, diesen Maler **zu kennen**.
Ich bin stolz darauf, diesen Maler **gekannt zu haben**.
➤ ვამაყობ, რომ ვიცნობ ამ მხატვარს.
➤ ვამაყობ, რომ ვიცნობდი ამ მხატვარს.
  - Klaus behauptet, diesen Roman **zu lesen**.
Klaus behauptet, diesen Roman **gelesen zu haben**.
➤ კლაუსი ირწმუნება, რომ ახლა ამ რომანს კითხულობს.
➤ კლაუსი ირწმუნება, რომ ეს რომანი ნაიკითხა.
  - Herr Weiß will nicht sterben, ohne einen Erben **zu hinterlassen**.
Herr Weiß ist gestorben, ohne einen Erben **hinterlassen zu haben**.
➤ ბატონ ვაისს არ უნდა ისე მოკვდეს, რომ მემკვიდრე არ დატოვოს.
➤ ბატონი ვაისი გარდაიცვალა ისე, რომ მემკვიდრე არ დაუტოვებია.
  - Ich freue mich, in Rom **zu sein**.
Ich freue mich, in Rom **gewesen zu sein**.
➤ მიხარია, რომ რომში ვარ.
➤ მიხარია, რომ რომში ვიყავი.
- როგორც ვხედავთ, ინფინიტივის ამა თუ იმ ფორმის არჩევა პირიანი ზმნის დროის ფორმაზე დამოკიდებული არ არის:
- Ich fange an, den Brief **zu schreiben**.
Ich habe angefangen, den Brief **zu schreiben**.
➤ Ich wundere mich, ihn bei dir **zu sehen**.
Ich wundere mich, ihn gestern bei dir **gesehen zu haben**.

5 ინფინიტიური კონსტრუქციებისა და დამოკიდებული წინადადების ურთიერთმიმართება

როგორც ვიცით, ინფინიტიური კონსტრუქციები გადმოსცემს ფაქტს, მოვლენას, პროცესს, რომელიც შეიძლება წინადადების სახითაც გამოიხატოს. დაუუკვირდეთ ამ ორი სინტაქსური ოდენობის ურთიერთმიმართების რამდენიმე ასპექტს.

1. ინფინიტიურ კონსტრუქციას ყველაზე ხშირად dass-კავშირიანი წინადადება ცვლის:

- Ich hoffe, bald wieder gesund zu sein. → Ich hoffe, dass ich bald wieder gesund bin.
- Ich glaube, die richtige Entscheidung getroffen zu haben. → Ich glaube, dass ich die richtige Entscheidung getroffen habe.
- Ich finde es anstrengend, die ganze Zeit kochen zu müssen. → Ich finde es anstrengend, dass ich die ganze Zeit kochen muss.

ინფინიტიური კონსტრუქცია შეიძლება შეცვალოს აგრეთვე wenn კავშირიანმა წინადადებათ:

- Es ist heute ganz normal, zu Hause zu kochen. → Es ist heute ganz normal, wenn man zu Hause kocht.
- Für mich ist es keine so große Mühe, dir beim Übersetzen zu helfen. → Für mich ist es keine so große Mühe, wenn ich dir beim Übersetzen helfe.

შეგახსენებთ, რომ ინფინიტიური კონსტრუქცია zu-თი შესაძლებელია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ იგი იმავე სუბიექტს გულისხმობს, რომელიც მთავარ წინადადებაში გვაქვს. წინააღმდეგ შემთხვევაში უნდა მივმართოთ დამოკიდებულ წინადადებას:

- Ich hoffe, dass **du** bald wieder gesund bist.
- Ich glaube, dass **ihr** die richtige Entscheidung getroffen habt.
- Ich finde es unmöglich, dass **die Frauen** die ganze Zeit kochen müssen.

2. კონსტრუქცია um + zu + ინფინიტიურ ქცევას ჩვეულებრივ weil კავშირიანი მიზეზის დამოკიდებული წინადადება შეენაცვლება. ასეთ შემთხვევაში შესაძლებელია დამატებით მოდალური ზმნების შემოტანაც:

- Sie gehen ins Ausland, um mehr Geld zu verdienen. → Sie gehen ins Ausland, weil sie mehr Geld verdienen **wollen**.
- Ich fahre nach Prag, um meinen alten Freund zu besuchen. → Ich fahre nach Prag, weil ich meinen alten Freund besuchen **will/muss**.
- Er macht die Taschenlampe an, um den Fremden besser sehen zu können. → Er macht die Taschenlampe an, weil er den Fremden besser sehen **will**.

როგორც ვხედავთ, აქაც ინფინიტიური კონსტრუქცია მთავარი წინადადების სუბიექტს გულისხმობს. წინააღმდეგ შემთხვევაში შესაძლებელია მხოლოდ დამოკიდებული

წინადადების აგება. ამასთან um ... zu კონსტრუქციის ნაცვლად იხმარება damit კავშირი, ხოლო ohne ... zu-სა და (an)statt ... zu-ს ნაცვლად – შესაბამისად ohne dass და (an)statt dass:

- > Mein Vater hat mir Geld gegeben, damit ich mir einen Rock kaufen kann.
- > Schließ das Fenster, damit es nicht reinregnet!

მაგრამ არის ცალკეული შემთხვევები, როდესაც damit-კავშირიან წინადადებას უპირატესობა ინფინიტიური ქცევის ხმარების სფეროშიც ენიჭება. ეს ხდება განსაკუთრებით ბრძანების გამოხატვისას:

- > Nehmen Sie ein Taxi, damit Sie rechtzeitig ins Büro kommen! (= Nehmen Sie ein Taxi, um rechtzeitig ins Büro zu kommen!)
- > Nimm die Jacke mit, damit du dich nicht erkältest!

კავშირები ohne dass და (an)statt dass თანამედროვე ენაში იშვიათად იხმარება:

- > Er redet, ohne dass ihm jemand zuhört.
- > Jeden Tag bekomme ich Briefe, anstatt dass jemand mir Blumen schickt.

6 სავარჯიშოები

1 დავალე 1. დაასრულეთ წინადადებები ფრწხილებში მოცემული ინფინიტიური ქცევის წევრებით.

- (1) – Du hast gelogen.
– Nein, ich bin nicht in der Lage, (*tun, so etwas*).
- (2) – Du erkältest dich!
– Nein, ich bin gewöhnt, (*gehen, barfuß*).
- (3) – Haben Sie mich nicht erkannt?
– Doch, es ist nicht so schwer, (*erkennen, Sie*).
- (4) – Lassen Sie sich auf der Straße ansprechen?
– Es ist schwierig, (*beantworten, Ihre Frage*). Normalerweise nicht.
- (5) – Darf ich mein Wörterbuch mitbringen?
– Nein, Es ist nicht erlaubt, (*benutzen, während der Kontrollarbeit, das Wörterbuch*).
- (6) – Es ist verboten (*Fußball spielen, hier*).
– Okay, dann hören wir jetzt eben auf.
- (7) – Unsere Partei kämpft für den Umweltschutz.
– Wir sind auch bereit, (*sich einsetzen, dafür*).
- (8) – Es ist hier nicht erlaubt (*rauchen*).
– Ach so. Entschuldigung, ich mache sofort meine Zigarette aus.
- (9) – In der letzten Zeit kommst du spät heim.
– Ich bleibe nach der Arbeit noch ein bisschen im Büro. Es ist interessant, (*sich unterhalten, unser neuer Chef, mit*).

- (10) – Es ist mir sehr angenehm, (*sich unterhalten, Sie, mit*).
– Das freut mich.
- (11) – Heute bekommt man viel mehr Information als früher.
– Das stimmt, aber trotzdem ist es heute viel schwerer, (*sich orientieren, politisch*).
- (12) – Geht es dir schon besser?
– Ja, ein bisschen. Aber es ist langweilig, (*liegen müssen, im Bett, wochenlang*).
- (13) – Ich bin ganz erschöpft.
– Das wundert mich nicht. Es ist ungesund, (*sitzen, über den Büchern, stundenlang*).
– Ja, du hast Recht. Es tut gut, (*sich bewegen, etwas*).
- (14) – Wie gefällt es Ihnen hier?
– Ich bin froh, (*wohnen dürfen, das Studentenheim, in*).
- (15) – Siehst du abends gern fern?
– Nein, ich finde es viel interessanter, (*gehen, die Disko, in*).
- (16) – Gehst du schon ins Bett?
– Ja, ich bin gewöhnt, (*einschlafen, früh*).
- (17) – Wir gehen jetzt. Kommst du mit?
– Ja, Moment! Ich bin gerade dabei, (*sich anziehen*).
- (18) – Ist etwas passiert, Klaus?
– Nein, aber es ist ganz schön langweilig, (*jeden Tag, sechs Stunden, in der Schule, sitzen*).

1 დავალება 2. შეადგინეთ სამასობო რეპლიკა:

1. Bei uns ist es nicht höflich, direkt nach dem Gehalt zu fragen. Und bei Ihnen?
2. Bei uns ist es ganz normal, beim Essen zu rauchen. Und bei euch?
3. Bei uns ist es nicht üblich, ins Café Getränke mitzubringen. Und bei euch?
4. Bei uns ist es üblich, vor dem Essen „Guten Appetit“ zu sagen, Und bei Ihnen?
5. Bei uns ist es unhöflich, nach 22 Uhr Musik zu machen. Und bei Ihnen?
6. Bei uns ist es erlaubt, der Dame die Hand zu küssen. Und bei Ihnen?
7. Bei uns ist es verboten, mit dem Fahrrad auf dem Gehsteig zu fahren. Und bei euch?
8. Bei uns ist es nicht üblich, Schweinefleisch zu essen. Und bei euch?

2-3 დავალება 3. ვანსაზღვრეთ არსებითი სახელი ფრჩხილებში მოცემული ინფინიტიური ჯგუფით:

- (1) – Machst du Sport?
– Nein, ich habe keine Zeit, (*Sport treiben*).
- (2) – Du, Gerd, was studierst du?
– Chemie.
– Was? Wolltest du nicht Informatik studieren?

- Doch, aber an unserer Uni gibt es leider keine Möglichkeit, (*studieren, Informatik*).
- (3) – Haben Sie hier viele Freunde?
– Ja, wir haben keine Schwierigkeiten, (*Kontakt finden, hier*).
- (4) – Können Sie diese Übersetzung korrigieren?
– Lieber nicht. Ich habe nicht den Mut, (*übernehmen, diese Arbeit*).
- (5) – Bist du mir böse?
– Es ist kein Vergnügen, (*du, tanzen, sehen, meine Freundin, mit*).
- (6) – Ruf mich doch mal an!
– Nein, ich habe keine Lust, (*anrufen, du*).
- (7) – Bleib doch bitte noch ein bisschen! Ich habe Angst, (*sein, hier, allein*).
- Mach' ich.
- (8) – Mein Wunsch ist, (*reisen, Japan, nach*).
- Hast du denn so viel Geld?
– Zur Zeit leider gar keins. Aber leben heißt (*hoffen*).
- (9) – Gehen wir heute Abend ins Kino!
– Nein, ich habe Kopfschmerzen.
– Überleg es dir! Wer weiß, ob du noch mal Gelegenheit bekommst, (*sehen, dieser Film*).
- (10) – Warum machst du den Fernseher aus?
– Ich habe keine Lust, (*sehen, diese Sendung, zu Ende*).
- (11) – Geht eure Partei auch auf die Demonstration?
– Nein, wir haben momentan wenig Chancen, (*erreichen, etwas*).
- (12) – Warum schreibt uns Alexander keine E-Mails?
– Dort gibt es sicher keine Möglichkeit, (*das Internet, in, kommen*).

4 დავალება 4. იხმარეთ მოქმედებითი გვარის ინფინიტივი II.

- (1) – Oh Gott! Sie haben aber einen riesigen Hund! Warum haben Sie mir das nicht vorher gesagt?
– Tut mir Leid, (*gewarnt haben, nicht, Sie*).
- (2) – Ilona ist ins Ausland gegangen.
– Ich weiß. Ich bedauere es sehr, (*nicht mehr, gesehen haben, sie,*).
- (3) – Wie gefällt euch eure neue Wohnung?
– Die Wohnung ist wirklich schön. Wir sind sehr zufrieden, (*umgezogen sein, rechtzeitig*).
- (4) – Wo ist denn Karl?
– Er ist schon weg.
– Ist er gegangen, (*ohne, sich verabschiedet haben*)?
– Er hatte es wohl eilig.

(5) – Worüber freust du dich?

– Ich bin glücklich, (*gute Nachrichten, von Karl bekommen haben*).

1-4 დავალება 5. თარგმნეთ ქართულად:

1. Ich freue mich, in Ihrem Haus bleiben zu dürfen.
2. Ich freue mich, Ihnen das neue Museum zeigen zu können.
3. Ich habe vor, mir heute einen kranken Zahn ziehen zu lassen.
4. Ich bereue es, mich nicht rechtzeitig für die Prüfung angemeldet zu haben.
5. Ich bedauere es sehr, aus meiner gemütlichen Wohnung ausziehen zu müssen.
6. Ich bin froh, Ihnen behilflich sein zu können.

5 დავალება 6. შეცვალეთ ინფინიტიური კონსტრუქცია დამატებითი წინადადებით:

1. Klara hofft, um halb sieben zu Hause zu sein. →
2. Wir glauben, Ende April nach China reisen zu können. →
3. Ich nehme dieses Buch mit, um es im Zug zu lesen. →
4. Er hat eine Bank überfallen, um sich ein Auto anschaffen zu können. →
5. Ich bedauere, den gebrauchten Wagen gekauft zu haben. →
6. Heutzutage gehen viele ins Ausland, um sich dort Arbeit zu suchen. →

5 დავალება 7. დაასრულეთ შემდეგი წინადადებები ინფინიტიური კონსტრუქციით ან დამოკიდებული წინადადებით.

1. Du schaust weg, anstatt ____ . (*Du begrüßt mich.*)
2. Du räumst allein auf, anstatt ____ . (*Deine Tochter hilft dir.*)
3. Du hast deinen Wagen verkauft, ohne ____ . (*Du hast mich darüber nicht informiert.*)
4. Du hast geheiratet, ohne ____ . (*Ich habe davon nichts gewusst.*)
5. Ich bin da, ____ . (*Ich will dir gratulieren.*)
6. Ich komme, ____ . (*Du gefällst mir gut.*)

5 დავალება 8. გაუსვით ხაზი ინფინიტივის ფორმებს. რა განაპირობებს მათ ხმარებას?

Eigentlich nicht zu glauben

Ich, Unternehmer, 180cm, blond, blaue Augen, schlank und sportlich, habe mich heute spontan entschlossen, lieber diese Anzeige zu setzen, anstatt von Disko zu Disko zu hetzen. Liebe Sport und gutes Essen und auch die Liebe will ich nicht vergessen. Mein Traum, eine hübsche Frau mein Eigen zu nennen, dich und auch mich glücklich zu machen. Ich will mit dieser Annonce einfach die Zukunft in das Jetzt versetzen, um dich, meine Frau des Lebens, endlich sehen und erleben zu dürfen. Wenn du dich angesprochen fühlst und auch einfach mal spontan reagieren willst, schreib mir doch. aber (dafür bitte ich um Verständnis) nur mit Foto. Nun Mut, eine erwachsene und selbständige Frau darf auf eine Anzeige antworten!

თემა 38

- 1 რთული წინადადება როგორც მარტივი წინადადების განვრცობის უმნიშვნელოვანესი საშუალება (გაგრძელება)
- 1.1 რთული ქვენყობილი წინადადება (კავშირები *wie, als, falls, solange, seit/seitdem, damit, soviel/soweit, obwohl*)
- 1.2 რთული თანყობილი წინადადება (კავშირები *deshalb/deswegen/darum, zwar, entweder ... oder, nicht nur ... sondern auch, weder ... noch, mal ... mal/bald ... bald, sonst, trotzdem*)
- 2 ფაქტის შეკუმშული სახელდება (გაგრძელება)
- 3 სავარჯიშოები

1 რთული წინადადება როგორც მარტივი წინადადების განვრცობის უმნიშვნელოვანესი საშუალება (გაგრძელება)

1.1 რთული ქვენყობილი წინადადება (კავშირები *wie, als, falls, solange, seit/seitdem, damit, soviel/soweit, obwohl*)

1. შედარების მნიშვნელობის მქონე დამოკიდებული მოდალური წინადადება **wie** და **als** კავშირებით

wie და **als** კავშირებმა, რომლებიც ჩვენ შედარების ხარისხების ხმარებისას შევისწავლეთ, შეიძლება დაიწყონ დამოკიდებული წინადადება:

- Das Hotel ist genau so gut, **wie** wir erwartet haben. (სასტუმრო ისეთი კარგია, როგორც მოველოდით.)
- Der Pianist spielt genauso, **wie** ich gehofft habe. (პიანისტი სწორედ ისე უკრავს, როგორც მოველოდი.)
- Herr Schmidt ist reicher, **als** ich gedacht habe. (ბატონი შმიდტი უფრო მდიდარია, ვიდრე მე ვფიქრობდი.)
- Du hast andere Pläne, **als** ich mir vorgestellt habe. (შენ სულ სხვა გეგმები გაქვს, ვიდრე მე წარმომეგინა.)
- Der Film war interessanter, **als** ich vermutet habe. (ფილმი უფრო საინტერესო იყო, ვიდრე მე მეგონა.)
- Er sieht älter aus, **als** er ist. (ის უფრო ხნიერად გამოიყურება, ვიდრე არის.)

შენიშვნა: **als** კავშირით მთავარ წინადადებას შეიძლება დაუკავშირდეს ინფინიტოური კონსტრუქციაც:

- Es bleibt uns nichts anderes übrig, **als** nach Hause zu gehen. (არაფერი დაგვრჩენია შინ წასვლის გარდა.)
- Bei Regen ist es schöner, zu Hause zu sein, **als** spazieren zu gehen. (წვიმაში ჯობს შინ დარჩენა, ვიდრე სასიერნოდ წასვლა.)

2. პირობითი დამოკიდებული წინადადება **falls** კავშირით

შეგახსენებთ, რომ პირობით დამოკიდებულ წინადადებას **wenn** კავშირი იწყებს: **Wenn du Cola nicht magst, kannst du Bier trinken.**

როდესაც **wenn**-ს **falls** კავშირი ცვლის, მოქმედების შესასრულებლად საჭირო პირობა განსაკუთრებით გამოიკვეთება:

- **Falls du Lust hast, kannst du mitspielen.** (თუ გინდა, შეგიძლია ჩვენთან ერთად ითამაშო.)
- **Soll ich deinen Lehrer nach den Hausarbeiten fragen, falls ich ihn treffe?** (ვკითხო შენს მასწავლებელს საშინაო დავალებაზე, თუ შემხვდა?)

3. დროის დამოკიდებული წინადადება **solange** და **seit/seitdem** კავშირებით

ჩვენ შევისწავლეთ რამდენიმე ტემპორალური კავშირი, მათ შორის **bis** (ვიდრე, სანამ):

- **Ich bleibe zu Hause, bis die Wäsche trocken ist.**
სანამ, ვიდრე-ს მნიშვნელობა აქვს აგრეთვე **solange** ტემპორალურ კავშირს. **bis** კავშირისაგან იგი განსხვავდება იმით, რომ აღნიშნავს არა დროის უკიდურეს წერტილს (იმ მომენტამდე, ვიდრე), არამედ დროის იმ მონაკვეთს, რომლის მანძილზეც გრძელდება მოქმედება:

- **Ich störe dich nicht, solange du arbeitest.** (არ შეგიშლი ხელს, სანამ მუშაობ.)
- **Solange du da bist, fühle ich mich wohl.** (ვიდრე აქა ხარ, თავს კარგად ვგრძნობ.)

კავშირები **seit/seitdem** აღნიშნავს: *იქიდან/იმ დროიდან/მას შემდეგ, რაც:*

- **Heinz trinkt, seit ich ihn kenne.** (პაინცი სვამს, რაც მე მას ვიცნობ.)
- **Seitdem wir einen Garten haben, geht es meinem Mann viel besser.** (მას შემდეგ, რაც ბაღი გვაქვს, ჩემი ქმარი თავს ბევრად უკეთესად გრძნობს.)
- **Seit meine Frau tot ist, wohne ich auf dem Land.** (მას შემდეგ, რაც ჩემი ცოლი გარდაიცვალა, ქალაქგარეთ ვცხოვრობ.)

4. მიზნის დამოკიდებული წინადადება **damit** კავშირით

damit კავშირს ჩვენ გავეცანით, როდესაც ვსწავლობდით კონსტრუქციას „**um + zu + ინფინიტივი**“. დავამატებთ, რომ მას შედეგის მნიშვნელობაც აქვს:

- **Sprich langsamer, damit ich dich verstehe.** (ნელა ილაპარაკე, რომ გავიგო/რას ამბობ.)
- **Brate den Fisch in Öl, damit er zart bleibt.** (შენვი თევზი ზეთში, რომ რბილი გამოვიდეს.)

5. შეზღუდვის მნიშვნელობის მქონე დამოკიდებული წინადადება **soviel** და **soweit** კავშირებით

soviel/soweit კავშირებიანი წინადადება აღნიშნავს, რომ მთავარი წინადადების შინაარსი გარკვეული სიფრთხილითაა გამოთქმული:

- **Soviel ich weiß, spricht er ein perfektes Deutsch.** (რამდენადაც მე ვიცი, მშვენიერ გერმანულს ლაპარაკობ.)

- **Soviel** wir wissen, sind sie mit ihrer Arbeit schon fertig. (რამდენადაც ვიცით, მათ სამუშაო უკვე მოათავეს.)
  - **Soweit** wir informiert sind, hat Ihnen das Projekt gefallen. (როგორც ჩვენთვის ცნობილი გახდა, პროექტი მოგეონათ.)
6. გაბათილების მნიშვნელობის მქონე დამოკიდებული წინადადება **obwohl** კავშირით **obwohl** კავშირი აბათილებს დამოკიდებული და მთავარი წინადადების შინაარსობრივ დაპირისპირებას (შდრ. ქართული თუმცა):
- **Obwohl** ich erkältet bin, gehe ich mit. (თუმცა გაციებული ვარ, მაინც წამოვალ.)
  - Dein Freund gefällt mir, **obwohl** ich ihn kaum kenne. (შენი მეგობარი მომწონს, თუმცა მას თითქმის არ ვიცნობ.)
  - Er kommt wahrscheinlich nicht, **obwohl** ich ihn eingeladen habe. (ის ალბათ არ მოვა, თუმცა კი დავპატიჟე.)

1.2 რთული თანწყობილი წინადადება (კავშირები *deshalb/deswegen/darum, zwar, entweder ... oder, nicht nur ... sondern auch, weder ... noch, mal ... mal/bald ... bald, sonst, trotzdem*)

ორ წინადადებას ერთ თანწყობილ წინადადებად აერთიანებს შემდეგი კავშირები:

1. მიზეზის გამომხატველი კავშირები **deshalb/deswegen/darum** (ამიტომ):

- Ich will in Deutschland studieren, **deshalb** lerne ich jetzt Deutsch. (მინდა გერმანიაში ვისწავლო, ამიტომ ახლა გერმანულს ვსწავლობ.)
- Mein Bruder hat sich das Bein gebrochen, **darum** liegt er jetzt im Bett. (ჩემმა ძმამ ფეხი მოიტეხა, ამიტომ ახლა ლოგინში წევს.)
- Ich habe meinen Reisepass verloren, **deswegen** rufe ich Sie an. (პასპორტი დაკარგე და ამის გამო გირეკავთ.)

ამგვარ წინადადებებს დაესმის კითხვები:

Warum/Weswegen/Weshalb lernst du Deutsch?
liegt dein Bruder im Bett?
rufen Sie uns an?

2. დაპირისპირების გამომხატველი კავშირი **zwar** (თუმცა):

- Der Mantel ist **zwar** teuer, aber ich kaufe ihn trotzdem. (თუმცა ეს პალტო ძვირია, მე მას მაინც ვიყიდი.)
- Du bist **zwar** intelligent, aber einige Dinge verstehst du trotzdem nicht. (თუმცა კი ჭკვიანი ხარ, მაგრამ ზოგი რამ არ გესმის.)

3. ალტერნატივის გამომხატველი კავშირები **entweder ... oder** (ან), **nicht nur ... sondern auch** (არა მხოლოდ . . . არამედ), **weder ... noch** (არც . . . არც), **mal ... mal** (სა-საუბრ./bald ... bald (სამზ.) (ხან . . . ხან):

- **Entweder lernst du Englisch, oder du verlierst deine Stelle.** (ან ისწავლი ინგლისურს, ან ადგილს დაკარგავ.)
- **Das Heizen mit Strom ist nicht nur teuer, sondern auch gefährlich.** (ელექტროდენით გათბობა არა მარტო ძვირია, არამედ სახიფათოც.)
- **Seine Frau ist weder reich noch schön.** (მისი ცოლი არც მდიდარია და არც ლამაზი.)
- **Ich habe weder Zeit noch Lust.** (არც დრო მაქვს და არც სურვილი.)
- **Er hat mich weder geheiratet, noch hat er mich in Ruhe gelassen.** (მან არც ცოლად შემირთო, არც თავი დამანება.)
- **Mal fährt sie mit dem Auto, mal geht sie zu Fuß.** (ის ხან მანქანით დადის, ხან ფეხით.)
- **Mal bringt sie das Kind in den Kindergarten, mal tut es ihr Mann.** (ხან თვითონ მოჰყავს ბავშვი საბავშვო ბაღში, ხან მის ქმარს.)

4. შედეგის ან შეზღუდვის მქონე კავშირი **sonst** (თუმცა):

- **Beeile dich, sonst erreichen wir den Bus nicht.** (აჩქარდი, თორემ ავტობუსს ვერ მივუსწრებთ.)
- **Du sollst Antibiotika nehmen, sonst wirst du nie gesund.** (ანტიბიოტიკები უნდა მიიღო, თორემ ვერასოდეს მორჩები.)
- **Latein fällt mir schwer, aber sonst habe ich keine Probleme in der Schule.** (ლათინური მიჭირს, თორემ ისე სკოლაში პრობლემები არა მაქვს.)

5. გაბათილების მნიშვნელობის მქონე კავშირი (**aber**) **trotzdem** (მიუხედავად ამისა/მაინც):

- **Ich habe einen Regenschirm mitgenommen, aber trotzdem bin ich nass geworden.** (ქოლგა გავიყოლე, მაგრამ მაინც დავსველდი.)

2 ფაქტის შეკუმშული სახელდება (გაგრძელება)

ჩვენ გავეცანით რამდენიმე შემთხვევას, როდესაც წინადადების ქვეტექსტი გულისხმობს მეტს, ვიდრე ეს მის ფორმალურ სტრუქტურაში ვლინდება: **Ich dusche (mich) kalt.**

ამგვარი ქვეტექსტი გვაქვს აგრეთვე შემდეგი ზმნებისა და ზმნური შესიტყვებების შემთხვევაში:

totfahren/totschlagen/tottrampeln

- **Wer hat den Hund totgefahren?** ვინ გაიტანა ძაღლი?
- **Nach dem Fußballspiel hat man einige Leute totgetrampelt.** ფეხბურთის შემდეგ რამდენიმე კაცი ფეხით გათელეს.

sich krankmelden:

- Ich fühle mich nicht ganz wohl und muss mich krankmelden.
- Melde dich bei der Firma für drei Tage krank!

ცუდად ვგრძნობ თავს და უნდა ვაცნობო (დანესებულებას, სასწავლებელს...), რომ ავად ვარ.

აცნობე ფირმას, რომ ავადმყოფობის გამო სამ დღეს არ გახვალ სამუშაოდ.

krankschreiben + Akk.:

- Herr Doktor, schreiben Sie mich krank?
- Der Arzt hat mich für zwei Wochen krankgeschrieben.

ექიმო, ავადმყოფობის ფურცელს (ბიულეტენს) გამიხსნით?

ექიმმა ორი კვირით ბიულეტენზე გადამიყვანა.

leer essen/trinken + Akk.:

- Iss deinen Teller leer!
- Wir haben die Flasche leer getrunken.

მოასუფთავე თეფში!

ბოთლი გამოვცალეთ.

sich totlachen/sich kaputtlachen:

- Wir haben uns totgelacht.

სიცლით დავიხოცეთ.

kündigen + Dat. (სასაუბრ. და ავსტრ.: + Akk):

- Der Hausbesitzer hat mir gekündigt.
- Man will mir (სასაუბრ.: mich) kündigen.

სახლის პატრონმა ბინიდან დამითხოვა.

ჩემი სამსახურიდან გათავისუფლება უნდათ.

მაგრამ:

- Ich kündige.
- Er hat gekündigt.
- Ich habe bei der Firma gekündigt.
- Ich will zum 1. März kündigen.
- Ich lasse mir nicht kündigen. Da kündige ich lieber selbst.

სამსახურიდან მივდივარ./სამსახურს თავს ვანებებ.

მან სამსახურს თავი დაანება.

ფირმიდან წამოვედი.

სამუშაოს 1 მარტიდან ვანებებ თავს.

თავს (სამსახურიდან) არ დავაოხონინებ. მირჩევნია თვითონ წავიდე.

helfen:

helfen ზმნა გარდა ჩვენთვის ცნობილი სრული სტრუქტურისა *Ich helfe dir, den Mantel anziehen* ქმნის შეკვეცილ კონსტრუქციასაც:

- Helfen Sie mir bitte in den Mantel!
- Hilf dem Kind aufs Fahrrad!
- Hilf mir bitte mit dem Gepäck!

მომეხმარეთ, გეთაყვა, პალტოს ჩაცმაში!

მიეხმარე ბავშვს, დაჯდეს ველოსიპედზე!

მომეხმარე რა ბარგის წაღებაში!/წამალებინე რა ბარგი!

3 სავარჯიშოები

1.1 დავალება 1. ჩახვით კავშირები *wie* ან *als*:

(1) – Wie finden Sie mich? – Sie sehen ganz anders aus, ___ ich vermutet habe.	(2) – Du siehst krank aus. – Nein, ich bin einfach müde. Man arbeitet hier ganz anders, ___ ich es gewohnt bin.
(3) – Worüber freust du dich? – Mein Vater hat mir so ein Fahrrad geschenkt, ___ ich es mir immer gewünscht habe.	(4) – Gehen wir lieber ins Kino! – Warum denn? – Die Theaterkarten sind viel teurer, ___ ich erwartet habe.
(5) – Gefällt dir das Konzert? – Ja, die Gruppe singt genauso gut, ___ ich gehofft habe.	(6) – War die Reise angenehm? – Nicht besonders. Sie hat viel länger gedauert, ___ ich geplant habe.
(7) – Bist du unzufrieden? – Was glaubst du denn? Du machst alles ganz anders, ___ ich es dir empfohlen habe.	(8) – In der letzten Zeit arbeitest du langsamer. – Ich arbeite so, ___ ich immer gearbeitet habe.
(9) – Mutti, ich gehe nicht mehr in die Schule. – Warum das denn? – Nicht alle Lehrer sind so nett, ___ du sie mir beschrieben hast.	(10) – Du, wie kannst du so was sagen? – Es bleibt mir nichts anderes übrig, ___ ironisch zu sein.

1.1 დავალება 2. ჩახვით კავშირები *bis*, *solange*, *seitdem/seit*:

(1) – Bist du mit deinem Urlaub in Italien zufrieden? – Sogar sehr. Ich war viel wandern, ___ ich da war.	(2) – ___ ich zurückkomme, darfst du in meinem Zimmer wohnen. – Vielen Dank. Ich bleibe da, ___ mein Mann in Österreich ist.
(3) – Wie geht es Alfred? – Ich weiß es nicht. ___ er aus dem Urlaub zurück ist, habe ich ihn nicht gesehen.	(4) – Ich glaube, es geht dir schon viel besser. – Weil du zu Besuch bist. ___ du da bist, habe ich keine Angst mehr.
(5) – Kennt ihr Susanne denn nicht? – Doch, aber ___ sie den Bürgermeister geheiratet hat, grüßt sie uns nicht mehr.	(6) – Möchten Sie eine Zigarette? – Nein, danke. ___ ich ein Kind habe, rauche ich nicht mehr.
(7) – Warum stehst du hier? – Ich warte auf Manfred. – Gehst du nicht mit?	(8) – Die deutsche Sprache fällt mir sehr schwer. – Versuche, ___ du hier bist, viel mit Deutschen zu sprechen.

- Nein, ich bleibe hier, — er mich abholt.
- (9) - Arbeitet Heinz hier?
- Ja.
- Seit wann?
- — er die Schule verlassen hat.
- (11) - Wie lange bleiben Sie hier?
- — ich mit meiner Arbeit fertig bin.
- (10) - Ich möchte gerne einen Job finden.
- Einen Job? Das geht aber nicht. — du studierst, darfst du nicht arbeiten.
- (12) - Spielst du genauso gut Klavier wie früher?
- Leider nicht. — ich in Afrika war, habe ich überhaupt nicht mehr gespielt.

1.1 დავალება 3. ჩასვით კავშირები *falls, damit, obwohl, soviel/soweit:*

- (1) - Melde dich mal wieder!
- — du Lust hast, kann ich dich schon morgen anrufen.
- (3) - Ich bin gekommen, um mich zu verabschieden.
- Gute Fahrt! Besuchen Sie mich, — Sie mal wieder nach Georgien kommen.
- (5) - Moment, ich muss mich noch umziehen.
- Mach schnell, — wir nicht zu spät kommen.
- (7) - Du hast nur ein dünnes T-Shirt an, — es so kalt ist.
- Mir ist aber trotzdem nicht kalt.
- (9) - Wie geht es Frau Müller?
- Ich weiß nicht. — sie ganz in der Nähe wohnt, besucht sie uns nie.
- — mir bekannt ist, war sie vor einigen Wochen schwer krank.
- (11) - Schläfst du immer noch so schlecht?
- Ja, — ich Schlaftabletten nehme.
- (2) - Gehst du schon?
- Ja, ich möchte zu Hause sein, — Axel anruft.
- (4) - Peter hat mich furchtbar beleidigt.
- Wieso das denn?
- — wir uns lieben, streiten wir uns den ganzen Tag.
- (6) - Wohnt Birgit im Studentenwohnheim?
- Nein, sie wohnt bei uns, — sie ein bisschen sparen kann.
- (8) - Machen wir heute weiter?
- Ja, gerne. — ich gestern bis spät abends gearbeitet habe, bin ich gar nicht müde.
- (10) - Was steht denn heute in der Zeitung?
- Nichts Besonderes. — man die ganze Zeit von sozialen Reformen redet, bleibt alles beim Alten.
- — ich mich erinnere, hast du auch ein paar Mal darüber geschrieben.
- Ja, in der Nürnberger Zeitung.

1.2 დავალება 4. ჩახვით კავშირები *deshalb/deswegen/darum, zwar, weder ... noch, entweder ... oder, nicht nur ... sondern auch, mal ... mal, sonst, trotzdem:*

(1) – Übernachten Sie hier? – Ich weiß es noch nicht. — fahre ich heute mit dem Zug, — ich fliege morgen.	(2) – Wir haben zu viert gekocht, — schmeckt die Suppe heute nicht besonders gut. – Klar. Viele Köche verderben den Brei.
(3) – Warum bist du traurig? – Ich bin völlig ruiniert. Ich habe — Geld — Arbeit!	(4) – Ich muss ständig Schlaftabletten nehmen, — kann ich nicht einschlafen. – Mach Sport, — wirst du wirklich krank!
(5) – Meine Eltern sind — nicht arm, aber mein Studium können sie trotzdem nicht finanzieren. – — suchst du Arbeit? – Ja.	(6) – Ihr Land ist — sehr schön, aber bei uns lebt man billiger. – Nur — wollen Sie in Ihr Heimatland zurückfahren? – Ja.
(7) – Gerd verdient — sehr gut, aber trotzdem ist er immer unzufrieden. – Er hat einfach einen schlechten Charakter.	(8) – Nimm dich zusammen! – Versuche nicht, mich zu beruhigen! — du hilfst mir, — du lässt mich in Ruhe!
(9) – Nehmen Sie doch bitte ein Stück von dieser Torte! – Danke! Ich bin zuckerkrank, — darf ich die Torte nicht essen.	(10) – Wie lange schläft Ina? – — steht sie sehr früh auf, — schläft sie bis mittags.
(11) – Wie geht es dir? – Nicht so gut. Ich habe — Husten, — Rückenschmerzen. – Du musst zum Arzt gehen, — wirst du nicht gesund.	(12) – Was macht deine Sekretärin den ganzen Tag? – — schreibt sie Briefe, — sie telefoniert mit unseren Kunden.

2 დავალება 5. თარგმნეთ ქართულად:

1. Darf ich Ihnen aus dem Mantel helfen?	2. Hilf mir mit den Hausaufgaben!
3. Ich gehe heute nicht zur Arbeit, ich will mich krankmelden.	4. Wir haben zwei Dosen Cola leer getrunken.
5. Die Firma hat ihm gekündigt.	6. Ich habe gestern schriftlich gekündigt.
7. Hilf der alten Frau in den Wagen!	8. Die Gäste haben sich kaputtgelacht.
9. Die Vermieterin will mir kündigen. Sie sagt, ich mache im Zimmer zu viel Lärm.	10. Geh zum Arzt und lass dich krankschreiben!
11. Hast du den Käfer totgetreten?	12. Man sagt, dass er in seiner Jugend einen Menschen totgeschlagen hat.

მეთერთმეტე მონაკვეთის შეჯამება

ამ მონაკვეთში ჩვენ გავეცანით მარტივი წინადადების გაღრმავების, მასში დამატებითი ფაქტის ასახვის კიდევ ერთ ხერხს – ინფინიტიურ კონსტრუქციას. ჩვენ ვნახეთ, თუ რაოდენ მარჯვე და მოსახერხებელია იგი ზოგ შემთხვევაში რთულ წინადადებასთან შედარებით. ამითაა გამოწვეული მისი ფართო გავრცელება ზეპირმეტყველებაში (განსაკუთრებით ოფიციალურ საუბრებში, დისკუსიებში), განცხადებებში, ანდაზებში, მხატვრულ ტექსტში და სხვა.

საკონტროლო დავალებები შექმნილი ცოდნისა და უნარ-ჩვევების შესამოწმებლად:

დავალება 1. მოუსმინეთ, როგორ უპასუხებს ახალგაზრდებმა შეკითხვებს *Was sind die wichtigsten Dinge im Leben?* და *Wovor haben Sie Angst?* ჩამოაყალიბეთ საკუთარი პასუხი.

დავალება 2. მოისმინეთ კასეტაზე ჩანერილი ანეკდოტები. მიაქციეთ ყურადღება ინფინიტივის ხმარებას.

ტექსტის გაგებაში დაგეხმარებათ შემდეგი სიტყვები:

(2) verletzen - აქ: ტყენა (იტყინა)	(3) der Portier [por'tje:] - პორტიე
das Blut - სისხლი	(5) der Hammer - ჩაქუჩი
fürchterlich - აქ: მწარედ	hauen - აქ: ჩართყმა (ჩაირტყა)
trösten - დამშვიდება	(7) die Fußnägel - ფეხის ფრჩხილები
heilen - მორჩენა (მოარჩენს)	die Socke - წინდა (მოკლე)
schluchzen - სლუკუნო	(8) das Gefängnis - ციხე
(4) der Nebel - ბურუსი	die Beute - ნადავლი
kleben - მიწებება (მიენება)	verstecken - დამალვა
die Schlussleuchten - მანქანის უკანა ფარები	
bremsen - დამუხრუჭება	
der Auffahrunfall - შეჯახება (მანქანების)	

დავალება 3. ჩასვით ინფინიტივი სათანადო ფორმით:

1. Du vergisst immer, mich ____ .	(wecken)
2. Hör bitte auf, dieses schreckliche Lied ____ .	(singen)
3. Ich schicke meinen Mann ____ .	(einkaufen)
4. Ab morgen fange ich an, mehr Gemüse ____ .	(essen)
5. Wir hoffen, Sie möglichst bald ____ .	(wiedersehen)
6. Er scheint beleidigt ____ .	(sein)
7. Ich helfe Ihnen gern, den Koffer ____ .	(tragen)
8. Statt mir ____ , siehst du den ganzen Tag fern.	(helfen)
9. Er pflegt ____ mit uns ____ .	(sich unterhalten)
10. Ich habe Angst davor, die Prüfung nicht ____ .	(bestehen)
11. Ihr braucht uns nichts ____ .	(erklären)

12. Es ist unmöglich, so direkt ____ .	(sein)
13. Hörst du die Katze ____ ?	(schnurren)
14. Versprich mir, meine Bitte nicht ____ .	(vergessen)
15. Wir sind fest entschlossen, diesen Plan ____ .	(realisieren)
16. Du darfst hier nicht länger ____ .	(wohnen + bleiben)
17. Dein Chef versteht ____ .	(leben)
18. Ich helfe dir ____ .	(rudern)
19. Es fällt mir nicht leicht, darüber offen ____ .	(sprechen)
20. Ich fürchte mich, den ersten Schritt ____ .	(tun)
21. Bei uns ist es nicht üblich, mit den Händen ____ .	(essen)
22. Bei uns ist es nicht üblich, unpünktlich ____ .	(sein)
23. Geld haben willst du, aber ____ tust du nicht.	(arbeiten)
24. Ich habe nicht den Wunsch, hier länger ____ .	(bleiben)
25. Meinst du, es macht Spaß, eine ganze Stunde auf dich ____ ?	(warten)
26. Hast du viel ____ ?	(tun)
27. Ich befürchte, die Prüfung nicht ____ .	(schaffen + können)
28. Ich sehe meine Katze auf dem Bett ____ .	(liegen)
29. Erlauben Sie mir bitte, vom Unterricht ____ !	(fernbleiben)
30. Der Schmerz ist kaum ____ .	(ertragen)
31. Max versucht, diesen Rocksänger ____ .	(nachahmen)
32. Sie haben keine Erlaubnis, die Fabrik ____ .	(besichtigen)
33. Er kann nicht leben, ohne ____ .	(fotografieren)
34. Ich war ____ .	(wählen)
35. Du liest Zeitung, ohne mich ____ .	(bemerkten)
36. Ich bedaure es bis heute, Katja nicht ____ .	(geheiratet haben)
37. Ich möchte aufs Land ziehen, um ein neues Leben ____ .	(anfangen)
38. Ich sehe euch jeden Tag nur grüne Bohnen ____ .	(essen)
39. Der Text ist bis morgen ____ .	(übersetzen)
40. Du scheinst mir böse ____ .	(sein)
41. Ich habe ein altes Auto ____ .	(verkaufen)
42. Ich gehe kurz ins Badezimmer Hände ____ .	(waschen)
43. Ich lerne Tischtennis ____ .	(spielen)
44. Er ist ____ gefahren.	(einkaufen)
45. Ich habe vor, eine Afrikareise ____ .	(machen)
46. Gib der Katze etwas ____ !	(fressen)
47. Ich pflege früh ____ .	(schlafen gehen)
48. Sie brauchen keine Angst ____ !	(haben)
49. Um ein Auto kaufen ____ , müssen wir lange sparen.	(können)
50. Der Junge hat geleugnet, das Fahrrad ____ .	(gestohlen, haben)

- (1) – რამდენადაც ვიცი, ბავარია დაახლოებით საქართველოს ტოლია.
– არასოდეს გამიგია.
- (2) – მართალია შენს მეგობარს არ ვიცნობთ, მაგრამ გულითადად ვეპატიუებით.
– დიდი მადლობა!
- (3) – არც გერმანიაში, არც საბერძნეთში არ არის ისეთი კარგი პომიდორი, როგორც აქ.
– არა მარტო პომიდორია აქ განსაკუთრებულად კარგი, არამედ ბროწეულიც.
- (4) – ხან სპორტულად იცვამს გაბი, ხან კი ძალიან ელეგანტურად.
– ამიტომაც ჰყავს ამდენი თაყვანისმცემელი.
- (5) – თუმცა შტეტფის ძალიან ბევრი საზრუნავი აქვს, მაგრამ მაინც ოპტიმისტია.
– ამიტომაც მიყვარს ასე.
- (6) – მას შემდეგ, რაც სახლიდან წამოვედი, ჩემს მშობლებს იშვიათად თუ ვნახულობ, თუმცა ისინი ამავე ქალაქში ცხოვრობენ.
– შენი საქმე ჩემსაზე უკეთესად არის. მე დედა სადმე გადასვლის საშუალებას არ მაძლევს.
- (7) – ხან წვიმს, ხან კი მზე გამოდის.
– რა გასაკვირია, ახლა ხომ მარტია.
- (8) – ვიდრე კიდევ თბილა, აივანზე ვსადილობთ.
– რამდენადაც ვიცი, ხვალ შეიძლება განვიმდეს.
- (9) – მას შემდეგ, რაც სოკოთი მოვინამლე, მისი ჭამა აღარ შემიძლია.
– და მაინც არ მესმის შენი.
- (10) – მე თვითონ წამოვიღებ კვერცხებს, შენ რომ არ დაამტვრიო.
– რამდენადაც ვიცი, ეს ჯერ არასოდეს მომსვლია.
- (11) – მას შემდეგ, რაც პატარა და გვყავს, დედას არც ჩემთვის აქვს დრო, არც ჩემი ძმისათვის.
– ნუ წუნუნებ, პატარა ხომ ბევრად უფრო უმწეოა, ვიდრე თქვენ.
- (12) – თბილისში თუ ჩამოხვალ, აეროპორტში ან მანანა, ან ნიკო დაგვხვდება.
– გამადლობთ, როგორ წუხდებით.

თემა 39

- 1 მომავლის ინფორმაციის შემოტანა ანმეოს სამეტყველო სიტუაციაში
- 2 სავარჯიშოები.

1 მომავლის ინფორმაციის შემოტანა ანმეოს სამეტყველო სიტუაციაში

ჩვენ უკვე ვიცით, რომ ინფორმაცია, რომელიც მომავლის სფეროს განეკუთვნება, გერმანულ სასაუბრო ენაში მეტწილად პრეზენსით გადმოიცემა. ვიცით ისიც, რომ პრეზენსს ასეთ შემთხვევაში მხარს უჭერს მომავლის გამომხატველი ლექსიკური ერთეულები (ზმნიზედები, წინდებულები და სხვა).

- **Morgen fliege ich nach Rom.**
- **Bald ist Weihnachten.**
- **Nach einigen Jahren erinnert sich niemand mehr daran.**
- **Ich will Arzt werden, weil ich dann viel Geld verdiene.**

ათვის ნერტილის ფუნქციას ხშირად თვით სიტუაციაც ასრულებს: მოქმედება, რომელიც უშუალოდ საუბრის მომენტს მოსდევს, ჩვეულებრივ ასევე პრეზენსით გადმოიცემა.

- – **Ich weiß nicht, ob wir noch Karten bekommen.** (მდრ. – არ ვიცი, ვიშოვით თუ არა ბილეთებს. – თუ ვერ ვიშოვებთ, მაშინ ლუკასთან ნავიდეთ.)
- **Wenn nicht, dann gehen wir zu Lukas.**

მაგრამ გერმანულს აქვს აგრეთვე მომავლის გამომხატველი დროის ფორმაც. მას ფუტურუმი I (Futurum/Futur I) ეწოდება. იგი ანალიზური (რთული) ფორმაა და ინარმოება werden დამხმარე ზმნისა და ძირითადი ზმნის ინფინიტივით:

	მხოლ.	მრავლ.	თავაზიანი ფორმა
studieren:	ich werde studieren	wir werden studieren	
	du wirst studieren	ihr werdet studieren	Sie werden studieren
	er wird studieren	sie werden studieren	

აგრეთვე:

- **Ich werde einschlafen.** (დავიძინებ.)
- **Ich werde mich rasieren.** (პირს გავიპარსავ.)
- **Ich werde haben.** (მექნება.)
- **Ich werde sein.** (ვიქნები.)
- **Ich werde lesen können.** (შევიძლებ წაკითხვას.)
- **Ich werde arbeiten müssen.** (იძულებული ვიქნები ვიმუშაო.)
- **Ich werde dich arbeiten lassen.** (მე შენ გამუშავებ.)

ინფინიტივი წინადადების ბოლოს დგას:

- Ich **werde** in ein paar Jahren in Köln **studieren**.

დამოკიდებულ წინადადებაში ბოლო ადგილს werden ზმნა იკავებს:

- Ich **weiß** nicht, ob Daniel bei uns **wohnen wird**.

sich ნაცვალსახელის პოზიცია დამოკიდებულია ქვემდებარის ადგილზე:

- **Ich** werde **mich** morgen rasieren.
 ➤ Morgen werde **ich** **mich** nicht rasieren.
 ➤ Ich **weiß** nicht, ob **ich** **mich** morgen rasieren werde.

მოდალური ზმნა ფუტურუმით აგებულ წინადადებაში ბოლო ადგილზეა:

- Ich werde dich nicht mehr sehen **können**.
 ➤ Ich werde euch morgen ein Diktat schreiben **lassen**.

ფუტურუმ I-ს ჩვეულებრივ შემდეგ შემთხვევებში მიმართავენ:

1. როდესაც მოუბარს სურს დაუპირისპიროს ერთმანეთს ანმყოსა და მომავლის მოქმედებები:

- Ich liebe dich und **werde** dich immer **lieben**. (მიყვარხარ და მუდამ მეყვარები.)
 ➤ Zur Zeit arbeite ich nicht, aber bald **werde** ich mich bei der Universität um eine Assistentenstelle **bewerben**. (ამჟამად არ ვმუშაობ, მაგრამ მალე განაცხადს გავაკეთებ უნივერსიტეტში ასისტენტის ადგილის დასაკავებლად.)

აგრეთვე:

- Wir können uns im Moment noch keine richtige Vorstellung vom Leben in Japan machen. Aber das **wird** sich bald **ändern**. Meine älteste Tochter **wird** am 25. 8. nach Tokio **fliegen** und voraussichtlich 4 Wochen da **bleiben**. Das **wird** für sie höchst interessant **sein**. Nach ihrer Rückkehr im September **wird** sie eine neue Stelle als Dolmetscherin für Japanisch **antreten**.

2) როდესაც მოუბარი ხაზს უსვამს თავის განზრახვას:

- – Was machst du morgen Abend? (რას გააკეთებ ხვალ საღამოს?)
 – Ich **werde** zu Hause **bleiben** und **fernsehen**. (მინ დავრჩები და ტელევიზორს ვუყურებ.)
 ➤ – Ich möchte Axel heute Abend zu einer Tasse Kaffee einladen. (მინდა ამ საღამოს აქსელი ყავაზე დავპატიჟო.)
 – Im Moment ist er nicht da, aber ich **werde** es ihm **ausrichten**. (აქსელი ახლა აქ არ არის, მაგრამ გადავცემ.)

3) როდესაც მოუბარი თანამოუბარს რაიმეს ჰპირდება ან ამშვიდებს მას:

- Das **wird** schon irgendwie klappen. (ეს საქმე რამენაირად მოგვარდება.)
- Wir **werden** Sie nie vergessen! (არასოდეს დაგივიწყებთ.)
- Ich **werde** dir immer treu sein. (მუდამ შენი ერთგული დავრჩები.)
- Schreib, wann du **kommen** wirst. (მოინერე, როდის ჩამოხვალ, და ფრანკფურტის აეროპორტში დაგვხვებით.)
- Meine Sekretärin **wird** Ihnen das **durchfaxen**. (ჩემი მდივანი ამას ფაქსით გამოგიგზავნით.)
- Er ist zwar schwer verletzt, aber mach dir keine Sorgen, er **wird durchkommen**. (ძიმედაა დაშავებული, მაგრამ ნუ ნუხხარ, გადარჩება.)

4) როდესაც მოუბარი რაიმე პროგნოზს გამოთქვამს:

- Ich **werde** später das Geschäft meines Vaters **übernehmen**. (მოგვიანებით მამაჩემის კომერციულ საქმიანობას ჩავეუბნებ.)
- Das **wirst** du schon **schaffen**. (შენ ამას შეძლებ.)
- Es **wird sich zeigen**, wer von uns Recht hat. (გამოჩნდება, ვინ არის ჩვენს შორის მართალი.)
- Deine Frau **wird** ganz schön **staunen**. (შენი ცოლი ძალიან გაოცდება.)

5) როდესაც კომუნიკაცია ოფიციალურ სფეროში ხდება:

- Die Regierungsdelegation Georgiens **wird** heute in Berlin **eintreffen**. (საქართველოს სამთავრობო დელეგაცია დღეს ბერლინს ჩავა.)
- Die Reparatur Ihres Autos **wird** 200 Mark **kosten**. (თქვენი მანქანის შეკეთება 200 მარკა დაჯდება.)
- Der Zug aus Trier **wird** 20 Minuten später **ankommen**. (ტრიის მატარებელი 20 წუთის შემდეგ ჩამოდგება.)

6) როდესაც მოუბარი თანამოუბარს ემუქრება:

- Ich **werde** **mich** beim Direktor **beschweren**! (დირექტორთან ვიჩივლებ!)
- **Warte**, ich **werde** dich schon **kriegen**! (მაცალე, ხელში ჩამივარდები, და მე შენ გიჩვენებ!)
Dann **wirst** du was **erleben**!

7) როდესაც მოსაუბრე წინასწარმეტყველებს ან აღწერს, თუ როგორ წარმოუდგენია მას მომავალი:

- Wir schreiben an den Kaiser erst ins unreine. Wir sagen keinem Menschen was. Wenn wir später einen Brief vom Kaiser kriegen oder ein Telegramm, dann **werden** sie das in der Schule zuerst gar nicht **glauben**, und dann **werden** sie sich staunend vor uns **neigen**. Sie **werden wissen**, dass wir gut und artig sind [...] Und sie **werden glücklich sein**, weil sie uns haben. (I. Keun)

8) მომავალი მოქმედების გამოცემისას ვხვდებით ფუტურუმისა და პრეზენსის ერთად ხმარების შემთხვევებსაც. განსაკუთრებით ხშირია ეს რთულ ქვეწყობილ წინადადებაში: დამოკიდებულ წინადადებაში ჩვეულებრივ მიმართავენ პრეზენსს, ხოლო მთავარში – ფუტურუმს:

- Wenn ihn niemand **findet**, so wirst doch du ihn **finden**.
- Wenn ich 18 Jahre alt **bin**, werde ich mir bestimmt irgendwo ein Zimmer **mieten**.

2 სავარჯიშოები

დავალება 1. აულლეთ ფუტურუმ I-ში *kommen, aufstehen, sich anziehen, sein, haben*.

დავალება 2. მოისმინეთ ანეკდოტები. ჩაინერეთ ისინი და გამოარჩიეთ მომავლის ფორმები. ტექსტის გაგებას ვაგვიადვილებთ შემდეგი სიტყვებით:

(2) der Esel - სახედარი/ვირი verdrängen - განდევნა (აქ: განდევნილი)	(3) die Säure - მჟავა die Wirkung - მოქმედება auflösen - გახსნა წყალში im Chor - ერთხმად (აქ: წამოძახება)
(4) der Haferbrei - შვრიის ფაფა	

დავალება 3. შეარჩიეთ საპასუხო რეპლიკა ნიმუშის მიხედვით:

ნიმუში: – *Liebst du mich?* – *Ja, und ich werde dich immer lieben.*

1. Leben Sie hier in Heidelberg?	– Ja, ____ .
2. Schreiben Sie Ihre Erzählungen auf Deutsch?	– Ja, ____ .
3. Wohnt Rolf bei Ihnen?	– Ja, ____ .
4. Kaufst du Rosen zu meinem Geburtstag?	– Ja, ____ .
5. Bleibt ihr uns treu?	– Ja, ____ .

ნიმუში: – *Vergisst du mich?* – *Nein, ich werde dich nie vergessen.*

1. Verlässt du mich?	– Nein, ____ .
2. Trennen wir uns einmal voneinander?	– Nein, ____ .
3. Verstehe ich dich immer noch nicht?	– Nein, ____ .
4. Glaubt ihr uns immer noch nicht?	– Nein, ____ .
5. Heiraten wir bald?	– Nein, ____ .

დავალება 4. იხმარეთ *Futurum I*-ის ფორმები ოფიციალურ მეტყველებაში!

- Herr Professor, welche Probleme ____ wir Ihrer Meinung nach in zehn Jahren ____ ?
- Ich nehme an, dass in erster Linie die Preise ____ . Diesen Prozess ____ wir leider nicht ____ . Die Arbeitslosigkeit und Kriminalität ____ stark ____ . Die Firmen ____ mehr Konkurrenz ____ . Viele davon ____ Bankrott ____ . Große Firmen aber ____ noch reicher ____ . Aber ich hoffe trotzdem, dass der Währungskurs stabil ____ .
- Und die Menschen? ____ sie weniger gestresst ____ ?

– Die Menschen? Ich glaube, ja. Sie ____ im Urlaub mehr ____, um die Einsamkeit und Langeweile zu überwinden, sonst ____ sie lieber zu Hause ____ und Computer ____ . Ich denke, dass man mehr ____ . Die Leute ____ wahrscheinlich auch ohne Probleme in einem anderen Land ____ . Überhaupt ____ sie die Chance ____, viel aktiver zu sein als heute.

bekommen, steigen, kontrollieren können, zunehmen, haben, gehen, werden, bleiben, sein, reisen, bleiben, spielen, lesen, leben können, haben

დავალება 5. მოისმინეთ კასეტაზე მკითხაობის ნიმუში. შეეცადეთ, უწინასწარმეტყველოთ თქვენს მეგობარს მომავალი.

დავალება 6. დაუკვირდით, რა შინაარსობრივი და ემოციური დატვირთვა აქვს შემდეგ ლექსში პრეზენსითა და ფუტურუმით გადმოცემული მოქმედებების დაპირისპირებას.

Rainer Maria Rilke

Herbsttag

Herr: er ist Zeit. Der Sommer war sehr groß.
 Leg deinen Schatten auf die Sonnenuhren,
 und auf den Fluren laß die Winde los.
 Befiehl den letzten Früchten voll zu sein;
 gib' ihnen noch zwei südlichere Tage,
 dränge sie zur Vollendung hin und jage
 die letzte Süße in den schweren Wein.

Wer jetzt kein Haus hat, baut sich keines mehr.
 Wer jetzt allein ist, wird es lange bleiben,
 wird wachen, lesen, lange Briefe schreiben
 und wird in den Alleen hin und her
 unruhig wandern, wenn die Blätter treiben.

თემა 40

1 დიალოგის ენობრივი თავისებურებები

1.1 მოდალური სიტყვები: *mal, bloß, eben, halt, sowieso, wohl, schon, jedenfalls, schließlich, hoffentlich, quasi, allerdings*

1.2 მოუბრის ემოციური განწყობის გამომხატველი ენობრივი საშუალებები

1.3 დიალოგური ნაწილაკები *tja* და *na und?*

1.4 პასუხის დანყება შემასმენლით

2 სავარჯიშოები

1 დიალოგის ენობრივი თავისებურებები

1.1 მოდალური სიტყვები: *mal, bloß, eben, halt, sowieso, wohl, schon, jedenfalls, schließlich, hoffentlich, quasi, allerdings*

1. ჩვენ ვიცით, თუ რა მნიშვნელობას ანიჭებს **mal** და **bloß/nur** მოდალური სიტყვები ბრძანებით წინადადებას. რამდენადმე განსხვავებული ფუნქციები აქვთ მათ კითხვით და მტკიცებით წინადადებაებში.

კითხვით წინადადებაში **mal** მოდალურ სიტყვას თავაზიანობის ნიუანსი შემოაქვს:

➤ **Kann ich bitte mal was fragen?** (შეიძლება შეგეკითხოთ?)

მტკიცებით წინადადებაში იგი ფაქტის მნიშვნელობას რამდენადმე ამცირებს:

➤ **Wir sind nun mal keine Engel.** (მართლა ანგელოზები კი არა ვართ.)

➤ **Du musst mal zum Arzt gehen.** (ერთი ექიმთან კი უნდა წახვიდე.)

bloß/nur მოდალურ სიტყვებს კითხვით წინადადებაში გაძლიერების ფუნქციაც აქვს:

➤ **Was ist denn bloß passiert?** (შინც რა მოხდა?)

➤ **Was soll ich bloß machen?** (შინც რა უნდა ვქნა?)

➤ **Was ist nur mit ihm geschehen?** (რა დაემართა?)

მტკიცებით წინადადებაებში მათი მნიშვნელობა *მხოლოდ* და *მხოლოდ-ს* უახლოვდება:

➤ **Ich habe bloß einen Trostpreis bekommen.** (მხოლოდ და მხოლოდ მანუგუმებელი პრიზი მივიღე.)

2. **eben/halt!** მოდალურ სიტყვებს რამდენიმე მნიშვნელობა აქვს. ისინი:

- ემსახურება წინადადებაში ფაქტის კონსტატაციას (*სხვა რა გზაა/რა გავწყობა/ასეა საერთოდ*). ამასთან **halt-ს** ზოგჯერ გაღიზიანების/მოუთმენლობის ელფერი აქვს:

➤ **Mein Auto ist kaputt. Dann gehe ich eben (= halt) zu Fuß.** (მანქანა გამიფუჭდა, მომიწევს ფეხით წასვლა.)

---

1 **halt** თავდაპირველად სამხრეთ გერმანიაში იხმარებოდა, უკანასკნელ წლებში კი ის საყოველთაოდ გავრცელდა.

- Ich kann **eben** (= halt) nicht mehr! (მეტი აღარ შემიძლია!)
- Das ist **eben** (= halt) so. (ასეა, რას იზამ.)
- ხაზს უსვამს ურთიერთშეთანხმების მიღწევის სურვილს:
  - – Hier dürft ihr nicht spielen! (– აქ არ შეიძლება თამაში!
  - Dann hören wir **eben** (= halt) auf. (– მაშ თავს დავანებებთ.)
  - Dann warte ich **eben** (= halt) ein paar Minuten. (თუ ასეა, რამდენიმე წუთს მოვიცდი.)
  - Dann kommen wir **eben** (= halt) eine Stunde später. (თუ ასეა, ერთი საათის შემდეგ მოვალთ.)
- გულისხმობს, რომ ნათქვამს სერიოზული ალტერნატივა არა აქვს:
  - – Ich kann nicht mehr lesen. (– მეტი კითხვა აღარ შემიძლია.
  - Dann lass es **eben**. (– მაშ თავი დანებე.)
  - – Ich huste ziemlich viel. (– საკმაოდ მახველებს.
  - Du darfst **eben** (= halt) nicht so viel rauchen. (– ნაკლები უნდა მონიო.)

3. **sowieso** მოდალურ სიტყვას ქართულში შეესაბამება *მანაც, ისედაც*:

- Lass uns langsamer gehen, den Bus kriegen wir **sowieso** nicht mehr. (ნუ მიმარბენინებ, ავტობუსს მანაც ვეღარ მივუსწრებთ.)
- Ich kann dir Briefmarken mitbringen, ich gehe **sowieso** zur Post. (მარკებს გამოგიყოლებ, მანაც ფოსტაში მივდივარ.)

4. **wohl** მოდალური სიტყვა შეკითხვას ან თხოვნას ანიჭებს თავაზიანობის ნიუანსს:

- Kann ich **wohl** ein Stück Torte haben? (თუ შეიძლება, ერთი ნაჭერი ტორტი!)
- Ihnen ist **wohl** schlecht? (ცუდად ხომ არა ხართ?)
- Darf ich **wohl** mal telefonieren? (შეიძლება დავრეკო?)

თხრობით წინადადებაში კი იგი უმთავრესად ვარაუდს გამოხატავს:

- Das kann **wohl** nicht ganz stimmen. (ეს მთლად ასე არ უნდა იყოს.)
- Du hast **wohl** schlecht geschlafen. (როგორც ჩანს, ცუდად გეძინა.)
- Du hast **wohl** zu viel Geld. (შენ, ალბათ, ფული გადასაყრელი გაქვს.)

ცალკეულ შემთხვევაში კი მას დარწმუნების მნიშვნელობა აქვს:

- Das kann man **wohl** sagen. (ამის თქმა ნამდვილად შეიძლება.)

5. **schon** (უკვე) შეიძლება მოდალური სიტყვის მნიშვნელობითაც ვიხმაროთ. ასეთ შემთხვევაში იგი წინადადებას ანიჭებს:

- ნახალისების, გამხნეების, მოუთმენლობის მნიშვნელობას:

- Komm **schon**! (აბა, მოდი!/მოდი რაღა!/მოდი, მოდი!)
- Fang **schon** an! (აბა, დაიწყე!/მიდი, დაიწყე!)

- Jetzt fang schon an! (დაინწყ რალა!)
- Hör schon auf! (გეყოფა!/გაჩერდი!)
- დარწმუნების ნიუანსს:
  - Keine Sorge, wir schaffen das schon. (დამშვიდდი, ამას აუცილებლად შევძლებთ.)
  - Das habe ich mir schon gedacht. (ასეც ვფიქრობდი.)
- კონტრარგუმენტის მოლოდინის მნიშვნელობას:
  - Das ist schon wichtig, da hast du Recht, aber ich habe trotzdem kein Interesse daran. (ეს კია მნიშვნელოვანი, შენ მართალი ხარ, მაგრამ მე მაინც არ მაინტერესებს.)
  - Du hast schon Recht, aber ich kann dir nicht helfen. (შენ მართალი კი ხარ, მაგრამ ვერ დაგეხმარები.)
- განმეორებადი მოქმედების მნიშვნელობას (mal ნაწილაკთან ერთად):
  - Kommst du auch schon mal zu spät zur Schule? (შენც აგვიანებ ხოლმე სკოლაში?)
  - Wenn ich von der Schule nach Hause komme, mache ich mir schon mal Pizza. (სკოლიდან შინ რომ მოვდივარ, პიცას ვიკეთებ ხოლმე.)
- 5. **jedenfalls** მოდალურ სიტყვას ქართულში შეესაბამება ნამდვილად/ყოველ შემთხვევაში:
  - Es ist jedenfalls besser, wenn du nicht so viel trinkst. (ყოველ შემთხვევაში უკეთესია, თუ ამდენს არ დალევი.)
  - Die Gläser sind zwar kaputt, aber jedenfalls ist dir nichts passiert. (ჭიქები კი დაიმტვრა, მაგრამ ყოველ შემთხვევაში შენ არაფერი დაგიზავდა.)
- 6. **schließlich** ზმნიზედას მოდალური მნიშვნელობით შეესაბამება ქართულში ბოლოს და ბოლოს:
  - Du brauchst mir keinen Rat zu geben. Ich weiß schließlich am besten, was gut für mich ist. (არ მჭირდება შენი რჩევა. ბოლოს და ბოლოს მე უკეთესად ვიცი, რა არის ჩემთვის კარგი.)
  - Ich bin schließlich kein Roboter. (ბოლოს და ბოლოს რობოტი ხომ არა ვარ.)
- 7. **hoffentlich** მოდალური სიტყვა ნიშნავს „იმედია“:
  - Hoffentlich bist du gesund. (იმედია, კარგადა ხარ.)
  - Hoffentlich kommst du mit. (იმედია, ნამოხვალ ჩვენთან ერთად.)
- 8. **quasi** ზმნიზედა მოდალური მნიშვნელობით შეესაბამება ქართულ შესიტყვებას ასე ვთქვათ:
  - Sie ist quasi meine beste Freundin. (ის, ასე ვთქვათ, ჩემი საუკეთესო მეგობარია.)

➤ Ich habe quasi zwei Tage in der Woche frei. (მე, ასე ვთქვათ, კვირაში ორი დღე მაქვს თავისუფალი.)

9. **allerdings** მოდალური სიტყვა ნიშნავს *სხვათა შორის*:

- Das hat er uns **allerdings** nicht erlaubt. (სხვათა შორის, მას ამის უფლება ჩვენთვის არ მოუცია.)
 ➤ Das ist **allerdings** etwas anderes. (ეს, სხვათა შორის, სრულიად სხვა რამეა.)

მაგრამ კითხვაზე პასუხის შემთხვევაში იგი ოდნავ გალიზიანებულ დასტურს გამოხატავს.

- – Störe ich euch? – ხელს გიშლით?
 – **Allerdings!** – სწორედ რომ!

1.2 მოუბრის ემოციური განწყობის გამომხატველი ენობრივი საშუალებები

ემოციური განწყობის გამოხატვის საშუალებები დიალოგის უმნიშვნელოვანესი ელემენტებია. მათი დახმარებით მოუბარი გადმოსცემს არა მხოლოდ თავის გრძნობებს, ემოციებსა და შეფასებას, არამედ ცდილობს აგრეთვე გააძლიეროს თანამოუბრის ინტერესი ნათქვამის მიმართ, სასურველი მიმართულება მისცეს საუბარს და სხვ. ენობრივი საშუალებები, რომლებიც დიალოგში მოუბრის ემოციური განწყობის შექმნას ემსახურება, ძალზე მრავალფეროვანია. ესაა ძირითადად ემოციურად შეფერილი ფრაზები სიტყვის, შესიტყვების, წინადადების ფორმით. ხოლო მორფოლოგიური საშუალებებიდან გამოირჩევა შორისდებული. მრავალფეროვანია აგრეთვე ის სამეტყველო სიტუაციები, სადაც მოუბარს ემოციების გამომხატვა უხდება. ჩვენ შემოვიფარგლებით მხოლოდ ძირითადი კონსტრუქციებით და ყველაზე გავრცელებული ენობრივი საშუალებებით, თუმცა უნდა ითქვას, რომ ისინი გერმანულ ენაში ძალიან სწრაფად იცვლება.

1. სიხარულს, მოწონებას, აღფრთოვანებას ჩვეულებრივ შემდეგი საშუალებები გამოხატავს:

- შორისდებულები: Ach!/Oh!/Hei!/Bravo!/Hurra!
- ფრაზები: Bravo! Das war eine Meisterleistung!
 Schön!/Ausgezeichnet!/Wunderbar!/Großartig!/Schick!/Toll!/Nett!/Super!
 Phantastisch!/Prima!/Klasse!/Wie schön!/Ganz toll! და სხვ.
 (შდრ.: მშვენიერია!/საუცხოოა!/არაჩვეულებრივია!/ზღაპრულია/
 დიდებულია!/ბრწყინვალეა!/გადასარევი! და სხვ.)

ნიმუშები:

- – Sieh mal, das ist mein neuer Wagen. (ნახე, ეს ჩემი ახალი მანქანაა.)
 – **Super!** არაჩვეულებრივია!
 ➤ – Ich habe eine kleine Wohnung am Meer gemietet. (– პატარა ბინა დავიქირავე ზღვაზე!)
 – **Wie schön!** – რა კარგია!)

- – Was gibt's denn heute? (– რა გაქვთ დღეს?)
 – Erdbeereis. – მარწყვის ნაყინი.
 – Ganz toll! – გადასარეცია!)

2. განაწყენებული, აღშფოთებული მოუბარი სიტუაციის მიხედვით სხვადასხვა-გვარად იქცევა:

1) მოუბარი ცდილობს, შეურაცხყოფა მიაყენოს თანამოუბარს და მიმართავს მას დამამცირებელი სიტყვებით:

➤ Du Faulpelz!	(შე ზარმაცო!)	➤ Du Heulsuse!	(შე მტირალა!)
➤ Du Schwindler!	(შე თაღლითო!/ შე მატყუარა!)	➤ Du dumme Gans!	(შე სულელი! /ქალის მიმართ/)
➤ Ihr Klatschtanten!	(თქვე ჭორიკანებო!)	➤ Ihr Dummköpfe!	(თქვე სულელებო!)
➤ Du (dummer) Esel!	} (სულელი!/შტერო!)		
➤ Du Blödmann!			

მოუბარი გაბრაზებას ზოგჯერ საკუთარი თავის მიმართაც გამოხატავს:

- Ich Esel! Wie konnte ich ihm glauben!
 ➤ Ich habe kein einziges Mal mit ihr getanzt, ich Kamel!
 ➤ Ich blöde Kuh! Wie konnte ich das nicht wissen?

2) მოუბარი უშუალო რეაქციას იძლევა სიტუაციაზე ან საგანზე, რომელმაც იგი აღაშფოთა, და მიმართავს:

- შორისდებულებს: Pfui!/Bäh!/Pfui Teufel!

➤ Bäh! Ist das ekelhaft! (ფუი, რა საზიზრობაა!)

- ემოციურ ლექსიკას:

Furchtbar!/Schrecklich!/Entsetzlich!/Abscheulich!/Scheußlich!/Widerlich!

(მდრ.: რა საშინელია!/ამაზრზენია!/გაუგონარია!/აღმაშფოთებელია!/სამარცხვინოა და სხვ.)

აგრეთვე:

➤ So eine Frechheit! (რა თავხედობაა!)

➤ So eine Unverschämtheit! (რა ურცხვობაა!)

➤ Quatsch! ➤ So was Blödes! ➤ So ein Unsinn! } (მდრ.: რა სისულელია!)

➤ Blödsinn! ➤ Dummes Zeug! ➤ Wie dumm!

- სალანძღავ ლექსიკას:

➤ Donnerwetter!

➤ Verdammt!/Verdammt noch einmal!

➤ Zum Teufel!/Zum Kuckuck!

➤ Pfui Teufel!

} (მდრ.: ეშმაკსაც წაუღიხარ!
დასწყევლოს ღმერთმა!
ფუი ეშმაკს!)

კიდევ უფრო მძაფრია:

- Schweinerei! ➤ Mist!/So ein Mist! ➤ Verflucht! ➤ Sauerei! ➤ Scheiße!
- ფრაზებს, რომლებიც შედარებით თავშეკავებულად გამოხატავენ მოუბრის აღშფოთებას:
    - Das ist aber zu viel! (ეს მეტისმეტია!)
    - Das fehlt gerade noch! (ესლა გვაკლია!)
    - Ich habe die Nase voll!
    - Ich habe es satt!
    - Mir reicht's!
    - Das ist zum Verrücktwerden! (შეიძლება გააჟიდე!)
    - Jetzt ist Schluss. (მორჩა!/საკმარისია!)

} (ყელში ამომივიდა!/ალარ შემიძლია!)

ე) ფრაზებს, რომლებიც მუქარას გამოხატავენ:

- Na, warte! (მაცადე ერთი!)
- Dann bekommst du's mit mir zu tun! (ჩემთან გექნება საქმე!)
- Willst du jetzt wohl aufhören! (არ გაჩერდები?)
- Dass mir so was nicht noch mal vorkommt! (ეს აღარ განმეორდეს!)
- Jetzt ist meine Geduld aber zu Ende! (მოთმინების ფილა ამეკსო!)
- Nimm die Hand weg!
- Fass mich nicht an!
- Ich werde dir gleich ... ! (მე შენ გიჩვენებ!)
- Jetzt kannst du was erleben! (ახლა მიყურე!/მე შენ გიჩვენებ!)

} (აბა, აბა, ხელები გააჩერე!)

3. გაცემის გამოხატველი საშუალებები ასევე მრავალფეროვანია. ესენია:

- შორისდებულები: ach/ah/ach so/ach nein/aha/oh/nanu/o la la/oje/na, so was:
  - Nanu? (ასე?/ხოო?/რას მეუბნები?/ნუთუ?)
  - Na, so was! (რა არ ხდება!/დახე!/უყურე შენ!)
- ემოციური ფრაზები:
  - Wieso? (ეს როგორ?)
  - Nicht möglich! (შეუძლებელია!)
  - Kaum zu glauben!
  - (Das ist) unglaublich!/Nicht zu glauben!
  - Da bin ich aber erstaunt/verblüfft/baff!
  - Ich traue meinen Augen nicht!
  - Sehe ich recht?
  - Was du nicht sagst!
  - Du spinnst wohl.

} (დაუჯერებელია!)

(განცვიფრებული ვარ!)
(თვალს არ ვუჯერებ!)
(თვალი ხომ არ მატყუებს?)
(რას არ იტყვი!/რას ამბობ!)
(შენ რა, გააჟიდე?)

➤ Oh Gott!	}	(ღმერთო ჩემო!)	
➤ Mein Gott!			
➤ Du lieber Himmel!			
➤ Ach du meine Güte!			
➤ Hat man so was schon erlebt!			(სად გაგონილა!)
➤ Das ist ja komisch			(რა უცნაურია!)

4. მოუბარი, რომელმაც შვებით ამოისუნთქა, შემდეგ ენობრივ საშუალებებს მიმართავს:

- შორისდებულებს: uff, puh
- ფრაზებს:
  - Na endlich! (როგორც იქნა!)
  - Gott sei Dank! (მადლობა ღმერთს!)
  - Gottlob! Dir ist nichts passiert! (მადლობა ღმერთს, არაფერი დაგიშავდა!)

5. უსიამოვნო ფიზიკური შეგრძნებები ძირითადად შორისდებულებით გამოიხატება:

ტკივილი: Au(a)/Oh!

- Aua! Ich habe mir in den Finger geschnitten! (ვაი! თითი გავიჭერი!)

1.3 დიალოგური ნაწილაკები tja და na und?

tja დიალოგურ ნაწილაკს ძირითადად ორი ფუნქცია აქვს:

- იგი საშუალებას აძლევს მოუბარს, მოიგოს დრო მოსაფიქრებლად:
  - – Warum studierst du Germanistik?
  - Tja, ich interessiere mich sehr für Sprachen und möchte Journalist werden.
- თანამოუბარი მას მიმართავს აგრეთვე სასხვათაშორისო პასუხის გაცემისას:
  - – Ich fahre in den Urlaub. Leider hat mein Mann keine Zeit. Was soll ich jetzt tun?
  - Tja! Dann reise mit einer Freundin!

na und? დიალოგურ ნაწილაკს ქართულში შეესაბამება *მერე რა?/მერე რა მოხდა?*

- – Du, mein Sohn fängt an zu rauchen.
- Na und? Das machen doch alle.
- – Meine Tochter hat einen Freund.
- Na und?
- Aber ihr Freund ist schon 40 Jahre alt!

1.4 პასუხის დანყება შემასმენლით

საუბრისას მოუბარი ზოგჯერ ხაზს უსვამს მოქმედებას და მის გამომხატველ ზმნა-შემასმენელს წინადადების თავში აყენებს. ეს უმთავრესად პასუხში ხდება, ანუ მაშინ, როდესაც მოქმედება წინა კონტექსტიდან უკვე ცნობილია:

- (1) – So, nun haben wir drei schwierige Probleme behandelt. Ist das jetzt alles?
– **Bleibt noch ein letztes Problem:** Die Frage, wer mich nach Hause fährt.
- (2) – Schauen Sie sich doch nur das junge Mädchen da drüben an! Sie trägt Männerhosen, ein Männerhemd und der Haarschnitt ist so jungenhaft. Man kann doch wirklich kaum erkennen, dass es ein Mädchen ist.
– Oh, das weiß ich zufällig ganz genau, das ist nämlich meine Tochter.
– Oh, das ist mir aber peinlich, ich wusste ja nicht, dass Sie der Vater sind.
– **Bin ich auch nicht.** Ich bin ihre Mutter!
- (3) – Wie alt ist dein Großvater?
– **Weiß ich nicht,** aber wir haben ihn schon lange.
- (4) – Frau Welke, Ihr neues Kleid ist wirklich ein Gedicht!
– **Finde ich auch,** nur mein Mann hat ein Drama daraus gemacht.

2 სავარჯიშოები

1.1 დავალება 1. თარგმნეთ ქართულად. გამოკვეთეთ მოდალური მნიშვნელობა სხვადასხვა საშუალებებით:

1. Es dauert eben lange.
2. Das kostet eben viel Geld.
3. – Hier dürfen Sie nicht rauchen. – Dann höre ich eben auf.
4. Ich weiß es eben nicht.
5. Zehn Mark sind eben nicht viel.
6. Es ist eben so und lässt sich nicht ändern.
7. Wir müssen es halt versuchen.
8. Gehen wir, er kommt sowieso nicht.
9. Du musst das Kleid sowieso waschen.
10. Das ist ja wohl nicht möglich!
11. Du hast wohl viel zu tun.
12. Haben Sie wohl ein bisschen Zeit?
13. Das ist schon möglich, aber ich kann es nicht schaffen.
14. Das schaffst du schon.

15. Sag schon, wo du wohnst.
16. Erzähle schon, was los war!
17. Das habe ich dir wohl schon hundertmal gesagt!
18. Das hat er allerdings nicht gemeint.
19. Ich muss allerdings sagen, dass mir seine Aussprache nicht gefällt.
20. – War es schön im Urlaub? – Ja, allerdings hat es drei Tage geregnet.
21. Ob du kommst, oder nicht – ich bin jedenfalls bis 6 Uhr im Büro.
22. Ich bin doch schließlich kein Schauspieler!
23. Du hast es schließlich selber so gewollt.
24. Hoffentlich kommt er auch nach Weimar!
25. Martin ist quasi der Boss.

🔑 1.1 დავალემა 2. იხმარეთ მოდალური სიტყვები *wohl, sowieso, eben/halt, schon, allerdings, jedenfalls, schließlich, quasi, hoffentlich*:

1. Können Sie mir ___ mal Ihr Zimmer zeigen?
2. – Apfelsaft haben wir leider nicht. – Dann nehme ich ___ eine Cola.
3. ___ erreichst du den Zug.
4. Das hat er ___ nicht gesagt.
5. Nun hör ___ auf!
6. Für diesen Schaden muss man ___ bezahlen.
7. Ich sehe dich ja ___ noch heute Abend.
8. Ich muss das wissen, ich bin ___ dein Vater!
9. Ich hole Ihnen Tomaten, ich gehe ___ zum Markt.
10. Da muss man ___ warten.
11. Kleine Kinder fordern ___ sehr viel Zeit und Energie.
12. Ich kann ihn nicht allein lassen, er ist ___ mein Freund.
13. Sie ist ___ die Chefin.
14. Ich habe ihm das ___ versprochen.

🔑 1.2 დავალემა 3. იხმარეთ მოუბრის ემოციური განწყობის გამოხატველი ქვემოთ მოცემული საშუალებები:

(1) – Matti, wir gehen heute in den Zirkus. – ___ !	(2) – Angelika hat ihren Professor geheiratet. – ___ !
(3) – Wie schmeckt denn der Kuchen? – ___ !	(4) – Mutti, ich bin wieder da. – ___ ! Jetzt sind alle zu Hause.
(5) – Walter hat sich in der Schule den Arm gebrochen. – Oh, Gott! ___ !	(6) – Herr Hahn hat seinen Sohn so geschlagen, dass der arme Junge im Bett liegen muss. – ___ !

- (7) – Frau Kreuz! Ihre Musik ist schon wieder zu laut!
– ___ ! Zum Glück ziehe ich morgen aus.
- (8) – Mein Chef hat sich von mir 500 Mark geliehen.
– Und du lachst noch! Das ist doch ___ !
- (9) – Wer hat dem Lehrer alles erzählt?
– Ich.
– ___ !
- (10) – Warum fällt ihr denn den Baum?
– Er stört die Autofahrer.
– ___ !
- (11) – Wir verpassen den Zug bestimmt.
– ___ !
- (12) – Das Auto rutscht ja die ganze Zeit!
– ___ ! Glatteis!
- (13) – Warum arbeitet ihr denn nicht?
– Wir warten auf Heinz, er hat versprochen, uns zu helfen.
– ___ ! Wie kann man diesem Faulpelz glauben!
- (14) – Hast du schon gesehen? Dein Verlobter hat dir einen riesigen Blumenstrauß geschickt.
– Wirklich ___ !
- (15) – Gehen wir, der Film fängt in zehn Minuten an!
– ___ ! Ich habe die Kinokarten verloren!
- (16) – Schon gehört? Annas Mann hat sich erschossen!
– ___ !
- (17) – Der Reifen ist geplatzt!
– ___ !
- (18) – Ich habe in Mathematik eine Eins bekommen.
– ___ !

Kaum zu glauben! Phantastisch! Verdamm! Ich habe es satt! Klasse! Scheiße! Gott sei Dank! Oh wie schön! Zum Heulen! Quatsch! Ihr Dummköpfe! Jetzt kannst du was erleben! So ein Mist! Das hat uns noch gefehlt! Das ist ja zum Verrücktwerden! Das ist ja schrecklich! Das ist ja unglaublich! Na, so was!

1.2 დავალება 4. აღადგინეთ პირველი რეპლიკა:

1. ____ . – Anna? Nach Neuseeland? So ein Unsinn!
2. ____ . – Ich? Ins Ausland? Quatsch!
3. ____ . – Alfred? Viel Geld? Dummes Zeug!
4. ____ . – Quatsch. Du wirst mich nie verlassen.
5. ____ . – Otto Sanders? Kaum zu glauben! Er war doch immer so munter und aktiv!
6. ____ . – Super! Ein prima Auto!
7. ____ ? – Phantastisch! Ich mag Gemüsesuppen überhaupt gern.
8. ____ . – Ich habe es satt! Jeden Morgen bettelst du um Geld!
9. ____ . – Gott sei Dank, dass du nicht durchgefallen bist. Du Faulpelz!
10. ____ . – So eine Unverschämtheit! Ich habe ihm erst vor einer Woche 2.000 Mark geliehen!
11. ____ . – Im Lotto? 3.000 Mark? Unglaublich!
12. ____ . – 200.000 Mark? Für dieses Scheißhaus? Spinnst du?

თემა 41

- 1 *es* ნაცვალსახელის ხმარება (შეჯამება)
- 2 *da* ზმნიზედის ხმარება (შეჯამება)
- 3 *so*-ს ფუნქციები ზეპირმეტყველებაში (შეჯამება)
- 4 *meinetwegen*
- 5 სავარჯიშოები

1 *es* ნაცვალსახელის ხმარება (შეჯამება)

ჩვენ გავეცანით *es* ნაცვალსახელის ხმარების რამდენიმე შემთხვევას. ახლა შევეცადოთ თავი მოვუყაროთ მათ.

1. *es* ნაცვალსახელი ცვლის საშუალი სქესის არსებით სახელს:

- **Leih mir bitte dieses Buch, ich habe es noch nicht gelesen.**
- – **Wo ist mein Heft?** – **Es liegt auf dem Fensterbrett.**

2. *es* ნაცვალსახელი შეიძლება შეენაცვლოს წინადადებას:

- **Mein Vater ist Lehrer, ich bin es auch.**
- **Sie kann schwimmen, ich kann es auch.**
- **Ich arbeite viel, aber niemand dankt es mir.**
- – **Bist du es?** – **Ich bin's.**

3. *es* ნაცვალსახელი ფორმალური ქვემდებარის როლს ასრულებს:

- ზმნურ შემასმენლთან:

➤ Es lohnt sich.	➤ Es freut mich.	➤ Es macht mir Spaß/Freude.
➤ Es gibt hier eine Bar.	➤ Es wundert mich.	➤ Es geht mir gut.
➤ Es geht um eine größere Summe.		➤ Es dauert mir zu lange.
➤ Es riecht nach Petroleum.		➤ Es tut mir weh.
➤ Es stinkt.		➤ Es schmeckt mir gut.
➤ Es läutet.		➤ Es leuchtet mir nicht ein.
➤ Es klopft./Es hat geklopft.		➤ Es ist mir völlig egal.
➤ Es brennt.		
➤ Wenn es nicht geht, geht es nicht.		

შენიშვნა: შემდეგი ტიპის წინადადებებში *es* გამოითქვება:

➤ Mir ist langweilig.	➤ Mir ist alles gleich.	➤ Mir ist übel.
➤ Mir ist schwindlig.	➤ Mir ist kalt.	

6. es ნაცვალსახელს გერმანულ ენაში ერთი სფეციფიკური ფუნქცია აქვს: მას შეუძლია დაინყოს წინადადება, რომელშიც რეალური ქვედებარეც არის. ამ შემთხვევაში ქვემდებარე წინადადების ბოლოსკენ გადაინაცვლებს და უფრო თვალშისაცემი ხდება, თვითონ წინადადება კი ემოციურად და მაღალფარდოვნად უღერს. ამასთან შემასმენელი რეალურ ქვემდებარეს უთანხმდება:

- Viele Leute warten draußen auf Sie. → **Es warten viele Leute draußen auf Sie.**
- Ein Gast muss noch kommen. → **Es muss noch ein Gast kommen.**

აგრეთვე:

- **Es grüßt dich deine Beate.** /წერილში/ ➤ **Es steht am Rheinufer ein Schloss.** /პოეტ./
- **Es liegt da hoher Schnee.** ➤ **Es geschieht jeden Tag etwas**
- **Es ist nicht alles Gold, was glänzt.** **Unerwartetes.**

2 da ზმნიზედის ხმარება (შეჯამება)

როგორც ვნახეთ, **da** ზმნიზედა გერმანულ სასაუბრო ენაში ძალზე გავრცელებულია და მას არაერთი ფუნქცია აკისრია.

1. **da** აღნიშნავს ადგილს მოუბრის პოზიციისაგან დამოუკიდებლად. ლოკალური მიმართება მოუბართან შეიძლება დაზუსტდეს კონტექსტით ან რომელიმე სხვა ზმნიზედით:

- **Der Supermarkt ist sehr billig. Da kann man gut einkaufen.** სუპერმარკეტი ძალიან იაფია, იქ შეიძლება კაცმა კარგად ივაჭროს.
- **Ist jemand da?** არის აქ ვინმე?
- **Jan sitzt da vorne.** იანი იქ, წინ ზის.
- **Da hinten ist die Bar.** იქ, სიღრმეში ბარია.

2. **da** ზმნიზედას შეიძლება ჰქონდეს აგრეთვე დროის მნიშვნელობა. ასეთ შემთხვევაში იგი ცვლის ჩვეულებრივ დროის აღმნიშვნელ სიტყვას:

- – **Was machst du morgen Abend?** ➤ (– რას აკეთებ ხვალ საღამოს?)
- **Da gehe ich ins Konzert.** –/ხვალ საღამოს/კონცერტზე მივდივარ.)
- – **Gehst du am Sonntag mit mir tanzen?** ➤ (– წამოხვალ კვირას ჩემთან ერთად
- **Ich weiß nicht, ob ich da Zeit habe.** საცეკვაოდ?
- არ ვიცი, შექნება თუ არა/კვირას/დრო.)

3. **da** აძლიერებს ამა თუ იმ მოქმედების სიტუაციურ მნიშვნელობას:

- **Was kann man da noch sagen?** (რა უნდა თქვას აქ კაცმა?)
- – **Ich fahre zum Bahnhof.** (– სადგურზე მივდივარ.
- **Da musst du aber umsteigen.** – მამ გადაჯდომო მოგინევს.)
- – **Frau Winter singt sehr schön.** (– ქალბატონი ვინტერი მშვენივრად მღერის.)
- **Ja, da haben Sie Recht.** (– მართალი ბრძანდებით.)

- – Spiel doch mal was vor! (– რამე დაუკარი!)
- Gerne, ich habe da gerade ein neues Lied gelernt. (– სიამოვნებით, სწორედ ახალი სიმღერა ვისწავლე.)
- – Ich soll dir von Axel etwas sagen. (– აქსელმა რაღაც შემოგიტოვალა.)
- Ach ja? Da bin ich aber neugierig! (– მართლა? როგორ მაინტერესებს!)
4. da ზმნიზება მონაწილეობს ჩვენებითობის გადმოცემაში:
- Geben Sie mir die Wurst da! (ის ძეხვი მომეცით!)
- Ich nehme dieses Hemd da. (აი იმ პერანგს ავიღებ.)

3 so-ს ფუნქციები ზეპირმეტყველებაში

so სასაუბრო ენაში ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებული სიტყვაა. მას რამდენიმე ფუნქცია აქვს:

1. როგორც ზმნიზება, იგი მოუბართათვის ნაცნობ სიტუაციაზე მიუთითებს:

- So war es nicht gemeint. (ეს ასე არ მინდოდა მეტყვა.)
- So gesehen, hast du Recht. (საქმეს ასე თუ შევხედავთ, სწორი ხარ.)
- Ach so, so meinst du das. (შენ ესე იგი ასე ფიქრობ.)
- So ist es. (სწორია./ასეა./ზუსტად ასეა.)
- Das ist gut so./Gut so. (კარგია.)
- Ist das richtig so? (სწორია?)

2. როგორც გამაძლიერებელი ნაწილაკი, იგი ხაზს უსვამს მომდევნო სიტყვის კომუნიკაციურ მნიშვნელობას:

- So einfach ist das gar nicht. (ეს ასე მარტივი არ არის.)
- Das interessiert mich nicht so sehr. (ეს არც ისე ძალიან მაინტერესებს.)
- Das mache ich so gerne! (ისეთი სიამოვნებით ვაკეთებ ამას!)

3. სახელურ ჯგუფში იგი ენაცვლება solch- ნაცვალსახელს:

- Ich weiß nicht genau, wie so ein Telefonapparat funktioniert. (ზუსტად არ ვიცი, როგორ მუშაობს ამგვარი ტელეფონი.)
- Aber was soll ich in so einer Situation machen?

4. so ნაწილაკს მიახლოებითი მნიშვნელობის გადმოსაცემადაც მიმართავენ:

- Ich komme so in zehn Minuten. (ასე ათ წუთში მოვალ.)
- Ich weiß das nicht mehr so genau. (ეს არც ისე ზუსტად ვიცი.)

5. so გვხვდება კორელატის ფუნქციითაც:

- Ich war so erschrocken, dass ich kein Wort hervorbringen konnte. (ისეთი შეშინებული ვიყავი, რომ სიტყვაც ვერ დავძარი.)

- Es ist einfach **so**, dass Heinz seinen Bekanntenkreis hat und ich habe meinen eigenen. (უბრალოდ ჰაინცს ნაცნობთა თავისი წრე ჰყავს, მე კი ჩემი.)

6. მეყარი შესიტყვებები und so weiter (და ასე შემდეგ/და სხვა) და oder so etwas/so was (დაახლოებით ასეთი, ამდენი) სასაუბრო ენაში ხშირად იკვეცება და ზეპირი თხრობისათვის დამახასიათებელი ფორმით und so და oder so იხმარება:

- Da haben ganz viele gegessen, auch Mädchen **und so**.
 ➤ Erika war dabei und Marion **und so**.
 ➤ Ich rauche am Tag 20 Zigaretten **oder so**.

7. სასაუბრო ენაში **so** დიალოგური ნაწილაკის ფუნქციითაც გვხვდება:

- – Du hast in der Nacht **so** plötzlich aufgeschrien. (– ღამე უტეც წამოიყვირე.
 – **So?** (– მართლა?)
 ➤ – Ich bin mit dieser Arbeit schon fertig. (– ამ სამუშაოს მოვრჩი.
 – **So, und nun?** (– კარგი, ახლა რაღას აპირებ?)

8. მოდალური ნაწილაკის ფუნქციით ნახმარი **so** ნათქვამს სასაუბრო ელფერს ანიჭებს, უშუალოდ ხდის თხრობას. ამასთან იგი გულისხმობს, რომ საქმე ეხება ზოგად ან ყოფით ფაქტს, რომლის დეტალიზაციასაც მოუბარი არ აპირებს:

- Wir haben oft auf dem Balkon gegessen, Tee getrunken und nur **so** geredet. (ხშირად აივანზე ვისხედით ხოლმე, ჩაის ვსვამდით და ვსაუბრობდით.)
 ➤ Meistens reden wir abends über alles, was am Tag **so** passiert ist. (საღამოობით ვლაპარაკობთ ხოლმე იმაზე, რაც დღისით ხდება.)
 ➤ Mit der Zeit habe ich die Gegend hier so ein bisschen kennen gelernt, wo man so überall hingeht. (თანდათან გავეცანი აქაურობას, გავიგე, სად და როგორ შეიძლება წასვლა.)
 ➤ Wie geht es dir denn **so**? (როგორა ხარ?)
 ➤ Was haben Sie in Deutschland **so** vor? (რას აპირებთ გერმანიაში?)
 ➤ Was machst du jetzt **so** am Wochenende? (რას აკეთებ ხოლმე შაბათ-კვირას?)

4 *meinetwegen*

meinetwegen იხმარება როგორც დიალოგური ნაწილაკის, ისე ზმნიზედის სახით.

1. **meinetwegen** დამადასტურებელი ნაწილაკი საპასუხო რეაქციას გამოხატავს:

- – Ich gehe schon. (– მივდივარ. ➤ – Kann ich rauchen? (– შეიძლება მოვწიო?)
 – **Meinetwegen.** – კი ბატონო.) – **Meinetwegen!** – სანინააღმდეგო არაფერი მაქვს!)

2. **meinetwegen** ენაცვლება აგრეთვე შესიტყვებას von mir aus (მე თუ მკითხავ/მკითხავთ)

- **Meinetwegen** können Sie das machen. (მე თუ მკითხავთ, ამის გაკეთება შეგიძლიათ.)

- **Meinetwegen** kannst du aussehen, wie du willst.
- – Dürfen wir heute ins Kino?
– **Meinetwegen** ja, aber ihr müsst vorher **Mama fragen**.
3. სასაუბრო ენაში **meinetwegen** შეიძლება მოუბრისათვის სასურველ არჩევანს ნიშნავდეს:
- – **Mutti, ich möchte arbeiten und Geld verdienen.** (– დედა, მინდა ვიმუშაო და ფული ავიღო.)
– **So ein Quatsch! Zunächst absolvierst du ein Studium, **meinetwegen** Journalistik.** (– რა სისულელეა! ჯერ უმაღლესი უნდა დაამთავრო. ვთქვათ, ჟურნალისტიკა.)
4. **meinetwegen** როგორც ზმნიზედა ცვლის წინდებულებას ნევრს **für + პირის ნაცვალ-სახელი** იმ შემთხვევაში, როდესაც მოუბარს სურს მისი ხაზგასმა:
- **Er hat das nur für mich getan.** (ეს მან მხოლოდ ჩემი გულისათვის = **Er hat das nur **meinetwegen** getan.** გააკეთა.)

ანალოგიური ფორმებიდან ყველაზე ხშირად იხმარება **deinetwegen** (შენთვის, შენი გულისათვის) და **Ihretwegen** (თქვენთვის, თქვენი გულისათვის.)

- **Ich tue es nur Ihretwegen.** (ამას მხოლოდ თქვენი გულისათვის ვაკეთებ.)

დანარჩენი ფორმები (**seinetwegen, ihretwegen, unseretwegen, euretwegen**) დღეს უკვე მოძველებულად ითვლება. მოძველებულია აგრეთვე ფორმები **meinethalben ...** და **um meinewillen ...**, რომლებსაც მხატვრულ ნაწარმოებში თუ შევხვდებით.

5 საეარჯიშოები

🔑 1 დავალება 1. თარგმნეთ:

(1) – სად არის ჩემი დანა? – წარმოდგენა არა მაქვს. არ მინახავს.	(2) – მე ხომ გთხოვე, დაგერეკა ჩემთვის! – მაპატიე, სულ დამავიწყდა.
(3) – სად არის ჩემი ლუდი? – მაპატიე, მე დავლიე.	(4) – ჰანა, შენა ხარ? – ჰო, დედა, ეს-ესაა მოვედი.
(5) – ულა მთელ საღამოს ცეკვავდა. – მაგას რა უშავს, ყველას ეგ აინტერესებს.	(6) – უნდა ვიჩქაროთ, მალე დაბნელდება. – მოიცა, ჯერ საკმაოდ დრო გვაქვს.
(7) – მიდიხარ? – ჰო, არ მომწონს აქ. – გცივა? – ვიყინები.	(8) – აქ მანქანის გაჩერება აკრძალულია. – საიდან იცი? – აი იქ წერია.

- (9) – ანა, მინდა რაღაც გთხოვო.
– მაპატიე დიტერ, ახლა დრო არა
მაქვს. ძალიან მეჩქარება.
- (11) – დროა, ნავიდეტ.
– ჰო, უნდა ნახვიდეტ. ცოტა
საშიშია გვიან ღამით მანქანით
სიარული.
- (13) – ჩვენს ტყეში სოკოები იცის.
– კი, მაგრამ მე არ მიყვარს
სოკოების კრეფა.
- (15) – წვიმამ გადაიღო, შეგვიძლია
ნავიდეტ.
– აღარ წვიმს? მამ რატომ ელავს?
- (17) – პაულ, ადექი! უკვე ცხრა საათია!
– დღეს ხომ კვირაა, დედა.
- (19) – ნუხელ მოთოვა.
– ჰო, გარეთ დიდი თოვლი დევს.
- (10) – დახურე რა ფანჯარა!
– გცივა?
– ჰო, უბერავს.
- (12) – დასანანია, რომ ჩვენთან ერთად
არ წამოხვედი.
– მეც ვწუხვარ, მაგრამ მართლა არ
მქონდა დრო.
- (14) – რატომ ჩაიშალა მოხსენება?
– ქალბატონი ბერგი არ მოვიდა. არ
არის გამორიცხული, რომ ავადაა.
- (16) – ჰარალდთან მივდივარ.
– ჩემთვის სულერთია, სად
მიდიხარ.
- (18) – დედა, ეს კონრადია.
– მოხარული ვარ, რომ გაგიცანით.
- (20) – ელაპარაკე შეფს?
– ვერ მოვახერხე.
– მე დაველაპარაკები შენს
მაგივრად.
– მოეში, მანც არ ღირს.

1 დავალება 2. დაიწყეთ შემდეგი წინადადებები *es* ნაცვალსახელით. დაუკვირდით, როგორ იცვლება წინადადების შეფერილობა.

ნიმუში: *Viele Studenten sind zur Vorlesung gekommen.* → *Es sind viele Studenten zur Vorlesung gekommen.*

1. Immer neue Gäste melden sich an.	2. Jemand hat dich gerufen.
3. Mich ärgert, dass du das Radio kaputt gemacht hast.	4. Jetzt ist Herbst.
5. Freut mich, dich so glücklich zu sehen.	6. Nach Rom führt kein anderer Weg.
7. In dieser Woche finden viele Konzerte statt.	8. Ein Bus muss noch kommen.

2 დავალება 3. განსაზღვრეთ *da* ზმნიზედის ფუნქცია შემდეგ მაგალითებში. დაუძებნეთ მას ქართული შესატყვისები.

1. – Bist du noch wütend?
– Nein, nicht mehr.
– **Da** bin ich aber froh.
2. Ich freue mich auf Weihnachten, **da** bekomme ich eine Kamera geschenkt.
3. Ich habe die Tür geöffnet. **Da** standen zwei junge Mädchen.

4. – Wo ist denn hier ein Fotogeschäft?
– **Da** ist ein ganz gutes neben der Post.
– **Da** vorne links?
– Genau.
5. – Wo ist denn hier das Eiscafé?
– Keine Ahnung, aber wartet mal, ich frage die Frau **da**.
6. Ach, **da** kommt ja schon die Polizei.
7. – Heute ist Samstag. **Da** schließen die Geschäfte schon um eins.
8. – Ich möchte nicht im Zoo arbeiten. **Da** gibt es immer viel Arbeit.
9. – Ich gehe schwimmen.
– **Da** gehe ich mit.
10. – Vielleicht haben unsere Gastgeber dein Telegramm überhaupt nicht bekommen.
– Ach was, **da** bin ich ganz sicher.
11. – Herr Grün ist wirklich sehr nett.
– **Da** bin ich aber ganz anderer Meinung.
12. – Mein Cousin arbeitet zur Zeit in Tansania.
– Was macht er **da**?

3 დავალემა 4. განსაზღვრეთ *so* სიტყვის ფუნქციები შემდეგ წინადადებებში და თარგმნეთ ისინი ქართულად:

1. Das ist alles nicht so traurig.	2. Was lernt ihr so in der Schule?
3. Damals war ich so sechzehn.	4. Ich nehme das jetzt nicht mehr so ernst.
5. So eine Liebe vergisst man nicht sofort.	6. Wir verstehen uns nicht so gut.
7. So ein Ärger, ausgerechnet auf dem Weg nach Hause streikt mein Auto!	8. Jetzt kann man bei uns alles kaufen. Das ist gut so.
9. Mir hat es gefallen, wie man da diskutiert hat und so.	10. Jetzt ist er vielleicht noch an der Hauptwache oder im Knast oder so.
11. So, wir können jetzt fahren.	12. Wie du mir, so ich dir.
13. So direkt will ich das nicht sagen.	14. Ich kann es mir nicht so ganz erklären.
15. – Hans will morgen abreisen. – So?	16. Erzähl mir, was dein Sohn so macht.
17. Er kann kein Deutsch, aber er kennt halt die Schimpfwörter wie „Scheiße“ und so.	18. Da war ich auf irgend so einer Geburtstagsparty mit Tina zusammen.

3 დავალემა 5. დააკვირდით *so* სიტყვის ხმარებას შემდეგ ტექსტებში. სად ვერ მოეძებნება მას ქართული შესატყვისი?

- (1) – Tag, Frau Schneider, wie geht's denn so?
– Weiß ich nicht so genau, mein Arzt ist gerade im Urlaub.
- (2) – Wieviel Taschengeld brauchst du eigentlich so im Monat?
– Keine Ahnung. Jedenfalls hatte ich noch nie so viel.

- (3) Eine Studentin macht den zerstreuten Professor darauf aufmerksam, dass er einen braunen und einen schwarzen Strumpf trägt. „Komisch“ – wundert sich der, „zu Hause habe ich noch so ein Paar!“
- (4) – Ich will im Urlaub so ein Gefühl von Natur haben.
– Das geht mir auch so.
- (5) – Hallo, Herr Berg, was machen Sie jetzt so?
– Ich arbeite neuerdings in einer Fabrik.

4

დავალება 6. თარგმნეთ:

(1) – Ich rufe Sie heute Abend an! – Meinetwegen!	(2) – Wann treffen wir uns? – Meinetwegen morgen oder übermorgen.
(3) – Mein Schatz, warum arbeitest du so viel? – Nur deinetwegen.	(4) – In welche Kneipe wollen wir gehen? Vielleicht zur „Wilden Rose“? – Meinetwegen.
(5) – Kann ich mich neben Sie setzen? – Meinetwegen gern!	(6) – Du musst warme Sachen einpacken, meinetwegen einen Schal.
(7) – Warum kommen Sie so spät? Ihre wegen verpasse ich jetzt meinen Zug. – Tut mir Leid.	(8) – Kann ich heute bei Peter übernachten? – Meinetwegen kannst du machen, was du willst.

მეთორმეტე მონაკვეთის შეჯამება

ამ მონაკვეთის გავლით სრულდება მუშაობა, ერთი მხრივ, ზეპირმეტყველების დროის ფორმებზე (პრეზენსი – პერფექტი – ფუტურუმი I), ხოლო მეორე მხრივ – მოდალურ სიტყვებსა და ნაწილაკებზე. ამდენად, თქვენ შეგიძლიათ საუბარში ჩართოთ როგორც წარსულის, ისე მომავლის ინფორმაცია, ხოლო მოდალური ლექსიკის გამოყენება საშუალებას მოგცემთ, შეძლებისდაგვარად დაუახლოოთ თქვენი მეტყველება სასაუბრო გერმანულს.

საკონტროლო დავალებები შექმნილი ცოდნისა და უნარ-ჩვევების შესამოწმებლად:

დავალება 1. მოცემული დიალოგის ვარიანტები შინაარსობრივად ერთმანეთის ტოლფასია. იმსჯელეთ იმის შესახებ, თუ რითი განსხვავდება ისინი ერთმანეთისაგან, რომელი მათგანი უფრო ბუნებრივად უღერს და რა ლექსიკური ერთეულები ანიჭებს მას ამ უღერადობას? გააანალიზეთ მათი ფუნქციები.

- (1) – Besuch mich wieder!
– Eigentlich wollte ich heute für die Prüfung lernen.
– Hast du noch nichts gelernt?
– Doch, aber nicht genug.
– Mach wieder Pause ... Wird die Prüfung in diesem Semester schwer sein?
– Ja, sehr.
– Gut, dann besuch mich nur kurz. Ich mag keine Langeweile.
– In Ordnung. Trinken wir einen Kaffee zusammen. Für jetzt aber tschüss!
- (2) – Besuch mich doch endlich mal wieder!
– Eigentlich wollte ich heute erst mal für die Prüfung lernen.
– Hast du etwa noch gar nichts gelernt?
– Doch, aber halt noch nicht genug.
– Mach doch mal wieder Pause ... Wird denn die Prüfung in diesem Semester so schwer sein?
– Ja, schon sehr.
– Gut, dann besuch mich eben nur kurz. Ich mag nun mal keine Langeweile.
– In Ordnung. Trinken wir halt einen Kaffee zusammen. Für jetzt aber erst mal tschüss!

დავალება 2. თარგმნეთ:

- (1) მალე აღარავინ დამელოდება, როცა უნივერსიტეტიდან შინ დავბრუნდები. ბინა ცარიელი იქნება, მაგიდაზე საჭმელი არ იდგმება. საქმე ის არის, რომ მალე შინიდან წავალ. ჩემი მშობლები ერთმანეთს გაცილდნენ. მამა საზღვარგარეთ მუშაობს. მასთან კონტაქტი თითქმის არა მაქვს. დედაჩემს კარგი ბინა აქვს, მაგრამ მე მინდა თავისუფალი და დამოუკიდებელი ვიყო. ჩემს მეგობარ მათიასს ეს არ ესმის. ის უკვე ოცისაა, მაგრამ ჯერ ისევ მშობლებთან ცხოვრობს. დღეს ეს სავესებით ნორმალურია. მე საკმაოდ ბევრ ახალგაზრდას ვიცნობ, რომლებიც მშობლებთან ერთად ცხოვრობენ. მათთვის ოჯახს დიდი მნიშვნელობა აქვს. მე სადილის კეთება საერ-

თოდ არ ვიცი. სხვათა შორის, არცა მაქვს ამისი სურვილი. მხოლოდ პიცის გამოცხობა შემძლია. ჩემი მეგობრის მამა მცხოვლებია. მან მაჩვენა, როგორ აკეთებენ პიცას. ადრე მხოლოდ ერო-კვერცხს ვწავდი ხოლმე. ზოგჯერ სალათასაც ვიკეთებ. ეს ჩემი დეიდაშვილისაგან ვისწავლე. ის დიეტას იცავს და მხოლოდ ბოსტნეულს ჭამს. რა საშინელება! მე საბედნიეროდ შემძლია იმდენო ვჭამო, რამდენიც მინდა – ნონაში არ ვიმატებ. მართო რომ ვიცხოვრებ, უნივერსიტეტის სასაბუღალტროში შევჭამ ხოლმე. ამით არა მართო ფულს, არამედ დროსაც დავზოგავ.

- (2) – რა შეგიძლია გვიამბო შენს ოჯახზე, სუსანა? – ჩემს ოჯახზე? მე და რუდი დაქორწინებულები არა ვართ, მაგრამ ერთი წელია ერთად ვცხოვრობთ. დედამისთან თბილი დამოკიდებულება მაქვს – ჩვენ ერთმანეთის ძალიან კარგად გვესმის. მამამისთან პრაქტიკულად კონტაქტი არა მაქვს. მისი სანინააღმდეგო არაფერი მაქვს, მაგრამ ის ცოტა მძიმეა. მას არ ესმის, რომ შეიძლება უბრალოდ ასე ერთად ცხოვრება. აუცილებელია დაქორწინება, თვლის იგი. მშობლები სხვაგვარად ფიქრობენ, ვიდრე ახალგაზრდები, როგორც ყველგან. რუდის და-ძმაც ჰყავს. მისი უფროსი ძმა დანიელი დალაქია, უმცროსი – ალექსანდრე – გამყიდველი, ხოლო პეტრა ფოსტის თანამშრომელია. რამდენიმე სახლის იქით რუდის ბებია-პაპა ცხოვრობს. ისინი ჯერ საკმაოდ მხნედ არიან, ხშირად გენახულობენ ჩვენ და ძალიან კარგად არიან ჩემს მიმართ განწყობილი.

– რამდენ ხანს გაგრძელდება ასე? იქნებ შეირთოთ ერთმანეთი?

– როცა შვილები მოგვინდება, შევირთავთ კიდევ. მაგრამ მანამდე სწავლას დავასრულებ და რამდენიმე წელს ვიმუშავებ. ალბათ მერე მხოლოდ ნახევარ დღეს ვიმუშავებ და დედაც გავხდები. რუდის ბებია-პაპამ თქვეს, რომ მხარში ამოვივადებოიან და სიამოვნებით მიხედავენ პატარებს.

- (3) – სალამო მშვიდობისა! რა კარგია, რომ მოხვედით, დორის!

– დიდი მადლობა მოწვევისათვის!

– ნება მომეცით, წარმოგიდგინოთ. ეს ჩვენი კოლეგა პროფესორი ვილმსია.

– ჩვენ ერთმანეთს ვიცნობთ. სალამო მშვიდობისა, ჰაინც!

– სალამო მშვიდობისა, დორის. როგორა ხარ?

– გმადლობთ, კარგად. შენ?

– არა მიშავს. ვის იცნობ აქ ჩემს გარდა?

– ბატონ ზაუერს. ჩემი მეზობელი იყო.

– ბატონ ზაუერს? ძალიან სასიამოვნო კაცია.

– მეც ასე მგონია.

– ნახე, იქ სასმელებია. რა შემოგთავაზო?

– ერთი ჭიქა ღვინო, თუ შეიძლება.

– გაგიმარჯოს!

– შენ გაგიმარჯოს, ჰაინც! რა გემრიელი ღვინოა!

– პიცა გასინჯე?

– არა. რამე ვეგეტარიანული მირჩენია. არ მიყვარს ძეხვი.

– მაშ ზუსტად შენთვის ყოფილა. სწორედ ვეგეტარიანულია.

– მართლა? მაშ გამასინჯე! მშვენიერია! მეც მომიტანე რა ერთი ნაჭერი!

– სიამოვნებით.

- გამადლობთ! შენ ისევ ბოშთან მუშაობ, ჰაინც?
  - კი, მაგრამ სამ თვეში ადგილს შევიცვლი და მიუნხენში გადავალ. იქ ჯერ ჩემს დასთან ვიცხოვრებ, შემდეგ კი საკუთარ ბინას მოვძებნი.
  - მაშ ერთხელ შენს სანახავად ჩამოვალ!
  - სანინალმდეგო არაფერი მაქვს!
- (4) დღეს ჩემთვის განსაკუთრებული დღეა: დაბადების დღე მაქვს. 19 წლისა ვხდები. ადრე უნდა ავდეგე. დედამ ალბათ მაგიდა უკვე საზეიმოდ გაანყო. მამაც მელოდება. მან ჩემთვის უკვე ნამდვილად რამე იყიდა. ის მუდამ პირველი მილოცავს. ვიცი, რომ ჩემი ძმა კომპაქტდისკს მაჩუქებს, რომელიც დიდი ხანია მინდოდა. მერე უნივერსიტეტში წავალ.
- ამ დღეს შენობის წინ მეგობრები მელოდებიან ხოლმე. დანიელაც იქ იქნება. სემინარის შემდეგ ერთად მივდივართ საყიდლებზე. ამ საღამოს რამდენიმე მეგობარი დავპატიოე. ვიყიდი სასმელს, ნამცხვარსა და ცოტა ხილს. ჩემი მეგობარი ოტოც დაპატიოებულია, მაგრამ დარწმუნებული არა ვარ, რომ მოვა. ჩემი მშობლები მას ჯერ არ იცნობენ.
- ნაშუადღევს დანიელა სალატების გაკეთებაში მომეხმარება. ხორცს თვითონ მოვხარშავ. მეტი არც არაფერი გეჭირდება - უფრო ვიცეკვებთ და დავლევთ, ვიდრე შევჭამთ.
- (5) - მითხარი, მართალია, რომ კარინი გათხოვდა?
    - კი, მეც გავიგე.
    - სიმპათიურია (ბიჭი, კაცი...)?
    - არ ვიცი. ვიცი მხოლოდ, რომ ტობიასი ჰქვია. ამბობენ, რომ დისკოთეკაზე გაიცნო.
    - სისულელეა! კარინი არ დადის დისკოთეკაზე. მან ცეკვა არ იცის.
    - დარწმუნებული ვარ, რომ ერთად სწავლობენ.
    - შეიძლება.
    - ერთად იცხოვრებენ?
    - რამდენადაც ვიცი, მის (ვაჟის) დედასთან იცხოვრებენ. ის ხომ სრულიად მარტოა დიდ სახლში.
    - წარმოუდგენელია. დედამთილი ხომ ნამდვილად ყველაფერში ჩაერევა.
    - ალბათ. მაგრამ კარინს არჩევანი არა აქვს.
  - (6) - პეტრა, მთელი გულით გილოცავ დაბადების დღეს, მაგრამ არ ვიცი, რამდენი წლის გახდი.
    - დღეს ცხრამეტისა ვხდები.
    - შენთვის პატარა სიურპრიზი მაქვს!
    - რა? როგორ მაინტერესებს!
    - გახსენი!
    - უი! კურდღელი! საიდან იცი, რომ ნაჭრის კურდღლები ძალიან მიყვარს?
    - შენმა დეიდაშვილმა მითხრა.
    - ააა. ჩემთან ერთად დაიძინებს საწოლში. მართლა ძალიან მომწონს! დიდი მადლობა!
    - არ ღირს.
    - თომას, უნდა გაკოცო.

– არაფერი მაქვს სანინაალმდეგო!

(7) – ეს ელკეა, ჩემი მეგობარი პარალელური კლასიდან.

– სასიამოვნოა.

– ესენი კი ჩემი მშობლები არიან.

– სალამო მშვიდობისა, ქალბატონო კაიზერ! სალამო მშვიდობისა, ბატონო კაიზერ!

– შემობრძანდით! დაბრძანდით!

– არა, მამა, ჩემს ოთახში გვირჩევნია წავიდეთ.

– როგორც თქვენ გინდათ.

(8) – ხვალ სალამოს რაიმე გაქვს დაგეგმილი?

– ჯერ არა.

– თუ დრო გაქვს, ჩემთან მოსვლა შეგიძლია, ჩემი მშობლები შაბათ-კვირას სახლიდან მიდიან.

– სიამოვნებით.

– სუსანა, შენც მოხვალ?

– კი, ყველა შემთხვევაში.

– შენ, გერდ, გაქვს დრო?

– ვწუხვარ, მაგრამ არა. ერთმა ჩემმა მეგობარმა უკვე დამპატიყა წვეულებაზე.

– გირჩევნია ჩვენთან მოხვიდე, ჩვენთან ნამდვილად უკეთეს დროს გავატარებთ.

– კი, მაგრამ ის ჩემი საუკეთესო მეგობარია. ცოტა უნდა მივეხმარო კიდევ:

სასმელის ყიდვა, ხორცის შენვა . . .

– კარგი, თუ მართლა ვერ მოახერხებ . . .

(9) – ძალიან მეუხერხულეა, მაგრამ ამაზე ადრე ვერ მოვედი, იმიტომ რომ დამეძინა. ნუ გეწყინება რა!

– დღეს მეც დამავიანდა, მანქანის გასაჩერებელი ადგილი ვერ ვნახე.

– შეფი მოვიდა?

– არა. ათი წუთის წინ მისი პორშე მანქანებით გადაჭედელ ქუჩაში (der Stau) დავინახე.

– მშვენიერია! მამ შემიძლია ბერნდს ტელეფონით დაველაპარაკო.

– მაგრამ ძალიან ცოტა ხანს. შეფს ეს ნამდვილად არ მოეწონება.

– ვიცი.

(10) – აბა, რა გვანუხებს?

– ექიმო, გრიპი მაქვს.

– სიცხეც გაქვთ?

– დიახ.

– კარგი. წვეთებს გამოგიწერთ.

– შეგიძლიათ ბიულეტენზეც გადამიყვანოთ?

– დიახ. ერთი კვირით.

– კარგი. საკმარისი იქნება.

– აი თქვენი ცნობა.

– გმადლობთ. ნახვამდის!

– ნახვამდის! მალე გამოჯანმრთელდით!

თემა 42

- 1 პრეტერიტუმი (*das Präteritum*) როგორც თხრობის ძირითადი დროის ფორმა
- 1.1 პრეტერიტუმის პარადიგმა
- 2 პლუსკვამპერფექტის (*das Plusquamperfekt*) ხმარება თხრობისას
- 2.1 პლუსკვამპერფექტის პარადიგმა
- 3 პრეზენსისა და პერფექტის გამოყენება თხრობისას
- 4 სავარჯიშოები

1 პრეტერიტუმი (*das Präteritum*) როგორც თხრობის ძირითადი დროის ფორმა

ჩვენ შევისწავლეთ საუბრის მომენტთან უშუალოდ დაკავშირებული ინფორმაციის ტემპორალური გაფორმება: (პერფექტი ← პრეზენსი → ფუტურუმი I). მეორე სახის ინფორმაციაა თხრობა, შეტყობინება. თხრობა – მხატვრული თუ ინფორმაციული, სრული თუ ფრაგმენტული, თავისთავადი თუ დილოგში ჩართული – ესაა საუბრის მომენტამდე მომხდარი ამბის გადმოცემა. თხრობის ძირითადი ნიშანია ის, რომ ამბავი სამეტყველო სიტუაციიდან გარკვეული მანძილითა დაშორებული: მთხრობელი მას გონებით ალადგენს და ცდილობს, წარმოუდგინოს მსმენელს.

ნებისმიერი სხვა ტექსტის მსგავსად, თხრობითი ტექსტის აგებაშიც დროის ფორმებს განსაკუთრებული ფუნქცია ეკისრება. თხრობის ძირითადი დროის ფორმაა პრეტერიტუმი (იმპერფექტი): თუ ვაგვბთ თხრობით ტექსტს (რომანს, ნოველას, მოთხრობას, ზღაპარს, ოფიციალურ შეტყობინებას, საინფორმაციო ცნობას, ანგარიშს, ავტობიოგრაფიას, ყოფით ამბავს და ა.შ.), მივმართავთ პრეტერიტუმს. იგი გადმოსცემს მოქმედებათა თანამიმდევრობას მათი დასრულება/დაუსრულებლობისგან დამოუკიდებლად.

1.1 პრეტერიტუმის პარადიგმა

პრეტერიტუმი ზმნის მეორე ძირითადი ფორმაა. ძირითადი ფორმების, მათ შორის პრეტერიტუმის, წარმოება ჩვენ უკვე შევისწავლეთ, ახლა კი გავეცნობით პრეტერიტუმის პარადიგმას¹.

როგორც ვიცით, სუსტი ზმნების პრეტერიტუმი ინარმოება ზმნის ფუძეზე **-(e)te** სუფიქსის დართვით: **-e** ხმოვანი, როგორც პრეზენსის შემთხვევაში, კეთილხმოვანებას ემსახურება:

➤ mach-en – mach-te	➤ antwort-en – antwort-ete
➤ bad-en – bad-ete	➤ sammel-n – sammel-te

¹ დამხმარე და მოდალური ზმნების პრეტერიტუმის პარადიგმები იხ. 31-ე თემაში.

ეს მხოლოდითი რიცხვის I და III პირის ფორმებია. პარადიგმის დანარჩენი წევრები ილებენ დამატებით პრეზენსის დაბოლოებებს:

მხოლ.	მრავლ.	თავაზიანი ფორმა
ich mach-te	wir mach-te-n	
du mach-te-st	ihr mach-te-t	Sie mach-te-n
er mach-te	sie mach-te-n	

ich antwort-ete	wir antwort-ete-n	
du antwort-ete-st	ihr antwort-ete-t	Sie antwort-ete-n
er antwort-ete	sie antwort-ete-n	

ძლიერი ზმნები პრეტერიტუმში ფუძისეულ ხმოვანს იცვლიან: schlafen – schlief, kommen – kam, helfen – half და ა.შ. ესაა აგრეთვე მხოლოდითი რიცხვის I და III პირის ფორმები. პარადიგმის დანარჩენი წევრები ასევე პრეზენსის პირის ნიშნებს დაირთავენ:

მხოლ.	მრავლ.	თავაზიანი ფორმა
ich kam	wir kam-en	
du kam-st	ihr kam-t	Sie kam-en
er kam	sie kam-en	

შენიშვნა: უნდა გვახსოვდეს, რომ როგორც სუსტი, ისე ძლიერი ზმნების II პირის (თანამო-უბრის) ფორმები (du, ihr, Sie) თხრობისას ძალზე ნაკლებად გვხვდება და პარადიგმის შესა-ბამისი წევრებიც (du machtest, ihr machtet, Sie machten) მხოლოდ განსაკუთრებულ შემ-თხვევაში თუ გამოიყენება.

გაცანით პრეტერიტუმის ხმარების ორ ნიმუშს:

(1) **Eitler Fahrer**

Ein Autofahrer aus Saarbrücken **raierte sich** während der Fahrt. Dabei **verlor** er die Kontrolle über das Auto und **prallte** gegen einen Baum: Totalschaden. „Ich wollte einem Tier ausweichen“, **behauptete** der 26-jährige. Doch die Polizei **fund** den laufen- den Rasierer unter dem Sitz. (JUMA)

(2) **Die Prinzen**

Es **war** einmal ... so beginnen Märchen – und die Geschichte der Band „Die Prinzen“. Es **war** einmal in den sechziger Jahren. Fünf junge Prinzen **erblickten** das Licht der Welt. Mutter **gab** ihnen zarte Gesichter und Stimmen. Die Jahre **vergingen**, und vier Prinzen **gingen** zum Thomanerchor nach Leipzig. Der fünfte Prinz **sang** im Dresdener Kreuzchor. Nach dem Abitur **war** die Zeit der Knabenchöre vorbei. Doch die Prinzen **sangen weiter**. Da **hörte** sie die Rockmusikerin Annette Humpe und **sprach**: Wer singen will, muss dazu trommeln. Da **nahmen** sich die fünf ein Schlagzeug, **sangen** und **trom- melten** dazu. Sie **nannten sich** „Die Prinzen“ und **hofften** auf den großen Erfolg. Hoffentlich warten sie nicht zu lange. (JUMA-ს მიხედვით)

2 პლუსქვამპერფექტის (*das Plusquamperfekt*) ხმარება თხრობისას

ჩვენ ვნახეთ, რომ როდესაც თხრობისას დაცულია ქრონოლოგიური თანამიმდევრობა, ტექსტში მხოლოდ პრეტერიტუმი გამოიყენება. მაგრამ მთხრობელს შეუძლია თხრობაში ჩართოს უფრო ადრე მომხდარი ამბავიც, რის შედეგადაც წარმოიქმნება თხრობის ორი სიბრტყე: ერთი შეესაბამება თხრობის ძირითად სიუჟეტურ ხაზს, ხოლო მეორე – დროის თვალსაზრისით – წინ უსწრებს მას. ამ მეორე სიბრტყის გადმოსაცემად გერმანულ ენას საგანგებო დროის ფორმა – პლუსქვამპერფექტი – აქვს. პლუსქვამპერფექტი თავისი გრამატიკული მნიშვნელობით დასრულებულია და ემსახურება თხრობაში ჩართული უკვე მომხდარი ამბის (მოქმედების) გადმოცემას. ამდენად, თხრობით ტექსტში ორი განსხვავებული დროული სიბრტყის არსებობისას პრეტერიტუმი და პლუსქვამპერფექტი ერთმანეთს ენაცვლება, რაც მათ ერთად ხმარების კანონზომიერებას განაპირობებს.

ქართულისათვის წარსული მოქმედების ასახვის ამგვარი წესი სრულიად უცხოა. ჩვენ ვეცნობით კიდევ ერთ გრამატიკულ მოვლენას, რომელსაც ჩვენს დედაენაში ანალოგი არა აქვს, და კვლავაც განსაკუთრებული ყურადღება გვმართებს.

2.1 პლუსქვამპერფექტის პარადიგმა

პლუსქვამპერფექტი, ისევე როგორც პერფექტი, რთული დროა: იგი იწარმოება დამხმარე ზმნებისა და ძირითადი ზმნის მიმლეობა II-ის ურთიერთდაკავშირებით. დამხმარე ზმნების არჩევის წესი იგივეა, რაც პერფექტის შემთხვევაში. განსხვავება კი ისაა, რომ *haben* და *sein* პლუსქვამპერფექტში პრეტერიტუმის ფორმით (*hatte* და *war*) იხმარება:

მხოლ.	მრავლ.	თავაზიანი ფორმა
ich hatte geschrieben	wir hatten geschrieben	
du hattest geschrieben	ihr hattet geschrieben	Sie hatten geschrieben
er hatte geschrieben	sie hatten geschrieben	
ich war gekommen	wir waren gekommen	
du warst gekommen	ihr wart gekommen	Sie waren gekommen
er war gekommen	sie waren gekommen	

აგრეთვე:

➤ ich hatte gehabt	➤ ich hatte gekonnt	➤ ich war aufgestanden
➤ ich war gewesen	➤ ich hatte gewusst	➤ ich hatte mich erholt
➤ ich war geworden		

ნიმუშები:

- (1) Sonntag. Der Tag des Rennens. Köster **hatte** die letzte Woche jeden Tag **trainiert**. Abends **hatten** wir dann bis in die Nacht hinein Karl (იგულისხმება ავტომობილი) bis aufs kleinste Schräubchen **kontrolliert**, **geschmiert** und in Ordnung **gebracht**. Jetzt saßen wir am Ersatzteillager und warteten auf Köster, der zum Startplatz **gegangen war**. (E. M. Remarque)

(2) Ich blieb überrascht stehen. Der alte Pflaumenbaum neben der Benzinpumpe war über Nacht **aufgeblüht**. Er hatte den ganzen Winter krumm und kahl **dagestanden**, wir hatten alte Reifen **darangehängt** und Ölkästen zum Trocknen über die Äste **gestülpt**, es war nichts anders gewesen als ein bequemer Ständer für alles, vom Putzlappen bis zur Motorhaube; – noch vor ein paar Tagen hatten unsere gewaschenen blauen Leinenhosen daran **herumgeflattert**, noch gestern hatte man ihm kaum etwas **angemerkt**, – und nun auf einmal, über Nacht war er verwandelt und verzaubert in eine schimmernde Wolke von Rosa und Weiß, eine Wolke von hellen Blüten. (E. M. Remarque)

(3) **Flüchtiger Radler**
Eine Bierspur verrät einen flüchtigen Radfahrer. Der Mann aus Hamburg war mit einem Auto **zusammengeprallt**, aber **weitergeradelt**. Was er nicht **bemerkt hatte**: beim Zusammenprall war eine Bierflasche in seiner Tasche **zerbrochen**. Die Polizei folgte der Bierspur bis vor die Haustür des Radlers. (JUMA)

(4) **Blaue Kühe**
Johannes Spitz, ein Bauer, musste seine 14 Kühe auf eine strenge Diät setzen. Er hatte nämlich **festgestellt**, dass die Tiere betrunken auf dem Feld herumschwanken. Ein Tierarzt fand heraus: Die Kühe hatten zu viele gärende Pflaumen gegessen, die nach einem Regenschauer vom Baum **gefallen waren**. (JUMA)

თუ თხრობაში ჩართულია პირდაპირი თქმაც, იგი, ცხადია, საუბრისათვის დამახასიათებელი დროის ფორმებით გადმოიცემა:

Gesteigerte Achtung

Der Schriftsteller Günther W. hatte einen Literaturpreis **erhalten**. Herr B. **hörte** davon, **rief an** und **sagte**: „Ich **gratuliere**. Wieviel hat der Preis denn **gebracht**?“. Günther W. **nannte** die Summe: zehntausend Mark. „Dann **gratuliere** ich aber herzlich“ – **sagte** Herr B. (B. Brecht)

პრეზენსისა და პერფექტის გამოყენება თხრობისას

საკომუნიკაციო ეფექტის გასაძლიერებლად ზოგჯერ თხრობის ძირითად დროს – პრეტერიტუმს – პრეზენსი ან პერფექტი ენაცვლება.

პრეზენსს მიმართავენ ჩვეულებრივ მცირე მოთხრობებში, ანექდოტებში და ა.შ. ამ შემთხვევაში პრეზენსი აახლოებს ამბავს სამეტყველო სიტუაციასთან, ხსნის იმ ტემპორალურ ბარიერს წარსულსა და აწმყოს შორის, რომელსაც აგებს პრეტერიტუმი:

Der kleine Peter geht mit seiner Mutter in die Schule. Da **begegnen** sie ihrem neuen Nachbarn.

„Guten Tag, Onkel!“ – **sagt** Peter.

„Guten Tag!“ – **erwidert** der alte Herr.

„Wie heißen Sie, Onkel?“

„Alfred Braun!“

„Wohnen Sie allein hier?“

„Ja.“

„Haben Sie denn keine Familie?“

„Meine Frau ist vor zwei Jahren gestorben. Kinder habe ich keine!“

Da wendet sich Peter an seine Mutter und fragt.

„Mutti, was wolltest du noch wissen?“

პრეზენსი როგორც თხრობის დროის ფორმა გვხვდება დიდი მოცულობის ტექსტებშიც: მოთხრობები, ნოველები, რომანების ცალკეული თავები, თვით რომანებიც კი ზოგჯერ პრეზენსით იგება – განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც მთხრობელი პირველი პირია და თხრობას სასაუბრო ელფერი აქვს. ასეთ შემთხვევაში წინარე წარსულის ფუნქცია უკვე პერფექტს ეკისრება, დამხმარე და მოდალური ზმნები კი კვლავ პრეტერიტუმის ფორმით იხმარება:

Wer kommt denn da in das Zelt von Isaak gelaufen? Es ist Esau. Er hat ein Tier geschossen und gebraten. Nun will er seinem Vater das Essen bringen. „Hier bin ich, Vater,“ sagt er.

„Wer bist du?“, fragt Isaak ängstlich.

„Ich bin Esau, dein ältester Sohn“, antwortet Esau. Isaak erschrickt. Nun weiß er, warum er vorhin so unsicher war. Er erzählt Esau, dass sein jüngerer Bruder Jakob schon da war und er ihm den Segen gegeben hat.

Esau wird traurig. „Segne auch mich, Vater“, ruft er. „Segne auch mich.“ ...

Esau ist sehr zornig auf seinen Bruder Jakob. Er schwört, ihn zu töten, sobald der Vater gestorben ist!

Rebekka hat die ganze Zeit gelauscht. Nun läuft sie schnell zurück, um Jakob zu warnen. Er soll fliehen, weit weg in das Land, in dem Rebekka als Kind gewohnt hat.

(Bibel für Kinder)

ხშირია აგრეთვე შემთხვევები, როდესაც მთხრობელი პრეტერიტუმიდან პრეზენსზე გადადის. ეს ხდება მაშინ, როდესაც თხრობა დაძაბულ ფაზაში შედის¹. ამგვარი ფუნქციით ნახმარ პრეზენსს ისტორიული პრეზენსი ეწოდება:

Friederike lag mir zu Füßen auf den Knien und zog meinen Mund zu dem ihren herab. Dann nahm sie meine beiden Hände und vergrub ihr Gesicht darin. Ich flüsterte ihren Namen und staunte, wie schön er war. Der Duft von ihren Haaren stieg zu mir auf; ich atmete ihn mit Entzücken ein ... In diesem Augenblick – ich glaubte vor Schrecken starr zu werden – öffnet sich leise die Tür, die nur angelehnt war, und Friederikes Mann steht

¹ ამ შემთხვევაში პერფექტი მომავალ მოქმედებას გულისხმობს.

² შდრ.: გუშინ გვიან სახლში ვბრუნდებოდი. ბნელოდა, ქუჩაში არავინ ჩანდა. უცებ მესმის ყვირილი. და ა.შ.

da. Ich **will** aufschreien, **bringe** aber keinen Laut hervor. Ich **starre** ihm ins Gesicht – ich **kann** nicht sehen, ob **sich** irgendetwas in seinem Ausdruck **verändert**, denn noch im selben Augenblick ist er wieder verschwunden und die Tür geschlossen. Ich **will** mich erheben, meine Hände befreien, auf denen noch immer Friederikens Antlitz ruht, **will** sprechen, **stoße** mühsam wieder ihren Namen hervor – da **springt** sie selbst mit einem Male auf – totenbleich – **flüstert** mir beinahe gebieterisch zu „Schweig!“ und **steht** eine Sekunde lang regungslos da, das Gesicht der Tür zugewandt ... (A.Schnitzler)

თხრობის ფუნქციას ზოგჯერ პერფექტიც ასრულებს. პერფექტის ეს ფუნქცია უკავშირდება ძირითადად თხრობას პირველ პირში, როდესაც მოუბარი თვითონ გადმოგვცემს ნარსულის რაიმე ეპიზოდს. ამგვარი ეპიზოდები ჩვეულებრივ მოკლეა, ვინაიდან პერფექტი, როგორც რთული დროის ფორმა, ხანგრძლივი თხრობისათვის მოუხერხებელია:

Ich **habe mich** in eine Ecke auf einen Haufen Holzwohle **gesetzt** und an Weihnachten **denken müssen**. Immer **haben** meine Eltern zu Heiligabend am Baum **gestanden**, und es **hat geknistert** und **geflackert** im Baum. Bei Webers war sogar mal ein richtiger Brand mit Feuerwehr und allem. Ich **habe** von meinem bunten Teller **essen dürfen**, so viel wie ich **wollte**. Mandarinen **sind** auch dabei **gewesen**. Und es **hat** nach Tannenzweigen und neuen Spielsachen **gerochen**. ... Ich **durfte** bis neun Uhr **aufbleiben**, und wir **haben** Punsch **gemacht** und **mussten** uns alle lieben. Wenn ich in den Himmel komme, dann ist immerzu Weihnachten, und ich **will** artig werden, damit ich zu guter Letzt nicht etwa ins Fegefeuer muss. Darum **habe** ich auch Tante Millie zu Weihnachten **geküsst**, das tue ich sonst nie. (J.Keun)

პერფექტი ხშირად იწყებს აგრეთვე მოკლე ინფორმაციულ ცნობას, შეტყობინებას, ანექლოტს: იგი ასახელებს უმნიშვნელოვანეს ინფორმაციას, რომლის დეტალების აღწერაც შემდგომში პრეტერიტუმით ხდება:

(1) Sieben Tote bei Flugzeug-Bruchlandung

Der Pilot und alle sechs Passagiere eines Privatflugzeugs **sind** am Mittwoch Abend **verbrannt**, als die Maschine eine Bruchlandung machte. Nach Ansicht von Augenzeugen **explodierte** sie in der Luft. Mit dem Flugzeug **waren** Mitarbeiter eines Supermarkts zur Eröffnung einer neuen Filiale unterwegs.

(2) Verliebter Dichter

Ein unbekannter Romeo aus Bayern **hat** einen Rekord **aufgestellt**. Er **schrieb** seiner Julia einen 140 Meter langen Liebesbrief. Er **begann** mit den Worten: „Ich möchte dir sagen, wie gern ich dich mag“. Seine Worte **standen** nicht auf Papier. Er **malte** sie auf die Straße. Die Polizei meinte: „Das ist zu gefährlich für die Verkehrssicherheit“. Die Feuerwehr **musste** die Liebesschwüre entfernen. „Gelöscht“ – **hieß** es danach offiziell. (JUMA)

4 სავარჯიშოები

2.1 დავალბა 1.

ა) აუღლეთ პრეტერიტუმში:

- ნერილობით: *reden, sagen, liegen, sitzen, stehen, aufschreien, sich anziehen, kennen*
- ზეპირად: *kaufen, fragen, lesen, schreiben, erzählen, nennen, übersetzen, denken, wissen, mitbringen*

ბ) აუღლეთ პლუსქვამპერფექტში:

- ნერილობით: *einschlafen, sich setzen, weggehen, trinken*
- ზეპირად: *essen, werden, sich waschen, hängen (te, t), begegnen, küssen*

1-2.1 დავალბა 2. ჩასვით პრეტერიტუმის ფორმები:

Heute ___ ich früh ins Büro. Dort ___ ich mit meinen Kunden. Um halb zwei ___ Hans. Er ___ ein paar Zeitungen. Ich ___ einige Nachrichten. Dann ___ ich ein Taxi und ___ zum Hotel. Dort ___ ich ___ mit meinem Freund. Er ___ auf mich vor dem Hotel. Wir ___ ins Restaurant. Dort ___ und ___ wir viel. Wir ___ da zwei Stunden. Als ich nach Hause ___, ___ ich sehr müde. Ich ___ sofort ___. Im Traum ___ ich einen Regenbogen. Die Kinder ___ ihn auch und ___ vor Freude.

gehen, telefonieren, kommen, bringen, lesen, nehmen, fahren, sich treffen, warten, gehen, essen, trinken, bleiben, kommen, sein, einschlafen, sehen, sehen, tanzen

1-2.1 დავალბა 3. გადმოეცით შემდეგი ტექსტები პრეტერიტუმით. საჭიროების შემთხვევაში მიმართეთ პლუსქვამპერფექტს.

Der Punker [ˈpʌŋgə] in der U-Bahn

Ein Punker steigt in die U-Bahn und setzt sich auf einen freien Platz. Neben ihm sitzt eine ältere Frau, die anfängt, laut über Punker zu schimpfen. Schließlich beleidigt sie ihren Sitznachbarn direkt. Der Punker bleibt ruhig. An der nächsten Station sieht er, wie ein Kontrolleur einsteigt. Da ergreift er schnell die Fahrkarte seiner Sitznachbarin und isst sie auf. Keiner der Mitfahrer konnte bestätigen, dass die Frau eine Fahrkarte hatte. Die Frau musste die Strafe bezahlen.

Antiautoritäre Erziehung

Eine junge Mutter steht mit ihrem 6-jährigen Sohn vor der Kasse eines Supermarkts in der Warteschlange hinter einer älteren Dame. Der Junge stößt der älteren Frau immer wieder den Einkaufswagen gegen die Beine. Schließlich fordert sie die junge Mutter auf, ihrem Kind das zu verbieten. „Ich erziehe mein Kind antiautoritär“, antwortet diese, „es kann tun und lassen, was es will.“

Ein junger Mann, der die Diskussion verfolgt hat, nimmt daraufhin ein Glas Honig aus seinem Einkaufswagen, schüttet den Honig auf den Kopf der entsetzten Mutter und sagt: „Damit Sie mal sehen, was später aus Ihrem Kind wird. Ich bin nämlich auch anti-autoritär erzogen.“ (JUMA)

Der Goldfisch beim Tierarzt

Eine alleinstehende alte Frau hat einen Goldfisch im Glas und liebt ihn über alle Maßen. Täglich spricht sie mit ihm. Eines Tages erkrankt der Fisch; die besorgte Frau bringt ihn zum Tierarzt. Der Arzt versteht nicht viel von Fischen, sieht aber auf den ersten Blick, dass dem Tier nicht mehr zu helfen ist. Er behält den Fisch in der Praxis und schickt die alte Frau weg. Dann wirft er den mittlerweile toten Fisch ins Klosett und kauft für 3,- DM in der Zoohandlung einen neuen. Als die Frau den Fisch abholt, ist sie übergücklich. Der Arzt berechnet für seine Bemühungen lediglich die Unkosten von 3,- DM. (R. Brednich-ის მიხედვით)

3 დაეალემა 4. ახსენით დროის ფორმის ხმარება.

- (1) – Mama, gestern hat unsere Lehrerin den Klausur heimgeschickt.
 – Warum denn?
 – Weil er sich nicht gewaschen hatte.
 – Und? Hat es was genützt?
 – Ja, heute haben sich schon sieben aus unserer Klasse nicht gewaschen!

(2) Hungriger Bär bricht in Haus ein

(dpa). Ein hungriger Bär hat eine Familie in Kalifornien in Angst versetzt. Das fast 250 Kilogramm schwere Tier brach während seiner Nahrungssuche durch die Fensterscheibe eines Einfamilienhauses ein. Die Bewohner retteten sich ins Freie. Helfer fanden den hungrigen Bären in der Küche vor.

თემა 43

1 ტემპორალური მიმართებების დაზუსტება ლექსიკური საშუალებებით

1.1 მოქმედების მომენტის დაკონკრეტება

1.2 მოქმედების ხანგრძლივობის დაკონკრეტება

1.3 მოქმედების მრავალჯერადობის გადმოცემა

2 ორი ან მეტი მოქმედების ტემპორალური შეთანადება რთულ წინადადებაში

2.1 ურთიერთგანპირობებული კავშირები (als/wenn)

2.2 მოქმედებათა თანადროულობის/მონაცვლეობის გამომხატველი კავშირები (während, solange, seit/seitdem, sooft, dabei, zugleich, mal ... mal)

2.3 მოქმედებათა არათანადროულობის გამომხატველი კავშირები (nachdem, sobald, bevor, ehe)

3 მოქმედებათა თანამიმდევრობის გადმოცემის საშუალებები თხრობისას

4 სავარჯიშოები

1 ტემპორალური მიმართებების დაზუსტება ლექსიკური საშუალებებით

1.1 მოქმედების მომენტის დაკონკრეტება

მოქმედების მომენტის დაკონკრეტებას შემდეგი ზმნიზედეები და სახელური შესიტყვევები ემსახურება:

ანმყო:	jetzt/nun (ახლა, ამჟამად)	heutzutage (დღესდღეობით)
	gerade/eben (სწორედ ახლა)	in der Gegenwart (ამჟამად)
წარსული:	einst/einmal (ოდესღაც)	vor kurzem/neulich (ამის წინათ)
	damals (მაშინ)	letzten Sonntag (გასულ კვირას)
	früher (წინათ)	in der Vergangenheit (წარსულში)
	gerade/eben (ეს-ეს არის)	im 17. Jahrhundert (მე-17 საუკუნეში)
	vor langem (დიდი ხნის წინ)	in den letzten Jahren (ბოლო წლებში)
	in den siebziger Jahren (სამოცდაათიან წლებში)	
	im vergangenen Jahr/im vorigen Jahr (გასულ წელს/მარშან)	
მომავალი:	sofort/gleich (ახლავე)	künftig/in der Zukunft (მომავალში)
	einst/einmal (ოდესმე)	bald (მალე)
	nächste Woche (მომავალ კვირას)	
	nächstes Jahr (მომავალ წელს)	
	heute in einer Woche (ერთ კვირაში/ერთი კვირის თავზე)	
	heute in zwei Wochen (ზუსტად ორი კვირის შემდეგ)	

ყველა დროს და მოქმედების დაწყება-დამთავრებას მიესადაგება თქვენთვის ყველა ცნობილი დასახელებები:

am 5. Januar/am 3. September 1977

im Mai des Jahres 1986/im Jahre 2050

Punkt ein Uhr/um 3/um 10 Uhr/pünktlich um 9 Uhr/kurz nach 8 Uhr/
gegen 12

morgens/vormittags/nachmittags/abends/nachts/morgens früh/morgens um
 6 Uhr/früh/spät
 am Abend/in der Nacht/am frühen Vormittag/gegen Morgen/am Tage
 Anfang Januar/Ende Dezember/Anfang des Monats
 im Frühling/im Winter
 am Montag/diesen Montag/diese Woche/dieses Wochenende/diesen
 Sommer
 eines Tages/eines Morgens/eines Nachts'/mitten in der Nacht/spät in der
 Nacht/vor Mitternacht
 zu dieser Zeit/zu diesem Zeitpunkt
 anfangs/von Anfang an
 endlich/schließlich
 von diesem Tag an
 in letzter Sekunde/Minute
 vom ersten Augenblick an
 ab Montag/ab morgen

ნიმუშები:

➤ Es war am 10 Mai 1987.	➤ Er fuhr am Samstag nach Hamburg.
➤ Er war einmal ein berühmter Filmstar.	➤ Ich will einmal Zirkusartist werden.
➤ Er ist gerade am Frühstück.	➤ Sie ist gerade gekommen.
➤ Damals fuhr hier noch kein Bus.	➤ Geben Sie mir sofort Ihre Pistole!
➤ Peter hat mir alles erzählt. Nun weiß ich die Wahrheit.	
➤ Neulich habe ich meinen alten Bekannten getroffen.	

1.2 მოქმედების ხანგრძლივობის დაკონკრეტება

მოქმედების ხანგრძლივობის დასაკონკრეტებლად მიმართავენ შემდეგ ზმნიზებებსა და შესიტყვებებს:

lang(e) (დიდხანს/ხანგრძლივად)	kurz (ცოტა ხნით)
schnell/blitzschnell (სწრაფად/წამიერად)	immer/stets (მუდამ/ყოველთვის)
nie/niemals (არასოდეს/არასდროს)	ewig (სამუდამოდ)
tagsüber (დილიდან საღამომდე/დღის განმავლობაში)	noch (ჯერ კიდევ)
von montags bis freitags (ორშაბათიდან პარასკევამდე)	Tag und Nacht (დღე და ღამე)
von früh bis spät (დილიდან საღამომდე)	halbtags (ნახევარი დღე)
den ganzen Abend/Morgen/Tag (მთელ საღამოს/დილას/დღეს)	die Nacht hindurch (მთელი ღამე)

1 ფორმა eines Nachts, გრამატიკული სქესის მიუხედავად, ინარმოება eines Tages ფორმის ანალოგიურად.

während einer Stunde (ერთი საათის განმავლობაში); in einer Stunde (ერთ საათში)
sekundenlang (წამების განმავლობაში)

აგრეთვე: stundenlang/tagelang/nächtelang/monatlang/jahrelang/jahrhundertlang
eine Weile lang (ცოტა ხნის/წამის, წუთის/განმავლობაში)

აგრეთვე: eine Stunde lang/drei Wochen lang/einen Monat lang

ნიმუშები:

- Ich habe ihn **lange** nicht gesehen.
- Lene geht **halbtags** in den Kindergarten.
- **Eine Woche lang** hat es pausenlos geregnet.
- **Tagelang** warteten wir auf seinen Brief.
- **Tag und Nacht** hat er seinen Geldbeutel bei sich.
- **Den ganzen Abend** dachte ich an diesen Unfall.
- Wir haben **die ganze Nacht hindurch** gearbeitet.

შენიშვნა: დაუკვირდით ზმნიზედას kurz:

- Ich gehe **kurz** raus. ცოტა ხნით გარეთ გავალ.
- Ich möchte Sie **kurz** sprechen. ერთი წუთით მინდა დაგელაპარაკოთ.

1.3 მოქმედების მრავალჯერადობის გადმოცემა

მოქმედების მრავალჯერადობა გადმოიცემა შემდეგი ზმნიზედებით და შესიტყვებებით:

feiertags	(დასვენების დღეებში)	werktags	(სამუშაო დღეებში)
häufig/oft/öfter(s)	(ხშირად)	manchmal	(ზოგჯერ)
jederzeit	(ნებისმიერ დროს)	jedesmal	(ყოველ ჯერზე/ყოველთვის)
zeitweise	(დროდადრო)	ab und zu	(ხანდახან/დროდადრო)
meistens	(ხშირ შემთხვევაში)		
morgens, abends	(დილას/დილაობით; საღამოს/საღამოობით)		
montags/sonntags	(ორშაბათობით/კვირაობით)		
täglich/tagtäglich/alltäglich	(ყოველდღიურად)		
wöchentlich	(ყოველ კვირას)		

აგრეთვე: monatlich/jährlich/alljährlich

wieder/nochmals/noch mal	(სასაუბრ.)	(კიდევ/განმეორებით)
unaufhörlich/pausenlos		(გაბმულად/შეუსვენებლად)
immer wieder/immer und immer wieder		(ისევ და ისევ)
immer noch		(ისევ/ისევ და ისევ)
noch immer		(ჯერ ისევ)
tausendmal	(ათასჯერ; აგრეთვე: zweimal/zehnmahl/hundertmal)	

tagaus, tagein (განუწყვეტლივ/დღიდან დღემდე)
 jedes Jahr/jeden Tag/jede zweite Woche (ყოველ წელს/ყოველდღე/ყოველ მეორე კვირას)
 einmal die Woche (კვირაში ერთხელ)

ნიმუშები:

- Wir sehen uns **manchmal** bei Karin.
- **Ab und zu** besuche ich meine Eltern.
- Das Museum ist nur **werktags** geöffnet.
- Ich gehe **zweimal wöchentlich** ins Schwimmbad.
- Meine Nachbarin geht **einmal die Woche** putzen.
- Der Bus fährt **montags bis freitags alle halbe Stunde**.
- **Tagaus, tagein** gibt sie Klavierstunden.

2 ორი ან მეტი მოქმედების ტემპორალური შეთანადება რთულ წინადადებაში

რთული წინადადება ორ ან მეტ მოქმედებას ასახავს. ეს მოქმედებები ერთმანეთთან სხვადასხვა დროულ მიმართებებშია: ზოგი ერთდროულად ხდება, ზოგჯერ ერთი მოქმედება წინ უსწრებს მეორეს. ერთ შემთხვევაში საქმე გვაქვს ერთჯერად მოქმედებასთან, მეორეში მოქმედებები მეორდება და ა.შ. ჩვენ შევისწავლეთ ამგვარი სახის რამდენიმე რთული წინადადება ტემპორალური კავშირებით bis, solange, seit/seitdem:

- Bleib hier stehen, bis ich dich abhole! (მეორე მოქმედების განხორციელება ნიშნავს პირველის დასრულებას.)
- Solange du mich nicht verlässt, werde ich glücklich sein. (ორივე მოქმედებას ერთი ხანგრძლივობა აქვს.)
- Seit meine Eltern tot sind, bin ich nicht mehr in Münster gewesen. } (მოქმედებათა დასაწყისი ერთმანეთს ემთხვევა.)
- Seitdem er Geld geerbt hat, ist er ziemlich leichtsinnig geworden. }

ახლა კი ვაგრძელებთ ტემპორალური კავშირებისა და შესაბამისი მნიშვნელობის მქონე რთული წინადადებების შესწავლას.

2.1 ურთიერთგანპირობებული კავშირები (als/wenn)

als და wenn ტემპორალური კავშირები (როცა, როდესაც) თავის მნიშვნელობას ერთმანეთთან მიმართებაში გამოხატავენ:

- als მხოლოდ წარსულ ერთჯერად მოქმედებებს აკავშირებს:
- Ich war draußen, als das Gewitter losbrach.
  - Als es an der Tür klingelte, lag ich schon im Bett.
  - Als ich zur Haltestelle kam, war der Bus schon abgefahren.

➤ **Als der Unterricht zu Ende war, gingen wir ins Café.**

მაგალითებიდან ჩანს, რომ als უკავშირდება როგორც ერთდროულად მიმდინარე, ისე წინარე და შემდგომ მოქმედებებს, რასაც მხარს უჭერს დროის ფორმების ხმარებაც:

➤ **Als ich ein Kind war, sprach ich fließend Russisch.** (თანადროულობა.)

➤ **Als ich das letzte Glas getrunken hatte, bekam ich Lust zu tanzen.** (პირველი მოქმედება წინ უსწრებს მეორეს.)

შენიშვნა: als-კავშირიანი დამოკიდებული წინადადება ქართულად ორგვარად ითარგმნება:

➤ **Als ich zur Haltestelle kam, war der Bus schon abgefahren.**

- გაჩერებასთან რომ მივედი, ავტობუსი უკვე წასულიყო.
- როცა გაჩერებასთან მივედი, ავტობუსი უკვე წასული დამხვდა.

wenn კავშირს მიმართავენ ახლანდელი და მომავალი მოქმედების დაკავშირებისას, აგრეთვე წარსული მრავალჯერადი მოქმედების გადმოცემისას. ამის შედეგად als და wenn კავშირების ხმარების სფერო შემდეგნაირადაა გამიჯნული:

	მრავალჯერადი მოქმედება	ერთჯერადი მოქმედება
ანმყო/მომავალი	wenn	wenn
წარსული	wenn	als

ნიმუშები:

- **Wenn er Kaffee trinkt, lese ich Zeitungen.**
- **Wenn es dunkel wird, geht unsere Katze jagen.**
- **Immer, wenn er mich umarmen wollte, bekam ich Angst.**

შენიშვნა: თუმცა wenn კავშირის ხმარების სფერო შედარებით ფართოა, თხრობით ტექსტში als ბევრად უფრო ხშირად გვხვდება, ვინაიდან თხრობისას ძირითადად წარსული ერთჯერადი მოქმედებები გადმოიცემა.

2.2 მოქმედებათა თანადროულობის/მონაცვლეობის გამომხატველი კავშირები (während, solange, seit/seitdem, sooft, dabei, zugleich, mal ... mal)

während (მაშინ როდესაც) უკავშირდება ისეთ მოქმედებებს, რომლებიც გარკვეული დროის მანძილზე პარალელურად მიმდინარეობს:

- **Während ich die Nummer meiner neuen Bekannten wählte, vergaß ich ihren Namen.**
- **Ich telefonierte, während mein Mann einen Krimi las.**

solange, როგორც ვიცით, უკავშირდება ისეთ მოქმედებებს, რომლებიც ხანგრძლივობით ერთმანეთს ემთხვევა:

- **Ich störe dich nicht, solange du arbeitest.**

seit/seitdem (გარკვეული დროიდან) უკავშირდება ხანგრძლივ მოქმედებას, რომლის სანყისიც ნარსულშია:

- **Seit ich mir einen Hund angeschafft habe, habe ich nachts keine Angst mehr.**
- – **Seit wann ist es bei euch so langweilig? – Seit man die Diskos geschlossen hat.**

sooft (როცა კი) აღნიშნავს, რომ მთავარი და დამოკიდებული წინადადებების მოქმედებები ერთნაირი სიხშირით მეორდება:

- **Sooft mein Onkel kommt, beginnt Rex laut zu bellen.**
- **Sooft ich bei Gerd war, telefonierte er mit Andrea.**

თანადროულობას გადმოსცემს აგრეთვე ორი მაერთებელი კავშირი **dabei** და **zugleich** (ამასთან, ამავე დროს):

Er rauchte, **zugleich** hustete er pausenlos.
Er las in einer Zeitschrift, **dabei** hörte er Musik.

მოქმედებათა ურთიერთმონაცვლეობას გადმოსცემს, როგორც ვიცით, რთული მაერთებელი კავშირი **mal ... mal**:

- **Mal ist sie fröhlich, mal weint sie.**
- **Mal kommt er vorbei, mal ruft er an.**
- **Mal fuhr er mit dem Zug nach Mailand, mal flog er mit dem Flugzeug.**

2.3 მოქმედებათა არათანადროულობის გამომხატველი კავშირები (*nachdem, sobald, bevor, ehe*)

არათანადროულ მოქმედებათა აღმნიშვნელი კავშირები იწყებენ:

- დამოკიდებულ წინადადებას, რომლის მოქმედებაც წინ უსწრებს მთავარი წინადადების მოქმედებას;
- დამოკიდებულ წინადადებას, რომლის მოქმედებაც მოსდევს მთავარი წინადადების მოქმედებას.

პირველ შემთხვევაში ესაა კავშირები *nachdem, sobald, მეორეში – bevor, ehe*.

nachdem (მას შემდეგ, რაც) ძირითადად ნარსულ დროში იხმარება და მისი მნიშვნელობის გამოკვეთას ხელს უწყობს პრეტერიტუმისა და პლუსქვამპერფექტის მონაცვლეობა:

- **Nachdem die Gäste angekommen waren, schloss man das Tor.**
- **Nachdem der Lehrer den Text vorgelesen hatte, begannen wir, ihn nachzuerzählen.**

sobald (როგორც კი/... თუ არა) იხმარება დამოკიდებულ წინადადებაში, რომლის მოქმედების განხორციელებისთანავე იწყება მთავარი წინადადების მოქმედება. ამ ურთიერთმიმართებას გამოკვეთენ დროის ფორმებიც:

- **Sobald ich mich ins Bett gelegt hatte, schlief ich ein.**

➤ **Sobald** du mit deiner Magisterarbeit fertig bist, werden wir jeden Abend Karten spielen.

შენიშვნა: მას მნიშვნელობით უახლოვდება მაერთებელი კავშირი **kaum**:

- **Kaum** war das Licht ausgegangen, begann die Vorstellung.
- **Kaum** war ich aufgewacht, hörte ich meine Frau über mich schimpfen.

bevor (ვიდრე, სანამ):

- **Bevor** ich weggehe, schaue ich immer kurz in den Spiegel.
- **Bevor** ich wegging, hatte ich kurz in die Küche geschaut.
- **Bevor** du nach Japan reist, musst du Japanisch lernen.
- Ruf mich an, **bevor** du ins Konzert gehst!

ehe (ვიდრე, სანამ) ჩვეულებრივ **bevor** კავშირს ენაცვლება:

- **Ehe** ich weggehe, schaue ich kurz in den Spiegel.
- **Ehe** ich in den Urlaub fahre, kaufe ich alles ein, was ich brauche.
- **Ehe** ich begriff, was geschehen war, war der Hund nicht mehr zu sehen.

3 მოქმედებათა თანამიმდევრობის გადმოცემის საშუალებები თხრობისას

სიუჟეტის განვითარება თხრობით ტექსტში სხვადასხვაგვარად ხდება: ზოგჯერ მთხრობელი ერთ დროის ხაზს იცავს, ზოგჯერ კი უკან ბრუნდება ან წინ უსწრებს მოვლენებს, ერთ შემთხვევაში იგი აქცენტს უცაბედად მომხდარ ამბავზე აკეთებს, მეორეში – მოქმედების დაწყებას ან დასასრულზე და ა.შ. როგორც ვიცით, მოქმედებათა ენობრივ შეთანადებას უპირატესად დროის ფორმები ემსახურება, მაგრამ მათ დაკონკრეტებაში არანაკლებ როლს თამაშობენ აგრეთვე ზმნიზედები და სახელური შესიტყვებები.

მოქმედებათა ტემპორალური შეთანადების საშუალებები თხრობით ტექსტში ისევე უნდა შევისწავლოთ, როგორც ნებისმიერი გრამატიკული მოვლენა. მათ ხმარებას მოქმედებების ურთიერთმიმართება განაპირობებს:

- ერთი მოქმედება მოსდევს მეორეს.
ამ მიმართების დაკონკრეტებას ემსახურება შემდეგი ენობრივი საშუალებები:

nach einigen Tagen (რამდენიმე დღის შემდეგ); აგრეთვე: nach einer Woche/nach vielen Jahren/nach wenigen Minuten/nach kurzer Zeit

eine Stunde später (ერთი საათის შემდეგ); აგრეთვე: eine halbe Stunde später/
10 Minuten später/wenige Tage später/Sekunden später/Jahre später/keine 20 Minuten später

in den nächsten Tagen (შემდეგ/მომდევნო/დღეებში); აგრეთვე: in den folgenden Jahren/in wenigen Minuten

am nächsten Tag (მეორე დღეს); აგრეთვე: gleich (= schon) am nächsten Tag/am gleichen Tag/am folgenden Tag/am zweiten Tag

einen Monat nach (seinem Tod) (*მისი სიკვდილიდან/ერთი თვის შემდეგ*); აგრეთვე: zwei Jahre nach ...

kurz nach (15 Uhr) (*ოთხის წუთებზე*)

ein Jahr darauf (*ერთი წლის შემდეგ*)

darauf/daraufhin (*ამის შემდეგ*); აგრეთვე: gleich darauf (*მაშინვე*)

tags darauf

am Tag darauf

dann

da

} (*ერთი დღის შემდეგ/მეორე დღეს*)

} (*მერე/შემდეგ*)

später (*მოგვიანებით*)

danach (*ამის შემდეგ/შემდგომ*); აგრეთვე: kurz danach (*მალევე*)

erst/zuerst/zunächst ... dann (*ჯერ ... მერე*.)

zuletzt (*ბოლოს*)

viele Jahre danach (*მრავალი წლის შემდეგ*)

bald darauf (*ამის შემდეგ/მალევე*); აგრეთვე: sehr bald darauf

nachher (*შემდგომში/ამის შემდეგ*); აგრეთვე: gleich nachher

- ერთ მოქმედებას მეორე – მოულოდნელი მოქმედება – მოსდევს; ამ უკანასკნელის მიმანიშნებელია:

plötzlich

auf einmal

} (*უცებ, მოულოდნელად*)

- ერთი მოქმედება წინ უსწრებს მეორეს. ამ მიმართების გამოხატვას ემსახურება:

vor einigen Tagen (*რამდენიმე დღის წინ*); აგრეთვე: vor einem Monat/vor zwei Jahren/vor einiger Zeit/vor einem halben Jahr/vor knapp drei Wochen

einen Tag vor (Ostern) (*აღდგომის/წინა დღეს*); აგრეთვე: drei Tage vor .../wenige Jahre vor ...

eine Stunde zuvor (*ერთი საათით ადრე*); აგრეთვე: wenige Monate zuvor/zwanzig Jahre zuvor/tags zuvor

in den Tagen vor (Weihnachten) (*შობის/წინაღღებში*)

kurz vor ... (*ცოტა ხნით ადრე*)

vorhin (*ცოტა ხნის წინ/ამის წინ*)

zuvor (*წინათ/ადრე*)

bis dahin (*იქამდე*)

bisher (*აქამდე*)

eine Woche vorher (*ერთი კვირით ადრე*); აგრეთვე: (schon) Monate vorher

am vorletzten Montag (*წინა კვირის ორშაბათს*)

vorher (*ადრევე/წინათ/უწინ/წინდან/წინასწარ*)

- ერთი მოქმედება მეორეს ემთხვევა.
მოქმედებათა თანხვედრას გადმოსცემს:

in diesem Augenblick (იმ წუთში/დროს); აგრეთვე: in diesem/im selben Moment zu dieser Zeit (ამ დროს/ამ ხანში); აგრეთვე: zu diesem Zeitpunkt/zur gleichen Zeit/zu dieser Stunde

um diese Zeit (ამ დროს/ამ დროისათვის)

ნიმუშები

- (1) Am 19. März 1947 begann der Sensationsprozess gegen Kriegsverbrecher. Vor Mitternacht schon, zwölf Stunden vor Prozessbeginn, fanden sich draußen die ersten Zuhörer ein. Morgens waren es Tausende. Als sich um halb zehn Uhr endlich die schwere Eisentür öffnete, gelangten wenige von ihnen in den Gerichtssaal.
- (2) Otto Krause stammte aus München. Um sich dem Gericht zu entziehen, war der Mann zunächst nach Wien, später nach London und dann nach Madrid übersiedelt. Ende Februar 1990 war Krause aus Madrid verschwunden. Ein Jahr danach tauchte er in Prag auf. Bald darauf hat man ihn in Ungarn verhaftet.
- (3) In Hamburg erst, später in allen Großstädten etablierte Daniel Beil seine Büros, und in den letzten Jahren überzog er ganz Deutschland mit fast fünfhundert Geschäften.
- (4) Man informierte Ingeborg über die Krankheit ihrer Mutter am späten Nachmittag. Noch am gleichen Tag machte sie sich auf den Weg nach Bern. Aber Frau Krug war zu diesem Zeitpunkt schon tot.

4 სავარჯიშოები

1-1.3 დავალება 1. თარგმნეთ:

- (1) გუშინნინ მთელ დღეს მზეზე ვინეკით. ამის შემდეგ ყველას კანი დაენვა, ჩემს ვარდა. საღამოს ნაყინი ვჭამეთ და კოკა-კოლა დავლიეთ. გუშინ თავს ძალიან ცუდად ვგრძნობდი. დღეს არა მიშავს.
- (2) მაშინ ერთ პატარა ქალაქში ვცხოვრობდით. მამა ფირმაში მუშაობდა. ჩემი უმცროსი ძმა დღის პირველ ნახევარში საბავშვო ბაღში იყო. დედა თვეობით წერდა თავის დის-ერთაცას. მე თითქმის მთელ დღეს ჩემს ოთახში ვიჯექი და განუწყვეტლივ ტელევიზორს ვუყურებდი. მხოლოდ ცოტა ხნით გავდიოდი ოთახიდან, რომ ცოტა საქმელი ამელო. იმ ზაფხულს 12 წლის გავხდი. კვირა დღე იყო. მამა დილით ცხოველების ბაზარზე გავიდა და ლეკვი მიყიდა. მე მას ბინგო დავარქვი. ამ დღიდან ახალი ცხოვრება დავიწყე: დილით ადრე ვდგებოდი და საათობით ვსეირნობდი ბინგოსთან ერთად. ხანდა-ხან საბანაოდაც დავდიოდი. თავიდან ბინგოს ეშინოდა, სხვა ძაღლებს რომ ხედავდა, მაგრამ მალე დაიწყო მათთან თამაში.

ერთხელ ბინგო ავად გახდა. პატარა ბავშვებმა პარკში კამფეტები მისცეს. ვფიქრობ, ვერ მოინელა. მამაჩემმა ვეტერინარს დაურეკა, მაგრამ ის შინ არ იყო. ბინგო განუწყვეტილად წკმუტუნებდა. მე მთელი ღამე მასთან ვიჯექი. მეორე დღეს ბევრად უკეთესად იყო, საღამოს კი უკვე ხმამაღლა ყეფდა და ბალში დარბოდა.

1-1.3 დავალება 2. ჩასვით *als* ან *wenn* კავშირები:

1. Zuletzt sahen wir uns auf einer Party, — ich gerade von einer anderen Party kam.
2. Ich wollte Renate besuchen – wie früher, — wir nächtelang Tee tranken und diskutierten.
3. Wir telefonieren immer noch gelegentlich, aber meistens, — wir telefonieren, schauen wir ungeduldig auf die Uhr.
4. Ich rufe ihn manchmal an, aber — er sich meldet, kriege ich auf einmal Angst und lege auf.
5. — ich ein Kind war, hatte ich Andersens Märchen besonders gern.
6. Immer, — unser Hausarzt zu uns kam, versteckten wir uns hinter dem Schrank.
7. — er gerade bei ihr im Zimmer saß, klingelte es plötzlich an der Tür.
8. — ich in Berlin wohnte, kamen Freundinnen zu mir und tranken Tee.
9. Eines Tages, — wir zu Hugo gegangen waren, um zu tanzen, wurde meiner Freundin übel.
10. Einmal, — ich zu Fuß heimkehrte, sah ich an der Straßenecke einen riesigen Hund sitzen.
11. Ich hasse es, — ich merke, dass man mich beneidet.
12. — er den Laden verließ, hatte er keinen einzigen Pfennig mehr.
13. Jedesmal, — ich ihm begegnete, fragte er mich nach meiner Dissertation.
14. — sie zu sich kam, war der Straßenräuber schon weg.
15. — ich deinen Brief gelesen hatte, lachte ich laut.

2.2-2.3 დავალება 3. თარგმნეთ ქართულად:

1. Nachdem Paul angerufen hatte, gingen wir aus dem Haus.
2. Überlegen Sie sich die Sache genau, bevor Sie unterschreiben!
3. Solange ich Fieber hatte, durfte ich nicht ins Büro.
4. Als ich in England war, kaufte ich dort schöne Jeans.
5. Sobald ich mein Abitur gemacht hatte, musste ich zum Militär.
6. Ich lese die Zeitungen morgens, während ich mit dem Bus ins Büro fahre.
7. Wenn ich in den Semesterferien Zeit habe, gehe ich immer Geld verdienen.
8. Bevor du aus dem Haus gehst, musst du das Licht ausmachen.
9. Als mein Urgroßvater ein kleiner Junge war, gab es in Deutschland noch einen Kaiser.

10. Während ich mich auf meine Prüfungen vorbereite, will ich keinen Besuch haben.
11. Nachdem Manfred geboren war, zog unsere Familie in eine größere Wohnung um.
12. Seit meine Eltern gestorben waren, lebte ich bei meinem Onkel.
13. Sooft man sich bei uns für das neue Semester meldet, muss man eine Quittung über bezahlte Sozialgebühren vorlegen.
14. Nachdem wir eine Antenne installiert haben, sitzen wir den ganzen Abend vor unserem Fernseher.

2.2-2.3 დავალება 4. ჩასვით კავშირები *während, sooft, nachdem, sobald, bevor/ehe, mal ... mal.*

1. — es draußen so schön ist, sitzt du wieder am Computer.
2. Er zog aus der Tasche einige Dollarscheine und bezahlte die Rechnung, — ich etwas sagen konnte.
3. — wir Platz genommen hatten, begann der Redner seinen Vortrag.
4. — er zurückging und die Tür des Autos öffnete, wurde er ganz nass.
5. — er weitersprach, nahm er aus einem Schreibtischfach eine Schachtel Zigaretten.
6. — er mich untersucht hatte, fragte er sofort nach meinem Beruf.
7. — Sie an der Uni studieren können, müssen Sie eine Deutschprüfung machen.
8. — wir fast zwei Stunden diskutiert hatten, sagte Günther: „Lasst uns in die Bar gehen!“
9. — ich dich anrufe, bist du beschäftigt.
10. — ich das Geschäft betreten hatte, schaute ich mir im Schaufenster die Preise an.
11. — bist du traurig, — lachst du laut.
12. — ich diese Straße entlang fahre, sehe ich diesen Mann vor dem Haus sitzen.

3 დავალება 5. თარგმნეთ:

გუშინ დიტერის ძალი მოკვდა. დიტერი დასაძინებლად რომ მიდიოდა, დედამ ეს უკვე იცოდა, მაგრამ მას მხოლოდ მეორე დილას უთხრა, საუზმის შემდეგ. ამის შემდეგ ის დიდხანს იჯდა ფანჯარასთან და ჩუმად ტიროდა. მერე მისი ძმა მოვიდა და ისინი ბებიას სანახავად წავიდნენ. სახლში მხოლოდ მეორე დღეს დაბრუნდნენ. მამამ უთხრა დიტერს: „ნუ დარდობ, ძაღლები დიდხანს არ ცოცხლობენ. მე შენ სხვა რამეს გაჩუქებ“. რამდენიმე დღის შემდეგ მან დიტერს თუთიყუში მოუყვანა.

მეცამეტე მონაკვეთის შეჯამება

მეცამეტე მონაკვეთის გავლის შემდეგ თქვენ უკვე შეგიძლიათ დააკავშიროთ ერთმანეთთან სხვადასხვა დროს მომხდარი მოქმედებები, დაიცვათ თხრობისას მათი თანამიმდევრობა, გადმოსცეთ მომხდარი ამბავი, მოყვეთ ზღაპარი და ა.შ.

საკონტროლო დავალებები შექნილი ცოდნისა და უნარ-ჩვევების შესამოწმებლად:

🔑 დავალება 1. თარგმნეთ. მიაქციეთ ყურადღება ტექსტის ტემპორალურ გაფორმებას.

- (1) წინა კვირას ერთი ფილმი ვნახე. ფილმი აჩვენებდა, თუ როგორ ცხოვრობდა ხალხი 70-იან წლებში. მანქანები მაშინ სრულიად სხვანაირად გამოიყურებოდა, ვიდრე დღეს. ბინებს ყვითელი, ყავისფერი და წითელი პლასტმასის საგნებით აწყობდნენ. ბებიჩემსაც წითელი სამზარეულო ჰქონდა. იმ დროს ეს ფერი მას ყველაზე ძალიან მოსწონდა.
- (2) ამ ზაფხულს ავტოსტოპით ევროპა შემოვიარეთ. ჯერ იტალიაში წავედით. იქ ბევრს ვბანაობდით. ერთი კვირის შემდეგ საბერძნეთისაკენ გავავარძელეთ გზა. იქ დეიდაჩემი მოვინახულეთ. იგი ცოტა ხნის წინ ბერძენზე გათხოვდა და ამჟამად ათენში ცხოვრობს. სამი დღის შემდეგ მისმა ქმარმა მანქანით სანაპიროზე წაგვიყვანა. მთელი შემდეგი კვირა ერთი კუნძულიდან მეორეზე გადავდიოდით. ბოლოს სტამბოლშიც ვიყავით.
- (3) ვიდრე სახლს ავაშენებდით, პატარა ქოხში ვცხოვრობდით. როცა ციოდა, ერთმანეთს ვეკვროდით ხოლმე. მამაჩემმა ლოტოში რომ მოიგო, მაშინვე სასტუმროში გადავედით და სახლის შენება დაიწყეთ. მას შემდეგ, რაც სახლი მზად იყო, თითოეულმა ჩვენთაგანმა თავისი საკუთარი ოთახი მიიღო.
- (4) დედა ცოტა ხნით გავიდა სახლიდან. მაგრამ, სანამ დაბრუნდებოდა, ბავშვებმა ორი ჭიქა გატეხეს, გაზი აანთეს და ტორტი შეჭამეს. ამიტომ იგი ბავშვებს დღის განმავლობაში შინ მარტო აღარ ტოვებდა.
- (5) ახლახან დისკოთეკაზე ახალგაზრდა კაცი გავიცანი. აქამდე ის იქ არასოდეს მიწახავს. მეორე დღესვე ერთმანეთს კაფეში შევხვდით. მოგვიანებით კიდევ დამირეკა. ახლა კი ერთმანეთს ყოველ შაბათ-კვირა ვნახულობთ.
- (6) სამუშაო დღეებში შეიძლება ყოველ ორ საათში ერთხელ ავტობუსით ქალაქში წასვლა, კვირაობით კი ავტობუსები არ დადის. ამიტომ მუდამ მიწვედა ჩემი მეზობლისთვის მეთხოვნა, რომ ქალაქში წავეყვანე. თუმცა ეს ჩემთვის ყოველთვის უხერხულია, მაგრამ ის ნებისმიერ დროს დიდი სიამოვნებით მენმარება.
- (7) ბიძაჩემის დასაფლავებისთანავე ჩემმა ნათესავებმა დაიწყეს მემკვიდრეობის თაობაზე დავა. მეორე დღეს ანდერძი იპოვეს. იქ ეწერა, რომ ყველაფერი საბავშვო ბაღს უნდა დარჩეს.
- (8) ბატონ მიულერს უყვარდა სასიეროდ სიარული. მაგრამ გასულ შაბათს უცებ ძლიერი ტკივილი იგრძნო მკერდის არეში. მალევე გულის ინფარქტი დაემართა. მაშინვე საავადმყოფოში წაიყვანეს. მხოლოდ რამდენიმე დღის შემდეგ მოვიდა გონს.

- იქამდე მასთან ლაპარაკი შეუძლებელი იყო. ახლა მას თითქმის ყოველდღე ვნახულობ. ზოგჯერ ძალიან მონყენილია და გაუთავებლად თავის ავადმყოფობაზე ლაპარაკობს. ეშინია, რომ ველარ ივლის მარტო სასიერნოდ. ამიტომ შევპირდი, რომ მომავალში კვირაში ერთხელ თან გავყვები ხოლმე.
- (9) შობის წინაღღებებში ჩვენი ოჯახი მუდამ ძალიან ნერვიულობს. როდესაც ყველა ერთად საშობაო ნაძვის ხის ქვეშ ვსხედვართ, ყველა ბედნიერია, მაგრამ იქამდე აღელვებულები აქეთ-იქით დავრბივართ. უმრავლეს შემთხვევაში ჩვენს საჩუქრებს ბოლო ნაშებში ვფუთავთ, თუმცა ისინი უკვე ერთი კვირით ადრე გვაქვს ნაყიდი.
- (10) ვიდრე სამზარეულოში იჯდა, პეტერმა ოცნება დაიწყო. გუშინწინ ინგასთან ერთად ტბაზე იყო. მთელი დღის მეორე ნახევარი იქ გაატარეს. პეტერს საბანაო კოსტიუმი დაავიწყდა. ჯინსებით ჩახტა წყალში. შემდეგ ინგას გვერდით ინვა და კითხულობდა. ინვა მძიმედ და ხმამალლა სუნთქავდა და პეტერმა ვერ შეძლო ნივთზე კონცენტრირება. სტატია ბოლომდე ვერ წაიკითხა. ამიტომ დღეს სემინარზე ვერ წავიდოდა.
- პეტერი ადგა და ფანჯარასთან მივიდა. ჰაერი დაბნუთული იყო. მან ყავა დალია, ჩაიცვა საბანაო კოსტიუმი, ზემოდან ჯინსები, შემდეგ პერანგი. ჩადო პირსახოცი ზურგჩანთაში და ველოსიპედისაკენ წავიდა. მას ისევ საბანაოდ წასვლა მოუნდა.
- (11) მარია კვირაში ორჯერ მიდიოდა (ბინის) დასალაგებლად, მაშინ, როცა მისი ქმარი დილიდან სალამომდე ბიუროში იჯდა.
- (12) მას უკვე ლამეები ველარ ეძინა კარგად, ამიტომ მთელ დღეს ალგ ზნებული იყო.

თემა 44

- 1 ერთი და იმავე ფაქტის გადმოცემის განსხვავებული საშუალებები გერმანულ ენაში
- 1.1 პასივის პარადიგმა
- 2 ინფინიტივის ფორმათა სისტემა
- 3 პასივის ხმარება
- 4 პასიური მნიშვნელობის მქონე კონსტრუქციები
- 5 სავარჯიშოები

1 ერთი და იმავე ფაქტის გადმოცემის განსხვავებული საშუალებები გერმანულ ენაში

როგორც ვიცით, წინადადება რეალური ფაქტის ასახვაა. ცხადია, არის ისეთი ფაქტები, რომლებიც წინადადების მხოლოდ ერთი გარკვეული ტიპით გადმოიცემა (*Es regnet. Ich habe einen Bruder. Sie gefällt mir.*) მაგრამ არის ისეთებიც, რომლებსაც მოუბარი განსხვავებული კუთხით აღიქვამს და ენობრივადაც სხვადასხვაგვარად აფორმებს. ეს უმთავრესად ის ფაქტებია, რომლებშიც მოქმედი პირი (აგენსი) მოქმედებს (რამეს აკეთებს და ამავე დროს აქვს მოქმედების ობიექტიც).

მაგალითად მოვიყვანთ ფაქტს, რომლის შინაარსიცაა „ოპერაციის გაკეთება“. გერმანულში იგი ასე შეიძლება გადმოვცეთ:

- **Der Arzt operiert einen Kranken.** სიტუაცია დანახულია მოქმედი პირის (der Arzt) პოზიციიდან, რომელიც ზმნით ნაგულისხმევ მოქმედებას ასრულებს და მოქმედების ობიექტიც აქვს (der Kranke).
- **Man operiert einen Kranken.** სიტუაციის აღქმის კუთხე იგივეა, ოღონდ მოუბარს მოქმედი პირი ნაკლებად აინტერესებს და იგი მას განზოგადებულ, განუსაზღვრელ ხასიათს ანიჭებს.
- **Der Kranke wird operiert.** სიტუაციის აღქმის კუთხე მკვეთრად იცვლება: წინა პლანზე იწევს მოქმედების ობიექტი – პირდაპირი დამატება (der Kranke), რასაც ხაზს უსვამს მისი ახალი სინტაქსური სტატუსიც: იგი უკვე ქვემდებარეა. ხოლო მოქმედი პირი, რომელიც მოუბარს არ აინტერესებს, კადრს მიღმა რჩება. ამასთან მოქმედება ადგილს უთმობს პროცესს: რალაც კეთდება.
- **Der Kranke wird vom Chefarzt operiert.** სიტუაციის აღქმის კუთხე იგივეა: მოუბარს აინტერესებს ავადმყოფი და ის პროცესი, რომელშიც იგია ჩართული. მაგრამ არც მოქმედი პირია უმნიშვნელო – იგი ასახულია წინადადებაში von წინდებულიანი დამატების სახით: მოქმედება სრულდება მის მიერ.

პირველი ორი წინადადების ზმნა-შემასმენლის მორფოლოგიურ ფორმას აქტივი (das Aktiv), ხოლო ბოლო ორისას პასივი (das Passiv) ეწოდება. პასიური წინადადების შემასმენელი უმრავლეს შემთხვევაში გარდამავალი (პირდაპირობიექტიანი) ზმნაა. თუმცა ყველა გარდამავალი ზმნა პასიურ ფორმას ვერ აწარმოებს (ასეთია, მაგალითად, ზმნები *bekommen, besitzen, erhalten, haben, kennen, kosten* და სხვ.). მეორე მხრივ, ფაქტის ორი განსხვავებული კუთხით წარმოდგენა შესაძლებელია ზოგჯერ მაშინაც, როდესაც ზმნა-შემასმენელი გარდაუვალია:

➤ Man spricht im Nebenzimmer.	}	Es wird im Nebenzimmer gesprochen.
➤ Der Notarzt hilft dem Kind.		Im Nebenzimmer wird gesprochen.
		Dem Kind wird (vom Notarzt) geholfen.

ამ შემთხვევას პირველისაგან განასხვავებს ის, რომ სიტუაცია აქ მაქსიმალურად განზოგადებულია, ხოლო ქვემდებარის ადგილს მისი შემცველი ფორმალური *es* იკავებს, რომელიც ხშირად გამოიყოფება და პასიური წინადადება ფაქტობრივად უქვემდებაროდ რჩება. ამიტომ ამგვარ სტრუქტურას უპირო პასივს უწოდებენ.

ერთი და იმავე კონკრეტული ფაქტის სხვადასხვა კუთხით წარმოდგენა ყველა ენას ერთნაირად არ ახასიათებს. ასე მაგალითად, გერმანულში იგი ბევრად უფრო გავრცელებულია, ვიდრე ქართულში. ამასთან პასივის პარადიგმაც უფრო სრულია, ვიდრე ვნე-ბითი გვარისა, რაც მოყვანილი მაგალითებიდანაც კარგად ჩანს: იშვიათად თუ იტყვის ვინმე *ავადმყოფს ოპერაცია უკეთდება*, ხოლო წინადადება *ავადმყოფს ოპერაცია უკეთდება მთავარი ექიმის მიერ* ქართულისათვის სრულიად არაბუნებრივია. რაც შეეხება უპირო პასივს, მას ქართულში ანალოგი არა აქვს.

1.1 პასივის პარადიგმა

პასივი ანალიზური ფორმაა. მის წარმოებაში მონაწილეობს *werden* დამხმარე ზმნა შესაბამისი დროის ფორმით და ძირითადი ზმნის მიმლეობა II:

პრეზენსი	პრეტერიტუმი	პერფექტი
ich werde gefragt	ich wurde gefragt	ich bin gefragt worden
du wirst gefragt	du wurdest gefragt	du bist gefragt worden
er wird gefragt	er wurde gefragt	er ist gefragt worden
wir werden gefragt	wir wurden gefragt	wir sind gefragt worden
ihr werdet gefragt	ihr wurdet gefragt	ihr seid gefragt worden
sie werden gefragt	sie wurden gefragt	sie sind gefragt worden
Sie werden gefragt	Sie wurden gefragt	Sie sind gefragt worden

პლუსკვამპერფექტი	ფუტურუმი I
ich war gefragt worden	ich werde gefragt werden
du warst gefragt worden	du wirst gefragt werden
er war gefragt worden	er wird gefragt werden

wir waren gefragt worden	wir werden gefragt werden
ihr wart gefragt worden	ihr werdet gefragt werden
sie waren gefragt worden	sie werden gefragt werden
Sie waren gefragt worden	Sie werden gefragt werden

შენიშვნა: პერფექტსა და პლუსკვაამპერფექტში geworden ფორმის ნაცვლად იხმარება worden.

წინადადებაში პასიური ფორმის შემადგენილი ნაწილები ასე განლაგდება:

- მარტივ წინადადებაში:
  - Auch Unschuldige **werden** manchmal **verurteilt**.
  - Das Radio **ist repariert worden**.
  - Die Eltern **waren nicht eingeladen worden**.
  - Morgen **wird** eine Buchmesse **eröffnet werden**.
- რთულ წინადადებაში
  - Das ist das Mädchen, das 1999 zur „Miss-Europa“ **gewählt wurde**.
  - Ich kenne die Frau, die ins Krankenhaus **gebracht worden ist**.

თუ გვსურს პასიურ წინადადებაში ჩაერთოთ მოქმედი პირი ან მოქმედების უშუალო გამომწვევი, უნდა გავაფორმოთ იგი, როგორც ვიცით, **von** წინდებულებიანი დამატებით:

- Der Verletzte wurde **von einem Notarzt** behandelt.
- Der Baum wurde **vom Blitz** getroffen.

პროცესის ხელშემწყობი საგანი კი **durch** წინდებულებიანი დამატებით გადმოიცემა:

- Wir wurden **durch Frau Welke** über den Konflikt unterrichtet.
- **Durch Toleranz** werden viele Probleme gelöst.
- Die Konferenz wird **durch die Deutsche Botschaft** finanziert.

ზოგჯერ **von** და **durch** წინდებულები შეიძლება ერთმანეთს შეეუწაცვლოთ:

- Amerika wurde **von Kolumbus/durch Kolumbus** entdeckt.

პროცესის განსახორციელებლად საჭირო საგანი (ინსტრუმენტი) პასიურ წინადადებაში, ისევე როგორც აქტიურში, **mit** წინდებულებით იხმარება:

- Die Gläser wurden **mit Sekt** gefüllt.

2 ინფინიტივის ფორმათა სისტემა

როგორც ვიცით, გერმანულ ენაში მოქმედებითი გვარის ინფინიტივს ორი ფორმა აქვს:

Infinitiv I

kennen
kommen

- Er behauptet, dich zu **kennen**.
- Er verspricht, morgen zu **kommen**.

Infinitiv II

gekannt haben
gekommen sein

- Er behauptet, dich **gekannt zu haben**.
- Er behauptet, gestern ins Büro **gekommen zu sein**.

პასივის მანარმოებელ ზმნებს ინფინიტივის კიდევ ორი ფორმა აქვს:

აქტივი		პასივი	
Infinitiv I	Infinitiv II	Infinitiv I	Infinitiv II (იშვიათად)
lesen	gelesen haben	gelesen werden	gelesen worden sein

პასივის ინფინიტივის ფორმები (განსაკუთრებით ინფინიტივი I) ხშირად გვხვდება მოდალურ ზმნებთან, შედარებით იშვიათად კი – ინფინიტიურ კონსტრუქციებში:

- Hier darf nicht **geraucht werden**.
- Die Autofahrer, die die Verkehrszeichen nicht beachten, müssen **bestraft werden**.
- Ich meine, dass diese Häuser **saniert werden müssen**.
- Dauerstudenten **sollen exmatrikuliert werden**.
- Es ist so schön, **geliebt zu werden**.
- Ich hoffe, am Flughafen **abgeholt zu werden**.

განსხვავება პასივის ინფინიტივ I-სა და ინფინიტივ II-ეს შორის აქტიური ფორმის ინფინიტივის ანალოგიურია:

- Ich habe Angst, nicht richtig verstanden zu werden. (მეშინია, რომ სწორად ვერ მიგებენ/მიგებთ.)
- Ich habe Angst, nicht richtig verstanden worden zu sein. (მეშინია, რომ არასწორედ გამიგეს/გამიგეთ.)

3 პასივის ხმარება

პასივის ძირითადი საკომუნიკაციო დანიშნულებაა ნაკლებად საინტერესო, უცნობი, მაქსიმალურად განზოგადებული მოქმედი პირის გამოტოვება და მოქმედებისა და მისი ობიექტის წინა პლანზე წამოწევა. ამიტომ პასიური წინადადების ყველაზე გავრცელებული სახეა ე.წ. ორწევრა პასივი **Der Kranke wird operiert**. (შესაბამისი აქტიური წინადადება: Man operiert den Kranken.). მეორე ადგილზეა სამწევრა კონსტრუქცია **Der Kranke wird vom Chefarzt operiert**. (შესაბამისი აქტიური წინადადება: Der Chefarzt operiert den Kranken.), ხოლო მესამეზე – უპირო პასივი: **Es wird getanzt/Hier wird getanzt**. (შესაბამისი აქტიური წინადადება: Man tanzt.)

პასივის ხმარება დამახასიათებელია პირველ რიგში ოფიციალური, სამეცნიერო, საკანცელარო, მასობრივი კომუნიკაციის და სხვ. სფეროებისათვის. ამიტომ პასიური კონსტრუქციების დიდი ნაწილი სპეციალურ (დარგობრივ) ტექსტებზე მოდის.

ნიმუშები:

- Der Vorschlag **wird einstimmig angenommen**.
  - Dann **wurde** das Auto auf den Abschleppwagen **gezogen**.
  - Hier **wird nicht geraucht**.
  - Für die Garderobe **wird nicht gehaftet**.
  - Die Bevölkerung **wird um Kenntnisnahme gebeten**.
- } (ოქმი)
- } (განცხადება)

- Die Gans kann auch **gefüllt werden**.
  - Wodurch kann die Negation „nicht“ **verstärkt werden**?
  - Auch in einem Passivsatz kann der Täter **erwähnt werden**.
  - Die schwachen Verben werden **regelmäßig konjugiert**.
  - Was **wird** durch Modalverben **ausgedrückt**?
  - Wie **werden** die Dialogpartikeln **gebraucht**?
  - Diese Figuren **werden Kreis und Dreieck genannt**.
- (კულინარიული რეცეპტი)
- (გრამატიკის
სახელმძღვანელო)
- (მათემატიკის
სახელმძღვანელო)
- Das Arzneimittel soll nach Ablauf des Verfallsdatums nicht mehr **angewandt werden**.
  - Die Tagesdosis darf nicht **überschritten werden**.
- (წამლის მიღების წესი)

ასევე ხშირად მიმართავენ პასივს საგაზეთო ცნობებში, სადაც იგი ინფორმაციის ოპტიმალურად გადმოცემას ემსახურება. ამგვარ ტექსტებში პირველი – ინფორმაციულად ყველაზე მნიშვნელოვანი – წინადადება ჩვეულებრივ პერფექტ-პასივით გადმოიცემა, შემდეგ კი პრეტერიტუმის ფორმები იხმარება:

Tote und Vermisste bei Erdbeben in Bolivien

LA PAZ, 22 Mai (dpa/AFP) – Bolivien ist am Freitag von einem Erdbeben der Stärke 6,6 **erschüttert worden**. Nach ersten Angaben kamen 32 Personen ums Leben, weitere 35 **wurden verletzt**, Hundert Menschen **werden vermisst**.

Fußgängerin überfahren

SCHWABACH – Beim Überqueren einer Straße **ist** in Schwabach gestern Abend eine 67-jährige Frau von einem Pkw **erfasst worden**. Sie starb noch an der Unfallstelle.

ტექნოლოგიური პროცესებიც ძირითადად პასივით გადმოიცემა:

Porzellan: Zur Herstellung **wird** die Porzellanerde **gesiebt**, Quarz und Feldspat **werden zerkleinert** und **hinzugefügt**. Die wasserhaltige Mischung **wird** durch Drehen zu Gegenständen **geformt**. Vor dem Brennen **werden** die Rohlinge **getrocknet**. Nach dem Trocknen **wird** die Ware im Rundofen auf 1 000C **erhitzt**. Dann **wird** die Glühware mit einer Glasurschicht **überzogen**. Das fertige Porzellan **wird sortiert** und durch Handmalerei mit Farbe und Gold **verziert**.

პროცესის ხაზგასმას ემსახურება პასივი აგრეთვე ანეკდოტებში:

- (1) Zwei Hunde sehen, wie Arbeiter eine neue Straßenlaterne aufstellen. Sagt der eine Hund zum anderen: „Komm, das **muss begossen werden!**“
- (2) Eine Bank **wird** nun schon zum drittenmal hintereinander vom selben Bankräuber **überfallen**. Hinterher spricht der Polizist mit den Angestellten: „Ist Ihnen denn gar nichts an dem Mann aufgefallen?“ Meint einer der Angestellten: „Doch, er war jedesmal **eleganter angezogen!**“

(3) – **Ist Ihr Sohn denn dieses Jahr versetzt worden?**

– Das leider nicht. Aber von denen, die sitzen geblieben sind, ist er der Beste.

გერმანულ ზეპირმეტყველებაში პასივი ბევრად უფრო ხშირად გვხვდება, ვიდრე ქართულში:

(1) – Bei uns **werden** die Kinder normalerweise mit 6 Jahren **eingeschult**.

– Bei uns auch.

(2) – **Warum sagst du nichts?**

– Ich **bin nicht gefragt worden**.

– Aber das macht doch nichts.

– Doch, ich rede erst, wenn ich **gefragt werde**.

(3) – **Kommst du mal vorbei?**

– Gerne, mich interessiert, was hier **gemacht wird**.

როგორც ვხედავთ, აქტივისა თუ პასივის არჩევა ერთი და იმავე ფაქტის გადმოცემისას მთლიანად საკომუნიკაციო პირობებზეა დამოკიდებული. ამიტომ ხშირად მხოლოდ ერთ-ერთი მათგანია შესაძლებელი. მაგრამ იმ შემთხვევაშიც კი, როდესაც ორივე შესაძლებლობა არსებობს, აქტიური და პასიური წინადადებების ლექსიკურ-გრამატიკული გაფორმება მუდამ ერთმანეთს არ ემთხვევა. ასე მაგალითად, თუ სასტუმროს ადმინისტრატორი ამბობს: „*Den Touristen werden nur gute Weinlokale empfohlen.*“, ეს არ ნიშნავს, რომ შესაბამის აქტიურ წინადადებაში ქვემდებარის როლი უთუოდ *man* ნაცვალსახელმა უნდა შეასრულოს, როგორც ამას გრამატიკული წესი გვასწავლის. შესაძლებელია აქ სწორედ განსაზღვრული მოქმედი პირი იგულისხმებოდეს: „*Wir empfehlen den Touristen nur gute Weinlokale.*“

აგრეთვე:

➤ – **Haben Sie mit dem Projekt aufgehört?**

– Nein, es wird immer noch intensiv daran weitergearbeitet (იგულისხმება: **Nein, wir arbeiten immer noch intensiv daran weiter.**)

პასიურ წინადადებას „*Was wird heute im Fernsehen gezeigt?*“ აქტივში შესაძლებელია ორი შესატყვისი ჰქონდეს: „*Was zeigt man heute im Fernsehen?*“ და „*Was zeigen sie heute im Fernsehen?*“

არ არის სრული შესაბამისობა პასივისა და აქტივის შორის აგრეთვე წარსულის დროის ფორმების (პრეტერიტუმისა და პერფექტის) ხმარებისას. ეს ძირითადად ზეპირმეტყველებას ეხება, სადაც ინდიკატივ აქტივში ინფორმაცია წარსულის შესახებ, როგორც ვიცით, პერფექტით გადმოიცემა. ხოლო თუ გვინდა იგივე ინფორმაცია პასივით გავაფორმოთ, შეგვიძლია ვიხმაროთ როგორც პერფექტი, ისე პრეტერიტუმი:

➤ Ein Lastkraftwagen hat gestern Abend 6 Menschen angefahren.	}	➤ 6 Menschen sind gestern Abend von einem Lastkraftwagen angefahren worden . ➤ 6 Menschen wurden gestern Abend von einem Lastkraftwagen angefahren .

აგრეთვე:

- – In der Pressekonferenz **wurden** den Politikern kaum Fragen **gestellt**.
- – Was? Keine Fragen? Sie **sind** doch mit Fragen **bombardiert worden!**

ამრიგად, აქტივისა და პასივის ფორმათა ამგვარი შესაბამისობა ზეპირ-მეტყველებაში სავსებით ბუნებრივია:

➤ – Ist Peter immer noch bei Ihnen angestellt?	➤ – Ist Peter immer noch bei Ihnen angestellt?
– Nein, der Chef hat ihm plötzlich gekündigt .	– Nein, ihm wurde plötzlich gekündigt .

ზოგ შემთხვევაში პასიური თუ აქტიური წინადადების არჩევას განაპირობებს მოუბრის სტილისტური ალლო. ასე მაგალითად, რკინიგზის სადგურის რადიოთი შეიძლება გადმოიცეს ერთი და იმავე განცხადების ორი შესაძლო ვარიანტი:

- (1) Die Eltern der kleinen Ulrike **werden gebeten**, sich in der Bahnhofsmission zu melden.
და
(2) Wir **bitten** die Eltern der kleinen Ulrike, zur Bahnhofsmission zu kommen.

პირველ შემთხვევაში დიქტორი მკაცრად იცავს ოფიციალურ სტილს, მეორეში კი არა.

4 პასიური მნიშვნელობის მქონე კონსტრუქციები

1. პასიური მნიშვნელობა აქვს კონსტრუქციას sein + Partizip II:

- Das Haus **ist gebaut**.
- Wir **sind nicht eingeladen**.

ეს კონსტრუქცია გულისხმობს, რომ საგანი გარკვეულ მდგომარეობაშია და რომ ეს მდგომარეობა შესაბამისი მოქმედების შედეგია:

- Man **hat** uns nicht eingeladen. → Wir **sind nicht eingeladen**.
- Das Geschäft **ist geschlossen** worden. → Das Geschäft **ist geschlossen**.
- Die Straße **ist blockiert** worden. → Die Straße **ist blockiert**.

werden-იანი (პროცესის) პასივისაგან (Vorgangspassiv) განსხვავებით ამ კონსტრუქციას მდგომარეობის პასივი (Zustandspassiv) უწოდებენ. შესწავლის თვალსაზრისით მდგომარეობის პასივი სირთულეს არ წარმოადგენს, ვინაიდან მისი ფორმები მთლიანად ემთხვევა ჩვენთვის უკვე ნაცნობ წინადადების მოდელს *ქვემდებარე + sein + ზედსართავი სახელი*:

მდრ.: შედგენილი შემასმენელი

Ich **bin glücklich**.

Ich **war glücklich**

Ich **bin glücklich** gewesen.

Ich **war glücklich** gewesen.

Ich **werde glücklich** sein.

მდგომარეობის პასივი

Ich **bin eingeladen**.

Ich **war eingeladen**.

(Ich **bin eingeladen** gewesen.)

(Ich **war eingeladen** gewesen.)

Ich **werde eingeladen** sein.

შენიშვნა:

- ვინაიდან მდგომარეობის პასივი ისედაც უკვე მომხდარ მოქმედებას გულისხმობს, იგი პერფექტსა და პლუსკექვამპერფექტში თითქმის არ გვხვდება. გამონაკლისია ის შემთხვევები, როდესაც მოქმედების დასრულება საგანგებოდაა ხაზგასმული: Franziska ist nur ein halbes Jahr verheiratet gewesen.
- იშვიათ შემთხვევაში პროცესისა და მდგომარეობის პასივი ერთი მნიშვნელობით იხმარება:

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ich wurde geboren. ➤ Ich bin geboren worden. ➤ Ich bin geboren. 	}	დავიბადე.
---	---	-----------

განსხვავება ამ ფორმებს შორის სტილისტურია: პირველი ორი იხმარება უპირატესად წერილობით ტექსტებში ფაქტის ოფიციალური დასახელებისას (დრო, ადგილი და ა.შ.), ხოლო მესამე – ზეპირმეტყველებაში:

➤ Ich wurde am 3. September 1957 in Tbilissi geboren.

მაგრამ: ➤ – Wo bist du geboren? – In Bonn.

თუმცა ზოგჯერ გვხვდება აგრეთვე:

➤ – Wo wurdest du geboren?   ➤ – Wo bist du geboren worden?

2. პასიური მნიშვნელობა აქვს აგრეთვე რამდენიმე კონსტრუქციას, რომლებიც ჩვენ სხვადასხვა დროს შევისწავლეთ:

- Der Text ist zu übersetzen. (*აუცილებლობა*) = Der Text muss übersetzt werden.
- Ihm ist nicht zu helfen. (*შესაძლებლობა*) = Ihm kann nicht geholfen werden.
- Das Radio lässt sich nicht mehr reparieren. = Das Radio kann nicht repariert werden.
- Hier lässt es sich gut arbeiten. = Hier kann gut gearbeitet werden.
- Die Pilze sind essbar. = Die Pilze können gegessen werden.
- Ihr Vorschlag ist unakzeptabel. = Ihr Vorschlag kann nicht akzeptiert werden.
- Die Fahrkarte ist nicht übertragbar. = Die Fahrkarte darf nicht auf andere übertragen werden.
- Ist das machbar? = Kann das gemacht werden?
- Sie bekam die Juwelen geschenkt. = Ihr wurden die Juwelen geschenkt.
- Die Arbeiter wollen ihren Lohn ausbezahlt bekommen. = Die Arbeiter wollen, dass ihr Lohn ausbezahlt wird.
- Das Buch verkauft sich gut. = Das Buch wird gut verkauft.
- Die Tür schließt automatisch. = Die Tür wird automatisch geschlossen.

ზოგ შემთხვევაში – თუ შინაარსი ამის შესაძლებლობას იძლევა – არ არის გამორიცხვული პასიური მნიშვნელობის მქონე სამი ან მეტი კონსტრუქციის კონკურენცია:

- Die Kamera ist leicht zu bedienen.
- Die Kamera lässt sich leicht bedienen.
- Die Kamera kann leicht bedient werden.

5 საეარჯოშობი

1.1 დავალეა 1. აულელეთ პასივის ყველა დროის ფორმაში „ich werde bestraft“.

1.1 დავალეა 2. შევესეთ ფორმები:

Präsens	Das Auto wird geprüft.	Die Täter _____ .
Präteritum	Das Auto _____ .	Die Täter wurden festgenommen.
Perfekt	Das Auto _____ .	Die Täter _____ .
Plusquamperfekt	Das Auto _____ .	Die Täter _____ .
Futurum	Das Auto _____ .	Die Täter _____ .

1.1 დავალეა 3. დაადგინეთ, რა ფორმით არის ნახმარი შემდეგ ტექსტებში პასივი.

- (1) Ein Räuber schiebt der Bankkassiererin schweigend einen Zettel hin: „Geld her!“ Die Kassiererin nickt und schreibt auf die Rückseite: „Rücken Sie Ihre Krawatte zurecht! Sie werden gefilmt!“
- (2) „Wie möchten Sie rasiert werden?“, fragt der Friseur.
„Schweigend“, antwortet der Kunde.
- (3) „Bei uns in Amerika zeigt die Uhr immer eine spätere Zeit an als bei euch in Deutschland“, erzählt eine Amerikanerin ihrer deutschen Freundin. „Das kann ich gut erklären“, meint die Deutsche, „Amerika ist ja auch viel später entdeckt worden!“

1.1 დავალეა 4. რითი განსხვავდება ერთი და იმავე ფაქტის ენობრივი გაფორმება ქართულსა და გერმანულში? როგორ იტყოდით ქართულად?

1. Die Lehrer werden bei uns sehr schlecht bezahlt.
2. 40 % Prozent der Büroarbeiten werden von Maschinen übernommen.
3. Fritzchen ist gerade mal wieder vom Lehrer fürchterlich ausgeschimpft worden.
4. Es wird gegessen, was auf den Teller kommt. Nichts darf verkommen.
5. In der Disko wurde Claudia von einem jungen Mann zum Tanz aufgefordert.
6. Wir konnten zusehen, wie die Fische im Aquarium gefüttert werden.
7. Die Gäste wurden vom Fabrikdirektor herzlich begrüßt.
8. Man darf nie Tiere küssen, denn dadurch können Krankheiten übertragen werden.
9. Bei uns ist heute Nacht eingebrochen worden.
10. Mama, ist Papa auch von seinem Vater verhauen worden, als er klein war?
11. Das wurde 1998 vom Parlament beschlossen.
12. Der Verkäuferin, die unfreundlich zu den Kunden war, wurde gekündigt.
13. In unserer Familie wird viel gesungen.
14. Einige Kunstwerke sind beim Transportieren beschädigt worden.
15. Das Rathausgebäude wurde durch den Krieg zerstört.

16. Tun Sie, was Ihnen befohlen wird!
17. Sind deine Eltern oft in die Schule bestellt worden?
18. Der Ministerpräsident wurde vom Papst empfangen.
19. Du, Ursula, bist du wieder mal von einem Mann enttäuscht worden?
20. Ist die Frage schon entschieden worden?
21. Es ist mir unangenehm, auf der Straße angeredet zu werden.
22. Der Flugverkehr wird heute fast ganz von Computern gesteuert.
23. Werden Sie schon bedient?
24. Sie werden ans Telefon verlangt.
25. Jetzt wird aber aufgeräumt.

3 დავალება 5. გადმოეცით ერთი და იგივე ფაქტი ორგვარად: პირველ შემთხვევაში აქცენტი გადაიტანეთ მოქმედ პირსა და მოქმედებაზე (რას აკეთებს)?, ხოლო მეორე შემთხვევაში – მოქმედების ობიექტსა და პროცესზე (რა კეთდება)?

ნიმუში:

I	II
<i>Zuerst untersucht der Notarzt den Kranken.</i>	<i>Zuerst wird der Kranke vom Notarzt untersucht.</i>
1) Der Internationale Währungsfonds [fö:n] unterstützt das Projekt.	1) — .
2) — .	2) Die Sicherheit von Atomkraftwerken wird intensiv überprüft.
3) Man redet nicht über das Problem.	3) — .
4) — .	4) Warum wird der Atommüll ins Meer geworfen?
5) Die Kunstdünger werden den Boden vergiften.	5) — .
6) — .	6) Von dir wird viel gesprochen.
7) Man wird das fertige Auto noch einmal prüfen.	7) — .
8) — .	8) Mir wird von meinem Arzt die Kur empfohlen.
9) — .	9) Dieser Roman wird einmal verfilmt werden.
10) Man wird dieses Haus bestimmt abreißen.	10) — .

2] დავალება 6. დაუკავშირეთ მოძალურ ზმნებს ფრჩხილებში მოცემული ზმნები ინფინიტივი I პასივის ფორმით და თარგმნეთ ქართულად:

ნიმუში:

Der Verkehr soll von den Verkehrspolizisten (kontrollieren). → Der Verkehr soll von den Verkehrspolizisten kontrolliert werden.

1. Ich muss gründlich ____ . (untersuchen)
2. Die Ferienreisen können erst ab dem 1. Mai ____ . (buchen)
3. Der gestohlene Wagen muss ____ . (finden)
4. Im Unterricht darf nicht ____ . (lachen)
5. Das Kleid muss ____ . (kürzen)
6. Die Bewerber müssen auf ihr Allgemeinwissen ____ . (testen)
7. Soll Ihre Terrasse ____ ? (überdachen)
8. Das Geheimnis konnte nicht länger ____ . (verschweigen)
9. Das Bett muss neu ____ . (beziehen)
10. Das muss anders ____ . (machen)

2-3] დავალება 7. გადმოეცით ერთი და იგივე ფაქტი ორგვარად.

I
რა უნდა/შეიძლება გავაკეთო?

II
რა უნდა/შეიძლება გავკეთდეს?

ნიმუში:

*Man muss Babys alle 4 Stunden
füttern.*

*Die Babys müssen alle 4 Stunden
gefüttert werden.*

1) Eine Klasse darf man nur einmal wiederholen.	1) ____ .
2) ____ .	2) Diese Aufgabe kann kaum gelöst werden.
3) Der Redakteur muss den Text überprüfen.	3) ____ .
4) ____ .	4) Zuerst muss der Text in die Sprache der Mathematik übertragen werden.
5) Das Substantiv kann man durch ein Pronomen ersetzen.	5) ____ .
6) ____ .	6) Kinder müssen konsequent erzogen werden.
7) ____ .	7) Der Hund muss geimpft werden.
8) Jetzt darf man Fußball spielen.	8) ____ .
9) ____ .	9) An diesem Freitag kann länger eingekauft werden.

10) — .

10) Dem Verletzten kann nicht sofort geholfen werden.

2 დავალემა 8. ნაიკითხეთ შემდეგი ტექსტი. განსაზღვრეთ პასივის მორფოლოგიური ფორმა და დაადგინეთ შემასმენელი, რომლის შემადგენლობაშიც იგი შედის.

Tante Frieda sitzt am Klavier. Da klingelt es an ihrer Haustür. Sie öffnet, und draußen stehen zwei Polizisten. Erschrocken fragt sie: „Um Gottes willen, was ist denn passiert?“ Erklärt einer der Polizisten: „Wir haben gerade einen Anruf erhalten. Hier soll ein gewisser Herr Beethoven schwer misshandelt worden sein!“

3 დავალემა 9. შეუწყვეთ შემასმენლის აქტიურ ფორმას შესაბამისი პასიური ფორმები:

ნიმუში:

*Man hat ihn mit Fragen bombardiert.*1) *Er wurde mit Fragen bombardiert.*2) *Er ist mit Fragen bombardiert worden.*

1. Man hat diese Vasen in einem alten Keller gefunden.
2. Gestern Abend haben drei Unbekannte den Staatsanwalt K. erschossen.
3. Man hat meinen Onkel am Blinddarm operiert.
4. Man hat mir eine neue Stelle angeboten.
5. Ein Geschäftsmann hat den Polizisten bestochen.
6. Diese Tische hat man für Stammgäste reserviert.
7. Man hat ihn als Kleinkind entführt.
8. Man hat den Verletzten ins Krankenhaus gebracht.
9. Man hat die Kinder im letzten Moment gerettet.
10. Robert Müller hat den Rekord um 30 Sekunden verbessert.

3 დავალემა 10. გადმოეცით ინფორმაცია ქართულად:

Altar angezündet

REGENSBURG (dpa) – Ein Betrunkener hat einen Altar im Regensburger Dom angezündet. Ein Messner bemerkte dies und konnte sofort löschen, so dass kein großer Schaden entstand. Der Brandstifter wurde noch am Tatort festgenommen. Zwei Stunden zuvor war der Führerschein des Mannes nach einer Alkoholfahrt sichergestellt worden.

Dealer geschnappt

MÜNCHEN (dpa) – Ein 26-jähriger Drogendealer aus Memmingen ist in München mit einem Kilo Heroin geschnappt worden. Der Mann war seit längerem von der Sonderermittlungsgruppe „Organisierte Kriminalität“ der Polizei beobachtet worden.

Steuer für Kampfhunde

BONN (dpa) – In Bonn werden die Besitzer von Bullterrier, Pit-Bull, Mastino und Staffordshire zur Kasse gebeten. Ab 1999 wird eine Kampfhunde-steuer von 1200 Mark pro Tier verlangt. Für andere Tiere sind 204 Mark pro Jahr fällig.

3 დავალება 11. გადმოეცით მოცემული ზმნებით ნაგულისხმები მოქმედება პასივის ფორმით.

- (1) *zu Mittag essen*
 – როდის სადილობთ ხოლმე?
 – ჩვეულებრივ სამის ნახევარზე.
- (2) *arbeiten*
 – არის აქ ვინმე?
 – არა, დღეს აქ არ მუშაობენ.
- (3) *warten*
 – დედა, უკვე ისადილეთ?
 – ჰო, ფრანცისკა.
 – მე არასოდეს მიცდიან, ცოტა თუ დამაგვიანდა.
- (4) *empfehlen*
 – რომელი დაავადებების დროს ურჩევენ ხოლმე ამ მინერალურ წყალს ყველაზე მეტად?
 – კუჭის ტკივილისას.
- (5) *asphaltieren*
 – აქ ვერ გავივლით?
 – ვერა, ქუჩაზე ასფალტს აგებენ.
- (6) *stehlen*
 – რატომ ტირის დირკი?
 – ველოსიპედი მოჰპარეს.
- (7) *stören*
 – რატომ ჩხუბობ?
 – არ მიყვარს, მუშაობისას ხელს რომ მიშლიან.
- (8) *kontrollieren*
 – როგორ ფიქრობ, შეგვამონმებენ საზღვარზე?
 – აუცილებლად.
- (9) *füttern*
 – რას აკეთებ აქ?
 – ვყურებ, როგორ აჭმევენ მაიმუნებს.
- (10) *fragen*
 – რას ელაპარაკებოდი ჩემს მეგობრებს?
 – მკითხეს, გიცნობ თუ არა.
- (11) *operieren*
 – ქალბატონმა ბრაუნმა შეგვატყობინა, რომ ავად არის.
 – ქალბატონმა ბრაუნმა? რა დაემართა?
 – ნუხელ კუჭის ოპერაცია გაუკეთეს.
- (12) *behandeln, einladen*
 – კმაყოფილი ხარ აფრიკაში მოგზაურობით?
 – კი, ძალიან გულითადად გვექცეოდნენ.
 – მართლა?
 – ნამდვილად. ერთხელ ოჯახურ დღესასწაულზეც კი დაგვაპატიყეს.
- (13) *sprechen*
 – რატომ სწავლობ ესპანურს?
 – მექსიკაში მინდა წასვლა.
 – მექსიკაში ესპანურად ლაპარაკობენ?
 – რა თქმა უნდა.
- (14) *prüfen*
 – გადავწყვიტე, ათასი ბოთლი თეთრი ღვინო შევუკვეთო.
 – დარწმუნებელი ხარ, რომ ხარისხი საფუძვლიანად არის შემოწმებული?
- (15) *gebrauchen*
 – როგორ იხმარება მოდალური ნანილაკი „halt“?
 – ამის ახსნა არც ისე იოლია.
- (16) *wiederholen*
 – საინტერესო გადაცემა იყო?

(17) *absagen*

- პროფესორ ჰერბიგის ლექცია გადაიდო.
- როგორც ჩანს, ავადაა.

- ძალიან. ორშაბათს ცხრა საათზე გაიმეორებენ.

(18) *zusagen*

- რა გიხარია?
- კრედიტზე თანხმობა მივიღე.

4

დავალება 12. თარგმნეთ გერმანულად. იხმარეთ მოცემული ზმნები მდგომარეობის პასივის ფორმით.

(1) *garantieren*

- გარანტირებულია მყარი შემოსავალი?
- ყველა შემთხვევაში.

(2) *schreiben*

- წერილი კომპიუტერით არის დაბეჭდილი?
- კი.

(3) *aufräumen*

- შენთან წავიდეთ!
- არა რა, ჩემთან დასალაგებელია.

(4) *fest anstellen*

- უნივერსიტეტში შტატში ხარ?
- ცხადია.

(5) *impfen*

- აცრილი ხარ ტეტანუსზე?
- არა.

(6) *taufen*

- ბავშვი მონათლულია?
- ჯერ არა.

(7) *sich verlieben*

- რატომ არაფერს ქამ?
- შეყვარებული ხარ?
- არა, უბრალოდ ცუდ გუნებაზე ვარ.

(8) *überraschen; enttäuschen*

- ფრანცისკა და რაინერი გაცილდნენ. გაოცებული არა ხარ?
- სულაც არა, რაინერი რამდენიმე დღის შემდეგ უკვე გულგატეხილი იყო.

(9) *erziehen*

- კლაუდიას ბავშვები ძალიან ცუდად არიან აღზრდილები.
- მართალია.

(10) *gebären*

- ვენაში ხარ დაბადებული?
- არა, ზალცბურგში.

(11) *schließen*

- ორი ბოთლი ღვინო მინდა ვიყიდო.
- როგორ? სუპერმარკეტი უკვე დაკეტილია.

(12) *reparieren*

- თქვენი ტელევიზორი უკვე შეკეთებულია.
- დიდი მადლობა!

(13) *installieren*

- ანტენა ცუდად არის დამონტაჟებული.
- ასე ფიქრობთ?

(14) *aufgeregt sein*

- რატომ ხარ აღელვებული?
- იმიტომ რომ გამოცდისათვის არ მოვმზადებულვარ.

(15) *speichern*

- თქვენი ცნობა (კომპიუტერში) შენახულია. შემიძლია ახლავე ამოგიბეჭდოთ.
- რა კარგია!

(16) *verbrennen*

- ნამცხვარი სულ დამწვარა.
- აფსუს!

4 დავალება 13. როგორ იტყოდით ქართულად?

1. Das neue Auto ist zu prüfen.
2. Der Stoff lässt sich gut waschen.
3. Ist Ihr Fahrschein übertragbar?
4. Was bekommst du am liebsten geschenkt?
5. Der Computer ist heute aus dem Alltag nicht mehr wegzudenken.
6. Es lässt sich darüber diskutieren.
7. Sind Sie heute erreichbar?
8. Eure Wohnungsprobleme sind sicherlich zu lösen.
9. Vielleicht lässt sich dieses Projekt verwirklichen.
10. Sie sind als Moderator nicht zu ersetzen.
11. Kann ich die Bescheinigung auch kopiert bekommen?
12. Ich glaube, das ist machbar.
13. Hier ist 2-3-5-0. Sie sind falsch verbunden.
14. Sind die Resultate der Prüfung bereits bekannt?
15. Lässt sich das regeln?
16. Welche Berufe sind in Ihrem Land momentan gefragt?
17. Ich bin total überarbeitet.
18. Mein Urlaubsfilm ist noch nicht entwickelt.

4 დავალება 14. რომელი კონსტრუქციებით შეიძლება შემდეგი წინადადებების შეცვლა?

1. Die Waschmaschine ist leicht zu bedienen.
2. Die Wohnung ist beim Auszug zu streichen.
3. Der Text ist abzuschreiben.
4. Diese Taschenlampe lässt sich wieder aufladen.
5. Ist das denn machbar?
6. Das neue Auto ist zu waschen.
7. Das lässt sich kaum lernen.
8. Ihr Vorschlag ist nur schwer zu akzeptieren.
9. Das feuchte Gras ist schwer zu schneiden.
10. Die Geschäfte schließen um 6 Uhr.
11. Ihr Sohn ist leicht zu beeinflussen.
12. Das ist heute nicht mehr zu schaffen.
13. Gibt es hier Käse und Wurst nicht ohne Verpackung zu kaufen?
14. Das lässt sich nicht beweisen.
15. Stell doch mal das Radio leiser! Das ist ja nicht auszuhalten.

მეთოდმეტე მონაკვეთის შეჯამება

ამ მონაკვეთის გავლის შემდეგ თქვენ შეძლებთ ორნაირად გადმოსცეთ ფაქტი: მოქმედი პირისა და მოქმედების ობიექტის კუთხით. ამას გარდა გაგიადვილებათ დარგობრივი ტექსტის (მეცნიერული, საგაზეთო, ოფიციალური) გაგება.

საკონტროლო დავალებები შედენილი ცოდნისა და უნარ-ჩვევების შესამოწმებლად:

🔑 დავალება 1. იხმარეთ ფრჩხილებში ჩასმული ზმნები პასივის შესაბამისი დროის ფორმით.

1. Der Mercedes, der gestern eine Rentnerin angefahren hat,
— von einem jungen Mann — . (steuern)
2. Die Steuern für Privatautos — nächstes Jahr stark — . (erhöhen)
3. Die Zahl der Parkplätze — im vorigen Jahr erheblich — . (reduzieren)
4. Wie kann eine Umweltkatastrophe — ? (vermeiden)
5. Bei uns arbeiten nur Menschen, die zwischen 1975
und 1982 — . (gebären)
6. Das Regenwasser kann auch im Haushalt — . (nutzen)
7. Oft sind alte Menschen deprimiert, weil sie nicht mehr — . (brauchen)
8. Oft — das Fahrzeug, das im Haltverbot parkt, von der
Polizei — . (abschleppen)
9. Die Verkehrssicherheit soll — . (verbessern)
10. Wo — die Monatstickets — ? (verkaufen)
11. Um die Jahrhundertwende — pro Jahr durchschnittlich
4000 Stunden — , in unserem Jahrhundert aber
— die Arbeitszeit erheblich — . (arbeiten)
(verkürzen)
12. Manche Abfälle können noch einmal — . (verwenden)
13. Das von zu Hause weggelaufene Kind — gestern von
der Polizei — . (zurückbringen)
14. Der Anteil der Studienplätze, die für Ausländer — ,
liegt bei 6%. (reservieren)
15. Es — ständig davon — , dass die Sicherheit von
Atomkraftwerken jedes Jahr — , trotzdem
sind die Risiken sehr groß. (sprechen)
(überprüfen)
16. Bei uns — genug Lebensmittel — . (produzieren)
17. Wann — Sie — ? (immatrikulieren)
18. Wegen schlechter Leistungen — Peter dieses Jahr nicht — . (versetzen)
19. Es kann uns unglücklich machen, von den Menschen
nicht — zu — . (verstehen)
20. — Normen und Wertvorstellungen der Zuschauer durch
im Fernsehen gezeigte Serien wirklich — ? (beeinflussen)

21. Die Bank da gegenüber — .	(überfallen)
22. Ich will nicht — .	(fotografieren)
23. Die ganze Nacht hatten sie sich gestritten. Viel Hässliches und Dummes — damals — .	(sagen)
24. Kathrin — von den Eltern nie richtig — .	(bestrafen)
25. Das Schlimmste ist, — zu — .	(erwischen)
26. Der Vertrag — vom Chef erst morgen — .	(unterschreiben)
27. Wir — uns auf einem Fest — .	(vorstellen)
28. Dieser Text kann ohne Veränderungen — .	(drucken)
29. Der Dichter K. — im Laufe der Zeit völlig — .	(vergessen)
30. Die Computer — in vielen Bereichen noch — .	(einsetzen)

დავალბა 2. გადმოცით ინფორმაცია ქართულად:

Tote bei Anschlag auf Markt in Algier

ALGIER, 22. Mai (AP). Bei einem Bombenanschlag auf einen Marktplatz in Algier sind am Freitag sechzehn Menschen getötet worden. Wie Sicherheitskräfte berichteten, wurden außerdem 61 Personen verletzt. Der Anschlag ereignete sich am Vormittag auf dem Wochenmarkt im Westen der algerischen Hauptstadt. Der Sprengsatz war vermutlich in einer Gemüsebox versteckt, wie Augenzeugen berichteten. Sie sprachen von einer starken Detonation. Sicherheitskräfte sperrten den Tatort weiträumig ab. Der Anschlag wird islamischen Fundamentalisten zugeschrieben.

დავალბა 3. დაწერეთ ავტობიოგრაფია. ისარგებლეთ პასუხებში მოცემული ნიმუშით. მიაქციეთ ყურადღება პასივის ფორმებს.

დავალბა 4. მოისმინეთ ანეკდოტები. დაუკვირდით პასივის ფორმების ხმარებას. ტექსტის გაგებას გაავადვილებთ შემდეგი სიტყვები:

(1) der Hinweis	- აქ: რჩევა	(2) hinschieben	- მიცურება/მიწევა (მიუნია)
flüstern	- ჩურჩული		
das Luxusrestaurant	- მაღალი კლასის რესტორანი	zurechtrücken	- აქ: გასწორება (ჰალსტუხის)
die Schnecke	- ლოკოკინა	(4) Sie ist am Verzweifeln.	- ის სასონარკვეთილია.
die Spezialität	- საფირმო კერძი	betäubt	- აქ: გათიშული/ნარკოზით/
(3) die Laterne	- ფარანი	(6) die Souffleuse [suf'lø:zə]	- სუფლიორი (ქალი)
(7) der Pfarrer	- მღვდელი	(8) der Passant	- გამვლელი
die Sünde	- ცოდვა	bedrohen	- დამუქრება
vergeben	- აქ: შენდობა; მიტევა	keuchen	- ქოშინი/ქშენა
sündigen	- აქ: შეცოდავს		
(9) entdecken	- აღმოჩენა		

თემა 45

- 1 შესაძლო მოქმედება
- 2 კონიუნქტივი II-ის პარადიგმა
- 3 კონიუნქტივი II-ის ხმარება
- 4 ვარაუდის გამოხატვის სხვა საშუალებები
- 5 სავარჯიშოები

1 შესაძლო მოქმედება

აქამდე ჩვენ ვსწავლობდით ისეთი ფაქტების გამოხატვას, რომლებსაც მოუბარი თანამოუბარს როგორც ჭეშმარიტს წარმოუდგენს:

➤ Ich habe ein Haus. ➤ Wir vermissen dich. ➤ Er ist in Madrid geboren.

ზმნის გრამატიკულ ფორმას, რომელიც ნათქვამის ჭეშმარიტებას ადასტურებს, როგორც ვიცით, თხრობითი კილო (der Indikativ) ეწოდება და იგი მტკიცებით (თხრობით) წინადადებას უდევს საფუძვლად. მაგრამ მოუბარმა თანამოუბარს შეიძლება გადასცეს ისეთი ინფორმაცია, რომელიც შესაძლო, სავარაუდო, სასურველ მოქმედებას გულისხმობს, და არა რეალობის ფაქტს. ასეთ შემთხვევაში იგი ზმნის შესაბამის ფორმას – კავშირებით კილოს – მიმართავს. გერმანულ გრამატიკაში მას კონიუნქტივი II (Konjunktiv II) ეწოდება.

2 კონიუნქტივი II-ის პარადიგმა

კონიუნქტივი II-ს გერმანულში ორი გრამატიკული დრო აქვს: აწმყო, რომელსაც შეუძლია გამოხატოს როგორც ახლანდელი, ისე მომავალი მოქმედება, და წარსული.

აწმყოს ფორმების წარმოებისას ამოსავალია პრეტერიტუმის ფუძე.

სუსტი ზმნების კონიუნქტივი II-ის ფორმები ემთხვევა მათ პრეტერიტუმის პარადიგმას:

პრეტერიტუმი	კონიუნქტივი II
ich sagte	ich sagte
du sagte-st	du sagte-st
er sagte	er sagte
wir sagte-n	wir sagte-n
ihr sagte-t	ihr sagte-t
sie sagte-n	sie sagte-n
Sie sagte-n	Sie sagte-n

პრეტერიტულ-პრეზენტული და დამხმარე ზმნები ამავე დაბოლოებებთან ერთად იღებენ ფუძისეული ხმოვნის უმლაუტსაც (wollen და sollen ზმნების გარდა):

ich	hätte	wäre	würde	könnte	wüsste
du	hättest	wär(e)st	würdest	könntest	wüsstest
er	hätte	wäre	würde	könnte	wüsste
wir	hätten	wären	würden	könnten	wüssten
ihr	hättet	wäret	würdet	könntet	wüsstet
sie	hätten	wären	würden	könnten	wüssten
Sie	hätten	wären	würden	könnten	wüssten

აგრეთვე: er müsste, dürfte, möchte

მაგრამ: er wollte, sollte

ამავე წესით აიგება ძლიერი ზმნების პარადიგმაც:

ich	käme	ich	hielte	ich	ließe
du	kämeest	du	hieltest	du	liebest
er	käme	er	hielte	er	ließe
wir	kämen	wir	hielten	wir	ließen
ihr	kämet	ihr	hieltet	ihr	liebet
sie	kämen	sie	hielten	sie	ließen
Sie	kämen	Sie	hielten	Sie	ließen

ზოგ ზმნას ისტორიულად კონიუნქტივი II-ის ორი ვარიანტული ფორმა ჰქონდა:

stände – stünde (*stehen*)

hälfe – hülfe (*helfen*)

schwämme – schwömmе (*schwimmen*)

დღეს ენას მათგან მხოლოდ stände – stünde შემორჩა, დანარჩენს მხატვრულ ლიტერატურაში თუ შეხვედებით.

უმლაუტი აქვს უნესო უღლების რამდენიმე ზმნას: er brächte (*bringen*), er dächte (*denken*), er täte (*tun*) და სუსტ ზმნას bräuchte (*brauchen*; *სამხრეთგერმ.*)

კონიუნქტივი II-ის ფორმათა ხმარება ენის შემსწავლელთათვის გარკვეულ სიძნელეს წარმოადგენს, ვინაიდან მათ რამდენიმე თავისებურება ახასიათებს. პრობლემას არ ქმნის მხოლოდ დამხმარე და პრეტერიტულ-პრეზენტული ზმნების პარადიგმები. დანარჩენ შემთხვევებში კი უნდა გვახსოვდეს:

1. ვინაიდან სუსტი ზმნების კონიუნქტივი II-ის ფორმები პრეტერიტუმის ფორმებს ემთხვევა, ისინი თითქმის ყოველთვის იცვლება აღწერილობითი ანალიზური ფორმით, რომელიც ინარმოება werden ზმნის კონიუნქტივი II-ისა და ძირითადი ზმნის ინფინიტივისაგან:

ich würde sagen	(ნაცვლად: ich sagte)
wir würden kaufen	(ნაცვლად: wir kauften)
ihr würdet machen	(ნაცვლად: ihr machtet)

მარტივი ფორმა იხმარება უმთავრესად წერით მეტყველებაში, ისიც მაშინ, თუ სხვა ფორმებით უკვე შექმნილია კონიუნქტივის ხმარების კონტექსტი.

2. ძლიერი ზმნების დიდი უმრავლესობაც, რომლებსაც ფუძეში უმლაუტი ვერ ექნება, აღწერილობითი ფორმისაკენ იხრება:

	იშვიათია	ხშირია
> fallen:	ich fiel	ich würde fallen
> laufen:	ich lief	ich würde laufen

აღწერით ფორმებს ხმარების სიხშირით უახლოვდება მხოლოდ იმ ზმნების მარტივი ფორმები, რომლებიც ზეპირმეტყველებაში განსაკუთრებით გავრცელებულია:

er ginge = er würde gehen; er käme... = er würde kommen; er ließe = er würde lassen.

3. ყველაზე რთულია იმ ძლიერი და უნესო ზმნების კონიუნქტივი II-ის მარტივი ფორმა-თა ხმარებაში გარკვევა, რომლებსაც ფუძისეული ხმოვნის უმლაუტი აქვს, ვინაიდან მათი უმრავლესობა არა მხოლოდ ნიგნური სტილისთვისაა დამახასიათებელი, არამედ ძველმოდურადაც ითვლება. ამიტომ ისინი ზეპირმეტყველებაში უცნაურ, ზოგჯერ კომიკურ ეფექტს იწვევენ. მხოლოდ რამდენიმე მათგანი არ უღერს სასაუბრო ენაში უხერხულად. ესენია: er gäbe; er nähme [ne:mə]; er säße; er stände; er fände; er täte.

დანარჩენი კი ჩვეულებრივად აღწერილობითი ფორმით იცვლება:

ich würde tragen	ich würde springen
ich würde graben	ich würde befehlen
ich würde schwimmen	ich würde waschen და ა.შ.

ყოველივე ზემოთქმულიდან შეიძლება გამოვიტანოთ ასეთი დასკვნა: კონიუნქტივი II-ის მარტივი ფორმები ძირითადად სამწერლო ენაში იხმარება. მათი დაუფლება ჩვენ გვჭირდება, რათა შევძლოთ წერილობითი (უმთავრესად მხატვრული) ტექსტის ადეკვატური გაგება. სასაუბრო ენაში კი მათი ხმარება შეზღუდულია. სამაგიეროდ ძალიან გავრცელებულია და კიდევ უფრო მეტი გავრცელების ტენდენციას იჩენს რთული აღწერილობითი ფორმა werden + ინფინიტივი. სუსტი ზმნების შემთხვევაში მისი ხმარება ნორმაა. მას უნდა მივმართოთ აგრეთვე მაშინ, თუ საქმე გვაქვს ზეპირმეტყველებაში ნაკლებად გავრცელებულ ძლიერ ზმნებთან. ხოლო თუ ძლიერი ზმნა სასაუბრო ენაში ხმარების განსაკუთრებით მაღალი სიხშირით გამოირჩევა, შეგვიძლია გამოვიყენოთ ორივე ფორმა: მარტივი და აღწერილობითი. მხოლოდ მარტივი ფორმით (უმნიშვნელო გამოწვევების გარდა) იხმარება დამხმარე და მოდალური ზმნები.

ამრიგად:

Ich würde machen	(ნაცვლად: ich machte, ვინაიდან ხდება დამთხვევა პრეტერიტუმ ინდიკატივის ფორმასთან)
Ich würde springen	(ნაცვლად: ich spränge, ვინაიდან ეს ზმნა „განსაკუთრებით გავრცელებულად“ არ ითვლება)

ich käme = ich würde kommen	(ვინაიდან ეს „განსაკუთრებით გავრცელებული“ ზმნებია)
ich ließe = ich würde lassen	
ich hätte ich könnte	(ვინაიდან საქმე გვაქვს დამხმარე და მოდალურ ზმნებთან)
ich wäre ich sollte	

შენიშვნა: გერმანული გრამატიკები „განსაკუთრებით გავრცელებული“ ზმნების ნუსხას არ იძლევა.

კონიუნქტივი II-ის ფორმების არჩევას ზოგიერთი სხვა ფაქტორიც განსაზღვრავს. ასე, მაგალითად, ჩრდილოეთ გერმანიაში მარტივი ფორმა უფრო გავრცელებულია, ვიდრე სამხრეთში, მოსახლეობის განათლებული ფენაც მას შედარებით ხშირად მიმართავს და სხვ.

ნარსული დროის ფორმებს კონიუნქტივი II ანარმოებს haben და sein ზმნების კონიუნქტივი II-ის (hätte; wäre) და ძირითადი ზმნის მიმლეობა II-ის საშუალებით:

ich hätte gekauft	ich wäre gekommen
du hättest gekauft	du wärest gekommen
er hätte gekauft	er wäre gekommen
wir hätten gekauft	wir wären gekommen
ihr hättet gekauft	ihr wäret gekommen
sie hätten gekauft	sie wären gekommen
Sie hätten gekauft	Sie wären gekommen

ეს ფორმები მოდალურ ზმნებთან ერთად ასეთ სტრუქტურას ქმნის:

- Du hättest das nicht vergessen sollen. (ეს არ უნდა დაგვიწყებოდა.)
- Ihr hättet das nicht machen dürfen. (ამის გაკეთების უფლება არ გქონდათ.)
- Sie hätten das wissen müssen. (ეს უნდა გცოდნოდათ.)
- Das hätte diskutiert werden müssen. (ეს მსჯელობის საგანი უნდა გამხდარიყო.)

3 კონიუნქტივი II-ის ხმარება

მოუბარი კონიუნქტივი II-ს მიმართავს მაშინ, როდესაც მას სურს გამოხატოს:

1. სურვილი, ნატვრა (ეს ასე არ არის, მაგრამ ნეტავ ასე იყოს!):

გერმანულ ენაში ნატვრის გამოხატველი წინადადება ორგვარად აიგება:

- იგი შეიძლება დაიწყოს wenn სიტყვით. ამ შემთხვევაში შემასმენელი წინადადების ბოლოს დგას:
  - Wenn Holger doch hier wäre! (ნეტავ ჰოლგერი აქ იყოს!)
- wenn შეიძლება გამოითქვოს და წინადადება შემასმენლით დაიწყოს:
  - Wäre Holger doch hier!

ნატურის გამოხატვისას აუცილებელია doch, nur, bloß ნაწილაკების ხმარება:

- Wenn es **nur** nicht so kalt wäre!   ➤ Wäre ich **doch** Journalist!
- Wenn ich **doch nur** gewusst hätte,   ➤ Hätte ich das Buch **bloß**
dass du Schauspielerin bist!   mitgenommen!

2. პირობითობა (ეს რომ ასე ყოფილიყო, ისიც ასე იქნებოდა):

ეს მნიშვნელობა ძირითადად რთული ქვეწყობილი წინადადებით გადმოიცემა, სადაც wenn-კავშირიანი დამოკიდებული წინადადება მოსდევს მთავარს ან წინ უსწრებს მას:

- Wenn ich Zeit **hätte**, **käme** ich zu dir.   (დრო რომ მქონდეს, შენთან მოვიდოდი.)
- Ich **hätte** schon lange ein Auto **gekauft**,   (მანქანას უკევ დიდი ხანია ვიყიდდი,
wenn ich genug Geld **hätte**.   ფული რომ მქონოდა.)
- Es **wäre** besser, wenn du **dich** um deine   (უკეთესი იქნებოდა, შენ შვილებზე რომ
Kinder **kümmern** würdest.   გეზრუნა.)

wenn კავშირს თუ გამოვტოვებთ, დამოკიდებული წინადადება შემასმენლით უნდა დავინყოთ:

- **Hätte** ich von deinem Plan **gewusst**,   (შენი გეგმების შესახებ რომ მცოდნოდა,
hätte ich dir **geholfen**.   დაგეხმარებოდი.)

პირობითობის მნიშვნელობას აძლიერებენ კორელატები so და dann:

- Wenn ich Bildungsminister **wäre**, **so** würde ich in der Schule **jüngere** Lehrer einsetzen.
- Wenn ich das **gewusst** hätte, **dann** **wäre** ich zu Hause **geblieben**.

ზოგჯერ პირობითობას sonst და andernfalls კავშირებიანი თანწყობილი წინადადებაც გამოხატავს (ეს ასე უნდა გაკეთებულიყო, თორემ...):

- Ich musste ein Taxi nehmen, **sonst**   (ტაქსი უნდა გამეჩერებინა, თორემ
hätte ich den Zug nicht erreicht.   მატარებელს ვერ მივუსწრებდი.)
- Man musste ihn operieren, **andernfalls**   (მისთვის ოპერაცია აუცილებლად უნდა
wäre er gestorben.   გაკეთებინათ, სხვა შემთხვევაში
დაიღუპებოდა.)

ზოგ შემთხვევაში პირობითობის მნიშვნელობა ისეთი მარტივი წინადადებით გადმოიცემა, რომელიც პირობის ერთ ნაწილს შეკუმშულად შეიცავს:

- Wenn ich **du** **wäre**, würde ich Ulrike heiraten.
- Wenn ich **einen guten** Computer **hätte**, würde ich mit dieser Arbeit natürlich schneller fertig.

მაგრამ:

- An **deiner** Stelle würde ich Ulrike heiraten.
- Mit **einem guten** Computer würde ich mit dieser Arbeit natürlich schneller fertig.

პირობითი წინადადება შეიძლება კითხვითი სახითაც გაფორმდეს:

- Was würdest du machen, wenn du mehr Geld hättest?
- Würdest du mich heiraten, wenn ich mein eigenes Haus hätte?

3. შედარება (ეს ისეა, თითქოს...):

ეს მნიშვნელობა გადმოიცემა დამოკიდებული წინადადებით, რომელიც als ob (იშვიათად als wenn, wie wenn) კავშირებით იწყება. მას მთავარ წინადადებაში ზოგჯერ კორელატები so, ganz, ganz so აძლიერებს:

- Marion ist 60, aber sie sieht aus, als ob sie 40 wäre. (მარიონი 60 წლისაა, მაგრამ ისე გამოიყურება, თითქოს ორმოცისა იყოს.)
- Tun Sie so, als ob/als wenn Sie zu Hause wären. (ისე მოიქეცით, როგორც საკუთარ სახლში.)

ეს კავშირები ხშირად als შეკვეცილი ფორმითაც იხმარება. ასეთ შემთხვევაში დამოკიდებული წინადადების შემასმენელი მეორე ადგილზე გადმოდის:

- Er sprach ganz so, als wäre er Politiker. ➤ Sie benimmt sich, als wisse sie alles.

4. განუხორციელებელი შესაძლებლობა (ეს ასეა, ისე რომ ის ვეღარ გამოვა):

ეს მნიშვნელობა გამოიხატება დამოკიდებული წინადადებით, რომელიც als dass, ohne dass კავშირებით იწყება. მთავარ წინადადებაში მას ჩვეულებრივ აძლიერებს ნაწილაკები zu, allzu, so:

- Er ist zu alt, als dass er schwimmen könnte. (ის მეტისმეტად ხნიერია (იმისათვის), რომ ცურვა შეძლოს.)
- Ich bin allzu müde, als dass ich tanzen könnte. (მე მეტისმეტად დაღლილი ვარ (იმისათვის), რომ ცეკვა შევძლო.)
- Meine Mutter schreibt schon jahrelang an ihrer Doktorarbeit, ohne dass sie damit fertig würde. (დედაჩემი წლობით წერს დისერტაციას, მაგრამ ვერ ამთავრებს.)

5. პოტენციური შესაძლებლობა (ეს შეიძლება (არ) გააკეთებულიყო):

- Ich kenne einen Arzt, mit dem du sprechen könntest. (ერთი ექიმი ვიცი, ვისაც შეიძლება დალაპარაკებოდი.)
- Ich könnte dir Geld leihen, aber meinem Mann würde das bestimmt nicht gefallen. (მე შემიძლო შენთვის ფულის სესხება, მაგრამ ჩემს ქმარს ეს ნამდვილად არ მოეწონება.)

6. დაეჭვება (მართლა ასეა?)

- Wäre das möglich? (ნუთუ ეს შესაძლებელია?)
- Hätte ich das geschafft? (ნუთუ ამას შევძლებდი?)

როგორც ვხედავთ, გერმანულ ენაში ხშირად ერთი და იმავე შინაარსის თავაზიანად გამოხატვის რამდენიმე საშუალება არსებობს. დავაკვირდეთ მათ თხოვნის მაგალითზე. ვთქვათ, მოუბარს უნდა, რომ მეგობარმა მას შაბათ-კვირას თავისი მანქანა ათხოვოს. თხოვნა საკმაოდ სერიოზულია, ამიტომ *Bitte leih mir übers Wochenende dein Auto!* შეიძლება საკმარისი არ აღმოჩნდეს. მოუბარმა მორიდებული თხოვნის ფორმა უნდა აირჩიოს, რისთვისაც მას გერმანული ენა რამდენიმე შესაძლებლობას სთავაზობს:

- Könntest du mir übers Wochenende dein Auto leihen?
- Ich würde dich bitten, mir übers Wochenende dein Auto zu leihen.
- Würdest du mir übers Wochenende dein Auto leihen?
- Ich möchte dich etwas fragen: Könntest du mir vielleicht übers Wochenende dein Auto leihen?
- Dürfte/Könnte ich dich bitten, mir übers Wochenende dein Auto zu leihen?
- Ich hätte da eine Bitte an dich: Leih mir doch bitte übers Wochenende dein Auto!
- Wäre es dir möglich, mir übers Wochenende dein Auto zu leihen?
- Wäre es möglich, dass du mir übers Wochenende dein Auto leihst?
- Würde es dir etwas ausmachen, wenn du mir übers Wochenende mal dein Auto leihst?
- Würde es dir etwas ausmachen, mir übers Wochenende dein Auto zu leihen?

10. კონიუნქტივი II ხშირად ისმის აგრეთვე ზეპირმეტყველების კლიშეებად ქცეულ ფრაზებში:

- Das wäre alles. (სულ ეს არის.)
- Wie wäre es mit einer Tasse Tee? (ერთი ჭიქა ჩაი ხომ არ დაგველია?)
- Wie wäre es mit einer Kanadareise? (კანადაში წასვლაზე რას იტყვოდი?)
- Auch diesmal hast du Glück, würde ich sagen. (მე ვიტყვოდი, რომ ამჯერადაც ბედი გწყალობს.)
- – Der Student hat sich gut vorbereitet. (– სტუდენტი კარგადაა მომზადებული.)
– Ich würde sagen, ja. – მე ვიტყვოდი, კი.)
- Ich würde vorschlagen, wir gehen ins Kino. (წინადადება შემომაქვს, კინოში წავიდე.)
- Ich hätte da einen Vorschlag: Gehen wir zu Fuß! (წინადადება შემომაქვს, ფეხით წავიდე.)

4 ვარაუდის გამოხატვის სხვა საშუალებები

1. ვარაუდს გამოხატავენ მოდალური ნაწილაკები wohl, sicher, gewiss, vielleicht, vermutlich, möglicherweise:

- Sie ist jetzt wohl in Bonn. (ის ახლა ალბათ ბონშია.)
- Anke ist vielleicht krank. (ანკე ალბათ ავად არის.)

2. იგივე მნიშვნელობა შეიძლება გამოხატოს ფურტურუმ I-მაც, თუ იგი ანმყოს გულისხმობს:

- > Er wird (wohl) in Bonn sein. (ის ალბათ ბონშია.)
- > Anke wird sicher krank sein. (ანკე ნამდვილად ავად არის.)

3. წარსულის შემთხვევაში ვარაუდს გადმოსცემს ფურტურუმი II¹, რომლის წარმოებაშიც მონაწილეობს werden დამხმარე ზმნა და ძირითადი ზმნის ინფინიტივი II:

- > Elke wird ihre Brille verloren haben. (ელკემ ალბათ სათვალე დაკარგა.)
- > Sie wird das nicht so gemeint haben. (მას ეს არ უგულისხმია.)

4. ფრთხილად გამოთქმულ ვარაუდს გადმოსცემს dürfen მოდალური ზმნა კონიუნქტივი II-ის ფორმით ან mögen ზმნა ინდიკატივში:

- > Hanna dürfte etwa 30 sein. (ჰანა ასე ოცდაათისა თუ იქნება.)
- > Das dürfte wohl nicht so leicht sein. (ეს ასე ადვილი არ უნდა იყოს.)
- > Er mag damals 20 Jahre alt gewesen sein. (ის მაშინ ასე ოცისა იქნებოდა.)

ვარაუდს გამოხატავს სხვა მოდალური ზმნებიც:

- > Er muss wohl in Bonn sein. (ის ბონში უნდა იყოს.)
- > Sie müssen sich verählt haben. (ნომერი შეგეშალათ./როგორც ჩანს, არასწორად აკრიფეთ ნომერი.)
- > Elke muss ihren Zug verpasst haben. (ელკემ, როგორც ჩანს, მატარებელს ვერ მიუსწრო.)
- > Er muss auf dem Weg zum Bahnhof angefahren worden sein. (მას მანქანა, როგორც ჩანს, სადგურისკენ მიმავალს დაეჯახა.)
- > Er kann das gemacht haben. (შესაძლოა, მან ეს გააკეთა.)
- > In Indien soll es im Juli sehr heiß sein. (ივლისში ინდოეთში ძალიან უნდა ცხელოდეს.)

5. როდესაც მოუბარი ნათქვამზე პასუხისმგებლად სხვას მიიჩნევს, იგი wollen მოდალურ ზმნას მიმართავს:

- > Konrad will in Bremen studiert haben. (კონრადს ბრემენში უსწავლია.)
- > Ulrike will dich gestern in der Disko gesehen haben. (ულრიკეს გუშინ დისკოთეკაზე უნახავხარ.)

¹ ფურტურუმი II-ის ძირითადი მნიშვნელობაა მომავალი მოქმედების დასრულებულობის ხაზგასმა: Am kommenden Montag werden wir schon abgereist sein. მომავალ ორშაბათს აქედან უკვე წასულები ვიქნებით.

5 სავარჯიშოები

2 დავალება 1. აულღეთ კონიუნქტივ II-ში: *sitzen, lassen, sollen, tun, ich würde sagen*

3 დავალება 2. დაუკვირდით კონიუნქტივი II-ის ფორმების გამოყენებას პოეზიაში.

Wenn ich ein Vöglein wär

Wenn ich ein Vöglein wär
Und auch zwei Flügel hätt,
Flög ich zu dir.

Weil's aber nicht kann sein,
Bleib ich allhier.

Bin ich gleich weit von dir,
Bin ich doch im Traum bei dir
Und red mit dir;
Wenn ich erwachen tu,
Bin ich allein.

Es vergeht kein Stund in der Nacht,
Da nicht mein Herz erwacht
Und an dich denkt,
Daß du mir vieltausendmal
Dein Herz geschenkt. (ავტორი უცნობია)

3 დავალება 3. იმსჯელეთ, თუ რა თავისებურებით გამოირჩევა კონიუნქტივი II-ის ფორმების ხმარება ზეპირმეტყველებაში.

ფურნალ „JUMA“-ს შეკითხვა:
Was würdest du machen, wenn du
König von Deutschland wärst?

ახალგაზრდების პასუხები:

- Wenn ich König von Deutschland wäre,
- würde ich erstmal für die deutsche Einheit spenden, damit Konflikte ausgeräumt werden.
  - würde ich dafür sorgen, dass die Menschen offener miteinander leben und dass die Gesellschaft nicht so geteilt ist. Es müsste mehr Gleichheit geben. Menschen, die anders sind, müssten besser in die Gesellschaft integriert werden. Die Umweltschutzgesetze würde ich verschärfen. Auf jeden Fall wäre ich gegen Atomenergie.
  - würde ich bessere Wohnbedingungen für Studenten schaffen. Ich würde den jungen Leuten auch mehr Mut machen, in die Politik zu gehen.

3 დავალება 4. კონიუქტივი II-ის რა მნიშვნელობებია გადმოცემული შემდეგ ნაწყვეტში?

„Das Mädchen saß zusammengekauert in seinem Stuhl, fremd und geheimnisvoll, als wäre es hierher verschlagen von der anderen Seite des Lebens. Ich hörte mich sprechen, aber es war, als wäre ich es nicht mehr, als spräche jetzt ein anderer, einer, der ich hätte sein mögen.“ (E. M. Remarque)

3 დავალება 5. კრისტინე ნოსტლინგერის (Ch. Nöstlinger) შემდეგი მოთხრობა შეიძლება ორ ნაწილად გავყოთ: პირველში გადმოცემულია ერთი პერსონაჟის შეხედულებები, მეორეში – მეორე პერსონაჟის წარმოდგენები. რა როლს ასრულებს კონიუქტივი II მეორე ნაწილის აგებაში?

Mütter wollen gebraucht werden

Mütter und kinderlose Frauen können natürlich innig miteinander befreundet sein, sich prächtig verstehen und bei allen möglichen Problemen gleicher Meinung sein, aber wenn es um „die Kinder“ geht, dann treten doch oft enorme Unstimmigkeiten zwischen ihnen auf.

Sagt da – zum Beispiel – die Kinderlose: „Ja siehst du denn nicht, daß sie dich nur ausnutzen?“

Die Mutter schüttelt den Kopf, ganz energisch, ganz empört. Ihre Kinder? Ausnutzen? Einfach lächerlich!

„Na hör einmal“, sagt die Kinderlose. „Ich sehe ja ein, daß man für kleine Kinder immer parat sein muß! Aber die deinen sind ja erwachsen! In ihrem Alter waren wir schon total selbständig!“

„Meine Kinder sind total selbständig“, sagt die Mutter.

Die Kinderlose lacht hämisch und fährt fort: „Also wann bitte, kommen sie zu dir? Sie kommen, wenn sie Lust auf ein schönes Essen haben, sie kommen, wenn ihnen das Geld ausgegangen ist, sie kommen, wenn sie Trost und Zuspruch brauchen. Wenn sie keine Lust haben, den Pullover fertigzustricken, dann bringen sie ihn dir!

Wenn sie eine Party machen, dann holen

sie dich zum Gulaschkochen!

Sie kommen immer nur, wenn sie etwas brauchen!

Wenn es ihnen gut geht, wenn sie nichts brauchen, dann sehe ich sie nie bei dir!“

Die Mutter schaut verwirrt und ratlos. Um Himmels willen, denkt sie, was stellt sich die Gute eigentlich vor?

Der Gedanke, ihre Kinder könnten zu jemand anderem gehen, wenn sie ein „schönes Essen“ haben wollen, stört die Mutter.

Die Vorstellung, ihre Kinder könnten sich von jemand anderem trösten und Geld geben lassen, ist ihr eine schreckliche.

Und daß irgendwer – außer ihr selbst – für die Tochter Gulasch kocht und aus einem halben mißglückten Pullover einen ganzen gelungenen macht, kommt der Mutter einfach absurd vor.

Eine echte Horrorvision ist es, wenn sich die Mutter vorstellt, ihre Kinder kämen einfach bloß zu Besuch, säßen friedlich bei ihr herum und brauchten rein gar nichts von ihr.

Aber einer kinderlosen Freundin kann man das nicht erklären.

Mehr als „du bist ja verrückt“ wäre da an Verständnis nicht zu erwarten.

2-3 დავალება 6. შეცვალეთ ქვემდებარე დანარჩენი პირის ნაცვალსახელებით.

1. Wenn ich Fischer wäre, hätte ich bestimmt ein leichteres Leben.
2. Wenn wir Geld hätten, würden wir uns ein Haus bauen.
3. Wenn ich anders dächte, täte ich das auch.
4. Wenn er seinen Führerschein nicht mithätte, könnte er bestraft werden.

3 დავალება 7. შეცვალეთ შტრიქებითი წინადადებები პირობითით.

ნიმუში. *Ich bin kein Millionär. Deshalb habe ich keine Villa. → Wenn ich ein Millionär wäre, hätte ich eine Villa.*

1. Du bist kein Geschäftsmann. Deshalb hast du kein Geld. →
2. Mein Vater war nicht reich. Deshalb haben wir jetzt Geldprobleme. →
3. Ich wusste das nicht. Deshalb blieb ich zu Hause. →
4. Ich kam gestern so spät nach Hause, weil ich den Bus verpasst habe. →
5. Konrad weiß Renates Telefonnummer nicht, deshalb ruft er sie nicht an. →
6. Wir haben unsere Badehosen vergessen. Das ist nicht gut. →
7. Das Eis schmeckt gut. Deshalb esse ich es. →
8. Ich jobbe diesen Winter. Dann kann ich mir im Frühling ein Auto kaufen. →

3 დავალება 8. ჩასვით ზმნები haben, sein, werden კონიუნქტივი II-ის ფორმით:

- (1) – Haben Sie einen Hund?
– Nein, aber ich ___ gern einen.
- (2) – Wir haben Ihr Angebot angenommen.
– So ein Angebot ___ ja jeder angenommen.
- (3) – Ich war schrecklich müde und bin nicht ins Theater gegangen.
– An deiner Stelle ___ ich auch zu Hause geblieben.
- (4) – Bist du in deiner Schulzeit fleißig gewesen?
– Nicht so sehr. Ich ___ bestimmt mehr Interesse gezeigt, wenn ich nicht so oft bestraft worden ____ .
– Und wenn die Lehrer nicht so streng gewesen ____ , nicht?
– Genau.
- (5) – Möchtest du später in Berlin leben?
– Nein, ich ___ lieber auf dem Dorf bleiben.
- (6) – ___ unser Alltag doch nicht immer so langweilig!
– Ja, das ___ wirklich prima!
- (7) – Ich habe dieses Lokal sehr gern.
– Hast du besondere Gründe dafür?
– Ja. Wenn ich an einem schönen Samstagabend nicht hingegangen ____,
___ ich Alfred nicht getroffen.

- (8) – Wie ____ es heute Abend mit einem Spaziergang?
– Wenn ich heute Abend Zeit ____ , ____ ich lieber fernsehen.

3 დავალება 9. გახადეთ გამონათქვამი უფრო თავაზიანი. კონიუნქტივი II-ის ფორმების გარდა შევიძლიათ შეიტანოთ მოდალური სიტყვა *vielleicht*.

1. Kann ich noch ein Stück Torte haben? →
2. Leihen Sie mir bitte Ihre Brille für einen Augenblick! →
3. Können Sie uns ein Stück Seife besorgen? →
4. Macht es Ihnen etwas aus, wenn ich Ihnen ein Paket für Herrn Braun mitgebe? →
5. Können Sie mir einen Musiklehrer empfehlen? →
6. Kannst du mir verzeihen? →
7. Darf ich Ihr Theaterglas mal nehmen? →
8. Hast du nicht Lust, Musik zu hören? →
9. Ist es möglich, dass jemand Getränke mitbringt? →
10. Holt ihr mich ab? →
11. Darf ich Ihnen noch Kaffee einschenken? →
12. Warten Sie hier auf mich! →
13. Erledigen Sie das bitte für mich! →
14. Gedulden Sie sich noch einen Augenblick! →

3 დავალება 10. თარგმნეთ!

(1) – საიდანა ხარ, ნიკო? – საქართველოდან. – ისე ლაპარაკობ, თითქოს გერმანელი იყო.	(2) – ტაქსის გაჩერებამდე ხომ ვერ მიმაცილებდით? ძალიან მაღლობელი დაგრჩებოდით! – სიამოვნებით!
(3) – იცნობ ჰანსს? – ჰო, მაგრამ ისე იქცევა, თითქოს ჯერ არასოდეს ვუნახივარ.	(4) – ნამდვილად იწვიმებს. – მართალია. ნეტავ ქოლგა თან მქონდეს!
(5) – შეიძლება ცოტა ხნით შეგანუხოთ? – კი ბატონი, შემობრძანდით!	(6) – თუ შეიძლება, ერთი წუთით პროგრამა მათხოვეთ! – ინებეთ!
(7) – მარილი, თუ შეიძლება! – ბატონო? – მარილი მინდა, თუ არ შენუხდებით!	(8) – გიყვარს ცურვა? – ძალიან. არ არსებობს არაფერი, რაც ამაზე მეტ სიამოვნებას მანიჭებდეს.
(9) – ხომ ვერ მიჩვენებდით, როგორ მუშაობს მობილური ტელეფონი? – დიდი სიამოვნებით!	(10) – თავს მთლად კარგად ვერ ვგრძნობ. – შინ უნდა დარჩენილიყავი.

- (11) – შეიძლება ტესტის ხვალ დანერა?
– არა, ეს ჩვენს ინგლისურის მასწავლებელს ნამდვილად არ მოეწონებოდა.
- (12) – ქალბატონო ბრაუნ, რა ნელა მუშაობთ!
– სწრაფად მუშაობა რომ შემეძლოს, თქვენს ბიუროში კი არ ვიჯდებოდი!
- (13) – ხვალ დრო ხომ არ გექნებოდათ?
– რა თქმა უნდა!
– შეგვეძლო რესტორანში წავსულიყავით. განყოფილება ასე 7 საათზე?
– კი, კარგი იქნებოდა.
- (14) – დიტერი მოვიდა. სამზარეულოში ზის.
– დრო არა მაქვს, გამოცდისთვის ვემზადები.
– ისე იქცევი, თითქოს ამას არ ნატრობდი.
- (15) – რენატეს ხვალ დაბადების დღე აქვს. რას ფიქრობ, რა შეიძლება ვაჩუქოთ?
– ალბათ ნიგნი.
- (16) – ცოტა მეტად რომ გიყვარდე, ყველაფერს გაჩუქებდი: ცას, ზღვას, ვარსკვლავებს.
– ორიოდ ყვავილსაც?
- (17) – გუშინ თეატრში იყავი?
– კი, მაგრამ არ წავიდოდი, ჩემს მშობლებს რომ არ სდომებოდათ.
- (18) – ერთი შეკვრა ასპირინი მინდოდა.
– გაქვთ რეცეპტი?
– ინებეთ.
- (19) – რას მირჩევდით, ესპანური ვისწავლო თუ ინგლისური?
– ჩინური.
- (20) – გცივა?
– ვიყინები. შეეძლოთ უკეთესად გაეთბოთ ბინა.
- (21) – გუშინ კარინს ვარდები გაუფუგზავნე.
– შენს ადგილას მეც ასე მოვიქცეოდი.
- (22) – არ მჯერა, რომ კარლმა თავის ძმას სცემა.
– მე რომ იქ არ ვყოფილიყავი, არც მე დავიჯერებდი.
- (23) – გემრიელია წვნიანი?
– გემრიელი რომ არ იყოს, არ შეეჭამდი.
- (24) – ვიცი, ოდესმე მაინც მიმატოვებ.
– შენ თუ მე გამოიგებ, მუდამ შენთან დავრჩები.
- (25) – ძალიან მაღლობელი ვიქნებოდი, აეროპორტში თუ დამხვდებოდი.
– ამის გარანტიას სამწუხაროდ ვერ მოგცემთ.
- (26) – როგორ მოგწონს აი ის ქურთუკი?
– კარგად გამოიყურება. უკეთესი ხარისხის რომ იყოს, ვიყიდოდი.
- (27) – რა ლამაზად თოვს!
– კი, ასე რომ არ ციოდე!
- (28) – სივარეტი ხომ არ გექნებოდა?
– აჰა!
- (29) – ცოტა დასალევი მოვიტანე.
– დიდი მადლობა, მაგრამ არ იყო საჭირო.
- (30) – ჯემპრი მინდა, 50 ზომა.
– თქვენთვის?
– არა, მამაჩემისთვის.

- (31) – ძნელი არ არის ბებია-პაპასთან ერთად ცხოვრება?
– პირიქით, ძალიან მოვინწყენდით, ბებია და პაპა აქ რომ არ იყვნენ.
- (33) – რატომ არ ცხოვრობთ თქვენს ქალიშვილთან?
– იმიტომ, რომ მასაც და მის ოჯახსაც მხოლოდ შევანუხებდი.
- (35) – რას იტყვოდი, მარკუსმა რომ თავის მშობლებთან დაგპატიჟოს?
– უარს არ ვიტყვოდი.
- (37) – შენს ძაღლს რომ ლაპარაკი შეძლებოდა, რას იტყოდა?
– ყველა შენი მეგობარი ისეთი სულელია, როგორც ეს?
- (39) – ელკე, ხვალ კლასელების შეხვედრა გვაქვს. სალათს ხომ ვერ გააკეთებდი?
– სალათს? არა, არ შემიძლია. პიცაზე რას იტყვი? ნავა?
– რა თქმა უნდა, მშვენიერი იქნება!
- (32) – მარტო ცხოვრობთ თუ?
– არა, ჩემს მშობლებთან.
– არ გირჩევნია, გადახვიდე?
– არა, ბინის ქირას ვერ გადავიხდი.
- (34) – თინა ლამაზია, არა?
– მე ვიტყვოდი, ეფექტური.
- (36) – რა მიიღე?
– სამიანი.
– მეტი უნდა გესწავლა.
- (38) – ერთი შეკერა ბალახის ჩაი და ვიტამინი C მინდა.
– კიდევ რაიმე?
– გმადლობთ, სულ ესაა.
- (40) – გამარჯობა, დანიელა! პეტერი ვარ. მინდოდა დისკოთეკაზე დამეპატიჟე. გამიხარდება, თუ შეძლებ ნამოსვლას.
– სიამოვნებით.
– კვირა სალამოზე რას იტყვოდი?
– სავსებით მანყობს.
– მაშ, კვირამდე.
– ჯერჯერობით.

4 დავალება 11. რას გამოხატავს შემასმენლის ფორმები? თარგმნეთ წინადადებები.

1. Er wird die Lösung gefunden haben.
2. Der Gast wird letzte Woche abgereist sein.
3. Das muss mein Mann gemacht haben.
4. Der Dolmetscher wird schon im Saal sein.
5. Du wirst zu viel getrunken haben.
6. Möglicherweise ist der Strom ausgefallen.
7. Meine Eltern wollen davon nichts gewusst haben.
8. Draußen ist alles nass. Es muss geregnet haben.
9. Die Wissenschaftler wollen dieses Problem gelöst haben.
10. Ihre Firma dürfte diese Geräte kaum liefern.

თემა 46

- 1 ადრე ნათქვამის გამეორება: ირიბი თქმა
- 2 კონიუნქტივი I-ის ფორმები
- 3 ირიბი ნათქვამის გადმოცემის მორფოლოგიური საშუალებები
- 4 ირიბი შეკითხვა
- 5 ირიბი მოთხოვნა
- 6 კონიუნქტივი I-ის სხვა მნიშვნელობები
- 7 სავარჯიშოები

1 ადრე ნათქვამის გამეორება: ირიბი თქმა

მოუბარს საუბრისას თუ თხრობისას ხშირად უხდება სხვისი ან საკუთარი სიტყვების ციტირება. მას, ცხადია, შეუძლია ზუსტად გაიმეოროს ნათქვამი:

➤ Emil sagt: „Heute komme ich nicht.“

მაგრამ არსებობს მეორე შესაძლებლობაც: ირიბი თქმა. მის გაფორმებას ენობრივ საშუალებათა მთელი სისტემა ემსახურება:

1) ირიბი ნათქვამის სინტაქსური გაფორმება

როგორც წესი, ირიბ ნათქვამს რთული ქვენყობილი წინადადების სახე აქვს. ამასთან მთავარი წინადადება ჩვეულებრივ ლაპარაკის, ფიქრის, გრძნობის და ა.შ. ზმნას შეიცავს (*sagen, erklären, erzählen, glauben, wissen, hoffen, behaupten, betonen, berichten, mitteilen, drohen, ahnen* და სხვ.), რომელსაც *dass*-კავშირიანი დამოკიდებული წინადადება მოსდევს:

➤ Emil sagt, dass er heute nicht kommen kann.

შესაძლებელია *dass* კავშირის გამოტოვება, რასაც სიტყვათწყობის შეცვლა მოსდევს:

➤ Emil sagt, er kann heute nicht kommen.

ლაპარაკის ზმნებს შეიძლება შეკითხვის ზმნები (*fragen, wissen wollen* და სხვ.) შეენაცვლოს. ასეთ შემთხვევაში დამოკიდებული წინადადება *ob* კავშირით ან შესაბამისი კითხვითი სიტყვით იწყება:

➤ Der Chef fragt, ob Emil heute kommen kann.

➤ Der Chef wollte wissen, wann Emil kommen kann.

2) ირიბი ნათქვამის მორფოლოგიური გაფორმება

ირიბი ნათქვამის გადმოსაცემად მოუბარს ზმნის სამი სახის მორფოლოგიური ფორმებისაგან შეუძლია ერთ-ერთი აირჩიოს. ესენია ინდიკატივი, კონიუნქტივი I და კონიუნქტივი II. მათგან ჩვენთვის მხოლოდ კონიუნქტივი I-ის წარმოებაა უცნობი.

2 კონიუნქტივი I-ის ფორმები

კონიუნქტივ I-ს აქვს ანმყოს, წარსულისა და მომავლის ფორმები.

ანმყოს პარადიგმიდან დღეს რეალურად მხოლოდ რამდენიმე ფორმა იხმარება:

- სუსტი და ძლიერი ზმნების მხოლობითი რიცხვის III პირის ფორმა. იგი ინარმოება ზმნის ფუძეზე -e დაბოლოების დართვით. ამასთან ძლიერი ზმნები ფუძისეულ ხმოვანს არ იცვლიან: er sag-e, er komm-e, er trag-e, er nehm-e.

იგივე ეხება haben და werden ზმნებსაც: er habe, er werde.

ანმყოს პარადიგმის დანარჩენი ფორმები ინდიკატივის ფორმებს ემთხვევა ან პრაქტიკულად არ იხმარება.

- sein ზმნას ყველაზე სრული პარადიგმა აქვს:

ich sei	wir seien	
du sei(e)st	ihr (seiet)/wäret	Sie seien
er sei	sie seien	

- პრეტერიტულ - პრეზენსული ზმნები მხოლობითი რიცხვის I და III პირის ფორმით იხმარება:

ich	könne	solle	müsse	dürfe	wolle	möge	wisse
er	könne	solle	müsse	dürfe	wolle	möge	wisse

წარსულის ფორმებს ანარმოებს haben და sein ზმნების კონიუნქტივი I და საუღლებელი ზმნის მიმღეობა II:

er habe gelesen	ich sei gekommen
	wir seien gekommen

მომავლის მნიშვნელობით მხოლოდ ერთი ფორმალაა ხმარებაში: er werde + ინფინიტივი.

3 ირიბი ნათქვამის გადმოცემის მორფოლოგიური საშუალებები

როგორც ვთქვით, ირიბი ნათქვამში ზმნის სამი მორფოლოგიური ფორმა შეიძლება გამოვიყენოთ: ინდიკატივი, კონიუნქტივი I და კონიუნქტივი II. მაგრამ მათი არჩევის წესების ცალსახად ჩამოყალიბება ძალიან რთულია, ვინაიდან არ არის გამორიცხული ერთსა და იმავე შემთხვევაში ორი ან სამი ვარიანტული ფორმის ხმარება. ფორმის არჩევა დამოკიდებულია სტილზე, მეტყველების ფორმაზე (ზეპირი – წერიტი), მოუბრის ენობრივ ალლოსა და გემოვნებაზე. მნიშვნელოვანია აგრეთვე მოუბრის დამოკიდებულება სხვისი სიტყვების მიმართ: პასუხს აგებს იგი ნათქვამზე, თუ არ არის დარწმუნებული მის სიმართლეში.

ირიბი ნათქვამის გრამატიკული გაფორმების აღწერისას პირველ რიგში უნდა გავმიჯნოთ ზეპირი და წერიტი მეტყველება.

ზეპირმეტყველებაში ციტირების უნივერსალური ფორმაა ინდიკატივი:

➤ Sie sagen, dass sie heute aufs Land fahren.   ➤ Sie sagt, dass sie viel arbeitet.

➤ Er sagt, dass die Gäste erst morgen ankommen.

ინდიკატივის პარალელურად შეიძლება მივმართოთ კონიუნქტივი I-ის იმ ფორმებს, რომლებზეც ზემოთ ვილაპაკეთე. მაგრამ ამ შემთხვევაში ანგარიში უნდა გავუწიოთ არაერთ შინაარსობრივ თუ ფორმოზობრივ მომენტს:

1. არის ზმნები, რომლებიც კონიუნქტივი I-სადმი განსაკუთრებულ მიდრეკილებას იჩენენ. ესაა პირველ რიგში **haben, sein** და პრეტერიტულ-პრეზენტული ზმნები:

- – Ist Hanna mit ihrer Wohnung zufrieden?
– Überhaupt nicht. Sie sagt, das Schlafzimmer sei so klein, dass sie nur eine schmale Liege reinstellen könne.
- – Man sagt, Ulrike wolle ein Eiscafé eröffnen.
– Stimmt genau.
- – Mein Professor hat mir eine schlechte Note auf die Hausaufgabe gegeben.
– Aber dein Referat war doch so gut!
– Er behauptet, das habe damit nichts zu tun.

2) კონიუნქტივი I-ს, როგორც ინდიკატივის შემცველ ფორმას, თავის მხრივ კონიუნქტივი II ენაცვლება, რომელიც მას ხმარების სიხშირით ბევრად აღემატება. ეს შემდეგ შემთხვევებში ხდება:

- როდესაც მოუბარი ნათქვამის სისწორეზე პასუხს არ აგებს:
  - Ruth behauptet, du würdest ein Verhältnis mit Peter haben. (რუთი ამტკიცებს, თითქოს ურთიერთობა გქონდეს პეტერთან.)
  - Anke sagt, Herr Grau wäre ihr Onkel. (ანკე ამბობს, თითქოს ბატონი გრაუ ბიძამისია.)
- როდესაც მომავლის მნიშვნელობაა ხაზგასმული. ამ შემთხვევაში ჩვეულებრივ აღწერილობითი ფორმა გამოიყენება:
  - – Er sagt, er würde eine halbe Stunde später kommen.
– Meint er etwa, wir würden auf ihn warten?
- როდესაც გარკვეულ ფრაზებში კონიუნქტივი II-ის ხმარებაა დამკვიდრებული:
  - Manfred sagt, es täte ihm Leid.
- როდესაც კონიუნქტივი I-ის ფორმა ინდიკატივის შესაბამისი პირის ფორმისგან არ განსხვავდება:
  - – Was hat euer Vater gesagt, als er eure Noten sah?
– Er hat gesagt, wir hätten (ნაცვლად: haben) die Klugheit von unseren Eltern geerbt.

ამგვარ შენაცვლებას აზრი არა აქვს, ცხადია, მაშინ, როდესაც კონიუნქტივი II-ის უორმები, თავის მხრივ, პრეტერიტუმის ფორმებს ემთხვევა, რაც სუსტი ზმნების შემთხვევაში ხდება:

- Er behauptet, dass die Schafe hier ihm gehören. (ემთხვევა პრეზენტ-ინდიკატივის ფორმას)

➤ Er behauptet, dass die Schafe hier ihm **gehörten**. (ემთხვევა პრეტერიტუმ-ინდიკატივის ფორმას)

ასეთ შემთხვევაში მიზანშენილია würde-ფორმის ხმარება:

➤ Er behauptet, dass die Schafe hier ihm **gehören würden**.

თუმცა იმ შემთხვევაშიც, როდესაც კონიუნქტივ I-ს საკუთარი ფორმა აქვს, არ არის გამორიცხული კონიუნქტივი II-ის ხმარება:

➤ – Warum hat dich denn der Verkehrspolizist gestoppt?

– Er hat gesagt, ich **sei/(wäre)** durch den Ort gerast.

უფრო მეტიც, კონიუნქტივი I-ის ფორმათა უმრავლესობა ზეპირმეტყველებაში მაღალფარდოვნად უღერს და ამიტომ უპირატესობა კონიუნქტივ II-ს ენიჭება:

➤ Sie sagte, dass sie die Chefin **wäre** (ნაცვლად: sei) und darüber zu befinden **hätte** (ნაცვლად: habe), wer hier **eingestellt würde** (ნაცვლად: werde). (DUDEN 9)

ვინაიდან ენის შესწავლის საწყის ეტაპზე სტილისტურად შეფერილი ფორმების გამოჩენა ძალიან ძნელია, კონიუნქტივი I-ის ფორმების არჩევისას დიდი სიფრთხილე გვმართებს.

როგორც ზემოთქმულიდან ჩანს, ზეპირმეტყველებაში ირიბი ნათქვამის გამომხატველი ძირითადი ფორმა – ინდიკატივი – შეიძლება კონიუნქტივის ოთხმა ფორმამ შეცვალოს:

Peter sagt, dass er kommt

Peter sagt, dass er **komme**.

Peter sagt, dass er **kommen werde**.

კონიუნქტივი I

Peter sagt, dass er **käme**.

Peter sagt, dass er **kommen würde**.

კონიუნქტივი II

ეს ჩვეულებრივ ის შემთხვევაა, როდესაც მომავალი დროის მნიშვნელობით გამოყენებულია ძლიერი ზმნა მხოლობითის III პირში.

სხვა შემთხვევაში – მაშინაც კი, თუ სტილისტურ და შინაარსობრივ ფაქტორს გამოყენებისათვის – ამ საშუალებათა რიცხვი იკლებს, რასაც შემდეგი მორფოლოგიური ფაქტორები განაპირობებს:

- ზმნა სუსტია (სამი ფორმა):

Peter sagt, dass er das macht.

Peter sagt, dass er das **mache**.

Peter sagt, dass er das **machen werde**.

კონიუნქტივი I

Peter sagt, dass er das **machen würde**.

კონიუნქტივი II

- ზმნა არ დგას მხ. რიცხვის III პირში (ორი ფორმა):

Die Studenten sagen, dass sie kommen.

Die Studenten sagen, dass sie kämen.

Die Studenten sagen, dass sie **kommen würden**.

კონიუნქტივი II

- ზმნა სუსტია; ამასთან იგი არ დგას მხოლოდითი რიცხვის III პირში (ერთი ფორმა):

Die Studenten sagen, dass sie das machen.

Die Studenten sagen, dass sie das **machen würden**.

კონიუნქტივი II

ნერით მეტყველებაში კონიუნქტივი ციტირებისა და რეფერირების უმნიშვნელოვანესი საშუალებაა. იგი იძლევა დიდი მოცულობის ირიბი ნათქვამის გაფორმების შესაძლებლობას. ლაპარაკის ზმნა, რომელსაც ირიბი ნათქვამი შემოჰყავს, შეიძლება მხოლოდ ერთხელ იყოს ნახსენები, შემდეგ კი თხრობა მთლიანად კონიუნქტივით გაგრძელდეს. მხატვრულ ტექსტში ხშირად სწორედ კონიუნქტივი განასხვავებს ირიბი თქმით გადმოცემულ პერსონაჟის მეტყველებას ავტორის/მთხრობელის მეტყველებისაგან.

ციტირება/რეფერირების ძირითადი ფორმაა კონიუნქტივი I. კონიუნქტივი II მას ენაცვლება იმ შემთხვევაში, როდესაც მისი ფორმები ინდიკატივისას ემთხვევა.

ციტირება და რეფერირება კონიუნქტივის საშუალებით ძირითადად შემდეგ საკომუნიკაციო სფეროებში ხდება:

1) სამეცნიერო სფეროში:

ნიმუშები:

- Sogar die Gräfin Schönfeld erwähnt in ihrem Benimmbuch mit leisem Tadel, dass das Wort „Scheiße“ heute in aller Munde sei.
- Einige Autoren behaupten, Deutsch als Fremdsprache sei eine eigenartige Disziplin und gehöre nicht zur Germanistik.

2) მასობრივი კომუნიკაციის სფეროში:

Mehrjährige Haftstrafe für türkischen Flugzeugentführer

KÖLN (dpa) Der 25 jährige Misret A., den das Kölner Landgericht zu fünf Jahren und neun Monaten Gefängnis verurteilte, hatte ausgesagt, er **habe** mit der Entführung der

Handel ist zufrieden

BONN (rtr) – Der Winterschlussverkauf hat dem Einzelhandel deutlich mehr Geld in die Kassen gebracht als im vergangenen Jahr. Der Umsatz **sei** voraussichtlich um fünf Prozent **gestiegen**, teilte der Hauptverband des

Maschine auf das Schicksal des Papst-Attentäters Ali A. aufmerksam machen wollen. Dieser **sitze** immer noch in Italien im Gefängnis, obwohl der Papst ihm längst vergeben **habe**.

3) მხატვრულ ლიტერატურაში:

Der **Bäcker** begann sich auszusprechen. Er erzählte mir, wie sparsam die [*seine*] Frau gewesen sei. Es war merkwürdig, wie gerührt die Erinnerung an gespartes Geld diesen verstoffenen Kegelbruder machte. Nicht einmal richtig photographieren **hätte** sie sich **lassen**, es sei ihr zu teuer gewesen. So **hätte** er nur ein Bild von der Hochzeit und ein paar kleine Momentaufnahmen von ihr.

Das brachte mich auf einen Gedanken. „Sie sollten sich ein schönes Bild von Ihrer Frau malen lassen“, sagte ich. „Dann haben Sie für immer was. Photographien verbleichen mit der Zeit. Es gibt hier einen Künstler, der das macht.“

Ich erklärte ihm Ferdinand Graus Tätigkeit. Er wurde sofort mißtrauisch und meinte, das sei wohl sehr teuer. Ich beruhigte ihn – wenn ich **mitginge**, **bekäme** er einen Sonderpreis. Er versuchte, sich zu drücken. Aber ich ließ ihn nicht los und erklärte, wenn er so an der Frau **hinge**, **dürfe** ihm das nicht zu viel sein. Schließlich war er bereit. Ich rief Ferdinand Grau an und sagte ihm Bescheid. Dann fuhr ich mit dem Bäckermeister los, um die Photographien der Frau abzuholen [...]

An den Wänden des Ateliers hingen einige stattliche Ölporträts in goldenen Rahmen, darunter die kleinen dazugehörigen Photographien[...] Ferdinand führte den Bäckermeister herum und fragte ihn, welche Art ihm am besten **gefiele**. Der Bäcker fragte zurück, ob die Preise sich nach der Größe **richteten**. Ferdinand erklärte, es **ginge** nicht nach dem Quadratmeter, sondern nach der Ausführung. Darauf gefiel dem Bäcker das größte am besten. (E. M. Remarque)

4 ირიბი შეკითხვა

ირიბი შეკითხვა ოხ კავშირით ან კითხვითი სიტყვით იწყება:

➤ Peter lässt fragen, ob du ihn morgen vertreten könntest.	(პეტერი კითხულობს, ხომ ვერ შეცვლიდი მას ხვალ.)
➤ Der Vater fragt seine Tochter, ob ihr Mann sie ärgere.	(მამა ეკითხება ქალიშვილს, ქმარი ხომ არ გაბრაზებსო.)
➤ Er fragte mich, wo meine Schwester jetzt lebe.	(მან მკითხა, თუ სად ცხოვრობს ამჟამად ჩემი და.)
➤ Ich wollte wissen, ob Professor Glinz am Kolloquium teilnimmt.	(ვიკითხე, იღებს თუ არა პროფესორი გლინცი კოლოკვიუმში მონაწილეობას.)

იგივე ნყობა აქვს წინადადებას, რომელიც ინფორმაციის არქონას გულისხმობს:

- **Nie wusste sie, ob Manfred nüchtern oder betrunken heimkehren würde.** (მან არასოდეს იცოდა, მანფრედი ფხიზელი მოვიდოდა შინ თუ მთვრალი.)

5 ირიბი მოთხოვნა

მოთხოვნა (თხოვნა, ბრძანება, რჩევა, შეთავაზება და სხვ.) შეიძლება ირიბი ნათქვამით გადმოიცეს. თხოვნის ან შეთავაზების გამოხატვისას მიმართავენ ჩვეულებრივ **mögen** ზმნას, ხოლო ბრძანების ან კატეგორიული მოთხოვნისას ირჩევენ **sollen**-ს:

- **Der Chef sagt zur Sekretärin: „Schicken Sie das Fax an Frau Kern!“** Der Chef sagt zur Sekretärin, Sie **solle** das Fax an Frau Kern schicken.
 „Schicken Sie das Fax an Frau Kern!“
 ➤ **Die Mutter befahl den Kindern: „Steht auf!“** Die Mutter befahl den Kindern, sie **sollten** aufstehen.
 „Steht auf!“
 ➤ **Annette bat mich: „Holen Sie mir bitte das Brot!“** Annette bat mich, ich **möge** ihr das Brot holen.
 „Holen Sie mir bitte das Brot!“
 ➤ **Annette bat uns: „Fahren Sie bitte mit!“** Annette bat uns, wir **möchten** mitfahren.
 „Fahren Sie bitte mit!“

როგორც ვხედავთ, კონიუნქტივი I-სა და კონიუნქტივი II-ის ხმარება აქაც ზოგად წესს ექვემდებარება.

თუ მოთხოვნა კონტექსტით იგულისხმება, შეიძლება იგივე მნიშვნელობა მარტივმა წინადადებაამაც გამოხატოს:

- **Du solltest öfter Äpfel essen.**

ამრიგად, წინადადების სამივე საკომუნიკაციო ტიპი – მტკიცებითი, კითხვითი, ბრძანებითი – შეიძლება ირიბი თქმის ფორმითაც ვიხმაროთ:

- **Der Chef sagt zur Sekretärin: „Ich schicke Ihnen eine Karte aus China.“**
Der Chef sagt zur Sekretärin, dass er ihr aus China eine Karte schicken würde.
- **Der Chef fragt die Sekretärin: „Ist Herr Keun schon angekommen?“**
Der Chef fragt die Sekretärin, ob Herr Keun schon angekommen sei.
Der Chef fragt die Sekretärin: „Wann hat Frau Schneider angerufen?“
Der Chef fragt die Sekretärin, wann Frau Schneider angerufen habe.
- **Der Chef bittet die Sekretärin: „Erledigen Sie bitte diese Arbeit noch heute!“**
Der Chef bittet die Sekretärin, sie möge diese Arbeit noch heute erledigen.
Der Chef befiehlt der Sekretärin: „Erledigen Sie diese Arbeit noch heute!“
Der Chef befiehlt der Sekretärin, sie solle diese Arbeit noch heute erledigen.

6 კონიუნქტივი I-ის სხვა მნიშვნელობები

1. კონიუნქტივი I-ს მოუბარი მიმართავს მაშინაც, როდესაც იგი ვინმეს რაიმეს უსურვებს, ლოცავს და სხვ. ასეთ შემთხვევაში წინადადება მალაღმარებლად უღერს:

- Es lebe unser Land! (ჩვენს ქვეყანას გაუმარჯოს!)
- Er lebe hoch! (მას გაუმარჯოს!)
- Behüt' dich Gott! (გფარავდეს ღმერთი!)

ამავე ფუნქციით იხმარება mögen ზმნაც:

- Möge sie glücklich werden! (ღმერთმა ბედნიერი ამყოფოს!)
- Möge dir das neue Jahr viel Glück bringen! (ახალ წელს შენთვის ბედნიერება მოეტანოს!)

2. კონიუნქტივი I ხშირად იხმარება მათემატიკურ მსჯელობებში:

- Dies sei ein Dreieck. (წარმოიდგენთ, რომ ეს სამკუთხედია.)

3. კონიუნქტივი I გვხვდება აგრეთვე ინსტრუქციებში, კულინარულ რეცეპტებში და მისო.:

- Man nehme eine Bratpfanne und schlage ein Ei hinein. (აიღეთ ტაფა და ჩაახალეთ კვერცხი.)

შენიშვნა: თანამედროვე კულინარულ რეცეპტებში კონიუნქტივი I ინფინიტივმა შეცვალა: Eine Bratpfanne nehmen und ein Ei hineinschlagen.

4. კონიუნქტივი I-ს შედარებისას შეუძლია კონიუნქტივი II შეცვალოს:

- Dirk tat so, als sei (უფრო ხშირად: wäre) er krank.
- Sie benimmt sich, als wisse sie alles.

7 სავარჯიშოები

2 დავალბა 1. ახსენით კონიუნქტივის ფორმების ხმარება ტექსტში.

Peters Mutter ruft beim Zahnarzt an: „Herr Doktor, ich dachte, Sie hätten gesagt, die Behandlung meines Sohnes koste 30,- DM, aber Sie haben mir eine Rechnung über 120,- DM geschickt.“

„Das ist schon richtig. Normalerweise kostet es auch 30,- DM, aber Peter hat so laut geschrien, dass drei meiner Patienten aus dem Wartezimmer davongelaufen sind.“

2-3 დავალბა 2. განსაზღვრეთ შემდეგ ტექსტში კონიუნქტივის ფორმები და მათი მნიშვნელობა.

Hände weg vom Staubsauger

Frau A. hat vor etlichen Wochen in der Zeitung gelesen, dass zu viel Staubsaugen der Gesundheit schade, weil beim Saugen Feinstaub mit Pilzsporen, Bakterien und aller-

gieerzeugenden Stoffen in die Luft geblasen werde und dann beim Einatmen in die Lunge wandere.

Frau A. wollte das nicht glauben und fragte ihren Arzt. Der bestätigte es und sagte ihr, in vielen Krankenhäusern sei man schon davon abgekommen, Staubsauger zu verwenden, denn häufiges Staubsaugen belaste den Organismus ähnlich schwer wie starkes Rauchen.

Nun glaubt Frau A. die gelesene Botschaft. Trotzdem holte sie tagtäglich den Staubsauger aus dem Schrank und saugte längs und quer durch die Wohnung. Sie konnte nicht anders! Sie musste! Sie verfiel der Depression, wenn sie auch nur einen Tag nicht saugte.

Herr A. und die Kinder A. seufzten und grinsten – je nach ihrer momentanen Laune – und sagten, da könne man nichts machen, die gute Frau habe halt den Putzimmel!

Frau A. selbst war ratlos. Bis zur Lektüre des Zeitungsartikels hatte sie den Putzimmelvorwürfen Hygiene-Argumente entgegengehalten und erklären können, sie putze ausschließlich im Dienste an der Familie, um diese vor Krankheiten zu schützen, die aus dem „Dreck“ kommen können. Nun sah sie ihre Argumente durchlöchert wie Emmentaler¹.

Und es war ja nicht nur der Staubsauger! Machte sich Frau A. mit einer Spraydose hurtig über einen Schmutzleck her, belehrte sie der Sohn über „Treibgas und Ozongürtel“. Wischte sie mit einem Säftlein den Tisch strahlend, hüstelte die Tochter provokant, japste nach Luft und röchelte: „Pfui, Chemie!“ Und Herr A. behauptete, der Juckreiz, den er auf dem Popo verspüre, komme sicher von Rückständen im wöchentlich einmal gewaschenen Bettzeug!

Frau A. kam so weit, daß sie selbst ihre Vorstellungen von Sauberkeit als Zwangsvorstellungen begriff. Jetzt hält sie sich zurück. Sogar ihren Liebling, den Staubsauger, greift sie kaum mehr an. Aber manchmal, in einer stillen Gasse, da kann man Frau A. zu einem dreckigen Auto hinwieseln sehen. Verstohlen schaut sie sich dann um und schreibt mit dem Zeigefinger SAU in die Staubschicht. Das erleichtert sie ungemein!

Warum das so ist, weiß sie nicht. Aber darauf kommt es ja auch nicht an. Hauptsache, sie fühlt sich hinterher etwas wohler. (Ch. Nöstlinger)

2-3

დავალება 3. ხაზი გაუსვით კონიუნქტივი I-სა და კონიუნქტივი II-ის ფორმებს. შეუდარეთ ერთმანეთს მათი ფუნქციები. რომელი ფორმა იქნებოდა უფრო თანამედროვე შავად დაბეჭდილი ზმნების მაგივრად და რატომ?

Hänschen Lachs und ich schreiben jetzt nämlich dem Kaiser, um alles gutzumachen und um alles zu retten [...]

Hänschen Lachs und ich schreiben keinen Brief gemeinsam, sondern jeder schreibt einen

1 Emmentaler (Emmentaler Käse) – სვეიცარული ყველის ერთ-ერთი სახეობა მსხვილი ნახევრე-ტებით.

Brief extra. Weil es nämlich schrecklich wäre, wenn wir ein einziges Telegramm oder einen einzigen Brief für uns beide zusammen bekämen. Vielleicht ginge die Antwort sogar an Hänschen Lachs und dann würde er sagen, sie gehörte ihm. Oder wir müßten sie in der Mitte durchreißen, und wenn der Kaiser schriebe „Dein Wilhelm“, kriegte einer *Wil* und einer *elm* und um das *h* in der Mitte müssten wir losen, keiner hätte was Richtiges [...]

Und ich schreibe dem Kaiser, daß ich mit sehr vielen klugen erwachsenen Leuten gesprochen habe, und die meinten nun, Frieden wäre viel schöner als Krieg, und überhaupt **dauerte** der Krieg jetzt lange genug und wäre eine Schweinerei, als Kaiser würde er so was sicher gern wissen, und er müßte doch immer in seinem Schloß sein und regieren, aber ich könnte ja herumlaufen und hören, was die Leute reden. Und das beste wäre, er würde abdanken. Ich weiß nicht, was das bedeutet, aber ein Kaiser weiß alles und muß immerzu mehr lernen als alle anderen Menschen. Und ich schreibe, wir würden auch in der Schule immer ganz laut viele verschiedene Lieder von ihm singen, von seiner Herrlichkeit und um ihn zu preisen [...]

Ich wünsche, der Kaiser würde Frieden machen. Ich schreibe es ihm, ein Kaiser kann alles, darum ist er doch Kaiser. Fräulein Knoll hat gesagt, er wäre Gott, der auf Erden **wandelte**, und der Herr Kleinerz hat gesagt, furchtbar viel Geld hätte er auch. Hänschen Lachs hat gesagt, das müßte man sich mal vorstellen: lieber Gott sein und Kaiser mit Krone und furchtbar viel Geld haben. (J. Keun)

2-3 დაფლება 4. გამოტოვეთ შემდეგ ტექსტებში მითითება ინფორმაციის წყაროზე და გადმოეცით მათი შინაარსი პირდაპირი ნათქვამით:

(1) **Gifffressende Farbe entwickelt**

Mikrobiologen haben einen giftfressenden Anstrich entwickelt.

In zwei bis drei Jahren könnte die Wandfarbe in Wohnungen zum Einsatz kommen, um etwa Zigarettenrauch zu absorbieren, berichteten die Wissenschaftler. In Autobahntunnels seien solche Biofilter bereits erfolgreich getestet worden. Zur Zeit werden Wege gesucht, die Farbe in großen Mengen herzustellen.

„Das Bakterium *Oligotropha* ernährt sich von Gift“, erklärt Professor Heinrich Kluge. Es verwandle giftiges Kohlenmonoxid in ungiftiges Kohlendioxid. Es warne sogar selbst vor Überlastung. Bei der Umwandlung würden Elektronen frei, die bestimmte Farbpigmente verändern. Die Wand würde sich bei zu hoher Rauchkonzentration verfärben und damit signalisieren: „Bitte lüften!“

(2) **Zahl der Flutopfer steigt an**

Bei der Flut in Mexiko sind mindestens 121 Menschen ums Leben gekommen. Etwa 30.000 Menschen seien durch Überschwemmungen obdachlos geworden, teilten Behörden mit. Die Zahl der Toten könne jedoch weiter steigen, da manche Gemeinden noch unter den Schlammmassen begraben seien. Allein von den 10.000 Bewohnern der Stadt Vadivia werde die Hälfte noch vermisst.

მეთხუთმეტე მონაკვეთის შეჯამება

ამ მონაკვეთის გავლის შემდეგ თქვენ შეგიძლიათ გადმოსცეთ არა მარტო რეალური ფაქტები, არამედ შესაძლო, სავარაუდო, სასურველი ინფორმაცია, სხვისი სიტყვები. გადავიღოთ აგრეთვე სამეცნიერო, საგაზეთო და მხატვრული ტექსტის გავება.

საკონტროლო დავალებები შექმნილი ცოდნისა და უნარ-ჩვევების შესამოწმებლად:

დავალება 1. მოისმინეთ ლორიოს (*Loriot*) სკეტჩები „*Das Ei*“ და „*Fernsehabend*“.

დავალება 2. მოისმინეთ ანეკდოტები. მოყოლისას გამოიყენეთ კონიუნქტივის ფორმები. ტექსტის გავებაში დაგეხმარებათ შემდეგი სიტყვები:

(1) das Pony	- პონი	(2) volltrunken	- გაღებშილი
(3) der Kummer	- ნუხილი, დარდი		მთვრალი
das Doppelkinn	- ლაბაბი	(4) ungerecht	- უსამართლო
das Gegenmittel	- სამკურნალო	(6) der Falke	- შევარდენი
	საშუალება	der Düsenjäger	- რეაქტიული
erkennen	- ცნობა; (იცნო;		თვითმფრინავი
	ამოიცნო)	der Schwanz	- კუდი
der Vollbart	- წვერი	(8) der Altersunterschied	- განსხვავება
(7) das Portmonee	- საფულე		ასაკში
[pɔrtmɔ'ne:]		(9) vor lauter Sorge	- დარდისგან
ausnahmsweise	- როგორც	die Glatze	- მელოტი
	გამონაკლისი		
der Geschäftsinhaber	- მალაზისი		
	პატრონი		
das Vergissmeinnicht	- კესანე		
(მდრ.: რუსულ.: незабудка)			

დავალება 4. გაუსვით ხაზი შემდეგ ტექსტში კონიუნქტივი II-ის ფორმებს. რა კანონ-ზომიერებები განაპირობებს მათ ხმარებას და რა მნიშვნელობებს გადმოსცემენ ისინი? რატომ ირჩევს ავტორი თხრობის ამ უჩვეულო ფორმას?

Wenn die Haifische Menschen wären

„Wenn die Haifische Menschen wären“, fragte Herrn K. die kleine Tochter seiner Wirtin, „wären sie dann netter zu den kleinen Fischen?“ – „Sicher“, sagte er „Wenn die Haifische Menschen wären, würden sie im Meer für die kleinen Fische gewaltige Kästen bauen lassen, mit allerhand Nahrung drin, sowohl Pflanzen als auch Tierzeug. Sie würden sorgen, dass die Kästen immer frisches Wasser hätten, und sie würden überhaupt allerhand sanitäre Maßnahmen treffen. Wenn zum Beispiel ein Fischlein sich die Flosse verletzen würde, dann würde ihm sogleich ein Verband gemacht, damit es den Haifischen nicht wegstürbe vor der Zeit. Damit die Fischlein nicht trübsinnig würden, gäbe es ab und zu große Wasserfeste; denn lustige Fischlein schmecken besser als trübsinnige. Es gäbe natürlich auch Schulen in den großen Kästen. In diesen Schulen

würden die Fischlein lernen, wie man in den Rachen der Haifische schwimmt. Sie würden zum Beispiel Geographie brauchen, damit sie die großen Haifische, die faul irgendwo liegen, finden könnten. Die Hauptsache wäre natürlich die moralische Ausbildung der Fischlein. Sie würden unterrichtet werden, daß es das Größte und Schönste sei, wenn ein Fischlein sich freudig aufopfert, und daß sie alle an die Haifische glauben müssten, vor allem wenn sie sagten, sie würden für eine schöne Zukunft sorgen. Man würde den Fischlein beibringen, daß diese Zukunft nur gesichert sei, wenn sie gehorsam lernten. Vor allen niedrigen, materialistischen, egoistischen und marxistischen Neigungen müßten sich die Fischlein hüten und es sofort den Haifischen melden, wenn eines von ihnen solche Neigungen verriete. Wenn die Haifische Menschen wären, würden sie natürlich auch untereinander Kriege führen, um fremde Fischkästen und fremde Fischlein zu erobern. Die Kriege würden sie von ihren eigenen Fischlein führen lassen. Sie würden die Fischlein lehren, daß zwischen ihnen und den Fischlein der anderen Haifische ein riesiger Unterschied bestehe. Die Fischlein, würden sie verkünden, sind bekanntlich stumm, aber sie schweigen in ganz verschiedenen Sprachen und können einander daher unmöglich verstehen. Jedem Fischlein, das im Krieg ein paar andere Fischlein, feindliche, in anderer Sprache schweigende Fischlein tötete, würden sie einen kleinen Orden aus Seetang anheften und den Titel Held verleihen. Wenn die Haifische Menschen wären, gäbe es bei ihnen natürlich auch eine Kunst. Es gäbe schöne Bilder, auf denen die Zähne der Haifische in prächtigen Farben, ihre Rachen als reine Lustgärten, in denen es sich prächtig tummeln läßt, dargestellt wären. Die Theater auf dem Meeresgrund würden zeigen, wie heldenmütige Fischlein begeistert in die Haifischrachen schwimmen, und die Musik wäre so schön, daß die Fischlein unter ihren Klängen, die Kapelle voran, träumerisch und in allerangenehmste Gedanken eingelullt, in die Haifischrachen strömten. Auch eine Religion gäbe es da, wenn die Haifische Menschen wären. Sie würde lehren, daß die Fischlein erst im Bauch der Haifische richtig zu leben begännen. Übrigens würde es auch aufhören, wenn die Haifische Menschen wären, daß alle Fischlein, wie es jetzt ist, gleich sind. Einige von ihnen würden Ämter bekommen und über die anderen gesetzt werden. Die ein wenig größeren dürften sogar die kleineren auffressen. Das wäre für die Haifische nur angenehm, da sie dann selber öfter größere Brocken zu fressen bekämen. Und die größeren, Posten habenden Fischlein würden für die Ordnung unter den Fischlein sorgen, Lehrer, Offiziere, Ingenieure im Kastenbau usw. werden. Kurz, es gäbe überhaupt erst eine Kultur im Meer, wenn die Haifische Menschen wären.“ (B. Brecht)

დავალება 4. შემდეგი ტექსტი (გარდა პირველი შემასმენლისა) აგებულია კონიუნქტივი *ის* ფორმებით. რა იძლევა ამის შესაძლებლობას? დაახასიათეთ ეს ფორმები მათ ფოლოგიური თვალსაზრისით!

Der Unterschied

Belustigt dachte Theodor Heuss manchmal darüber nach, wie sich das Vokabularium der Presse geändert habe, seit er Bundespräsident geworden sei.

Früher sei er irgendwohin *gegangen* oder *gefahren*, jetzt *begebe* er *sich*. Wenn er *sich*

vorher in einer Stadt *aufgehalten* habe, so *weile er jetzt in ihren Mauern*. Sei er bisher von jemandem *begleitet* worden, werde er jetzt nur noch *geleitet*, und habe er vor seiner Amtszeit in einem Hotel *schlicht wohnen können*, so dürfe er dort nur noch *absteigen*.

(H. Frielinghaus-Heuss. ციტირებულია W. Ulrich-ის მიხედვით)

ღ დავალება 5. შეცვალეთ პირდაპირი ნათქვამი ირიბით შემდეგ ტექსტებში. დაიწყეთ პირველი ტექსტი წინადადებით „*Man behauptet*“, ხოლო მეორე – „*Er sprach zu Hanna, er sehe es so.*“

- (1) „Konrad muss sein Geschäft aufgeben, sonst ist er in einem Jahr völlig kaputt. Er hat Knochenschmerzen und darf die Beine nicht mehr belasten. Eine leichte Arbeit kann er noch machen. Aber er tut nichts, sucht sich keine leichtere Beschäftigung, lässt sich nicht operieren. Samstags geht er sogar wandern. Seine Frau macht sich große Sorgen um ihn, aber er achtet darauf überhaupt nicht.“
- (2) „Wieso darf der Bürgermeister den anderen das Leben versauen? Wo hier die Gesetze sind? Es gibt sie ja gar nicht. Es gibt keinen, der für die Leute sorgt. Man muss sich selbst helfen. Aber wer sich selbst hilft, macht sich strafbar. Und das will ich gerade nicht. Deshalb weiß ich nicht, wie es weiter geht.“

თემა 47

- 1 არტიკლის ხმარება (შეჯამება-შევსება)
- 2 საკონტროლო დავალება

1 არტიკლის ხმარება (შეჯამება-შევსება)

არტიკლის ხმარება გერმანულში ერთ-ერთი ურთულესი პრობლემაა. გრამატიკულ ნებსებს არაერთი გამონაკლისი აქვს, ვინაიდან არტიკლის არჩევას განსაზღვრავს კონკრეტული სიტუაცია, მოუბრის ჩანაფიქრის ნიუანსები, სიტყვათა შეკავშირება.

არტიკლის ხმარებაზე ჩვენ უკვე რამდენჯერმე შევეჩერდით. ახლა კი თავს მოვუყრით ამ შემთხვევებს და შევავესებთ მათ ახალი ნებსებით.

განუსაზღვრელი არტიკლით იხმარება	განსაზღვრული არტიკლით იხმარება	ნულოვანი არტიკლით იხმარება
პირი ან საგანი პირველადი დასახელებისას: Es war einmal ein Mann, der hatte einen Sohn und eine Tochter. —————>	პირი ან საგანი შემდგომი დასახელებისას: Der Sohn war blond, die Tochter aber schwarzhaarig.	
	უნიკალური ან სიტუაციიდან ცნობილი საგანი: Der Himmel war grau. Der Kuchen war prima! Das Hotel brennt!	
საგნის ამა თუ იმ სახეობის წარმომადგენლის დასახელება Akk.-ში განსაკუთრებით haben, es gibt, brauchen, bekommen ზმნების შემდეგ Hier habe ich ein Geschenk für dich. აგრეთვე ზედსართავ სახელთან ერთად: Hier habe ich ein tolles Geschenk für dich.	—————>	იგივე სახელი მრავლობით რიცხვში: Hier habe ich Geschenke für dich. Hier habe ich tolle Geschenke für dich მავე რიგის აბსტრაქტული სახელები: Ich brauche Ruhe. Er hat Geduld. Wir bekamen Angst.

განუსაზღვრელი არტიკლით იხმარება	განსაზღვრული არტიკლით იხმარება	ნულოვანი არტიკლით იხმარება
ის არსებითი სახელი, რომელითაც ხდება საგნის იდენტიფიკაცია ("ეს არის ეს"): Das ist ein Apfelbaum.	→	იგივე სახელი მრავლობით რიცხვში: Das sind Apfelbäume.
wie კავშირიანი შედარება: Du spielst wie ein Virtuose.	→	იგივე სახელი მრავლობით რიცხვში: Ihr spielt wie Virtuosen.
მეტაფორული შედარება: Du bist ein Schauspieler. (ნამდვილი მსახიობი ხარ.)		პროფესიის აღმნიშვნელი სიტყვა: Er ist Schauspieler. აგრეთვე als კავშირით: Er arbeitet als Lehrer. ეროვნებისა და სადაურობის აღმნიშვნელი სიტყვები: Er ist Spanier. Sie ist Ausländerin.
არსებითი სახელი-პრედიკატივი ზღვსართავ სახელთან ერთად: Das ist ein ernstes Problem. Das ist wirklich ein sehr schönes Auto.	→ → →	იგივე სახელი მრავლობით რიცხვში: Das sind ernste Probleme. Das sind wirklich sehr schöne Autos.
განზოგადებული მნიშვნელობით ნახმარი საგნის სახელი: Eine Villa kostet unheimlich viel. Ein Lehrer muss tolerant sein.	→ → →	იგივე სახელი მრავლობით რიცხვში: Villen kosten unheimlich viel. Lehrer müssen tolerant sein.
	მდ. და მამრ. სქესისა და მრ. რიცხვის მქონე გეოგრაფიული სახელები: Er fliegt in die Schweiz. Er ist im Iran. Er lebt in den USA. ზოგიერთი გეოგრაფიული რეგიონის სახელი (სქესის მიუხედავად): im Saarland.	საშუალო სქესის გეოგრაფიული სახელები: Er fliegt nach Italien. Er ist in Polen.

განუსაზღვრელი არტიკლით იხმარება	განსაზღვრული არტიკლით იხმარება	ნულოვანი არტიკლით იხმარება
	<p>გეოგრაფიული სახელი, თუ მას განსაზღვრება ახლავს: Das ist das alte Berlin.</p> <p>აღამიანის სახელები სასაუბრო ენაში (იშვიათად): Ich bin die Anke, und das ist der Helmut. ზედსართავთან ერთად: Was macht der kleine Emil?</p>	<p>ganz და halb ზედსართავებთან შესაძლებელია აგრეთვე: halb Berlin; ganz Europa</p> <p>აღამიანის სახელები Was macht Monika? Wo ist Bernd? meine Mutter/ Großmutter/ Oma და mein Vater/ Groß- vater/Opa კუთვნილებითი ნაცვალსახელების გარეშე: Vater geht nicht ins Büro. Opa bleibt zu Hause. Das macht Mama immer so.</p>
<p>ნივთიერებათა სახელები „ულუფის“, „ცალის“ მნიშვნელობით: Bitte ein Bier!</p>	<p>ნივთიერებათა სახელები ქვემდებარის და პირდაპირი დამატების როლში კონკრეტული მინიშნებისას: Die Milch kocht. Das Brot ist heute zu hart. Gib mir bitte das Salz!</p>	<p>ნივთიერებათა სახელები: Die Ohrringe sind aus Silber. Wir haben nur Bier getrunken.</p>
	<p>არსებითი სახელი სუპერლატივთან ერთად: Er ist der beste Fußball- spieler des Jahres. აგრეთვე: Sie ist die Begabteste in unserer Klasse.</p>	<p>არსებითი სახელი ელატივთან ერთად: Herzlichste Glückwünsche zum Geburtstag!</p>
	<p>გენიტით, წინდებულებიანი წევრით, ან დამოკიდებული წინადადებით განსაზღვრული არსებითი სახელი: das Haus meines Onkels die Gedichte von Rilke die Frau von heute das Auto, das ich kaufen möchte</p>	<p>არსებითი სახელის mit წინდებულებიანი მსაზღვრელი: das Zimmer mit Bad. das Haus mit Balkon.</p>

განუსაზღვრელი არტიკლით ინმარება	განსაზღვრული არტიკლით ინმარება	ნულოვანი არტიკლით ინმარება
		<p>დროის აღმნიშვნელი სახელე- ბი წინდებულის გარეშე: Wir sehen uns nächstes Jahr. Das Wintersemester beginnt Mitte Oktober.</p>
<p>საატესტაციო ნიშნები: Ich habe in Chemie ein Drei.</p>	<p>არსებითი სახელი რიცხვით რიცხვით სახელთან ერთად: Heute ist der dritte September.</p>	<p>არსებითი სახელი მომდევნო რაოდენობით რიცხვით სახელთან ერთად: Wir sind in Raum 10.</p>
<p>მედიკამენტის სახელი ერთი აბის მნიშვნელობით Bei Kopfweh könnte ein Aspirin helfen.</p>		<p>მედიკამენტის სახელები: Hier könnte Aspirin helfen.</p>
		<p>ზოგი წინდებულებიანი შესიტყვება: bei Regen, zu Fuß, an Bord, vor Freude, auf Jagd.</p> <p>სიტყვათა წყვილები: Mann und Frau, Tag und Nacht, Geld oder Leben, von Zeit zu Zeit</p> <p>ცალკე აღებული სიტყვა: Wie heißt Schicksal auf Georgisch?</p> <p>ჩვევის, ჰობის დასახელება: Mein Hobby ist Lesen.</p> <p>სასწავლო საგნები: In Deutsch ist sie nicht sehr stark.</p>
		<p>არსებითი სახელი ზმნურ შესიტყვებებში: Er studiert Informatik. Ich spiele Klavier.</p> <p>დროის მონაკვეთების სახელები: Er ist Montag. Bald ist Weihnachten.</p>

2 საკონტროლო დავალება

ჩასვით განსაზღვრული და განუსაზღვრელი არტიკლი. ნულოვანი არტიკლი აღნიშნეთ 0-ით.

1. Darf ich Ihnen ___ Frage stellen?
3. Ich habe ___ Eimer Wasser umgestoßen.
5. Ich komme erst ___ nächsten Freitag.
7. Jedesmal, wenn sie mich sieht, wird sie rot wie ___ Krebs.
9. Es war einmal ___ Schuster, der hatte ___ Hund.
11. Iss mehr ___ Quark!
13. ___ alte Tbilissi wurde rekonstruiert.
15. Daniela verkauft in ___ Geschäft ___ Schuhe.
17. Sie wollte ___ Dolmetscherin werden.
19. Sei vorsichtig, sonst wirfst du ___ weiter. Topf um!
21. ___ Frau kommt in ___ Zoohandlung und will ___ Fische kaufen.
23. Gestern hat nach dir ___ junger Mann gefragt.
25. – Hast du immer noch ___ Zahnschmerzen?
27. Es war ___ Ende Mai.
29. – Hast du ___ Briefmarken? – Nein, ich habe nur ___ Briefumschläge.
31. Das war ___ schönste Zeit in meinem Leben.
33. ___ ganzen Tag kann ich dir leider nicht helfen.
35. Die Edelsteine werden in ___ Gold und ___ Silber gefasst.
37. – Haben Sie ___ Äpfel? – Nein, wir haben nur ___ Bananen.
39. Alfred ist ___ Intelligenteste unter uns.
2. ___ kleine Tina weint zu viel.
4. Ihr brüllt wie ___ Bären.
6. In der ersten Stunde haben wir ___ Religion.
8. ___ Glück und ___ Glas, wie leicht bricht das.
10. Studieren Sie ___ Betriebswirtschaft?
12. Bei ___ Gewitter kann ich nicht schlafen.
14. Gibt es in Ihrer Stadt ___ Tierpark?
16. Das sagt Peter bestimmt ___ Hans
18. Er spielt da ___ erste Geige.
20. Warum arbeitest du als ___ Busfahrer?
22. – Sind Sie ___ Schwedin? – Nein, ich bin ___ Finnin.
24. Der Zug fährt von ___ Gleis 3.
26. Er ist ___ sehr reicher Mann.
28. ___ Wurst ist nicht so frisch, iss lieber ___ Käse!
30. Das ist ___ Angebot, das wir unbedingt annehmen müssen.
32. ___ Angebot und ___ Nachfrage auf dem Markt bestimmen ___ Preis.
34. Warum brennen ___ Lampen nicht mehr?
36. Ich habe in Sport ___ Eins.
38. Es wird ___ Winter.
40. Wie heißt „___ Mond“ auf Georgisch?

თემა 48

- 1 მეტყველების ნაწილები (შეჯამება)
- 2 წინადადების წევრები (შეჯამება-შეესება)
- 3 საკონტროლო დავალებები

1 მეტყველების ნაწილები (შეჯამება)

ჩვენ შევისწავლეთ შემდეგი მეტყველების ნაწილების ფორმანარმოება და ხმარება:

1. ზმნა (das Verb)

- ზმნის ტიპები, რომლებიც ერთმანეთისაგან ფორმანარმოებით განსხვავდება:
  - სუსტი ზმნები (schwache Verben): sagen, reden
  - ძლიერი ზმნები (starke Verben): kommen, singen
  - a(au), o და e-ფუძიანი ძლიერი ზმნები (Verben mit dem Präsensumlaut): fahren, laufen, nehmen, stoßen
  - პრეტერიტულ-პრეზენტული ზმნები (die Präteritopräsentia): sollen, müssen, wissen
  - უკუქცევითი ზმნები (die reflexiven Verben): sich entschuldigen
  - უწესო უღლების ზმნები (unregelmäßige Verben): sein, haben, werden, gehen, tun
  - სუსტი ზმნების განსაკუთრებული ჯგუფი (die besondere Gruppe von schwachen Verben): brennen, nennen
  - მოუცილებადთავსართიანი ზმნები (Verben mit untrennbaren Präfixen): bekommen, erzählen
  - მოცილებადთავსართიანი ზმნები (Verben mit trennbaren Präfixen): aufstehen, zusehen
  - რთული ზმნები (die zusammengesetzten Verben): kaputtmachen, teilnehmen
- ზმნის ტიპები, რომლებიც ერთმანეთისაგან სინტაქსური ფუნქციით განსხვავდება:
  - სრულმნიშვნელოანი ზმნები (die Vollverben): raten, helfen
  - დამხმარე ზმნები (die Hilfsverben): haben, sein, werden
  - მოდალური ზმნები (die Modalverben): können, dürfen, sollen, müssen, wollen, mögen, lassen
  - ფუნქციური ზმნები (die Funktionsverben): zum Abschluss/ans Licht bringen

- ზმნის ტიპები, რომლებიც ერთმანეთისგან სინტაქსური შესაძლებლობებით განსხვავდება
  - გარდამავალი ზმნები (transitive Verben): lesen + Akk, mitbringen + Akk
  - გარდაუვალი ზმნები (intransitive Verben): rudern, schreien
  - ზმნები, რომლებიც წინდებულიან ნევრს მართავენ (Verben mit Präpositivergänzung):
    - denken + an + Akk., passen + auf + Akk.
    - erzählen + von + D.
  - პირიანი ზმნები (persönliche Verben): ich sage – wir sagen (სრული პარადიგმა)
  - პირნაკლი ზმნები (unpersönliche Verben): es regnet (ნაკლული პარადიგმა)
- ზმნის გრამატიკული კატეგორიები:
  - დროის ფორმები (die Zeitformen):
    - საუბრის დროის ფორმები (Besprechungstempora): Präsens – Perfekt – Futurum I
ich lese – ich habe gelesen – ich werde lesen
    - თხრობის დროის ფორმები (Erzähltempora): Präteritum – Plusquamperfekt
ich las – ich hatte gelesen
  - კილო (der Modus):
    - თხრობითი კილო (der Indikativ): ich lese
    - კავშირებითი კილო (der Konjunktiv):
      - er lese, er habe gelesen/er sei gekommen
      - er läse, er hätte gelesen, er würde lesen
    - ბრძანებითი კილო (der Imperativ): Lies! Lest! Lesen Sie!
  - გვარი (der Genus):
    - მოქმედებითი გვარი (das Aktiv): ich lese
    - ვნებითი გვარი (das Passiv): ich werde geprüft
- ზმნის სახელური ფორმები:
  - ინფინიტივი I/ინფინიტივი II აქტივი (der Infinitiv I/der Infinitiv II Aktiv): lesen – gelesen haben
  - ინფინიტივი I/ინფინიტივი II პასივი (der Infinitiv I/der Infinitiv II Passiv): gelesen werden – gelesen worden sein
  - მიმლეობა I (das Partizip I): schreiend, schreibend
  - მიმლეობა II (das Partizip II): angekommen, gelesen

2. არსებითი სახელი (**das Substantiv**)

- სქესი (**der Genus**)
 მამრობითი სქესის არსებითი სახელები
 (Substantive männlichen Geschlechts): der Mann, der Tisch
 მდედრობითი სქესის არსებითი სახელები
 (Substantive weiblichen Geschlechts): die Frau, die Luft
 საშუალო სქესის არსებითი სახელები
 (Substantive sächlichen Geschlechts): das Kind, das Land
  - რიცხვი (**der Numerus**)
 არსებითი სახელების მხოლოდობითი
 რიცხვი (**der Singular**): der Tisch, die Wand, das Haus
 არსებითი სახელების მრავლობითი
 რიცხვი (**der Plural**): die Tische, die Wände, die Häuser
 ოდენმხოლოდობითი (**Singulariatantum**):
 der Unterricht, das Obst
 ოდენმრავლობითი (**Pluraliatantum**):
 die Ferien, die Eltern
  - ბრუნება (**die Deklination**)
 ძლიერი ბრუნება
 (**die starke Deklination**): der Schrank, das Zimmer
 მდედრობითი ბრუნება
 (**die weibliche Deklination**): die Tür, die Schwester
 სუსტი ბრუნება
 (**die schwache Deklination**): der Mensch, der Junge
 გარდამავალი ბრუნების ჯგუფი
 (**die Übergangsguppe**): der Name, das Herz
  - ბრუნვა (**der Kasus**)
 Nominativ (N.)
 Akkusativ (Akk.)
 Dativ (D.)
 Genitiv (G.)
 სახელური მართვა
 (**die nominale Rektion**): Haus mit Balkon
- ## 3. ზმნიზედა (**das Adverb**)
- ზმნიზედის სახეები
 ადგილის ზმნიზედები
 (**Lokaladverbien**): dort, oben, unten, da hinten, vorne
 დროის ზმნიზედები
 (**Temporaladverbien**): jetzt, gestern, vorher

- ვითარების ზმნიზედები
(Umstandsadverbien): schnell, falsch, schön, ruhig
- ხარისხის ზმნიზედები
(Adverbien des Grades): sehr, viel, ziemlich, höchst
- ნაცვალსახელური ზმნიზედები
(Pronominaladverbien): darauf, davon, dadurch, dagegen
- კითხვითი ზმნიზედები (Frageadverbien): wo? wann? wodurch? weswegen?
- ზმნიზედების შედარების ხარისხები (Komparation der Adverbien)
    - კომპარატივი (der Komparativ): schneller, schöner
    - სუპერლატივი (der Superlativ): am schnellsten, am schönsten
4. ზედსართავი სახელი (das Adjektiv)
- ზედსართავი სახელის შედარების ხარისხები (Komparation der Adjektive)
    - კომპარატივი (der Komparativ): schneller, schöner
    - სუპერლატივი (der Superlativ): der/die/das schnellste, der/die/das schönste
    - ელატივი (der Elativ): der/die/das allerschönste
  - ზედსართავი სახელის ბრუნება
 ზედსართავი სახელის ბრუნება
 ორწევრა სახელურ ჯგუფში: frische Butter, kaltes Wasser
 ზედსართავი სახელის ბრუნება
 სამწევრა სახელურ ჯგუფში:
  - პირველი პარადიგმა das neue Auto; der alte Mann
  - მეორე პარადიგმა ein neues Haus; ein alter Mann
 ზედსართავი სახელის ბრუნება
 მრავლობით რიცხვში:
  - პირველი პარადიგმა die neuen Autos, alle neuen Autos
  - მეორე პარადიგმა neue Häuser, viele neue Häuser
  - ატრიბუტული მართვა (die attributive Rektion): stolz sein + auf + Akk.
5. რიცხვითი სახელი (das Zahladjektiv)
- რაოდენობითი რიცხვითი სახელები
(Kardinalzahlen/Grundzahlwörter): eins, zwanzig, hundert
- რიგობითი რიცხვითი სახელები
(Ordinalzahlen/Ordnungszahlen): der/die/das erste, der/die/das zwanzigste
6. ნაცვალსახელი (das Pronomen)
- პირის ნაცვალსახელები
(Personalpronomen): ich, wir, sie

- უკუქცევითი ნაცვალსახელი
(das Reflexivpronomen): sich
- ჩვენებითი ნაცვალსახელები
(Demonstrativpronomen): der, dieser, jener, der da, dieser da
- კუთვნილებითი ნაცვალსახელები
(Possessivpronomen): mein, sein, ihr
- მიმართებითი ნაცვალსახელები
(Relativpronomen): der, welcher
- განუსაზღვრელი ნაცვალსახელები
(Indefinitpronomen): alle, einige, man, jemand, etwas
- კითხვითი ნაცვალსახელები
(Fragepronomen): wer? was? welcher? was für ein?
- 8. წინდებული (die Präposition)**
- დატივი-აკუზატივის წინდებულები
დატივის წინდებულები
გენიტივის წინდებულები
წინდებულთა წყვილები
- an, auf, hinter, in
mit, nach, bei, von
während, trotz
von ... an, bis zum
- 9. ნაწილაკი (die Partikel)**
- მოდალური სიტყვები
(Modalwörter/Modalpartikeln):
მოდალური ნაწილაკები
(Modalpartikeln/Abtönungspartikeln):
ხარისხის დამაზუსტებელი ნაწილაკები
(Gradpartikeln):
დიალოგური ნაწილაკები
(Dialogpartikeln):
- allerdings, keinesfalls, sicherlich, vielleicht
mal, schon, eben, halt
etwa, zu
und, doch, na ja, eben, genau
- 10. კავშირი (die Konjunktion)**
- მაერთებელი კავშირები
(nebenordnende Konjunktionen/Konjunktoren):
მაქვემდებარებელი კავშირები
(unterordnende Konjunktionen/Subjunktoren):
- und, aber, denn
dass, ob, als, wenn
- 11. შორისდებული (die Interjektion):**
- ach! pfui! oh!

2 წინადადების წევრები (შეჯამება-შეესება)

მეტყველების ნაწილები წინადადებაში სინტაქსური ფუნქციის შესაბამისად წინადადების წევრის სტატუსს იძენენ. მასალის გავლისას ჩვენ სისტემატურად მივმართავდით მათ. ახლა კი თითოეული მათგანი უფრო დანწერილებით დავახასიათოთ.

1. შემასმენელი (das Prädikat)

შემასმენელი – წინადადების შინაარსობრივი და ფორმოობრივი ბირთვი – აღნიშნავს მოქმედებას, პროცესს, მდგომარეობას ან გამოხატავს ქვემდებარის ამა თუ იმ თვისებას. იგი უთანხმდება ქვემდებარეს პირსა და რიცხვში და ანიჭებს წინადადებას დროის, კილოსა და გვარის მნიშვნელობას.

გერმანულში განასხვავებენ შემასმენლის ოთხ ფორმას:

1) მარტივ ზმნურ შემასმენელს (das einfache verbale Prädikat):

➤ Wir tanzen.	➤ Wir waren in München.
➤ Ich fahre nach Bonn.	➤ Ich habe einen Hund.
➤ Ich werde wegreisen.	➤ Er ist weggefahren.
➤ Ich habe gekocht.	➤ Der Text wurde übersetzt.

2) შედგენილ სახელად შემასმენელს (das zusammengesetzte nominale Prädikat)

- სახელადი ნაწილი (პრედიკატივი – das Prädikativ) არსებითი სახელია:

➤ Er ist Lehrer.	➤ Sie wird Bankkauffrau.
------------------	--------------------------
- სახელადი ნაწილი ატრიბუტული სიტყვაა:

➤ Die Frau ist attraktiv.	➤ Die Tage werden kürzer.
➤ Das Buch ist spannend.	➤ Ich bin überrascht.
- სახელადი ნაწილი წინდებულიანი შესიტყვებაა:

➤ Wir sind in Not.	➤ Ich bin an diesem Unfall schuld.
--------------------	------------------------------------
- სახელადი ნაწილი რიცხვითი სახელი, ნაცვალსახელი, ზმნიზედაა:

➤ Sie ist 19.	➤ Das ist meins.	➤ Die Zeitung ist von heute.
---------------	------------------	------------------------------

3) შედგენილ ზმნურ შემასმენელს (das zusammengesetzte verbale Prädikat)

Darf ich Sie fragen?	Das Kind fängt an zu weinen.
Du brauchst nicht zu kommen.	Er kam gelaufen.

4) ფრაზეოლოგიზებულ შემასმენელს (das phraseologisierte Prädikat)

➤ Alles ist in Ordnung.

5) შეკვეცილ შემასმენელს (das komprimierte Prädikat)

➤ In zwei Tagen bin ich zurück.	➤ Der Unterricht ist aus.
---------------------------------	---------------------------

2. ქვემდებარე (das Subjekt)

ქვემდებარე შემასმენელთან ერთად ქმნის წინადადების მინიმუმს, უთანხმდება რა მას პირში, რიცხვსა და ბრუნვაში. იგი, როგორც ვიცით, გამოიხატება არსებითი სახელით ან მისი შემცველი ნაცვალსახელებით ნომინატივში:

- > **Der Mann** raucht.
- > **Die Wohnung** wird renoviert.
- > **Er** hat eine Jacke gekauft.
- > **Niemand** meldet sich.
- > **Es** geht mir gut.
- > **Das Kind** liegt im Kinderwagen.
- > **Sabine und Annette** sind Freundinnen.
- > **Jemand** ist gekommen.
- > **Alle** sind schon da.

3. დამატება (das Objekt/die Ergänzung)

- პირდაპირი დამატება (das Akkusativobjekt/die Akkusativergänzung)

გერმანულში პირდაპირი დამატება მუდამ აკუსატივით გადმოიცემა:

- > **Wir haben den Zug** nicht erreicht.
- > **Du nutzt deinen Vater** aus.
- > **Du hast ein tolles Auto.**
- > **Ich mag frisches Obst.**

- ირიბი დამატება (das Dativobjekt/die Dativergänzung)

ირიბი დამატება გადმოიცემა არსებითი სახელით ან ნაცვალსახელით დატივში:

- > **Ich zeige unserem Gast** die Altstadt.
- > **Hilf mir!**

- ოდნობის აღმნიშვნელი დამატება (die Expansivergänzung)

- > **Der Schnee liegt einen Meter hoch.**
- > **Ich habe inzwischen drei Kilo** abgenommen.
- > **Ich musste einen Kilometer** laufen.

- წინდებულიანი დამატება (das Präpositionalobjekt/die Präpositivergänzung)

წინდებულიანი დამატებას მართავს ზმნა ამა თუ იმ წინდებულის საშუალებით:

- > **Ich denke an dich.**
- > **Wir warten auf unseren Sohn.**

4. გარემოება (die Adverbialbestimmung/die Angabe)

- დროის გარემოება (die Adverbialbestimmung der Zeit/die Temporalangabe)

იგი ჩვეულებრივ დროის ზმნიზედებით ან წინდებულიანი არსებითი სახელებით გადმოიცემა:

- > **Ab morgen** arbeite ich bei Siemens.
- > **Im Herbst** werde ich nicht mehr da sein.
- > **Ich rufe dich heute Nachmittag** an.

- ადგილის გარემოება (die Adverbialbestimmung des Ortes/die Lokalangabe)

იგი ჩვეულებრივ ადგილის ზმნიზედებით ან წინდებულიანი არსებითი სახელით გადმოიცემა:

- > **Er kommt heute von Aachen.**
- > **Dort** sehe ich nur ein Schiff.
- > **Die Zeitung liegt auf dem Küchentisch.**

- ვითარების გარემოება (die Adverbialbestimmung der Art und Weise/die Modalangabe)
იგი ჩვეულებრივ ვითარებითი ზმნიზედებით გადმოიცემა:
  - Sie kann **gut** Spanisch.
  - Sie sprechen sehr **leise**.

5. განსაზღვრება (das Attribut)

განსაზღვრება გამოიხატება:

- ატრიბუტული სიტყვებით:
  - Diese **roten** Blumen gefallen mir gut.
  - Die **angekommenen** Gäste sind im Moment im Café.
  - Das war ein sehr **interessanter** Vortrag.
- არსებითი სახელით გენიტევში:
  - Die Frau **unseres Professors** heißt Ingrid.
- წინდებულიანი არსებითი სახელით:
  - Die Eltern **von Max** sind Ingenieure.
  - Wer ist der Mann **in Uniform**?
- რიცხვითი სახელით, ნაცვალსახელებით, სახელადი შესიტყვებებით:
  - Da spielen **drei** Jungen.
  - Draußen stehen ein **paar** Leute.
  - Ich möchte euch zu **einer Tasse** Kaffee einladen.
  - Ich habe ein Zimmer **mit Balkon**.

6. პირდაპირი დამატების განსაზღვრება (die Objektergänzung)

იგი გადმოიცემა ზედსართავი სახელით, რომელიც პირდაპირ დამატებას უკავშირდება:

- Wir pflücken die Äpfel **reif**.
- Ich esse den Teller **leer**.
- Ich finde die Wohnung **schick**.
- Ich trinke den Kaffee **warm**.

7. ობიექტის პოტენციური პრედიკატი (das Objektprädikat)

წინადადების ეს სპეციფიკური წევრია ინფინიტივი, რომელიც უკავშირდება პირდაპირ დამატებას-მოქმედ პირს/საგანს:

- Ich höre im Nebenzimmer meinen Vater **schimpfen**.
- Ich sehe unsere Milchfrau **kommen**.
- Ich habe im Schrank drei Mäntel **hängen**.

3. საკონტროლო დავალებები

3 დავალება 1. რა სინტაქსური ფუნქციები აქვს *haben, sein* და *werden* ზმნებს შემდეგ წინადადებებში?

1. Er ist Programmierer geworden.
2. Ich hatte damals keine eigene Wohnung.

3. Wir sind in Raum 5.
4. Erikas Mann ist Koch.
5. Ich bin 1980 geboren.
6. Bist du in Deutschland gewesen?
7. Was hast du über Peter gesagt?
8. Bist du alleine hier?
9. Der Krimi war gar nicht spannend.
10. Du bist danach nicht gefragt worden.
11. Der Text ist zu übersetzen.
12. Ich werde bald 20.

3 დავალება 2. რა სინტაქსურ ფუნქციას ასრულებს *warm* შემდეგ წინადადებაში?

1. Der Tee ist warm.
2. Ich trinke den Tee warm.
3. Ich ziehe mich warm an.
4. Heute ist es warm.
5. Ich finde diese Decke warm.

3 დავალება 3. განასხვავეთ ერთმანეთისაგან შემასმენლის ტიპები:

1. Der Straße wurde gesperrt.
2. Das kann ich mir nicht leisten.
3. Ich bekam ein schönes Kleid geschenkt.
4. Er ist geprüft worden.
5. Wir hatten damals in Halle gelebt.
6. Ich rate dir abzuwarten.
7. Ich fahre Rad.
8. Ich fahre mein Auto in die Garage.
9. Ich gehe wählen.
10. Ich höre meinen Vater im Schlafzimmer laut schnarchen.

3 დავალება 4. განასხვავეთ დამატების ტიპები:

1. Ich konnte dich die ganze Woche nicht erreichen.
2. Wir haben das Ende des Films nicht abgewartet.
3. Spiel die Kassette hier ab!
4. Er wohnt zwei Häuser von hier entfernt.
5. Der Fluss ist hier einen Meter tief.
6. Das ganze Jahr habe ich auf seinen Anruf gewartet.
7. Das Kind hat zwei Kilo zugenommen.
8. Ich sah ihn zum Bahnhof gehen.

- (6) ქვემდებარე + შემასმენელი + ოდენობის აღმნიშვნელი დამატება
 > Ich habe ein Kilo abgenommen.
- (7) ქვემდებარე + შემასმენელი + პირდაპირი დამატება
 > Ich vermisse dich. > Wir haben einen großen Garten.
 > Er trinkt Bier. > Das wundert mich.
 > Ich kenne ihn nicht. > Ich habe das Glas zerbrochen.
- (8) ქვემდებარე + შემასმენელი sich (Akk.) ნაცვალსახელით
 • sich ნაცვალსახელი ჭეშმარიტი უკუქცევითი ზმნის კომპონენტი:
 > Er schämt sich. > Ich amüsiere mich.
 • sich ნაცვალსახელი არაჭეშმარიტი უკუქცევითი ზმნის კომპონენტი:
 > Er wäscht sich. > Ich klage mich an.
 • sich (მრავლ.) ორ საგანს შორის ურთიერთმიმართების გამოხატულება:
 > Sie ähneln sich. > Wir haben uns begrüßt.
- (9) ქვემდებარე + შემასმენელი sich (D.) უკუქცევითი ნაცვალსახელით + პირდაპირი დამატება
 • sich ნაცვალსახელი ჭეშმარიტი უკუქცევითი ზმნის კომპონენტი:
 > Ich nehme mir nie das Leben.
 • sich ნაცვალსახელი არაჭეშმარიტი უკუქცევითი ზმნის კომპონენტი:
 > Ich wasche mir die Hände. > Er kauft sich einen Anzug.
 > Das habe ich mir (schon) gedacht.
- (10) ქვემდებარე + შემასმენელი + ირიბი დამატება (D.)
 • ქვემდებარე და ირიბი დამატება სულიერი საგნებია:
 > Ich helfe dir. > Wir danken Ihnen.
 • ქვემდებარე უსულო საგანია, ირიბი დამატება – სულიერია:
 > Die Suppe schmeckt mir. > Sein Name ist mir entfallen.
 > Mir zittern die Hände.
- (11) ქვემდებარე + შემასმენელი + ირიბი დამატება + პირდაპირი დამატება
 > Ich schenke meiner Schwester einen Kassettenrekorder.
 > Er bringt mir Schwedisch bei. > Jochen hat ihr ein Gedicht gewidmet.
 ირიბი დამატება შეიძლება გამოხატული იყოს აგრეთვე კუთვნილების დატივით (der Possessivdativ):
 > Er zieht ihm einen Zahn.
 > Er trägt mir den Koffer.
- (12) ქვემდებარე + შემასმენელი + წინდებულიანი დამატება
 > Ich lerne für die Prüfung. > Er fragt nach deinem Namen.
 > Ich bedanke mich für Ihre Hilfe.

- (13) ქვემდებარე + შემასმენელი + დამატება + წინდებულიანი დამატება
- პირდაპირი დამატება:
    - Ich informiere Sie über meine Anknunft.
    - Er hat uns zum Abendessen eingeladen.
    - Ich gebe mein ganzes Geld für dieses Auto aus.
    - Er beneidet mich um meine Frau.
  - ირიბი დამატება:
    - Ich danke dir für deinen Brief.
    - Er gratuliert mir zum Geburtstag.
- (14) ქვემდებარე + შემასმენელი + პირდაპირი დამატება + ადგილის გარემოება
- Der Polizist zog seine Pistole aus dem Halfter.
  - Sie näht den Knopf an die Jacke.
- (15) ქვემდებარე + შემასმენელი + პირდაპირი დამატება + დროის გარემოება
- Der Chef verschiebt den Termin auf (die) nächste Woche.
- (16) ქვემდებარე + შემასმენელი + ირიბი დამატება + ადგილის გარემოება
- Der Mann sah mir ins Gesicht.
- (17) ქვემდებარე + შემასმენელი + წინდებულიანი დამატება + წინდებულიანი დამატება
- Ich wette mit ihm um eine Flasche Sekt.
- (18) ქვემდებარე + შემასმენელი + ირიბი დამატება + პირდაპირი დამატება + ადგილის გარემოება
- Ich habe Ihnen den Brief auf den Tisch gelegt.
  - Er warf ihr den Handschuh ins Gesicht.
  - Ich lege ihm die Hand auf die Schulter.
- (19) ქვემდებარე + ფრაზეოლოგიზებული შემასმენელი + [...]
- Er hat mir Fragen gestellt.
  - Ich stehe Ihnen zur Verfügung.
- (20) ქვემდებარე + შემასმენელი + პირდაპირი დამატების განსაზღვრება
- Das macht mich nervös.
  - Ich färbe die Jacke blau.
  - Ich finde das Kleid schick.

1.1.2 წინადადების მოდელი შედგენილი სახელადი შემასმენლით

ამოსავალი მოდელი: ქვემდებარე + შედგენილი სახელადი შემასმენელი

- 1) შედგენილი შემასმენელი: ზმნა-მაერთი + არსებითი სახელი
- Das ist Hans.
  - Die Tulpe ist eine Blume.
  - Karl ist mein Freund.
  - Die Tulpe ist eine (sehr) schöne Blume.
  - Maja ist Ausländerin.
  - Mein Bruder wird Arzt.

2) შედგენილი შემასმენელი: ზმნა-მაერთი + ზედსართავი სახელი/მიმღობა

➤ Die Stadt ist schön.	➤ Die Frau ist aufgeregt.
➤ Sie ist glücklich.	➤ Der Film ist spannend.
➤ Das ist komisch.	➤ Das Haus steht leer.

შენიშვნა: ატრიბუტულ სიტყვას შეიძლება ახლდეს განსაზღვრება: Er ist gut gelaunt.

3) შედგენილი შემასმენელი: ზმნა-მაერთი + ზმნიზედა/ნაცვალსახელი

➤ Das ist so.	➤ Er ist allein.

4) პრედიკატივი: ზომა-წონისა და ოდენობის გამომხატველი აკუზატივი

➤ Die Straße ist zwei Kilometer lang.	➤ Das Kind ist einen Monat alt.

5) პრედიკატივი: ატრიბუტული სიტყვა + წინდებულიანი სახელი

➤ Ich bin auf deine Hilfe angewiesen.	➤ Wir sind mit der Arbeit fertig.
➤ Obst ist reich an Vitaminen.	

6) შედგენილი შემასმენელი: ზმნა + als + არსებითი სახელი

➤ Er arbeitet als Fachberater.	➤ Das alte Schloss dient als Museum.

1.1.3 წინადადების მოდელები es ფორმალური ქვემდებარით

(1) es + ზმნური შემასმენელი მხ.რიცხვის III პირში:

➤ Es schneit.	➤ Es stinkt.
➤ Es zieht.	➤ Es hat geklopft.

(2) es + შედგენილი სახელადი შემასმენელი:

➤ Es ist dunkel.	➤ Es wird Nacht.
➤ Es wird kalt.	➤ Es ist höchste Zeit.

(3) es + შედგენილი სახელადი შემასმენელი + კუთვნილების დატივი:

პრედიკატივი: ზედსართავი სახელი:

➤ Es geht mir gut.	➤ Es ist mir völlig egal.

(4) es + შემასმენელი + წინდებულიანი დამატება:

➤ Es geht um dein Glück.	➤ Es handelt sich um ein wichtiges Problem.

(5) es gibt + დამატება აკუზატივში:

➤ Es gibt (hier) einen Zoo.

(6) es + შედგენილი შემასმენელი:

პრედიკატივი: დროის გარემოება

➤ Es ist Samstag.	➤ Es war um 3 Uhr.

(5) ქვემდებარე + შეკვეცილი შემასმენელი

- In zwei Tagen bin ich zurück.   ➤ Wir dürfen nicht aus dem Haus.

(6) ქვემდებარე + შემასმენელი

შემასმენელი: **sein** + ინფინიტივი

- Wir waren baden.

1.1.7 შეკუმშული სინტაქსური სტრუქტურები

- Abends essen wir warm.   ➤ Sie hat sich krank gemeldet.
 ➤ Ich bezahle (für die Wohnung) 400 Mark kalt.   ➤ Ihre Mutter hat sich krank gearbeitet.
 ➤ Er half mir in den Mantel.

1.1.8 სინტაქსური მოდელი და წინადადების მნიშვნელობა

ჩვენ შევაჯამეთ გერმანული ენის ძირითადი სინტაქსური მოდელები. მათ მიხედვით შეიძლება აიგოს არაერთი კონკრეტული წინადადება. ვთქვით აგრეთვე, რომ წინადადების როგორც სტრუქტურული, ისე შინაარსობრივი ბირთვი არის ზმნა. დავამატებთ მხოლოდ, რომ იგი განსაზღვრავს წინადადების ნევრთა არა მარტო მორფოლოგიურ ფორმასა და შინაარს, არამედ რაოდენობასაც: ზოგ ზმნას შეუძლია შეიწყოს მხოლოდ ერთი წინადადების ნევრი, ზოგს კი ორი და მეტი:

- Ich schlafe.   ➤ Ich schenke dir meine Kassette.
 ➤ Ich schreibe die Hausaufgabe.   ➤ Ich erzähle euch (heute) von unserer Reise viel Interessantes.

ზმნების ერთ ნაწილს აქვს უნარი, ინფინიტივისა და მიმღებობის საშუალებით შეიწყოს მეორე ზმნით ნაგულისხმევი მოქმედება:

- Wir haben aufgehört zu arbeiten.
 ➤ Ich bekomme meine Papiere kopiert.

მაგრამ ზმნა თავის შესაძლებლობებს ყველა წინადადებაში ერთნაირი სისრულით არ ახორციელებს:

- Ich arbeite.   ➤ Ich arbeite viel.
 ➤ Ich arbeite viel an diesem Thema.   ➤ Er arbeitet für das Fernsehen.
 ➤ Seit einem Monat arbeitet er im Restaurant als Kellner.

ამდენად წინადადების მნიშვნელობა ხშირადაა დამოკიდებული იმაზე, თუ რა სახის და რა რაოდენობის ნევრებს შეიწყობს ზმნა. მაგალითად:

riechen

1. Es riecht (hier) angenehm.   (აქ) სასიამოვნო სუნია.
 2. Es riecht (hier) nach Petroleum.   (აქ) ნავთის სუნია.

3. Die Tulpe riecht nicht.	ტიტას სუნი არა აქვს.
4. Die Blume riecht intensiv.	ყვავილს მძაფრი სუნი აქვს.
5. Ich rieche Gas.	გაზის სუნი მცემს.
6. Sie roch an einer Nelke.	მან მიხაკს უსუნა.

ყოველივე ზემოთქმული ცხადყოფს, რომ გრამატიკულად სწორი წინადადების აგების უცილობელი წინაპირობაა ზმნის პოტენციური სინტაქსური და სემანტიკური (შინაარსობრივი) შესაძლებლობების და მათი რეალიზაციის წესების ცოდნა.

2 რთული წინადადება (ძირითადი ტიპები)

გრამატიკულ მასალაზე მუშაობისას ჩვენ შევისწავლეთ როგორც თანწყობილი, ისე ქვეწყობილი წინადადების აგება და გავეცანით შესაბამისი კავშირების მნიშვნელობებს. ახლა კი შევეცდებით, დავაჯგუფოთ ისინი ფორმალური თუ შინაარსობრივი ნიშნების მიხედვით.

• თანწყობილი წინადადება (die Satzverbindung/die Satzreihe)

1. კავშირები *und, aber, denn, sondern, entweder ... oder*, რომლებიც სიტყვათწყობას არ ცვლიან

- Ich fahre nicht weg, und heute Abend machen wir noch einen Besuch.
- Erwin wandert gern, aber ich bin davon nicht begeistert.
- Ich fahre nicht in den Urlaub, denn ich muss sparen.
- Wir gehen heute nicht ins Konzert, sondern wir sehen fern.
- Entweder ist er wirklich blöd, oder er tut nur so.

2. კავშირები *darum/deshalb/deswegen, trotzdem/dennoch, zwar, nicht nur ... sondern auch, weder ... noch, mal ... mal, sonst*

- Ich habe tausend Hobbys, deshalb habe ich keine Zeit für die Schule.
- Ich habe mir das Bein gebrochen, deswegen kann ich nicht Fußball spielen.
- Alle schlafen schon, trotzdem sprechen Heidi und Sabine sehr laut.
- Zwar ist Ruth sehr attraktiv, aber sie gefällt mir trotzdem nicht.
- Er sieht weder fern, noch geht er schlafen.
- Mal geht sie einkaufen, mal tut es ihr Mann.
- Der Pelzmantel da ist nicht nur zu teuer, sondern er hat auch einen Fehler.
- Der Chef kommt heute nicht, sonst wäre er schon da.

• ქვეწყობილი წინადადება (das Satzgefüge)

დამოკიდებული წინადადებები მნიშვნელობის მიხედვით რამდენიმე ჯგუფად იყოფა:

1) დროის დამოკიდებული წინადადებები (temporale Nebensätze)

კავშირები: *wenn/als, bis, seit/seitdem, während, solange, sobald, bevor/ehe, nachdem*

- Wenn ich Kopfschmerzen habe, nehme ich ein Aspirin.
- Als Rudi seine Stellung als Programmierer aufgegeben hatte, war er sehr traurig.
- Während ich am Strand liege und lese, schwimmt Lutz stundenlang umher.
- Seitdem man hier ein großes Hotel gebaut hat, kommen immer mehr Touristen zu uns.
- Warte hier, bis ich komme.
- Bevor ich heirate, muss ich mir ein Haus kaufen.
- Wir bleiben zusammen, solange du mich liebst.
- Sobald mein Computer kaputtgeht, kaufe ich mir einen neuen.
- Nachdem die Gäste weg waren, atmeten wir erleichtert auf.

2) ადგილის დამოკიდებული წინადადებები (Lokalsätze)

კითხვითი სიტყვები: wo, wohin, woher

- Ich weiß nicht, wo meine Cousine jetzt wohnt.
- Warum sagt ihr mir nicht, wohin ihr übers Wochenende fahrt.

3) მიზეზის დამოკიდებული წინადადებები (kausale Nebensätze)

კავშირები: weil/da

- Ich bin froh, weil ich mich hier mal richtig amüsieren kann.
- Da ich mir den Fuß verletzt habe, sollte ich zu Hause bleiben.

4) პირობითი დამოკიდებული წინადადებები (Bedingungssätze/Konditionalsätze)

კავშირები: wenn/falls

- Wenn du mir die Wahrheit sagst, verzeihe ich dir alles.
- Falls du Lust hast, kannst du mich anrufen.

5) მოდალური დამოკიდებული წინადადებები (modale Nebensätze)

კავშირები: wie/als, je ... desto, indem, ohne dass, wobei

- Es bleibt mir nichts anderes übrig, als hier zu übernachten.
- Der Ort war genau so schön, wie ich vermutet habe.
- Je länger ich hier lebe, desto mehr gefällt mir die Stadt.
- Wie ich gehört habe, sind Christa und Ludwig zusammengezogen.
- Er korrigiert seine Mathematikaufgabe, indem er im Lösungsheft nachsieht.
- Er hütete die Wohnung seiner Cousine, wobei er gleichzeitig ihre Katzen fütterte.

6) ქვემდებარული დამოკიდებული წინადადებები (Subjektsätze)

კავშირები: dass, ob

- Ein Glück, dass ich dich treffe.
- Es ist ungewiss, ob er unseren Vorschlag annimmt.

7) დამოკიდებული წინადადება-დამატება (Objektsatz/Ergänzungssatz)

კავშირები: dass, ob

- Ich glaube nicht, dass er Geld gestohlen hat.
- Er fragte, ob ich Schauspielerin sei.
- 8) მიზნის დამოკიდებული წინადადებები (Finalsätze)
კავშირი: damit
- Damit wir nichts merken, versteckt unser Sohn die Zigaretten unter dem Kissen.
- 9) გაბათილების გამომხატველი დამოკიდებული წინადადებები (Konzessivsätze)
კავშირი: obwohl
- Obwohl sie sehr arrogant ist, ist sie mir höchst sympathisch.
- Ich komme mit, obwohl ich für die Prüfung lernen muss.
- აგრეთვე:
- Was dieses Kleid **auch** kostet, ich kaufe es.
- Wenn der Mantel **auch** sehr gut ist, ist er doch für mich nicht warm genug.
- 10) შეზღუდვის დამოკიდებული წინადადებები (Einschränkungssätze/Restriktivsätze)
კავშირები: soviel, soweit, nur dass
- Soviel ich weiß, haben Daniels Eltern sich scheiden lassen.
- Soweit ich informiert bin, arbeitet er jetzt bei BMW.
- Er ist ein sehr guter Angestellter, nur dass er manchmal trinkt.
- 11) მიმართებითი დამოკიდებული წინადადებები (Relativsätze)
მიმართებითი ნაცვალსახელები; კითხვითი სიტყვები
- Was kosten die Jeans, die im Schaufenster hängen?
- Die Stadt, wo ich geboren bin, liegt im Norden.
- Alles, was wir haben, hat uns mein Opa hinterlassen.
- 12) შედეგის დამოკიდებული წინადადებები (konsekutive Nebensätze)
კავშირები: so dass, so ... dass
- Es regnete stark, so dass die Autos halten mussten.
- Er war so müde, dass er die Sprechstunde verschieben musste.

3 საკონტროლო დავალებები

1-1.1.8 დავალება 1. ააგეთ შემდეგი ზმნებით განსხვავებული სტრუქტურის წინადადებები. თარგმნეთ ისინი ქართულად.

ნიმუში: *baden* $\left\langle \begin{array}{l} \text{Ich bade abends. (სალამოს ვბანაობ.)} \\ \text{Sie badet das Baby abends. (ის პატარას სალამოს აბანავებს.)} \end{array} \right.$

beginnen, kochen, braten, denken, empfehlen, finden, erzählen, fahren

1-1.1.8 დავალება 2. თარგნეთ:

zählen

1. ქალაქი ნახევარმილიონ მცხოვრებს ითვლის.
2. ჩემს მეგობრად გთვლი.
3. ბავშვმა უკვე ათამდე თვლა იცის.

wünschen

1. მინდა მქონდეს ტელევიზორი.
2. ყოველივე კარგს გისურვებ.

verderben

1. ხორცი მალე ფუჭდება.
2. მარკუსმა სალამო ჩაგვიმწარა.
3. ბებიები ბავშვებს აფუჭებენ, როდესაც ისინი მათ ძალიან ანებივრებენ.

unterrichten

1. ბატონი მიულერი გიმნაზიაში ასწავლის.
2. ქალბატონი მიულერი ფიზიკას ასწავლის.
3. მოსწავლეებს გერმანულს ვასწავლი.
4. ამის შესახებ ინფორმირებული ვარ.
5. გაზეთი აცნობებს მკითხველებს აზიაში მომხდარი მიწისძვრის შესახებ.

sich unterhalten

1. ისინი დიდხანს საუბრობდნენ.
2. ის ფრანგულად მელაპარაკებოდა.
3. ჩვენ სხვადასხვა პრობლემაზე ვსაუბრობდით.
4. კარგად გავერთეთ.

telefonieren

1. უნდა დავრეკო.
2. ის დიდხანს მელაპარაკა ტელეფონით.
3. მინდა ჰამბურგს ველაპარაკო.
4. ამ სალამოს ერთმანეთს ტელეფონით დავუკავშირდეთ.

anrufen

1. მან ამასწინათ დამირეკა.
2. დაურეკე მარტინს?/დარეკე მარტინთან?
3. მე შინ დავრეკე.
4. დარეკეთ სასტუმროში!
5. გერმანიის საელჩოში უნდა დავრეკო.

fahren

1. – სად მიდიხარ? – მიუნსტერში.
2. ძალიან სწრაფად დადიხარ.
3. მანქანა ხეს შეასკდა.
4. ჩვენმა მანქანამ „ფორდს“ გვერდი გაჰკრა.
5. მე წაგიყვანე შინ.
6. შეიყვანე მანქანა გარაჟში!

fühlen

1. ფეხში ტკივილი ვიგრძენი.
2. ექიმმა მას პულსი გაუსინჯა.
3. შუბლზე მისი ხელი ვიგრძენი.
4. მე ვგრძნობ, რომ შენ ცუდად ხარ.
5. მე ვგრძნობ, როდის განვიმდება.

antworten

1. სტუდენტი სწორად პასუხობს.
2. მან პასუხი არ გამცა.
3. რა გიპასუხოთ ამაზე?

aufpassen

1. გაკვეთილზე მეტი ყურადღება გმართებს.
2. მარტინამ თვალყური უნდა ადევნოს თავის პატარა ძმას.

backen

1. პური ჯერ გამომცხვარი არ არის.
2. ჩემმა დამ ნამცხვარი გამოაცხო.

bestehen

1. გიუნტერმა გამოცდა ჩააბარა.
2. გერმანული სკოლა 25 წელია არსებობს.
3. ბინა სამი ოთახისაგან შედგება.
4. რას გულისხმობს დავალება?
5. უფროსი დაჟინებით მოითხოვს შენს გათავისუფლებას.

drücken

1. ფეხსაცმელი მიჭერს.
2. დააჭირეთ ხელი ღილაკს!
3. მან ხელი ჩამოგვართვა.
4. მან ბავშვი მკერდზე მიიკრა.

fehlen

1. წიგნს რამდენიმე გვერდი აკლია.
2. დღეს არავინ აკლია.
3. ძალიან მაკლიხარ.
4. – რა განუხებს? – არაფერი არ მანუხებს.

fragen

1. მასწავლებელს შეეკითხე!
2. ვილცამ გიკითხა.
3. ბიჭს სახელი ვკითხე.
4. ამის შესახებ მამას ვკითხავ.

gefallen

1. თქვენი ქვეყანა ძალიან მომწონს.
2. მოგეწონა ზღვაზე?
3. ეს ლექსები სულაც არ მომწონს.
4. რა მოგწონს შენს მეგობრებში?

gelingen

1. საქორწილო ტორტი კარგი გამოვიდა.
2. ეს სამუშაო გამოვივათ.
3. ვერ მოვახერხე მამის დარწმუნება.

glauben

1. ეს სისულელე არ მჯერა.
2. ამ კაცის არ მჯერა.
3. მე მგონი, გიცნობთ.

ausmachen

1. ჩააქრე სინათლე!
2. მან სივარეტი ჩააქრო.
3. ჩვენ შეხვედრის ადგილი შევათანხმეთ.
4. ეს შეთანხმებულია პროექტის პარტნიორებთან.

gehören

1. კომპიუტერი ჩემს ასისტენტს ეკუთვნის.
2. ის თითქმის ოჯახის წევრია.

თემა 50

1 მოუბრის სამეტყველო მიზანი და მისი გადმოცემის საშუალებები გერმანულ ენაში (შეჯამება-შეესება)

1.1 ბრძანების გამოსატყვე

1.2 თხოვნა-შეთავაზება

1.3 რჩევა

1.4 რჩევის კითხვა

1.5 შეკითხვა

1.6 ნებართვის აღება

1.7 გაფრთხილება

2 სავარჯიშოები

1 მოუბრის სამეტყველო მიზანი და მისი გადმოცემის საშუალებები გერმანულ ენაში (შეჯამება-შეესება)

მოუბარი თანამოუბარს ეუბნება რამეს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც მას გარკვეული საკომუნიკაციო მიზანი აქვს. საკომუნიკაციო მიზნები ძალიან მრავალფეროვანია. ესაა, მაგალითად, შეტყობინება, შეკითხვა, ბრძანება, თხოვნა, რჩევა, გაფრთხილება, მოწოდება, შეფასება, ემოციის გამოხატვა, კონტაქტში შესვლა და მრავალი სხვა. თითოეული მათგანის განხორციელებას გერმანულში, დანარჩენი ენების მსგავსად, გარკვეული ენობრივი საშუალებები ემსახურება. ზოგი მათგანი თითქმის ყველა სამეტყველო სიტუაციას მიესადაგება, ზოგი კი მოუბარმა კონკრეტული სიტუაციის მიხედვით უნდა აირჩიოს. რაც უფრო კარგად ფლობს მოუბარი ამ საშუალებებს და მათ სიტუაციურ ნიუანსებს, მით უკეთ ახორციელებს იგი თავის ჩანაფიქრს.

ჩვენ შევისწავლეთ მოუბრის ჩანაფიქრის გადმოცემის არაერთი საშუალება. ზოგი მათგანი ერთიან ჯგუფად განვიხილეთ. (მგ.: დასტურის გამოხატვა, უარის თქმა, მაღლობის თქმა, ბოდიშის მოხდა და ა.შ.), ერთი ნაწილი კი – ფორმობრივი ნაირფეროვნების გამო სრულიად განსხვავებულ გრამატიკულ მოვლენებს დავუკავშირეთ. ახლა შევეცდებით თავი მოვუყაროთ მათ, რათა უკეთესად დავინახოთ მათი სამეტყველო შესაძლებლობები.

1.1 ბრძანების გამოსატყვე

კატეგორიული მოთხოვნა/ბრძანება

➤ Warte hier!	➤ Machen wir Schluss!	➤ Hunde an der Leine führen!
➤ Hör bloß auf!	➤ Jetzt wird geschlafen!	➤ Kommen Sie, wir müssen gehen!
➤ Aufgepasst!	➤ Du musst aufstehen!	➤ Ich kenne ihn nicht. Frag du ihn!
➤ Raus!	➤ Dass ihr ja sofort aufsteht!	➤ Willst du jetzt endlich aufhören!
➤ Weg!	➤ Du gehst jetzt!	➤ Kannst du jetzt mal aufhören?
➤ Das Geld her!	➤ Du wirst jetzt gehen!	➤ Endstation! Alle(s) aussteigen!
➤ Nicht rauchen!/Rauchen verboten!		➤ Geben Sie mir doch den Schlüssel!

მოთხოვნის შერბილება:

- Warte bitte hier!
- Kommst du endlich?
- Zeig mal!
- Bitte anschnallen!
- Komm, wir spielen Ball.
- Werbung nicht erwünscht!
- Bitte etwas lauter!
- Die Reisenden möchten sich bitte beeilen.
- Würden Sie bitte hier noch mal unterschreiben?
- Herr Schneider, Sie möchten bitte zum Chef kommen.
- Man lasse den Tee 5 Minuten ziehen.
- Öffnen Sie bitte mal das Fenster?
- Dürfte ich bitte Ihren Pass sehen?
- Den Zucker, bitte!/Bitte den Zucker!
- Der Chef sagt, wir sollten mitfahren.
- Hunde sind an der Leine zu führen.
- Wann machst du endlich das Fenster zu?

1.2 თხოვნა-შეთავაზება

- 1) ➤ Nehmen Sie mich doch bitte mit!
- Können Sie mir (bitte) helfen?
  - Würden Sie mir bitte helfen?
  - Kann ich was zu essen haben?
  - Ich hätte gern noch ein Eis!
  - Noch ein Eis, bitte!
  - Hätten Sie bitte mal Feuer?
  - Können/Könnten/Würden Sie mir einen Gefallen tun?
  - Ich habe/hätte eine Bitte an Sie! Bitte leihen Sie mir bis morgen 20 Mark.
  - Ich wollte/möchte dich um etwas bitten: Leih mir bis morgen dein Fahrrad!
  - Wäre es Ihnen möglich, dass Sie mich abholen?
  - Kann/Könnte/Darf/Dürfte ich Sie um einen Gefallen bitten?
  - Könnte ich vielleicht mit Ihrem Wagen fahren?
  - Sei bitte so freundlich (= nett/lieb/gut) und leih mir bis morgen deinen Kassettenrekorder!
  - Würden/Könnten Sie so freundlich (= nett/lieb) sein und mir beim Aussteigen helfen?
  - Ich hätte bitte gern mal etwas zum Schreiben.
  - Es wäre sehr nett, wenn Sie diesen Brief einwerfen würden.
  - Ich wäre sehr froh, wenn Sie zu uns kommen würden/könnten.
  - Wenn's möglich ist, würde ich gern mitfahren.
  - Die Mutter bat, wir möchten ihr etwas Gemüse mitbringen.
  - Reisende in Richtung München werden gebeten, den Sonderzug 2114 zu benutzen.
  - Holst du mich bitte ab?
  - Könnten Sie mir bitte helfen?
  - Kann ich deinen Kuli haben?
  - Ich bräuchte mal das Fernsehprogramm.
  - Darf/dürfte ich deine Kopfhörer nehmen?
  - Ich möchte mitfahren, wenn es geht.
  - Wär's möglich, dass wir heute früher essen?

- 2) > Wie wär's mit dem neuen Film?
 > Hast du Lust, mit mir zu tanzen?
 > Ich habe eine Idee: Wir fahren in die Berge.
 > Wie wär's, wenn wir mal ins Kino gehen?
 > Hätten Sie Lust, ins Museum zu gehen?
 > Könnten wir nicht mal ans Meer fahren?
 > Wollen wir (nicht) ins Kino gehen?

1.3 რჩევა

- > Den Film sollten Sie unbedingt sehen.
- > Du solltest mal wieder Urlaub machen.
- > Ich würde Ihnen raten, ans Meer zu fahren.
- > An deiner Stelle würde ich mit ihm sprechen.
- > Ich rate Ihnen, Ihre Handtasche keinem Fremden anzuvertrauen.
- > Am besten gehen Sie mal zum Arzt.
- > Wenn ich du wäre, würde ich den Arzt konsultieren.
- > Ich würde Ihnen raten, mit Ihrem Professor zu sprechen.
- > Es wäre besser, wenn Sie mitkommen (würden).
- > Ich würde dir das Buch nicht empfehlen.
- > Lohnt es sich, in dieses Café zu gehen?

1.4 რჩევის კითხვა

- > Was mache ich da am besten? > Was kann ich jetzt machen?
- > Soll ich diese Tabletten nehmen? > Wäre es besser, wenn ich vorher anrufe?
- > Was würden Sie mir raten? > Was würden Sie in meiner Situation machen?

1.5 შუკითხვა

- > Was hast du gestern gekauft? > Gehst du mit, oder bleibst du lieber zu Hause?
- > Was möchten Sie jetzt machen? > Wissen Sie, wohin wir gehen müssen?
- > Ist das ein Museum? > Ich möchte nach Madrid telefonieren. Geht das?
- > Ich soll was mitnehmen? > Willst du mitkommen oder nicht?
- > Du hast Anton gesehen? > Sie waren im vorigen Jahr in Genf, nicht wahr?
- > Er hat was verspielt? > Ist das ein Befehl?
- > Wie tief ist das Wasser? > War das ein Witz, was?
- > Ich habe/hätte eine Frage: Darf ich hier fotografieren?
- > Ich frage Sie, ob Sie gestern Abend zu Hause waren.
- > Ich möchte wissen, wo ich mich anmelden muss.
- > Sie haben Hunger? Gehen Sie ins Restaurant „Astoria“!

1.6 ნებართვის აღება

- Darf ich mal hier durch?   ➤ Kann ich meinen Regenschirm hier lassen?
- Ich möchte rauchen. Geht das?   ➤ Stört es Sie, wenn ich Licht mache?
- Kann ich gehen?   ➤ Wäre es möglich, dass ich meinen Koffer hier lasse?
- Könnte ich mal telefonieren?

1.7 გაფრთხილება

- Vorsicht!   ➤ Pass auf, da ist ein Stein!   ➤ Ich warne Sie, das würde Ihnen schaden.
- Achtung!   ➤ Sei vorsichtig!   ➤ Du solltest nicht fett essen.

2 სავარჯიშოები

1-1.7 დავალება 1. შეადგინეთ მოკლე სიტუაციური ტექსტები. იხმარეთ შემდეგი გამოთქმები:

1. Kannst du jetzt mal aufhören?
2. Jetzt wird geschlafen!
3. Seien Sie bitte so freundlich und ...
4. Wie wär's mit dem neuen Film?
5. Sie sollten mal wieder Urlaub machen.
6. Machen wir uns was für morgen aus?
7. Würden Sie mich bitte vorbeilassen?
8. Hätten Sie bitte etwas Wechselgeld für mich?

1-1.7 დავალება 2. განახორციელეთ სამეტყველო ჩანაფიქრი სიტუაციის შესაბამისი ფრაზებით:

1. სთხოვეთ სანთებელა
  - თქვენს მეგობარს
  - თქვენს პროფესორს
  - უცნობ ქალს კაფეში
2. სთხოვეთ დახმარება
  - უცნობს ქუჩაში
  - მამას
  - თქვენზე უფროს მეზობელს
3. მიეცით რჩევა
  - უმცროს ძმას
  - უფროს კოლეგას
  - მეგობარს
4. სთხოვეთ ნებართვა
  - მუზეუმის თანამშრომელს
  - თქვენს გვერდით მჯდომ მგზავრს
  - თქვენს შეფს
  - ექიმს
5. პკითხეთ რჩევა
  - მშობლებს
  - უფროს კოლეგას

1-1.7 დავალება 3. ერთხელაც გადახედეთ მოუბრის ჩანაფიქრის გადმოცემის

საშუალებებს, რომლებიც ჩვენ სხვადასხვა დროს შევისწავლეთ, შემდეგ კი გადმოეცით მოცემული დიალოგების შინაარსი რაც შეიძლება ბუნებრივი გერმანული!

1. მისალმება; საუბრის დაწყება; გაცნობა; დამშვიდობება

(1) – უკაცრავად, შეიძლება რაღაც გკითხოთ? – კი ბატონო! – ბატონი როტი ბრძანდებით? – არა, ჩემი სახელი და გვარია ალფრედ ლენერტი.	(2) – დიახ! – ფირმა „მიულერი და კომპანიაა“? – დიახ. – ბატონ კელერს მინდა ველაპარაკო. – კი ბატონო. არ დადოთ ყურმილი! ერთი წუთით! ახლავე შეგაერთებთ.
(3) – იცნობთ ერთმანეთს? – არა. – ეს ბეატე ვაილია. – მოხარული ვარ. მე პაულ რიგერი ვარ.	(4) – უნდა წავიდე. – რა ცუდია! ნახვამდის. – დროებით!

2. კეთილი სურვილები; მობოდიშება

(1) – სასიამოვნო არდადეგებს გისურვებთ! – გმადლობთ, თქვენც ასევე!	(2) – კარგად დაისვენე შაბათ-კვირას! – გმადლობთ, შენც ასევე!
(3) – დიდი მადლობა დახმარებისთვის! – არაფერს!	(4) – უკაცრავად, უნებლიეთ მომივიდა. – არა უშავს რა. – მართლა ძალიან ვწუხვარ. – ამაზე ნულარ ვილაპარაკებთ. ასეთი რამ ყველას შეიძლება დაემართოს.

3. დაპატიჟება; შეთანხმება

(1) – რა შემოგთავაზო? – გმადლობთ, არაფერი. – ერთ ჭიქა ჩაიზე რას იტყობდი? – იქნებ რამე ცივი დამელია? – კარგი!	(2) – როდის შეეხვედეთ ერთმანეთს? იქნებ ხვალ? – ხვალ არ შემიძლია. – ზევ თუ განყოფს? – კი, მანყოფს. – მაშ ზევამდე! – ნახვამდის!
(3) – შემოიარე რა ერთხელ სადილად! – სიამოვნებით!	

4. მოწონება/დანუნება; უკმაყოფილების გამოთქმა

(1) – შენი საჩუქარი ძალიან, ძალიან გამიხარდა. – კარგია, რომ მოგეწონა.	(2) – სალათა ძალიან მომეწონა. შენ? – სალათა საერთოდ არ მიყვარს.

- (3) – მაპატიე, მართლა არ მქონდა დრო, შენთვის მომენერა.
– ხომ შეგეძლო ერთხელ მაინც დაგერეკა!
- (5) – მაპატიეთ, მაგრამ აქ გათბობა არ არის!
– ძნელი დასაჯერებელია!
- (7) – უნდა ვიჩივლო.
– რა მოხდა?
– გარდერობიდან შალი მომპარეს.
– მართლა აღმაშფოთებელია! ძალიან ვნუხვარ.
– თქვენ დირექტორი ბრძანდებით?
– არა, დირექტორი შენობიდანაა გასული.
- (4) – გიზელა ჩვენთან ერთად მოდის დასასვენებლად!
– მშვენიერია!
- (6) – არ არის გემრიელი?
– არა. ისე, სიმართლე გითხრა, თევზი არ მიყვარს.
- (8) – მანქანა იყიდე?
– კი, ბოლოს და ბოლოს მოვახერხე.
– პორშე?
– არა, ფორდი.
– შესანიშნავია!

5. გაცუების, გულისტკივილის, შიშის, იმედის გამოხატვა

- (1) – კლაუდია და თომასი დაცილდნენ.
– დაუჯერებელია!
- (3) – პეტერმა ერთხელაც არ დამირეკა.
– ძალიან მიკვირს.
- (5) – შენ აუცილებლად იშოვი კარგ ადგილს.
– ამის იმედი ძალიანა მაქვს.
- (7) – ანგელიკა ამერიკაში გათხოვდა.
– ამას ნამდვილად არ მოველოდი!
– ძალიან სამწუხაროა, მაგრამ ვერაფერს იზამ.
- (2) – ფილმმა იმედი გამიცრუა.
– მეც.
- (4) – ერვინი გამოცდაზე ჩაიჭრა.
– ვინ იფიქრებდა!
– ჰო, ძნელი დასაჯერებელია.
- (6) – პაული უკვე დაბრუნდა?
– ჯერ არა.
– ისეთი გრძნობა მაქვს, რომ რაღაც მოხდა.
– ნუ ნუხხარ! რამდენადაც ვიცი, მას უნდოდა ღამე სასტუმროში გაეთია.

6. აზრის გამოთქმა

- (1) – ატესტატის ალების შემდეგ კარლს ფსიქოლოგიის სწავლა უნდა.
– დარწმუნებული ხარ?
– ასი პროცენტით.
- (3) – რას ფიქრობ ეგონზე?
– ჩემი აზრით, ძალიან კორექტულია.
- (5) – სანდრა უკვე ერთი კვირაა ფრედთან ერთად დადის
- (2) – ყველაზე მნიშვნელოვანი მისთვის ოჯახია.
– ამას კაცმა სხვანაირად შეიძლება შეხედოს. მას უბრალოდ არა აქვს ფული, რომ სხვაგან გადავიდეს.
- (4) – მართლა გინდა სამსახურიდან ნახვიდე?
– კი, მტკიცედ მაქვს გადაწყვეტილი.

- გასართობად. არ ჯავრობ ამაზე?
- (7) - ეს მე სულ არ მაინტერესებს.
- გუშინ ერნა მთელ საღამოს
ჰორსტთან ცეკვავდა.
- გამორიცხულია!
- შეგიძლია მერწმუნო, სწორედ
რომ ასე იყო.
- (6) - ზუზის უნდა, რომ ჰყავდეს
ძალი. შენ რას იტყვი?
- ამაზე ლაპარაკი ზედმეტია.
- (8) - რას იტყვი ამაზე?
- მხოლოდ იმის თქმა შემიძლია,
რომ ყოველივე ამას აზრი არა აქვს.
- შეგიძლია დაასაბუთო?
- საბუთი ძალიან მარტივია: ასეთ
პროექტს არაფერ დააფინანსებს.
7. თხოვნა, სურვილი, წინადადება, რჩევა, შეთავაზება, შეპირება, უფლების აღება
- (1) - ერთი კონვერტი ხომ არ გექნება?
- რა თქმა უნდა, კი.
- (3) - ხომ ვერ მომცემდი ტაქსის ფულს.
- ვწუხვარ, მაგრამ ფული თან არა
მაქვს.
- (5) - მაგიდის შეკვეთა მინდა.
შეიძლება?
- სამწუხაროდ, არ გამოვა. ყველა
მაგიდა დაკავებულია.
- (7) - სიგარეტს ხომ ვერ მომიკიდებთ?
- არ ვწევი.
- (9) - შეიძლება, შემოვიდე?
- სამწუხაროდ არა. მაღაზია
დაკეტილია.
- (11) - ხომ ვერ იტყოდი ერთხელაც. ეს
სიტყვა გერმანულად არ ვიცი.
- მართლა ვერ გაიგე? კარგი,
გავიმეორებ.
- (13) - ჩემს კალამს ხომ არ
დამიბრუნებდი?
- რა თქმა უნდა!
- (2) - რას მირჩევდი?
- ხელშეკრულებაზე ხელის
მონერას.
- (4) - დახურდავება ხომ არ შეგიძლიათ?
- სამწუხაროდ, ხურდა ფული
გამითავდა.
- (6) - ხომ ვერ მეტყოდი, რომელი
საათია?
- როგორ არა. თორმეტის რვა წუთია.
- (8) - წინადადება შემომაქვს, ნავიდეო
ინტერნეტ-კაფეში
(das Internet-Café)!
- კარგი, ნავიდეო!
- (10) - ხვალ შენ კომპაქტდისკს
დაგიბრუნებ! გპირდები!
- იმედია!
- (12) - წინადადება მაქვს: თინასთან
ნავიდეო.
- მაინცდამაინც კარგი აზრი არ
უნდა იყოს.
- (14) - ამ ბოლო დროს თავს კარგად ვერ
ვგრძნობ.
- ამდენს არ უნდა ეწეოდეთ.

მეთექვსმეტე მონაკვეთის შეჯამება

მეთექვსმეტე მონაკვეთით სრულდება ჩვენი გრამატიკის კურსი. ამ კურსის გავლის შემდეგ საშუალო სიძნელის ტექსტის გაგებაზე თუ დამოუკიდებლად აგებაზე გრამატიკული თვალსაზრისით პრობლემები არ უნდა შეგიქმნათ, ვინაიდან ჩვენ არა მარტო შევისწავლეთ მორფოლოგიური ფორმები და სინტაქსური სტრუქტურები, არამედ გავაცანით მათ ხმარებას სხვადასხვა ტიპის ტექსტებში (საუბარი, საგაზეთო ცნობა, მოკლე მოთხრობა, ანექდოტი და ა.შ.). ამასთან, ყველაზე დიდი დრო სასაუბრო ტექსტებზე მუშაობას დავუთმეთ. ეს იმიტომ, რომ სასაუბრო სფერო მთელი რიგი თავისებურებითა და დიდი ნაირფეროვნებით გამოირჩევა. სამწუხაროდ, სასწავლო მიზნებისთვის აგებული სასაუბრო ტექსტი უმრავლეს შემთხვევაში მაინც ხელოვნურია – ბუნებრივ სამეტყველო სიტუაციაში იგი რამდენადმე განსხვავებულად ჟღერს. სწორედ ამის ჩვენებას ემსახურება კურსის დამასრულებელი დავალებები. პირველი დავალება ეხება ინტერვიუს: გერმანული ენის შემსწავლელი მოსწავლე გოგონა პასუხობს ჟურნალისტის შეკითხვებს. ესაა ოფიციალური საუბარი, რომელიც გამიზნულია გაზეთში გამოსაქვეყნებლად და ამდენად ერთდროულად როგორც ზეპირი, ისე წერილი მეტყველების კანონზომიერებებს ემორჩილება. მეორე ტექსტი სპონტანური მეტყველებაა: ლამარაკობს ორი სტუდენტი, რომლებმაც ეს-ესაა გაიცნეს ერთმანეთი. ესაა უკვე თავისუფალი, ბუნებრივი საუბარი.

დავლება 1. ნაკითხეთ ტექსტი! მიაქციეთ ყურადღება მეტყველების ნაწილებს (არტიკლის, ნაცვალსახელების, მოდალური ნაწილაკების, წინდებულების და ა.შ.) ხმარებას, წინადადებების სინტაქსურ აგებულებას (მარტივი და რთული წინადადებების მოდალური, ინფინიტიური კონსტრუქციები და ა.შ.), ტექსტის ორგანიზაციის საშუალებების (დროის ფორმების, პასიური კონსტრუქციის, ელიფსური წინადადების და ა.შ.) გამოყენებას.

INTERVIEW FÜR EINE SCHULZEITUNG

Eine 17-jährige Schülerin erzählt über ihren Alltag

- Du lernst seit drei Jahren Deutsch. Warum hast du dir ausgerechnet diese Fremdsprache ausgesucht?
- Deutsch ist eine wichtige Sprache. Aber das mit dem Aussuchen, welche Sprache man lernen möchte, ist so eine Sache. Man kann zwar wünsche äußern, aber im Endeffekt entscheiden doch die Lehrer. Bevor man hier auf die Fremdsprachenschule aufgenommen wird, muss man nämlich so eine Art Prüfung ablegen. Das heißt, man muss in jeder der fünf hier gelehrt Sprachen ein paar Sätze sagen. Die Lehrer entscheiden dann, welche Sprache am besten zu einem passt.
- Warst du schon einmal in Deutschland?
- Ja, ich war im vergangenen Sommer für drei Monate dort.
- Erzähl doch mal, wie dein Schulalltag so abläuft.
- Also um 8.20 Uhr fängt die Schule an. Um 10 Uhr versammeln sich dann alle auf

dem Sportplatz und machen Gymnastik. Um 12 Uhr ist Mittagspause. Diese Unterbrechung nutzen die meisten, um zu lernen. Von 14 bis 17 Uhr ist wieder Unterricht. Nach der Schule heißt es dann Hausaufgaben machen, und es gibt kaum eine Nacht, in der ich vor Mitternacht ins Bett komme, so viel müssen wir zu Hause lernen.

- Du wohnst also nicht in der Schule?
- Nein, nicht mehr. In der Grundschule ist es Pflicht, dort zu wohnen, jetzt nicht mehr. Trotzdem wohnen sehr viele noch in der Schule, weil ihr Elternhaus zu weit weg ist. Die wohnen dann mit 15 Leuten in einem Zimmer.
- Hört sich ja nicht gerade toll an ...
- Er ist aber auch ganz lustig, weil man immer mit seinen Freunden zusammen sein kann.
- Unternimmst du auch mal was, gehst du ins Kino oder in die Kneipe?
- Nein, dafür haben wir fast keine Zeit. Auch nicht für andere Hobbys. Wir müssen ja so viel lernen, auch sonntags. Nur ganz selten haben wir mal Zeit, ein Buch zu lesen oder etwas mit Freundinnen zu unternehmen.
- Tragt ihr Schuluniformen?
- Nur feiertags, ansonsten tragen wir ganz normale Kleidung. Allerdings sind hohe Absätze, Schmuck, enge Kleidung, lange, offene Haare oder bei Jungs lange Haare verboten.
- Wie empfindest du dein momentanes Leben?
- Als ziemlich langweilig. Nur Schule und fast keine Freizeit. Außerdem sehe ich nicht ein, dass es verboten ist, einen Freund zu haben. Ich finde das normal.
- Wie sehen deine Zukunftspläne aus?
- Erst einmal die Schule mit guten Noten abschließen, dann an der Universität studieren und anschließend einen guten Beruf ergreifen. Ich möchte Kunst und Politik studieren und Politikerin werden.
- Wie stehen denn die Chancen, dass das auch gelingt?
- Das hängt natürlich alles von den Noten ab. Deswegen lernen wir auch so viel. Nur die Besten kommen durch.
- Gefällt dir denn die Art von Politik, wie sie zur Zeit in deiner Heimat betrieben wird?
- Also die Politik in unserem Land interessiert mich nicht so sehr wie internationale Politik. Aber vielleicht möchte ich ja auch als Schriftstellerin nach Deutschland gehen, weil man dort sehr frei arbeiten kann und schreiben darf, was man will.

დავალბა 2. მოისმინეთ ორი სტუდენტის (პოლგერისა და თინას) საუბარი-იმპროვიზაცია! გადმოეცით, თუ რა შეიტყვეთ მათ შესახებ! ტექსტის გაგებაში დაგეხმარებათ შემდეგი განმარტებები:

1. Wo kommst du ursprünglich her? წარმოშობით საიდან ხარ?
2. Bamberg ქალაქი ბავარიაში
Osnabrück ქალაქი ჩრდილოეთ გერმანიაში
Fechter პატარა ქალაქი ოსნაბრიუკთან
3. das Fischkopfland ასე უწოდებენ სამხრეთგერმანელები ჩრდილოეთ ზღვასთან მიმდებარე ტერიტორიას
4. Numerus-clausus უმაღლეს სასწავლებელში საკონკურსოდ გამოყოფილ ადგილთა რაოდენობა
Numerus-clausus-Beschränkungen შეზღუდვები უმაღლეს სასწავლებელში ჩარიცხვისას
5. pendeln აქ: რეგულარი სიარული ერთი ქალაქიდან მეორეში
6. der Golf გოლფი (მანქანის მარკა)
7. die Tankfüllung აქ: ბენზინი
8. umständlich მოუხერხებელი, არაპრაქტიკული
9. der erste (ან: feste) Wohnsitz მუდმივი საცხოვრებელი ადგილი
10. die CSU = Christlich-Soziale Union ქრისტიან-დემოკრატიულ კავშირში შემავალი პარტია (ბავარია); მოსაუბრე მას უკიდურესად კონსერვატულად მიიჩნევს.
11. der Wahlzettel საარჩევნო ბიულეტენი
12. der Senat აქ: სამთავრობო ინსტიტუტი ბავარიაში, რომლის გაუქმებაც ხალხმა მოითხოვა მისი უფუნქციობის გამო
13. sich weigern თავის შეკავება
14. im Zuge dessen ამასთან დაკავშირებით
15. die Austauschätigkeit აკადემიური კადრების გაცვლასთან დაკავშირებულნი საქმიანობა
16. wahrnehmen აქ: განხორციელება; გავლა
17. zum einen ერთი მხრივ
18. wie es aussieht = wie es aussieht

დანართი

1. ძლიერი და უნესო უღლების ზმნების სია

Infinitiv/Präsens	Präteritum	Perfekt
backen (bäckt/backt)	backte/(buk)	hat gebacken
befehlen (befiehlt)	befahl	hat befohlen
beginnen	begann	hat begonnen
beißen	biss	hat gebissen
bergen (birgt)	barg	hat geborgen
betrügen	betrog	hat betrogen
biegen	bog	hat gebogen
bieten	bot	hat geboten
binden	band	hat gebunden
bitten	bat	hat gebeten
blasen (bläst)	blies	hat geblasen
bleiben	blieb	ist geblieben
braten (brät)	briet	hat gebraten
brechen (bricht)	brach	ist/hat gebrochen
brennen	brannte	hat gebrannt
bringen	brachte	hat gebracht
denken	dachte	hat gedacht
dringen	drang	ist/hat gedrungen
dürfen (darf)	durfte	hat gedurft
empfehlen (empfiehlt)	empfohl	hat empfohlen
erlöschen (erlischt)	erlosch	ist erloschen
erschrecken	erschrak	ist erschrocken
essen (isst)	aß	hat gegessen
fahren (fährt)	fuhr	ist/hat gefahren
fallen (fällt)	fiel	ist gefallen
fangen (fängt)	fang	hat gefangen
finden	fand	hat gefunden
flechten (flecht)	flocht	hat geflochten
fliegen	flog	ist/hat geflogen
fliehen	floh	ist geflohen
fließen	floss	ist geflossen
fressen (frisst)	fraß	hat gefressen
frieren	fror	hat gefroren
gären	gor/(gärte)	ist/hat gegoren/(gegärt)
gebären	gebar	hat geboren

geben (gibt)	gab	hat gegeben
gedeihen	gedieh	ist gediehen
gehen	ging	ist gegangen
gelingen	gelang	ist gelungen
gelten (gilt)	galt	hat gegolten
genießen	genoss	hat genossen
geschehen (geschieht)	geschah	ist geschehen
gewinnen	gewann	hat gewonnen
gießen	goss	hat gegossen
gleichen	glich	hat geglichen
gleiten	glitt	ist geglitten
graben (gräbt)	grub	hat gegraben
greifen (greift)	griff	hat gegriffen
haben (hat)	hatte	hat gehabt
halten (hält)	hielt	hat gehalten
hängen	hing	hat gehangen
hauen	(hieb)/haute	hat gehauen
heben (hebt)	hob	hat gehoben
heißen	hieß	hat geheißen
helfen (hilft)	half	hat geholfen
kennen	kannte	hat gekannt
klingen	klang	hat geklungen
kommen	kam	ist gekommen
können (kann)	konnte	hat gekonnt
kriechen	kroch	ist gekrochen
laden (lädt)	lud	hat geladen
lassen (lässt)	ließ	hat gelassen
laufen (läuft)	lief	ist gelaufen
leiden	litt	hat gelitten
leihen	lieh	hat geliehen
lesen (liest)	las	hat gelesen
liegen	lag	hat gelegen
lügen	log	hat gelogen
mahlen (mahlt)	mahlte	hat gemahlen
meiden	mied	hat gemieden
melken (melkt)	molk/melkte	hat gemolken
messen (misst)	maß	hat gemessen
mögen (mag)	mochte	hat gemocht
müssen (muss)	musste	hat gemusst

nehmen (nimmt)	nahm	hat genommen
nennen	nannte	hat genannt
pfeifen	pfiff	hat gepfiffen
quellen (quillt)	quoll	ist gequollen
raten (rät)	riet	hat geraten
reiben	rieb	hat gerieben
reißen	riss	hat/ist gerissen
reiten	ritt	ist/hat geritten
rennen	rannte	ist gerannt
riechen	roch	hat gerochen
rufen	rief	hat gerufen
salzen (salzt)	salzte	hat gesalzen
saufen (säuft)	soff	hat gesoffen
saugen (saugt)	sog/saugte	hat gesogen/gesaugt
schaffen (schafft)	schuf	hat geschaffen
scheiden	schied	hat geschieden
scheinen	schien	hat geschienen
scheißen	schiss	hat geschissen
schieben	schob	hat geschoben
schießen	schoss	hat geschossen
schlafen	schief	hat geschlafen
schlagen	schlug	hat geschlagen
schleichen	schlich	ist geschlichen
schließen	schloss	hat geschlossen
schmeißen	schmiss	hat geschmissen
schmelzen (schmilzt)	schmolz	hat/ist geschmolzen
schneiden	schnitt	hat geschnitten
schreiben	schrieb	hat geschrieben
schreien	schrie	hat geschrie(e)n
schreiten	schrift	ist geschritten
schweigen	schwieg	hat geschwiegen
schwimmen	schwamm	ist/hat geschwommen
schwören	schwor	hat geschworen
sehen (sieht)	sah	hat gesehen
sein (ist)	war	ist gewesen
senden (sendet)	sandte/sendete	hat gesandt/gesendet
singen	sang	hat gesungen
sinken	sank	ist gesunken
sitzen	saß	hat gegessen

sollen (soll)	sollte	hat gesollt
spalten	spaltete	hat gespalten
spinnen	spann	hat gesponnen
sprechen (spricht)	sprach	hat gesprochen
springen	sprang	ist gesprungen
stechen (sticht)	stach	hat gestochen
stehen	stand	hat gestanden
stehlen (stiehlt)	stahl	hat gestohlen
steigen	stieg	ist gestiegen
sterben (stirbt)	starb	ist gestorben
stinken	stank	hat gestunken
stoßen (stößt)	stieß	hat/ist gestoßen
streichen	strich	hat gestrichen
streiten	stritt	hat gestritten
tragen (trägt)	trug	hat getragen
treffen (trifft)	traf	hat getroffen
treiben	trieb	hat/ist getrieben
treten (tritt)	trat	ist/hat getreten
trinken	trank	hat getrunken
tun (tut)	tat	hat getan
verbleichen	verblich	ist verblichen
verderben (verdirbt)	verdarb	hat/ist verdorben
vergessen (vergisst)	vergaß	hat vergessen
verlieren	verlor	hat verloren
verschwinden	verschwand	ist verschwunden
verzeihen	verzieh	hat verziehen
wachsen (wächst)	wuchs	ist gewachsen
waschen (wäscht)	wusch	hat gewaschen
weben	webte/(wob)	hat gewoben
weisen	wies	hat gewiesen
wenden	wandte/wendete	hat gewandt/gewendet
werben (wirbt)	warb	hat erworben
werden (wird)	wurde	ist geworden
werfen (wirft)	warf	hat geworfen
wiegen	wog	hat gewogen
wissen (weiß)	wusste	hat gewusst
wollen (will)	wollte	hat gewollt
ziehen	zog	hat/ist gezogen
zwingen	zwang	hat gezwungen

2. ტრანსკრიფციის ნიშნები

ბმოვნები		დიფტონგები	
[a]	– მოკლე a [kann]	[ai]	– ei [Brei]
[a:]	– გრძელი a [Hahn]	[au]	– au [kaum]
[ʌ]	– მოკლე მოგუდული a		
[ã]	– ცხვირისმიერი მოკლე a		
[ã:]	– ცხვირისმიერი გრძელი a		
[e]	– მოკლე e		
[e:]	– გრძელი e [Reh]		
[ə]	– მოკლე მოგუდული ə [schreiben]		
[ɛ]	– მოკლი ღია e [Gänse]		
[ɛ̃]	– ცხვირისმიერი e		
[i]	– მოკლე i [bin]		
[i:]	– გრძელი i [ihn]		
[ĩ]	– უკიდურესად მოკლე უმარცვლო i		
[ɔ]	– მოკლე o [offen]		
[o:]	– გრძელი o [hohn]		
[ɔ̃]	– მოკლე ცხვირისმიერი o		
[ɔ̄]	– უკიდურესად მოკლე უმარცვლო o		
[ø]	– მოკლე ø [öffnen]		
[ø:]	– გრძელი ø [Möwe]		
[ø̃]	– ცხვირისმიერი ø		
[œ:]	– როგორც Girl [gœrl]		
[u]	– მოკლე u [rund]		
[u:]	– გრძელი u [Uhr]		
[y]	– მოკლე ü [jünger]		
[y:]	– გრძელი ü [führen]		
[ỹ]	– უკიდურესად მოკლე ü		
		თანხმოვნები	
		[ç]	– ch [ich]
		[x]	– ch [machen]
		[s]	– s [Wasser]
		[z]	– s [Sonne]
		[ʃ]	– sch [Schaf]
		[v]	– w [warm]
		[ŋ]	– ng [Zunge]
		[ʒ]	– g [Garage]
		[ts]	– z [Zeit]
		[ks]	– x, chs [Hexe, wachsen]
		[dʒ]	– j [Jazz]

შენიშვნა: მახვილი წინ უძღვის მახვილიან ბგერას: Wasser ['vasɐr], Soldat [zɔl'dat]

2.1 ტრანსკრიფცია

1) უცხო სიტყვები:

Annonce [a'nɔ:sə]	Baby [be:bi]
antik [an'tik]	Bonbons [bɔ̃'bɔ̃ns]
Archaismus [arçə'ismus]	Boutique [bu'tik]
Asyl [a'zy:l]	Bullterier ['bulterjɛr]
Atelier [ate'ljɛ:]	Café [ka'fe:]
Au-pair-Mädchen [o'pɛ:r-'mɛdçɛn]	Campus ['kampus]

Celsius [ˈtʃɛlziʊs]	Jeans [dʒi:nz]
Cent [tʃɛnt]	Job [dʒɒb]
Champagner [ʃamˈpɑnjɛr]	Jogurt/Joghurt [ˈjɔɡʊrt]
Chance [ˈʃɑːns]	Journalist [ʒurnəˈlist]
Charakter [kaˈræktər]	Kabarett [kabaˈrɛt ɔː kabaˈrɛː]
Chef [ʃɛf]	Kasino [kaˈziːno]
Chemie [ʃeˈmiː]	Kino [ˈkiːno]
Christ [krist]	Kognak [ˈkɔnjæk]
Chronik [ˈkroːnik]	Lyrik [lyːrik]
City [ˈsiti]	mailen [meilən]
Clown [klaʊn]	Manager [ˈmɛnɪdʒɜr/ˈmɛnɛdʒɜr]
Comik [ˈkɔmik]	Mathematik [matemaˈtiːk]
Computer [kɔmˈpjʊtər]	Materie [maˈteːriə]
Cousin [kuˈziː]	Nation [naˈtʃiːɔn]
Cousine [kuˈziːnə]	Orange [oˈrɑːʒə]
Crème [kreːm/kreːm]	Party [ˈpaːtiː]
Dealer [diːlɜr]	Passagier [pasaˈʒiːr]
Designer [diˈzainɜr]	Physik [fyˈziːk]
Dompoteur [dɔmpˈtøːr]	Patient [patsiˈɛnt]
engagiert [ɛŋaˈʒiːrt]	Portier [porˈtjeː]
Etage [eˈtaːʒə]	Portmonee [portmɔˈneː]
Etui [eˈtyːiː]	Psychologie [psɪˈɔlɔˈɡiː]
flirten [ˈfløːrtən]	Pulver [ˈpʊlvər]
Fan [fɛn]	Punker [ˈpʌŋɜr]
Fond [fɔːn]	Regisseur [reʒiˈsøːr]
Friseur [friˈzøːr]	Reporter [reˈpɔrtɜr]
Friseuse [friˈzøːzə]	Revolutionär [revoluˈtʃiɔˈnɛr]
Galerie [galeˈriː]	Saison [seˈzɔː]
Garage [gaˈraːʒə]	Scheck [ʃɛk]
Genie [ʒeˈniː]	Shorts [ʃɔːrts]
Gymnasium [gymˈnaːsɪjʊm]	Serviette [zɛrˈvjɛtə]
Gymnastik [gymnastik]	Ski [ʃiː]
Handy [hɛndi]	Souffleuse [sufˈløːzə]
Ingenieur [inʒeˈniøːr]	Spray [ʃpreː/spreː]
installieren [instaˈliːrən]	Staffordshire [ˈstæfɔdʃiə]
interviewen [intɛrˈvjʊːən]	Star [staːr/ʃtaːr]
Inter-City [intɛrˈsiti]	Steak [stɛːk]
Jazz [dʒɛs]	Steward [ˈstjuːɔrt]
Jazzband [dʒɛsbɛnt]	Stewardess [ˈstjuːɔrdɛs]

Stress [ʃtres აბ: stres]
 surfen [zœrfən]
 Team [ti:m]
 Teddybär [ˈtedibær]
 Termin [terˈmi:n]
 Ticket [ˈtiket]

2) შემოკლებები:

Abc [a:be:tse/a:beˈtse:]
 BMW [be:em:ve:]
 CD [ce:de:]
 & Co [untˈkɑmpəni]
 DAAD [de:a:a:de:]
 E-Mail [ˈi:meil]
 IC [ˈitse:]

3) მანქანების, თვითმფრინავების გემების სახელები:

Boeing [ˈbo:iŋ]
 Jumbo [ˈjumbo]
 Mercedes [merˈtse:des]

4) გეოგრაფიული სახელები:

Ägypten [ɛˈgyptən]
 Barcelona [bartseˈlo:na]
 China [ˈtʃina]
 Genf [genf]
 Himalaja [hiˈmalaja]

5) ადამიანის სახელები:

Aylin [aiˈli:n]
 Andrea [anˈdre:a]
 Andreas [anˈdre:as]
 Christa [ˈkrista]
 Christian [ˈkristian]
 Christine [krisˈti:nə]
 Dagmar [dagma/dagmar]
 Friederike [fri:ðeˈri:kə]

Toast [to:st]
 Toilette [toɪˈlɛtə]
 Tourist [tuˈrist]
 trampen [ˈtrɛmpən]
 trainieren [trɛˈni:rən]

ICE [ˈitse:]
 kmh [ka:ɛmha:]
 okay/o.k. [oˈke:]
 St. [zɑŋkt]
 T-Shirt [ˈti:ʃɔ:t]
 USA [u:ɛsɑ:]
 ZDF [tsetde:ɛf]

Porsche [ˈpɔ:ʃə]
 Rolls-Royce [rɔlsˈrɔis]
 Titanic [tiˈta:nik]
 Volvo [ˈvolvo]

Kanada [ˈkanada]
 Mallorca [maˈjɔrka]
 Mexiko [ˈmɛksiko]
 Norwegen [ˈnorwe:gən]
 Syrien [ˈzy:rjən]
 Venedig [veˈne:dig]

Hänschen [hɛnsçən]
 Leonie [ˈle:oni]
 Mathias [maˈti:as]
 Melanie [melaˈni:]
 Michael [ˈmiçael:]
 Michaela [miçaˈe:la]
 Susanne [zuˈzanə]
 Tobias [toˈbi:as]

3. ძირითადი ლიტერატურა

I გრამატიკები და ცნობარები

- 1 შოთა შათირიშვილი. გერმანული ენის გრამატიკა (V-XI კლასებისათვის). გამომცემლობა „განათლება“, 1989, მეოთხე გამოცემა.
- 2 Buscha, Joachim/ Freudenberg-Findeisen, Renate/ Forstreuter, Eike/ Koch, Hermann/ Kuntzsch, Lutz: Grammatik in Feldern. Verlag für Deutsch. Ismaning, 1998.
- 3 Dreyer, Hilke/Schmitt, Richard: Lehr- und Übungsbuch der deutschen Grammatik. München, 1991.
- 4 DUDEN (Bd.1): Rechtschreibung der deutschen Sprache. 1996.
- 5 DUDEN (Bd.2) : Stilwörterbuch der deutschen Sprache. 1988.
- 6 DUDEN (Bd. 3): Aussprachewörterbuch . 1990.
- 7 DUDEN (Bd.4): Grammatik der deutschen Gegenwartssprache. 1984.
- 8 DUDEN (Bd.9): Richtiges und gutes Deutsch. 1985.
- 9 Eisenberg, Peter: Grundriß der deutschen Grammatik. Verlag J.B Metzler, Stuttgart/Weimar. 1994.
- 10 Engel, Ulrich: Deutsche Grammatik. Julius Groos Verlag. Heidelberg 1996.
- 11 Engel, Ulrich/Tertel, Rosemaria K.: Kommunikative Grammatik. München, 1993.
- 12 Glück, Helmut/Sauer, Wolfgang Werner. Gegenwartsdeutsch. Verlag J.B.Metzler, Stuttgart/Weimar. 1997
- 13 Griesbach, Heinz: Neue deutsche Grammatik, Langenscheidt. 1986.
- 14 Götze, Lutz/Hess-Lüttich W.B.: Grammatik der deutschen Sprache. Bertelsmann Lexikon Verlag, München, 1999.
- 15 Helbig, Gerhard/Buscha, Joachim: Deutsche Grammatik. Berlin. 1991.
- 16 Kars, Jurgen/ Häussermann, Ulrich: Grundgrammatik Deutsch. Diesterweg/Sauerländer, 1992.
- 17 Latour, Bernd: Mittelstufen-Grammatik für Deutsch als Fremdsprache. Max Hueber Verlag, Ismaning, 1988.
- 18 Nieder, Lorenz: Lernergrammatik für Deutsch als Fremdsprache. Max Hueber Verlag, Ismaning, 1987.
- 19 Rug, Wolfgang/ Tomaszewski, Andreas: Grammatik mit Sinn und Verstand. Klett Edition Deutsch, 1993.
- 20 Schendels, E. Deutsche Grammatik. Moskau, 1988.
- 21 Schulz, Dora/Griesbach, Heinz: Grammatik der deutschen Sprache. Max Hueber Verlag 1992.
- 22 Sessiashwili, Tamila/Malinowsky, Hans: Lehrbuch der deutschen Sprache. II. Teil. (Grammatik), Verlag der Universität Tbilissi, 1985.
- 23 Weinrich, Harald. Textgrammatik der deutschen Sprache. Dudenverlag, Mannheim/Leipzig/Wien/Zürich, 1993.
- 24 Wörterbuch der Sprachschwierigkeiten. Hrsg. Von J.Dückert und G.Kempcke. Leipzig, 1986.
- 25 Zifonun, Gisela/Hoffmann, Ludger/ Strecker, Bruno: Grammatik der deutschen Sprache. Walter de Gruyter, Berlin/New York, 1997.

II. სახელმძღვანელოები

- 1 Aufderstraße, Hartmut/Bock, Heiko/Gerdes., Mechthild/Müller, Jutta/Müller, Helmut: Themen. Max Hueber Verlag, 1987.
Themen neu. Max Hueber Verlag. 1992.
- 2 Mebus, Gudula/Pauldrach, Andreas/Rall, Marlene/Rösler, Dietmar: Sprachbrücke. Klett Edition Deutsch, München, 1988.
- 3 Griebach, Heinz/Schulz, Dora: Deutsche Sprachlehre für Ausländer. Max Hueber Verlag, Ismaning, 1977.
- 4 Vorderwülbecke, Anne/ Vorderwülbecke, Klaus: Stufen. Klett Edition Deutsch, München, 1988.

III. დამხმარე დიდაქტიკური ლიტერატურა

- 1 Balger, Markus/Müller, Martin/Schneider, Günther: Kontaktschwelle Deutsch als Fremdsprache. Langenscheidt, 1980.
- 2 Das Zertifikat Deutsch als Fremdsprache: Hrsg. vom Deutschen Volkshochschul-Verband und vom Goethe-Institut, 1992.
- 3 Eggemann, Werner/ Grabsch, Wolfgang/Landschoot, Regina: Sieben junge Leute stellen sich vor. Edition Goethe.
- 4 Grundbaustein zum Zertifikat Deutsch als Fremdsprache: Deutscher Volkshochschul-Verband. Bonn - Frankfurt, 1991.
- 5 JUMA . Das Jugendmagazin. Köln. (1/95-1/99).
- 6 Ulrich, Winfried: Linguistik für den Deutschunterricht; HV, Aachen-Hahn, 1992.
- 7 Werr, Christoph: Literatur zum Anfassen, Max Hueber Verlag, 1987.
- 8 Zertifikat Deutsch. Lernziele und Testformat. Weiterbildungs-Testsysteme GmbH, Frankfurt/Main, 1999.

IV. მხატვრული ლიტერატურა

- 1 Bibel für Kinder. Martin-Luther-Verlag Erlangen, 1990.
- 2 Brecht, Bertolt: Vorwärts und nicht vergessen... Verlag Progress, Moskau, 1976.
- 3 Keun, Irmgard: Das Mädchen, mit dem die Kinder nicht verkehren durften. Moskau, 1982.
- 4 Loriot. Szenen einer Ehe in Wort und Bild. Diogenes Verlag. Zürich, 1986.
- 5 Nöstlinger, Christine: Haushaltsschnecken leben länger. München, 1987.
- 6 Remarque, Erich Maria: Drei Kameraden, Moskau, 1963.
- 7 Rilke, Rainer Maria: Gedichte. Verlag Progress. Moskau, 1981.
- 8 Schnitzler, Arthur: Die Frau des Weisen. Österreichisches Erlebnis. Moskau, 1973.

V. ამბები და ანექდოტები

- 1 Brednich, Rolf W.: Die Spinne in der Yucca-Palme. dtv, 1995.
- 2 1000 tolle Kinderwitze. XENOS, 1992.

ახალი ტიპის გრამატიკის სახელმძღვანელო

- გერმანული ენის გრამატიკული წესები
- გრამატიკული წესების გამომყვამა სხვადასხვა საშუალებით სიტუაციებში
- მასალის ადვილად მსმენადობა თანამედროვე მეთოდებით
- სავარჯიშოები, საქონტროლო დავალებები, ტესტები, აუდიოგადასმები
- სავარჯიშოების ვასულები

სახელმძღვანელო გამოგადგებათ,

თუ ახლა იწყებთ გერმანული ენის სწავლას
თუ გსურთ შეუდგეთ გერმანული ენის შესწავლას დამოუკიდებლად
თუ გსურთ გაიმთლიანოთ წლების მანძილზე შექანილი ცოდნა,
შეივსოთ ხარვეზები, დახვეწოთ სამეცხველო უნარი
თუ გსურთ თანამედროვე დონეზე ასწავლოთ ენა სკოლაში,
შეგადლს სასწავლებელში, ენობრივ კურსებზე

სახელმძღვანელოს
ავტორი:

მზია გვეცაძე

– ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი,
ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი,
გერმანული ენის თეორიისა და კომუნიკაციური
ლინგვისტიკის სპეციალისტი

ISBN 99928-52-80-1

9 789992 852804